MEDULLA

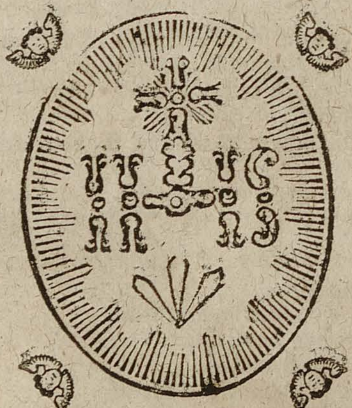
THEOLOGIÆ MORALIS

R. P. HERMANNI BUSENBAUM

Societatis JESU Theologi.

IN DUOS TOMULOS DIVISA.

TOMULUS II.

Cum Superiorum Licentia & Privilegio.

SANDOMIRIÆ

Typis S. R. M. Coll. Soc: JESU 1753.

INDEX
Capitum, & Dubiorum.
LIBER SEXTUS
De Sacramentis.
TRACTATUS I.
De Sacramentis in genere.

TRACTATUS. II.
De Baptismo, & Confirmatione.

TRACTATUS III.

De Eucharistia.

TRACTATUS IV.

De Sacramento Pœnitentiæ.

TRACTATUS V.

De extrema Unctione, & Ordine.

TRACTATUS VI.

De Matrimonio.

LIBER VII.

De Censuris Ecclesiasticis, & irregularitatibus.

W. Z.

MEDUL-

MEDULLA THEOLOGIÆ MORALIS.

LIBER SEXTUS

De Sacramentis.

HAbebit hic Liber Tractatus sex. 1. Agetur de Sacramentis in genere. 2. de Baptismo, & Confirmatione. 3. de Eucharistia. 4. De Pœnitentia. 5. de Extrema Unctione, & Ordine. 6. de Matrimonio.

TRACTATUS I.

De Sacramentis in genere.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum?

REsp. Est res sensibilis, quæ ex stabili institutione Christi, vim habet sanctitatis sive gratiæ justificantis efficiendæ, & per consequens significandæ. Unde resolves:

1. Ad essentiam Sacramenti requiri tria. 1. Ut sit signum stabile. 2. Ut significet veram sancti-

tatem. 3. Ut eandem efficiat ex opere operato, id est, usu suo, & applicatione, per propriam efficaciam, & non ex opere operantis, sive per actum, aut dispositionem ministrantis, vel suscipientis: quæ, etsi ad effectum Sacramenti requiratur, non tamen ut causa, sed ùt conditio, sinè qua non.

2. A definitione talis Sacramenti excludi. 1. Sacrificia tam novæ, quàm veteris legis: quia hæc non sunt instituta ad gratiam ex opere operato conferendam, etsi nihilominus sacrificium novæ legis sic eam impetret ei, pro quo offertur (non ùt Sacramentum, usu suo, & applicatione, sed per modum impetrationis) sed ad cultum Deo præstandum Con. *d.* 60. *art.* 22. 2. Figuras, & Sacramenta veteris legis, v. g. circumcisionem, transitum maris rubri, agnum paschalem, varias item purificationes, & consecrationes sacerdotum; tum quia à Christo non sunt instituta; tum quia veram sanctitatem non efficiebant. Ac, licèt Circumcisio aliquando sustulerit peccatum originale per veram gratiam, id fecit vel ex opere operantis in adultis, vel non ex opere operato simpliciter, & rigorosè; tum quia non continuit gratiam, ùt causa physica, vel ùt causa moralis, quia nondum erat exhibita passio Christi, & meritum, ex quo gratia pendebat, sed tantùm ex speciali privilegio: tum quia non contulit gratiam formaliter, quà circumcisio, & ex sua institutione, sed quatenus erat Professio fidei; neque vi applicationis, & usus sui: alioquin enim omni non ponenti obicem, & quidem præter omne meritum contu-

contulisset, quod est falsum. Vid. Fill. *t.* 1. *c.* 1. 5 *q.* 8. & *c.* 8. 53. Ea, quæ dicuntur sacramentalia, v. g. benedictio Abbatis, consecratio virginis: quia præcisè ex usu suo, & opere operato gratiam non conferunt; uti nec actus virtutum, præterquã, quòd hi sensibiles non sint. 4. Lotionẽ pedum Apostolicorũ, insufflationẽ Christi in Apostolos, per quam, Spiritum Sanctum illis dedit. Item verba Christi ad Magdalenam, & Paraliticum, *Remittuntur tibi peccata:* quia non fuerunt signa instituta stabiliter ad gratiam conferendam. 5. Martyrium, ob eandem causam: esto enim ex opere operato gratiam conferat, non tamen est specialiter ad hoc institutum. Vid. Schol.

DUBIUM II.

Quid circa materiam, & formam Sacramentorum servandum?

Suppono, Sacramentum dupliciter sumi. 1. Per modum compositi Physici, in quo res sensibilis & actio (v.g. in Baptismo aqua, & ablutio: in Unctione oleum, & unctio!) dicitur materia; Et quidem oleũ, &, aqua materia remota; actio veró illa, materia proxima: verba autem, aut quod eorũ locò ponitur, (ut in Matrimonio, signum consensûs) dicuntur, forma. 2. Per modum compositi artificialis, & tunc dicta materia, & forma, id est, res, & verba simul habent se instar materiæ; significatio verò eorum, instar formæ. Hìc quæritur de materia, & forma, priore sensu.

Resp. 1. Ut Sacramentum sit validum, debet inter materiam, & formam, v. g. inter effusionem

aquæ, & pronuntiationem verborum, tanta esse conjunctio, ut secundùm moralem hominum æstimationem, spectatâ natnrâ cujuscunque Sacramenti, una alteram afficiat; hoc est, ut verba censeantur cadere in talem rem, & cùm ea unum totale signum constituere. Vid. Bon. *d.* 1. *q.* 2. *p.* 2. Suar. Kon. &c. Unde resolves.

1. In Baptismo, Confirmatione, Unctione, & Ordine requiritur talis conjunctio, ut dum minister verba pronuntiat, moraliter censeatur etiam lavare, &c.

2. In Pœnitentia, absolutio satis diu potest differri, sicut in judiciis, sententia post examen causæ.

3. In Matrimonio, unius consensus potest alterius consensum tamdiu sequi, quamdiu hîc moraliter permanere censetur; sicut in aliis contractibus. Vide Kon. *hic art.* 6.

Resp. 2. Ut valeat Sacramentum, non debet fieri substantialis mutatio materiæ, vel formæ; accidentalis verò mutatio, etsi sæpè illicita sit, non tamen invalidum facit Sacramentum. Porrò substantialis mutatio materiæ dicitur, quando secundùm communem usum, & æstimationem hominum differt nomine, & re ab ea, quam Christus præscripsit. Accidentalis dicitur, quando cum ea eundem retinet usum, & nomen. Formæ mutatio essentialis est, quando non manet idem sensus: accidentalis quando manet, Laym. *l.* 5. *t.* 1. *c.* 4 ex communi. Unde resolves.

1. Nullum est Sacramentum, si materia cruda consecretur, sive hæc differat specie substantiali à pane,

pane, sive non: quia communiter non censetur, aut dicitur panis. Item si aquæ artificiales adhibeantur in Baptismo, quia non habent communem usum, & nomen aquæ elementaris; esto physicè speciе non discrepent. Vid. infrà de Baptismo.

2. Valet Sacramentum, etsi aqua Baptismi sit calida &c. si panis Eucharisticus sit ater, fermentatus, &c.

3. Defectu formæ, Sacramentum est nullum. 1. Si literæ aliquæ mutentur, variantes sensum; quod facilè fit in initialibus, v. g. in nomine matris, filii, &c. 2. Si magna fiat interruptio verborum, ita ut moraliter non videantur cohærere. 3. Si forma divisim pronuntietur, v. g. unus dicat, *Ego te Baptizo*, alter: *in nomine Patris*, &c. quia erunt duæ formæ imperfectæ, & sensus falsus. Fill *l.* 1. *c.* 4. *q.* 5. Vid. Bonac. *q.* 2. *p.* 2. Ad hoc adverte A)

4. Forma valet, etsi non liceat. 1. Si omittas voces non essentiales, v. g. *Ego*, & *Amen* in Baptismo; *Enim* in forma Eucharistiæ. Bonac, *d.* 4. *q.* 3. *p.* 1. *n.* 9. & 10. ex Suar. &c. 2. Si quid addas, v. g. In nomine Patris, *qui te creavit*, &c. 3. Si substituas Synonyma, v g. *abluo*, pro baptizo. 4. Si tantùm transponas, ut, *Hoc meum est corpus: Te ego baptizo.* 5. Si verba corrumpas ob præcipitantiam, & balbutiem: v. g. *Hoc est corpus meus*, vel *hic est enim calix meus*. 6. Si interruptio fiat parva, v. g. *Ego te baptizo*, & interponat, *ista aqua est nimis frigida*, vel, *Custos verte folium* In nomine Patris, &c Fill. *l. c.* Vid. Bon. *l. c.* CA-

A) Alexand. VIII damn. Prop. XXVII. *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus:* In nomine Patris &c. *prætermissis illis*: Ego te Baptizo

CAPUT II.

De Miniſtro Sacramentorum

DUBIUM. I.

Quid requiratur, ut Miniſter det validè Sacramentum?

RESpond. Ad valorem Sacramenti in Miniſtro, non fides, vel probitas, ſed præter poteſtatem (& jurisdictionem in quibusdam) requiritur intentio, ſeu voluntas ſaltem virtualis, & abſoluta, vel huic æquivalens, faciendi non tantùm externum illum actum, ſed Sacramentum, vel ſaltem id, quod facit Eccleſia, vel quod Chriſtus inſtituit. Eſt communis ex Trid. *ſeſſ.* 7. *can.* 11. Ratio prioris partis eſt, quia Sacramenta operantur, non ex diſpoſitione Miniſtri, ſed virtute divina ſecundùm inſtitutionem, & meritum Chriſti. Ratio poſterioris, quia ad confeſſionem ſacramenti requiritur talis intentio, quæ actionem determinet ad eſſe Sacramentale, tollatque indifferentiam verborum, & actionum: talis autem non eſt intentio ſolius actionis externæ, quæ ad alios fines, v. g. ad ludum poteſt referri. Ad hoc nota A)

Dixi 1. *ſaltèm virtualis*: tum quia non ſufficit interpre-

A) Alexand. VIII. damn. Propoſit. XXVIII. *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat; intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit: Non intendo, quòd facit Eccleſia.*

Adde: Artic. XII. Martini Lutheri damnatum

à Leone

interpretativa, vel habitualis (qualis etiam potest esse in ebrio, & dormiente) cùm actus ab ea procedens non sit humanus, & deliberatus, seu liber in se; tum quia actualis, quâ scilicet actu intendis, & vis hoc facere, etsi melior sit, & consulta, non tamen requiritur; cúm enim ea non sit in nostra potestate, & homo facilè distrahatur, nimis durum, & plenum scrupulis fuisset, si hanc Christus requisivisset. Virtualis autem diciur, quæ ex actuali præcedente relicta, durat in aliqua actione, vi illius incepta, & continuata: ut si ex intentione baptizandi, vel celebrandi vadas ad Ecclesiam, sacras vestes induas, ad altare, vel baptisterium accedas, etsi interim omnia alia cogites. Ratio est, quia hoc sufficit, ut actio illa sit humana, & moralis. Layman. *l.* 5. *t.* 1. *c.* 5. Unde resolves.

1. Si Sacerdos habens fortè ante se panem, recitet factum, & verba Christi, non ideo consecrat.

2. Impotens rationis, ebrius, vel somnians, non conficit Sacramentum etiamsi ante ebrietatem, vel somnum id intenderit: quia non agit humanô modô. Laym. *l. c.*

3. S. Athanasius in lusu puerili verè baptizavit, quia intendit facere, quod viderat in templo fieri ab Episcopo.

4. Hæreticus validè baptizat, & contrahit ma-

trimo

à Leone X. per Bullam, *Exurge Domine &c* Anno 1520. *si per impossibile confessus, non esset contritus, aut Sacerdos non seriò, sed jocô absolveret; si tamen credat, se absolutum, verissimè est absolutus.*

trimonium, etsi non credat hoc esse Sacramentum, rideat, & contemnat: imò etsi nolit facere, quod facit Ecclesia Romana, sed quod sua, falsò putans non Romanam, sed suam esse veram; etsi etiam per hoc nolit conferri gratiam. Ratio est, quia intentio generalis, quâ vult, quod Christus instituit, prævalet intentioni provenienti ex errore privato. Bon. *q. 3. p. 1. n. 9.* Suar. Fill. &c.

5. Non debet repetere sub conditione consecrationem, qui in ipsa fuit distractus: vel qui minores hostias ad altare detulit, de quibus majorem consecrans, non explicitè cogitavit, nec detexit.

Dixi 2. *Absoluta*, quia conditionata suspendit effectum, quod præterquam in Matrimonio, fieri non potest. Unde resolves,

1. Validum est Sacramentum collatum sub conditione præterita, aut præsenti necessaria, vel contingente, si conditio verè sit impleta. v. g. absolvo te, si vis dimittere concubinam, si capax es; baptizo te, si non es baptizatus. Bon *l. c. n.* 18.

2. Nullum est Sacramentum datum sub conditione futura, sive sit hæc contingens, ut absolvo te, si restitues, si dimittes concubinam, &c. sive necessaria, aut adjecta animô suspendendi Sacramentum, ut absolvo te, si cras sol orietur. Bonac. *ibid.* Suar. Con. &c.

3. Dubium est Sacramentum, collatum sub conditione occulta, humanô modô incognoscibili: v. g. baptizo, si es prædestinatus, si DEUS videt te hôc annô moriturum.

4. Gra-

4. Graviter peccat, qui administrat Sacramentum (exceptô Matrimoniô) sub conditione, non solùm futura, (quod semper est mortale) sed etiam præsenti, aut præterita; sive in se sit prorsus occulta, quod etiam est mortale, sive humanô modô cognoscibilis; quod tamen nullum est, si fiat ex causa rationabili: raro veniale, sæpiùs mortale, si absque ulla causa. Ratio est, quia aut nullum facit Sacramentum, aut validum quidem, sed non sine nugatione in re gravi. Vide Bonac. *l. c.* Suar. Con. &c. Schol.

DUBIUM II.

Quid requiratur in Ministro, ut licitè ministret?

Resp. 1. Præter ea, quæ ad valorem requiruntur, requiritur probitas, sive ut sit in gratia: tum quia Christo, cujus est minister, debet se conformare: tum quia sancta sanctè sunt tractanda: tum quia ad hoc quidem singulariter ordinatur, & gratià peculiari donatur, ac proinde hoc curare præ aliis est obligatus. Ità Laym. *l. c.* & commun. Unde resolves.

1. Peccat graviter, qui conficit Sacramenta, non habens sufficientem jurisdictionem, vel de ea rationabiliter dubitans, vel qui censurà est prohibitus.

2. Non licet Sacerdoti administrare Sacramenta cum attritione cognita: quia adhuc est extra statum gratiæ. Bona. *q.* 3. *punct.* 1. §. *1.*

3. Non tamen necessario præmittit confessionem (nisi velit celebrare) etsi sit consultius: quia de hoc nullum est præceptum; & ad delendum

mortale

mortale sufficit contritio, Vasq. *d.* 136. Card. de Lugo *d.* 8. *s.* 9.

4. Minister Sacramenti ad id ordinatus, si conficiat, & ministret solemniter in mortali, v. g. si baptizet, vel celebret, peccat mortaliter toties, quoties (quod etiam verum esse volunt Sayr. Lessi. & Bon. Gran. *cont.* 5. *t.* 5. de Diacono ex speciali commissione baptizante) nisi fortè periculum sit in mora, nec possit tam citò confiteri, aut conteri; eo enim casu baptizare, vel etiam absolvere moribundum, in statu peccati, non esse irreverentiam, docet Card. de Lugo. *d.* 8. *sect.* 9. *n.* 151.

Dixi 1. *ad id ordinatus*; etsi enim Laicus in necessitate baptizet cum conscientia peccati mortalis, non peccare mortaliter docent Con. *l. c.* Fill. *t.* 1. *c.* 5. *q.* 10. ex Suarez, &c.

2. *Solemniter:* nam si sinè solennitate baptizet, excusant à mortali Suar. Con. Fill. *loc. cit.*

3. Alii, qui conficiunt, & ministrant, non peccant mortaliter, v. g. cùm Laici in necessitate baptizant, vel ministrant sibi invicem Matrimonium in mortali. Ità contra Sylv. Vasq. & alios, docet Suarez cum aliis; qui tamen vult eos peccare mortaliter, quatenus hoc in mortali suscipiunt. Ità etiam Fill. Fern. Sanch. Con. *t.* 6. *c.* 6. *d.* 1.

6. Qui ministrat, etsi non conficiat Eucharistiam in mortali, peccat mortaliter, ùt habet communis Suar. Fill. Laym. Bonac. &c. aliorum contra Vasq. cujus sententiam Dian. rectè notat esse probabilem, sive sit Sacerdos, sive Diaconus, ùt vid. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 195.

R. 195. Idem docet Card. de Lugo *d. 8. n.* 155. Et quidem aliqui putant, tot mortalia committi, quot communicantur: quod minus videtur probabile, cùm moraliter non sit nisì una distributio, & una indigna administratio. Ità Tann. 2. 2. Henriq. Fill. *num.* 87. &c. contra Con. & Bonac.

7. Etsi probabile sit, quod docent Sylv. Cajet. Fill. *t. 1. tr. 1. c. 6. n.* 87. Navar. Sà *v. Ordo.* Diaconum, & Subdiaconum, si cum mortali in ordine suo ministret, item Sacerdotem, & Episcopum, si Sacramentalia exerceat, nuptias, aquam benedicat, altaria, templa, vasa consecret, concionetur, Eucharistiam de loco in locum transferat, peccare mortaliter: contrarium tamen videtur verius, ùt docent Suar. Vasq. Laym. Con. *q. 46. art. 6. dub.* 1. Card. de Lugo, *loc. cit.* Ratio est, quia hæ actiones non tendunt proximè ad sanctificationem animæ ex opere operato, sicut actiones sacramentales.

8. Non videtur vera esse sententia, quæ docet: esse mortale tangere in mortali corporalia, calices, reliquias, &c. Sayr. Suar. Bonac. *d. 1. q. 3. p.* 2. Quòd si quis in mortali (etiam Laicus in necessitate) elevet de terra Eucharistiam, non videtur aliud agere, quàm si Christum in hac vita lapsum elevâsset: secus tamen, si quis id extra necessitatem temerè præsumat, exemplô Ozæ. Bon. *d. 1. q. 3. p. 2. n.* 12.

Resp. 2. Requiritur præterea, ut exhibeat, ac curet non tantùm, quæ ad substantiam Sacramenti sunt necessaria; sed etiam, quæ ad decorem,

sive

ſive ex natura rei, ſive ex præcepto Eccleſiæ ſpectant. Ratio prioris eſt, quia alioqui Sacramenta dehoneſtat, & tractat indignè. Ratio poſterioris eſt: quia Sacramenta ſanctè ſunt tractanda; & præcepta Eccleſiæ obligant in conſcientia. Unde reſolves.

1. Peccat Miniſtrans mortaliter. 1. Si utatur materiâ vel formâ falsâ vel (extra neceſſitatem) dubiâ. Bon. *d.* 1. *q.* 2. *p.* 1. *n.* 32. 2. Si omittat intentionem requiſitam. Quòd ſi verò dubium oriatur, & non tantùm inanis ſcrupulus (is enim rejici debet) an forma fuerit legitima; vel an legitimè, & integrè prolata, tunc, etſi ſpeculativè probabile ſit; formam eſſe legitimam, in praxi tamen iteranda erit ſub conditione, quia tutius hîc eligendum eſt. Juxta ſenſum communem Eccleſiæ. ùt videre licet in damnatione Prop. I. Innoc. XI. A)

2. Peccat quoque (graviter, vel leviter pro gravitate materiæ) 1. qui verba formæ corruptè, inarticulatè, indevotè pronuntiat. 2. qui materiam, vel formam, vel cæremonias, contra Eccleſiæ morem, quamvis accidentaliter, ſinè cauſa mutat, vel omittit. Quod ſi fiat ex contemptu, eſt mortale; ſi ex negligentia; ſæpè eſt mortale, quando ea magna eſt, & in re gravi. V. infra *d.* 4. *c.* 5.

3. Peccat B (graviter, qui miniſtrat Sacramen- tum

A) Vide Tom, I. pag. 11.

B) Innoc. XI. damn. Prop. XXIX. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta, Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.*

tùm publico peccatori, vel indigno, nisì indignitas sciatur ex confessione, vel sit occulta indignitas, & ex negatione sequeretur infamia, ut patet ex praxi Ecclesiæ, & Christi, qui Judæ Eucharistiam dedit. Graviùs peccaret, qui ne daret indigno, porrigeret ei hostiam non consecratam, etsi sic cum eo convenisset: aut qui non audens indignè celebrare, simularet Missam, elevans hostiam, non consecratam; quia, quantum est ex se, dat occasionem idololatriæ. V. Bon. *d.* 1. *q.* 6. *p.* 4. Suar. Kon. &c. Schol.

CAPUT III.
De suscipiente Sacramentum.
DUBIUM I.
Quæ dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente.

RESp. Ad valorem Sacramenti in adultis ratione utentibus, intentio percipiendi Sacramentum, interpretativa saltem requiritur, & sufficit (excipe Pœnitentiam, de qua infrà.) Ità commun. Theologi omnes cum D. Thom. contra Cajet. qui putat, in suscipiente, nullam intentionem requiri, modò contrariam non habeat. Ratio responsionis est: quia, sicut adultus non justificatur sinè proprio consensu, ità nec per Sacramentum initiatur, & consecratur Deo, sinè eodem consensu, si ejus sit capax. Bon. *d.* 1. *q.* 6. *p.* 2.

Dixi, *adultis &c.* quia cùm tantùm requirantur conditiones, juxta subjecti capacitatem, parvuli autem

autem, & perpetuò amentes non sint capaces propriæ intentionis, sufficit illis intentio Christi, & Ecclesiæ. Fill. t. 1. 8. Unde resolves.

1. Parvuli, uti & perpetuó amentes validè baptizantur, confirmantur, communicantur, ordinantur: quod ultimum nefas esset, priora autem olim permittebantur. Bon. l. c.

2. Ægris ratione jam privatis rectè datur Unctio, non tantùm si antè petierint, sed etiam si fuerint Catholici, neque constet esse in mortali nam hôc ipsô censentur interpretativè voluisse, & petisse, quod alii Christiani, etiamsi de ea nunquam audierint. Card. de Lugo de Sacramentis in genere, *d. 9. n.* 122. &c. commun.

3. Invalidum est Sacramentum, 1. Quod quis suscipit cum intentione neutrali, habens se negativè. 2. Quod suscipit fictè, id est simulatè: non tamen quod fictè, id est indispositè. 3. Quod per meram vim animô omnino repugnante suscipitur. Bon. *l. c.*

4. Validum est Sacramentum. 1. Quod qui accipit, vult, quod Christiani accipiunt: etsi non credat, aut non velit Sacramentum. 2. Quod quis per metum coactus suscipit; cùm metus non tollat voluntarium. Matrimonium tamen gravi metu, v. g. injustæ mortis initum, censetur irritum, ut docet Sanch. *l. 4. de matr. d.* 12. & 14. Card. de Lugo *d. 9. n.* 133. Et qui Ordines gravi metu coactus suscepit etsi characterem habeat, non tamen tenetur ad continentiam, poteſtque, seclusô scandalô, nubere, ut suô locô dicam.

DU-

DUBIUM II.

Quid requiratur, ut licitè, & cum fructu suscipiatur.

Resp. Ad effectum Baptismi, & Pœnitentiæ, requiritur, & sufficit præter voluntatem sumendi Sacramentum, dispositio fidei, spei, & attritionis: non autem requiritur charitas, sive ut gratiam habeat: quia hæc Sacramenta dicuntur mortuorum, quòd ipsa, primam gratiam, seu vitam donent. Ad reliqua verò Sacramenta, quæ dicuntur vivorum, requiritur, ut sit in gratia; ut volebat Prop. XXIII. inter proscript. ab Alex VIII. A) quia illa non primam, sed secundam tantùm gratiam, id est: augmentum tantùm gratiæ conferunt. Etsi subinde per accidens dent primam, cùm quis putat bona fide se carere mortali. Laym. *d.* 1. *q.* 6. *p.* 2. Unde resolves.

1. Etsi æqualiter dispositi æqualem, magis tamen dispositi, majorem Sacramenti fructum præter characterem consequuntur: tum quia congruum est, Sacramenta ità instituta esse, ut uberior gratia detur pro dispositione subjecti: tum quia non videtur is, qui vehementem attritionem ad Baptismum, vel Pœnitentiam affert, omni fructu carere.

2. Qui sumit hostiam, quam nescit esse consecratam, cùm instar alterius animalis, sinè intentione sumendi Sacramentum, sumat, accipit quidem materialiter rem, quæ est Sacramentum, non tamen sacramentaliter, & cum fructu. Idem docet Bon

A) Vide Tom. I. pag. 75.

Bon. de eo, qui ſumit Sacramentũ ex cauſa famis; quod videtur intelligendum, ſi ex ea ſola: neque enim videtur Sacerdos fructu Sacramenti privari: etſi ſumpturus calicem, ſimul etiam levare ſitim intenderet. Vide Bonac. *l. c. num 3.*

CAPUT IV.

Quid ſint Sacramentalia: & quid efficiant?

RESP. 1. Cæremoniæ Eccleſiaſticæ, quæ vulgò dicuntur Sacramentalia, ſunt actus externi religionis, ad colendum Deum accommodati. Tales autem communiter vocantur, oratio Dominica; aqua benedicta, eius eulogiarum olim in uſu, confeſſio generalis, eleemoſyna, benedictio ab Epiſcopo, vel Abbate conſecrato data, quæ ex antiqua traditione dicuntur remittere venialia, & continentur hoc verſu:

Orans, tinctus, edens, confeſſus, dans, benedicens.

Ad quæ etiam revocantur tunſio pectoris, unctio in Regem, & ſimiles; item multæ aliæ cæremoniæ, & res etiam ipſæ ſacræ, quæ in Eccleſia partim ab Apoſtolis traditæ, partim poſtea inſtitutæ ſunt, ut Exorciſmi, inſufflationes, prima tonſura, benedictiones, & conſecrationes variarum rerum, ut Eccleſiæ, calicum, &c. ipſæ etiam herbæ, lumina, vinum S. Joannis, cerei agni, ſignum S. Crucis. Quæritur ergo, quam vim habeant? non ex opere operantis, cùm certum ſit, ſicuti per alia pia opera, ſic etiam iis nos mereri; ſed ex opere operato.

Reſp. 2. Non habent vim ex opere operato conferendi gratiam, aut remittendi peccata vi ſua

vel

vel per se, sed tantùm quatenus in nobis pium motum excitant. Ratio prioris est: tum quia nusquam promissio gratiæ, aut remissionis peccatorum iis facta reperitur; tum quia peccatum etiam veniale non remittitur sine infusione gratiæ, quam conferendi ea nullam per se habent vim. Ratio posterioris est: quia id accommodatum est Sacramentalium institutioni, & consecrationi, quæ fit per preces Ecclesiæ, quibus ipsa nobis tales motus precatur. Con. *q.* 71. *a.* 5. Unde resolves.

1. Gratiæ prævenientes, & pii motus conferuntur per Sacramentalia, per modum impetrationis, quæ non omnino infallibilem effectum habent.

1, Peccat graviter, qui Sacramentalibus falsam materiam supponit, ut pro aqua lustrali facienda, urinam.

2. Sacramentalia quandoque operantur beneficia corporalia, v. g. sanitatem per modum impetrationis, ratione precum Ecclesiæ. Imò quædam etiam vim habere (v. g. fugandi dæmonem) per modum operis operati, ex singulari privilegio docent Henr. *l.* 1. *c.* 2. Sotus, & alii. Quia, inquiunt: etiam Ethnici, in quibus nec intercesserunt preces Ecclesiæ, nec meritum operantium, quandoque signô Crucis, (quod quidam etiam putant: de nomine JESU,) à dæmone liberati fuisse dicuntur, quod tamen alii eorum virtuti objectivæ, quasi naturali, adscribunt: de quo plura apud Schol. Vid, Mærat. *d.* 10. *f.* 1.

TRACTATUS II.

De Baptismo, & Confirmatione.

CAPUT I.

De Baptismo.

NOn agitur hìc de Baptismo sangvinis, id est: de Martyrio; nec de flaminis, seu spiritûs, id est contritione, cùm voto Baptismi, vel desiderio; quia non sunt Sacramenta; sed de Baptismo fluminis, qui definitur, Ablutio corporis exterior, facta sub præscripta forma verborum.

DUBIUM I.

Quid sit Materia Baptismi?

Resp. Materia remota licita, est aqua consecrata, si haberi potest; valida est omnis, & sola aqua elementaris, quæ morali hominum æstimatione sit naturalis; & usualis, qualis est putei, maris, paludis, pluviæ, &c. item resoluta ex nive, grandine, glacie, licèt accidentaliter quoad colorem, & odorem, alterata sit, ùt aqua sulphurea, lixivium, jusculum ita tenuiter carne decoctum, aut aqua alteri corpori ita modicè admixta, ut usum communem, & æstimationem aquæ, retineat. Ratio responsionis est, ex Joann. 3. *Nisì quis renatus fuerit ex aqua.* Quam S. Th. confirmat triplici congruentia. 1. Est maxima commoditas aquæ. 2. Ejus facillimus usus. 3. Aptitudo ad significandum effectum, qui est emundatio à peccato. Unde resolves.

1. Inepta Materia Baptismi est, saliva, lotium, lachrymæ, sudor, cerevisia; item aqua sic permixta: ut non ampliùs sit apta ablutioni, nec vocetur

tur aqua, v. g. lutum, brodium, vinum lymphatum, item aquæ artificiales ex rosis, herbis, succisque expressæ; denique nix, grando, glacies non resoluta. Ratio est: quia morali hominum æstimatione non censetur aqua naturalis, & usualis. Laym. 5. *l.* *t.* 2. *c.* 3. Bon. *d.* 2. *q.* 2. *p.* 1.

2. Quia de quibusdam tum ex dictis, tum aliis dubium est: v. g. de jusculo, & cerevisia valde tenui, lixivio (& secundùm Gran. in *3. p. c.* 4. *tr.* 1. *d.* 3. *dub.* 2. aqua rosacea) hinc in necessitate licet illis uti, etsi postea Baptismus sub conditione sit repetendus. Vide Escob. Laym. Bon. *ll. cc.*

3. Uti aquâ impurâ, vel non consecratâ, cùm alia haberi potest, est grave peccatum, ob Sacramenti irreverentiam. Bon. *l.* 1. *c.* 1. *n.* 7. Dian. *p. t.* 6. *R.* 33. & alii quinque, licèt Granad. & Quintanad. putent non esse mortale, uti non benedicta.

Resp. 2. Proxima Materia Baptismi est ablutio. Quæ valida fit tribus modis, scilicet immersione, aspersione, infusione, juxta praxim diversarum Ecclesiarum, quæ servanda est, ita ut morali hominum judicio censeatur esse lotus. Ex præcepto tamen caput abluendum est, quod praxis Ecclesiæ habet. Ratio est: quia quolibet horum modorum fieri potest Ablutio. Et quidem trinam mersionem non esse necessariam, constat ex Concilio Toletano. Ubi tamen trina vel immersio vel infusio usitata est, sine gravi peccato extra necessitatem non potest prætermitti, ùt docet D. Thom. etsi alii

ſecluſô ſcandalô, & contemptu, dicant eſſe tantùm veniale. Laym. *l. c. n.* 4. Bon. *l. c.* Unde reſolves.

1. Non verè baptizatur, cujus nulla pars immediatè tangitur, v. g. infans in utero, vel ciſta; vel adultus, cujus veſtes tantùm ſunt aſperſæ. Laym Bon. *ll. cc.*

2. Non requiritur ad valorem, ut qui baptizatur, emergat ex aqua: quod tamen grave peccatum eſt, eſto nihilominus moriturus eſſet baptizandus. Laym. *c.* 3. *n.* 5. uti etiam matrem nihilominus morituram, vel mortis ream, aperire, ut infans baptizetur. Laym. *l.* 5. *t.* 2. *c.* 3. *n.* 2. ubi unicum caſum excipit, ſi nimirum mater ſit morte digna, & ſi ſupplicium differatur, infans certó ſit moriturus ante nativitatem. Verùm rectè addit ex Suar. caſum hunc vix moralem, & practicum eſſe Vid. *l. c.*

3. Invalidus eſt Baptiſmus. 1. Si quis labatur in aquam, vel ab alio protrudatur, & tamen formam pronuntiet 2. Si formam pronuntians teneat puerum, & alter abluat, aut aquam effundat. 3. Si aqua è fonte proſiliente, aut ſtillicidio decidente baptizandus ei ſe ſubmittat. Ratio eſt; quia in his non tu, ſed alter abluit. Bon. *p.* 3.

4. Ob probabilem utrimque ſententiam, dubius eſt Baptiſmus, ideoque ſi in neceſſitate ſit datus, repetendus, ſub conditione. 1. *S*i tantùm una, vel altera gutta ſit adhibita, v. g. ſi more aquæ luſtralis multitudo ſit aſperſa. Quod ſinè neceſſitate non licet, cùm ad ablutionem non videa-

tur

tur sufficere quicunque aquæ contactus, sed requiri successivus, cum aliquo motu. Bon. *l. c. n.* 13. ex Suar. Con. &c. In casu tamen necessitatis sic baptizare concedit Mærat. *t. 3. d. 2. sess. 4*, Granadus in 3. *p. c. c. 4. tr.* 1. *d. 4. n.* 12. 2. Si tantùm sit abluta pars minùs principalis; v. g. digitus, manus, vel pes. Nam si pars principalis, v. g. scapulæ, vel pectus, nemo dubitat. 3. Si tantùm crines sint tincti, licèt Card. de Lugo *Resp. mor. l.* 1. *d.* 1. hunc validum esse contendat. 4. Si infans tinctus sit involutus adhuc secundinâ suâ, id est pellicula corpori annata: in necessitate tamen in prædictis casibus Baptismus debet conferri sub conditione. Hurtad. *de Bapt. d.* 1. *diff.* 12. Vid. Laym. *l. c.*

5. Cùm terna usurpatur effusio, aut immersio, ad nomen Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, juxta praxim Ecclesiæ, cavendum, ne ter, sed semel tantùm pronuntietur forma. Quæ rectiùs ità profertur, ut ante tertiam ablutionem non finiatur; quia forma, cum quacunque prima ablutione, Baptismum constituit, Reg. *l.* 27. *c. 3.* Laym. *l. 5. t. 1. c.* 3.

DUBIUM II.

Quæ sit Forma Baptismi?

Resp. Forma necessaria Baptismi est hæc: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.* A qua non differt illa Græcorum substantialiter: *Baptizetur* (vel ùt Arcadius vult, *baptizatur*) *servus Christi, in nomine Patris &c.* Porrô quinque sunt, quæ significantur in prolatione

tione formæ, juxta quæ valor ejus debet expendi. 1. Persona baptizantis, saltem, implicitè: quod in forma Græcorum non negligitur, cùm Tò baptizetur idem valeat, ac baptizetur à me. 2. Actus baptizandi, quia alioqui forma non haberet connexionē cum materia, eamq; non determinaret, cùm ablutio ad varios fines possit referri. 3. Persona baptizandi, quia uti ablutio, ità & forma circa certam personam versari debet. 4. Unitas divinæ naturæ (quod fit per voces, *in nomine*. 5. Trinitas Personarum: idque explicitè, & indistinctè vulgaribus vocabulis. Fill. *c.* 3. Laym. *c.* 4. Bon. *p.* 4. Unde resolves.

1. Validè baptizat, etsi venialiter peccet, qui pro baptizo, dicit abluo, mergo, &c. vel pro Te, utitur communi nomine Græcorum more, vel proprio; vel baptizo Petrum, vel qui honoris causâ dicit, baptizo dominationem vestram. *c.* 4. *n.* 9. Bon. *p.* 4. *n.* 9.

2. Valet forma, etsi omittat, Ego, & Amen; quia omnia significata per formam salvantur, secùs si omittat, Te: quia non significatur persona baptizandi. *ibid.*

3. Non valent hæ formæ, baptizo te in nominibus Patris, & Filii, &c. quia multiplicatur natura, seu essentia divina. 2. Baptizo te in Patre, & Filio, &c. vel cum Patre, &c. vel per Patrem; vel in nomine Patris, per Filium, in Spiritu Sancto; vel in fide, virtute, Majestate Patris, &c. (quam tamen alii dubiam esse volunt.) Ratio est quia significatur diversitas essentiæ, aut certè unitas non

satìs

ſatis exprimitur. 3. Baptizo te in nomine Dei, vel Sanctiſſimæ Trinitatis, vel in nomine Dei unius, & trini: vel in nomine trium Perſonarum: vel Patris, & Filii, omiſsâ perſonâ Spiritûs Sancti. Ratio eſt: quia non exprimuntur diſtinctè tres Perſonæ. 4. In nomine Domini noſtri JESU Chriſti: quâ tamen formâ olim Apoſtolos uſos, ſed ex ſpeciali privilegio, multi docent, alii negant, dicuntque eos baptizâſſe in nomine Chriſti, addendo illud nomini ſecundæ perſonæ, non omiſſis nominibus aliarum Perſonarum. Cùm ergò Nicolaus Papa dixit, eam formam valere; vel intellexit: ſi pro nomine Filii ponatur nomen Chriſti vel in nomine Chriſti, pro vice Chriſti; intellexit, vel locutus eſt, ùt doctor privatus. Vid Auth. cit.

4. Dubiæ ſunt formæ, ob ſententiã utrimque probabilem Authorum. 1. Baptizo te in nomine Patris, in nomine Filii, in nomine Spiritûs Sancti; vel baptizo te in nomine Patris, baptizo te in nomine Filii, &c Ratio eſt: quia non exprimitur unitas eſſentiæ. 2. Baptizo te in nomine Genitoris, Geniti, & Spirati; vel in nomine Omnipotentis, Sapientis, & Boni: vel in nomine Ingeniti, Geniti, & Boni. Ratio eſt: quia Trinitas Perſonarum non explicatur vocibus, quibus à fidelibus debet, & poteſt apprehendi. 3. Baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti & Mariæ Virginis; quia dubium eſt de intentione Miniſtri; qui ſi eo ſenſu voluit dicere, Mariæ, quo Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, non valet, cûm ſit contra ſenſum eſſentialem à Chriſto intentum: ſi verò

rò tantùm voluit illam invocare, ùt coadjutricem gratiæ impetrandæ, vel aliter, valet, cùm tantùm sit mutatio accidentalis. Filliuc. *t.* 2. *c.* 3. *n* 50. Vide etiam Laym. & Bon. *ll. cc.*

DUBIUM III
De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.
Quis sit Minister Baptismi ?

Resp. Validè ministrat omnis homo ratione utens, cujuscunque fidei, vel infidelitatis, status, aut sexûs ; licitè tanquam Minister ordinarius, & ex officio Sacerdos habens jurisdictionem, aut commissionem; vel ex ejus commissione Diaconus, In casu tamen extremæ necessitatis, omnis, qui potest validè, etiam facit licitè, teneturque, ut proximo succurrat. Laym. *l.* 5. *t.* 2. *c.* 7. Unde resolves.

1. Non tantùm Diaconus, sed nec Parochus, aut Episcopus, absque commissione, extra suam Diœcesim, vel Parochiam, vel intra eam, alienos licitè baptizat: ideóque etiam peccant Parentes, qui sinè licentia sui Prælati, alieno deferunt prolem baptizandam, cum violent jus Parochi. Layman. *l. c.*

2. Diaconus non tantùm in extrema necessitate, sed etiam in alia notabili baptizare potest. Et quidem cum solemnitate, ex commissione Episcopi, vel Parochi, ut si v. g. ob multitudinem baptizandorum, aliudve grave impedimentum, id ipsi facere non possint. Laym. *l. c.*

3. Cùm in necessitate confertur Baptismus, ser-

vandus eſt ordo ita, ut ſi adſit, & non detrectet Sacerdos, vel Diaconus, is reliquos præcedat. Sic etiam Clericus laicum, vir mulierem, fidelis infidelem, nisì fortè inferior meliùs noverit modum, (ut ſolent obſtetrices quæ proinde examinari, & approbari debent à Paſtoribus) vel alia juſta cauſa ſit, ut quia virum ad parientem ingredi non decet. Quòd ſi laicus baptizet præſente Sacerdote, & ſecundùm quosdam etiam præſente Diacono, cenſent, eſſe mortale: quia id laico tantùm competit ob defectum Sacerdotis, qui ſinè injuria Ordinis, & Sacramenti, talem licentiam dare non poteſt. In reliquis, perverſio illius ordinis eſt tantûm veniale, præterquam ſi coram Fideli hæreticus adhiberetur, quod voluit eſſe mortale. Laym. *c.* 7. *n.* 4.

ARTICULUS II.

An duo poſſint ſimul unum baptizare?

Reſp. 1. Si alter applicet materiam, alter formam, nullus erit baptiſmus: quia dicens ſe abluere, cùm non abluat, formam habet falſam, etiamſi uſurpet Græcorum, *baptizetur ſervus Chriſti*, vel quæ putatur illi æquivalere, *baptizet te Chriſtus*: ſubintelligitur enim *per me*; alioqui ſi excludatur perſona Miniſtri, ut ſenſus ſit, baptizet te Chriſtus, & non Ego, ſive non per me; forma nulla eſt. In caſu tamen neceſſitatis, poſſe ſub conditione ita Baptiſinum conferri, ut v. g. mutus formam neſciens ablueret, cœcus autem pronuntiaret, docet Hurt. *d. diff.* 6. additq; debere talem, elapsô, periculô ſub conditione baptizari. vid. Fill. *cap.* 4. Dian.

p. 3,

p. 3. t. 3. R. 26. ex Chapeavil. Marsil. &c. Bon. *d.* 3. *q.* 2. *p.* 4. *n.* 23. Laym. *c. 7.*

Resp 2. Si plures Ministri singuli abluant, & formam pronuntient, graviter peccant contra ritum Ecclesiæ. De valore sic solet distingui. 1. Si quilibet intendit baptizare, dependenter ab alio, ut causa particularis; invalidè baptizant, sive singuli dicant, Ego te baptizo, sive, Nos te baptizamus: quia forma, cujus sensus censetur esse absolutè, & independenter baptizare, non cobaptizare, est falsa. 2. Si quisque per se intendat baptizare, independenter ab alio: validè baptizat, quia omnia requisita ponit: Ut patet à simili in Missa ordinationis, quâ Sacerdotes noviter ordinati simul consecrant cum Episcopo, dummodo simul eodem instanti formam absolvant: si autem non simul absolvant, is tantùm consecrat, vel baptizat, qui priùs absolvit. Vide Fill. *t.* 2. *c.* 4. *n.* 72. & Bon *l. c. n.* 25. Laym. *c.* 7.

DUBIUM IV.

Quod sit subjectum Baptismi?

Resp. 1. Subjectum capax Baptismi, est solus homo vivus, ab Adamo descendens, nondum baptizatus.

Resp. 2. Validè baptizantur infantes, item perpetuò amentes, qui nunquam usi sunt ratione: quia censentur ejusdem conditionis cum infantibus. Si autem aliquando sint usi ratione, non valet Baptismus, nisì ante amentiam petiverint. Vide Bon. *d.* 2. *q.* 2. *p.* 6. *c.* 6. Laym. *c.* 6. Unde resolves.

1. Si puer inter baptizandum, nondum finitâ

formâ

formâ moriatur, Baptismus est nullus.

2. Non valet Baptismus iteratus, adeoque uterque tum rebaptizans, tum rebaptizatus peccant mortaliter, fiuntque irregulares, & in jure civili subjacent pœnæ mortis. Quas tamen pœnas non videtur incurrere is, qui etsi sine justa causa, rebaptizat sub conditione: quia intelliguntur de Baptismo absolutè dato, quando moraliter constat, priorem Baptismum fuisse validum. Vide Laym. c. 5. Bon. p. 5.

3. Nondum perfectè natus est baptizandus, si sit periculum, dummodo pars aliqua possit ablui: quia est homo vivus, nec certò constat esse incapacem.

4. Si dubium sit, an infans vivat, baptizandus est sub conditione.

5. Validè baptizatur, quem Minister putat esse alium, aut licèt sit puella, quam putat esse puerum: quia intendit baptizare præsentem. Aliud est in Matrimonio, quia intendit contrahere cum illa, quam putat. Bon. *p. 4. n. 26.*

6. Validè, etsi extra necessitatem illicitè, plures simul baptizantur hâc formâ, *Ego vos baptizo. p. 4.*

7. Monstrum, quod capite, & pectore formam hominis refert, est baptizandum; secùs si bestialem refert. Quòd si verò caput tantùm sit ferinum, putat esse baptizandum Comitolus. Nav. tamen, & alii volunt, differendum, donec certiùs cognoscatur; nisi periculum mortis immineret: tum sub conditione baptizandum esse. Quòd si habeat membra

bra hominis geminata, & dubitetur, num sit unus homo, an duo, duplex Baptismus conferendus est: unus absolutè, alter sub conditione, in ea parte, quâ membra apparent imperfectiora. Vid Laym. *l.* 5. *tr.* 2. *c.* 3. Bon. *p.* 6. & Rituale Romanum. *Tit. de Baptismo.*

Resp. 3. Extra mortis periculum validè, non tamen licitè, baptizantur Ethnicorum infantes, invitis parentibus. Ratio est, quia vel auferuntur parentibus, & fit illis injuria; vel relinquuntur, & fit injuria Sacramento, quod exponitur irreverentiæ. Quòd si tamen possint Christianè educari (ad quod tunc obligaberis) licebit in his casibus. 1. Si parentes sint tua mancipia; tunc enim tui potiùs sunt, quam illorum. 2. Si parentes aliquando fuerunt baptizati, vel uterque, vel saltem alteruter; quia tunc Ecclesia jus in eos habet. 3. Si alter parentum petat; tunc enim justa ejus voluntas injustæ alterius præferenda est, in favorem prolis, & fidei. 4. Si infans sit in periculo mortis. 5. Si rationis jam compos puer petat: quia in negotio religionis est sui juris. In dubio autem de usu rationis, sufficit esse. 7. annorum. V. Laym. *l. c.* Fill. *t.* 2. *c.* 6. Bon. *p.* 6. *n.* 12.

Quæres, An Baptismus aliquando repeti possit, & quâ formâ?

Resp. Cùm temerè baptizare sit mortale ex objecto, quia est in genere sacrilegii, dum conaris ministrare Sacramentum incapaci: hinc ad hoc, ut non liceat baptizare, non requiritur certitudo de Baptismo, sed sufficit, si pro eo sint conjecturæ;

ut

ut v. g. quòd quis natus, & educatus sit inter fideles, nec pro contraria parte rationes alicujus momenti occurrant; leve enim, vel metaphysicum dubium non sufficit, sed requiritur grave, & morale, vel saltem rationabile. In quo inclinandum esse in favorem baptizandi, rectè monet Laym. *c. 3.* ex Suar. & aliis. Unde resolves.

1. Sub conditione baptizandi sunt. 1. Qui cum materia, & forma, aut intentione dubia (secundùm supradicta) sunt baptizati. 2. Infantes expositi, & reperti sinè scheda testante de Baptismo; secùs si cum ea. Ità communiter. Quintan. tamen. *t.* 1. *s.* 13. & 14. contendit, etiam hos esse rebaptizandos. 3. Baptizati ab obstetricibus veneficis; præsertim si fassæ, vel convictæ fuerint, aliquando non rectè baptizâsse. Laym. *c. 5. n. 3.*

2. Infantes ab obstetricibus, vel parentibus; vel cognatis, &c. ob necessitatem baptizatos, promiscuè omnes sub conditione rebaptizare (quando obstetrices bonæ, & benè instructæ censentur) non licet; quia de valore Baptismi prudenter, & rationabiliter dubitari non potest. Suar. Laym *l. 5. t. 2. c. 5.* qui tamen contrariam consuetudinem quorundam Parochorum damnare non audent, eò, quòd experientiâ didicerint, obstetrices non raro fuisse deceptas à diabolo, ideoque revera periculum aliquod sit animæ, ob quod irreverentia cesset: addìtque, eam consuetudinem approbatam fuisse à Pastorali Romano edito Antuerpiæ. 1607. eamque sententiam tenet Sylvest. apud Dian. *p. 5. t. 13. R. 86.* & ipse Dian. *p. 9. t. 6. R. 35.*

cum

cum aliis 2. censet eam probabilem, habereque locum in omnibus baptizatis ab hæreticis, licèt sint adulti; quod Card. de Lugo *R. mor. l. 1. d.* 2. rectè limitat ad illas circumstantias, in quibus prudenter dubitari possit de defectu materiæ, formæ, vel intentionis. Denique etiam Quintan. *t.* 1. *s.* 1. docet. Infantes supradictos ferè omnes rebaptizari posse sub conditione.

3. Peccat graviter Minister, 1. qui non rebaptizat eum, de quo rationabile dubium juris, vel facti manet, num validè sit baptizatus; quia tenetur proximum liberare probabili periculô gravis mali, cùm facilè potest. Laym. *l. c.* Quint. *l. c.* 2. Si non diligenter inquirat in talis Baptismi valorem, nisì de hoc aliunde constet. Quint. *t.* 1. *s.* *6.* & *7.*

4. Non est baptizandus, de cujus Baptismo habetur testimonium unius oculati testis, licèt fœminæ: dummodo non sit suspecta, nec aliud obstet. Laym *l. c.*

5. Qui verè, & rationabiliter dubitat de suo Baptismo, tenetur petere Baptismum, & Parochus ei conferre. Quint. *l. c. s. 13. & 19.* & interea abstinere ab usu aliorum Sacramentorum.

Resp. 2. Baptismus sub conditione hâc formâ conferendus est: Si baptizatus es, non te baptizo; si nondum es baptizatus, Ego te baptizo, in nomine, &c. Ac licèt sufficiat sola mente conditionem apponere, si ex omissione non timeatur scandalum; tutiùs tamen est exprimere verba ista: Si non es baptizatus, &c. Vid. Tol. *l.* 2. *c.* 19. Laym *l. c.*

c. Suar. d. 31. Fill. t. 2. c. 4. q. 9. Patrinus
autem in hoc Baptiſmo neceſſarius non eſt, nec
adhibendus. Quint. l. c. ſ. 18.

DUBIUM V.

De Cerimoniis Baptiſmi.

ARTICULUS I.

Quæ ſervanda circa cerimonias baptizandi.

Reſp. Cerimoniæ Baptiſmi petendæ ſunt ex
Agenda cujusque Eccleſiæ. Univerſim tamen cir-
ca eas ſervanda ſequentia. 1. Baptiſmum extra ne-
ceſſitatem abſque peccato non poſſe conferri, niſi
in aqua conſecrata. Quæ cùm deeſt, habetur for-
mula in quibusdam Agendis, ex tempore aliam
conſecrandi, pro caſu neceſſitatis. Quod ſi etiam
hâc formulâ careas, adhiberi poteſt aqua commu-
nis benedicta. 2. Baptiſmum ſolemnem non con-
ferendum, niſi in templo, & loco ad id depu-
tato, niſi filiis Regum, & Principum: quibus ad-
de filios Catholicorum in locis hæreticis; interim
quoad hoc in Magnatibus, & Nobilibus conni-
vetur in multis locis. Laym. c. 5. n. 8. 3. Infan-
tes ex conſuetudine deferendos ad Baptiſmum,
circa diem octavam; niſi priùs ſit neceſsè, vel ni-
ſi ſit gravis cauſa dilationis, v. g. quia patrini
ſunt exſpectandi, in qua tamen non licet commu-
niter extra neceſſitatem privatim baptizare; & po-
ſtea adhibere ſolemnitates, ſed præſtat exſpectare
aliquamdiu. Laym. c. 6. n. 8.

4. Baptizanti non licèt adhibere cerimonias
aliquas, omiſſis aliis, quia vel fiet in Baptiſmo ſo-

lemni

lemni, quod prohibet Trid. *s. 6. c.* 3. vel privato: sed in hoc prohibet Clementina unica, illas adhibere, nisi sit filius Regis, aut Principis. De patrino tamen usus habet, ut tunc adhiberi possit, etsi non sit necesse. Et multi putant, adhibitum non contrahere cognationem spiritualem, nec verè patrinum effici, ut Sanch. Rodriq. contra Laym. & Suar. quorum tamen sententia videtur probabilior.

5. Cùm in necessitate, vel aliam ob causam (nam ob gravem causam. v. g. justum timorem infamiæ, aliquando licitè fit) Baptismus sine cerimoniis est collatus, ea cessante, illæ solemniter in templis sunt supplendæ. Quod tamen non est moris in hæreticis conversis, ne plebs putet, nos eorum Baptismum improbare. Laym. *c.* 8. *n.* 10. Imò in aliis omittere, seclusò contemptu, esse tantùm veniale docet Possev. *de Off. Cur. c. 6. n.* 33. Qui autem tenet more Patrini infantem, dum ceremoniæ supplentur, non contrahere cum eo cognationem spiritualem. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 260. ex Pontio, dicit esse probabile.

6. Si Baptismus collatus deprehendatur fuisse invalidus, non ideò repetendæ sunt cerimoniæ,

ARTICULUS II.

Qui Patrini, & quod eorum officium?

Resp. 1. Patrini sunt quasi Patres spirituales, qui baptizatum de fonte suscipiunt in suam curam. Unde eorum officium est, baptizatum de rebus fidei instruere, orationē Dominicam, & Symbolum docere: ad quod obligantur, si id ab aliis non fiat. Laym. *l.* 5. *t.* 2. *c.* 5.

Resp.

Resp. 2. Ut quis validè sit Patrinus, non certa ætas, sed requiritur 1. Usus rationis. 2. Ut ipse sit baptizatus (quia non potest esse Pater, qui ipse nondum sit natus) Et quidem, ut ejus Baptismus fuerit validus; quia accessorium sequitur principale. 3. Ut à Parentibus, vel Parocho ad hoc designatus sit: ad quod videtur sufficere, si etiam ultro se ingerens sit admissus; designatos autem ritè à parentibus Parochus non validè mutat. Dian. *p. 9. t. 7. R.* 50. 4. Ut in ipso Baptismo (quia non sufficit, ut in solis ceremoniis) per se vel procuratorem tangat, teneat, aut de manu baptizantis suscipiat. 5. Ut id non materialiter tantùm sed animô susceptoris, sive intentione id munus gerendi faciat. Laym. *c. 9 n.* 2.

Resp. 3. Validè quidem, sed illicitè sunt Patrini. *1.* Abbas, & Monachus. Quo nomine veniunt Mendicantes; Etsi Laym. omnes claustrales comprehensos velit, & quoad Abbates, in multis locis consuetudo sit contraria. *2.* Conjuges respectu conjugum, & parentes respectu filiorum, nisì sit necessitas. *3.* Moribus infames. 4. Apostatæ, & hæretici, qui nullô casu videntur advocandi; quia ea advocatio esset protestatio quasi falsæ religionis, cùm nonnisi de falsa fide sint sponsuri: etsi Laym. hìc *c. 9. n. 7.* probabiliter dicat, posse subinde ob gravem causam admitti. Catholici verò ob rationabilem causam infantem hæretici, baptizante Prædicante, suscipere possunt, saltem in Germania. Laym. *c. 9. n. 6.* 5. Plures, quàm duo; quia Trid. non nisì unum, aut ad summum unum;

& unâ permittit, propter cognationē spiritualē inde oriri solitam. Ideoque mandat Parochis, sub pœna arbitrio Ordinarii infligenda, ut si plures se offerant, petant ab his, ad quos spectat, Patrinos designare, ut unum, vel duos nominent, eosque tantùm admittant, qui soli cognationem contrahant, eorumque nomina in librum referant, eosque de contracta spirituali cognatione instruant: scilicet, quòd ea impediat, dirimatque Matrimonium, non quidem inter se, sed inter ipsos, & baptizatum, eiusque patrem, & matrem; sicut etiam inter baptizantem, & baptizatum, baptizatìque patrem, & matrem. Excipiuntur tamen parentes, quando propriam prolem suscipiunt in necessitate. Vide Layman. locis infrà citandis. Unde resolves.

1. In privato Baptismo, ob necessitatem dato, pater non debet suscipere, aut tenere tanquam Patrinus infantem; cùm in hoc casu nulla sit Patrini necessitas, ideoque si id vel tunc, vel etiam in Baptismo publico temerè faciat (idem est, si prolem suam ipse baptizet) graviter peccat, & insuper contrahit in posteriore casu cognationem cum conjuge, atque, ùt docet Sanch. *de matr. d.* 36. & alii communiter, privatur jure petendi debitum: quod tamen negant. Con. & Dian. *d.* 4. *de sac. R.* 5. Vid. Bon. *q.* 3. *p.* 5. *§.* 2. Escob. *t.* 7. *E.* 2. ubi citat Suar. negantem.

2. Si inter multos Patrinos nulli certi à Parentibus, aut in eorum defectu, à Parocho designentur, qui aliis seclusis cognationem contrahant, & sic

sic multi simul ex ignorantia, vel Parochi negligentia levent, probabile est, omnes contrahere cognationem (nisi tamen assistant tantùm, & non tangant): Vid. Laym. *l.* 5. *t.* 10. *p.* 4. *c.* 8. & *tr.* 2. *c.* 9. *n.* 4. Dian. tamen *p.* 9. *t.* 7. *R.* 5. ex Suar. Mærat & Perez, dicit de eo casu nullam contrahere cognationem.

3. Parochus graviter peccat. 1. Si ex negligentia frequenter omittat nomina baptizatorum referre in librum; tum ob legem Trid. in re gravi, & sub pœna gravi; tum ob incommoda, & damna inde sequentia. Quint. *t.* 2. *s.* 11. 2. Si ejus culpâ Patrini plures adhibeantur. Quint. *l. c.* At licèt Per & Serra apud Dian. *p.* 9. *t.* 7. *R.* 5. dicant esse probabile, quòd tantùm peccet venialiter; alii tamen mortalis eum damnant.

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

Quid sit, & quæ ejus materia, & forma?

RESP. 1. Confirmatio est unctio Chrismatis sub præscripta forma verborum, in fronte baptizati, ab Episcopo, quâ is ex Christi institutione gratiæ augmentum, & robur accipit

Resp. 2. Materia ejus remota essentialis est Chrisma confectum ex balsamo, & oleo olivarum, benedictum ab Episcopo. Ita comm. Doct. Unde resolves

1. Non sufficit solum balsamum, ut voluit Canus: nec solum oleum, ut voluerunt Cai. Sot. Nav

 2. Etiam

2. Etiam benedictio Episcopalis est de essentia, ut habet communis contra Cajet. ideoque nulla delegatione, sive Episcopi, sive Papæ: simplex Sacerdos potest conficere Chrisma. Con. *a. 72 d. 3. d.* 1.

3. Perinde est ad substantiam Sacramenti, sive Chrisma sit novum, sive vetus, licèt graviter peccet, qui utitur aliò, quâm novô, id est: illô annô consecratô. In quem finem quotannis in die Cœnæ consecratur, veteri combusto.

Resp. 3. Materia proxima est unctio in fronte per manum Episcopi (unde etiam hoc Sacramentum manûs impositio dicitur à S. Luca Act. 8.) in formam crucis facta. Quæ omnia sunt de necessitate Sacramenti, ùt habet communis. Unde resolves.

1. Etsi ex necessitate præcepti, unctio fieri debeat pollice manûs dextræ; valida tamen esset, si fieret digitô etiam sinistræ manûs; quia verè fieret per impositionem manûs Episcopalis. Ità Præpos. & alii contra Suar. Peccabit tamen Episcopus graviter contra Ecclesiæ universalis morem. Vide Laym. *hic c.* 2. & Esc. *t.* 7. *E.* 3. ubi docet, probabile esse, non peccare mortaliter.

2. Probabile est, requiri ad valorem Sacramenti, ut unctio fiat ab Episcopo immediatè, nullô instrumentô mediante. Ita Fill. & Laym. contra quosdam: quia debet fieri per impositionem manûs. Esc. *t.* 7. 7. *3.*

Resp. 4. Forma vera, & necessaria, in Ecclesias Latina est, *signo* (ùt habet Trid.) vel *Consi-*

gno (ut habet S. Thom.) *te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris*, &c. In qua utrum de essentia sit, ut utraque actio signandi, & ungendi expressè significetur, disputant Scholastici Laym. & Fill. *t.* 3. *d.* 10. Con. *l. c. a.* 3. Dian. *R.* 27.

DUBIUM II.

Quis sit Minister, & quod subjectum?

Resp. 1. Minister ordinarius validæ Confirmationis est solus, & omnis Episcopus, etiam excommunicatus, vel hæreticus: ex commissione autem, vel delegatione Pontificis, etiam simplex Sacerdos. Est communis. Vid. Fern. Laym. *l.* 5. *t.* 3. *c.* 6. Bon. *d.* 3. *p.* 2. Unde resolves.

1. Etsi Episcopus graviter peccet, si vel in aliena Diæcesi, vel sibi non subditos confirmet, sinè proprii Episcopi consensu, vel saltèm tacitè propter defectum jurisdictionis: valida tamen est Confirmatio, quia ista non requiritur necessitate Sacramenti, sed præcepti tantùm.

2. Excusatur à peccato Episcopus, si ex alia diœcesi accurrentes confirmet: quia præsumitur tacitus consensus alterius Episcopi, cui id gratum esse censetur: præsertim si consuetudine ità receptum sit, vel à proprio ægrè confirmari possint. Ità contra Bon. *d.* 3. *de sacr.* docent Tan. *in* 3. *p. d.* 4. *d.* 3. Sà v. *Confirm.* & alii.

3. Peccat graviter Episcopus, si longo tempore non confirmet: quia subditos ingenti bono privat.

Resp. 2. Validè confirmantur omnes, & soli ba-

ptizati nondum confirmati. Ratio est: tum ex illo Act. 2. *Replevit totam domum*, tum ex usu, & traditione Ecclesiæ. tum quia omnes indigent ejus effectu, & sunt capaces. Licitè verò confirmantur iidem, qui validè, dummodo constet, non ponere obicem sive Sacramento, sive ejus effectui. Ratio patet ex dictis. Unde resolves.

1. Etiam infantes, & rationis impotes validè hoc Sacramentum suscipiunt.

2. Etsi quoad infantes consultius sit differre usq; ad rationis usum, tum ob irreverentiam Sacramenti, tum ob periculum iterationis, tum ob Ecclesiæ usum: nihilominus ob rationabilem causam etiam antè iis licitè datur, v. g. si timeatur diuturna absentia Episcopi: vel hic ad ista loca rarò veniat: item, si infans sit in periculo mortis (in quo quidam dicunt, debere dari) denique si sit filius Principis. Laym. *hic t.* 3. *c.* 6. Fill. *t.* 1. *tr.* 3. *c.* 2.

3. Etiam perpetuò amentes (præsertim si aliquando usum rationis habuerint) licitè confirmantur; etsi per accidens nunquam sint spiritualiter pugnaturi. Ità Suar. Laym. *l. c.* Con. *q.* 27. *a.* 8, *n.* 83.

DUBIUM III.

Quæ Confirmationis necessitas, & Cerimonia?

Resp. 1. Nec est necessaria ad salutem necessitate medii, neque per se præcepti. Est communis S. Thom. & aliorum, contra Scot. & Sylv. Ratio est, tum quia Ecclesia non urget ejus susceptionem ullis pœnis: tum quia nec ex scriptura,

nec

nec traditione: neque fine, aut institutione Sacramenti, tale præceptum colligitur. Et Canones, qui in contrarium afferuntur, satis explicantur de necessitate ad melius esse.

Dixi, *per se*: quia per accidens aliquando potest esse necessaria ad salutem ex præcepto charitatis sui, vel proximi, vel alio, v. g. ad cavendum scandalum: vel ratione conscientiæ, quâ quis valde metuit, ne in tormentis deficiat sine hoc Sacramento. Unde resolves.

1. Negligere hoc Sacramentum, seclusô scandalô, & contemptu, non est mortale. Suar. Layman. *l.* 5. *t.* 3. *c.* 5. Bon. *d.* 1. *q.* 1. *p*, 2. ubi ex aliis multis docet, nullum esse præceptum illud suscipiendi.

2. Etsi omissio ex contemptu, v. g. si quis id nihili faciat, aut puerile, aut vile habeat, sit mortalis; talis tamen non censetur esse, cùm quis oblatam ejus occasionem, quam posteà non facilè habiturus est, negligit. Ità commun. contra Syl. *v. Confirm.* & Tol. *l.* 2. *c.* 4.

3. Præceptum, quod habetur in Trid. *sess.* 23. *c.* 4. *de refor.* non ligat omnes, cum sit hypotheticum; sed tantùm ordinandos, vel initiandos primâ tonsurâ. Cujus omissionem non esse mortalem contra Tann. docent Henriq. Valent. Suar *d.* 38. *p.* 1. & Nav. *c.* 22. qui addit, ne quidem Episcopum peccare mortaliter, ordinando non confirmatum: aut si ipse non confirmatus ordinet. Vide Reg. *l.* 28. *c.* 2.

Resp. 1 Circa cerimonias Confirmationis, scien-

da

da sunt sequentia. Etsi servandi sint ritus in Pontificali præscripti, peccetque graviter Episcopus, si confirmet sine pluviali, mitra vel pedo, uti & si Ordines sacros conferat cum solis indumentis Missæ: Dian. *p. 7. t.* 10. *R. 31.* non tamen erit mortalis semper alicujus omissio, v. g. alapæ, aut cerei, Potest autem conferri locô quôvis decenti, etiam extra Ecclesiam; & à prandio non jejunis, omni tempore. 2. Sub gravi culpa; ut docet Navar. *c.* 22. ex communi, requiritur Patrinus; idque unus tantùm (licèt Tolet. duos admittat) qui si confirmatus non sit, peccat graviter secundùm communem. Escob. tamen ex Con. docet. non esse mortale: quod probabile esse docet Quintan. *c.* 2. *f.* 7. imò nullum, si fiat in necessitate, & non contrahit cognationem, ut docent Sanch. Suar. contra Sylv. Sà, & alios. Debetque esse diversus à Patrino Baptismi, saltem extra necessitatem, licèt cum Bonac. & Hurt. id neget Quintan. *t.* 2. *sect. 7.* & 14. & secus facientem non peccare mortaliter, dicat Dian. *p. 3. t. 4. R.* 21. & non Monachus (nisi factus Episcopus) Admitti tamen & illos, & Moniales posse sinè culpa, docet idem Quintan. *l. c. c. f. 18.* nisi in eorum Religione sit prohibitum. Eo autem nomine non excludi Mendicantes notat Con. & alii quinque cum Dian. *p. 9. t.* 6. *R. 32.* Nec refert, seclusa consuetudine, num vir sit, aut fœmina. Neque etiam contrahit obligationem instruendi confirmatum, sed tantùm cognationem spiritualem cum eo, & ejus parentibus: dummodo tamen eum tangat. 3. Frons confirmati

obliganda

obliganda est fasciâ lineâ cruce notatâ, gestandâ unò ; tribus, vel septem diebus, pro consuetudine, illota interim fronte : potest etiam, si ratio subsit, statim auferri, & frons ablui: ipsa autem comburi, vel honestè asservari debet, nec ad profanos usus adhiberi propter contactum Chrismatis, neque solvens illam, contrahit cognationem. Vid. Præp. *in 3. p. q. 2. a.* 12. 4. Parochos teneri in librum referre nomina confirmatorum, & Patrinorum suæ Parochiæ (eamque curam ad Episcopos etiam pertinere) tum propter sciendam cognationem spiritualem, tum propter Ordines suscipiendos, docet. Quint. *t. 2. sect.* 11. ex Barb. &c. ac denique licere mutare nomen in Confirmatione, *ibid. s.* 10.

TRACTATUS. III.

De Eucharistia.

CAPUT I.

De essentia Eucharistiæ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia ?

RESp. Est Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, vini, ad spiritualem animæ refectionem divinitùs institutum. Ità communiter Schol. Unde resolves sequentia.

1. Tam species consecratæ, quàm Corpus, & Sanguis Christi, intrinsecè, & essentialiter constituunt hoc Sacramentum : adeóque falsum est, quod docuit Waldensis, Corpus, & Sanguinem

Christi, esse totum Sacramentum. Ratio est, tum quia Trident. docet, Corpus, & Sanguinem contineri hôc Sacramentô: tum quia quatenus continetur, non est sensibile. Item falsum est, quod docent Marsilius, & Sotus, solas species constituere hoc Sacramentum; tum quia Eucharistia est cibus cælestis; tum quia adorari debet latriâ, ùt docet Trid.

2. Usus, sive sumptio Eucharistiæ, non est propriè ipsum Sacramentum, neque aliud Sacramentum ab eo distinctum, ùt vult Gabriel, nec pars illius, sive essentialis, sive integralis, út Aureolus; sed tantùm applicatio, sive conditio, ut Sacramentum operetur.

3. Etsi quælibet species, imò quævis pars speciei, sit integrum, & essentialiter perfectum Sacramentum, adeóque Sacramentum Eucharistiæ, sub speciebus panis, & vini, physice, & materialiter specie differat: moraliter tamen, & in ratione Sacramenti est unum specie infima Sacramentum: tum quia est unum signum rei sacræ: tum, quia ordinatur ad unum specie infima finem. Vid. S. Th. *q. 72. art.* 2.

4. Etsi physicè loquendo, tot sint numerô Sacramenta, quot numerô species, vel etiam partes specierum, moraliter tamen unum numerô Sacramentum est, quod per modum unius proponitur, & sumitur: quia id ad unum finem, scilicet ad unam refectionem spiritualem refertur.

5. Hostiæ in diversis altaribus rectè concipiuntur, ùt distincta Sacramenta; contra verò, si Sacerdos

dos unam hoſtiam in plures partes dividat, vel plures hoſtias ſimul ſumat (eadem eſt ratio plurium ſpecierum diverſæ rationis) non ideò dicitur accepiſſe plura numerô Sacramenta.

DUBIUM II.

Quæ materia Eucharistiæ?

Nota, ſicut in aliis Sacramentis eſt duplex materia, proxima, & remota; ità etiam hic; ſed ordine diverſo: nam in aliis materia remota eſt res pertinens; proxima verò ejus, uſus, qui tranſit: hìc verò remota tranſit, & proxima manet, ſcilicet ſpecies panis, & vini. Quæritur ergo tantùm de remota; illa ſcilicet, quæ facta conſecratione tranſit in Corpus, & Sanguinem Chriſti.

Reſp. Materia Euchariſtiæ eſt tantùm panis, & vinum. Eſt de fide, & probatur ex inſtitutione Chriſti, *Matth. 26. & Luc. 22.* Et quidem utraque materia, panis & vinum, eſt ità neceſſaria ad hoc conficiendum, ut per ſe nunquam licitè poſſit una conſecrari abſque alia: quod patet tum ex facto Chriſti 22. Luc. tum Trid. *ſeſſ.* 22. Unde reſolves.

1. Conſecratio utriusque ſpeciei eſt juris divini; quia ratio Sacrificii, ſine quo non fit, exigit utramque.

2. Non licèt alteram tantùm ſpeciem conſecrare, in neceſſitate etiam gravi, v. g. ut moribundo detur Viaticum. Suar. &c. commun.

3. Nec Pontifex in eo poteſt diſpenſare ullo caſu. Ità commun. Suar. 3. *p. d.* 55. *ſ.* 4. *&c.* contra quosdam.

Dixi

Dixi 1. *Per se:* quia per accidens, & præter intentionem, aliquando unam posse solam consecrari absque peccato, docet Tan. *d.* 5. *q.* 2. *dub.* 5. *n.* 27. dicitque esse communem, v. g. in his casibus.

1. Si quis aquam, vel alium liquorem pro vino consecrâsset, neque defectum intelligeret, nisì diu post; aut postquam advertisset, neque posset haberi aliud vinum; vel quamvis haberet, non posset tamen illô uti sinè gravi scandalo, vel vitæ periculô. 2. Si post consecratam Hostiam, subitum mortis periculum ab hostibus, vel incendium immineat, seclusô tamen scandalô, & contemptu fidei. Reg. *l.* 29. *c.* 4. 3. Si Sacerdos, hostiâ consecratâ, moriatur, vel animô deficiens loquelam perdat, vel in amentiam incidat; nec sit alius, qui possit Sacrificium perficere. Suar. Vasq. &c. Si autem alius supplere, & infirmus communionem suscipere potest, debet Hostia dividi, eìque pars dari. Tamb. *de exped. Sacrif. l.* 2. *c.* 8.

Dixi 2. *Licitè:* quia validè alterutram tantùm consecrari, est certum: ùt patet tum ex facto Christi, qui panem antè consecravit, tum ex praxi Ecclesiæ, quæ Corpus ante Sanguinem proponit adorandùm.

DUBIUM. III.

Qualis debeat esse panis in Materia Eucharistica?

Resp. 1 Solus panis triticeus, in conviviis communiter usitatus, qualis morali hominum judicio tantùm censetur ille, qui ex farina triticea, & aquâ naturali mixtus, & igne tostus, sive assus, atque in

sua

ſua ſpecie incorruptus eſt: quia hic ſolus ſimpliciter dicitur panis, alius verò nonnisì cùm addito, v. g. hordeaceus. Unde reſolves.

1. Falſum eſt, quod docuit Caj. Euchariſtiam poſſe conſecrari ex quovis pane cujusvis ſpeciei, dummodo ſit aptus ad veſcendum.

2. Non eſt apta materia ad validam conſecrationem. 1. Panis ex oryza, avena, milio, piſis, fabis, amygdalis, aliisque leguminibus, & arborum fructibus, vel etiam ex hordeo confectus: quia hæc omnia communi uſu, & opinione, cenſentur, ſpecie diſtingui à tritico. Laym. Bonac. Card. de Lugo. *d.* 4. *ſ.* 2. 2. Maſſa triticea cruda, vel non cocta per modum panis, ſed frixa, vel elixa, ùt ſunt placenta, libum, ſive differant ſpecie, ſive non. 3. Panis ſubactus aquis artificialibus, vel oleo, butyro, lacte, & ovis, ſaccharô, aliove liquore, qui aquâ naturali non ſit mixtus, quia non eſt panis uſualis. Ità Laym. *l.* 5. *tr.* 4. *c.* 9. Cajet. tamen, & quidam recentiores contrarium docent: quare eſt ſaltèm materia dubia, ìdque confirmat Miſſale Rom. *tt. de defect.* C. de Lugo. *d.* 4. *ſect.* 1. *n.* 4. Unde qui hoſtias emunt, certi ſint, quòd aquâ naturali, & non roſaceâ confectæ ſint. 4. Similiter hoſtiæ rubræ, quibus ſigillantur literæ, non ſunt materia valida, vel nimiùm dubia: quia per admiſtionē cinnabaris, notabiliter alterantur. Card de Lugo. *d.* 4. *ſ.* 1. quod Ant. Perez apud Dian. *p.* 7. *t.* 21. *R.* 1. limitat, ſi multum cinnabaris ſit mixtum: ſi autem ſit valdè parum, cenſet probabile, quòd ſit materia valida, *illicita* tamen. 5.

Panis

Panis substantialiter corruptus. 6. Panis subactus aquâ marinâ. Fag. apud Dian. *p. 9. c. 9. R. 58.* ubi ipse contrarium docet, eò, quòd illa sit naturalis aqua.

3. Panis ex farre, sive spelta, item ex siligine, est materia dubia: quia alii dicunt, solis accidentibus, ptopter loci sterilitatem, alii specie distingui à tritico: ideóque non licet, saltèm uti pro Sacramento, quia hoc exponeretur periculo. Vide Auth. cit.

4. Valida, sed illicita est materia. 1. Si aliquot grana, vel guttæ alterius speciei, cum tritico, & aqua misceantur, ità ut triticum tamen, & aqua plurimùm prædominetur, quia si major pars non sit triticum, & aqua, non erit materia valida, de quo monendi sunt illi, qui hostias coquunt. Bon. *d. 4. q. 2. p. 1. n. 6.* Laym. *c. 2.* Panis mucidus, qui ad corruptionem disponitur. Bon. *l. c. n. 5.*

5. Perinde est ad valorem Sacramenti, sive panis azymus, sive fermentatus, ùt definivit Trid. quia uterque est usualis, & propriè dictus panis. Interim in suis Ecclesiis Latini in azymo, & Græci in fermentato conficere tenentur, sub peccato gravi, & culpa mortali, à qua non excusat necessitas, v. g. dandi viaticum. Vide Bon. *d. 4. q. 2. p. 1.* Fill. *t. 4. c. 3. q. 8.* Card. de Lugo *l. c.*

Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ panis consecrandus debet esse figura orbiculari (in Ecclesia Latina) & integra. Dixi *Latina:* quia Græci quadratam adhibent, & in parti ulis triangularem, ùt habet Arcud. Licere etiam in hostia minore, qualis da-

lis datur Laicis, quando alia adhiberi non potest, & scandalum abest, celebrare privatim, imò si causa urgeat, etiam publicè die festo, docet Marchant. in Candel *t. 4. c. 5. q. 3.* Dian. *p. 5. t. 13. R. 80. & p. 6. t. 7. R. 17. exped. Sacrif. l. 2. c. 8.* & avers. *q. 1. sect. 11.* eò quòd nullum sit præceptum, neque constet de consuetudine obligante sub præcepto: quo casu, elevare adorandam majorem ab alio præconsecratam, licere, vult idem Tamb. *l. c.* contra March. & Dian. *ll. cc.* Non licet autem parvam sumere, & majorem relinquere (v. g. ad exponendam in Hierotheca) nisi ipse eâdem Missâ etiam istam consecraverit, quia debet communicare de suo Sacrificio. Tamb. *l. c.* Quare malè facit Parochus, qui renovaturus Eucharistiam, hostiam ab alio consecratam ipse sumit, & à se consecratam reponit in Sacrario vel Hierotheca. Tamb. *l. c.* Card. de Lugo. *d. 19. s. 4.*

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiæ?

Resp. 1. Solum vinum vitis, ùt docet fides, & definitum est in Florentino. Unde resolves.

1. Non est materia apta ad validam consecrationem. 1. Sicera, & quicunque liquor ex moris, malogranatis, &c. sive dicatur vinum, sive non. 2. Agresta, sive domphacium, id est: succus ex uvis immaturis expressus: quia non est vinum, sed in via ad vinum, cujus naturam nondum induit, habetque se, sicut massa cruda respectu panis. Laym. *t. 4. c. 5. num. 5.* & *6.* succum tamen ex uvis passis expressum consecrabilem esse putat Franc. Amic.

Amic. apud Dian. *p. 7. c. 12. R. 8.* eò quòd verum sit vinum. 3. Acetum, quod est vinum substantialiter corruptum. *ibid.* Quòd si post sumptionem (imò etiam ante eam, post consecrationem calicis) dubium incidat, fueritne acetum, an vinum, esse præsumendum, quòd fuerit vinum, docet Tamb. *lib. 2. de exped. Sacrif. c. 8.* 4. Uvæ, seu vinum intra uvas contentum, vel imbibitum in offa panis, tum quia non tam est potus, quàm cibus; tum quia succus ille non dicitur propriè vinum, donec sit expressus; tum quia in eo statu non satis ad sensum demonstratur per formam. Card. de Lugo *d. 4. n. 11. & 12.* Laym. &c. 5. Sapa, seu defrutum, id est mustum ad dimidiam, seu tertiam partem decoctum, quia non est ampliùs vinum, nec potus, sed cibus. Bon. *l. c. 6.* Lora, id est, aqua expressis acinis superfusa. Fill. *t. 4.* Card. de Lugo. *d. 4. sect. n. 9.*

2. Valida quidem consecratio, sed illicita est. 1. In musto, quia non est vinum simpliciter, sed impurum, habens admixtas fæces, non consecrabiles: ideoque obstat præceptum Ecclesiæ, obligans secundùm Suarez, sub mortali, saltèm extra necessitatem, qualis esset defectus vini veteris, & secundùm quosdam, etiam devotio populi; quô modô multi excusant contra Suarez, quod in quibusdam locis primitiæ uvarum in calice exprimantur. Vid. Bonac. *l. c. 2.* In vino liquoribus aliis, vel aromatibus ità modicè permixto, ut naturam vini retineat. Si verô permixtio sit immodica, erit materia dubia. 3. In vino acescente: quia adhuc

est

est vinum, sicut panis mucidus est panis. 4. Probabilius etiam in vino congelato (etsi à quibusdam propter negantium authoritatem, dicatur esse materia dubia) tum quia adhuc retinet substantiam, & denominationem vini; estque natura sua potabile; tum quia Christus sub eo aptè consecrato manet. Card. de Lugo. *l. c.* Nec refert 1. quòd aqua congelata non sit materia Baptismi; quia hic essentialiter consistit in ablutione, Eucharistia verò non in sumptione. Nec refert. 2. quòd non sit proximè potabile: quia est per accidens & facilè tolli potest estque par ratio in pane indurato. Non est autem idem in liquore nondum, ex uvis expresso, cùm non sit vinum simpliciter & per se, ac naturâ suâ non sit potabilis, sed comestibilis, quod vino congelato non convenit; alioqui enim jejunium frangeret. Bonac. *l. c. n.* 10.

Peccat tamen, qui in congelato consecrat, ideoque si hyeme congelavit calix, calore manuum, aut halitûs, alióve modô solvendus est Fill. *t.* 4. *c.* 3. *l.* 5. *t.* 4. *c.* 2.

3. Valida, & licita est consecratio in vino, sive albo, sive rubro: etiamsi specie physica differant, cùm utrumque habeatur, & sit simpliciter vinum de vite. Bon. *p.* 2. *num.* 2. Card. de Lugo *l.* 4.

Resp. 2. Vino consecrando debet, non ex necessitate Sacramenti, sed gravis præcepti sub mortali obligantis, secundùm Card. de Lugo *de Euch. d.* 15. *f.* 2. *n.* 12. misceri aqua. Idque cerimonialiter, & in ordine ad Sacrificium. Est certum, ut constat ex Trid. *sess.* 22. *c.* 7. & 9. An autem

aqua ista immediatè convertatur in sanguinem, nec ne, disputant Schol. Vid. Con. vel Præp. *hic* Card. de Lugo. *d.* 4. *s.* 3. Unde resolves.

1. Si mixtio hæc omittatur, valida tamen est consecratio, etsi illicita mortaliter. Ità omnes commun.

2. Miscenda est aqua naturalis, eaque modicissima, ùt habet Florent. una scilicet, vel altera gutta; ita tamen, ut sit sensibilis, vel saltèm non excedat tertiam partem vini: alioqui reddet materiam dubiam. Bonac. *p.* 4. *n.* 4. ex S. Thom. Con. &c. Qui autem misceret rosaceam, vel aliam artificialem, etsi in necessitate, etsi validè consecraret, peccaret tamen mortaliter. D. Th. Mol. Dian. *p.* 6. *t.* 7. *R.* 18. quia ageret contra præceptum, & consuetudinem Ecclesiæ in re gravi. Quam ob causam etiam mortale censet Fagund *p.* 2. *l.* 2. *c.* 4. &c. miscere calidam quod tamen aliis quibusdam nimìs durum videtur apud Dian. *loc. cit.* ubi addit ipse, si in frigidissima regione consuetudo id habet, ne fortè vinum congelascat, posse sine ullo peccato fieri.

3. Mixtio illa facienda est, non in dolio, vel ampulla, aliove vase, sed in ipso calice, neque domi, sed in ipso Sacro, ut fit communiter, vel ante Offertorium, vel certè immediatè ante Sacrum, ut fit apud quosdam. Idque vel ab ipso Sacerdote, ut in Missa privata; vel à Subdiacono, ut in solemni, neque enim sufficit, si caupo illud diluerit. Bon. *l. c.*

4. Si mixtio hæc sit omissa, idque notetur antè con-

te consecrationem calicis, adhuc facienda est, secùs si post, Bon. *l. c. n. 5.*

5. Præceptum hoc mixtionis non extenditur ad illam, quæ fit post communionem, ad ablutionem oris & digitorum. Vide de his Missal. Romam. Item Bon. *d. 4. q. 2. p. 4.* Laym. *l. 5. tr. 4. c. 4.*

DUBIUM V.

Quæ Conditiones ad materiam consecrationis requirantur?

Resp. 1. Ad validam consecrationem requiruntur duæ conditiones. 1. est, ut materia Sacerdoti consecranti, moraliter, & sensibiliter sit præsens. Ità communiter; & est certum. Ratio petitur tum ex institutione Christi; & verbis formæ: *Hoc*, & *Hic*, quæ non verificarentur; cùm sint demonstrativa, tum ex perpetua Ecclesiæ praxi, nunquam consecrantis, vel etiam benedicentis res absentes: tum etiam ratione Sacrificii, quod requirit hostiam præsentem. Vid. Bonac. *dub. 4. q. 2. p. 6. c. 2.* Unde resolves.

1. Validè consecratur vinum in calice cooperto, vase, vel cantharo clauso; panis in canistro, hostiæ in ciborio, vel in cumulo sub aliis latentes, aut aliter tectæ, v. g. sub corporali, vel mappa, vel etiam in Missali, ùt ex Suar. Henriq. Con. docet Bon. contra Laym. *l. 5. t. 4. c. 12.* (unde hoc postremum dubium videri potest: & saltem peccaret graviter, qui sic tectas, aut latentes consecraret.) Item validè consecrantur Hostiæ præsentes, à cæco, vel alio Sacerdote in tenebris.

 Ratio

Ratio horum omnium est: quia ad præsentiam, & sensibilitatem non requiritur, ut materia videatur, vel tangatur, vel feriatur sonô verborum (unde communiter non probatur praxis eorum, qui os proximè admovent, ut halitum in calicem, & panem inspirent) dummodo videri possit, sive in se, sive in alio, v. g. in suo toto, vel continente, vel vase ad illam continendam destinato. Vid. *d. 4. q. 2. p. 5.*

2. Invalidè consecratur. 1. Materia post parietem, aut post tergum posita, vel clausa tabernaculô, ut docet Fill. Bon. *q. 2. p. 6.* & alii. Ratio est: quia moraliter censetur abesse, cùm non possit demonstrari per tò *hoc*, & *hic*; neque paries habeat se, ùt continens, aut tegens. 2. Materia valdè procul, v. g. 100. passibus distans, etsi videri possit. Ratio est eadem. Quanta autem propinquitas sufficiat, dubium est, & ex morali prudentum judicio pendet. Henr. *lib 8. c. 24* docet 20. aut 30. passuum; quod Bon. *l. c.* & alii, putant non esse certum. Vid. Schol. 3. Materia tam modica, ut sensu percipi non possit: tum quia non potest demonstrari: tum quia Sacramentum debet esse signum sensibile. Ità Suarez. Vasq. & alii contra Sotum Henr. Quod intellige, si non sit in toto, sed extra illud; quia in toto etiam minimæ ejus particulæ consecrantur; ut constat ex Trid. *sess. 25. c. 3. & 4.* Bon. *l. c.*

Secunda conditio, ut materia sit certa, & à consecrantis intentione, & in individuo determinata. Est commun. apud Bon. & alios, tum quia hoc requi-

requirunt pronomina *Hoc*, & *Hic*; tum quia actiones sunt circa singularia, quæ debent esse certa, & determinata. Vid. Bon. *l. c. p.* 5. Unde resolves.

1. Invalidè consecraret, qui vellet tantùm consecrare tertiam, vel mediam hostiæ partem, eam non determinando, vel ex multis, v. g. viginti præsentibus, tantùm quatuor, aut quinque, nullas designando; quia non est ratio, cur una magìs, quàm altera consecraretur. Item, qui ex multis hostiis intenderet illas consecrare, vel illas partes hostiarum, aut vini, quas DEUS elegerit, aut Titius designâvit, aut partes illas, quæ fractis speciebus sunt mansuræ in continuo, non quæ excident; quia non est materia definita Bon. *l. c. p.* 5.

2. Non consecratur hostia, inscio Sacerdote posita, sive in corporali (sejuncta tamen à cumulo) sive infra illud. Conin 3. *p. q.* 74. *art.* 2. *d.* 3. & alii. Ratio est: quia non est determinata in mente Sacerdotis, cujus voluntas non fertur in incognitum. Similiter non consecrantur guttæ, quæ exteriùs calici adhærent, quia non intenduntur; imò, ut probabilius docent Suar. Reg. *t.* 12. *l.* 29. & *c.* 2. Laym. *l.* 5. *t.* 4. *c.* 2. Con. *q.* 74 *d.* 2. contra Tann. & Bon, nec eæ guttæ, quæ interiùs adhærent; quia intentio Ecclesiæ esse videtur, ideoque & Sacerdotis esse debet, consecrare id, quod per modum unius continui est in calice. Unde, ne opus sit de detergendis guttis solicitum esse, benè faciet Sacerdos, si semel pro semper intendat eas non consecrare; utì nec micas hostiæ

adhærentes. Vid. Dian *p*, 2. *t*. 3. *misc*. *R*. 16. & *p*. 3. *tract*. 4. *R*. 32. Escob. *t*. 7. *E*. 6. ubi docet. Sacerdotem vi particulæ, *Hic*, tantùm intendere id consecrare, quod per modum unius continui potabilis est in calice, ideoque guttulas illas non consecrari. Quæ sententia probabilis est ex Reg. Suar. & Laym. *l*. 5. *tr*. 4. *c*. 2. *n*. 15.

3. Valida est consecratio, 1. Si Sacerdos intendat consecrare ex pluribus hostiis præsentibus, tantùm quinque, eas determinando, vel omnes, præter infimam, vel supremam cumuli, vel omnes partes, v. g. secundam, quartam, sextam, si sint ordine collocatæ, & determinetur, unde numerandi initium sumendum sit: quod tamen grave peccatum erit. Quòd si autem hoc, vel alio casu, non consecratæ misceantur consecratis, totus cumulus ad altare est deferendus, ut Sacerdos intendat consecrare non consecratas, vel potiùs totum cumulum consecret sub conditione, si non sint consecratæ. Card. de Lugo. *d*. 4. *de Euch*. *n*. 36. Etsi putet, unam, vel duas, vel sex hostias consecrandas adesse, cum sint plures, sive à se, sive ab alio positæ; quia error speculativus, & privatus, non obstat intentioni practicæ, & absolutæ consecrandi omnes præsentes: quam tanquam Ecclesiæ consuetudini conformem, quisque censetur habere implicitè, ut docent Syl. Henriq. & Suar. Unde si Sacerdos advertat post consecrationem, esse duas simul junctas, utramque, ut consecratam, sumet, ut habet Missale. Si verò ante consecrationem, postquam obtulit, advertat, alteram se-

ponet,

ponet, & post Missam ipse, vel alius sumat, tanquam panem benedictum. 3. Si quis plures hostias ad altare tulerit, aut rationabili modô adverterit, ab alio adferri à se consecrandas, vel ante Sacrificium monitus fuerit de consecrandis in Altari jam positis. Ratio; omnes enim consecrantur, etsi, dum consecrat, earum non ita expressè meminerit, aut etiam ad oblationem non detegat, modò sint præsentes in corporali, vel saltem in Altari. Ità Reg. *l.* 27. *n.* 19. Laym. *l.* 5. *t.* 2. *c.* 2. Bon. *t.* 1. *d.*4. *q.* 2. *p.* 2. & alii ab ipso citati; estque sententia in praxi tuta. Quia intentio præcedens respectu illarum, virtualiter perseverat. 4. Si parvæ hostiæ pro communicando populo afferantur Sacerdoti paulò post factam oblationem (addit Aversa *q.* 11. *f.* 12. ante cœptam præfationem) licitè eas consecrari suppleta oblatione mentaliter, ex Gavant. & Possev. docent Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.* 71. & Tann. *de exped. Sacrif. l.* 2. *t.* 5.

Resp. 2. Ad licitam materiæ consecrationem requiritur. 1. Ut non sit major quantitas, quàm tempore opportuno possit absumi; quia periculum esset; ne species computrescerent. Bon. *l.* *c.* 2. Ut ab usu Ecclesiæ, præsertim in Missali præscripto, non recedat. Ex dictis resolves.

Peccat 1. Qui vas, in quo hostiæ consecrandæ sunt, non aperit. 2. Qui consecrat materiam positam extra corporale. 3. Qui intendit consecrare guttas calici adhærentes exteriùs, quod esset grave; de interiùs adhærentibus est dubium, quia

non

non constat satis de mente Ecclesiæ, ad quod evitandum Gavant. *p. 2. t. 7.* jubet eas abstergi, quod consuetudo probat. Qui tamen id omittit, eum non peccare docet Tam. *l. 3. c. 1. §. 3.* imò nec expedire, si eas advertas, quando discooperto calice jam-jam es consecraturus, & elevationem populus exspectat. Post consecrationem autem nullo modo sunt abstergendæ. 4. Qui ante consecrationem ita statueret, non volo consecrare hostias appositas, nisi tempore consecrationis, vel saltèm oblationis fuero memor. Ità Præpos. *hic a. 3. dub. 3.* Laym. *loc. cit.* etsi Tamb. *de exped. Sacrif. c. 3.* eo casu nullum peccatum agnoscat.

DUBIUM VI.

Quæ sit forma consecrationis Eucharistiæ?

Resp. Est duplex, una panis, & est hæc: *Hoc est enim Corpus meum.* Ubi omnia sunt de essentia, præter tò *enim;* cujus omissio esset veniale: Altera vini, & est hæc: *Hic est enim calix Sanguinis mei, novi, & æterni testamenti. mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissioné peccatorum:* Ubi etsi verior, & communior sit sententia S. Bonav. Suar. Bell. & aliorum contra S. Thom. & Thomist. quòd essentialia sint tantùm hæc: *Hic est calix Sanguinis mei.* vel *Hic est Sanguis meus*, aut eis æquivalentia, graviter tamen peccaret, qui aliqua ex reliquis omitteret, vel mutaret. Debent autē formæ proferri in persona Christi formaliter, & significativè, sive assertivè, & non tantùm recitativè,

sive

ſive hiſtoricè, licèt ea, quæ in Canone præcedunt, dicantur tantùm hiſtoricè. Vid. Laym. *cap.* 3. Bonac. *q.* 3. *p.* 2. Card. de Lugo *d.* 11. *ſ.* 5. Unde reſolves.

1. Valida, ſed illicita eſt conſecratio: 1. Si conſecrans dicat; Hic cibus, hic potus, hic calix; vel hæc res, vel contentum ſub his ſpeciebus. eſt Corpus meum. vel Sanguis meus, Bonac. *loc. cit. p.* 1. 2. Si dicat Hic calix eſt novum teſtamentum in Sanguine meo, ut habet S. Lucas *cap.* 22. 3. Hoc eſt Corpus meum, quod de Virgine ſumpſi; Hic eſt Sanguis meus infiniti valoris 4. Hoc eſt meum Corpus, hic meus eſt Sanguis, vel hoc eſt Sangvis meus. Ratio horum' eſt, quia manet idem ſenſus, nec fit mutatio ſubſtantialis Bonac. *loc. cit.*

2. Invalida erit conſecratio ſi dicas: 1. Hic (adverbialiter) eſt Corpus meum. Si autem tò *Hic*, ponatur maſculinè pro neutro, valet, etſi non ſecundùm Grammaticam. Eſcob. Gran. 2. Hoc Corpus eſt meum: Hic Sanguis eſt meus. Fagund. *par.* 1. *q.* 78. *cap.* 2. 3. Ecce Corpus meum, Ecce Sanguis meus. 4. Hoc fit, vel hoc fit Corpus meum: vel, hic panis convertitur in Corpus meum. 5. Illud eſt Corpus meum: ille eſt Sanguis meus. 6. Hoc eſt Subſtantia mea; vel, hoc Corpus Chriſti. Bonac. *l. c. p.* 3.

3. Dubia erit conſecratio: 1. Illud eſt Corpus meum: ille eſt Sanguis meus. 2. Hæc eſt Caro mea; quam tamen Laym. contra Conin. putat valere. 3. Secundûm quosdam forma ex S. Lu-

ea, primo casu allata. Vid. Bon. *q.* 3. *p.* 1. & 2. Reg. *l.* 29. *n.* 33.

DUBIUM VII.

Quamdiu Christus maneat in Eucharistia?

Resp. 1. Manet sub speciebus etiam divisis, & sub quavis earum minima parte, donec tanta earum fiat mutatio, ut consueta substantia panis, & vini corrumpatur. Ità commun. cum S. Th. Et est certum. Unde resolves,

1. Gratia datur in prima manducatione etiam primæ partis; cùm sit totum Sacramentum. Manducatio autem dicitur trajectio ex ore versus stomachum; etsi alii dicant gratiam tum primùm dari, cùm pars aliqua est in stomachum recepta. Dian. *p.* 3. *t.* 7. *misc.* *R.* 96. ex Henr. Sylv. & Fag. Item Card. de Lugo. *d.* 12. *s.* 2.

2. Species non sunt retinendæ in ore tamdiu, donec penitùs pereant: quia tunc non manducaretur Christus, nec gratia Sacramenti conferetur; uti neq; si moriaris, dum hostia adhuc est in ore. Dian. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 2. *n.* 2.

3. Si quis partem vini, vel hostiæ sumpsisset indispositus, & deinde se disponeret, acciperet adhuc gratiam in sumptione alterius partis. Quod etiam aliqui, ùt Gabr. Cajet. & alii probabiliter dicunt futurum, si se disponat antequam species consumantur in stomacho Dian. *l. c. R.* 96. ex Nug. Vid. Card. de Lugo. *d.* 12. *s.* 2. *n.* 4. *p.* 53. & 64. ubi illud posterius negat. Vid. Bonac. *l. c.*

4. Non videtur reprehendendus laicus, qui desiderat esse Sacerdos, ut possit communicare sub

utraque ſpecie, quod puret plus gratiæ dari ſub utraque, quàm una; quia id fieri, non eſt improbabile, ùt docent Vaſq. Mær. Card. de Lugo *d.* 12. *ſ.* 3. & alii: utì nec carpenda devotio illius, qui multum materiæ ſumit ad conſecrationem, ea mente, ne tam citò in ſtomacho ſpecies conſumantur, & ſic diutiùs ſecum maneat Chriſtus, & gratiam ſæpiùs augeat: quod fieri non eſt improbabile, ſi diſpoſitio ſubjecti fiat melior; ut docent Suar. Conin. Item Fagund. Becan. apud Dian. *p.* 3. *t.* 6. *miſc. R.* 97.

5. Species per vomitum rejectæ, ſi tales ſint, ut ſub illis, panis, vel vinum poſſit exiſtere, verè ſunt adorandæ; & ſi iterum ſumantur, iterum conferre gratiam, docet Card. de Lugo *l. c. n.* 25.

6. Etſi, ſi modicum vini conſecrati miſceatur perfectè cum alio liquore, ità ut non maneret ſubſtantia vini, deſinat ibi eſſe Chriſtus, non tamen deſinit, ſi miſceatur cum vino alio, ſaltem ejusdem ſpeciei. Card. de Lugo *d.* 10. *ſ.* 3. Unde ſi gutta conſecrata lapſa ſit in dolium vini ejusdem ſpeciei, totum illud vinum adhibendum tantùm eſt pro Sacrificio: licèt quidam dicant, bibi poſſe à laicis.

7. Si ſpecies conſecratæ liquorem ſpecie diverſum ſibi permixtum convertant in vinum ſimilis ſubſtantiæ ei, in quo facta eſt conſecratio, ſpecies priores manent conſecratæ; non item poſteriores adjunctæ.

CA-

CAPUT II.

De Causis, & subjecto Eucharistiæ?

DUBIUM I.

De Causis.

AGo hìc tantùm de efficiente, id est: de Ministro: in quo quid requiratur ad confectionem validam, constat tum ex dictis de Sacramentis in genere, tum ex superioris capitis *dub.* 5. Quid ad licitam requiratur, patebit ex sequenti dubio, de subjecto suscipiente Eucharistiam: quia omnes dispositiones, quæ ad dignè suscipiendam sunt necessariæ, requiruntur etiam ad licitam confectionem, cùm conficiens necessariò suscipere debeat. Hìc ergò tantùm quæritur, 1. Cujus sit dispensare Eucharistiam. 2. Quid ex parte Ministri requiratur ad licitam dispensationem?

ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistiæ?

Resp. Eucharistiam dispensare ex officio potest solus Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, delegatam, aut saltèm rationabiliter præsumptã, vel privilegiũ. Ratio est, quia Pastorũ propriũ est pascere, quod præcipuè fit per Sacramenta. Vid. Bonac. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. Card. de Lugo *q.* 18. *s.* 3. Unde resolves.

1. Peccat mortaliter, qui sinè omni jurisdictione Eucharistiam dispensat. Bonac. *loc. cit. par.* 2. quia violat alterius jurisdictionem in re gravi. Inferior autem Sacerdote incurret insuper irregularitatem

ritatem

ritatem ùt docet Conin. Hinc Religiosi etiam ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reservatam, si (scilicet sinè licentia Parochi; & quidem speciali) præsumant Clericis, aut laicis dare extremam Unctionem, vel Eucharistiam, vel Matrimonia solemnizare; nisì habeant privilegium, vel Parochus absit, aut injustè nolit in articulo mortis. A dictâ tamen excommunicatione excusare ignorantiam etiã crassam ex Præpos. &c. notat Dian. *p. 3. t. 2. R. 51.* idque propter verbum *præsumant.*

2. Licitè ministrat Eucharistiam, qui præsumit rationabiliter, Pastorem, factum suum approbaturum esse. Reginald. *lib. 2. num. 91.* Bonac. *l. c. n. 5.*

3. Si infirmus sacrô Viaticô muniendus sit, & proprius Pastor absit, vel præsens non possit deferre Eucharistiam, quivis alius Sacerdos, vel regularis, vel sæcularis, & hoc deficiente, etiam Diaconus, ei conferre potest, quia tunc præsumitur voluntas Episcopi, aut Papæ. Ità Laym. *l. 5. t. 4. c.* 8. Bonac. *l. c. n.* 10. ex Suar.

Dixi in Responsione *ex officio*: quia extraordinariè, in statu necessitatis, id potest Diaconus ex commissione Parochi, & secundùm Quintan. si absit, sinè ea v. g. in magno festo, quo Saerdos confessionibus, concionibus &c. est occupatus, Dian. *d. 9. t. 6. R.* 39. ex Præpos. In extrema verò necessitate, v. g. articulo mortis, si non esset alius, etiam Diacono, imò laico, licere, seclusô scandalô, & alios, & seipsum communicare, probabile est; ùt contra Henr. Vasq. & Sà. docent Suar. Conin. Laym. Præpos.

pos. *hic d.* 2. *c.* 11. confirmatque Dian. *p.* 8. *t.* 1. *R.* 48. ex Aversf. & Franc. Lugo. Sed Amic. limitat ad casum, quô moriturus peccati mortalis conscius, aliud Sacramentum suscipere non posset. Dian. *p.* 9. *t.* 6. *R.* 39. In praxi tamen id non facilè faciendum, ob contrariam consuetudinem. Card. de Lugo *d.* 18. *s.* 2. Bonac. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. Unde resolves.

. Probabile est, etiam extra mortis articulum ex gravi causa, licere Sacerdoti, præcisô scandalô, sacram Hostiam sumere ex Sacrariô, vel à Diacono allatam, sibi ipsi dare v. g. si in longo morbo diu non communicâsset; ùt contra Suar. & Con. docent Fag. *p.* 3. *l.* 3. *c.* 2. Præp. Escob. *t.* 7. *E.* 6. *loc. tit.*

Dixi 2. *vel privilegium*, quale habent Religiosi Mendicantes, & nominatim Societ. JESU, ex Pauli III. Bulla, & aliorum, ut scilicet in suis templis, per se; vel per alios Sacerdotes illic celebrantes, communicare possint quoscunque fideles, præterquam in mortis articulô (in quo tamen, si urgeat necessitas, præsumitur ratihabitio Papæ, etiam invitô Parochô, ùt habet Bonac. hìc) & festô Paschatis. Vid. Card. de Lugo. *l. c. s.* 2. *n.* 38. & 49. Porrò per festum Paschatis Pontifices hìc videntur intelligere, & prohibere communionem illam, quâ satisfit præcepto annuæ communionis, ùt docent Sà, Fill. & comm. Per mortis articulum intelligitur tempus, quô vel mors proximè instat, & moraliter certa, & inevitabilis est, vel quô est mortis periculum, id est: probabile dubium de

vitæ

vitæ conſervatione, tali caſu, quo valdè frequenter mors ſolet accidere. Suar. *t.* 4. *de rel. l.* 2. *c.* 3. & 3. *p. d.* 26. *ſ.* 4. & alii.

Ex dictis reſolves, Quòd regulares licitè dent Euchariſtiam in articulo mortis, uti & in Paſchate ſequentibus caſibus.

1. Si extrema ſit neceſſitas, ût: ſi periclitetur de ſalute æterna.

2. Si ſit gravis neceſſitas, id eſt: probabile mortis periculum, & Parochus nolit, vel non poſſit dare. Card. de Lugo *d.* 18. *ſ.* 3. *n.* 53.

3. Si à *Pontifice*, vel Epiſcopo habeat privilegium: quale hoc tempore habent Religioſi al qui, quibusdam locis ab Epiſcopis, dandi communionem Paſchalem.

4. Si quis in Paſchate non poſſit in ſua Parochia communicare, nec petere veniam à Parocho.

5. Si ratione Communionis Paſchalis, Parochiæ ſuæ antè ſatisfecerint, aut poſteà ſatisfactui putentur, quia tunc Parochis nihil decedit, cùm ipſo die Paſchæ abſtinere à Communione poſſint. Sic contra Henr. & Nav. docent Sà. Fill. & Laym. qui addit, nisì conſtaret Parochum eſſe invitum, ac rationabiliter id prohibere, v. g. quòd aliàs rationem communicantium habere in ſua Parochia non poſſit; tunc enim ad Parochiam eſſe rejiciendos. Card. de Lugo. *d.* 8. *ſ.* 2. *n.* 50. Bonac. *l. c.*

6. Si ægrotus necdum pervenerit ad eum ſtatum, ut ex præcepto teneatur ad Communionem,

etſi

etsi tunc maneat obligatus suscipere Communionem ex manu Parochi, in articulo mortis.

7. Si ægrotus satisfecerit præcepto de Viatico, cum intentione illud implendi: quia administratio Eucharistiæ tantùm est vetita Regularibus, quando præceptum communionis obligat. Nunquam tamen, sinè licentia Episcopi, vel Parochi, licet Religiosis publicè Eucharistiam deferre per plateas; cùm id juri Parochorum consuetudine, obtento deroget: proinde eo casu in ægroti oratorio, aliove honestô domûs locô, de licentia Ordinarii, privatim factô sacrô, Eucharistia est danda. Ità Suar. Vid. Dian. *t. 4. p. 4. R. 14. & p. 9. t. 9. R. 63.*

8. Quibusdam, qui frequenter communicant apud Religiosos, nec possunt adduci, ut communicent in Parochia: idque ex tacito & præsumpto consensu, quem Laym. *lib. 5. t. 4. c. 7. n. 4.* putat faciliùs posse præsumi in militibus præsidiaris; item in aulicis, studiosis, aliisque Academicis, &c. qui frequenter communicantes, extra suspicionem esse solent. Vid. Laym. *l. c.*

9. Si in Paschate sint vagi, peregrini, & advenæ, secundùm sententiam probabilem multorum, ut Sanch. *de matr. l. 3. d.* 37. Fagund. *præc.* 1. *Eccl. l. c. c.* 8. Card. de Lugo. *l. c.* Dian. *p. 2. t. 2. R. 12.*

10. Si sint famuli, vel domestici, vel familiares eorum, qui circa tales habent privilegium. Vid. Compend. privil. Societ. *V. familiaris*, & Dian. *p. 2. t. 1.* de dubiis Regularium. *R. 12.*

AR-

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitum administrationem Eucharistiæ?

Resp. 1. Ut Minister circa Eucharistiæ distributionem non peccet, præter gratiã, etiã reverentiam in eo, tum ratio, tum Canones requirunt; ita ut præstet, hoc Sacramentum omitti (cùm ejus susceptio sæpè non sit necessaria ad salutem) quàm admitti positivam irreverentiam. Unde resolves.

1. Eucharistia non est deferenda ad infirmum, nisì cum habitu decenti, id est: cum stola, & superpelliceo, ac præcedente lumine: secus est de extrema Unctione, cujus materia, cùm non sit Sacramentum, non requirit tantam venerationem. putant tamen quidam, si habitus haberi non possit, aut sit tempestas, aut iter faciendum, non fore irreverentiam, si Sacerdos Eucharistiam in pyxide, vel corporali involutam, in sinu suo clam deferat. Quod certiùs videtur licere in locis hæreticis, ubi etiam in necessitate, & clam præcisô scandalô, poterit porrigere sine stola, & superpelliceo: etsi nullo modo celebrandum sit sine vestibus sacris ob viaticum dandum. Bonac. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 2.

2. Præstat ægrum non communicatum mori, quàm Sacerdotem in habitu cum Sacramento per publicum currere (etsi festinare valdè debeat, ut dicit Quintan. *t.* 4. *s.* 8.) Secus est in Baptismo, & Pœnitentia, si probabiliter timeretur, ne ægrotus decederet in mortali; tunc enim currendum esset, ut habet Bon. *l. c.* ex S. Th. Possev. & aliis.

3. Ad infirmum longè distantem licere Parocho Eucharistiam deferre in equo mansueto, ita ut non sit periculum lapsûs docet Quintan. *c*.4. *f*. 8. Sed negant Possev. Barbosa, nisì loci consuetudo permittat, adduntque: non licere pyxidem dare portandam laico, quantumvis Pastor sit fatigatus, sed potiùs ex collo suspendendam bursam.

4. Eucharistia non est deferenda ad ægrum, venerationis tantùm causâ, ut adoret; vel osculetur, si sumere non possit. Quod etiam prohibuit Congregatio Cardinalium: quæ tamen non videtur prohibere, ut venerationis causâ deferatur ad lectum, si in domo celebretur.

5. Non licet dare Eucharistiam aliis digitis, si indice, & pollice, ob chiragram, dari non possit, ut docet Bonac. *d*. 5. *q*. 4. *p*. 2. & Possevinus; contra. Telet, cujus sententia tuta videtur, si aliàs æger sinè viatico esset moriturus; præsertim, si tunc detur duobus indicibus.

6. Non licet tempore pestis porrigere Eucharistiam mediô aliquô instrumentô (multò minùs deponere alicui in scutella, ut ab ipsomet ægro sumatur) sed manu danda est, ut docet Bonac. *d*.4.*q* 5. *p*. 2. ex Suar. & aliis. Quamvis Possv. *c*. 8. non improbabiliter dicat, posse, præcisô scandalô & periculo lapsûs in terrã, instrumentô ad idritè confectô, dari. Vid. Dian. *p*. 4. *t*. 4. *R*. 114. Bonac. *l*. *c*. *p*. 2. quod in praxi pro ægroto, qui non potest trajicere hostiam, ut scilicet ei detur Eucharistia, impositâ particulâ hostiæ cum vino in cochleari, admittit Præpos. *in* 3. *p*. *q*. 80. *art*.5. *dub*.

dub. 6. & Esc. *t.* 7. *c.* 6. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 104.

7 Sacerdos podagrâ laborans potest deferri ad Altare, ut ibi Eucharistiam administret; seclusâ tamen alia prohibitione. Ita Possev. *c.* 5. *n.* 52. Bonac. *l. c.*

Resp. 2. Requiritur præterea; ut eam dispenset ritu Ecclesiæ consueto: deinde; ut eam neget (per se loquendo) indispositis animo, vel corpore: vel denique, si Pastor sit, ut ministret eam ovibus, quoties rationabiliter petunt. Bon. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. *n.* 15.

Dixi 1. *Ritu Ecclesiæ:* quia legitimus Ecclesiæ ordo sub peccato obligat. Unde resolves.

Peccat 1. Qui Eucharistiam dat sub utraque specie, locis, vel personis, quibus à Pontifice non est concessum. Item, si morituro, qui ob linguæ ariditatem non potest hostiam trajicere, det species vini, licèt talem à mortali excusare conetur Amic. apud Dian. *p.* 9. *t.* 1. *R.* 24. Bonac. *loc. cit.* Sanch. Poss. Barb. contra ipsum Dian. *p.* 9. *t.* 9. *R.* 64. 2. Qui dispensat sinè veste sacra, vel lumine, aut prævia confessionis generalis formula. 3. Qui laico dat hostiam majorem, in necessitate tamen; vel in casu magnæ devotionis, licet ex majore particulam defractam dare; vel etiã in defectu minorũ, plures majores consecrare; easq; deinde in minores partes (non tamen adeo parvas, ut honestè dari non possint) divisas distribuere. Ita Sà *v. Eucharistia d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. *n.* 14.

Dixi 2. *Per se neget:* quia aliàs cooperabitur peccato. Per accidens tamen sæpè dare potest,

v. g. si sinè scandalo, aut gravi damno suo, vel Pœnitentis negare non possit. vid. Bonac. *l. c.* Possev. *c. 5. n.* 8. Unde resolves.

1. Peccat 1. Qui dat pueris, ante annum discretionis, (nisì in articulo mortis, ùt Vid. *dub. seq. n. 3.*) qui fortè circa annum decimum incipit. 2. Qui dat amentibus, quando nunquam sunt usi ratione. Si verò usi sint, potest, & debet illis dari in articulo mortis, si possit sine periculo irreverentiæ, & non constet, incidisse in amentiam in statu peccati mortalis. Layman. *hìc. c. 4. n. 4.* 3. Qui dat peccatori publico, v. g. histrioni, turpes comœdias cum mortali repræsentanti, usurario, meretrici, concubinario: de quibus vid. Fill *t. 4. n. 166. & seq.*

Dixi, *Publico* quia, si occultè tantùm scias esse indispositũ, occultè quidẽ, non tamen publicè petenti, est neganda: nisì indispositio ex confessione sit nota, tunc enim extra eã, ne quidẽ licet monere ùt docet Sanch. Bon. Laym. *l. 5. t. 4. c. 6.* Card. de Lugo *d.* 8. *de Sacr. s.* 8.

2. Peccat item, qui negat reis morte plectendis (quibus etiam potest dari aliquot, imó unâ horâ ante mortem, ùt habet Sà; danda verò est, si fieri potest, non in carcere, vel alio loco inhonesto) etiam ob crimen sagarum captis, dummodo pœnitentiam præseferant: etiamsi crimen negent, & violenta duret suspicio. Tan. *t. 3. q. 5.*

3. Rectè facit. 1. Qui raró, v. g. in Paschate, dat, Communionem semifatuis, & qui debilem habent rationis usum, si saltem hunc cibum à profano distinguere nôrint, ùt habent Henr. & Possev.

Idem

Idem ferè dicendum est de surdis, & mutis à nativitate. Vid. Laym. *hìc*: 2. Qui dat obsessis à dæmone, dummodo sine irreverentia possint sumere. Ità Suar. Bonac. Regin.

Dixi 3. *Si Pastor sit*. Unde resolves.

1. Talis peccat graviter contra justitiam, & charitatem, si subditis in periculo mortis, licèt peste infectis, non det. Alius verò Sacerdos, qui in tali casu, absente, vel nolente Parocho nollet dare, peccaret tantùm contra charitatem, etsi secundùm Chapiavil. mortaliter, *q.* 37. *n.* 2.

2. Pastor, ut Eucharistiam opportunè petentibus possit ministrare, tenetur eam asservare cum lumine in Ecclesia (nec licet alibi, nè quidem in sacellis Nobilium, vel choro Monialium, aut inter septa Monasterii earum, ùt habet Trid. *sess.* 15. *de reform.* c. 10. nisi cum facultate in solemni festo) in pyxide; quæ non necessariò est consecrata, licèt, si consecrata non sit, debeat interiùs vestiri vittâ lineâ ex tela consecrata, ut ex S. Th. docent Vasq. Regin. *in praxi tom.* 2. *l.* 29. *c.* 9.

3. Si ob graviter culpabilem negligentiam Parochi, (vel ejus, cui ista cura commissa est,) integro die, vel aliquot integris noctibus, lumen non ardeat ante venerabile Sacramentum, peccare eum mortaliter (secùs si per horam tantùm) docent Quint *t.* 4. *s.* 1. & 7. Item Dian. *p.* 9. *t.* 6. *R.* 34. licèt. Marchant. *in resol. Pastor, t.* 4. *c.* 5. *q.* 4. obligationem, & consuetudinem tam universalem neget; utì & de lumine præferendo, quando defertur Sacramentum foras, atque ex causa id pos-

se omitti, ùt cùm defertur ad ægrum longè distantem, nec commodè fieri potest cum lumine.

DUBIUM. II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

ARTICULUS. I. A)

Quæ requiratur in eo dispositio animæ.

Resp. Qui est in mortali, tenetur sub mortali ante sumptionem Eucharistiæ confiteri, nisi sit necessitas celebrandi, vel communicandi, & confessarius desit. Ità Trid. *sess. 13. c. 7. & can. 11.* ubi contrarium docentes excommunicantur de facto. Fundatur autem in illo, *1. Corin. 11. Probet autem seipsum homo*, &c. & parum refert ad praxim, utrùm tantùm sit præceptum Ecclesiasticum, an tantum divinum, quod est probabilius, ùt docent Suar. Fill. & alii commun.

Dixi 1. *In peccato mortali:* tum quia Eucharistia delet venialia, ex opere operato: tum quia venialia

A) Cave à duobus extremis: Alexand. VIII. damn. Prop. XXII. *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.*

Item Prop. XXIII. Tom. I. pag. 75. Similiter arcendi *&c.*

Innoc. XI. damn. Prop. LVI. *Frequens confessio, & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota Prædestinationis*, cujus Decretum de Communione quotid. simpliciter non neganda, editum 12. Febr. 1679. videndum infrà.

venialia (esto comitentur, imò reddant venialite malam ipsam sumptionem) non ponunt obicem gratiæ sanctificanti. Quòd si tamen multa sint, & intra genus suum gravia, de quibus nulla pœnitentia concipitur; actualem devotionem, & fructum majorem impediunt. Suar. Laym. & alii Unde resolves.

1. Qui dubitat, an peccârit mortaliter, vel an, mortale sit ritè confessus, tenetur ante Communionem confiteri. Ità Bonac. *d.* 4. *q.* 6. *p.* 1. ex Sanch. Regin Suarez. & aliis.

Dixi 2. *Nisì sit necessitas* : (non quæcunque, v. g. festi celebritas, vel magna devotio, ut quidam volunt) sed gravis, sive urgens, qualis esse censetur in sequentibus casibus, præmissâ tamen semper contritione : ad quam tunc teneris, nisì de peccato, quod occurrit, fueris antè contritus. Præp. Card. de Lugo. *d.* 14. *s.* 6. *n.* 122.

1. Periculum mortis, vel ut consecretur hostia pro morituro. Suar. Con. Card. de Lugo *d.* 4. *s.* 5. *n.* 107.

2. Si Sacrificium, vel si Communio non possint omitti, absque gravi infamia, vel scandalo. Iidem Auth.

3. Si Parochus debeat celebrare ex officio, ut populus sacrum audiat. *ibid.* Ob quam causam etiam alteri, qui non est Parochus, id licere putat Dian. cum aliis undecim, *p.* 9. *t.* 3. *R.* 9. contra Palaum, Aversam, &c.

4. Si urgeat præceptum de annua communione, ut docet Henr. & probabile putat Præpos.

vel

vel si Sacerdos non possit audire Missam, nisì celebret, ùt habet Henriq & *Sotus*, Dian. *R. 63. & 64.* nec improbat Card. Lugo. *l. c.* Probabilius tamen videntur docere Conin. Sà, Suarez: & alii, cessante scandalo, & infamiâ, præstare tunc Sacrum, & communionem etiam Paschalem intermittere, eò, quòd hæc præcepta non obligent, quando non possunt impleri convenienter juri divino.

5. Si Sacerdos post consecrationem comittat mortale, vel antè commissi recordetur, tenetur elicita contritione sacrificium prosequi. Si verò id fiat ante consecrationem, & præsertim ante Canonem, debet confiteri, si absque nota infamiæ potest, vel recedere, ùt docent Sylv. Nav. Dian. & alii contra Sotum, & Henriq. qui negant teneri, ob honorem sacrificii; putantque practicè esse probabile, Laym. & Bon. eò, quòd vix sinè aliqua nota confessio decenter fieri posset; nisì fortè in Missa solemni sub cantu, vel concione: quo casu tenebitur confiteri, út notat Sylv. Quòd si veró nec contritionem possit elicere, secundùm communem sententiam esset confitendum, vel desistendum, licèt Vasquez *in 3. p. t. 3. d. 27.* & Hurt. *de Euch. d. 8.* putant probabile esse, saltèm non peccaturum mortaliter, quando non potest sinè nota recedere; intellige, si conatus sit elicere, vel fecit, quod potuit. Vid. Dian. *p. 4. t. 4. R. 98.* Card. de Lugo, *d. 9. s. 2. n. 8.* ubi idem docet. Notat autem Dian. ex Præpos. satis esse, si quis bona fide putet, se esse contritum, licèt subdubitet.

6. Si

6. Si in scamno communicantium recorderis peccati mortalis, quod oblitus es confiteri, nec sinè nota, aut scandalô gravi possis recedere, ut habet Nav. Fill. Regin. Card. de Lugo *l. c. n.* 112., & alii: porrigenti autem Eucharistiam confiteri non expedit, nec decet; quo casu, etiamsi nè quidem possis elicere contritionem, excusat à peccato Hurt. *l. c.* Imò quidam DD. apud Henriq. excusant laicum antè confessum, etiam præcisâ notâ, & scandalô, non recedentem, eò, quòd is dicatur justificatus, & probatus per confessionem. Quam sententiam probat Tambur. *in expeditione com. c.* 1. §. 8. potestque servire pro scrupulosis. Vid. Regin. *l.* 29. *n.* 105. Bon. *d.* 4. *p.* 10. Escob. *t.* 7. *c.* 6..

Dixi 3. *Et desit Confessarius*: deesse autem censetur, non ùt quidam volunt, si absit is, cui solet, & cuperet confiteri vel cui devotiùs, aut utiliùs confiteretur: neque etsi Religiosus non possit, nisì sæculari confiteri peccata gravia. cum aliqua infamia Religionis. Amicus. Dian. *p.* 9. *t.* 3. *R.* 13. sed in sequentibus casibus.

1. Si nullus sit præsens; ad absentem verò sinè magna difficultate (spectata tum debilitate, ætate, & negotiis personæ, tum aliis circumstantiis ut àëris, brevitatis temporis) adire non possis. Bonac. *l. c. n.* 30. ex Suar. Con. &c.

5. Si non adsit, nisì, ignarus idiomatis, vel carens jurisdictione, vel excommunicatus, vel non approbatus, vel cui non possis confiteri sinè gravi damno tuo, vel alieno: vel si habeas pecca-

tum

tum tantùm reſervatū, nec pateat aditus ad ſuperiorē vel *Superior* ſemel, iterúmq; per pium Confeſſarium rogatus negaverit poteſtatem abſolvendi. Tambur. *in exp. com. c.* 1. §. 6. ex Fag. Limitat autem Dian. *p.* 9. *t.* 3. *R.* 15. ſi absque gravi nota prætermittere non poſſis. Ità Sylv. & alii. Requiritur tamen in his etiam caſibus contritio, & propoſitum confitendi: imò ex præcepto Trid. Sacerdos, qui in tali caſu celebravit, tenetur prima occaſione confiteri. Hìc adverte A) Quod præceptum extendendum non videtur ad Laicos vel Sacerdotes communicantes tantùm, ùt contra Nav. & Fag. docet Sylv. Dian. & Bon. *d.* 3. *q.* 6. *p.* 4.

ARTICULUS II.

Quæ requiratur diſpoſitio corporis?

Reſp. 1. Nulla corporis macula, per ſe impedit ſuſceptionem Euchariſtiæ, cùm parùm faciat ad bonitatem, vel malitiam moralem, poteſt tamen aliquando per accidens impedire, propter effectus ſecutos. Ità commun. Unde reſolves.

1. Non impedit pollutio involuntaria, imò nec voluntaria per pœnitentiam expiata, niſî effectum malignum, v. g. turpem recordationem, ac delectationem, vel diſtractionem, & perturbationem animi

A) Alexand. VIII. damn. Prop. XXXVIII. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali confitendi* quamprimùm, *eſt conſilium, non præceptum.*

Item Prop. XXXIX. *Illa particula:* quamprimùm *intelligitur, cùm Sacerdos ſuo tempore confitebitur.*

mi relinquat: eo enim casu, utì & semper post culpabilem, præstat, ac secundùm sententiam communem sub veniali debet differri, nisì aliud suadeat justa alia causa: v. g. magnus fructus festivitatis, regula Ordinis: vel si à dæmone excitata putetur, ad communionis frequentiam impediendam Sanch. *l. 9. de matr. d. 13.* Bon. *d. 4. q. 6. p. 2.* Card. de Lugo *d. 15. s. 1.*

2. Neque actus conjugalis impedit, etsi decens, & consilii sit, abstinuisse saltem nocte proximè antecedente, si rarò communicet. Ità Fill. & Sanch. *l. c.* Escob. *l. 7. E. 6. n. 83.* Intellige, si debitũ petitum ex necessitate reddidit, nec ullam inde animi perturbationem, aut affectum ad res venereas paritur: si verò voluptatis causâ fecisset, eo die abstinendum esse (præsertim si malignus effectus subsecutus fuisset) docet Regin. *l. 29. t. 117.* Laym. *l. 5. t. 4. c. 6. n. 10. & 16.* Mart. Perez *d. 49. s. 3. n. 8.* addens esse tantùm veniale; imò indecentiam justâ causâ posse resarciri.

3. Similiter, etsi decens, & consilii sit, sumpta Communione, abstinere eo die à copula; licita nihilominus est ex bono fine, v. g. ex amore prolis, ad evitadum incontinentiæ periculum, vel ad debitum reddendum. Tamb. *c. 3. §. 6.* ex Sanch. *l. 9. d. 13.* & March.

Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ tenetur communicaturus, sub mortali, regulariter esse jejunus jejunio naturali, id est: uti à medio noctis nihil omnino per modum cibi, potûs, aut medicinæ sumpserit. Ità comnun. Et est certum ex Conciliis

quæ

quæ Vide apud Fill. Laym. Card. de Lugo *l. c.*
Unde resolves.

1. Etsi parvitas materiæ non excuset hic: non obstat tamen communioni 1. Reliquias ciborum inter dentes hærentes trajicere casu (negant enim Præpos. Vasq. & alii, si fiat de industria, contra Tann. Conin. *q.* 80. *art.* 8. *num.* 47. & Dian. qui contrarium probabile affirmant) licèt eas exspuere omninò deceat. Dian. *t.* 4. *de Sacr. ref.* 37. & *p.* 4. *t.* 4. *ref.* 104. Vid. Escob. *tr.* 7. *E.* 6. Card. de Lugo *n.* 36. ubi notat sententiam istam Tann. & Dian. ad hoc servire, ut studiosè dentes antè expurgare, ne quid fortè casu decidat, non tenearis. 2. Sanguinem, vel alium humorem ex capite defluentem, vel guttulam aquæ, aut vini, casu per ablutionem oris, vel guttulam jusculi, dum sapor exploratur, per modum salivæ, cui mixta est, vel culicem inter respirandum trajicere. Ratio est, quia hæc aut non sumuntur, scilicet ab extrinseco, aut non per modum cibi, aut potûs. Vid. Fag. *præc.* 3. *cap.* 5. Card. de Lugo *loc. cit. num.* 23. 3. Si aromata, vel folium tabaci ex causa ori imponas, mastices, vel quid aliud gustes, modô nihil transmittas. Præpos. in 3. *part. quæst* 8. *art.* 80. *dist.* 1. *num.* 39 Card. de Lugo *R. mor. l.* 1. *d.* 8. Idem de fumo tabaci docet Gran. *in* 3. *p. c.* 6. *t.* 10 *d.* 8. *num.* 4. (licèt indecens valdè id videatur, nisi justa ex causa fiat) & Escob. *t.* 7. *E.* 6. ubi de ejusdem pulvere per nares attracto idem colligit ex Suar. & Fag. Idem tenet Dian. *p.* 8. *t.* 7. *R.* 3. Card. de Lugo *R. mor. t.* 1. *d.* 9.

2. Pro-

1. Probabile eſt: non impedire communionem, ſi fruſtillum ligni, chartæ, unguium, vel lapillum deglutias: quia non habet rationem cibi, vel potûs. Dian. *loc. cit. R. 38. & tr. de celeb R. 52.* ex Ledeſm, & Sanch. contra Henriq. Regin. Laym. & alios, quorũ ſententia tutior eſt. vid. Card. de Lugo, & Eſcob.

3. Non licet communicare his caſibus. 1. Si ſaccharum, liquorem glycyrrhizæ, ore reſolutum cum ſaliva trajicias. Si verò dubium ſit, num quid deglutiveris, vel an factum ſit poſt duodecimam, probabiliter docet Laym. *lib. 1. t. 1. cap. 1.* contra Sanch. Fagund. non impedire communionem, vel ſacrificium. Vid. Dian. *l. c. R. 29.* & ſupra *l. 1. t. 1. cap. 2. d 2.* 2. Si veſperi decumbens aliquid ori contra raucedinem impoſueris; niſi certus ſis, poſt medium noctis te nihil transmiſiſſe. Ita Suar. Fill. Card. de Lug. *l. c. n. 37.* & alii. Licitum autem eſt, inter horologia diſſonantia, quodvis ſequi, etiam ultimum, modò non conſtet errare: quia habet ſe ùt auctor bonus, faciens opinionem probabilem, ut habet Sanch. *l. 2. d. 1. de mat.* Fagund. Jo. Sancius, Card. de Lugo, *n. 45* Dian. *l. c. R. 36.* 3 Si aliquid ſumpſeris, licèt mox rejeceris. 4. Si tabaci fumum in ſtomachum trajeceris, ùt docet Præpoſ. etſi alii meritò dubitent, Tann. *t. 4. d. 5.* Gran. autem *in 3. p. c. 6. t. 10. d. 8.* negat. 5. Si Sacerdos nocte Nativitatis in prima Miſſa, ablutionem, vel lambendo digitos, modicum aquæ, aut vini ſumpſerit. Vide Bonac. *d. 4. q. 6. p. 2.*

4. Non

4. Non est peccatum, per se loquendo, cibum sumere, vel exspuere, Tamb. *cap.* 1. §. 1. statim à communione, ut ex S. Thom. docent Azor. Sanch. Bonac. *d.* 4. *q.* 6. *p.* 1. *n.* 25. unde eum, qui paulò antè medium noctis cœnâsset in Dominica pridie Nativitatis Domini; posse nihilominus statim post mediã noctẽ celebrare, docent Dian. & alii tres, *p.* 3. *t.* 4. *R.* 44. etsi ob Sacramenti reverentiã, consilii sit abstinere, donec species sint consumptæ: quod saltèm intrà dimidium quadrantem in laicò (in Sacerdote intra quadrantem) fieri certum videtur. Card. de Lugo *d.* 12. *f.* 3. *n.* 54. ex judiciò medicorũ à se consultorum. Tamb. autẽ *c.* 3. *ʃ.* 4. ex Jo. Sanch. *d.* 38. notat citiùs à valido, quàm debili stomacho, regulariter tamen ab omnibus intra horam consumi; refertque infirmum quendam post mediam horam, species integras rejecisse.

Dixi in Resp. *Regulariter*: quia non jejunus licitè communicat. In sequentibus casibus, siquidem jejunus non possit sine notabili incommodò, ut monet Con. & Bon. apud Dian. *p.* 9. *cap.* 6. *R.* 42.

1. In periculò mortis, sive illud sit ex morbo; vulnere; veneno, sive ex sententia judicis. Et quidem in eodem morbo; etsi non tenearis, potes tamen post aliquot, v. g. sex, 7. vel etiam, ùt putat Laym. duos dies (etsi quoad hoc potissimùm attendendum esse ad consuetudinem, moneat Card. de Lugo) repetere viaticum non jejunus, dummodò nequeas jejunus sumere, & periculum mortis recurrat, ut docetur commun. vel etsi maneat, ut contra Vasq. Præp. & alios docent Navarr. Tolet.

Regin.

Regin. Suar. Card. de Lugo *f*. 3. *n*. 65. Imò, etsi non liceat ægro ex sola devotione communicare, fractô jejuniô, si tamen morbus esset diuturnus, nec posset dari communio, nisì post medicinam, probabile esse, id licere, docent Armilla, Tolet. Con. Reginald. Henriq. Suar. Escob. &c. quorum aliqui exigunt longum intervallum, v. g. 30. dierum, ut Navar. & Villalob. alii 8. vel 10. dies, ut Suar. Henriq. Fagund. alii 7. ut Sylv. alii 6. ut Arm. Zamb. Possev. & Fill. quos sequitur Dian. *de celebr* R. 77. alii permittunt toties, quoties sano posset dari jejuno; ità Escob. *t*. 7. *E*. 6. ex Hurt. alii denique posse sequenti statim die dari, ob justam causam, ut si propter consuetudinem, & desiderium, aut devotionem difficulter abstineat, & moraliter videatur instare periculum mortis. Sic Laym. *lib*. 5. *t*. 4. *cap*. 6. *num*. 20. Verùm ea in re, loci consuetudo spectanda est, quæ nunc saltem videtur permittere, ut quando morbus, & periculum diu protrahitur, post 7. vel 8. dies iterum detur communio non jejuno. Vide Card. de Lugo *d*. 15. *f*. 3. *de Euch*.

Denique, licèt probabile videatur Fill. *l*. *l*. *tr*. 4. *n*. 142. & Card. de Lugo id, quod docet Maj. *in* 4. *d*. 9. *c*. 3. Fern. de hæred. &c. (Laym. verò *l*. 5. *t*. 4. *c*. 6. *n*. 21. limitat ad casum necessitatis, quô moriturus aliud Sacramentum suscipere non posset, & scandalum cessaret) posse non jejunum celebrare ad dandum alteri viaticum, eò quòd est hoc juris Divini, jejunium verò Ecclesiastici tantùm; ideoque non tantùm posse; sed

etiam

etiam teneri, dicat Gran. *in* 3. *p. c.* 6. *t.* 6. *t.* 19. *d.* 8. *n.* 2. Id tamen meritò communiter rejicitur: tùm quia contrarium probat praxis; tum quia major est habenda ratio Sacramenti, quàm aliqualis necessitas proximi; tùm quia præceptum viatici non obligat, quando non potest ritè dari. Ità Bonac. ex Con. Hurt. *de Euch. d.* 9. *diff.* 17. Suar. Vasq. &c. commun. docetque Card. de Lugo esse probabilius. Vid. Dian. *t.* 1. *tr.* 4. *Res.* 33. Sacerdos autem morti (sive naturali, sive violentæ) vicinus, celebrare sinè dubio potest non jejunus, ad dandum sibi viaticum, si illud aliter haberi non potest; quia non plus est celebrare, quàm communicare sumptô cibô. Card. de Lugo *d.* 15. *sect.* 4. Laym. Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R.* 36.

2. Si periculum sit, ne Eucharistia pereat, vel malè tractetur, potest sumi à non jejuno; etiam laico, si alius desit: imò probabiliter potest etiam à præsente Sacerdote laicus accipere, ut docent Card. de Lugo *n.* 87. Suar. & Vasq. *d.* 22. *n.* 38.

3. Si grave scandalum sit oriturum ex omissione sacrificii, vel communionis. Quod tamen quidam putant vix fieri posse, eò, quòd occurri possit scandalo, dicendo Sacerdotem casu aliquid sumpsisse, adeoque impediri.

Dixi, *Scandalum*: quia turbationem, vel incommodum aliquod secuturum, v. g. si celebraturus primitias, aliquid sumpsisset, non sufficere, notat Præp.

4. Si perfectio sacrificii, vel communionis urgeat. Quod fieri potest quinque modis. 1. Si pro specie-

speciebus vini sumpsit aquam (quam si advertat, dum habet in ore; non est expuenda ob periculum ejiciendi fragmentum hostiæ; & irreverentiam, sed deglutienda. Tamb. *de exped. Sacrif. l.* 2. *c.* 8. Card. de Lugo *d.* 15. *sect.* 4.) tunc enim censetur denuò consecrarè: quod fieri etiam potest; consecrando, & offerendo statim, sinè nova hostia: Vide apud Suar. Quòd si id post Missam conclusam advertas in Sacristia, omittas. Si autem intra Missam post sumptionem, vel etiam ante eam, post consecrationem tamen, dubites, an fuerit vinum, pro vino præsumendum esse, & peragendum, ait Tamb. 2. Si celebrans post consecrationem deficiat: tunc enim tenetur alius, etiam non jejunus; si jejunus haberi nequeat, perficere. 3. Si post consecrationem etiam unius speciei recordetur, se non esse jejunum: tenetur enim pergere; imò etiam potest pergere, si ante consecrationem recordetur; & absque scandalo, & nota non possit desistere, v. g. in solemni Sacro, ut docent Suar. Con. &c. Si tamen privatim celebret, & commodè possit abrumpere, tenetur, uti ex S. Thom. *q.* 73. *a.* 6. docetur commun. 4. Si post ablutionem sumptam, licèt diu communionem distribuerit, sumendæ sunt reliquiæ etiam grandiores consecratæ eodem sacro; (quod addo quia non licet tunc sumere particulas alterius sacrificii, quæ sunt in ciborio, ad illud expurgandum, ut docent, Suar. Card. de Lugo *l. c.* cum communi, licèt contrarium probabile dicat Tamb. *de exped. Com. c.* 2. §. 8. ex March. *t.* 3. *p.* 3. *c.* 3. uti nec ejusdem sa-

crificii, si illud planè sit absolutum, & ab Altari recesseris) sed debent servari, donec sumantur à jejuno: Escob. *t.* 7, *F.* 5. Fagund. &c. quia convivium jam finitum est. Nisi tamen aliud suadeat periculum indecentiæ, v. g. si plures Missæ eodem die istic futuræ non essent, & Sacramentum asservari non soleret; tunc enim minore irreverentia sumeret, quàm asservaret. Imò Card. de Lugo *d.* 14. *p.* 4. *n.* 82. & Gran. non damnant Sacerdotem, qui priùs, quàm sacras vestes exuit, particulam inventam ablumit, eò quòd non sit communio nova, sed complementum præcedentis. Vid. Bon. C. de Lugo, Escob. *ll. cc.* 5. Si pars hostiæ post ablutionem sumptam, calici, aut palato adhæreat (quæ decentiùs nova ablutione, quàm digitô propellitur, ut docet Bonac. ex Fill. & aliis; quamvis Missale etiam permittat, ut digitô attrahatur ad labium calicis, & sumatur ante ablutionem (quô modo etiam ii excusantur, qui ex devotione hostiam in ore diu retinentes, casu præmittunt aliquid ablutionis: sponte tamen id non licet, nisi bona fides, & sancta simplicitas id excuset. Ratio horum omnium est, quia talis sumptio moraliter censetur completio unius sacrificii. *Reg. l. c. n.* 123. Bon. *l.* 1. *d.* 4. *q.* 6. *p.* 2.

Unus casus est, in metu mortis, ad quem evadendum, sicut sinè Altari, vel calice consecrato, aut vestibus sacris, ità etiam non jejunum posse celebrare, docet Dian. cum Sylv. *p.* 3. *t.* 6. *R.* 48. & *p.* 5. *t.* 3. *R.* 39. dummodo celebratio non exigatur in contemptum Religionis, Ecclesiæ, vel ejus præceptorum.

AR-

ARTICULUS III.

Quæ, & quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam?

Resp. 1. Sumptio Eucharistiæ fidelibus adultis est necessaria necessitate non medii, sed præcepti divini obligantis tum in articulo mortis per modum Viatici, tum etiam sæpius in vita, ut docent Suar. Vasq. Laym. Fag. & alii commun. probantque tum ex scriptura, tum ex Concil. Nicæno, & Trid. *seß. 13. c. 6.* tum ex praxi Ecclesiæ; tum quia Eucharistia est instituta per modum cibi; cujus usus sæpius est necessarius. Bon. *d.* 4. *q.* 7. *p.* 1. *n.* 8. Unde resolves.

1. Quisque fidelis in periculo vitæ, quod prævidet, vel meritò timet; v. g. in gravi morbo, ante conflictum, vel puerperium, præsertim primum, ante navigationem, &c. tenetur sub mortali communicare Suar. Vasq. *dub.* 214. Nisi tamen paucis, v. g. octo diebus ante communicâsset: talis enim communio censeretur habere rationem Viatici, ut docent Suar. Reg. contra quosdam; Gasp. Hurt. *d.* 10. *dif.* 2. &c. apud Escob. qui dicunt, eum, qui manè communicavit, si à prandio incurrat periculum vitæ, teneri iterum sumere communionem, tanquam viaticum: imò Sà, & Sylv. 10. *Euch.* Fumus, &c. & Cajet. *V. Communio.* putant non esse saltèm mortale, communionem omittere: dummodo in Paschate sumpseris.

2. Si in ægro esset periculum vomitûs, docet Sanctius apud Dian. *d. 5. t. 5. R. 51.* posse ei parvam particulam dari, quæ stomachum alteratura non pu-

tetur; aut, si de hoc ipso dubium sit, securitatis causâ priùs dari, particulam non consecratam, quàm si rejiciat, nullô modô dandam consecratam secùs si retineat. Si verò independenter à cibo perpetuo evomat, nullô modô dandam, nisi forte per sex saltèm horas liber à vomitu fuisset.

3. Pueris doli capacibus, qui sciunt distinguere Eucharistiam ab alio cibo, probabiliùs est in periculo mortis eam esse dandam pro Viatico, ut contra Vasq. insinuat Laym. *t.* 4. *de Euch. c.* 4. & expressè docet. Suar. *d.* 4. *s.* 1. confirmatque Card. de Lugo *d.* 13. *s.* 4. *n.* 28. & addit (contra Sanch.) si de capacitate pueri sit dubium posse nihilominùs dari, etsi non sit necessè.

4. Qui post Viaticum sumptum peccavit mortaliter, non tenetur denuò communicare. Ità Reg. Fill. Card. de Lugo. & alii.

5. Qui non communicavit in periculo mortis, non tenetur posteà supplere. Ità Bonac. ex Henriq. Reg. &c.

6. Judex tenetur, (per se loquendo) reis concedere tempus communicandi, ut docent Suarez. Bon. *l. c.* & alii communiter, contra Nav. quòd si reus noluerit, potest judex procedere. Fill. *t.* 4. *c.* 8. *q.* 11. *n.* 238.

Resp. 2. Etsi Christus tempus communionis, extra periculum mortis non præceperit: Ecclesia tamen pro ea determinavit tempus Paschale, quod communiter numeratur à Dominica Palmarũ. usq; ad Dominicam in Albis inclusivè: alicubi tamen totam Quadragesimam comprehendit; alibi extenditur ex

consue-

consuetudine, vel indulto; potestque Confessarius ex justa causa extendere, ut docent Sà, & alii. Vide Bonac. *d.* 4. *q.* 7. *p.* 2. Unde resolves.

1. Præceptum hoc impletur etiam per communionem sacrilegam, ut habet communis, contra Durand. & Sylvest. Et patet, quia Ecclesia tãtùm præcipit, actum externum: nec finis præcepti, cadit sub præceptum: Verùm damnata est recenter hæc opinio ab Innocentio XI. A) An verò, qui non satisfecit, teneatur posteà implere, utrinque probabiliter defenditur, etsi affirmativa videatur probabilior. Bon. *ll. cc.* Suar. Con. Card. de Lug. &c.

2. Non tenetur prævenire, qui prævidet tempore Paschali se impediendum, ut contra Vasq. & Sylv. & Fagund. probabiliter docet Azor. *t.* 1. *d.* 17. *cap.* 41. Suar. &c. Qui verò sic prævenisset, & posteà tolleretur impedimentum, teneretur rursùs communicare, secundùm Laym. *l.* 5. *t.* 4. *c.* 5. Card. de Lugo *s.* 4. *num.* 78. quia non satisfecit præcepto obliganti ad communionem, & ad illud tempus. Negat tamen Dian. citans Fern. & Suarez.

Resp. 3. Tenetur quivis communionem Paschalem sumere in Parochia à Pastore suo, nisi hujus licentiâ, privilegio, aut consuetudine eximatur. Nav. Suar. *d.* 72. *s.* 2. *&c.* Unde resolves.

1. Sacerdos, ubivis celebrando, satisfacit. Bon. *d.* 4. *q.* 7. *p.* 2.

2. Eximuntur peregrini, & vagi, qui Parochiam non

A) Innoc. XI. damn. Prop. LV. *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.*

non habent, aut ab ea absunt. Bonac. *l. c.*

3. Non eximuntur laici inservientes religiosis ut habet Sà, *V. Euch.* nisi dicit Bon. degant in Monasteriis, aliisque locis, â cura Parochorum exemptis. Vid. Sanch. *de matr. d. 32. n. 12.*

4. Non satisfacit huic præcepto, qui in Paschate extra Parochiam, sinè consensu Pastoris, communicat, ut habent Nav. Azor, & alii commun. nisi tamen communicet in Cathedrali Ecclesia; hunc enim satisfacere præcepto censet Bonac. *l. c.* sed negat Card. de Lugo *l. 1. Resp. mor.* nisi Episcopus expresse, vel tacitè consentiat. Vid. suprà *c. 2. d. 1. a. 1. &c. 2. & 6.* Bonac. *l. c.* Vide suprà *c. 2. d. 1 a. 1. cas. 7. 8. & 9.*

Dixi, *sinè consensu Pastoris:* quia cum consensu summi Pontificis, vel Episcopi, sive Ordinarii, aut ejus Vicarii generalis, vel Parochi (hi enim omnes intelliguntur nomine Pastoris) extra Parochiam communicando satisfieri præcepto Doctores concedunt. Et quidem sufficere consensum interpretativum, sive præsumptum, notat Tamb. *de exp. com. c. 4. §. 4.* Imò Baun. *in Theol. mor. p. 1. t. 5. q. 19.* Beja, & quidam alii apud Tamb. *l. c.* & Card. de Lugo *d. 18. s. 2. n. 49.* Item Dian. *p. 2. t. 14. R. 73. & p. 3. tr. 7. R. 58.* putant: posse satisfieri præcepto communionis Paschalis (præsertim extra diem Paschæ) apud Mendicantes ex privilegio Nicolai V. S. Pii V. & Pauli IV. certis concesso, quòd cæteri participent. Verùm hoc alii communiter negant. Vide Advers. *q. 10. s. 4.*

CA-

CAPUT III.

De Eucharistia, ut est Sacrificium.

DUBIUM I. A)

Quid sit Missa, & quæ obligatio Sacerdotum circa illam?

RESP. Missa est Sacrificium consistens in consecratione panis, & vini: estque actus latriæ, qui fit in recognitionem Supremi Dominii Dei, & signum nostræ servitutis. Quod non obstat, quin secundario possit etiam ad alium finem partialem offerri; ut ad agendas gratias, vel impetrationem beneficii, ad remissionem peccatorum ad Sanctos honorandos, &c Principalis fructus Missæ, ex opere operato, est independens à probitate Sacerdotis, à quo pro omnibus, seu vivis, seu defunctis, etiã acceptô stipendio applicabilis est, estq; actu, tam intensivè quàm extensivè finitus; etsi enim hostia ipsa, & principalis offerens, id est: Christus, infinite sit Deo gratus, atque ità DEUS per hoc Sacrificium infinito honore afficiatur; videtur tamen Christi esse voluntas, ut offeratur, & prosit tantum ad certum, & finitum effectum. Quod

(A) S. Pius V. Gregor. XIII. Urban. VIII. per Bullam *Eminenti* damn. Prop. XLV. Baij. *Sacrificium Missæ non alia ratione est Sacrificium, quàm generali illa, quia omne opus, quod fit, ut sanctâ societate, DEO homo inhæreat.*

Quid Pontifices, & Congregatio statuerint circa celebrationem Missæ? vide Decretum Innoc. XII. in fine Tomi, hujus citand.

Quod etiam patet ex usu, & sensu Ecclesiæ, dum Missæ pro eadem re repetuntur: quod signum est, non habere infinitum effectum. Vide Bon. *d.* 4. *q. ult. p.* 4. Unde resolves.

1. Sacerdotes ordinariè peccant graviter, si non aliquoties in anno, saltèm ter, vel quater solemnioribus festis, celebrent, nisi legitimè sint impediti. Ità Sylv. Reg. Suar. Con. & alii commun. contra Ang. Bon. Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.* 19. Item Card. de Lugo, & Tamb. *l.* 1. *exped. com. c.* 6. qui excusant saltèm à mortali, dummodo communicent in Paschate, absitque contemptus, & scandalum: ubi Tridentinum est receptum, tenentur ex mandato Episcopi, sub gravi culpa celebrare saltèm Dominicis, & festis; excusantur tamen, si Episcopi nullum mandatum extet.

2. Etsi in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, & Conventualibus (ubi est, competens Sacerdotum numerus) quotidie debeat una saltèm Missa privata celebrari, & altera cantari, peccentque mortaliter dictarum Ecclesiarum Rectores, si in hoc deficiant, Suar. Conin Laym. March. &c. non esse tamen mortale (præscindendo à peculiari obligatione talis Ecclesiæ) semel, vel bis in hebdomada omittere alterutram, docet Tamb. *l.* 1. *cap.* 6. utiq; neque si in Ecclesiis Collegiatis die festo cadente in feriam privilegiatam, v. g. Vigiliæ, quatuor temporum, Quadragesimæ, vel Rogationum, Missa solemnis de feria post Nonam canenda semel omittatur. *ibid.* ex Abbat. March. &c.

3. Peccat graviter, qui tenetur pro alio offerre Missam,

Missam, fructum tamen principalem applicat aliis: quia id alii est fraudi in re gravi.

4. Graviter peccat, 1. qui ad sacrum ex justitia obligatus, illud diu differt: quia magno fructu alterum privat. Sylv. Regin *lib.* 23. *n.* 236. Fernand. &c. multóque magìs, si planè omittit; teneturque hoc casu ad stipendii restitutionem Tamb. *de exped. Sacrif. l.* 3. *c.* 1. §. 8. 2. Si quis accipiat plura stipendia, quibus non nisì post longum tempus possit satisfacere. Ratio eadem est, Sylv. Regin. Fernand. *p.* 3. *c.* 5. 3. Qui Sacrum animô se obligandi promisit, & non præstat. Bonac. *d. ult. p.* 8. etsi probabile sit, hoc esse mortale, ut habet Sanch. *de matr. l.* 1. *d.* 5. Vide Dian. *tr.* 3. *mis. Res.* 9. item *p.* 4. *t.* 4. *Res.* 196. & *p.* 6. *t.* 6. *Res.* 6. *p.* 5. *t.* 14. *Res.* 81. ubi citat Cajet. Vasq. Hurt. &c. affirmantes, quòd qui pluribus Missam gratìs promisit, possit unicâ satisfacere; quod tamen alii communiter negant.

5. Si quis det justum stipendium (id à consuetudine, vel lege taxatum esse debet, aut si non est, secundùm Sotum, & Cajet. est frugalis victus unius diei) quod Suar. Laym. & alii reprobant, putantque sufficere mediam, vel tertiam partem sustentationis diei; ut pro se dicatur Missa, non potest secundùm accipi ab alio, & pro duobus una tantùm Missa dici. Card. de Lugo *dist.* 19. *n.* 259. Quod sanè certissimum est ex damnat. Prop. 10. inter proscriptas ab Alexand. VII. A) Secùs, si ambo dimidium tantùm justi darent; uti

contra

A) Alexand. VII. damn. Prop. VII. *Duplicatum*

Vasq. Regin. & alios probabiliter docent Sotus, Henriq Filliuc. Conin. Card. de Lugo *l. c.* quod tamen jam est prohibitum per Bullam Urbani Octavi. Vide. Bonac. Dian. *t. 14. Ref. 7.*

6. Qui pecuniam ab alio accepit, ut pro illo celebret, aut fieri curet, per se loquendo, potest curare Missam per alium bonum Sacerdotem dici, minùs dando, quàm accepit. Considera tamen hac in re propos. 9. inter damnatas ab Alexand. VII. A)

Dixi 1. *Per se:* quia Urb. VIII. ob speciem turpis quæstûs id fieri vetuit.

Dixi 2. *Bonum:* quia, si per malum curet, perditur fructus, qui est ex opere operantis. V. Card. de Lugo *l. c.*

7. Bene-

stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructûs ipsimet celebranti correspondentem; idque post Decretum Urbani Octavi.

Item Prop. IX. *Post Decretum* Urbani *potest Sacerdos; cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collatô illi minore stipendiô, altera parte stipendii sibi retenta.*

Item Prop. X. *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unũ offerre. Neq; enim est cõtra fidelitatẽ; etiãsi promittam promissione etiam juramentô firmata, danti stipendium, quòd pro nullo alio offeram.*

A) Vide Prop. IX. pag. 29.

Nota Quando per Rubricas non est licitum legere

talem

7. Beneficiati, etiam Curati, ad Missas obligati,
possunt pro iis accipere stipendium, & applicare,
cui volunt, quia non semper habent obligatio-
nem applicandi ad certam intentionem, nisi tamen
contrarium constet, ut de Missa conventuali do-
cet Bonac. Ità Card. de Lugo *dist* 82. *sess.* 1. *num.*
21. ex Suar. Vasq. &c, contra Gav. Barb. & Dian.
qui negant de Parocho; refertque Dian. *p.* 4. *t.*
4. *Res.* 232. determinasse Congregationem Cardin.
quòd ei non liceat pro Missa accipere eleemosy-
nam manualem, quando tenetur celebrare de Mis-
sa tamen conventuali, contra Bonac. &c. ipse affir-
mat. *p.* 5. *t.* 13. ex aliis tribus.

8. Qui stipendium pro Sacro accepit, tenetur
dicere Missam pro defunctis, vel votivam, vel in
hoc, aut isto altari, prout pecuniam offerens pe-
tivit (quantùm tamen rubricæ permittunt, quibus
neglectis, Ecclesiæ ordinem invertere, ob alterius
devotionem, non convenit) quia ob ejus devo-
tionem, & speciales orationes, major fructus pro-
venire solet. Si tamen aliter faciat, non erit gra-
ve, imò nullum, si fiat justa de causa. Vide Dian.
de celeb. Mis. res. 31. Card. de Lugo *l. c. n.* 35.

9. Is, qui quoad locum, tempus, intentionem,
qualitatem Missæ, non satisfacit, sinè justa causa,
voluntati

talem Missam, qualis petita est; per Missam de
tempore obtinetur omnis Indulgentia, quæ ob-
tineretur per Missam *de requiem*, uti statuerunt *Ale-
xand. VII.* die 5. Aug. 1662. & *Clemens IX.* die
23. Sept. 1669. ut sic nulla superesset causa ratio-
nabilis mutandi ritum ab Ecclesia præscriptum.

voluntati fundatoris, peccat: & quidem graviter si sæpè facit, esto consentiant hæredes; cùm ii in hoc voluntati testatoris non possint derogare, ut docent Sylv. Nav. Azor. &c. Episcopus tamen potest in hoc dispensare ex causa, ut habent Henriq. Sylv. & Tamb. Quòd si quis quoad locum impediatur, tenetur in alio, ut habet Azor. *t.* 1. *l.* 10. *c.* 14. & Sà. V. *Missa*, Dian. *loc. cit ref.* 29. ubi docet ex Nav. Rodrig. Fag. & Azor. esse mortale, celebrare in alio templo, vel Altari, quàm quis tenetur: quod negat Card. de Lugo, si (raro, & ex causa fiat. Vide *n.* 6. Imò nec esse veniale, si obligatus quotidie celebrare rarò, & ex rationabili causa celebret alibi. Similiter Tamb. *de exped. Sacr. l.* 3. *c.* 2. excusat à mortali eum, qui uno, alteróve die singulis mensibus alibi celebrat, nisì tamen teneatur celebrare in Altari privilegiato; notatque posse Sacerdotem contra hoc onus Missarum, v. g. certum earum numerum, præscribere annis 30. si adsit possessio; titulus, & bona fides.

10. Beneficiatus ex justitia obligatur sub mortali, & pœna compensationis, ad eum numerum Missarum, per se, vel (prout mens fundatoris ex verbis colligenda permittit) saltèm per alium, quem numerum literæ fundationis requirunt; eum verò numerum ex justa causa, v.g. si reditus jam non sufficientes respondeant, potest minuere Episcopus in Synodo, quam potestatem Bon. restringit ad Missas defunctorum, & quidem post Trid., impositas. Vide Bon. *d.* 4. *q. ult. p.* 8.

11. Qui ratione beneficii tenetur quotidie celebrare

lebrare, tenetur etiam Missam pro fundatore (nisi de hujus intentione contraria constet) applicare: Bon. & alii cum Dian, *p. 6. t. 6. Res.* 13. qui tamen concedit posse eum pro se ipso quater, aut sexies in anno, & in die commemorationis omnium defunctorum pro particulari defuncto celebrare: item quavis hebdomada unam Missam omittere devotionis, & reverentiæ causâ, idque ex præsumpta intentione fundatoris: quod Tamb. *lib. 3. exped. Sacrif. c. 3.* §. 1. ex Gavant. *p. 3. t.* 12. limitat, nisi de contraria fundatoris voluntate constet, vel sit onus Ecclesiæ, aut Monasterii, curare Missam quotidianam. Vide Tamb. *loc. cit.* Dian. *p. 2. t.* 14. *Res.* 28. *p. 4. t. 4. Res. 86.* & *p. 5. t. 5. Res.* 23. & *t.* 13. *Res.* 15. id ipsũ limitat de Lugo *R. mor. lib. 5. d.* 9. si obligatio dirigatur ad ipsũ Sacerdotẽ, v. g. si dicatur (Qui debet quotidie celebrare) quo casu concedit: si vere dirigatur ad celebrationẽ in tali loco, v. g, volo, ut in tali Ecclesia celebretur quotidie Missa, teneri eum pro se alium substituere eo die, quô ipse non celebrat.

12. Qui non potest fundationi satisfacere propter morbum, non tenetur, si brevis sit (v. g. 15. dierum, ut docet Bonac. aut etiam unius, alteriusve mensis, ut probabiliter docet Card. de Lugo *n.* 36.) substituere alium, aut compensare, cum tam strictè nec domini quidem honesti cum famuli agant: secus tamen, si sit diuturnus morbus, nisi reditus sint nimis tenues, aut in morbum absumantur, ut contra Sylv. & Azor. docet Bon. Rodriq. Impeditus, verò aliis negotiis, licèt justis (cum hæc non debeant obesse fundatori) debet satisfacere

per

per aliū, vel compensare postea; præsertim si fiat sæpiùs. Ità Bonac. *d. 4. q. ult. p. 7.*

DUBIUM II.

Cujus sit applicare fructum Sacrificii?

Resp. Solus Sacerdos offerens validè id facit per suam intentionem: quia est actus potestatis Sacerdotalis. Ità commun. Suar. Card. de Lugo *d. 14. s. 10. n. 211. &c.* Unde resolves.

1. Is validè applicat, etsi peccet sacrificando, vel applicet contra voluntatem superiorum. Ità Suar. Laym. Dian. Card. de Lugo *loc. cit.* contra Navar. Ledesma, & alios; quorum sententiam probabilem dicit Dian. *t. 1. res. 72.*

2. Sacrificium, quod neque formaliter, neque virtualiter ulli applicatum est, vel ante, vel in ipsa consecratione, saltèm secundæ speciei, non potest posteà ulli applicari saltèm adæquatè: quia producit effectum, quando existit; neque is suspenditur; ideoquè nec licet accipere stipendium pro Missa præterita. Vide Layman.

Dixi, *vel ante:* quia non requiritur, ut applicatio fiat in ipso Sacrificio: sufficitque, si pridie facta sit etsi ipso die de eâ non cogitet. Bonac. *q. 3. p. 2.* ex Suar. Dian. *l. c. res. 47.* contra Vasq.

3. Si nulli applicetur, vel incapaci, fructus manet in thesauro Ecclesiæ, ut docet Suar. vel cedit ipsi Sacerdoti, vel iis, pro quibus tenetur specialiter offerre, quod ità implicitè censeatur intendisse. Ità Layman. *t. 5. c. 2.* Vide Card. de Lugo *num. 215.*

4. Applicatio sub conditione jam impleta, est valida,

valida, v. g. ad intentionem, quam habuit hodie Superior, non autem sub conditione futura contingente, v. g. applico illi, cui Titius interrogatus voluerit; vel ei, qui prius morietur; vel qui primò stipendium offeret. Ità Suar. *in 3. p. tom,* 3. *d.* 79. *s.* 9. Laym. *loc. cit.* Dian. *l. c. ref.* 15. Card. de Lugo, *d.* 19. *n.* 109. contra Bonac. *q. ult. p.* 7. §. 5. qui tamen ipse in praxi dissuadet.

5. Non satisfacit, qui te mortuum putans, Missas, quas pro defuncto teneretur, celebravit.

6. Sacerdotes Societatis non satisfaciunt, celebrando pro defunctis, per anticipationem, nisi tamen jam mortui sint; etsi postea promulgentur. Layman. *l. c.*

7. Non omnes Sacerdotes tenentur die animarum applicare Missam pro omnibus defunctis. Tamb. *lib,* 3. *exped. Sacrif. c.* 3. §. 2. contra praxim, & Gav. *p.* 4. *tract.* 15.

8. Missa celebrata in altari privilegiato pro defunctis, non suffragatur illis, nec satisfit indulto, nisi sit de Requiem. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *ref.* 233. ex declar. Card. & *p.* 9. *t.* 2. *R.* 8.

DUBIUM III.

Quando, & quoties liceat celebrare?

Resp, 1. Ordinariè non licet celebrare post meridiem, sed debet inchoari ante duodecimam, nec ante auroram; quam ante solis ortum Regin. quadrantem horæ, Henriq. & Conin. mediam horam, Azor. horam cum quadrante, Suar. & Fernand. & Possev. sesquihoram comprehendere dicunt; & consequenter, cùm secundùm Henriq. Suar. & alios,

Missa

Missa possit inchoari tantò ante auroram; ut sub ejus initium finiatur, licet duabus horis ante solis ortum incipere. Ità Rodriq. & alii. Unde ulterius inferunt quidam, cùm Suar. Religiosis habentibus privilegium celebrandi horâ ante diem, licere tribus horis ante ortum Solis incipere: quod Card. de Lugo *dub.* 10, *sess.* 1. *n.* 32. non improbat, etsi Laym. tantùm permittat horis duabus post mediam noctem. Card. de Lugo *loc. cit.* Quacunque autem hora licitè (sive ex, sive sine privilegio) celebrant, eâdem etiam (atque adeo in Missa, quæ nocte Nativitatis, cæterisque, quæ post illam celebrantur) licere iis Eucharistiam aliis ministrare, contra Bordon. docet Dian. *par.* 9. *tr.* 7. *res.* 43.

Dixi, *Ordinariè*: quia antevertere licet sequentibus casibus; in quibus etiam paulô post meridiem, v. g. uno, vel altero quadrante, inchoari potest, utì etiam secundùm Sotum & Palud. ex quavis rationabili causâ, v. g. ob supplicationem, vel concionem publicam protractam ultra meridiem; ob funus Principis; vel quia Sacerdos die festo propter iter fuit impeditus, quo casu etiam integrâ horâ post licere inchoare dicunt. Vide Laym. *l. c.* Fern. hic *c.* 3.

1. In necessitate; v. g. ut morituro detur Viaticum, quo casu licere media nocte celebrare, ait Dian. *p.* 1. *t.* 14. *R.* 33. ex Lay. &c.

2. Ubi est mos rationabilis, ut opifices, & famuli summo mane possint audire Sacrum. Layman. *l.* 5. *t.* 5. *c.* 4. *n.* 3. ex Nav. (Vid. Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.*

t. 14. *R.* 33.) non tamen idcirco post meridiem licebit.

3. Ex privilegio, de quo suprà.

4. In nocte Nativitatis, in qua omnes tres Missæ ante auroram dici posse, probabiliter docent Suar. Conin. Laym. Dian, *p.* 4. *t.* 4. *R.* 236. contra Sylv. Fernand. & alios. Unde resolves

1. Graviter peccat, qui sinè aliquâ harum, aut saltèm justâ causâ citiùs manè, vel seriùs post prandium celebrat, ubi Azor tertiam horæ partem, Laym. mediam horam, Bon. tres quadrantes, Sylv. horam requirit, ut differendo peccet mortaliter. Vid. Dian. *t.* 14. *Res.* 34. ubi notat, Religiosos ex suis privilegiis posse celebrare usque ad tres horas post meridiem, post tertiam verò nullô modô *l. c.*

2. Non est peccatum, celebrare ante dictam Primam, vel etsi ob infirmitatem non possis horas dicere; vel etiam ante Matutinum, si causa subsit, sinè qua erit veniale, ùt docent Fill. Laym. & alii, videturque sententia tuta, contra multos dicentes esse mortale.

Resp. 2. Per se loquendo, quotidie licet celebrare. Dico, per se: quia præcepto obligante sub mortali, prohibemur die Veneris Sancto, (non tamen Eucharistiam sumere, vel aliis præbere, ut habent Hurt. *de Sacrif.* *d.* 4. *dif.* 3. Quintant. ex Suar. Vasq. Tann. &c. licèt suppositis Declarationibus Cardin. non licere ministrare, nisi solis infirmis, velit. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *Res.* 237. *p.* 6. *t.* 6. *Res.* 19. & *p.* 9. *t.* 9. *Res.* 24. ex Barb. Ga-

vant. &c.) in Cœna Domini verò, etsi ex consuetudine, uno celebrante, reliqui communicare debeant; plures tamen ex causâ licitè privatim celebrant, non tamen post finitam Missam, solemnem, & sacrarium reconditum, ut vult Palaus; licèt alii id non admittant, apud Dian. *p. 9. t. 6. Ref.* 24. Die Sabbatho Sancto alii negant licere, ut Vasq. &c. alii probabiliùs affirmant, ut Suar. Fagund. Dian. Gasp. Hurt. *d. 4. dif.* 3. Palaus (qui non vult fieri ante inchoatam Missam solemnem) & Card. de Lugo *f.* 1. *n.* 18. qui addit; non esse tunc legendas prophetias, quia non sunt pars Missæ; neque benedictionem cerei, imò nec Litanias, quia est ratio eadem. Vide *loc. cit. num.* 20. & Bonac. *p.* 2. ubi notat, quòd usus id vix habeat. Vide etiam Dian. *p.* 4. *t.* 4. *Ref.* 237. ubi cùm Mercero, contra alios permittit, eo die ante Missam solemnem celebrare de Sancto incidente, vel votivam.

Resp. 3. Sæpiùs in die celebrare non licet ordinariè; quod addo, quia, si sis jejunus, licitum est sequentibus casibus, bis, vel etiam ter, requisito tamen, si facilè haberi possit, Episcopi judicio, præterquàm in primo.

1. Nocte Nativitatis: quâ tamen non tenetur, nè Parochus quidem, celebrare tres Missas, sed potest aliquam pro arbitrio omittere. Dian. *p. 4. t. 4. Ref.* 236. Neque ter communicare, vel semel Communicare, & bis celebrare, *p. 8. t.* 1. *R. 87.*

2. Si Pastor habeat duas Parochias dissitas, Fill. Card. de Lugo *d. 20. n. 45.*

3. Si concursus populi sit tantus, ut Ecclesia non capiat, ut habet Laym. *l.* 5. *t.* 5. *c.* 4. *n.* 5. & Vide Card. de Lugo *l. c.* etsi tunc potius expediat celebrare extra.

4. Si ante ablutionem moneatur de communicando infirmo; & suam jam hostiam sumpserit: nec sit alius Sacerdos. Sylv. Navar. Sed casum esse Metaphysicum, dicit Card. de Lugo *d.* 20. *n.* 44.

5. Si die festo adveniant personæ, quas non deceat Sacrum omittere, v. g. Rex, aut Princeps: quamvis hic ultimus dicatur non esse in usu. Vide Bon. *d.* 4. *q. ult. p.* 7. *n.* 9. Card. de Lugo *l. c.* & Laym. *t.* 5. *c.* 4. Conin. Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.* 56, ubi recte monet: in his omnibus attendendum ad loci consuetudinem; quæ ferè omnes nunc sustulerit.

Quæres, An aliquando liceat interrumpere Missam?

Resp. Etsi abrumpere essentialiter, sive unam tantum speciem consecrare, nullo casu liceat, ut dictum est suprà *cap.* 1. *d.* 2. accidentaliter tamen abrumpere, vel etiam interrumpere, aliquid interponendo, licet his casibus.

1. Ob concionem, post Evangelium, vel processionem excipiendam.

2. In gratiam supervenientis Principis, vel turbæ *Peregrinorum* die festo, quô aliàs Missam audire non possent, vel simili justa causa; ex qua si non sit facta oblatio, posse incipere de novo, ut totam Sacrum audiant, etsi non teneantur, docent

cent varii Authores cum Sà, apud Bon. *d.* 4. *q. ult. p.* 7. *n.* 9. qui bene monet, consuetudini locorum standum. Henriq. autem docet, id tantùm licere finitâ Epistolâ; vel Evangeliô, Tamb. planè improbat.

3. Si ante Canonem Sacerdos recordetur alicujus impedimenti, v. g. se non esse jejunum, vel in gratia, vel irregularem, & excommunicatum; vel excommunicatus non toleratus præsumat interesse, nec possit expelli.

4. Si urgeat gravis necessitas, vel propria, v. g. morbus; vel proximi, ut si moriturus sit baptizandus, vel absolvendus. Trull. Diatt. *p.* 3. *t.* 3. *Ref.* 70. In aliis tamen Sacramentis non ità necessariis, non decet inter consecrationem, & sumptionem interrumpere, nisì moriturus esset in propinquo, nec opus esset vestes exuere; vel nisì pœnitentiæ Sacramentum ob phrenesim suscipere non possit. Laym. Tambur. *lib.* 2. *exped. Sacrif. cap.* 7. Revertens autem ad Sacrificium Sacerdos, si fuerit antè facta consecratio; incipiet, ubi desierat uti, & si facta non fuerit, & parva mora intercesserit, v. g. minor, quàm unius horæ, si autèm longior, ordietur ab initio. Tambur. *l.* 2. *exped. Sacrif. cap.* 8. *§.* 7.

DUBIUM IV.

Quô locô celebrandum sit?

Resp. Communiter non licet celebrare, nisì in Ecclesia, eaque consecrata, vel saltèm benedicta, & non violata, vel execrata, nec interdicta. Patet ex Trid. *sess.* 21.

Dixi,

Dixi, *Communiter*: quia in decenti loco, & Altari portatili (quod semper sub mortali requiritur) cum licentia Episcopi, si adsit, vel sinè ea, si absit, licet sequentibus casibus, extra quos si fiat, esse mortale, docent Fill. Laym. & alii commun. contra Sotum, & Sà.

Primò, si sit necessitas, qualis esse censetur, 1. Si Ecclesiæ dirutæ sint. 2. Si populum in solemni festo templum non capit. 3. In castris pro exercitu: sed festis tantum diebus. Fag. Card. de Lugo, &c, licèt Pasqual. apud Dian. *p. 9. t. 1. Ref. 44.* etiam non festis censeat posse permitti Generalibus, & primariis Ducibus, in suis tentoriis. 4. In portu pro appulsu navis, non tamen in flumine, vel mari, propter periculum effusionis sanguinis ut commun. docetur apud Bonac. Contrarium tamen dicitur jam habere praxis Lusitanorum, euntium in Indiam, ex permissione Clementis VIII. & Pauli V. ex qua licitè nunc fieri docet Fagund. Gran, nec improbat Card. de Lugo *loc. cit.* Limitat autem Dian. *p. 5. t. 5. ref. 40.* cum Hurt. Mercer. Trull. &c. si magna sit tranquillitas sinè ullo tempestatis indicio, adsitque præter celebrantem Sacerdos alius, qui post consecrationem firmiter teneat calicem. Cum qua cautione etiam Episcopum posse ad hoc concedere facultatem in necessitate (v. g. ne magna multitudo non audiat Sacrum, vel moribundus decedat sinè Viatico) docet Granad. apud Dian. *loc. cit.* contra Conin. & Tur. qui soli Papæ eam reservatam esse volunt, ùt etiam Dian. *p. 9. t. 1. ref. 45.*

ref. 45. ubi adducit declarationem Cardinalium, quâ jubentur Episcopi id prohibere.

Secundò, Ex dispensatione Episcoporum, ob rationabilem causam, etsi in Trid. *seß.* 12. id permittere prohibeantur, nisi ex justa causa, in oratoriis privatis divino cultui destinatis, licèt non benedictis. Verum etiam hanc potestatem illis tunc esse ademptam, docet Gavant. *l. c.* & Dian *p.* 9. *t.* 9. *ref.* 42. eo tamen non obstante, posse eos in aliquo casu particulari, ex justa causa permittere, ut celebretur extra Ecclesiam, in Altari portatili, docet idem Dian. *loc. cit. R.* 43. ex March. Garc. Hurt. Card. de Lugo, Aversa, Persic. &c.

Tertiò, Ex privilegio, A) quale dicuntur habere Minores, & qui cum iis participant; quod esse revocatum à Trid. *seß.* 22. *c.* 8. licèt multi velint, negant tamen Dian. *p.* 3. *t.* 2. *ref* 80. & *p.* 4. *t.* 4. *R.* 106. Joan. Salas, Rodriq. &c. Idq; secundùm Card. de Lugo *d.* 20. *s.* 2. *n.* 51. probabiliter

A) Huic derogavit Decretum Clem. XI. editũ 15. Decemb. 1703. de Oratoriis; *privatis videndũ in fine* (ibi saltèm, ubi receptum est) in quibus etiam Privilegiato ex eodem, & alio S. Cong. 17. Nov. 1607. *In Altari privati Oratorii, cui conceditur celebratio Missæ, non potest tamen celebrari in Natali Domini, Epiphania, prima die Paschatis, & prima Pentecostes, Annuntiatione, Assumptione B. Virginis MARIÆ; in festo SS. Apostolorũ Petri, & Pauli, nec in solemnitate OO. SS.* quibus adde Sabbatum Sanctum.

babiliter, &Tamb. *de exped. celebr. l. 1. c. 3. §. 1.* probabiliùs. Vide Barbos. in Trid. *l. c.* Item Religiosi Societatis, à Gregor. XIII. ut possint tum in missionibus, cum facultate Superioris in quovis loco decenti, tum in domibus suis in loco honesto, à Provinciali designato, Missas dicere; in quo idem licebit aliis.

Dixi 2. *Non violata*; quia in Ecclesia interiùs violata, nisì priùs reconcilietur, non licet sub gravi peccato, ùt *l. 5. t. 5. c. 5. n. 7.* ex Nav. Suar. Con. &c. nisì in necessitate, cum venia Episcopi (si is adiri possit: alioqui sinè ea, ùt habet Card. de Lugo *l. c. n. 63.*) celebrare [aut mortuos sepelire.

Addo 1. *Ecclesia*; quia Oratoria, etsi deputata ad cultum divinum, cùm tamen benedicta non fuerint, nisì in ipsis extet Altare ad facienda divina, ùt Bon. *de matr. q. 4. res. ult. n. 9.* non sunt capacia violationum. Quod etiam consequenter de hospitalibus docent Navar. Sotus, &c. sed probabiliùs contrarium docent alii, cum Card. de Lugo *l. c.*

Addo 2. *Interiùs*; quia, quod fit in turri, sacristia, supra tectum, vel fornicem, in crypta, sub pavimento (nisi sit sepultura, aut singulariter benedicta) non violat Ecclesiam.

Addo 3. *Nisi reconcilietur*; quod fieri debet ab Episcopo, vel Sacerdote ex privilegio Papæ, quale Superiores Regularium pro suis templis habere, ex Avila notat Dian. *p. 4. t. 4. Res. 91.* si fuit consecrata, quod præsumendum est, si celebretur

festum

festum Dedicationis: si verò tantùm fuerit benedicta, potest fieri reconciliatio à simplici Sacerdote, aspersione aquæ benedictæ, cum facultate Episcopi, vel sinè ea, secundùm Dian. *p. 4. t. 4. Res.* 91. Censeri etiam reconciliatam, si Sacrificium in ea peractum fuerit, docet Tamb. *l. c.* §. 4. Henr. Sà, & Dian. esse probabile: negat autem Card. de Lugo *de Euch. d.* 20. *f.* 2.

Porrò Ecclesia, uti & cæmeterium violantur, seu polluuntur sequentibus, casibus non tamen, nisì postquam res evulgata fuerit. Laym. *l.* 5. *t.* 6. *cap.* 5.

1. Per factum in ea homicidium mortaliter malum, seu injuriosum, saltèm immunitati Ecclesiæ; quale etiam est, quod aliàs justum esset per sententiam Judicis; nisì tamen Reip. perturbator aliter capi non posset. Non est autem tale 1. Quod fit casu, vel ab amente. 2. Quod in sui defensionem. 3. Cujus causa data est extra Ecclesiam; quia requiritur, ut vulnus, sive causa physica fiat intra Ecclesiam Vide Card. de Lugo *d* 20. *f.* 2.

2. Per mortaliter malam effusionem proprii, vel alterius sanguinis, vel seminis, causatam, vel factam in templo, licèt non in templum. Unde non violat 1. Si pauculæ guttulæ effluant, quia non est effusio. 2. Si ex percussione, vel vulnere levi, v. g. narium in rixa puerorum, etiamsi copiosus sanguis effluat. 3. Si fiat ex sectione venæ. 4. Actus conjugalis, quando excusatur à sacrilegio. 5. Fornicatio facta ab amente. 6. Pollutio inculpata. Vide Card. de Lugo *d.* 20. *n.* 54. & 55.

3. Per sepulturam excommunicati non tolerati, vel

vel infidelis, (quo nomine hìc non comprehendi
hæreticum docet C. de Lugo *l. c. n.* 57.) etiam
infantis; ùt ex *c. Ecclesiam, de consecr.* docet
Præpos. Quamvis, si pueri parentes sint fideles,
neget Sayr. Vide Bonac. *de Euch. & matr. d.* 4.
q. 4. *p. ult.*

4. Per destructionem Ecclesiæ, ex toto, vel majore parte, quamquam eo casu dicatur potiùs execrari, quàm pollui; non autem si solum tectum, vel si successivè per partes modicas destruatur, & reficiatur, neque etiam per desolationem, exercitium hæreticum, spurcitias hominum, vel animalium isthic stabulatorum, &c. etsi deceat, & praxis habeat, ut per Episcopum, vel saltèm Sacerdotem, cum aliqua cærimonia reconcilientur, & abluantur: quod in simili casu intellige de Altari. Laym. *l.* 5. *t.* 5. *c.* 5.

Quæres quid sit, & quando fiat execratio, seu resecratio?

Resp. Execratio dicitur, dum res sacra perdit suam consecrationem, ità, ut de novo consecrari debeat, quod fit, quando ità destruitur, ut formam, & usum suum perdat. Unde resolves.

1. Pollutâ Ecclesiâ, polluta etiam sunt Altaria ejus fixa: non tamen execratâ Ecclesiâ execrantur Altaria, nec contra.

2. Ecclesia execratur, si parietes, secundùm majorem partem destruantur, vel omnis eorum crusta, aut major saltèm pars simul auferatur, secùs autem, si una post alteram. Vide Lugo *d.* 20. *n.* 65. non autem si tectum corruat, quia consecratio

tio est in parietibus. Vide Laym. *l. c.*

3. Altare execratur. 1. Si, cùm fixum est, lapis consecratus removeatur ab inferiore structura. 2. Si ità frangatur, sive fixum, sive portatile sit, ut in nulla ejus integra parte calix cum patena possit persistere. 3. Si spolietur sepulchrum: quòd tamen quidam negant, ut Lugo, Tamb. *l. 1. c. 5.*

4. Calix execratur, si notabiliter frangatur, vel ità, ut fiat inutilis ad usum Sacrificii, v. g. si foramen sit in fundo, licèt minutissimum; vel si figura destruatur; non tamen si in tornatili pes separetur à cuppa, quia in tornatili consecratur sola cuppa. Bon. *d. 4. c. ult. p. 9.* ex Suar. &c. Neque execratur, si pereat inauratio. Unde, licèt communiter calix, & patena, post novam inaurationem, quoad eam partem, qua Christi Corpus, vel Sanguinem contingunt, denuò consecrentur, id tamen necessarium non esse, docet Duran. Con. & alii, contra Suar. Bonac. & alios, etsi deceat, ut abluantur aquâ benedictâ. Ità Dian. *t. 1. misc. res.* 3. & Laym. *hic.* Item Lugo *d. 20. s. 4. n.* 94.

5. Vestes sacræ execrantur, quando ità destruuntur, ut perdant suum usum; ut si cinguli parte non ampliùs cingere possis; vel si manica ab alba separetur, etiamsi posteà reparetur. Non perdunt autem, etsi attritis pars aliqua assuatur; vel cinguli parti aptæ adhuc ad cingendum altera annectatur; quia tunc accessorium sequitur principale. Lugo, Tamb. *de exped. Sacrif. l. 1. c. 3. §. 2.* Similiter, si stola, vel casula duplicata, facili sepa-

li separatione, fiant duæ, quarum utraque apta sit ad Sacrificium, non perdunt benedictionem Tamb. *l. c.*

6. Partes avulsæ à re consecrata, ut destructâ ejus formâ, desinunt esse sacræ, v. g. lignâ, & lapides Ecclesiæ dirutæ, vel Altaris: ob respectum tamen ad rem sacram, cujus sunt reliquiæ, non possunt applicari ad usus profanos aut divendi sinè licentia Papæ Statuæ autem sacræ, & imagines templi destructi, debent in alio collocari, & in loco Ecclesiæ Crux erigi: Lacera etiam paramenta, aut vetustate consumpta, debent igne absumi, & non adhiberi ad usus profanos, ùt habetur in *c. Altaris, de consecr. dist. 1.* Vide Suar. & Sà, *v. Missa.* & Laym. *l. c. cap. 6.* Tambur. tamen. *l. 1. de exped. Sacrif. c. 2. §. 3.* ex Palao: item Dian. *p. 5. t. 13. res. 76.* docet probabile esse, quòd non sit saltèm mortale, si mutatâ formâ ad profanos usus applicentur, v. g. calix confractus, alba dissoluta, frustula corporalis, &c. Vide suprà *l. 3. tr. 1. c. 2. d. 2.*

DUBIUM V.

Quæ sint requisita ad Missam?

Resp. Hæc sequentia. 1. Et quidem sub gravi sacrilegio, Altare consecratum ab Episcopo, vel Abbate (hunc enim Altaria, calices, & campanas posse consecrare, etiam ad usum alienarum Ecclesiarum, docet. Dian. *l. 3. tr. 2. res. 15.* Cum Barbos. & aliis 4. ex declaratione Cardin. & privilegiô Innocent. III.) vel Sacerdote privilegiato, stabile, vel portatile; utrumque tamen ex integro

tegro lapide, quantum ad ſuperiorem menſam, quæ conſecratur: debétque eſſe tanta, ut poſſit capere calicem cum patena. Non ſufficit autem, hoſtias eſſe in ara conſecrata, dum conſecrantur, verùm etiam debent tam parvæ, quàm magnæ in eadem relinqui tempore Sacrificii, & non alibi, (licèt ſupra aliud corporale) deponi, v. g. propter loci anguſtias: quia omnes ſunt unica victima, & per modum unius offeruntur. Quapropter rubricæ Miſſalis eas ſupra corporale, ante, vel poſt calicem poni volunt. Hinc etiam minùs rectè faciunt qui, conſeratione facta, mox hoſtias minores à ſe conſecratas dant alteri Sacerdoti diſtribuendas populo: quia, ſicut Sacerdos non debet de ſua hoſtia dare, priuſquam ipſe ſumpſerit, ſic nec aliis, cùm ſint una victima, & hoſtia, omnéſque orationes, oblationes, & benedictiones, ſequentes non minùs ſpectent ad parvas hoſtias, quàm ad magnam: neque ante ſumptionem Sacerdotis perfectè, & integrè ſacrificata ſit victima. Card. de Lugo *q. 20. ſ. 2. n. 69.* Eum tamen, qui contrarium fecerit, à peccato ſaltèm mortali, imò, ſi neceſſitas fuerit expediendi communionem populi, ab omni excuſat. Tamb. *l. 5. exped. Sacrif. c. 5.*

2. Mappa linea triplex; etſi enim ſecundùm quoſdam, una duplicata, imò ſecundùm Sà, Angel. Azor. *c. 28. q.* 8. & Laym. *l. 5. t. 5. c. 6. n. 17.* una ſimplex ſufficiat in neceſſitate Miſſale tamen Romanum, authoritate Clement. VIII. & S. Pii V. editum expreſsè tres requirit, *tit. de defect.* ubi & Gevant. Vide Card. de Lugo. Ut ea

benedicta

benedicta sit, non est omninò necessarium; ùt habet Sylv. Unde in necessitate vulgaris adhiberi potest, & aliis usibus reddi. Laym. *l. c.*

3. Sub gravi sacrilegio, vestes sacræ, (hoc est: benedictæ ab Episcopo, vel Sacerdote habente privilegium, ùt habent Mendicantium saltèm Superiores, sive Prælati. Vide Tamb. *l. 1. c. 3. §. 2. exped. Sacr.*) quarum tamen colores non esse præcepti, sed directionis, notat Homob. apud Dian. *p. 2. t. 14. Res. 57.* In gravi autem necessitate; etsi præstet, si sinè scandalo fieri possit Missam, (cujus audiendi, vel faciendi obligatio tunc cessat) omittere, licere celebrare sinè stola, vel manipulo, vel etiam uti cingulo non benedictô, vel si fractum sit, rursùs connectere, vel stola pro cingulo, & manipulo pro stola, docet Laym. *l. 4. t. 5. c. 6.* Dian. *p. 1. R. 57. & 67.* contra Fill. *t. 1, l. 3. c. 5.* qui tamen concedit in necessitate sinè una, vel altera ex minoribus, v. g. stola, vel cingulo celebrare, non esse mortale. Vide Dian. *p. 5. t. 5. R. 62.* ubi contra Fill. ex Henriq. & aliis sex, docet esse probabile, quòd ex parvitate materiæ excusari possit à mortali, qui (seclusô scandalô, & contemptu) aliquam harum citra necessitatem omittit, v. g. qui celebrat cum cingulo non benedicto, vel ejus locò utitur aliâ re. Denique metu mortis, aut gravissimi damni, licere aliquando celebrare sinè sacris vestibus, & Altari, dummodo non fiat in contemptû Religionis, ex Azor *t. 1. l. 1. c. 11. q. 11.* docet Escob. *E. 2. cap. 2.* Navar Hurtad. &c. Limitat autem Tamb. *de exped. Sacrif. l. 1 c. 1. §. 1.*

Itâ

Ità ut permittat sinè aliqua etiam ex gravioribus; non tamen sinè omnibus fieri, ob scandalum, & irreverentiam. V. Dian. *p. 3. t. 6. R. 48.* & *p. 5. t. 3. R. 39.* Porrò hujusmodi sacras vestes confi-cere ex profanis, v. g. planetam ex veste serica muliebri, non est prohibitum. Suar. Palaus, Tamb. *exped. Sacrif. l. 1. c 2.* §. 4. qui monet *l. c.* §. 1. cavendum esse, ne sint valdè attritæ; ut & ne reliqua supellex sacra sit valdè immunda, in quo graviter peccari potest. Suar. Laym. Tamb. *l. c.*

4. Sub mortali requiritur calix, & patena consecrata: si tamen in nondum consecratis aliquis bona, imò, addunt Bordon. & Tambur. mala fide celebrâsset, (licèt sic celebrando peccâsset mortaliter) probabile esse, quòd hoc ipso censeantur consecrata, liceatque in iis celebrare, contra de Lugo, & Laym. docet Dian. *p. 2. t. 14.* & *p. 5. t. 13. R. 60.* & *p. 9. t. 7. R. 18.* ex aliis Auctô. Idémque de sacris vestibus, item de corporali, pyxide, &c. quæ immediatè tangunt species, censet Tambur. *de exped. Sacr. l. 1. c. 3.* §. 1. Ac licèt decens sit, ut etiam pyxis, sive ciborium, & luna, seu sphærula hierothecæ, & quodcunque vas continens, & immediatè tangens Eucharistiam, uti etiam secundùm Laym. *l. 5. t. 5. c. 6.* Vasculum chrisma continens benedicatur (benedicere autem præterea, in quibus unctio adhibetur, potest idem, qui cætera ornamenta) cùm in Rituali Romano propria sit pyxidis benedictio; id tamen necessè esse, negant. Suar. Hurt. Lugo, Tamb. *l. 1. exped. Sacrif. c. 1.* §. 6. nec esse necesse imponere pyxidi vas

lineum

lineum benedictum benedictione corporalis. Porrò calix, & patena confecta esse debent ex auro, argento; vel stanno, saltèm quoad cuppam (admittunt etiam aliqui ex plumbo) sed non ex ære, *cap. ut calix, de consecr. d. 1.* quamvis Tamb. *l. l. exped. Sacrf. cap. 1.* cum Hurt. Fag. & Gavant. admittant etiam ex gemma, quæ æquè pretiosa sit, ac aurum, vel argentum, modò species non imbibat, nec sit periculum, ne effringatur. Ac, licèt Rubrica præscribat, ut saltèm cuppa; & superior pars pateræ sit deaurata: eam tamen non obligare sub mortali. Gran. imò nec sub veniali, propter usum contrarium, vult Tamb. *l. c.*

5. Corporale lineum, saltèm quoad eam partem, quâ hostiam, vel calicem tangit. *c. Consultò, de consecr. d. 1.* (nam in extremitatibus potest esse sericum, vel aurô elaboratum) & benedictum ab Episcopo, vel privilegiato. (V. Com. privil. Soc. JESU; *v. bened.*) non tamen iterum benedicendum post lotionem, nec nisi notabiliter rumpatur. S. Th. Sylv. Bon. *d. 4. q. ult. p. 9.* Lugo *d. 20. sect. 2. n. 76.* & Gavant. *p. 2. t. 1.* ubi addit ex Sà, (& dicit esse communem) peccare mortaliter, qui utitur notabiliter immundo.

6. Palla item linea, quâ parte calicem tegit, (superiore enim parte potest aurô constare, vel sericô) quæ cùm habeat communem cum corporali benedictionem, utpotè cujus pars antiquitùs fuit, pro eodem servire posse, docet idem Lugo. *loc. cit.* si sit satis capax.

7. Purificatorium item lineum, non tamen neces-

cessario benedictum, ùt contra Laym. docent Suā Gavant. Lugo; neque ulla reperitur in Ritualibus ejus benedictio.

8. *Sub* gravi peccato Missale, Canonem saltèm continens, ut habet Bon. & alii commun. etsi Ledesm. & Laym. docent in gravi necessitate licitum esse celebrare sinè libro ei, qui moraliter sit certus, se non erraturum: & sic Lugo *l. c.* cum Diana &c. probabiliter excusat eum, qui propter visus debilitatem legere non potest.

9. Minister secundùm Nav. Fag. Zerol. sub mortali, & quidem masculus: in necessitate tamen gravi, v. g. diei festi, vel dandi viaticum, posset qui sibi respondere, inquit Sà, Bonac. & Dian. *tr. 14 res. 43.* ex aliis. In quo casu etiam fœminam adhiberi posse docet Nug. *a. 6. d.* 1. & Sylv. (idque quibusdam Belgii partibus consuetudine inductum esse docet March. R. *past. cap. 4.*) contra communem, apud Laym. Fern. & Dian. *l. c.* Tamburi, *l. c.* & March. *de ord. t. 3. cap. 15.* ubi vult id esse mortale. Ministrante tamen circa Altare viro, qui nesciat respondere, Moniales ex choro respondere, non esse prohibitum notat Card. de Lugo, & Tamb. *l. c.* ubi etiam cum Henriq. & Hurtad. permittit celebranti Missam cœptam prosequi sinè ministro, si hic fortè abiit, & aliquantulum exspectatus non revertatur.

10. Crucifixus, (nisi sit expositum Venerabile Sacramentum) non tamen sub obligatione gravi. Idem est de velo. Lugo. *d. 20. f. 2. n. 79.* Gavant.

11. Candela accensa duplex, ex cera, & quidem

secundùm

secundùm Fag. Regin. Vasq. & alios, sub mortali, contra Nugn. & March. In necessitate tamen, præciso scandalo, sufficit una, etiam ex sevo, vel lucerna, aut lampas ex oleo. Vide Dian. *l. c.* Laym. *c.* 16. *n.* 17. Azor. *c.* 28. *q.* 15. Sinè omni autem lumine celebrare nunquam licet; Lugo *d.* 30 *s.* 2. adeò, ut si extingueretur ante consecrationem, & aliud haberi non posset, Missam esse relinquendam, etiam in necessitate consecrandi pro moribundo viaticum, dicat Fagund. *p.* 22. *c.* 22. & Quintan. *t.* 4. *sect.* 1.

12. Requiritur etiam antipendium, pulvillus, candelabra, bursa, velum, manutergium; sed non benedicta: & si quid ex his desit, ex profanis congruenter mundis mutuò accipi, & deinde priori usui reddi potest: Tamb. *l.* 5. *c.* 3. §. 3.

13. Operto capite celebrare non licet, etiam in infirmitate, sinè licentia, ùt docet Fagund. Laym. Dian. *R.* 58. Et quidem summi Pontificis, ùt ex declaratione Cardinalium notat Gavant. & Tamb. *de exped. Sacrif. lib.* 1. licèt Laym. & Scot. Episcopis, & cum Regularibus, eorum Prælatis permittant. Quod Tambur. *l. c.* rectè limitat ad casum necessitatis, in quo ad Papam difficilis sit recursus. Qui tamen sinè venia faceret, eum non peccare mortaliter, (secluso contemptu, & scandalo) vult Ledesm. & Tambur. *l. c.* Quod Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.* 58. censet probabile, si tempus Canonis excipiatur.

Plura de his omnibus vide apud Author. citat. Gavant. Dian. Laym. Bonac. Card. de Lugo *d.* 29.

f. 4. Escob. *E. n.* ubi notat, etsi gravis sit obligatio servandi ritum celebrandi præscriptum in Rubricis Missalis, ideóque grave sit, omittere v. g. oblationem hostiæ, vel calicis, vel infusionem modicæ aquæ, Tambur. *de exped. Sacrif. l. 2. c. 5.* nihilominus levitatem materiæ sæpè excusare à culpa mortali omissionem etiam intra Canonem, monet Escob. *l. c.* Unde veniale tantùm erit.

1. Omittere orationes dici solitas, dum Sacerdos se induit, ùt contra Navar. Sylv. & Azor docent Laym. Fag. Dian. *R. 21.* &c. Lotionem autem manuum ante, vel post Missam, (etsi facilè omitti non debeat,) non videri sufficientem materiam rigorosi præcepti, tenent Suar. & Tamb. §. 6.

2. Omittere Gloria, vel Credo, vel in Canone nomen alicujus Sancti, vel ea, quæ tempore Paschali interponuntur inter Communicantes, aut infra actionē. Dian. *p. 2. t. 14. R. 49.* & *89.* ex Fill. Quintan. &c. In Missa autem, quæ canitur, non legere Evangelium submissa voce, Dian. *l. c. ref.* 4. negat esse peccatum, ex Sanch. & aliis 10. quòd rubrica sit tantùm directiva. Si quis autem in Missa advertat aliquid à se omissum, regulariter non esse repetendum, ait Suar. & Tambur. *de exped. Sacrif. l. 2. c. 5.* Dicit, *regulariter*; quia 1. Si sit de substantia, v. g. aliquid pertinens ad consecrationem, certum est debere repeti. 2. Si dum secretò orat, post pauca verba certò advertat, se aliquid notabile omisisse, v. g. die Paschæ Communicantes paululum regrediendum esse, & repetendum censet

Tambur.

Tambur. *l. c.* Ità Filliuc. Dian. *ref. 59.* Escob.

3. Ex devotione leve aliquid in Missa, (etiam dum secretò orat,) addere, v. g. orationem Dominicam; vel Psalmum aliquem; vel in Canone nominibus Sanctorum nomen Patroni loci. Tambur *l. 5. exp. Sacr. c. 5.* Dixi leve: quia notabiliter addere, esse mortale vult idem Tamb. *l. c.* Bon. *d. 4. q. ult.*

4. Celebrare ante dictum Matutinum, ut contra Azor. & Regin. docent Sylv. Valent Suarez; Vasq. Less. Fag. Laym. &c. quorum plerique tamen cum Palao dicunt esse veniale; si fiat sinè causâ: licèt & hoc Tamb. *l. 1. art. 7.* §. 1. *de exped. Sacr.* in dubium vocet.

5. Quæ alta voce dicenda præscribuntur, adeò submissâ dicere, ut adstantes audire non possint. Tamb. *de exped. Sacr. l. 2. c. 9.* Quidquid dicat Navar. apud Sà, *V. Missa.* Imò notat idem Tamb. ex Card. de Lugo *d. 22. sect. 2.* à timoratis passim sinè scrupulo voce depressa legi.

6. Mutare Missam; & die Dominico, vel festô duplici, vel iis diebus, quibus prohibetur fieri de festô duplici. v. g. infra octavas Epiphaniæ, Paschatis, &c. Feriâ IV. Cinerum, infra hebdomadam majorem; Vigilia Nativitatis Domini, sinè gravi causa legere Votivam, vel pro Defunctis, vel de alio Sancto in numerum Sanctorum relato; Suar Dian. Card. de Lugo *l. c.* Escob. contra Quintan. *t. 7. sect. 40.* putat in hebdomada sancta licere legere Votivam: quod refutant Gav. Dian *p. 9. t. 8. R. 53.* ex declar. Card.

Dixi 1. *Sinè gravi causâ*: talis tamen censetur, 1. Quæ ſpectat ad bonum Reipublicæ, vel Principis, v. g. neceſſitas pluviæ, ingruentis belli, vel peſtis, vel ſimilis mali univerſalis: itē ſolemnis gratiarum actio, ſolemnis expoſitio Euchariſtiæ, v. g. diebus Antecineralibus in oratione 40 horarum. Tamb. *l.* 2. *c.* 6. 2. Quando cadaver præſens eſt in Eccleſia, ubi uſus obtinuit. Gavant. *p.* 1. *t.* 5. 3. Si quis celebret in Eccleſia, in qua agitur dies feſtus loci proprius: hunc enim non tantùm poſſe, ſed debere ex congruitate, conformare ſe loco, notat Gavant. Vide Tamb. *l.* 2. *c.* 6. qui §. 2. & 4. addit: etiamſi Sacerdos, acceptô ſtipendiô, homini promiſerit Votivam, vel pro Defunctis, etiam in Altari privilegiato, non ſolùm poſſe, ſed debere celebrare Miſsā currentē diebus, quibus iſtæ prohibentur: Imò etſi Deo per votum tales Miſſas promiſerit, non tamen ad eas obligari iſtis diebus, eò quòd votum non obliget, quando impedit bonum majus, quale eſſe dicit conformitatem officii cum Miſſa: secùs diebus aliis.

Dixi 2. *in numerum Sanctorum relatô*: quia ſi ſit Beatificatus tantùm; de quo certis Sacerdotibus, v. g. quorum Ordinis fuit, conceſſum ſit Miſſam legere, docet Gran. 2. *con.* 2. *c.* 7. *d.* 4. *ſ.* 2. *n.* 2. & Eſcob. contra Palaum, non licere aliis Sacerdotibus, etſi nullum aliud ſit feſtum, de eo legere: eò, quòd ſic expreſsè determinavit Sacra Rituum Congregat. apud Gavant. Vide Eſcob. *n.* 42. & Tamb. *l. c. c.* 6. ubi Palaum ſequens dicit, contrarium eſſe probabilius, ac magis pium. Imò

de San-

de Sanctis Societatis certum esse, si celebrent in templis ejusdem Societatis ex concessione Pontificum. Idem tenet Quintan. *t. 7. sing. l. c.*

7. Si quis violet rubricam spectantem ad essentiam, vel quasi essentiam Missæ; vel si nullam planè servet, peccat mortaliter. Escob. ex Fag. *p. 2. l. 3. c. 21. n. 9.*

TRACTATUS IV.

De Sacramento Pœnitentiæ.

CAPUT I.

De essentia hujus Sacramenti.

DUBIUM I.

Quæ sit ejus materia, & forma?

RESP. Materia remota, & necessaria est omne peccatum mortale, post Baptismum commissum, & non confessum. Dicitur verò commissum post Baptismum contra Proposit 19. inter damnatas ab Alexand. VIII. quæ pro peccato originali perpetuam agendam pœnitentiam asserebat A) Materia sufficiens, & non necessaria est omne veniale post Baptismum commissum, vel etiam mortale, aliàs ritè confessum. Materia proxima sunt actus Pœnitentis: Contritio, Confessio, & satisfactio: quarum ultima est integralis tantùm, ùt patet in infirmo, qui si ratione destituatur, solet absolvi absque satisfactione: duæ priores sunt essentiales, ùt communiter docetur contra Scotum, qui totam essentiam ponit in absolutione. Porrò pec-

A) Alexand. VIII. damn. Prop. XIX. *Homo debet agere totâ vitâ pœnitentiam pro peccato originali*

cata sunt tantùm materia, circa quam: actus verò pœnitentis materia, ex qua. Laym. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 4. ex commun. Unde resolves.

1. Etsi peccatum mortale remissum quomodocunque sit, teneris tamen confiteri, si non fecisti. Trid. *sess.* 14. *c.* 15.

2. Omitti possunt venialia, vel omnia, vel aliqua: item mortalia semel ritè confessa, v. g. in Confessione generali, ùt docent Dian. *p.* 3. *t.* 4. *res.* 56. Card. de Lugo *d.* 16. *n.* 56. contra Victor. Ledesm. & alios. In qua etiam non esse necessarium, addere peccato mortali, quod post ultimam Confessionem sit commissum, docent Bon. *d.* 5. *q.* 5. *f.* 2. *p.* 2. Dian. *t.* 2. *tr.* 4. *res.* 62. & *t.* 3. *res.* 65. Card. de Lugo *d.* 15. *f.* 2. *n.* 47. ex Sanch. & Con. quod est probabile: nisì circumstantia aliqua, v. g. speciem mutans, vel reservatio casûs, vel proxima peccandi occasio aliud requirat; & pœnitentia sufficiens imponatur. Card. de Lugo, Tambur. *de exped. conf.* *l.* 2. *c.* 1. Tutiùs tamen est nova ab antiquis secernere.

3. Ponenda semper est materia certa; qualem esse negat Sancius *in sel. d.* 7. apud Dian. *p.* 3. *t.* 4. *res.* 52. quòd quis non responderit divinis inspirationibus, non fecerit bonum, quod potuit, & similes imperfectiones. In quibus tamen exponendis non tenetur Confessarius impedire Pœnitentem, ùt Card. de Lugo *l. c. n.* 103. contra Sancium. Quòd si haberi certa non possit, pro ratione dubii danda est absolutio: ùt: sub dubio, si materia prorsùs dubia sit; vel absoluta, si certa

videatur.

videatur. Ità Suar. Layman. *l.* 5. *t.* 5. *c.* 3. & alii commun.

Resp. 2. Forma Sacramenti Pœnitentiæ sunt verba absolutionis: *Ego te absolvo à peccatis tuis*: ubi, licèt de essentia tantùm sit, *absolvo te*, debent tamen addi reliqua, præsertim in articulo mortis, secundùm quosdam sub mortali, secundùm alios sub veniali, ùt vid. Gran. voce prolata in præsentem; absentem enim Clem. VIII. absolvi prohibuit, sub pœna excommunicationis. A) Unde resolves.

1. Invalidum est absolvere nutu, signô, aut scriptô; item absolvere absentem, quod docuit Albensis, Medin & alii; sed vetitum nunc, ùt modò dictum.

2. Valida est absolutio, si reverentiæ causâ dicas: Absolvo Dominationem, Excellentiam, vel Majestatem vestram, &c. Quia non mutatur essentialiter; & sunt verba æquivalentia. Aversa. V. sup. *tr.* 1. *c.* 1. *d.* 2. Non valet autem, si dicas: Absolvat te DEUS, vel absolvat te Christus. Avers. *q.* 12. *f.* 2.

3. Orationes præviæ, & subsequentes formam, ut *Misereatur tui* &c. *Passio Domini*, &c. quæ secundum

A) Clemens VIII. Constit. 87. damnavit hanc Thesim: *Licet per literas, seu Internuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente*, (nam à præsente licere, quod docuit Suarez, non est damnatum) *absolutionem obtinere*, de quo Viva in Append. §. 10. & La Croix. l. 6. p. 2. n. 1195.

cundùm Trid. laudabiliter adduntur, non sunt necessitatis, & ex causa rationabili omitti possunt; v. g. si breves sint confessiones, vel multi confitentes, ùt Vid. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 97. tunc enim sufficit dicere: *Absolvo te à peccatis tuis in nomine*, &c. vel si timeatur censura, *Absolvo te à vinculo excommunicationis; deinde à peccatis tuis.* Vid Sà. *V. Absolutio.*

4. Elevatio manûs, ejùsque impositio in caput, item formatio Crucis, est libera, etsi debeat servari consuetudo. Ità Laym. *cap.* 5. ubi idem dicit de apertione capitis. Forma autem Clem. VIII. ùt tradit Sà, & Rituale Romanum, est hæc; qua ùt omnes utantur, suadet Paulus V. adeóque omnibus tenenda memoriter: *Misereatur tui omnipotens* DEUS, *& dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam, Amen:* deinde elevata manu pergit: *Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus, Amen. Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego authoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis* (quæ vox circa laicos omittitur) *& interdicti, in quantum possum, & tu indiges: Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, &* Spiritûs *Sancti, Amen. Passio Domini nostri JESU Christi, & merita B. Virginis, & omnium Sanctorum quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ, Amen.*

DU-

DUBIUM. II.

Qualis contritio requiratur?

Suppono, quòd Contritio in communi ſit dolor, ac deteſtatio peccati commiſſi, cum propoſito emendandi, ùt habet Trid. *ſeſſ.* 14. Ubi eam dividit in perfectam, quæ abſolutè ſic dicitur: & in imperfectam, quæ attritio dicitur. Perfecta eſt, quæ elicitur ex motivo charitatis, propter Deum ſummè dilectum: hæc ſe ſola mox juſtificat, etſi cum voto, & ordine ad confeſſionem quam deinde facere teneris. Imperfecta eſt, quæ ex inferiore motivo, ſupernaturali tamen, concipitur.

Reſp. Ad Sacramentum hoc ſufficit, & requiritur ſaltèm attritio formalis, ſupernaturalis, efficax, & univerſalis reſpectu mortalium, concepta in ordine ad confeſſionem, vel ſaltèm abſolutionem. Eſt communis. Vid. Bonac. *d.* 5. *q.* 5. & Schol. ac colligitur ex Trid. *l. c.* Unde reſolves.

1. Non requiritur contritio exiſtimata, ùt voluit. Gabriel.

2. Non ſufficit 1. Attritio exiſtimata tantùm licet inculpabiliter: quia vera Attritio eſt pars eſſentialis. Et hoc contra Propoſitionem 15. inter proſcriptas ab Alexandro VIII. quæ Attritionem non bonum eſſe motum, ac ſupernaturalem aſſeruit A) 2. Nec deſiderium abſolutionis, ſinè affectu ad peccata: idque etiamſi tantùm confitearis venialia

A) Alexand. VIII. Prop. XV. *Attritio quæ gehennæ, & pænarum metu concipitur ſinè dilectione benevo-*

venialia; ùt habet sententia communis contra Angles. & quosdam alios, quos sequitur Tamb. *l. expedit. conf. c. 3.* Vide Dian. *p. 9. t. 9. R. 31* Unde peccat graviter, qui etiam sola venialia vel sola mortalia aliàs confessa sinè omni formal dolore confitetur, quia non ponit materiam Sacramenti, & saltèm periculo sacrilegii se exponit. Ità C. de Lugo *d. 14. s. 8.* & commun. Vid Dian. *p. 3. t. 4. R. 116.* Bon. *d. 5. q. 3. s. 1. p. 3.* Non tamen est necesse, ut dolor se extendat ad omnia venialia, quorum sibi pœnitens est conscius Sà, Laym Lugo. Imò notat Tamb. *loc. cit.* satis esse

benevolentiæ DEI, propter se non est bonus motus, & supernaturalis.

Item Prop. XIV. *Timor gehennæ non est supernaturalis.*

Item Prop. IX. Vid. Tom. I. pag. 73.

Innoc. XI. damn. Prop. LVII. ***Probabile est sufficere attritionem naturalem, modò honestam.***

Gregor. XIII. damn. Prop. XXXI. Michaëlis Baij. ***Charitas perfecta, & sincera; quæ est corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quàm in pœnitentibus potest esse sinè remissione peccatorum.***

Item Prop. XXXII. *Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.*

Item Prop. XXXIII. *Catechumenus justè, rectè, & sanctè vivit, & mandata DEI observat, & legem implet per charitatem ante obtentam remissionem peccatorum, quæ in Baptismi lavacro demùm percipitur.*

ſſe de uno veniali dolere formaliter, etſi plurium s conſcius, de quibus nec dolorem, nec propoſitum emendandi habeas, ſive ea confitearis, ſive on.

3. Non abſolvitur, qui dolet, licèt intenſiſſiè, tantum propter infamiam, damna, aliàſve œnas temporales præcisè, etſi ex inculpabili ignoantia: Quia non eſt dolor ſupernaturalis, nec gnorantia, aut bona fides poteſt ſupplere defetum eſſentialem. Bon. *loc. cit. &c.* Limitat tamen Reginald. cum Tamb. *de exped. conf. l.* 1. *c.* 1. isi doleas propter iſtas, ùt à Deo infl:ctas, vel nfligendas.

4. Ad

, Item Prop. LXX. Vide Tom. I. pag. 76.

Item Prop. LXXI. *Per Contritionem etiam cum haritate perfecta, & cum voto ſuſcipiendi Sacramenum conjunctam, non remittitur crimen extra caum neceſſitatis, aut Martyrii, ſinè actuali ſuſcetione Sacramenti.*

Innoc. XII. damn. Prop. I. Cameracenſ. *Daur habitualis ſtatus amoris DEI, qui eſt charitas ura, & ſine ulla admixtione motivi proprii intereſe. Neque timor pœnarum, neque deſiderium remuerationum habent ampliùs in eo partem. Non amaur ampliùs DEUS propter meritum, neque propter erfectionem, neque propter felicitatem in eo amando inveniendam.*

Item Prop. XXIII. *Purus amor ipſe ſolus conſtituit notam vitam interiorem, & tunc evadit unicum principium, & unicum motivum omnium actuum, qui deliberati, & meritorii ſunt.*

4. Ad attritionem non requiritur ulla intensio vel duratio temporis, ut vult Durand,

5. Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortalibus, non requiruntur tamen singuli dolores de singulis, ùt vult Angles; sed sufficit unus actus de omnibus simul sumptis, etiam oblitis: ideóque peccat graviter, qui sciens, prudens non atteritur universaliter de omnibus mortalibus nondum remissis. Bon. &c. *ll. cc.*

6. Non sufficit dolere, quòd non doleas, ùt habent Navar. & Sà, nec velleitas non peccandi. Ratio utriusque est, quia non est dolor de peccatis commissis, cum quo affectus ad ea stare potest. Henriq Vasq. Bonac. *l. c. n.* 7. Ubi rectè notat: cum actu, quo quis dolet, se non dolere de peccatis, plerumque conjunctum esse dolorem de peccatis, etsi pœnitens eum non dignoscat.

7. Etsi hic dolor debeat esse summus appretiativè, ità ut nihil magis detesteris, quàm peccatū, malisq; omnia mala hujus mundi perpeti, quàm mortaliter contra Deum peccare, non tamen opus est, imò nec expedit, particulares facere collationes: v. g. mallem hoc, vel illud malum subire, quàm mortaliter peccare, quia periculosæ sunt.

8. Qui non vult occasiones proximas peccandi à se amoliri, vel non remittere ex animo, vel non restituere, aut satisfacere, quibus debet; vel non habet formale (licèt probabiliter cùm Lugo *l. c. f.* 5. Laym. Dian. aliqui dicant, virtuale in contritione universali inclusum sufficere, saltem

tèm quando non occurrit cogitatio de peccatis vitandis) propositum, peccata mortalia; (quando talia confitetur,) vitandi efficax, id est, cum quo non possit consistere affectus actualis erga aliquod mortale, non est sufficienter attritus. Ratio est, quia non est dolor, & detestatio efficax, quippe cum quo possit stare voluntas peccandi, nec is se ex toto corde convertit ad Deum; detestans peccatum super omne detestabile. Suar. Fern. Laym. *l. 5. tr. 6. c. 4.* Dian. *p. 3. t. 4. R.* 119. &c. commun. Et licèt sola venialia confitearis, teneris tamen, sicut dolorem, ità etiam propositum, saltèm virtuale circa illa habere. C. de Lugo *d.* 14. *s. 8. & 9.* & alii.

9. Redire sæpè cum eodem mortali non est certum indicium deesse attritionem; etsi sit magna præsumptio, præsertim in iis, qui coguntur confiteri à parentibus, magistris, &c. item in iis, qui aliquoties moniti concubinam non separant, aut restitutionem non faciunt, quibus proinde absolutio differenda est, nisi id actu præstent. Quamquam possint esse alia signa veri doloris, v. g. si media præscripta sint adhibita, occasiones vitatæ, si numerus peccatorum imminutus, si pœnitens omnino asserat, cui plerumque credi debet, cum ipse sit sui accusator defensor, & testis; qua in re opus est magnâ prudentiâ Confessarii, ne pœnitentem severitate avertat, neque etiam lenitate seducat, & peccet pereatq; cũ illo. Suar. *in. 3. p.* 32. *d.* 2. *s.* 2, Sanch. *l. 2. in dec. c.* 32. & *l. 3. c.* 5. Card. de Lugo *loc. cit. num.* 166. & 169. contra quorum,

rum; aliorúmque communem sententiam, docent apud Dian. Vivaldus, & Joann. Sancius *d.* 10. *n.* 16. posse toties, quoties confitetur absolvi; etiamsi nullus appareat profectus; eò; quòd sinè illo possit esse verum propositum; sicut in iis, qui venialia semper afferunt eadem. Verùm id probare non ausim, ob damnatas nuper ab Innocentio XI. Proposit. A) nec videtur esse par ratio. Vid. Conin. *d.* 2. *dub.* 14. Dian. *p.* 2. *t.* 7. *R.* 55 & *p.* 2. *t.* 2. *misc.* R. 45. & *p.* 3. *t.* 4.

10. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, domô, vel negotiô in quo propinquum peccati periculum imminet, discedere nolunt; eò quòd sinè maxima difficultate non possint, parati interim media

A) Innoc. XI. damn. Prop. IX. *Pænitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem DEI, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat; nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodo ore proferat: se dolere, & proponere emendationem.*

Item Prop. LXI. *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.*

Adde Alexand. VII. damn. Prop. XII. *Non est obligandus Concubinarius ad ejiciendam concubinam si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii, vulgò regale dum deficiente illâ, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædiô magnô concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.*

dia præſcribenda adhibere. Ratio eſt, quia occaſio, etiam propinqua, non neceſſitat ad peccatum, ideóque ſtare poteſt cum propoſito peccata vitandi. Nec refert, quòd quis putet, vel timeat ſe unum, vel plura peccata non vitaturum: quia propoſitum eſt actus voluntatis, exiſtimatio autem illa eſt actus intellectûs, qui ex illo propoſito, ob humanæ voluntatis mutabilitatem non neceſſario conſequitur. Interim, qui certus eſt, impoſſibile ſibi eſſe in tali occaſione peccata vitare, debet eam deſerere, niſi velit perire. Ità Laym. *l. c.* Lugo *l. c. n.* 125.

11. Non requiritur dolor ſenſibilis; ſufficit enim intellectivus; qui cùm ſit internus, ac ſpiritualis, ſcrupuloſi non facilè debent angi, quaſi ſinè dolore accedant ad Sacramentum, eò quòd nullum ſentiant.

12. Is, qui A) nihil, cogitans de Confeſſione attritionem elicuit, non referens eam ad Sacramentum, non poteſt ſinè novo dolore ad id accedere: quia pars debet referri ad compartem. Ità Suarez. *d.* 20. *ſ.* 4. Bonac. *d.* 5. *q.* 3. *p.* 2. Contrarium tamen videtur docere Card. de Lugo *d.* 14. *ſ.* 4. *num.* 37. quod non eſt improbabile. Tab. *l. l. c.* 2.

13. Non ſufficit B) ad Sacramentum dolor, qui ſequitur ad abſolutionem, imò ſecundùm ſenten-

tiam

A) Juxta La Croix n. 656. Henriq. n. 59 Sententia dicens: non requiri, ut dolor ſit elicitus ex intentione confitendi, in praxi eſt illicita, & damnata ab Innocentio XI. Pro. I. Vid Tom. I. pag. 75.

B) Idem de dolore Confeſſionem ſequente ait

La

tiam saltèm tutiorem, quàm docet Laym. *l. 5. t. 4.* & Conin. debet antecedere etiam Confessionem (etsi contrarium etiam doceant Vasq. Fill. Fag. Card. de Lugo *de pœn. d.* 14. *s.* 2. & Gasp. Hurtad. *d.* 6. *dif.* 5. apud Dian. & Escob. *t.* 7. *E.* 6.) Unde pœnitentes initiô ad dolorem excitandi, aut si post peccatorum narrationem fiat, repetant verbô Confessionem, dicendo se dolere de peccatis expositis. Vide Laym. *l. c.*

14. Probabile est, A) eum, qui paulò antè confessus, iterum confitetur, vel eadem peccata, vel quæ exciderant, de quibus antè (explicitè, & in particulari) non doluit, non teneri elicere novum dolorem. Card. de Lugo *d.* 14. *s.* 3. Dian. *p.* 9. *t.* 3. *R.* 50. *&* 51. & consequenter potest moribundus propter periculum instantis mortis absolvi, auditô tantùm unô, alterôve peccatô, & deinde, si superstes maneat, auditis reliquis iteratò absolvi in virtute doloris præcedentis. Tamb.

DU-

La Croix n. 701. sed ei contradicit Herzig. negans: substare damnationi Innoc. XI. sententiam hanc negativam: quòd dolor necessariò debeat præmitti Confessioni n. 65. Id tamen non negans de dolore elicito sub ipsa absolutione.

A) Quod hôc n. 14. dicitur: videtur in praxi illicitum, & damnatum ab Innoc. XI. Prop. 1. Vid. Tom. I. pag. 75 ùt cum La Croix tenet Herzig. n. 62.

DUBIUM III.
Qualis Confessio requiratur?
ARTICULUS I.
An debeat esse integra materialiter?

Resp. Ad Confessionem per se, & ordinariè requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquam diligentiùs te excusseris: & conscientiæ tuæ sinus, & latebras (ità loquitur Trid. *sess.* 14. *c.* 5.) exploraveris, confitearis, omnia mortalia memoriæ occurrentia, nondum confessa, eorùmque numerum, & circumstantias, quæ speciem mutant; patet ex Trid. *l. c.* & est certum. Ratio est, quia, aliàs nec judicium sacramentale rectè administrari; nec æquitas in pœnis statuendis servari potest.

Dicitur 1. *Per se, & ordinariè*: quia per accidens, & extraordinariè sufficit integritas formalis. *vid. dub. seq.*

Dicitur 2. *Numerum*: intellige certum qui si non constet, dic probabilem, addendo *plùs, minùs.* Quòd si deinde deprehendas te errâsse non teneris iterum confiteri, nisì notabiliter fuerit major. Fagund. Sanch. Hurt. contra Regin. Fill. & Sà, qui dicunt, verba illa, *plùs minùs*, tantùm extendi ad unum, vel duo supra numerum indicatum. Sed quamvìs hoc sit verum in numero parvo, & denario v. g. non tamen in aliis, v. g. centenario, millenario, &c. quia verba illa non habent sensum absolutum, sed respectivum ad numerum, cui adduntur, qui quantò fuerit major, tantò etiam major verbis illis intelligetur.

dummodo tamen sit parvus respectu alterius, cui adjungitur; quod prudentis arbitriò æstimandum est. Ità Dian *p.* 3. *t.* 3. *R.* 194. ex Nav. &c. Item Card. de Lugo *d.* 16. *d.* 94. quod si autem nec probabilis haberi potest, dicenda est consuetudo peccandi, tempus, & frequentia in die, septimana, mense, vel anno. Vid. Fill. *t.* 7. *c.* 4. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 94. Gasp. Hurt. *d.* 9. *diff.* 5. Lugo *d.* 16. *n.* 79.

Dicitur 3. *Quæ speciem mutant:* quia etsi probabile sit, quod docent Suar. Con. & alii, etiam eas, quæ notabiliter in eadem specie aggravant (hoc est, quæ juxta cujusque conscientiam excedunt, ordinarium peccandi modum) esse explicandas, ob rationem allatam in responsione: Contraria tamen sententia, quam ex D. Thom. Sylvest. Navar. docent Vasq. Regin. Bonac. Lugo *d.* 16. *s.* 3. etiam probabilis est, & tuta: saltèm si excipias. 1. Gradus consanguinitatis in incestu. 2. Quantitatem furti, injuriæ, &c. quæ egent satisfactione. 3. Quando uno actu plures sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4. Odium diuturnum; quia tunc solent plures actus fieri. Vide Regin. *l. c.* 5. Peccatum inter Confessarium, & Pœnitentem. Vide Fill. *de imped. matr. c.* 5. *q.* 5. 6. Si circumstantia invehat censuram, vel reservationem, vel ad necessariam Pœnitentis directionem, à Confessario prudenter interrogetur. Unde resolves.

1. Ad integritatem confessionis requiritur diligens examen, pro capacitate Pœnitentis, temporis mora,

mora, & cæteris circumstantiis. Ad id autem sufficit diligentia mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, qualem moraliter loquendo, docti, & timorati adhibere solent, etiamsi quis putet, majore diligentia plura se repertururum. Bon. *t.* 1. *d.* 5. *q.* 5. Laym. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 8. Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de anteacta vita ulterius cogitare; & si quid occurrat, quod videatur non esse in confessione explicatum, potest sibi persuadere cum cæteris id memoratum fuisse. Dian *p.* 3. *t.* 4. *R.* 107. ex Sanch. Animadverte tamen Proposit. 11. inter proscriptas ab Alexand. VII. A)

2. Examen hoc à Confessario potest suppleri, quod tamen Suar. reprobat, in confessionibus longis diligentiorum, eò, quòd impossibile ferè sit, ut quis repentè rogatus omnia recordetur; & tantùm admittit in rudibus: quos etiam monet Sà, *verb. Confessio*, bona fide confessos, non nimis rogandos de confessionibus præteritis, nisi intelligatur aliquid necessarium defuisse. V. Fag. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 89.

3. Non est necessarium peccata scribere, ne memoriâ excidant, ùt contra Bon. docent Suar. Vasq. & alii. Imò Sotus dicit, id non consulendum, ob periculum evulgationis. Meliùs tamen Laym. Conin. & alii asserunt: suadendum esse: dummodo vite-

A) Alexand. VII. damn. Prop. XI. *Peccata in confessione omissa, seu oblita, ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

tur anxietas nimia, propter quam scrupulosis prohiberi potest.

4. Invalida est confessio non integra, ex ignorantia vel negligentia moraliter culpabili, ùt veriùs docent. Suar. & alii communiter contra Sot. quia Trident. requirit diligens examen.

5. Non officit integritati, per se loquendo, si quis subinde graviùs lapsus, id alteri priùs confiteatur, & deindé Ordinario suo venialia tantùm (qui imprudenter id ægrè feret, prohibebit, aut reprehendet) nisi tamen ea occasione maneat in morali occasione peccandi, aut ideò circumeat, ut liberiùs peccet: tunc enim graviter peccabit; & ob defectum attritionis confessio erit nulla. Ità Fill. Laym. *lib. 5. t. 6.* Card. de Lugo *d. 61. num. 57.*

6. Ex circumstantiis minuentibus, illæ tantùm explicandæ sunt, quæ vel omninò tollunt malitiam, vel ex mortali faciunt venialem, ùt parvitas materiæ, indeliberatio, &c. (v. g. si die veneris ignorans comedisset carnes) vel alioqui notabiliter mutant judicium Confessarii, saltèm quoad speciem.

7. Ad servandam integritatem confessionis, peccata mortalia dubia, ùt dubia, loquendo de dubio propriè dicto, sunt aperienda, ùt docet Suar. *in 3. p. t. 4. d. 2. sect. 9. num. 7.* Sanch. Dian. Card. de Lugo. *d. 16. num. 63.* Bonac. *d. 5. q. 5. sect. 2. par. 2. diff. 4.* & alii commun. contra Conin. Ratio est, tum quia peccata, quæ sunt in conscientia, debent manifestari; at dubia ùt dubia

sunt

sunt in conscientia: tum quia in negotio salutis, & medio ad hanc necessario, non tam hæbet locum illud axioma: Melior est conditio possidentis, quàm hoc: in dubio tutior pars eligenda est. (Excipiuntur tamen scrupulosi, & ii, quibus, diu post patratum peccatum suboritur aliquod dubium, si aliàs soliti sint solicitè confessionem instituere: quia non est dubium prudens.) Quòd si postmodū accipiat notitiā, certā idem rursùs esse confitendum, tanquam certum, docent Tur. & Sanch. 1. *mor. cap.* 10. *num.* 69. Dubitat tamen Card. de Lugo *d.* 16. *sect.* 2. *num.* 79. & 92. suadétque id ùt securius. Vid. Dian. *par.* 3. *t.* 4. *Res.* 60. & 107. Si verò peccatum confessus est ùt certum, & posteà de eo dubitet, an fecerit, non tenetur iterum confiteri, ùt dubium. Lugo Tamb. *exped. conf. d.* 1. *c.* 1. qui idem censent, etsi postmodum certò comperiat, se non fecisse. Monent autem Suar. & Tamb. *l. c.* si quis sola peccata dubia confiteatur, monendum, ut addat aliquod certum ex aliàs confessis: quòd si id haberi non possit, absolvendum sub conditione.

ARTICULUS II.

Quando sufficiat confessio integra formaliter?

Respond. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est, ut ea sit integra materialiter, id est, quantum moraliter loquendo, hìc & nunc potest fieri; etsi posteà debeas, si possis, supplere defectum, non statim, sed quando rursùm confiteri obligaberis,

aut voles. Porrò, quando talis confessio sufficiat sequentes regulæ docent.

Prima. Quandocunque quis ad materialiter integrè confitendum physicè est impotens, sufficit integritas formalis; quia præceptum divinum non obligat ad impossibile. Unde possunt in sequentibus casibus absolvi. 1. Mutus, etsi unum tantum, vel alterum peccatum per nutus significaverit; nisì tamen scriptô possit confessario exhibere, ad quod tunc eû teneri probabiliùs est, ùt communiter docetur, contra Cajet. Navar. & alios. 2. Surdus, qui non potest omnia explicare. Laym. *l. 5. t. 6. c. 8.* 3. Ignarus idiomatis, tempore præcepti, vel alterius necessitatis, etsi non integrè intelligatur, si neque Confessarius linguæ gnarus, neque interpres haberi possit; imò, etsi adsit interpres: non enim tenetur per eum confiteri, ùt docent Suar. Vasq. Dian. nisì fortè in periculo mortis, in quo aliqua minora confiteri sufficiet. Vide Card. de Lugo *d.* 15. *n.* 61. 4. Moribundus, usu linguæ subitò destitutus, si petat absolvi, ac det signa doloris, vel antè dederit coram aliis: modò id fecerit in ordine ad Sacramentum, quod de quovis in eodem statu præsumendum videtur. Quo casu; si (saltèm coràm ipso infirmo) sive ab uno, sive à pluribus, mediatis, vel immediatis testibus detur testimonium, Sacerdotem non tantùm posse, sed probabiliter etiam teneri absolvere (saltèm sub conditione) docent Dian.& Lugo *d.* 18. *n.* 84. &c. ex multis aliis: Item Bonac. citans declarationem Cardinalium pro se; & Præp. *q.* 4. *dub.* 5. *&c.*

&c. eò, quòd sic & ægri necessitati, & reverentiæ Sacramenti consulatur. Dixi (saltèm) quia Tamb. *l.* 2. *exped. confess.* citans Conin. Præp. & Lugo: docet, posse, & debere absolvi absolutè, etsi sit absens, qui de signo coràm se dato testatus fuit. Denique, si nullum signum dederit, nullô modô absolvendus est, cùm actus judicialis non exerceatur nisi præcesserit accusatio. Licèt enim recentiores quidam, ùt Tamb. *de exped. conf.* *lib.* 2. *cap.* 10. citans Homobonum, & Molfes. Item Phil. Servius *in amico fideli*, *p.* 1. *c.* 1. Anton. *de litt.*. Barth. de S. Fausto, &c. censeant posse, imò debere absolvi sub conditione, dummodo aliàs probè, & Christianè vixerit, eò quòd præsumi possit interius elicuisse contritionẽ, ìdq; Dian *p.* 4. *t.* 4. *R.* 92. & *p.* 9. *t.* 6. *R.* 20. ex aliis 12. judicet probabile, ab aliis tamen meritô rejicitur, ùt Suar. Vasq. Conin. Mercer. Card. de Lugo. *d.* 17. *s.* 3. Malder, &c. ipsóque Dian. *loc. cit.* & aliis 12. apud Aversam; quia deest omnis externa confessio, quam esse partem essentialem hujus Sacramenti, constat ex Trident. *sess.* 14. *Can.* 9. & ex nullo signo rationabiliter præsumi potest, ùt suppono. Vid. Card. de Lugo *loc. cit.* Aversam *q.* 10. *sect.* 10. ubi notat: absolutionem, quæ iis, qui inscripti sunt in Societatem Rosarii, solet in infirmitate impendi sinè omni confessione, non dari tanquam sacramentalem, nec in ordine ad conficiendum Sacramentum, sed ad indulgentiam, & remissionem pœnæ consequendam.

Secunda. Quando vel Pœnitenti, vel Confessa-

rio imminet periculum vitæ, quod nec illum integrè confiteri, nec audire patiatur, sufficit integritas formalis. Ratio est, quia tunc materialis non est possibilis moraliter, quod valet seq. casibus.

1. Si pœnitens, v. g. infirmus, unô, alterôve peccatô dictô deficiat, vel sit grave periculum, ne deficiat.

2. Si infirmus volens confiteri, dum ei fertur Viaticum deprehendatur multas confessiones fecisse invalidas, & gravitas morbi non patiatur dilationem absolutionis. Gran. Dian. *par.* 5. *t.* 3. *R.* 75.

3. Si ipse Sacerdos in periculo constitutus, videatur antè moriturus, quàm Pœnitens absolvatur.

4. Si tempore pestis, prudentûm judiciô, moraliter certum periculum sit, ne Confessarius inficiatur, qui si tamen totam audire velit, tenebitur ad eam Pœnitens.

5. Si immineat conflictus, vel sit multitudo moribundorum, v. g. in naufragio, nec possint omnes audiri: in quo casu possent etiam omnes simul, dictô unô peccatô, quod minùs infamat (vel etiam secundùm quosdam, si aliter fieri non possit, dicendo in genere se esse peccatores) absolvi dicendo: *Ego vos absolvo*, &c. Vide Sà, *v. Absolutio*, & Conin. *de sacr. d.* 7. *dub.* 9. Non erit autem impotentia sufficiens, si multus fuerit ad eundem Confessarium concursus, ùt volebat Proposit. 59. inter damnatas ab Innocentio XI. A)

Tertia. Quando ex confessione certi peccati, vel

A) Innoc. XI. damn. Prop. LIX. *Licet Sacramentaliter*

vel circumstantiæ timetur meritò grave damnum proprium, vel alienum, sive Confessarii, sive alterius, corporale, vel spirituale, potest id reticeri. Ratio est, quia præceptum divinum de integritate non obligat cum tanto incommodo; quod tantum esse posset, ùt peccares confitendo v. g. 1. Si Sacerdos certum peccatum, sit revelaturus (intellige cum Conin. C. de Lugo *d.* 26. *n.* 527. quòd Pœnitens ipse non teneatur revelare.) 2. Si sciat v. g. mulier, ex certo peccato sibi, vel Confessario fore periculum ruinæ. 3. Si Pœnitenti inde immineat grave damnum, vel periculum vitæ, vel famæ: in his tamen casibus videtur requiri necessitas confitendi, v. g. ob communionem annuam, vel si longo tempore alioqui esset differenda. Vide Filliuc. *t.* 27. *cap.* 6. Card. de Lugo *loc. cit.* Ubi monet, talia damna, aut pericula non facilè fingenda esse; & quidem in Religioso vix posse locum habere.

Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel circumstantiam non possit confiteri sinè violatione sigilli; v.g. si invalidè absolvisses simoniacum, nec posses confiteri, nisì illi, qui facilè inde posset conjicere, quisnam ille esset.

Ex omnibus suprà dictis sequitur excusari etiam sequentes ab integritate materiali. 1. Qui habent casum reservatum, de quo infrà, & Laym. *lib.* 5. *t.* 6.

mentaliter absolvere dimidiatè tantùm confessos, ratione magni concursûs pœnitentium; qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus Festivitatis, aut Indulgentiæ.

t. 6. cap. 12. 2. Scrupulosum, qui perpetuò angitur de oblitis. 3. Quem Sacerdos absolvit ante finem, nolens omnia audire, ùt habet Bon. hìc 4. Quem fallit memoria, ità ut dicat, se scire in genere, quòd peccaverit mortaliter, non occurrere autem speciem peccati: etsi tunc veniale aliquod addere sit consultum. Ità Conin & Laym. *loc. cit.* contra Sot. & Medinam. 5. Eum, qui extremè rudis, vel simplex dicit, se dolere de peccatis, nullum tamen in specie, ne veniale quidem, sciat dicere: qui etsi, speculativè loquendo, posset absolvi, practicè tamen non expedit, sed data benedictione permittatur communicare. Ità Laym. *loc. cit.* 6. Qui aliquod peccatum non potest confiteri sinè complicis infamatione, v. g. si peccâsses cum Matre, vel Sorore, quam Confessarius nôsset, tunc enim si alium Confessarium non posses habere, quem aliàs adire teneris, sufficeret, imò deberet dici, quòd animô cum ea, vel in genere cũ aliqua fornicationẽ, vel incestum commisisses, reticendo gradum primum, vel secundum, quod licebit sinè manifestatione complicis, cũ proposito confitendi integrè Sacerdoti alteri proxima occasione. Ità probabiliter Navar. *c. 7.* Bon. Conin. Valent. Præp. *hìc dub. 6.* Gamaz. &c. Ratio est, quia quando duo præcepta divina concurrunt, naturale, & positivum: quæ simul servari non possunt, præferendũ est naturale; quia strictius obligat. Etsi probabilius contrariũ doceant Filliuc. Suarez. Vasq. Less. Lugo *art. 16. n. 394* Hurt. Con. & alii commun. Unde talis saltèm non tenebitur tacere id peccatum

tum, ne complicem infamet, nisì commodè possit (quod Card. de Lugo extendit etiam ad non complicem, sinè cujus manifestatione peccatum explicari non potest) ideóque Confessario curandum, ne nominentur personæ, nisì ad Pœnitentis directionem opus esset; tunc enim infamia ista non tanti æstimatur eamque sibi imputet, qui peccavit. Conferendum tamen est commodum directionis cum infamia. Ratio supradictorum omnium est, quia in his casibus moraliter non potest fieri confessio materialiter integra. Laym. *cap.* 8. Fagund. *p.* 1. *c.* 3. Vide Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Ref.* 64. & 131. & *p.* 1. *t.* 7. *Ref.* 49. Less. *lib.* 2. *cap.* 11. *d.* 11. Tambur. *de exped. conf. d.* 2. *cap.* 9. §. 2. ubi docet, probabile esse, quòd talis Pœnitens propter solam consolationem, quam sentit ab amico, vel docto Confessario, possit ei confiteri, etsi alium habere possit.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis?

Resp. Præter integritatem sunt hæ tres; Prima, *Ut sit vocalis*: scilicet ordinariè, idque propter usum, & praxim Ecclesiæ graviter obligantem, nisì subsit justa causa, ut impotentia, sive physica, sive moralis, quæ si absit, potest fieri nutu, scriptô alióque signô, v. g. si quis ob anxietatem loqui non possit; aut puella supra modum verecunda, aliter se non possit explicare, quàm scriptô, quô à Confessario lectô, addat voce de his me accuso. Suar. Vasq. Card. de Lugo, Laym. *lib.* 5. *t.* 6. *cap.* 6. *num.* 3. Imò, qui aliter non potest, tenetur

tenetur juxta cōmunem sententiam Confiteri per nutus aut scriptū tempore præcepti; etsi id quoad scripturā non admittant Navar. Tol. Sot. Valent. Dian. extra articulū mortis. Vide Card. de Lugo *d.* *15. num.* 57. Similiter suadendū esse surdis, ut confiteantur scriptô (licèt ad id non teneantur) ne ab aliis audiantur: eandémq; ob causam eos non interrogandos, nisì de planè necessariis, ex Possev. docet Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Ref.* 127. & *p.* 5. *t.* 6. *Ref.* 5. Unde resolves hunc casum.

Is, qui extra necessitatem totam Confessionem facit nutu, vel scriptô, mortaliter peccat, ac consequenter non absolvitur. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 127. ex Sylvio, Vide Fill. *tom.* 1. *t.* 7. *c.* 1. Suar. *d.* 21. *sect.* 3. *n.* 5.

Secunda conditio, *Ut secreta* id est; ut fiat soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu Ecclesiæ. Publica autem, qualis in naufragio, prælio, hospitali, ubi alii adjacent, vel per interpretem fit, non obligat (saltèm respectu peccatorum occultorum) nisì ex charitate sui, eum, qui in articulo mortis dubitat de contritione; ac tum adhuc sufficit ea confiteri, quæ minorem pariunt infamiam. Ità Suar. Fagund. *Par.* 3. *tr.* 4. *Ref.* 29. &c. Unde resolves.

Si quis peccata in prioribus confessionibus oblitus esset, non tenetur etiam in articulo mortis ea confiteri publicè, vel per interpretem; quia peccatorum oblitorum confessio tantùm obligat ex præcepto positivo divino, quod in hoc casu cessat. Vide Laym. *c.* 6. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 128. & 129.

Tertia

Tertia conditio *Ut sit vera.* Quod requiritur essentialiter in materia substantiali, & necessaria: & quia aliàs in re gravi deciperetur judex, neque esset confessio integra, ideóque irrita. Non tamen in materia libera; tum quia falsitas signi in accusatione circa materiam accessoriam non facit sententiam irratam: tum quia talis tantùm peccat venialiter, cùm non sit graviter injurius Sacerdoti, nec Sacramento. Ità Navar. *Suar.* &c. Unde resolves.

1. Non est mortale, nec irritat Sacramentum.

1. Si in confessione mentiaris leviter, circa res non pertinentes aut non necessarias ad Sacramentum: v. g. si historiam falsam narres, vel si neges veniale, vel mortale, quod non teneris confiteri. 2. Si falsò te accuses de veniali, quod tamen mortale grave erit, si id facias non dando aliam, materiam, cùm sic formam reddas irritam, & Sacramentum: nisì tamen facias ex scrupulo, perturbatione. Ità Suar. Fill. *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 4. Laym. *lib.* 4. *t.* 6. *cap.* 8. Dian. *par.* 3. *t.* 4. *Res.* 96.

2. Sacrilegium est, & absolutio nulla, 1. Si mortale, quod confiteri teneris, & putas esse, neges, aut tegas, ne intelligatur. 2. Ut communiter docetur contra Sylv. si mortale tibi falsò imponas, nisì tamen fiat ex simplicitate, & scrupulô, &c. 3. Si neges, vel mentiaris circa peccata aliàs ritè absoluta, quando Confessarius, ùt Judex, vel Medicus de iis aliquid, ùt necessarium ad præsentem confessionem interrogat. Card. de Lugo *d.* 14. *s.* 10.

f. 10. Tambur. *l.* 2. *c.* 12. §. 2. secùs si ad præsentem confessionem non faciat. *ibid.* A)

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, & quomodo iteranda?

Resp. 1. Id contingit ex duplici capite. Primò ex parte Confessarii, si jurisdictionem non habuit, vel certè impeditam per censuram; vel si formam substantialiter vitiavit, vel non intendit absolvere: vel peccatum nullum intellexit.

Dico, *Nullum*; quia si ob surditatem, somnum, vel distractionem, aliqua, licèt mortalia, non intellexerit, sinè culpa Pœnitentis, probabiliùs est, valuisse absolutionem, ac posteà tantùm repetenda esse non audita, ùt contra Anton. Navar. & alios, docent Henriq. Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 9. Dian. *par.* 4. *t.* 4. *Res.* 198. Addo sinè culpa: quia si semidormienti mala fide confitearis, peccas, & confessio est invalida: ideòque repetenda. *lib.* 1. *cap.* 10. §. 3. Denique addunt aliqui cum Tol. si Confessarius indoctus non potuit discernere mortale, & veniale, invalidam esse. Verùm id Suar. Laym. & alii passim rejiciunt, & quidem etiamsi Confessarius putâsset esse veniale, quod fuit mortale; ideóque confessionem bona fide tali factam, non esse opus repetere. Ità & Henriq. Sanch. 1. *mor. cap.* 10. *n.* 69. Dian. *par.* 3. *t.* 4.

A) Innoc. XI. damn. Proposit. LVIII. *Non tenetur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

t. 4. *Res.* 121. contra Vasq. Dixi bona fide, quia si mala fide, v. g. quia quæsivisti talem Confessarium, qui tibi mederi non possit, debes repetere; cùm actu peccaveris, dum confiteris, non fuisti ritè dispositus, ideóque nec absolutus. Tamb. *lib.* 2, *c.* 10, §. 3. Denique si finita confessione intelligas Confessarium aliqua non percepisse, sive propter somnum, sive distractionem; nescias autem, quæ sint illa, teneris repetere confessionem, si brevis fuerit, quia de singulis prudenter potes dubitare: si autem longa fuerit, ait Tamb. *loc. cit.* non teneri ob rationem contrariam: & satis esse confiteri, quod dubites, an aliquod ex tuis peccatis Confessor perceperit.

Secundo. Invalida est ex parte Pœnitentis, si fuit excommunicatus, de quo infrà: si mortale tacuit, vel de eo falsò accusavit; si mortaliter negligens fuit in examinanda Conscientia: item si non fuit attritus (quod patere solet inde, si spontè quæsierit Confessarium surdum, inductum, cæcum, &c. Vide Sanch. *loc. cit.*) si nolit tollere occassiones, &c. Vide Dian. *par.* 4. *t.* 4. *Res.* 201. quibus addi potest ut plurimùm, si peccatum carnale confessus sit suo complici.

Resp. 2. Si confessio apud eundem Confessarium iteretur, sufficit uno verbo in communi se accusare de peccatis antè illi cognitis, dummodo is eorum recordetur, saltèm in confuso, aut status, ac vitæ hominis in communi, aut pœnitentiæ à se impositæ, ùt docent Vasq. Laym Sà, Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Res.* 123. Imò si nihil horum,

sed

se tantùm quod sibi confessus fuerit, recordetur valide, etsi illicitè, absoluturum putant Laym. & Dian. *l. c.* Idem absolutè docet Granad. & Mercerus *in 3. p. q. 9. num.* 1. cum quibus Dian. *p.* 5. *t.* 14. *R.* 51. se retractans, probabile censet, quòd etiam licitè possit absolvere.

Resp. 3. Raro obest defectus ex parte Confessarii, si Pœnitens eum inculpabiliter ignorat: quia in confessione sequenti absolvetur etiam ab iis à quibus se bona fide absolutum putabat. Unde resolves.

Is, qui à puero peccatum aliquod grave v. g. mollitiem inculpabiliter omisit vel quia putavit leve esse, vel nullum, non ideò tenetur repetere alia peccata (vel confessiones intermedias) sed tantùm, ùt docent Bon. Sanch. *t. i. lib.* 1. *c.* 10. Vasq. *in 1. p. t.* 4. *q.* 92. Sanch. Laym. *hic cap.* 9. addens: si simplex rusticus, qui totâ vitâ tantùm fecit confessiones generales, nihil confitens in specie, nec aliter instructus sit, etsi validè is sit absolutus, cùm onere, ut cùm meliùs cognoverit, omnia subjiciat clavibus: si tamen veniat, quando ingens est copia Pœnitentium, ut tunc disponi non possit ad omnia repetenda, posse eum absolvi, auditis tamen peccatis ab ultima confessione factis, cum obligatione, ut meliùs faciat. Ità Laym. *loc. cit. cap. 9. num.* 4. Vide Dian. *par.* 3. *t.* 4. *R.* 108. ubi addit ex Navar. Syl. Becan. Vasq. Regin. *t.* 1. *l.* 6. *c.* 5. *sect.* 4. *num.* 153. & Joan. Sancio, quòd etsi ex errore culpabili mortaliter, peccatum tale, v. g. mollitiei (vel numerum aliamvè

circum-

circumstantiam necessariam) omiseris, non ideò teneris repetere confessiones intermedias, bona fide, & legitimè factas (in quibus ex naturali oblivione defectum illum non fueris confessus) cùm validæ fuerint, & maneant validæ.

DUBIUM IV.
De *Satisfactione* ? A)

ARTICULUS I.
Quæ ejus necessitas; & quantitas?

Resp. 1. Satisfactio, seu pœnitentia à Confessario data est necessaria necessitate non Sacramenti, sed præcepti: ideóque à Confessario regulariter imponenda; est secundùm Suar. & Reg. *tom. 1. lib. 7. num. 12.*

A) Sixt. IV. Annô 1479. damn. Prop. Petri de Osma: *Non peractâ pœnitentiâ confitentes absolvi non debent.*

S. Pius V. Greg. XIII. Urb. VIII. damn. Prop. LIX. Michaëlis Baji. *Quando per eleemosynas, aliaque Pœnitentiæ opera DEO satisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium DEO pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant; (nam alioqui essemus saltèm aliqua ex parte redemptores) sed aliquid facimus, cujus intuitu Christi satisfactio nobis applicatur, & communicatur.*

Item Prop. LXXVII. *Satisfactiones laboriosæ Justificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.*

Alexand. VIII. damn. Prop. XVI. *Ordinem præmittendi satisfactionem, induxit, non politia, aut*

 institutio

num. 12. sub mortali; tamen Card. de Lugo concedit, ex parvitate materiæ posse venialiter peccari, ùt vid. *d.* 25. *num.* 47. v. g. si ob peccata venialia levis pœnitentia esset injungenda; ejus enim voluntariam omissionem venialem tantùm esse. Ità etiam Dian. *par.* 6. *t.* 6. *Res.* 44. Et quidem proportionata, tum peccatis, tum facultati

Pœni

institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, & præscriptio, natura rei id ipsum quodammodo dictante.

Item Prop, XVII. *Per illam praxim mox absolvendi. Ordo pœnitentiæ est inversus.*

Item Prop. XVIII. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet; nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed abusu.*

Item Prop. XXI. Vid. Tom I. Pag. 421.

Item Prop. XXX. *Bulla Urbani VIII.* In Eminenti, *est subreptitia.*

Clem. XI. damn Prop. LXXXVII. Paschasii Quesnellii *Modus plenus sapientiâ, lumine, & charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pœnitentiæ, & Contritionis, & incipiendi, ad minùs satisfacere Justitiæ DEI antequam reconciliemur.*

Item Prop. LXXXVIII. *Ignoramus, quid sit peccatum. & vera pœnitentia; quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus seperationis istius ferre confusionem.*

Pœnitentis. Ratio prioris est quia est pars Sacramenti non essentialis, sed integralis tantùm habens effectum ex opere operato ; & majorem vim Sacramenti, quàm sine eo. Ratio posterioris est tum ex Trid. *sess.* 14. *can.* 8. tum quia Sacerdos tenetur curare integritatem Sacramenti : & tam vindicare, quàm mederi. Bonac. *t.* 1. *d.* 5. *q.* 5. §. 3. *p.* 2. Unde resolves.

1. Excusatur aliquando Confessarius, si levissimam (vel etiam nullam) pœnitentiam injungat, v. g. 1. Si Pœnitentem vehementissimè contritum, aut aliter satisfecisse advertat. Cajet. Navar. Suar. Reg Bonac. *d. pœnit. d.* 3. *q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *num.* 1. & 2. Escob. *cap.* 6. *num.* 14. Cùm verò rarò, vel nunquam constare satis possit, tutiùs est aliquam semper injungere, ut rectè monet Card. de Lugo *d.* 25. *sect.* 4. *num.* 84. 2. Si Pœnitens sit mentis impos, aut aliter impotens ; aut morti proximus, aut valdè debilis ; cui tamen prudenter injungi levem saltèm pœnitentiam, v. g. percussionem pectoris, invocationem nominis JESU (saltèm corde) aliosque pios motus, (vel ut per hæredes sacrificia, eleemosynas, & similia opera pia curet, monent Suar. Laym & Bonac. *loc. cit.* & Navar. qui addit, posse injungi, ut patienter ferat infirmitatem, quod tamen Bonac. *loc. cit.* non probat ; cùm fieri possit, ut id valdè angat infirmum, timentem se non ritè satisfacere. 3. Quando scrupulosus sæpiùs intra eandem horam redit cùm novis culpis ; quia supponitur satis imposita in præcedentibus. Tamb. *l.* 4. *c.* 1. ex Fagund.

2. Etsi Confessarius peccet ex communi, si pro magnis peccatis valdè parvam Pœnitentiam imponat, excusari tamen eum posse putat Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Res.* 91. si addat illud: quidquid boni feceris, &c. Verùm hæc regula universaliter admitti non potest, ùt bene notat Card. de Lugo *d.* 25. *num.* 57. Conin. Tanner, &c. contra quos Diana pro se citat. Bauny. & Leand. *p.* 6. *t.* 7. *Res.* 5. & *par.* 9. *t.* 9. *Res.* 54. & ab aliis non immeritò rejicitur, eò quòd verba, utpote merè deprecatoria, non habeant vim elevandi omnia opera bona ad efficaciam Sacramentalem. Aversa *q.* 13. *sect.* 7.

3. Minor justo licitè datur ex causa: qualis, v. g. est 1. Magna contritio. 2. Fragilitas animi, vel corporis, ob quam timetur majorem non impleturum. 3. Tempus jubilæi, vel indulgentiæ plenariæ. Ità Suar. Henriq. Layman.

4. Non potest injungi. 1. Ingressus Religionis, ùt docet Sà, *verb. satisfactio.* quia id nimìs durum videtur. 2. Pœnitentia publica, si sit periculum revelandæ confessionis: aliàs interdum pro publico peccato potest, & expedit.

5. Etsi possit, & aliquando ob fragilitatem Pœnitentis etiam expediat, injungi opus aliàs debitum, seu præceptum, v. g. Missæ auditionem die festo, &c. ut docent Suar. Vasq. Laym. *l.* 1. *tract.* 6. *c.* 15. & alii (Unde si scrupulosus sæpiùs redeat ad Confessarium, intra breve tempus semper nova confitendo, non semper necesse est imponere pœnitentiam novam, cum opus ante debitum possit injungi

jungi, Bon. Henriq. Card. de Lugo, Dian. *p.* 6 *t.* 7. *Ref.* 6. contra Suar. Regin. & Bauny) si tamen Confessarius non exprimat, censetur imperâsse opus liberum, ùt docent iidem, & Dian *p.* 3. *tract.* 4. *Ref.* 84. Vide Con. *d.* 10. *dub.* 8. & Dian. *par.* 4. *t.* 4. *Ref.* 241.

6. Etsi etiam possit injungi opus internum utì contra Marat. & alios docent Con. Hurt. & Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 24 communiter tamen debet esse externum, & afflictivum, v. g. oratio, jejunium, Eleemosyna. Nam avaris Eleemosyna, luxuriosis afflictio corporis convenit. Utrum verò licitè imponantur preces recitandæ pro defunctis, dubitari potest. Vega *t.* 2. *cap.* 46. & Joan. San. *d.* 16. *num.* 1. negant. Affirmant probabilius Turr. *de pœn. d.* 37. *dub.* 4. Card. de Lugo *d.* 35. *sect.* 5. Vide Dian. *t.* 4. *p.* 3. *R.* 54.

7. Potest etiam aliquando injungi cessatio ab aliquo bono opere (v. g. nimia corporis afflictione) vel abstinentia aliqua vice à communione, ad promovendum majus bonum Pœnitentis, si prudens Confessarius ad eum finem expedire judicet. Sal. Card. de Lugo.. Dian. &c. cum Aversa *q.* 13. *sect.* 3. contra Joannem Sanc.

8. Etsi possit immediatè post absolutionem adhuc injungi, debet tamen fieri ante, ut servetur ordo judicii. Vide Dian. *par.* 3. *t.* 4. *R.* 136. & *p.* 5. *t.* 13. *R.* 36. ubi ex cap. finali, & Ochag. docet, etsi consuetudo habeat, ut ita fiat, illam tamen non induxisse obligationem.]

Resp. 2. Pœnitens communiter tenetur sub gravi obliga-

obligatione pœnitentiam, si rationabilis sit, acceptare, & implere, ùt habet communis contra Cajet. Sylv. Nav. Quorum sententia ad hoc saltèm serviet, ut neminem non absolutum dimittas, si vel levissimam sub re velit, ùt notat Sotus, & Regin. *lib. 7. c. 2.* Dian. *par. 3. t. 4. R. 51.* & *p. 2. t. 15. R. 52.*

Dixi 1. *Communiter:* quia probabile est, quod docent Laym. *l. 4. t. 5. c. 15.* Suar. & Dian. *p. 3. t. 4. R. 136.* contra Conin. Henriq. & alios, pœnitentiam tantùm sub veniali obligare sequentibus casibus. 1. Si imposita sit solis venialibus. Ità citati contra Hurt. Fagund. 2. Si pro mortalibus aliàs confessis. 3. Omissionem partis non gravis, in confessione mortalium, vel etiam omissionem totius, si levis sit v. g. unum Miserere. Conin Fagund. cum Dian. *p. 4. t. 4. R. 102.* & *p. 6. t. 8. R. 54.* 4. Si Confessarius noluit obligare sub mortali; quia cùm possit imponere pœnitentiam liberè, & sinè omni obligatione, ut probat Suar. *d. 38. f. 7.* Henriq. Fill. Fagund. Tan. Conin. *de sacr. d. 10. dub. 8. num. 65.* contra Turr. & Vasq. potest etiam sub levi tantùm imponere. Vide Dian. *p. 3. t. 4.* & *p. 4. t. 4. R. 83.* 5. Eum, qui lucratur indulgentiam plenariam, liberari ab onere pœnitentiæ (nisì sit medicinalis) docet Dian. *par. 5. t. 12. R. 3.* & *par. 9. t. 6. R. 36.* ex Tann. Gran. Cardin. de Lugo, &c. contra Val. March. & Avers.

Dixi 2. *Si rationabilis sit;* quia si justò sit gravior, ac difficilior, nec Confessarius eam moderari velit, non peccabit graviter Pœnitens, si sinè ab-

solutione

solutione discedens alterius Sacerdotis judicio peccata submittat, ùt docent Suar. Conin. Laym. Imò ad eam non obligabitur, si omninò injustam esse constet, aut si Pœnitens eam non possit implere; vel illius sit oblitus. Nec tunc ad aliud quidquam tenetur, etsi expediat, ut is, qui sive culpabiliter, sive sinè culpa oblitus est, in sequenti confessione similem sibi injungi petat. Conin Laym. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 241. contra Richard. & Sylv. qui putant talem confessionem esse repetendam quod præter citatos negat etiam Card. de Lugo *num.* 78. ex Vasq. docens, talem satisfacere, si confiteatur illud peccatum oblivionis culpabilis. Unde resolves.

1. Is, qui pœnitentiam implet in statu peccati mortalis, probabiliter quidem satisfacit præcepto cum impleat ejus substantiam. Peccat tamen, sed venialiter ùt docet Suar. Dian. *loc. tit.* quia Sacramenti partem suscipit indignè, & obicem ponit effectui, scilicet remissioni pœnæ (quem tamen, obice remoto, recuperari docent Nav. Tol. Cajet. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 85. Fag. Suar. &c.) unde quamprimum est implenda, potestque graviter etiam peccari nimium differendo, quod ex variis circumstantiis judicandum Vid Dian. *par.* 2. *t.* 15. *Ref.* 53. & *par.* 5. *t.* 13. *R.* 38. Non esse autem grave, seu mortale, si non differat ultra octiduum, docet Hurt. apud Dian. Imò posse differri per annum (hoc est quamdiu non tenetur ad novum Sacramentum pænitentiæ) vult ipse Dian. *p.* 9. *t.* 7. *Ref.* 57. ex Amico, Leand. &c. nisì tamen

tamen Pœnitens dubitet, an postea possit implere: eò enim casu teneri, quamprimùm commodè potest. Similiter non esse mortale, si obligatus jejunare feria 6. differat in diem sequentem: vel obligatus communicare singulis mensibus, differat ad 6. vel 8. dies, affirmat Dian. *loc. cit.* ex Palao; præsertim ex causa aliqua, tametsi levi.

2. Pœnitentiam (etiam medicinalem) impositam sub conditione hac, si iterum labatur, nec teneri acceptare, nec implere, eò quòd Confessarius nec Judex sit, nec Medicus peccatorum committendorum, docet Diana *par. 6. t. 7. Ref. 49.* ex Palao, Trull. &c. Sed contrarium probabilius cum Suarez tenet Aversa *q. 13. sect. 4.* quia non imponit eam pro peccatis committendis, sed commissis sub conditione reincidentiæ.

3. Qui non implevit, intra tempus præscriptum, non ideò deobligatur.

4. Potest satisfacere per alium, cui Confessor id concedit: vel qui per se non potest, ut docent Regin Fagund. Dian. *p. 4. t. 4. Ref. 144.* Considera tamen hac in re Propos. 15. inter damnatas ab Alex. VII. A) hic tamen non tenetur, nisi Confessor voluerit. An verò satisfaciens pro alio simul pro se possit, alii ajunt: alii probabilius negant, ùt habet Sà.

5. Non necessariò impletur ante Communionem.

Quæres, quis pœnitentiam possit commutare, & quomodo?

Resp.

A) Alexand. VII. damn. Prop. XV. *Pœnitens, propria authoritate substituere sibi alium potest, qui locò ipsius pœnitentiam adimpleat.*

Resp. 1. Ex justa causa quivis Sacerdos id potest, si de novo ei confiteatur, ùt habet communis sententia contra Sotum, & Vasq. saltèm si peccata non sint reservata: imò etiam probabiliter, etiamsi talia fuerint, ùt habet Fernand.

Resp. 2. Sinè nova Sacramenti administratione potest id solus Sacerdos, qui injunxit, si adhuc recordetur statum Pœnitentis, & hic ad eum recurrat tēpore tā brevi, ut moraliter judiciū idē censeri possit, v. g. intra hebdomadam. Henr. & alii 4. imò etsi post longius intervallum. Card. de Lugo, Aversa, & Dian. *p. 6. t. 6. Res.* 46. & *par.* 9. *t. 6. R.* 57. contra Pal. &c. Ratio quia judex incognitâ causâ non potest ferre sententiam. Ità, Suar. Con. Laym. Fill. Reg. Fag. Card. de Lugo contra Nav. Henr. Tol. Sà, Rodr. Bejam, Val. Dian. *par.* 3. *t.* 4. *Res.* 53. *p.* 2. *t.* 1. *mis. R.* 53. qui dicunt, etiam alium posse, non repetitis peccatis. Quæ sententia, etsi non ex rátione ex principio tamen extrinseco videtur esse in praxi probabilis (Dian enim *loc. cit.* pro ea adducit 14. Authores, dicitque esse usum, sive praxim Confessariorum) & Confessarius posse servire, quando Pœnitens difficulter adduci potest ad repetenda peccata, vel tempus id non fert; præsertim si ex confessione (nam in ea, & non extra, debet fieri) aliorum peccatorum, ex præsenti statu Pœnitentis, ipsiùsque testimonio, habeant aliquam confusam notitiam peccatorum præteritæ Confessionis. Ità Fag. *par.* 2. *l.* 9. *c.* 4. *num.* 22. Card. de Lugo *d.* 25. *s.* 6. *n.* 107. & 109.

Resp.

Resp. 3. Ipse Pœnitens non potest commutare pœnitentiam, etiam in evidenter meliorem, ùt docent Sanch. 4. *mor.* Conin. *d.* 10. *d.* 12. *num.* 13. Regin. & alii etsi contrarium probabile dicat Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Ref.* 53. & *t.* 2. *tr.* 4. *Ref.* 53. ex Porc. Villal. Sed hoc Turr. temerarium; Card. de Lugo communi Theologorum, & fidelium sensui repugnare dicit. *d.* 23. *sect.* 6. *n.* 75.

ARTICULUS II. A)
De Satisfactione per Indulgentias.
§. I.
Quid sit Indulgentia, & quid ad eam requiratur?

Resp. 1. Indulgentia est gratia, quâ certo aliquo opere, quod concedens præscribit, præstito, debita DEO pœna temporalis (non autem culpa) extra Sacramentum, Sacrificium, & Martyrium, per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum, remittitur: ídque per modum absolutionis, erga subditos Ecclesiæ; vel nudæ solutionis erga non subditos, ùt defunctos, & catechumenos. quibus proinde tantùm dantur indulgentiæ per modum suffragii Suar. Conin. Fill. Sanctarel. Bon. *d.* 6. *q.* 1. *p.* 1.

Resp. 2. Ad valorem Indulgentiæ requiritur causâ pia, & rationabilis, eaque ùt habet sententia communior Suar. & aliorum, proportionata effectui,

A) Indulgentias multas, quæ passim circumferuntur, esse apocryphas, vide Decr. Innoc. XI. editum 12. Martii 1678. in fine citand.

fectui, & , quantitati Indulgentiæ, saltèm secundúm concedentis prudentem æstimationem, pertendam, ex non operis tantùm difficultate, sed fine intento, & operis ad eum utilitate. Ratio desumitur ex natura dispensationis bonorum, quæ sinè causa ab inferiore facta non valet, & est dissipatio. Ità Auth. cit.

Resp. 3. Ad lucrandas indulgentias requiruntur hæ conditiones. 1. Ut sit baptizatus. 2. Ut sit subditus concedentis. 3. Ut non sit ligatus excummunicatione majore, ùt habet communis: quia hæc privat communione bonorum spiritualium. 4. Ut sit in gratia saltèm tunc, quando opus præscriptum completur; quia pœna non remittitur ante culpam. 5. Ut opus injunctum moraliter tote culpam. 5. Ut opus injunctum moraliter totum, & integrè impleatur. 6. Ut opus præscriptum sit honestum, saltèm ex objecto: nam sufficit vitiatum ex fine inhonesto veniali, vel ex alia circumstantia prava (ùt docent Suar. & alii communiter contra Con.) saltèm si nihilominus conducat ad finem Pontifici propositum, ùt limitat Laym. Ratio prioris est, quia illud opus plerumque complet causam indulgentiæ, quæ debet esse pia. Ratio posterioris: quia ratio injuncti operis est assecutio finis intenti à Pontifice. Vide Laym. Bon. *d.* 6. *q.* 1. *par.* 5. Unde resolves.

1. Indulgentiis etiam frui potest, qui eas concessit.

2. Non expirant morte concedentis, cùm sint gratiæ; nec, ùt habet Sà, ante notitiam revocationis.

3. Etsi

3. Etsi intelligendæ sint, ùt sonant; cùm tamen sint gratiæ, largè sunt interpretandæ, (nisi sint de pœnitentiis injunctis, ùt ex Henriq. &c. notat Amicus *d. 20, num. 77.*) servata tamen verborum proprietate. Unde censendæ sunt perpetuæ, si datæ sunt sinè temporis restrictione.

4 Etsi data pro articulo mortis, secundùm Sà, expiret, quando semel est accepta: contrarium tamen est probabile, ob rationem datam. Illa autem non requirit applicationem Confessarii, aut alterius ministerium. Quint. *in append. t. 9. d. 4.* Expedit tamen moribundos ad invocationem nominis JESU, & MARIÆ sæpiùs excitare, simulque in memoriam revocare intentionem lucrandi istas Indulgentias, *ibid. d. 4.* Probabile enim est, si habeat plures imagines, grana, rosaria, &c. benedicta, posse, sive intuitu ejusdem concessionis, sive diversarum, toties lucrari, quoties nomen JESU repetierit, vel præstiterit opus requisitum, *ibid. d. 6.* ex Suar. Gran. &c. sufficit autem ad eas lucrandas quodvis tempus, in quo verificatur mortis articulus, etsi pluribus diebus ab ipsa morte absit. *ibid. d. 5.*

5. Possunt moribundi plures Indulgentias plenarias, ob plures titulos concessas, simul lucrari, v. g. quia habent plura rosaria, vel grana, cruces imaginésve, quibus sunt applicatæ; vel titulo suæ Religionis, Confraternitatis, &c. dummodo non requirant certa opera pro speciali necessitate applicanda. Quintan. *in appeñd. t. 9. d. 4.* ídque etiamsi eas, vel earum aliquas ignorent, aut non recorden-

recordentùr, *ibid.* ex Lug. Dian. & aliis 6. contra Rodriq. Trull. &c.

6. Requiritur autem, ùt moribundus crucem, granum, imaginem, &c. ſecum habeat in articulo mortis, ut ratione illius lucretur: & quidem, ut tutius, ac certius obtineat, ejus habeat dominium, ſeu poſſeſſionem, & apud ſe teneat. Non tamen eſt, neceſſe ut collo appenſa, brachio obvoluta, manúve apprehenſa ſint (etſi aliquo horum modorum habere ſit tutiús) ſed ſufficit eſſe in lecto, vel juxta moribundum; licèt ipſe nec videat, nec tangat, nec ſciat, aut recordetur ſe habere (niſi aliud exprimatur.) Sufficiet etiam habere commodata, ſeu quoad uſum (præſertim ſi id in ipſo indulto exprimatur, ùt in Caroli Borromæi, & quinque Sanctorum, fit) neque neceſſe eſt retinere, donec expiret (etſi & hoc ſit tutiùs) ſed ſufficit in aliquo mortis articulo habere, in eóque nomen JESU (ſi hoc requiritur) invocare. *ibid. d. 6.*

7. Conceſſæ vivis non poſſunt applicari defunctis, niſi id exprimatur; quia pendet à voluntate concedentis.

8. Probabile eſt conceſſam pro certo tempore, poſſe ſæpiùs obtineri, repetendo opera præſcripta, v. g. eadem die, niſi addita ſit reſtrictio: quia favores ſunt ampliandi. Ità Henriq. Rodriq. Contrarium tamen videtur probabiliùs, ob voluntatem concedentis contrariam rationabiliter præſumptam. Vide Card. de Lugo *d. 27. ſect. 6.*

9. Etſi conſultum ſit, ut opera omnia fiant in

gratia;

gratia; id tamen non videtur simpliciter necessarium. Laborandum tamen est Concionatoribus & Confessariis ut cùm Indulgentiæ promulgantur populum ad seriam confessionem excitent.

10. Ut quis lucretur pro defunctis, probabiliter non requiritur, ut sit in gratia; quia tantùm ponit opus tanquam conditionem, quô positô Pontifex applicat defuncto indulgentiam, sive satisfactiones Christi, & Sanctorum. Ità Escob. *t. 7. E. 5. cap. 7. num. 45.* ex Suar. Præp. *in 3 p. q. 14. dub. 10. num.* 93. Contrarium tamen docet Card. de Lugo. *d. 17. num.* 75. requirens statum gratiæ, saltèm in fine operis: quæ sententia tutior est.

11. Opus præscriptum dum fit, debet esse utile ad finem à concedente intentum, qualis est v. g. eleemosyna præscripta, pro redemptione captivorum, etsi fiat cùm aut in peccato; modò aliud opus ei injunctum, & præscriptum, in gratia fiat (V. Lugo *d.* 27. *num.* 48.) non autem oratio præscripta ad placandum Deum; si ipsamet sit peccatum ex mala circumstantia; uti nec jejunium, si te inebries; item nec visitatio Ecclesiarum, sinè ulla devotione. Ità Laym. Bon. & alii.

12. Possunt uno, & eodem opere plures indulgentiæ, diversis viis concessæ, lucrifieri, si opus sit æquè utile ad finem utriusque indulgentiæ, nec sit iterabile intra idem tempus, v. g. jejunium, vel communio. Ità Præpos. & Laym.

13. Non lucrantur. 1. Qui ex impotentia, vel ignorantia, sive totum opus præscriptum, sive notabilem ejus partem omittunt, v. g. si puer, vel

vel senex non jejunet, nisi tamen ob gravem difficultatem hoc opus ei in aliud est commutatum. Henriq. Cajet. Bon. *par. 5. num. 16.* 2. Qui opera injuncta aliô locô, tempore, vel ordine perficit, quàm præscriptum est, vel per alium, qui fuerit causa principalis, ut si per alium jejunarit, Ecclesias visitarit. Nav. Reg. *l. 7.* Bon. *loc. cit.* 3. Qui famulo tradidit eleemosynam erogandam, quam is retinuit, ùt habet Bonac. ex multis, contra Sà. 4. Qui aliquid omittit, quod secundùm sententiam probabilem, vel etiam probabiliorem, non est necessarium, si tamen sit necessarium re ipsa: quia communis error non supplet defectum. Ità Bon. ex Suar. Sanch. & aliis.

14. Non obstat effectui Indulgentiæ. 1. Etsi ex opere requisito modicum quid omittatur, v. g. cæremoniæ in sacro, vel si parùm comedas in jejunio; quia opus ponitur moraliter integrum. 2. Si opus requisitum præstes per alium hebentem se ùt instrumentum, v. g. in eleemosyna danda. Bon. *l. c.* 3. Si eleemosynam des exiguam: nisì tamen in Bulla exprimatur, dandum esse pro cujusque facultate: tunc enim major danda est à divite. quàm alio. Ità Fill. Suar. Sà, & alii. 4. Si Ecclesiam visitandam non possis ingredi ob hominum multitudinem, dummodo oratio fiat ante fores, vel in cœmeterio. Bon. 5. Etsi in opere præstito non habueris intentionem consequendi Indulgentias, ùt docent Salas. Bonac. & alii contra Suar. Et videtur certum, saltèm si habueris interpretativam, ùt habet Laym. 6. Etsi opera fuerint aliunde debita,

bita, v. g. ex præcepto Ecclesiæ. Ità Laym.

15. Quando datur potestas commutandi opera præscripta in alia, id non necessariò fit in confessione, & à Confessario, qui audit confitentem, sed potest fieri extra, & ab alio idoneo: ità enim declarat Greg. XIII. (utì & in Bulla Indulgentiæ, nomine Confessarii intelligi quemvis approbatum) apud Henriq. *l.* 7. *c.* 10. & Præpos. *q.* 14 *d.* 10. *n.* 88.

16. Probabiliùs est, eum, qui tantùm partem operis præscripti facit, non lucrari partem Indulgentiæ, nisì tam parum desit, ut censeatur moraliter integrum. Ità Bonac. *p.* 5. ex Nav. Suar. & Con. &c.

17. Dum præscribitur, ut visiténtur aliquot Altaria, sufficit ad illa se orando convertere ex eodem loco, ùt habet Sà, Bon. *p.* 1. Suar. Rodr. Dian. Limitat autem Lugo, si sit tali loco, & situ, ut moraliter censeri possit orare ad illa Altaria *d.* 27. *n.* 98.

18. Cùm confessio præscribitur, nisì in Bulla exprimatur, venialium, probabiliùs est non requiri, ùt conditionem sinè qua non, sed ùt dispositionem ad statum gratiæ. Bon. *loc. cit.*

19. Nemo consequitur plenariam Indulgentiam peccatorum omnium, nisí omni culpa, etiam veniali, liber sit, quando ultimum opus explet. Unde consultum est, ut communio sit ultimum. Vide Laym.

§. II.

Quotuplex Indulgentia, & quomodo differat à Jubilæo?

Resp. 1. Indulgentia alia est totalis, sive plena; plenior,

plenior, plenaria, pleniſſima, quæ non tantùm pœnitentiam injunctam per Confeſſarium, vel Canones, aut ſecundùm hos injungi debitam, ſed etiam omnem Purgatorii pœnam tollit. Nec differt à Jubilæo, nisì accidentaliter, privilegiis quibusdam, ùt: quòd in Jubilæo licita ſit diſpenſatio in certis votis, abſolutio à reſervatis, & cenſuris, & Confeſſarius approbatus poſſit eligi. Vide Sà, *v. Indulgent.* Bon. *d. 6. q. 1. p. 2.*

2. Indulgentia alia eſt Partialis, qualis eſt unius, vel aliquot annorum: item ſeptenæ, quadragenæ, carenæ, &c. item tertiæ, partis peccatorum, per quas non ſignificatur tolli tantam durationem Purgatorii; ſed tantam pœnam remitti, quanta deleretur per jejunium unius, aut aliquot annorum, aut quadraginta dierum in pane, & aqua, ſecundùm Canones olim imponi ſolitum. Porrò quando Indulgentiis plenariis adduntur aliquot anni; vel remiſſio tertiæ partis peccatorum, id ſecundùm diverſas ſententias, vel ad diverſos concedentes referendum eſt, vel facit ad cautelam, ut ſi fortè cauſa Indulgentiæ non fuerit ſufficiens, ſaltèm valeat ad illos annos lucrandos; vel ut adjuncta concedatur alio tempore, actione, & loco; vel denique, ut ea per modum ſuffragii poſſit aliis applicari. Vid. Bell. *cap. 9.*

Reſp. 2. Circa Jubilæum notanda ſequentia.

1. Annô Jubilæô in Urbe durante, ſuſpendi ſolent tantiſper extra Urbem omnes Indulgentiæ plenariæ, quoad vivos, etiam in carceribus (non tamen in periculo mortis conſtitutos, ùt contra

Laym. *lib.* 5. *t.* 7. *c.* 8. *n.* 9. docet Bon. *d.* 6. *q.* 1. *n.* 2. ex declarat. Urb. VIII. facta Annô 1625. neque quoad defunctos) itémque aliæ facultates, v. g. absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, commutandi vota, dispensandi, &c. concessæ in ordine ad lucrandas plenarias Indulgentias. Non suspenduntur autem Indulgentiæ personis particularibus, aut ab alio, quàm Papa concessæ, nec Privilegia Religiosorum, v. g. absolvendi à reservatis, &c. quia tantùm suspenduntur facultates concessæ in ordine ad Indulgentias. Ità Sanch. Henr. &c. apud Dian. *t.* 1. *tract. de Billa cruc.* Fill. Bon. *loc. cit.* Benzon. & denique Lugo *d.* 20. *sect.* 8. *n.* 145. ex declarat. Urb. VIII. Annô 1625. Similiter neque suspenditur facultas concessa Episcopis per Trident. *sess.* 24 *c.* 6. absolvendi, & dispensandi cum suis subditis in omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis; item nec dispensandi in irregularitatibus, in impedimentis Matrimonii, petendi debitum, &c. quæ ex jure communi illis competunt. Zerol. *v. Annus Sanctus* §. 4. Quint. *in append. t.* 8. *d.* 16.

2. Etsi probabile sit, quod docet Navar. sæpiùs lucrifieri posse Indulgentias intra Jubilæum, extensum ad duas septimanas: contrarium tamen veriùs est, quòd Cong. Card. declaravit, ùt habet Bon. ex Suar. Sanch. *d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 3. qui tamen affirmat, in Anno Sancto posse obtineri toties, quoties opera præscripta præstantur; idque ex declaratione Urbani VIII.

3. Satisfacere tunc. 1. Qui Sabbatho ante pri-

mam Dominicam confitetur, ùt habet Laym. Bon. & praxis fidelium. Item qui confitetur, & communicat ultima Dominica claudente Jubilæum. Cætera tamen opera debere fieri ante, & quidem intra unam hebdomadam, docet Lugo *d.* 27. *n.* 105. contra Bonac. *p.* 1. *q.* 5. 2. Qui ordinem intra opera præscripta non servavit. 3. Si quis intra illud tempus cœperit confessionem, quam materialiter imperfectam oporteat differri longiùs, potest tunc absolvi à reservatis, & commutari vota: posteà verò extra tempus Jubilæi ab omnibus, etiam quæ oblitus est, reservatis, ac in oblitis etiam dispensari: imò potest posteà omnia facere Confessor finita confessione quæ ante: quia cœptâ causâ, manet potestas delegati, donec finiatur. Ità Sà, Less. *l.* 2. *c.* 40. *d.* 16. Bonac. Laym, Sanch. *l.* 4. *c.* 54. Dian. *t.* 2. *misc. R.* 11.

4. Qui neglexit lucrari Jubilæum in patria, potest alibi, dum ibi durat, lucrari. Sanch. Ugol. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 151. Imò etiam in patria, si tempore publicationis ex invincibili ignorantia notitiam illius non habuit. Bort. Dian. *l. c.*

5. Quando duobus diebus immediatis occurrunt duo Jubilæa, quorum singula confessionem, & communionem requirunt, non opus est bis confiteri, & communicare, dummodo perseveres in gratia: alia tamen opera repetenda sunt. Tur. *p.* 2. *d.* 31. *d.* 46. Vide Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 166.

CAPUT II.
De Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ.
DUBIUM I.
Quis ſit Miniſter ?

RESP. Eſt Sacerdos approbatus ab Epiſcopo, ſaltèm reſpectu ſæcularium, & habens jurisdictionem. Eſt certum. Ratio primæ partis ſumitur ex Joan. 1. *Accipite, Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis, &c.* Ratio ſecundæ ſumitur ex Trid. *ſ.* 23. *c.* 15. *de reform.* ubi decernit, nullum poſſe audire confeſſiones ſæcularium, niſi habeat beneficium parochiale, vel approbationem ab Epiſcopo. Hanc ad rem facit damnatio inflicta ab Alexand. VII. duabus Prop. ſcil. 13. & 16. A) Addidi reſpectu ſæcularium, quia circa confeſſiones Regularium Concilium nihil videtur notâſſe; unde ii cuivis, etiam non approbato, quem Prælatus præfecit, Poſſunt confiteri: intellige, quantum eſt ex vi Concilii: quia Gregorius XV. ſtatuit, ut Monialium Confeſſarius ab Ordinario approbetur. Ratio tertiæ partis ex Florentino, & Tridentino *l. c.* quia abſolutio eſt actus judicialis, qui requirit ſubditos. Unde reſolves.

1. Nullo caſu, vel diſpenſatione hoc Sacramentum validè adminiſtratur à non Sacerdote.

2. Ubi Trident. eſt receptum, ſecùs alibi, nullus

A) Alexand. VII. damn. Prop. XIII. Vid. Tom. I. pag. 420.

Item Prop. XVI. *Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.*

lus Sacerdos, etiam Regularis, validè absolvit, nisi sit approbatus, vel Parochus, cui non solùm intra, sed etiam extra diœcesim suam, validè delegatur jurisdictio, potéstque eligi in confessarium ab omni habente potestatem eligendi, quamdiu tamen retinet Parochiam. Ità Fill. *t.* 1. *t.* 7. Fag. Suar. Dian. *p.* 3. *t.* 4 *R.* 146.

DUBIUM II.

Quid sit approbatio, & à quo petenda?

Resp. 1. Approbatio non est collatio jurisdictionis, sed tantùm publicum judicium de aptitudine personæ, ad audiendas confessiones, essentialiter prærequisitum, supposito jure Tridentini, ad jurisdictionem recipiendam. Ità *lib.* 6. *de matr. d.* 18. & alii. Unde resolves.

1. Etsi Doctores, & Licentiati, hoc ipso quòd promoveantur, censeantur secundùm quosdam, approbati à Papa ùt notat Sà, *V. Confessor*, probabiliùs tamen est, quòd ipsi etiam egeant approbatione, licèt non deceat, ut ipsi, vel Lectores in Theologia examinentur.

2. Etiam Parochus, qui reliquit beneficium parochiale, debet approbari, si velit audire confessiones.

3. Non requiri A) hanc approbationem ad auditionem venialium, docet Dian. *p.* 2. *t.* 2. *misc. res.* 44. ex Valent. Et ratio esse videtur quòd approbatio

A) Ex Decreto Innoc. XI. cit. pag. 70. in quo præcipitur; *Non permittant ut Venialium Confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato*, non approbatus

probatio tantùm requiratur in ordine ad jurisdictionem; hanc autem quivis Sacerdos pro venialibus, utì & mortalibus à quibus ritè est absolutus, habet collatam ab Ecclesia in ipsa ordinatione, adeóque ab iis absolvere possit jût habet Bon. *d.* 5. *q.* 7. *p.* 2. *n.* 8. Vasq. Suar. Card. de Lugo *d.* 18. *sect.* 3. *d.* 21. *num.* 1. ubi docet ab Ecclesia in Trident. non approbatum reddi incapacem jurisdictionis, tantùm in ordine ad mortalia non priùs confessa.

4. Parochi non possunt adsciscere cooperatores, nisì Parochos, vel approbatos, ùt habet Fag. *p.* 2. *l.* 7. *n.* 42. Sanch. &c. ex declaratione Card. contra Ledes. & alios. Vide Dian. *p.* 3. *t.* 4. *res.* 346. & Bon. *d.* 5. *q.* 7. *p.* 4. §. 1.

5. Qui habet A) potestatem eligendi Confessarium, non potest eligere, nisì approbatum, vel Parochum.

6. Ad approbationem non necessariò requiritur examen, modò adsit judicium prudens de sufficientia, Con. Laym.

7. Non sufficit B) approbatio petita, & negata, ùt docetur communiter, contra Navar. Henriq. &

Dian.

probatus, jam à venialibus absolvit *invalidè* ùt Clericat. Platel. &c. saltèm *illicitè*, ùt Carden. La Croix. Casnedi, Herzig. qui in Theologia Radic. ad huc liberaliùs explicat Decret. Innoc. XI. citatū.

A) Confirmatur per Alexand. VII. damn. Prop. XVI. vide hìc pag. 164.

B) Alexand. VII. damn. Prop. XIII. vide Tom. 1. pag. 420.

Dian. *p. 1. t. 2. res.* 24. Etsi probabiliter cum prædictis docuerint Conin. & Laym. Regulares Mendicantes, si ab Episcopo repellantur, cùm manifestè idonei sint, & à *Prælatis* suis præsententur, posse nihilominus pro confessionibus sæcularium exponi, ùt habetur Clementina *dudum* §. *statuimus*. Istis tamen privilegiis Trid. & Urbanum VIII. annô 1629. derogâsse, notat Lugo *de Pœnitens d.* 2. 21. *num.* 29. & 51.

Resp. 2. c). Approbatio petenda est ab Episcopo, & quidem proprio, scilicet Sacerdotis, ut intelligunt Suar. Conin. Regin. Filluc.. & alii vel, ùt probabiliter vult Vasq. Pœnitentis. Ratio est, quia est actus jurisdictionis, vel saltèm authoritativa declaratio; ergo debet fieri à Superiore. Portò nomine Episcopi intelliguntur etiam Prælati, habentes jurisdictionem Episcopalem, ùt quidam Abbates, & Capitulum Sede vacante, non autem Provinciales, aut Generales Ordinum. Unde resolves.

1. Religiosi etiam exempti debent approbari ab Episcopo loci, in quo degunt: quia illius, quoad hunc actum, sunt subditi.

2. Episcopus in sua Diœcesi non potest approbare

c). Non sufficit, ne quidem in Jubilæo, approbatio habita ab alio, quàm Diœcesano loci, in quo quis audit confessionem, seu Regularis, seu Sæcularis sit Confessarius, ùt constituit Clem. X. Constit. *superna* 25. Junii, 1670. & de his Innoc. XII. Constit. *Cùm sicut* 19. April. 1700. quas vide apud Gasnedi Disp. 30. & La Croix n. 1512.

bare Sacerdotem alienum, nisì subdatur illi, saltèm ad tempus.

3. Episcopus potest approbare per se, vel Vicarium generalem, vel alios quoscunque deputatos, quia non est actus Ordinis, sed jurisdictionis.

4. Approbatio potest fieri cum restrictione ad certum genus personarum, locum, tempus, &c. Navar. Suar. Vasq. contra Vegam.

5. Episcopus peccat, si Sacerdoti præsertim Regulari, idoneo, sinè causa sufficienti neget approbationem. Bonac. Vasq. *art.* 3. *d.* 3. Card. de Lugo. *d.* 21. *sect.* 3. *num* 54. Sanch. &c.

6. Approbatio semel absolutè concessa non tantùm non extinguitur morte concedentis, sed nec revocari potest, sinè justa causa: ex causa tamen, v. g. mutatione morum, judicii, &c. potest, ùt docent Suar. Fill. & alii. Quòd si fiat absque causa rationabili, Conin. Suar. & quidam alii censent revocationem esse nullam: alii illicitam, tantùm. Filliuc. *t.* 7. *cap.* 9. *q.* 12. In dubio autem, an ex justa causa revocatio sit facta, præsumendum esse pro Prælato, docet C. de Lugo *n.* 67.

7. Ex justa causa possunt, præsertim à successore Episcopo, ad examen revocari non tantùm Sæculares, sed etiam Regulares. Docent tamen quidam: Mendicantes habere privilegium, ut non possint revocari ab eodem, à quo ante sunt approbati; sed contrarium docent Suar. & Lugo *d.* 21. *num.* 61 & 62.

8. An approbatus ab uno Episcopo possit in alia diœcesi, sinè nova approbatione, recipere jurisdictionem,

dictionem, controvertunt Doctor. ac licèt utraque sententia olim videri potuerit probabilis; post tamen decretum Urbani VIII. 1628. apud Lugo *disp.* 21. *sect.* 2. *n.* 9. negativa omninò tenenda, est. A) Vide Aversam, *q.* 16. *sect.* 8.

DUBIUM III.

Quid, & quotuplex jurisdictio Confessarii, & unde eam habeat?

Resp. 1. Est auctoritas aliqua in alium, ùt subditum, in quem in foro interno, accipit potestatem distinctam, à potestate Ordinis; hæc enim datur per Sacramentum Ordinis, & omni Sacerdoti, nec tolli potest; illa per externam concessionem Ecclesiæ, nec omnibus Sacerdotibus, potéstque ab iis tolli, ac nisì adsit, invalida est absolutio, ex Trident. *sess.* 14. *can.* 7. Est autem duplex: Ordinaria, & Delegata. Ordinaria est, quam habent ii, qui ex vi proprii officii curam animarum habent, út Papa, Episcopus, Parochus (huc revocantur Archi-Episcopi, erga subditos suorum Episcoporum, tunc tantùm, quando actu visitant), Archi-presbyteri, Archi-diaconi, Prælati religionum, Vicarius perpetuus Episcopi, vel etiam Parochi. Delegata dicitur, quæ legitimè datur ab habente ordinariam, ìdque vel tacitè, vel expressè;

A) *Decreto* Urbani VIII. adde dictam Constitutionem *superna* Clem. X. ex qua etiam liquet: pro Monialibus requiri specialem approbationem; quod & statuerat Gregorius XV. & Urbanus VIII. vide La Croix n. 1529.

sè; ùt à Papa pro tota Ecclesia: ab Episcopo pro diœcesi; à Parocho pro Parochia; hoc discrimine, quòd Papa possit dare invitis Episcopis, & Parochis, non contra. Ac licèt exterior jurisdictio expiret morte delegantis, non tamen hæc interior, nisì Successor revocet, ùt docet Sanch. Suar. Nav. Conin. contra Sylv. & Vasq. Vide *cap.* 10. *num.* 22. Porrò hujusmodi potestetem delegatam absolvendi quemcunque, à quibuscunque peccatis, in articulo, seu periculo mortis (hæc enim pro eodem sumuntur in jure, ùt vide Dian. *par.* 3. *tract.* 4. *Resp.* 57. 71. & 72.) habet ex jure communi quivis Sacerdos, etiam excommunicatus; & degradatus, si alius desit: quod addo, quia præsente Parocho, vel proprio Sacerdote, id non posse, docent Vasq. Bonac. Conin. Regin. &c. commun. licèt contrarium probabile putet Diana. *par.* 1. *t.* 5. *Res.* 5. *par.* 4. *t.* 4. *t.* 4. *Resp.* 167. ex Ang. Henriq. Comit. & Sà, confirmatque Tambur. *de exped. conf. lib.* 3. *cap.* 7. Ex consuetudine quivis toleratus absolvere potest à venialibus, & mortalibus aliàs confessis. Ex privilegio, Religiosi Mendicantes quosvis fideles absolvere possunt juxta tenorem privilegiorum. Modò tamen non sint revocata per Concil. Trid. juxta Prop. 36, inter damn. ab Alexand. VII. A.) Ex concessione Ordinarii directa, quicunque Sacerdos approbatus, cui id ille committit. Denique ex indire-
cta is,

A) Alexand. VII. damn. Prop. XXXVI. Vide Tom. I. pag. 420.

Adde

cta is, qui audit eum, qui habet poteſtatem eligendi Confeſſarium, qualis ſunt. 1. Ex jure, Epiſcopi omnes, etſi ſint tantùm titulares; item ſuperiores Epiſcopis, ùt Archi-Epiſcopi, &c. item Prælati iis inferiores exempti, ùt Abbas exemptus (non tamen Abbatiſſa) Generalis, Provincialis, Prior, ſalvis tamen Privilegiis ordinum. Vide Dian. *par.* 4. *tract.* 4. *Reſp.* 2. 2. & 2. Ex conſuetudine, Cardinales, qui etiam domeſticis de Confeſſore providere poſſunt: item Paſtores, imò multis locis etiam cæteri Sacerdotes ſæculares, ùt docent Valentia, Sà, Suar. *diſt.* 27. *ſect.* 3. Religioſi tamen tenentur eligere tales, quales illis permittunt ſtatuta: Item Reges, & Principes, quorum tamen privilegium ad familiam non extenditur; denique domeſtici Pontificis. 3. Ab homine eam habent, quibus ſive Pontifex, ſive Epiſcopus, ſive Parochus conceſſit. Unde reſolves.

1. Qui habet poteſtatem delegatam, non poteſt eam ſubdelegare alteri, cùm diverſa ſit poteſtas utendi jurisdictione, & eam delegandi. Excipitur. 1. Niſi hoc ipſum conceſſum ſit. 2. Niſi ſit delegatus ad univerſitatem cauſarum, ùt v. g. ſi cui committeretur officium Parochi abſentis, vel nondum Sacerdotis; talis enim aliqua exercitia jurisdictionis alteri ex præſumpta voluntate Ordinarii

Adde Alexand. VIII. damn. Prop. XX. in oppoſitum. *ibid.*

Circa abſolutionem in articulo, ac periculo mortis vide La Croix L. 6. p. De Miniſtro Pœnitentiæ à 1560.

dinarii, subdelegare posset, non tamen integrum officium. Vide Laym. *hic lib. 5. t. 6.*

2. Cùm jurisdictio respiciat subditos, exerceri in eos potest, tam à delegato, quàm ordinario, quocunque locô fuerit, ùt docent Sanch. Henriq. Suar. *in 3. par. t. 4. d. 18. sect. 1.* & 7. & alii.

3. Probabile est, quòd absolutus in articulo mortis non teneatur se postea sistere Superiori, vel alteri pro reservatis, nisì hæc habeant annexam censuram, ùt docent Nav. Suar. Mer. Fill. *t. 7. c. 10. q. 6. n.* 288. Bon. *d. 5. q. 7. p. 1. n.* 13. quia directè absolutus fuit, contra Hurt. V. Dian. *p. 4. t. 4. R.* 199.

4. Improbitas, aut inscitia proprii Sacerdotis, non dat jurisdictionem alteri, adeóque in tali casu expectandum est, aut ad superiorem recurrendum. Si tamen ignorantia esset tanta, ut confessio illi facta foret invalida, aut illicita, neque esset alius privilegiatus, aut habens jurisdictionem, licere alteri confiteri, docet Navarr. Vasq. *in 3. p. t. 4. q. 92. art. 2. dub.* 3. Hurt. *d.* 10. *dif.* 15. Vide Dian. *par. 4. tract. 4. res.* 201. & *par. 8. t. 1. Res. 86. ex cap. Placuit, de pœnit. dist. 6.* Idem licere, quando quis proprio non potest confiteri sinè gravi periculo, docent Tolet. Sylv. & Medin. qui idem concedit, quando proprius non vult, aut non potest audire, vel injustè negat facultatem confitendi alteri, v. g. Parochus concubinæ. Dian. *par. 3. t. 4. R.* 79. ex Henriq. & aliis quatuor. Verùm ista communiter refutantur ab aliis.

5. Etsi

5. Etsi graviter peccare possit proprius, si neget suis facultatem adeundi alterum, modò præsumere possit eos justè petere: si tamen injustè neget, probabiliùs videtur, eos invalidè ab alieno absolvi, ùt docent Sotus, Suar. Laym. etsi non improbabiliter Sylv. Henriq. Mald. Palud. Richar. Tolet. & Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Res.* 40. putent, quòd validè, præsertim, si sinè periculo salutis, famæ, vel simili non liceat suo proprio.

6. Cùm jurisdictio acquiratur ratione domicilii, vel quasi domicilii, vel etiam actualis habitationis; hinc ii, qui duobus locis habent domicilium, vel quasi, possunt utrobique absolvi, ùt scholares, milites, mercatores: item vagi, & peregrini possunt absolvi à Parocho loci, in quo versantur. Vid. Laym. hîc, Vasq. &c.

7. Validè absolvit is, qui audit Confessiones, præsente, vel sciente, & non contradicente Ordinario, v. g. Episcopo, vel Parocho, cui constet, eum aliunde non habere jurisdictionem: quia tunc præsumitur tacitè eam dare: sufficit enim, ùt rectè docet Filli. & Fagund. *præ.* 2. *l.* 7. *c.* 2. facultas interpretativa, & præsumpta, modò præsumptio fundetur in signis, quæ indicent consensum præsentem, ùt fit in casu posito; (uti etiam v. g. si Parochus, qui jam absens est alias significaverit, id sibi gratum esse;) nam existimatio de futuro consensu, vel ratihabitione, quòd scilicet, quandò resciverit, futurus sit contentus, non sufficit: quia consensus futurus non dat jurisdictionem pro tempore præsente, quo datur absolutio. Vide Dian.

p. 3.

p. 3. *t.* 4. *R.* 68. Sanchez. *de matr. l.* 3. *d.* 35. Bec. Con. qui addit peccare, si de consensu dubitans incipiat audire.

8. Peccat, qui absolvit cum jurisdictione dubia, nisi necessitas urgeat: qualis est: v. g. quia Pœnitens diu non est confessus, vel debet communicare nec alius adest, tunc enim licitè absolvit cùm conditione hac, si possum, & cum onere (etsi Salas *in* 2. *tract.* 8. *d.* 1. hoc onus non agnoscat) aliàs iterum confitendi habenti jurisdictionem certam. Expedit autem tunc veniale aliquod adjicere, à quo directè, & à cæteris indirectè saltèm absolvatur. Ità Regin. Suar. Conin. *d.* 8. *dub.* 6. *n.* 43. Quòd si tamen ex probabili ratione dubium resolvat, nimirùm se habere jurisdictionem, etsi cum formidine oppositi, absolutè absolvit licitè; ùt docet Suar. & Præpos. Lugo *d.* 19. *n.* 49. tum quia tunc practicè, & moraliter est certus, tum quia Papa eo casu dat facultatem, utì & in sequentibus casibus. 1. Quando communi errore; v. g. ob titulum coloratum, putatur aliquis esse Pastor, seu habere jurisdictionem, qui non est, ob censuram, vel alium defectum. Bon. *d.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 3. *n.* 11. Dian. *par.* 3. *tract.* 4. *resp.* 22. Quod etiam, probabile esse docet Dian. *part.* 3. *tract.* 4. *resp.* 122. ex Pontio Molfes. & Sanct. *itē par.* 2. *t.* 2. *misc. resp.* 43. si quis bona fide confiteatur: verùm id communiter ab aliis negatur. 2. Cùm quis ex consuetudine, præscriptione, aut bona fide absolvit, aut nescit potestatem suam revocatam, ùt habet Sylv. Navarr. Henriq. Mald. *in* 2. *p.* *q.* 10. *art.* 5.

Sanch.

Sanch. *mor. lib.* 1. *cap.* 9 *num.* 35. Salas, Vasq. Vide Dian. *p.* 2. *t.* 13. *resp.* 1. 3 Quando secundùm probabilem sententiam judicatur quis habere jurisdictionem, & Sacerdos sequitur favorabilem. Bonac. *l. c.* quia quando communis est error, Ecclesia dat jurisdictionem propter publicam utilitatem. Vide Suar. Dian. *ll. cc.* Card. de Lugo *disp.* 18. *n.* 28.

9. Nemo A) tenetur unquam Parocho confiteri, ne quidem in Paschate. Lugo, *d.* 19. *sect.* 2. *n.* 28. &c. cum Dian. *p.* 8. *t.* 1. *resp.* 88. Quare Parochi frustrà nolunt, ut Parochiani confiteantur Mendicantibus, etiam in Paschate, cùm habeant privilegium pro omnibus fidelibus. Suar. Conin. Henriq. Regin. Zerola *c.* 15. *q.* 3. & commun. apud Bonac. *d.* 4. *q.* 1. *sect.* 2. *par. ult.* adeò ùt qui docent, confessos Regularibus, etiam in Paschate, teneri iterum eadem confiteri suo Parocho, fiant suspecti de hæresi. Dian. *p.* 4. *t.* 8. *resp.* 101. & alii. Vi tamen hujus privilegii non possunt absolvere eos Religiosos, aut Religiosas qui non habent facultatẽ extra suum Ordinẽ confitendi, ùt ex communi notat Rodr. & Comp. Priv. Societ. *v. Absolutio* §. 1. & ex his Layman. hìc. Quia privilegio generali non censetur derogari consuetudini, vel statuto peculiari, nisì id exprimatur. Usus tamen fert, ut Regulares peregrinantes, ex præsumpta voluntate Superiorum, si Ordinis socium non habeant

A) Alexan. VIII. damn. Prop. XX. Vid. Tom. I. pag. 420.

Item Prop. XXI. *ibidem.*

beant à quovis alio, etiam ſæculari, abſolvantur, exceptis reſervatis: in qua ſi Religioſi Societatis extra domicilium incidant, videant ordinationes Præp. Gener. *c. 6. n. 6.* & Laym. *hîc.*

10. Quòd ſi Superiores Regularium Monialibus ſibi ſubjectis (idem eſt de Monialibus ſubjectis Epiſcopo) non concedant aliquoties in anno alium Confeſſarium, poteſt, & tenetur illis eum dare Epiſcopus; quòd ſi nec is faciat; ipſæ eligere poſſunt. Quintan. *t. 3. ſect. 26.* ex declaratione Cardin. apud Barboſ.

DUBIUM IV.

Quid ſit reſervatio caſuum, & quis habeat poteſtatem reſervandi, & abſolvendi ab iis?

Reſp. 1. Reſervatio hæc eſt negatio jurisdictionis circa aliquod peccatum. Ac certum eſt, in Eccleſia poteſtatem eſſe, quædam peccata reſervandi, à quibus inferiores Confeſſarii non poſſunt abſolvere, ùt ſic ſubditi meliùs dirigantur, & abſterreantur à peccatis, quorum difficilem remiſſionem vident: quamquam, niſi graves cauſæ ſint, non debeat quivis, neque qui poteſt, quidvis facilè reſervare, neque difficulter veniam dare abſolvendi à reſervatis, ne alioqui cedat in deſtructionem, quod debebat in ædificationem. Porrò etſi quivis Ordinarius poteſtatem habeat reſervandi in Parochis tamen conſuetudo eam abrogavit. Vide Suar. *d. 30. ſect. 5.* Card. de Lugo *d. 15. ſect. 6. §. 3.* Unde reſolves.

1. Cùm non ſit obligatio confitendi venialia, ea fru-

ea frustrà reservantur, etsi fortè possint, saltèm à Papa; ideóque sola mortalia, eâque nonnisi externa, graviora, opere consummata, prudenter reservantur. Unde Clemens VIII. statuit, ut Prælati Religionum, siquidem velint, undecim tantùm casus reservare possint, nec plures sinè consensu Capituli generalis pro tota Religione, vel Capituli provincialis pro Provincia. Quod tamen de culpa tantùm & non censuris intelligendum est; potest enim Prælatus aliquid præcipere sub excommunicatione sibi reservata. Casus autem Clementis sunt sequentes.

1. Apostasia à Religione, etiam retento habitu. 2. Nocturna, ac furtiva è monasterio egressio. 3. Veneficia, incantationes, & sortilegia. 4. Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale. 5. Furtum mortale de rebus monasterii. 6. Lapsus carnis voluntarius opere consummatus. 7. Juramentum falsum in judicio legitimo. 8. Procuratio, consilium, vel auxilium ad abortum fœtûs animati, etiam effectu non secuto. 9. Occisio, vel vulneratio, seu gravis percussio cujuscunque personæ. 10. Falsificatio manûs, vel Sigilli Officialium Monasterii. 11. Malitiosum impedimentum, retardatio, aut apertio literarum à Superioribus ad inferiores, vel contra.

2. Is, qui confitetur reservatum, mittendus est ad Superiorem (suadebit tamen charitas, imò aliquando coget, ut ipse Confessarius tacitâ personâ, & casu, à Superiore veniam petat absolvendi) Quòd si Superior adiri non possit, & sit causa

urgens, v. g. timor infamiæ, vel scandali, ex omissione confessionis, vel communionis, tunc potest inferior absolvere à reservatis, cum onere, ut Pœnitens se postea Superiori sistat. Quod etiam verum est: quamvis casus censuram reservatam annexam habeat. Porrò eo casu peccata non reservata tantúm confiteri sufficere putant probabiliter Sotus Corduba, & Gab. Anton. Palaus, Dian. *tom.* 2. *tract.* 4. *res.* 104. & Lugo *d.* 4. *de Euch. num.* 86. non improbat. D. Th. tamen, Suar. & alii commun. docent omnia esse confitenda; quod tutius est.

3. Si Superior injustè neget facultatem absolvendi à reservato, posse ab alio Confessario, etiam directè absolvi, affirmat Henriq. & Dian. *p.* 2. *t.* 4. *Res.* 29. esse probabile. Sed rectius negat Laym. *l.* 3. *tr.* 6. *c.* 13. Card. de Lugo *d.* 29. *n.* 188.

4. Peccant Superiores, 1. Si sinè justa causa difficiles se præbeant in concedendis licentiis pro absolutione reservatorum. Quintan. *t.* 3. *n.* 13. ex Fag. Con. & aliis 10. Et si ex negatione timeatur grave subditi detrimentum, peccant contra charitatem, & justitiam, Lugo. *p.* 6. *t.* 6. *R.* 66.

5. Si Superior Confessario Regulariū ad hoc deputato neget facultatē absolvendi, Confessarius autem judicet debere concedi, potest is pro ista vice absolvere. Aversf. *q.* 17. *sect.* 5. Lugo *d.* 20. *sect.* 4. referens: sic declarâsse Clementē VIII. haberiq; in quarto Tomo Bullarii Bulla 26. Urbani VIII. & Quintan. *t.* 3. *sect.* 11. dicens: non esse dubium ea de re: additque ex aliis septem probabile esse, idem posse,

posse, si viro religioso, pio docto, & prudent', (licèt non ex designatis de facto,) neget Dian. *p. 3. t. 3. Res. 126. p. 6. t. 6. Res. 56. & p. 9. t. 3. R. 15.* ex Pellizario (qui vult idem esse, si Pœnitens ipse petat) & aliis. Imò Quintan. *loc. cit.* censet probabile, quòd idem fieri possit, si Superior adiri nequeat, & urgeat tempus celebrationis, vel communionis, v. g. quia sine nota non potest abstinere, cùm alii omnes communicent. *ibid.* ex Trull. & aliis sex. Denique Dian. *p. 3. tr. 2. res. 126.* notat ex Suar. *de relig. t. 4. l. 2. c. 16.* Regulares semel sinè licentia suorum Superiorum posse absolvi à reservatis, puta eos, qui adhuc, & quatenus hoc privilegium commune habent cum FF. Minoribus, quorum id esse testatur Emmanuel Rodr. *tom. 1. qq. reg. q. 62. a. 6.*

6. Nihilominus certum est, posse aliquando Superiorem justis de causis negare facultatem, & cogere subditum, ut ad se veniat. Card. de Lugo *loc. cit.* Nam si ex casu reservato grave scandalum, vel damnum communitatis timeatur, potest Superior negare absolutionem, donec Pœnitens per se, vel Confessarium Superiori det sufficientem notitiam ad illud evitandum: aliàs non est satìs tutus, nec dispositus ad absolutionem. Quare si Confessarius eo casu urgeat absolutionem, debet is attendere, ut Pœnitens obligationi suæ satisfaciat in adhibendo remedio communi malo, vel damno, si sit ejus periculum: quia nisì hoc faciat, non potest absolvi, non ex defectu jurisdictionis, sed quia non est dispositus. Ad hoc tamen

requiritur, ut & obligatio Pœnitentis certa sit, & alia remedia adhiberi non possint. Suar. *tom. 4. de relig. l. 8. c. 5, num.* 10.

7. Peregrinus quoad reservationem judicandus est juxta diœcesim, in qua versatur: in qua quæ reservata sint, discant Pastores ex Agendis, aut consuetudine.

8. Superior, auditis solis reservatis, potest ab iis absolvere, & reliqua inferiori committere, ex causa urgente; qualis tamen non est multitudo negotiorum, ùt docent Suar. Fernard. & Fill. sed alia gravior; tum quia etiam occupatissimus potest dare facultatem adeundi alterum, cum onere posteà comparendi: tum quia integritas confessionis est de jure divino.

9. Qui à Superiore absolutus est à reservatis, potest ab iisdem postea absolvi à quovis: quia non sunt ampliùs materia necessaria Confessionis.

10. Qui bona fide confitetur, nesciens suum casum esse reservatum, vel Sacerdotem carere potestate circa illum, validè quidem absolvitur, cum onere tamen comparendi. Præp. Similiter si Confessarius probabiliter credit non esse reservatum, esto, revera sit; valet absolutio. Less. Dian. *p. 9. t. 9. res.* 29.

11. Qui confitens habenti potestatem ordinariam, delegatamve in reservata, oblitus est inculpabiliter reservatum, potest illud posteà confiteri etiam inferiori, & absolvi. Quod etiam valet, saltèm si prior habuerit potestatem ordinariam, etiamsi prior absolutio ob indispositionem, vel alium defectum

Pœniten-

Pœnitentis, invalida fuisset. Ratio est, quia is intendit absolvere, quantum potuit; ergò saltèm sustulit reservationem, quod fieri potuit absque Sacramento. Vidè Præpos. *in 3. p. q. 9. d.* 4. *n.* 24. Mærat. *t. 3. d. 30. s. 3.* Dian. *p.* 4. *tr.* 4. *res.* 124.

Resp. 2. A reservatis absolvere potest. 1. Ipse reservans. 2. Ejus in spirituali jurisdictione Superior. 3. Cui ipse delegavit. 4. Sacerdos inferior, quando superior adiri non potest, v. g. à reservatis Papæ absolvere potest Episcopus eos, qui Romam ire non possunt.

Resp. 3. Extra periculum mortis, de quo *vide dicta dubio superiore*, nullus inferior per se, & directè absolvere potest, nisì ex jure, vel privilegio concedatur. Dicitur 1. *Per se*: quia de indirecta, & per accidens, colligitur ex dictis.

Dicitur 2. *Nisì*, *&c.* quia à casibus Papalibus absolvere potest Episcopus per se, vel Vicarius, quando sunt occulti, ùt docet Navar. c. 27. Unde resolves.

Mendicantes ex vi juris communis non possunt absolvere à reservatis Episcopo; quia ut sic non habent majorem potestatem Parochis, & privilegium, quod circa hoc habuerunt, sublatum est decretô. Urbani VIII. annô 1628. Hoc etiam confirmatur ex Proposit. 12. inter damnatas ab Alexand. VII. A) Excipit tamen Aversa cum Dian *p.* 8. *t.* 7. *res.* 71. eos casus, qui Episcopis à jure tantùm reser-

A) Alexand. VII. damn. Prop. XII. Vide Tom. 3. pag. 420.

reservantur, Imò Quintan. *t. 1. tr. 3. s. 14.* affirmat Regulares adhuc posse absolvere, sicut ante decretum, eò quòd hoc in Provinciis non sit promulgatum: quod Dian. *p. 9. t. 6. res. 51.* non audet probare, nisì ad Episcopum non pateat recursus: tunc enim ab ipsis reservatis posse absolvere, sicut possunt à Papæ reservatis. Gran. Dian. *p. 5. t. 14. res. 58.* Vide etiam Propos. *q. 19 d. 1.*

Resp. 4. Si Confessarius dubitet, an pœnitens lapsus sit in mortale reservatum, siquidem dubium sit positivum, potest (sequendo opinionem probabilem, & in judicando probabiliter non esse reservatum) absolvere. Si verò dubium sit negativũ; posse absolvere negant, aliqui ùt Armil. Cord. &c. Probabilius affirmant Suar. Fill. Henriq. Hurt. Bonac. Lugo *d. 20. s. 2.*

DUBIUM V.

Quid sit officium, & obligatio Confessarii?

Resp. 1. Munus Confessarii est absolvere dispositum, & non alium; item curare rectitudinem istius judicii, præsertim, quando cœptum est; & reos juvare, ac monere, cum prudentia tamen. Ratio primi est, ne sit injurius Pœnitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus. Ratio tertii est eadem; & quia debet curare, ut absolutio sit efficax. Unde resolves.

1. Etsi interdum utiliter differatur absolutio etiam ejus, qui potest licitè absolvi; id tamen raró, nec ferè nisì de Pœnitentis consensu faciendum; quia potest vergere in grave ejus periculum vel damn. Vide Dian. *p. 1. t. 4. res. 35.*

2. Absol-

2. Absolvendus est, qui adhæret sententiæ probabili; quia est dispositus.

3. Moraliter ei constare debet de bona dispositione Pœnitentis, aliàs absolvendô peccabit mortaliter. Quod sanè adverte contra Propos. 60. inter damnatas ab Innocentio XI. A)

4. Non licet absolvere. 1. Qui nullam præbet materiam: qualis tamen non est, qui post absolutionem mox confitetur, cujus erat oblitus. 2. Qui cùm possit, non est paratus restituere, & proximas peccandi occasiones fugere. Vide Navar. *c.* 15. *d.* 32. *f.* 2. 3. ignorantem ea, quæ omnes scire tenentur, v. g. decem præcepta & quæ ad fructuosam confessionem, & communionem spectant: unde talis communiter prius est instruendus, vel aliò mittendus ad instructionem. Vide supra *l.* 2. *t.* 1. *c.* 1. Quod est apertissimè contra Proposit. 14. inter proscriptas ab Alexandro VII. A)

5. Rudiores ordinariè juvandi sunt, nisi sint incapaces instructionis, vel ob Pœnitentium multitudinem fieri non possit, nec videatur expedire, ut dimittantur, vel sint peregrini, qui mox communicare, & abire debeant tunc enim, si alioqui bona fide agunt, & temporis angustiæ, vel Pœnitentium multitudo longum axamen, vel instructionem non permittat, sufficere aliquando integritatem formalem, docet Laym. *c.* 13. *num.* 10. quâ

A) Innocent. XI. damn. Prop. IX. Vid. hic pag. 126

A) Alexand. VII. dam. Prop. XIV. Vide Tom. I. pag. 33.

quâ ſcilicet, auditis aliquibus peccatis, abſolvantur cum onere redeundi ad confeſſionem pleniorem.

6. Si notet Confeſſarius Pœnitentem ignorare aliqua neceſſaria ad hoc Sacramentum, tenetur eum inſtruere, & admonere officii, quantum fieri poteſt, v. g. ſi neſciat illa quæ neceſſitate medii ſunt ad ſalutem neceſſaria, debet ea docere; item obligatos ad ponendum odium, ad reſtitutionem honoris, famæ, aut bonorum, aut ad occaſionem peccatorum tollendam, aut amovenda vel reparanda ſcandala, aliave damna illata, aut corripiendos delinquentes, juvandos indigentes, ad denuncianda delicta, vel delinquentes in præjudicium communitatis, vel innocentium, & denique, ſi quam cenſuram incurrerint, &c. tenetur ea de re monere, & hortari ad ſatisfactionem, quam ſi recuſent, negare abſolutionem: quia alioqui ſe ipſorum criminum participem, & ſacrilegii reum faciet. Averſ. *q. 16. ſ. 12.*

7. Tenetur monere eum, qui ex ignorantia vincibili, & moraliter culpabili, eſt in malo ſtatu, quia aliàs nec ipſi, nec Sacramento conſulet, cùm Pœnitens ſit indiſpoſitus. Si verò ignorantia ſit invincibilis, v. g. ſi bona fide teneat rem alienam, aut ſit in Matrimonio irrito, tenetur quidem monere, & inſtruere, quando ſperatur fructus, nec timentur incommoda graviora: quæ ſi prudenter metuantur, aut fructus non ſperetur, non tenetur, imò non poteſt. Card. de Lugo *de pœn. d. 32. num. 24.* niſi ſilentium officiat bono communi, quia debet

bet bonum Pœnitentis procurare: ac consequenter licitè etiam suadet, ùt secundùm suam Ignorantiam operetur, v. g. Cajæ, ut reddat debitum Titio, quem invincibiliter credit suum esse maritum, cùm non sit. Vide Sanchez *l. 2. de matr. d. 37.* Nec obstare, etiam si sit in præjudicium tertii particularis, ait Lugo, & Tamb. *de exped. conf. l. cit. c. 4.* Hinc si Confessor prævideat Pœnitentem non restituturum, si ipsi detegatur nullitas tituli, quem pro se esse putet, non esse illi talem nullitatem à Confessario non interrogato detegendam, Quòd si tamen Pœnitens ipse dubitet, ac roget, tenetur dicere veritatem, quia tacere, esset errorem approbare, prudenter tamen non plùs dicendo, quàm rogatur, v. g. si roget Titius an post votum simplex castitatis Matrimonium contractum valeat, posſitque, ac teneatur reddere debitum, respondeat, quòd sic, tacendo obligationem non petendi debiti. Vide Laym. hìc & Lugo *loc. cit.*

8. Quando Confessarii Principum, Prælatorum, aliorúmque Magnatum sciunt ipsos non satisfacere officio, v. g. circa collationem Beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernationem, circa eleemosynas ex bonis Ecclesiasticis faciendas, &c. regulariter tenetur Confessarius monere Pœnitentem de sua obligatione; aliàs si absolvit, suis humeris peccata illa imponit, & cæcum ducens, ambo in foveam inferni cadunt. Ratio est, quia in talibus raró est ignorantia invincibilis: raró item contingit, ut illa secum non afferant scan-

dalum in subditis, existimantibus illa licere: vel certè non afferant damnum commune. Si tamen videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum; aut damnum commune, contra verò admonitionem fore in majus malum Pœnitentis, aut allaturam scandala, vel incommoda, potest secundùm paulò ante dicta dissimulare, nisì interrogetur. Ità Lugo *d. 22. num. 37.*

9. Si etiam Pœnitens teneretur. (licèt sub peccato mortali) ad aliquid adeò difficile, ut non crederetur tunc æquô animô accepturus, & alia vice melius susceptur us, posset prudens Confessor tunc illum relinquere in bona fide excusante à peccato, & monitionem differre in tempus opportunius, ne territus à confessione abstineat, graviùsque detrimentum incurrat, Tambur. *cap. 14.* Lugo *d. 22. sess. 2. num. 27.*

10. Minùs rectè dispositus excitandus est ad dolorem, & propositum emendationis proposita peccati fœditate, bonitate Dei, & periculô damnationis, &c. Item remedia opportuna præscribenda contra peccata futura.

Resp. 2. Ut Confessarius licitè hoc Sacramentum administret, debet esse in gratia, alioqui peccabit mortaliter: item debet esse talis, ut per hoc non exponatur proximo periculo peccandi mortaliter. Pars prior constat ex dictis de Sacramentis in genere. An verò audiens plures una quasi vice morali tot numerô peccata committat, alii negant, ùt Rodriq. alii affirmant, ùt Bonac, hìc. Pars posterior patet. Unde resolvitur hic Casus.

Confes-

Confeſſor conſcius ſibi peccati mortalis tenetur antequam audiat, vel ſaltèm abſolvat Pœnitentem, ipſe confiteri, vel conteri de ſuô peccato. Si tamen vocatus improvisò ad moribundum, recolligere ſe tam ſubitò non poſſit ad contritionem eliciendam, vel bona fide putet ſe eliciuſſe, non peccat abſolvendo. Præp. Lugo, Tamb. *l.* 3. *c.* 2. §. 3.

Reſp. 3. Si male abſolvit, committendo defectum eſſentialem, v. g. ſi non protulit formam, vel abſolvit à reſervatis, vel non ſubditum, tenetur inducere ad repetendam confeſſionem, ſi ſinè ſcandalo, infamia, fractione ſigilli, & nocumentô ſuô poſſit; ſin minùs, non tenetur. Si non abſolvit à cenſura, poteſt ab eadem (ſi, vel quando habuerit poteſtatem) abſolvere abſentem. Bonac. *de cenſ. comm. d.* 1. *q.* 3. *p.* 6. ex Suar. Fill. *tr.* 11. *c.* 10. *q.* 6. Reg. Nav. Rodr.

Si non interrogavit ſufficienter numerum, ſpeciem, vel alias circumſtantias, regulariter ad nihil tenetur: nisi ad pœnitentiam agendam; monere enim extra confeſſionem non debet, cum judicium ſit finitum. Si tamen redeat ad confeſſionem idem Pœnitens, debet moneri de defectu commiſſo, quia alioqui hæc confeſſio non erit integra, cùm quædam non ſit debitè confeſſus.

Dixi, *Si non interrogavit*: quia ſi poſitivè dixit, non teneri confiteri numerũ, ſpeciem, &c. debet monere, ſi ſinè gravi ſcandalo, & detrimentô poteſt quia eſt cauſa, quòd alter præceptum grave, ſcilicet confitendi illa peccata, violet. Lugo *d.* 22. *ſ.* 3.

Si negle-

Si neglexit monere de restitutione: moneat, si quidem commodè potest (vel in confessione, vel extra, prius obtenta ab ipso veniâ, eâ verò negatâ ad nihil ultra teneri docet Tamb. *l. 3. c. 8* Sanch. contra Suar.) quia tenetur ex charitate; si non commodè potest, Deo commendet. Laym *l. 5. t. 6. c. 9.* Henr. Suar. Sylv. Mer. *in 3. p. q. 9. a. 1.* Dian. *p. 4. R. 198. & p. 1. t. 4. Res.* 109. Quòd si tamen (ex gravi, seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset, eum non teneri ad restitutionem, vel alter (v. g. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax, cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse, vel alius; tenetur ipsemet restituere, nisi moneat tempestivè, priusquam Pœnitens fiat impotens, quia actione sua fuit injusta causa damni. Si verò sinè gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere Pœnitentem, si commodè potest: alioqui ipse obligatur, sicut casu priore. Si non commodè potest, excusabitur. Vide Suar. Con. *d.* 8. *d.* 77. Bon. Dian. *t. 1. misc. R.* 1. Lugo *d.* 22. *f.* 3. *n.* 61. & suprà *l.* 3. *t.* 5. *c.* 2. *d.* 1. *a.* 2. *cas.* 12.

Quæres. Quæ, & quanta sit obligatio Confessarii audiendi Pœnitentes.

Resp. Quivis Sacerdos, etiam simplex, quando non est alius paratus, tenetur in extrema necessitate, v. g. in periculo mortis audire, & absolvere volentem confiteri. Ratio est lex charitatis.

Resp. 2. Parochus, & quivis Sacerdos curatus tenetur audire Confessionem sui subditi, non tantùm

tùm in casu necessitatis, aut præcepto confessionis urgente, sed etiam, saltèm per se; vel alium, quoties Pœnitens id rationabiliter petit, v. g. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali, vel velit promereri Jubilæum, &c. Quia tenetur ejus bonum spirituale promovere. Suar. Vasq. Lugo, &c. Si tamen nimís frequenter, vel intempestivè peteret, excusaretur. Avers. *q.* 16. *s.* 11. Quòd si etiam semel tantum, vel bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter, ob levitatem materiæ, docet Suar. contra Bonac. admittitque Avers. *l. c.* si non petat ex urgenti occasione, v. g. solennis festi &c.

Resp. 3. Quotiescunque Pœnitens ex mera devotione vult confiteri, Parochum teneri illum audire, contra Sylv. Regin. &c. docent Azor, Suar. Conin. Bonac. Molf. Lugo, &c. Sed rectè limitat Avers. *loc. cit.* si non adsint alii Confessarii delegati, & Parochus non legitimè impediatur.

Resp. 4. Reliqui Sacerdotes, per se loquendo, non tenentur audire confessiones; si tamen audire cœperint, tenentur absolvere, nisì quid obstet; neque possunt remittere ad alium: quia Pœnitens eo ipso habet jus ad absolutionem, nec potest fructu, & gratiâ Sacramenti privari. Averl. *loc. cit.*

DUBIUM VI.

Quæ scientia, & prudentia requiratur in Confessario?

Resp. 1. Ut Sacerdos ritè absolvat, debet, quantum moraliter fieri potest, omnia peccata Pœnitentis intelligere, quia alioqui is frustrà teneretur recensere. Unde resolves.

1. Pec-

1. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata per negligentiam non satis intellexit, quia fert sententiam incognitâ causâ. Validam nihilominus esse absolutionem, sive propter somnum, &c. ùt dictum suprâ *cap. 1. dub. 3. a. 4.* sive propter cantum, vel linguam impeditam Pœnitentis (sinè hujus tamen culpa) aliqua non intellexerit, Docet Dian. *3. p. t. 4. R. 109. & p. 4. t. 4. R. 198.* Item Laym. *lib. 5. tr. 6. cap. 9.* ex Henr. Suar. Sylv. Mer. *in 3. p.* eò quòd essentia, & effectus Sacramenti consistere possit absque integra, & specifica peccatorum explicatione, si sinè culpa Pœnitentis omittantur. Vide Dian. *loc. cit.*

2. Si tamen Pœnitens post confessionem intelligat, unum, vel plura mortalia non fuisse intellecta, debet ea repetere in sequenti confessione, sive apud eundem, sive alium Confessarium Layman. Dian. *ll. cc.*

3. Confessarius absolvens ex ignorantia, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat; nimirùm ignorantiâ eorum, quæ ad officium suum spectant, & indebitè absolvendo. Tamb. *in 1. 2. d. 4. q. 9. dub. 1. n.* 12. Lugo *d. 16. f. 4. n. 185.*

Resp. 2. Ut Confessarius validè absolvat, requiritur, & sufficit, cognoscere peccata, saltèm sub confusa ratione peccati. Ut vero licitè, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens judicium in hoc foro; ideóque scire debet. 1. Quæ sint mortalia, quæ venialia, saltem ex genere. 2. Species, & circumstantias necessario explicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum, & famæ. 4. Casus reservatos,

servatos, & excommunicationes saltèm communiores. 5. Censuras, & irregularitates communiores, pro Sacerdotibus. 6. requisita in Pœnitente ad bonam dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ omnia notantur hæc tria.

Primò sufficere, si ea sciat mediocriter, ità ut saltèm nòrit prudenter de omnibus dubitare, & doctiores se, vel libros consulere.

Secundò, majorem, minoremque requiri, ac sufficere scientiam, pro diversitate locorum, & Pœnitentium. Bonac. *d.* 5. *q.* 7. *par.* 2. §. 2.

Tertiò, graviter peccare tum eum, qui sinè sufficiente, scientia huic muneri se ingerit, tum eum, qui talem sinè necessitate constituit, aut, cùm possit corrigere, , tolerat. Laym. *l.* 5. *c.* 13. Bonac. *loc. cit.* Lugo. Unde resolves.

1. Si Pœnitens advertat, Sacerdotem non percipere peccati gravitatem, tenetur illum monere, se peccâsse mortaliter.

2. Qui sciens prudens confitetur ei, quem scit suam conscientiam dijudicare non posse, tenetur confessionem repetere apud peritiorem; quia graviter peccavit sic confitendo.

Resp. 3. prudentia requiritur tum in instructione, monitione curatione Pœnitentis tum in interrogatione. Et quidem si prudenter judicet integre esse confessum, v. g. quia bene instructus potest, & solet adhibere diligentiam debitam, non tenetur quidquam interrogare, aliàs tenetur, ùt habet communis: ; (Dian. tamen *p.* 2. *t.* 1. *R.* 7. ex Nav. &

Valer.

Valer. negat esse mortale, non examinare aliquã circumstantiam ex oblivione. Vide etiam Card. del Lugo *d.* 32.) quia tanquam Judex debet curare integritatem judicii, & tanquam Medicus, ut morbi, & vulnera perfectè detegantur; cavendo interim. 1. Ne examen sit curiosum, de non necessariis, unde Confessarii existimatio, Sacramenti dignitas, & Pœnitentis profectus minuatur. 2. Ne sit indiscretum, v. g. de iis, quæ moraliter certum est à tali non solere committi: vel ex quibus discat peccare Pœnitens, vel de inverecundis, vel de numero nimis anxie, si ex dictis probabiliter æstimari possit. 3. Ne sit intempestivum, & sinatur prius se, explicare, quantum potest, ne importunitate terreatur. Quòd verò quidam monent, expedire, ut Pœnitens inter confitendum non interrumpatur, id Card. de Lugo *d.* 22. *n.* 15. universim non probat; præsertim si confessio non sit brevis, quia facilè aliqua excidunt è memoria. Unde resolves.

1. Si Sacerdos advertat Pœnitentem, etiam post sufficientem diligentiam, peccatum aliquod aut circumstantiam necessariam omittere, probabiliùs, ac verius est, per se loquendo, teneri interrogare; etsi neget Sà, *v. Confessor*, & Medin. docens: si diligenter examinatâ conscientiâ unius sit oblitus, non teneri Confessarium illud revocare in memoriam, nisi cedat in damnum proximi: quod Vasq. *q.* 93. *dub.* 7. *n.* 3. videtur dicere esse probabile: verùm alii rejiciunt. Vide Card. de Lugo *d.* 22.

2. Etsi

2. Etsi Confessarius, cui evidenter constat peccatum Pœnitentis, quod tamen ipse negat, non debeat illum absolvere: quando verò ex aliorum relatione; vel suspicione id habet, standum sit Pœnitentis confessioni, cui in hoc foro, tàm pro, quàm contra se fides habeatur, Suarez *tom.* 4. *d.* 32. *f.* 3. Fagund. *p.* 2. *l.* 6. *cap.* 4. *n.* 38. citati à Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Ref.* 105. In utroque tamen casu prudentis Confessarii est. 1. Cautè, & à longè, tum propiùs interrogare. 2. Si nihilominùs neget, prudenter judicare, an non potuerit oblivisci, vel confessus esse alteri, vel putare non esse peccatum, vel simili de causa excusari, ità ut debeat absolvi. Dian. *l. c.* ex Sylv. Navar. Tolet. &c. 3. Si peccatum illud nôrit ex confessione complicis, non uti illa scientia, nisì in genere quærendo, an non aliud conscientiam gravet, & excitando ad mojorem contritionem, ob periculum indirectæ revelationis, aut etsi complex dederit veniam, ob periculum scandali. Vide Laym. *c.* 14.

3. Interrogationes in materia castitatis debent esse paucæ, & cautæ, ne vel occasionem det investigandi, aut traducendi confessionem, aut ignorantem doceat, aut offendat, aut se, vel illum periculo exponat. At si hæc timeat, potiùs debet pati, aliquid deesse integritati materiali. Et quidem si in hac materia negantur cogitationes, non opus est progredi ad opera: rudiores tamen cogitationes negant; verba, & opera rogati fatentur; quòd illas non æquè agnoscant, aut advertant. Vide Laym. *hic c.* 13. Conin *d.* 7. *dub.* 7. Fagund *Præc.*

4. *l.* 4. *cap.* 2. Dian. *p.* 3. *tract.* 4. *Ref.* 99.

CAPUT III.

De Adjunctis Pœnitentis.

Quid sit Sigillum Confessionis, & qui ad illud teneantur?

RESP. 1. Sigillum hoc est obligatio juris divini strictissima in omni casu etiam quo integri regni salus periclitaretur ad tacendum, etiam post mortem Pœnitentis dicta in confessione (id est in ordine ad absolutionem sacramentalem) omnia, quorum revelatio Sacramentum redderet onerosum, vel odiosum. Unde resolves.

1. Violatio hujus sigilli duplicem habet malitiam: Sacrilegii, contra reverentiam Sacramento debitam: & injustitiæ, ex pacto virtuali inter Pœnitentem, & Confessarium de secreto isto servando omni casu. Diana *p.* 5. *t.* 11. *R.* 2. ex Fagund. Kellison. &c. Neque hìc datur parvitas materiæ. Dian. *p.* 5. *t.* 5. *R.* 8. ex Malder. Baldel. &c.

2. Non inducitur hæc obligatio. 1. Per confessionem factam fictè, v. g. ad furandum illudendum, vel Sacerdotem pervertendum, etsi hoc casu adhuc prudenter tacendum sit. Vide Dian. *p.* 5. *t.* 11. *R.* 26. 2. Si quis extra confessionem accipiat aliquid sub sigillo confessionis quia tantùm est, obligatio secreti naturalis gravior, aut levior, pro rei exigentia.

3. Non frangitur sigillum. 1. Si in genere dicas: Titium tibi confessum esse venialia, aut esse probum, innocentem, modò non dicas in iis circum-

stantiis,

ſtantiis, ex quibus colligi poſſit, alios eſſe nocentes, vel confeſſos mortalia. 2. Si dicas: N. tibi eſſe confeſſum, etſi in certis circumſtantiis hoc quoque periculoſum ſit. Làym. *c. 14. n. 21.* Imò ſi Pœnitens verbô, vel factô (v. g. clàm accedendo) ſignificaverit ſe nolle ſciri, quòd ſit confeſſus. Confeſſarium revelare ſigillum volunt. Regin. Navar. & Mercer. apud Dian. *l. 1. t. 11. R. 47.* Quia Pœnitens confitendo Confeſſario extraordinario veniret in ſuſpicionem gravioris criminis, quod Tambur. *in append. c.* 3. dubiè confirmat, aſſerens: ſe vereri, ne talis accedat ad fractionem ſigilli. 3. Si peccata ità referas, ut moraliter loquendo, perſona innoteſcere non poſſit; neque communitas aliqua etiam parva infametur, ùt, quòd ibi talia vitia regnent. Vide Dian. *l.* 2. *t. 15. R.* 13. id enim eſſet contra ſigillum. Unde Turrian. apud Dian *p. 5. t. 11. R.* 45. & Tamb. *in append. cap. 3.* reprehendunt Superiorem localem qui Provinciali fortè dicat in ſua domo ſæpè poſtulari licentiam abſolvendi à reſervatis: quia poteſt redundare in ignominiam, & damnum domûs. etſi idem Tambur. *c. 4. n.* 2. dicat: probabile eſſe quòd non ſit contra ſigillum, ſi dictæ licentiæ petitæ fuerint extra confeſſionem. 4. Si utaris notitiâ extra confeſſionem acquiſitâ, imò ipſum peccatum, quod aliunde tibi innotuit, aperias, modò nullam circumſtantiam ex ſola confeſſione notam, nec certius referas, quàm extra confeſſionem nôſti: quo in caſu opus eſt magnâ cautelâ, & tutiſſimum eſt ſilere. Laym. *c. 14. n. 16.*

 4. Quen-

4. Quando plures, v. g. ſtudioſi, vel aulici, &c. tenentur ferre teſtimonium confeſſionis, Confeſſarium teneri id dare, etiam iis, quos non abſolvit, docet Conin. *diſp.* 6. *dub.* 1. Fag. & Dian. *par.* 3. *t.* 15. *R.* 22. tum, ne id negando prodat aliquô modô ſigillum, & Pœnitentem: tum quia dando non mentitur, cùm tantùm teſtetur eſſe confeſſum. Verùm Bonac. in *d.* 5. *q.* 6. *ſect.* 5. *p.* 4. & Card. de Lugo. *d.* 21. *ſect.* 3. docent: tali ſchedam negare, non eſſe contra ſigillum (idemque concedit Averſ. *p.* 18. *ſect.* 2. ſi non conſtet, Pœnitentem acceſſiſſe ad hunc Confeſſarium) tum quia nihil dicit. ſed tantùm approbat teſtimoniô poſitivô confeſſionem, ad quod non tenetur; nec quidquam facit, ex quo poſſint cognoſci delicta Pœnitentis: tum quia aliàs via aperiretur fraudibus, & multi improbi Parochos in Paſchate deciperent: tum quia poteſt eſſe conſuetudo, ut ſcribatur: abſolutum eſſe, quod falſum erit, ſi ſcribat; & ſi omittat, ſigillum franget: tum quia ſcandaloſum erit, & iniquum, publicæ meretrici perſeveranti (uti & occulto peccatori, ſic pallianti ſuam iniquitatem) teſtimonium dare confeſſionis: neque Confeſſario imputandum erit, quòd eum poſitivè non defendat.

5. Sub ſigillum cadunt. 1. Omnia peccata Pœnitentis, tam futura, quàm præterita (ſiquidem hæc animô ſe accuſandi ſint manifeſtata: ſecùs; ſi per modum ſimplicis narrationis, vel ut Confeſſarium ad ſimile peccatum induceret. *p.* 5. *t.* 11. *R.* 15. ex Suar. & aliis 8.) ideóque peccat mortaliter

liter, qui five directè, five indirectè aperit aliquod veniale in particulari, etiam leve Titii; quia materia figilli parvitatem non habet, ùt eft omnium ferè fententia apud Dian. *p.5. tract. 5. R. 8.* & Tambur. *in append. cap. 8.* vel qui in genere dicit eum fibi confeffum effe aliquod mortale, vel cafum refervatum, vel excommunicationem, vel non effe abfolutum ob indifpofitionem. Imò Confeffarium, qui dicat abfolutè. Ego Petrum non abfolvi, frangere figillum dicit, Dian. *par. 5. tract. 11. R. 42.* ex aliis 9. 2. Etiam peccata complicis, five prudenter, five imprudenter detecti. Suar. Vafq. & commun. apud Dian *p. 3. t. 4. R.* 111 An verò liceat interrogare de complice ad ejus correctionem faciendam, illamque ex licentia Pœnitentis facere, affirmant Suar. & Fagund. contra Bonac. Lorcam, Nugnum; & alios Thomiftas. Vide Dian. *p. 3. t. 4. R.* 113. Card. de Lugo *d. 16. n. 426.* ubi docet poffe aliquando Pœnitentem à Confeffario obligari, & cogi ad manifeftandum complicem extra confeffionem. 3. Pœnitentia impofita fi gravis fit, hoc eft: quæ confuevit injungi pro mortali (qualis nunc effet, ait, Dian. *p. 5. t. 11. Ref. 31.* Corona B. V. non verò Miferere) Averfa *quæft. 18. fect. 6. n. 4.* Peccatorum circumftantiæ, quas taceri Pœnitentis intereft, nifi dictæ fint poft abfolutionem, v. g. fi fpurius facros Ordines fufceperit, fi nobilitatem jactaverit, &c. Bona verò Pœnitentis, & cætera impertinentia, quæ per accidens interponuntur, nec odium Sacramento pariunt, v. g. propofitum Religionis, vel Matrimonii, fæpè quidem (fi

nimirum Pœnitens ea tecta velit) sub obligationem secreti naturalis, non tamen sacramentalis, cadunt. Excipiunt Tan. & Con. nisi Pœnitens talia dixerit in ordine ad explicanda peccata: tunc enim sigillô sacramentali claudi tenent cum Dian. *p. 5. t. 11. Res.* 5. Idem de virtutibus, & vitiis affirmat Gran. contr. Reg. & Mald. apud Dian. *loc. cit. R.* 30. de defectibus naturalibus (v. g. illegitimè natum esse) & de vitiis occultis corporis, Conin. Hurt. & Kellison. contra Gran. Mald. &c. qui ea sub sigillum cadere absolutè ajunt apud Dian. *loc. cit. R.* 29. Item de iis, quæ alios concernunt, & tamen peccata non sunt, Mald. & Dian. *loc. cit. R.* 38. Denique de scrupulis (contra Conin. & Gran. qui eos sigillô claudi absolutè affirmant, & contra Marchant. qui absolutè negat) idem tenet Card. de Lugo, nimirum si Pœnitens scrupulositatem confiteatur, aut ad declaranda peccata, vel conscientiam afferat, ait, cadere sub sigillum; quia est in obliquo saltem materia confessionis. Secùs, si non cognoscatur ex Pœnitentis relatione, sed videatur, & percipiatur, v. g. ex modo confitendi. Idem dicit de aliis defectibus naturalibus, v. g. quòd sit blæsus, rudis, hebetis ingenii, &c. Et sic excusat Confessarium, qui de Pœnitente dixit: quod impertinentiis, & nænüs caput sibi frangat. Vide *d. 23. sect. 3. num.* 60. Gran. tamen id improbat, & Conin. apud Dian. *p. 5. t. 11. R.* 50. ait esse periculosum; & posse facilè frangi sigillum indirectè. Denique Tamb. *in append. c.* 3. doctrinæ isti ne quidē ùt probabili

probabili acquiescit, atque eam à Dian. *l. c.* immeritò vocari communem, cum Gran. Hurt. Palaus Bauny. &c. refragentur; aliterque limitans ipse ait: si isti defectus v. g. esse blæsum rudem, scrupulosum, &c. sint passim noti, non cadere sub sigillum, secùs, si sint ignoti: quia confessio immunis esse debet ab omni odio.

Resp. 2. Ad sigillum tenentur omnes, ad quos quomodocunque notitia sacramentalis confessionis pervenit: qualis est. 1. Confessarius, qui, si de auditis in confessione rogetur, potest negare, etiam, si opus est, cum juramento, subintelligendo, quòd possit dicere, vel potiùs (ut dicit Card. de Lugo *d. 23.*) quòd sciat scientia in utili ad respondendum, interroganti extra confessionem: (excipit Henr. & Granad. cum Dian. *p. 5. t. 11. R. 43.* nisì) ex illa negatione sequeretur: confessionem non fuisse integram; v. g. si de publica meretrice rogaretur: an non, esset confessa fornicationem: tunc enim declinando directam responsionem, dicendum esse, illam confessam esse peccata, sua, & se functum officiô, si peccatum suum salvô sigillô non possit confiteri, debet omittere; quia sigillum strictiùs obligat, quàm integritas confessionis. 2. Superior, cui se sistit absolutus à reservato, vel à quo petitur licentia absolvendi à reservato. Suar. Card. de Lugo &c. contra Henriq. Vasq. Con. & Palaum, qui secretó tantùm naturali teneri volunt. 3. Interpres. 4. Qui furtivè, vel casu aliquid audit, licet inculpate. 5. Omnes, quibus aliquid sacrilegè revelatum est unde

de hoc

de hoc nec inter ſe colloqui poſſunt. 6. Laicus, qui pro Sacerdote eſt habitus. 7. Doctor, vel alius, qui cum venia Pœnitentis conſulitur, ùt habet communior ſententia, contra Vaſq. Vide Dian. *par. 2. tract. 15. R. 15.* 8, Qui alterius rudis confeſſionem ſcripſit. 9. Qui ſcriptam invenit, ac legit, ùt docet Rodriq. Fagund. Mald. &c. apud. Dian. *p. 5. tract. 4. Reſ. 112. & p. 5. tract. 11. Reſ. 27.* contra Suar. Bon. & Layman. quorum ſententia probabilis. eſt. Juxta quam, etſi talis teneatur ſecretô naturali, peccétque mortaliter, ſi gravia, ac diffamantia vulget: ſecùs tamen, ſi ſciens levia tantùm eſſe, ea legat ex curioſitate. Unde conſequenter in caſu graviſſimæ neceſſitatis, talem confeſſionem ſcriptam liceret revelare (excipit Lugo, niſì tamen per ſcripturam voluerit confiteri, ut mutus, vel petere facultatem abſolvendi à caſu reſervato, Vide *d. 13. num. 48.*) 10. Etiam ſecundùm aliquos ipſe Pœnitens. Verùm probabilius eſt, eum tantùm teneri ſecreto naturali, ratione materiæ, ſi ea id requirat, tacere audita à Confeſſario. Vide Laym, Dian *p. 5. t. 11. R. 8.* Unde reſolves.

1. Extra confeſſionem, cum licentia Pœnitentis poteſt agi de auditis in confeſſione ſive cum ipſimet, ſive cum quocunque alio, etſi periculoſum ſit. D. Thom. Suar Præpoſ. Tann. &c. Circa quam licentiam requiritur. 1. Ut ſit formalis, & expreſſa: nam præſumpta, tacita, interpretativa, virtualis (etiam in bonum ipſiusmet Pœnitentis) non ſufficit. Fagund. *p. 2. l. 6.* Tann. Mald. &

cæteri

cæteri DD. communiter. 2. Ut ſit libera, ac ſpontanea, non vi, injuriâ, dolô, vel per preces importunas extorta, vel etiam per metum reverentialem ipſius Confeſſarii obtenta. Henriq. Fagund. *loc. cit.* Dian. *p.* 5. *t.* 11. R. 10. & 24. 3. Non revocata; nam Pœnitentem pro libitu, etiam ſinè cauſa, eam revocare ſemper poſſe, docent Fagund. & Dian. *ll. cc.* 4. Non opus eſſe, ut habeatur in ſcripto. Suar. Fagund. *ll. cc.* Imò, ſi dubium ſit, an Confeſſor cum licentia locutus fuerit, Sacerdoti potiùs, quàm Pœnitenti credendum, ex Graff. & Henriq. affirmat, Dian. *l. c. R.* 4. vel etiam quàm hæredibus; v. g. ſi ex licentia defuncti revelet reſtitutionem ab iis faciendam. Tann. & Mald. qui tamen monet: eo caſu non eſſe dicendum; tum deberi ex delicto, ſed ſolùm quòd talibus tantum dari voluerit, ſatiùsque: ſuaderi moribundis, ut talia ſecreto codicillo hæredibus injungant. Vide Dian. *l. c. R.* 52. 5. Perinde eſſe, ſive ea licentia detur verbô, ſive factô, quod quidem æquivaleat expreſſæ conceſſioni; v. g. ſi Pœnitens extra Confeſſionem incipiat loqui cum Confeſſario de dictis in confeſſione: tunc enim poſſe hunc proſequi, docent Averſa *q.* 18. *ſ.* 7. Tann. *in append.* *c.* 2. ex Bonac.

2. Frangitur ſigillum, ſi cum Pœnitente extra confeſſionem, ſinè ejus venia, agas de auditis in confeſſione, aut ea te ſcire oſtendas. Quod verum putat Sanch. contra Suar. & Laym. etiamſi cum eo tractare velles de eſſentiali errore in ea commiſſo, quem illi ſignificare, ſinè ejus venia

non

non licere, docent Regin. Fagund. Bon. & ali contra Filluc. Turrian &c. apud Dian. *p. 3. t. 4 R. 87.* Dixi: *Extra*, quia intra confessionem potest fieri mentio præcedentium, ut patet ex praxi Confessariorum, qui ob recidivam arguunt, & absolutionem aliquando negant. Ita Henriq. Præpos. Gran. Mald. &c. apud Dian *par. 5. tract. 11. ref.* 20. Ubi ipse cum Fagund. negat, id licere sine expressa licentia Pœnitentis, nisi de iis, quæ is iterum confitetur, vel saltèm tangit. Vide Dian. *l. c & p. 2. tr. 2. misc. n. 12. & p. 9. tr. 11. ref. 18.*

3. Frangit sigillum, qui dicit, se in tali monasterio audivisse grave peccatum, tametsi non nominet personam. Dian. *p. 5. t. 11. ref. 35.* & alii 3. cum Mald. Additque: graviter peccare eum, qui dicit, in hoc, vel isto Ordine Religioso hoc, vel illud peccatum fuisse admissum, quod ex sola confessione audivit, licere dicere, quòd gravia fiant, & talia peccata committi soleant (nisi id aliunde constet) docent Hurt. Kelli. & Mald. apud Dian. *loc. cit. ref. 35.* quia potest redundare in gravamen, & infamiam ipsius communitatis, & fortè etiam civium in particulari, quando civitas non est ampla, & Pœnitentes suspecti; atque adeò confessio fieret illis odiosa. Vide Dian. *loc. cit.* & *ref.* 36. ubi cum Mald. docet, Confessarium, qui paucos habet Pœnitentes sibi subditos (v. g. Moniales hujus Monasterii) scandalum dare, si coram illis concionetur de vitiis auditis in confessione: quia confessæ facile suffunduntur pudore.

4. Noti-

4. Notitiâ A) in sola confessione acceptâ nullo casu uti licet, si periculum sit revelationis, saltèm indirectè. Verùm si nullum sit periculum, ut vel Pœnitens, vel usus scientiæ innotescat, etsi probabile sit, licere uti ad alterius gubernationem, v. g. negando suffragium ei, quem ex sola confessione scit indignum esse, vel claudendo ostium, per quod quis noctu ingreditur ad peccandum: itē, cognita proditione futura, monendo de diligenti custodia: impediendo clam matrimonium, quando scitur impedimentum, ùt docent Vasq. Henriq. Nav. &c. contrarium tamen verius videtur, quod docent Fumus, Sanch. Conin. Laym. Dian. *par.* 3. *tr.* 4. *R.* 76. *&* *p.* 5. *c.* 11. *R.* 3. & alii quia hæc doctrina posset Pœnitentem deterrere à confessione. Et quidem Superioribus Religionum talis gubernandi modus prohibitus est Annô 1594. cùm in Societate JESU jam ante idem statutum esset, prohibitùmque contrarium docere. Vide Dian. *p.* 4. *tr.* 4. *R.* 102. Contra verò ad sui ipsius gubernationem licere tali casu eâ scientiâ uti, videri probabilius, v. g. abstinendo à calice, in quo scitur

A) Plura hoc num. allata, ut aliquo modo probabilia, illicita nunc sunt, ob prohibitam Annô 1682. 18. Nov. hanc Thesim: *Scientiâ ex Confessione acquisitâ uti licet, modò fiat sinè directa, aut indirecta revelatione, & gravamine Pœnitentis; nisi aliud multò gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius meritò contemnatur.* Vide Viva in Appendic. §. IX. & La Croix lib. VI. Part. II. à Num. 2975. & seq.

scitur esse venenum; deflectendo à sylva, in qua paratam sibi mortem sciat ex unius latronis confessione, docent Sylv. Henriq. Conin. Laym. *h. c. 15.* contra Suar. Dian. *p. 5. d. 11. R. 46.* Excipit Card. de Lugo, nisì actio, vel omissio Confessarii inducat notitiam peccati, vel damnum afferat confitenti, contra Con. *disp. 9. d. 4.* & qui putat licere, etsi inde mors Pœnitenti immineret à sociis inferenda. Vide *l. c. n.* 108.

5. Denique facere aliquid, ex quo soli Pœnitenti innotescere posset id fieri ex notitia confessionis esse contra sigillum, negant D. Thom. Bon. Sot. Vasq. &c. affirmant Sylv. Val. Conin. Dian. *p. 3. t. 4. R. 46.* Idque confirmant Fag. Gran. Card. de Lugo, & Aversf. *q. 18. f. 8.* si tale sit, quod Pœnitenti ruborem, vel molestiam afferat: v. g. si ei vultum austeriorem ostenderet, vel eum declinaret, secùs si ei sit gratum, vèl talèm confessionem odiosam, aut difficiliorem non reddat, v. g. si audisset eum ad indignationem, aut odium provocatum, vel in tentationem incidisse ex certo facto, vel dicto ipsius Confessarii, indéque ipse à talibus, factis, vel dictis abstineat, &c.

DUBIUM II.

Quale sit præceptum, & quæ obligatio Confessionis?

Resp. Præceptum confitendi, tum Divinum, tum Ecclesiasticum, sub mortali obligat omnes, ac solos baptizatos, qui habent mortale: illud in articulo mortis, hoc verò postquam ad annos di-

cretionis pervenerint: & simul ùt confiteantur proprio Sacerdoti, vel alteri cum ejus venia, semel in anno; computando ab una confessione ad aliam, ût quidam docent; vel ab initio Januarii ad finem Decembris; ùt habet communior; vel denique à Paschate ad Pascha, ùt consuetudo ferè obtinuit, propter communionem. Suar. *d.* 35. *f.* 2. Vasq. *q.* 90. *art.* 2 Card. de Lugo *d.* 15. *f.* 4. 6. & 7. Con. *d.* 5. *dub.* 6. Unde resolves.

1. Tenentur hôc præceptô 1. Hæretici, & Apostatæ, Pueri doli capaces, saltèm post septennium. Vide Dian. *p.* 4. *t.* 3. *R.* 52. Lugo *l. c.* 7. *n.* 144. & 149. 2. Ingrediens periculosam navigationem, vel conflictum. 3. Mulier tenera primùm paritura, vel quæ solet habere partus difficiles. 4. Reus morti adjudicatus. 5. Qui habent signa mortis naturalis.

2. Improbabile est, quod docet Sà, *v. Confessio*, Ecclesiam non obligare ante pubertatem; cùm anni discretionis citiùs attingantur, & constet mortaliter peccari posse, sub annum nonum, vel decimum, imò antè. Unde si talis puer, crassô saltèm modô, videatur cognoscere, Deum per hôc, vel illud offendi, ostendatque dolorem, & propositum, ac præcipua fidei mysteria cognoscat, debet absolvi: secùs tamen, si non notetur sufficiens usus rationis; si verò dubium sit, potest (imò in articulo mortis debet) absolvi sub conditione. Vide Laym. *lib.* 5. *t.* 6. *c.* 5. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 53. & Card. de Lugo *l. c.* & *d.* 17. *n.* 22. ubi docet: etiam extra articulum mortis &

obliga-

obligationem præcepti, talem esse sub conditione absolvendum, ne gratiâ sacramentali privetur.

3. Non obligatur, qui tantùm habet venialia, etsi consuetudo habeat, & cogi etiam quisque possit, ut in Paschate saltèm se sistat Pastori, ut cum reliquis eum ad communionem admittat, ad quod Pastor tenetur, si aliter dicat: se mortalis culpæ non esse conscium. Suar. *d.* 36. *l.* 2. &c. communiter.

4. Probabile est, eum, qui unô annô, sive cum, sive sinè culpa sua non satisfecit præcepto, teneri adhuc, quàm primum potest, annô sequente quia terminus non apponitur ad finiendam, sed ad urgendam obligationem. Ac proinde talem toties peccare mortaliter, quoties oblatam occasionem neglexit, ut docent. Bon. *d.* 5. *q.* 5. *f.* Suar. Vasq. Card. de Lugo *l. c. n.* 176. contra Sylv. Valent. Laym. Dian. &c. qui dicunt, perseverare in uno, eodémque peccato.

5. Satisfaciunt A) ii, qui confitentur Mendicantibus, etiam in Paschate; quia hi habent facultatem à Sacerdote proprissimo omnium fidelium & Pastore Pastorum. Ità communiter omnes contra Glossatorem, & Auctorem Parochiani obedientis. Contra quos vid. in Responsis Francisci Fontani, editis Viennæ Austriæ Annô 1644. allegatam auctoritatem duorum Concilorum Generalium Viennensis, & Tridentini, 20. Pontificum, 50. Doctorum, & præter totius orbis consensum, multorum

A) Alexand. VII. damn. Prop. XIII. vid. Tom. I. pag. 420.

rum quoque Parochorum, testantium, eos esse optimos Parochianos, qui Regulares adeunt, & ab iis instituuntur, ùt suprà *l. 3. t. 2. c. 1. dub. 3.* Item Navar. Azor. Fagund. Trull. *l. 3. c. 3. d. 2. n. 6.* Dian. *p. 8. t. 1. R. 88.*

6. Non obligatur ante finem anni, qui habens mortale, timet, ne illud obliviscatur. Conin. Henr. Card. de Lugo *d. 14. n. 41.* & alii, contra Med. &c. Si tamen prævideret, se non habiturum occasionem confitendi deinceps toto hoc anno, deberet prævenire etiam in medio anni. Cardin. de Lugo *disp. 15. sect. 6. num. 182.*

7. Probabilius est: non satisfieri præcepto Ecclesiæ per confessionem invalidam, ùt docent Suarez *d. 36. s. 7.* Filliuc. Laym. *d. 16. s. 6. §. 5.* etsi probabile contrarium putet esse Fagund. Vide Dian. *p. 3. t. 4. R. 120.* Improbabile tamen nunc est propter Prop. *13.* inter damnatas ab Alexandro VII. A) Item nec per confessionem venialium, ùt docet Dian. *p. 4. t. 4. R. 206.* ex Hurt. & Mercero.

8. Excusantur ab hoc præcepto. 1. qui physicè non possunt, v. g. quibus deest Confessarius. 2. Qui moraliter non possunt v. g. qui prudenter timent revelationem sigilli, vel qui non possunt sinè notabili incommodo vitæ, fortunarum. &c. Conin. Tambur *c. 4. §. 3.*

A) Alexand. VII. damn. Proposit. XIII. Vide Tom. I. pag, 420.

TRA-

TRACTATUS V.

De Extrema Unctione, & Ordine

CAPUT. I.

Quid sit, Extrema Unctio. & quæ circa eam observanda?

RESP. 1. Est Sacramentum à Christo institutum ad ægroto periclitanti de vita conferendam salutem animæ, vel etiam corporis, per unctionem olei benedicti, & orationem Sacerdotis. S. Th. *in* 4. *dis.* 23. *q.* 1. Unde resolves.

1. Materia ejus remota est oleum benedictum, quod in pyxide chrismali signatur litera I. (in cujus defectu non licet uti Chrismatè: si tamen usus sit, nihil repetendum esse, docet Laym. *lib.* 5. *tr.* 8. *c.* 2. *n.* 3.) idque renovandū est quotannis in Cœna Domini, veteri exusto; si tamen novum haberi non possit, licet uti antiquo, Laym. *l. c.* & si hoc non sufficiat, aliud consecratum, vel in necessitate non consecratum (in minore tamen quantitate, quàm vetus est) addere. Etsi Diana *p.* 6. *t.* 6. *R* 44. ex Less. & aliis 4. dicant, contrarium habere praxim Ecclesiæ; ut scilicet paulatim & per vices (si ità requirat necessitas propter copiam infirmorum) longè etiam major quantitas addatur, quàm ab Episcopo fuerit consecrata initiô. Bonac. *d.* 7. *q.* 1. *n.* 8. ex Possevino.

2. Materia proxima est unctio certarum partium corporis, ac saltèm quinque sensuum: vel si mutilati sint, vicinarum partium, facta à Sacerdote, non

non simpliciter necessariò contactu immediato manûs; nam peste grassante potest uti virgâ oblongâ oleo tinctâ, quam posteà comburat. Sylv. Dian. Chapeavill. Vide Dian. *p.* 2. *t.* 4. *R.* 167. Quidam etiam Doctores putant, unam tantùm unctionem esse de essentia Sacramenti; ideóque in periculo pestis, & simili necessitate, sufficere unum tantum organum magis obvium, vel potiùs caput, quòd in eo sensus maxime vigeant, ungere dicendo: *Per istam*, &c. *quidquid deliquisti per visum, auditum. gustum, odoratum, tactum*, &c. Et quidem pro hac sententia citantur varia Pastoralia, Agendæ, & Doctor. Lovan. Sylv. *in.* 3. *part. q.* 33. *art.* 2. Laym. *lib.* 5. *tr.* 8. *c.* 3. qui eam non omninò improbabilem; Tan. & Marchant. *in Horto Pastorum.* qui omninò probabilem, & in praxi usitatam; Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.*168. qui in praxi tutam dicit, citansque pro ea *p.* 8. *t* 1. *R.* 21. Gran. Amic. Aversam, affirmat Pontificem id posse permittere; & denique Escob. citans Becanum *cap.* 25. *q.* 7. *n.* 6. & Barbos. in Trid. *sess.* 14. *cap.* 1. id permittit. Verùm cùm alii Doctores communiter repugnent, tutiùs saltèm erit (quod suadent Laym. & Dian. *ll. cc.*) eò casu unum oculum, aurem, manum, & os velociter sinè crucis forma ungere, dicendo unicam formam complectentem reliquas. Illud verò certius est: pedes, aut renes inungere, non esse essentiale, imò quoad renes, non est decens, præsertim in fœminis, & viris religiosis, ideóque omitti solet. Henriq. Sà, Tolet. Suar. Bellarm. *c.* 10. *in fine.*

3. De essentia hujus Sacramenti est, 1. Ut organa 5. sensuum, quæ inunguntur, nominentur. Palaus. *t.* 4. *t.* 26. Aversa *s.* 4. &c. communiter, licèt Dian. *p.* 8. *t.* 7. *R.* 56. ex Regin. contrarium censeat probabile; imò ad valorem sufficere, si inter ungendum omnes sensus, dicas: *Per istas sanctas Unctiones indulgeat tibi.* &c. 2. Verba illa: *Per hanc sanctam Unctionem:* etsi Palaus *loc. cit.* dicat valere, si tantùm omittas τὸ sanctam. 3. Verba deprecativa; v. g. *Per hanc* &c. *remittatur tibi quicquid,* &c. non valere, dicit Palaus *l. c.* Dian. *l. c.*

4. Hoc Sacramentum tantùm dandum est morti propinquis, ex morbo, vulnere, partu, vel senectute, quia hi soli sunt infirmi. Quòd si morbo liberati rursus periclitentur, iterandum est: & quidem in diuturnis morbis, quoties erit periculum novum; neque expectandum (sub gravi culpa, Quintan. *t.* 4. *s.* 9.) donec sensibus careant; vel omninò sint desperati. In dubio verò de vita, detur sub conditione. Laym. *l. c.* ex S. Th. Sylv. Suar. *d.* 40.

5. Si conferatur infirmo communi morbô, sive non graviter, vel periculosè laboranti, non est validum. Suar. Palaus. Gran. Amic. &c. commun. Ac licèt Less. Wigers, & Quintan. contrarium putent probabile; concedunt tamen sic inunctum iterum inungendum esse (etiam in eodem morbo) quando periculosè laborare cœperit, ob mutatum statum infirmitatis, additque Quint. mortaliter peccatum fuisse. Quint. *t.* 5. *sect.* 7. Dian. *p.* 9. *t.* 6. *R.* 64.

6. Ad

6. Ad Sacramentum hoc cum fructu recipiendum, in eo, qui rationis est compos, & conscius peccati mortalis (si non confiteatur) requiritur contritio saltèm existimata: neque sufficit attritio. Bonac. *d.* 7. *q.* 11. *p.* 5. *n.* 2. ex Reg. *l.* 28. *c. ult. a.* 73. Ordinariè autem, nisì obstet causa rationabilis (v. g. si ob vomitum communicare non possit) præmittenda est confessio, communio ob Ecclesiæ consuetudinem, quæ Unctionem, tanquam minùs necessariam ad salutem, postponit. Vid. Bonac. *l. c. n. 3.* Licèt autem, per se loquendo, confessio non necessariò præmittatur, cum per contritionem se disponere possit, per accidens tamen requiri potest v. g. si post viaticum peccâsset mortaliter, & timeretur post Unctionem defuturum tempus confessioni: tunc enim priùs audiendus, & absolvendus esset; quia Sacramenta magis necessaria tali casu priùs sumenda sunt, Fill. Barbos. Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R.* 92.

7. Pueris habentibus sufficientem rationis usum ad peccandum, tametsi sacram Eucharistiam non accipiant, non rectè negatur Extrema Unctio, cùm inde nonnunquam salus ipsorum dependere possit Suarez 2. *p. t. 3. d.* 70. *sect.* 1. Gras. Angl. Zamb. apud Laym. *lib.* 5. *t.* 8. *cap.* 4. *num.* 2. qui Parochos quorundam locorum excusat, per consuetudinem toleratam ab Episcopis, si non dent pueris ante annum 14. vel 15. excepto casu necessitatis, quo puer, quem rationis usum consecutum esse constet, aliud Sacramentum ante mortem suscipere non possit. Vide Chapeavill *c.* 5. *q.* 17. Ac

licèt Parochus in confessione cognoverit, pueri nunquam actualiter peccâsse, debere tamen illum inungere, contra Nugn. & Sanch. docent Suar. Reg. Fill. Conin. &c. cum Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 181. Si verò dubium sit, an puer usum rationis habeat, ungendus est sub conditione. Diana *p.* 5. *t.* 3. *R.* 85. & Sanch. Zamb. & Card. de Lugo.

8. Minister est solus Sacerdos proprius, sive Pastor: sinè cujus venia si extra necessitatem alius det, validum quidem est, sed graviter peccat. Sylv. Sot. Con. *d.* 9. *n.* 28. & Religiosus incurrit excommunicationem Papalem, Suar. Regin. *l.* 18. *n.* 49. Posse tamen Regulares hoc Sacramentum, utì & Viaticum in articulo mortis suis familiaribus ministrare, docet Dian. *p.* 5. *t.* 3. *res.* 52. ex March. &c. In necessitate verò, ut si Pastor absit, vel dare nolit, nec Superior possit adiri pro petenda licentia, licitè ministrat quivis non excommunicatus, aut suspensus, etiam Regularis, ut contra Gavant. docent Præpos. Henriq. Fern. Gran. Dian. *p.* 4. *t.* 3. *R.* 82. censetur enim tunc Papa dare licentiam. Laym. Reg. Suar. &c. *l. c.* Dian. *R.* 176.

9. Sufficit Sacerdos sinè Ministro, in necessitate, nec in ea fœmina adhibenda est; quod si tamen fiat, veniale esse docet Quint. *t.* 5. *s.* 6. In ea posset etiã unus unam, alius aliã partem inungere, pronuntiando tamen formam illi Unctioni respondentem. Bonac *l. c.* &c. commun. Non tamen potest unus inungere aliquem sensum, & alius formam pronunciare: neque unus unum oculum, & alter alterum. Vid. Dian. *p.* 9. *t.* 7. *R.* 56. Quòd si Sacer-

ſi Sacerdos non poſſit progredi, ſupplenda erunt per alium, quæ reſtant. Tann. Præp. Merat, qui apud Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R.* 97. notat: ; licere etiam alteri Unctiones ab initio repetere, perinde ac ſi prior nullam earum inchoâſſet.

10. Etſi in adminiſtratione hujus Sacramenti ſervanda ſint omnia præſcripta in Rituali. Agenda, vel Manuali mortale tamen non eſſe, adminiſtrare in neceſſitate ſinè ſuperpelliceo, vel ſtola docent Quintan. & Leand. conceditque 'Amic. & Dian. *p.* 8. *t.* 1. *R.* 79. id excuſat ab omni peccato, ſi infirmus non ſit capax alterius Sacramenti, & iſta haberi non poſſint, contra Suar. Regin &c. Imò etiam extra neceſſitatem non eſſe mortale. 1. Omittere Pſalmos Pœnitentiales, Litanias, & cæteras præces, docent Palaus, & Gran. Dico, *extra*, quia in neceſſitate gravi, v. g. tempore peſtis, vel morte imminente, ſtatim ungendus eſt ſinè præmiſſis orationibus, quæ tamen poſteà ſupplendæ ſunt, ſi ſupervivat infirmus Bonac. *d.* 7. *p.* 6. *n.* 8. 2. Deferre ad ægrum, vel adminiſtrare ſinè lumine. Leand. citans Poſſev. Quintan. *t.* 5. *ſ.* 13. Barboſ. *de Offic. Paroch. c.* 22. 3. Si ſolus ſinè Miniſtro adminiſtret: imò hoc in neceſſitate permittunt Tolet. Sà, &c. Vide Dian. *p.* 9. *tr.* 6. *Reſ.* 36. 4. Si ungat alter, quàm in formam crucis. Suar. Bec. Laym. V. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *Reſ.* 178

11. Paſtor ratione officii tenetur ſub mortali dare iis, qui petunt, niſi juſta cauſa excuſet: etiam tempore peſtis; modò poſſit abſque periculo vitæ; cum eo enim non teneri, docent Tann. Dian.

p. 5. *tr.* 3. *Ref.* 93. Si peste infecti sint confessi; posse sinè peccato omitti absolutè docet idem Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Ref.* 174. & *p.* 5. *t.* 4. *Ref.* 83. & 93. & *p.* 8. *tr.* 1. *ref.* 21. ex Villal. Tanner. Amic. Franc. Lugo, &c. Suar. Fill. Conin. Bon. Laym. *ll. cc.*

12. Sacerdos curatus peccat mortaliter, si petentem negligat inungere, vel differat cum probabili periculo, ne sinè Unctione moriatur æger, nisì justa causa excuset, quia in re gravi non præstat id, ad quod tenetur ex justitia. Alius verò Sacerdos, si absente Parocho licitè, & facilè possit, tenetur ex charitate, sed sub veniali tantùm: nisì tamen ægrotus valdè indigeret, v. g. si alioqui sinè omnibus Sacramentis esset moriturus, quòd aliud nullum suscipere possit; tunc enim quidam graviorem obligationem agnoscere videntur. Vide Diana *p.* 3. 4. *R.* 170. Layman. *l.* 5. *t.* 4. 7. *n.* 3.

13. Parocho vesperi timenti, ne noctu vocetur ad ægrum, non licet retinere domi sacrum Oleum, ut vocatus possit venire expeditius, licèt venialem culpam in eo tantùm agnoscat Barbos. *de Par. c.* 22. ex Possev. item Quintan. *tr.* 5. *f.* 19. ubi tamen à mortali non audet excusare eum, qui semper domi retineret.

14. Decens est, ut stupa comburatur: quia ad singulas Unctiones nova adhibenda est, nisì aliud habeatur in Agenda. Laym. *l. c.* Sà.

Resp. 2. Effectus ejus principalis est, roborare animam contra tentationes dæmonis in morte. Secundarius est. 1. Delere reliquias peccatorum. 2

Tollere

Tollere pœnas restantes. 3. Aliquando etiam sanitatem corporis conferre, si expediat. S. Thom. Sylv. Suar. *d.* 41. *s.* 1. Unde resolves.

Hujus Sacramenti non sunt capaces. 1. Pueri ante usum rationis: etsi sufficiat ea ætas, quâ possunt peccare. Nav. Suar. *loc. cit.* 2. Perpetuò amentes, aliis verô delirantibus, si ante petiverint, aut petituri fuissent, si cogitâssent, aut ostenderint signum doloris, dari potest, & debet. Sylvest. Henriq. Laym. & si tales Unctioni resistant, ligandos esse, vel fortiter tenendos, ait Tambur. apud Dian. *par.* 3. *tr.* 3. *res.* 84. qui cum Barbos. *de offic. Paroch. c.* 22. dicit, esse necessarium, quando Phreneticus non potest aliud Sacramentum suscipere.

2. Muti, surdi, & cœci à nativitate sunt capaces, atque adeò debent inungi propè organa sensuum, quibus carent: etsi exterius per illa non peccârint, potuerunt tamen peccare per interiores potentias, quibus illa respondent. Possev. Nald. Præpos. Dian. *p.* 5. *t.* 6. *R.* 11.

3. Non suscipere hoc Sacramentum, per se loquendo, seclusô, scándalô & contẽptu, non est peccatum mortale, Itâ Suar. Layman. Tann. Escob. &c. (multò minùs peccant domestici, si id non procurent.) Veniale tamen esse docent Conin. *d.* 19. *dub.* 10. contra Nugnum. Vid. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 170. & *p.* 8. *t.* 1. *R.* 58. & *p.* 5. *t.* 3. *R.* 97. ubi notat ex Tann. non censeri contemnere, qui sciens prudens omittit tempore apto, & oblata commoditate. Contrarium tamen vult Tolet. præsertim

sertim si probabiliter deinceps non sit futura commoditas.

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM I.

Quid sit Ordo, quotuplex, & quæ ejus materia?

REsp. 1. Ordo est Sacramentum, quo traditur potestas circa Eucharistiam ritè administrandam. Ordines universim sunt septem, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, Acolythatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotium. Quod rursus est duplex, Minus, & Majus sive Episcopatus. Unde quidam octo numerant. Prima verò tonsura non est Ordo, nisì latè, sed tantùm dispositio ad Ordines, per quam quis fit clericus, & capax beneficii Ecclesiastici, ac privilegiorum Clericalium. Ex iis 3. posteriores dicuntur Majores, sive sacri, ob annexum votum solenne castitatis (etsi ordinatus per gravem metum, vel nimiis blanditiis, & importunitate parentum, probabiliter eo non teneatur, nisì sponte ratificaverit. Sanch. *dis.* 29. Azor. Filliuc *lib.* 10. *c.* 4. *q.* 3. Conin. *n.* 150. Bonac. *de matr. q.* 3. *p.* 9.) reliqui minores, quos cum Vasq. alii Sacramentum esse negant, alii cum Bellarm. Conin. Filliuc. &c. communiùs, & probabiliùs affirmant. Et quidem unum, vel perfectione, ac fine, vel unitate attributionis. Vide Filliuc. *tr.* 9. *c.* 1. Bonac. *d.* 8. *q.* 1.

Resp. 2. Materia remota Ordinum est, aliquod instru-

instrumentum, traditum ordinandis in signum potestatis spiritualis. Proxima est, ejusdem traditio, & acceptio; cujus contactum physicum, & immediatum, etsi non esse essentialem aliqui probabiliter doceant, cum Sà, Henr. Regin. Layman. Dian. *t. 4. de Sacr. num. 185.* & aliis, quos citat: contrarium tamen communiùs, ac tutius, ut altera saltèm manu tangatur; imò ex præcepto ad scrupulum vitandum, utraque manu, & quidem omnia, v. g. calix cum patena: hæc cum hostia: út docet Filluc. idque simul cum prolatione verborum Episcopi. Vide Laym. *l. 5. t. 9. c. 5.* Bonac. *d. 8. p. 1. pun. 3.* Vide Dian. *p. 8. t. 1. R. 40. & 42.*

Resp. *3.* Ostiarius ordinatur traditione clavium Ecclesiæ, Lector libri lectionum. Exorcista libri Exorcismorum. Acolythus ampullarum vacuarum, vel saltèm unius, & candalabri cum cereo extincto; quia ejus est præparare lumen, vinum, & aquam ad Missam: Subdiaconus traditione calicis vacui cum vacua patena superposita; quia illius est hæc ad Missam præparare: Diaconus impositione manûs, & traditione libri Evangeliorum; quia ejus est catechizare, cantare Evangelium, & cum facultate Parochi, prædicare, baptizare *Vide sup.* Sacerdos traditione calicis cum vino; & patenæ cum pane, additâ formâ: quâ datur potestas sacrificandi; deinde impositione manûs, additâ aliâ formâ: quâ datur potestas remittendi aliis peccata. Vide Fill. *t. 9. c. 2.* Regin. Bonac. Dian. *p. 3. t. 4. R. 186. 187. & 188. & p. 8. l. c.* Ex dictis resolves:

1. Po-

1. Potest Episcopus extra Diœcesim suis subditis conferre primam tonsuram: quia non est Ordo, Bonac. & alii 4. cum Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R* 143. contra Sanch. Barbos. &c.

2. Quando dubium occurrit: an Ordo sit verè collatus, v. g. quia materia fuit dubia, iterari potest, & debet sub conditione. Quando verò sunt rationes utrinque probabiles pro nullitate, & validitate, ait Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R.* 47. ex Gran. posse sub conditione, imò debere, si sit Episcopalis, vel Sacerdotalis, v. g. si Sacerdos, vel Episcopus non tetigisset vasa sacra, aut istud instrumentum, in cujus porrectione imprimitur character. Excipit tamen Sacerdotem, qui immediatè tetigit patenam, sed non hostiam. Eum verò, qui non tetigit calicem, & patenam, dum forma proferebatur, sed paulò post, posse quidem ad majorem animi sui quietem sub conditione iterum ordinari, non tamen esse necessarium, docet Lugo *res. mor. l.* 1. *d.* 33. Rectè autem notat Dian. *l. c.* etiamsi quis timeat, ne invalide ordinatus sit, aut non recordetur, se tetigisse sacra vasa, aut non tetigisse immaginetur, non illicò iterandum esse Ordinem, cùm sola oblivio, vel timor non sufficiat ad prudens, ac rationabile dubium, vel probabilitatẽ.

Resp. 4. A) Episcopus non potest ordinare, nisi subditos, vel ratione originis (si scilicet in ejus

A) Vid. Constit. Innoc. XII. *Speculatores* editam 4. Novemb. 1694. de tollendis abusibus, & fraudibus circa Ordinationes alienorum subditorum, apud La Croix n. 2166.

ejus Diæcesi sint nati) vel ratione domicilii, ex voluntate isthìc perpetuo habitandi; vel ratione beneficii in sua Diœcesi existentis. Dian. *p.* 8. *t.* 2. *Res.* 8. Laym. Præpos. &c. commun. Quocunq; autē horum modorū sint subditi, licitè eos ordinant, ùt habetur in *c. cùm nullus, de tempore ordin.* 6. & ex communi Henriq. Less. *lib.* 2. *cap.* 34, *d.* 19. Unde resolves.

1. Qui in una Diœcesi est natus, in altera habet domicilium, in tertia beneficium, à quovis trium illorum Episcoporum potest Ordines, vel dimissorias accipere. Præpos. *q.* 1. *d.* 4. Laym. *l.* 5. *t.* 9. *c.* 9. Dian. *p.* 8. *t.* 2. *R.* 8. & 9. ubi cum Aversa, & aliis 3 contra Barbos. dicit: etsi ab uno eorum acceperit Ordinem unum, posse alterum ab alio accipere.

2. Potest quis ordinari, ùt Originarius, ubi ipse, vel pater ejus est natus. Barbos. Zerola. Aversa, & alii novem cum Dian. *p.* 8. *t.* 2. *R.* 12. Non tamen potest ordinari ab Episcopo, in cujus Diæcesi natus est fortuitò; v. g. quia mater ibi itineris, vel negotiorum causâ degebat: quia non contrahit ibi jus originis, sed ubi parentes domicilium habent; ibi enim natus esse censetur. Sanchez, & alii octo cum Dian. *p.* 8. *t.* 2. *R.* 1. contra Hurtad.

3. Qui in diversis Episcopatibus habet duo domicilia, in quibus æqualiter, (etsi non mathematice, habitat) potest ab utriuslibet loci Episcopo ordinari; quia utrique est subditus ratione domicilii. Præpos. *l. c.* Sanch. Avers. &c. cum Dian. *p.* 8

p. 8. t. 2. R. 10. ejus tamen filius ab illo tantùm, in cujus Diœcesi est natus. Quòd si fortuitò extra utriusque Diœcesim sit natus, ab utrovis potest ordinari; quia uterque censetur ejus Episcopus originis, cùm non sit prior ratio de uno, quàm de alio. Præpos. Dian. *l. c.* Natus autem ex fornicatione matris potiùs, quàm Patris domicilium sequitur. Præpos, Dian. *l. c. R.* 18.

4. Qui plura habet in diversis Diœcesibus Beneficia, potest à quolibet illorum Episcoporum ordinari. Garc. Præp. *l. c.* &c. Dian. *p. 8. t. 2. Res.* 25.

Studiosi, qui in Universitate habitant (etiam ultra decennium) animo redeundi in patriam, non contrahunt ibi domicilium, atque adeò ab ejus loci Episcopo ordinari non possunt. Imò si istic ducunt uxorem, nec filii eorum: sicut enim is non dicitur Episcopus domicilii respectu patris; ità nec Episcopus originis respectu prolis, quæ nata fingitur in domicilio patris. Dian. *p. 8. t. 2. R. 15. & 17.*

DUBIUM II.

Quæ requirantur in ordinando?

Resp. 1. Ad validam Ordinationem requiritur, & sufficit, ut mas sit baptizatus. S. Thom. 3. *p. q. 39. art.* 2. Con. *d.* 20. *d.* 10. Vasq. Fill. *t. 9. c. 4. q. 2.* Unde resolves.

1. Incapax Ordinum est, & quidem jure Divino. 1. Fœmina. Vasq. Regin. Filliuc. *loc. cit.* 2. Hermaphroditus, in quo sexus fœmineus prævalet. Filliuc. *loc. cit.* Quòd si autem in eo

incipiat

incipiat prævalere post Ordinationem validam, non potest validè consecrare, vel absolvere, licèt characterem sacramentalem retineat. Lugo *Resp. mor. l. 1, d.* 31. 3. Non baptizatus. *ibid.*

2. Validè ordinantur, 1. Perpetuò amentes, cæci, muti, privati manibus, etsi jure naturali sint inhabiles. 2. Irregulares, etsi jure Ecclesiastico sint inhabiles, maneantque ab eorum usu suspensi. 3. Pueri in cunis, qui tamen ad castitatem non tenebuntur vi voti, nisì ratificaverint. Tol. Henriq. Azor. *l. 13. c. 14.* Bonac. *l. c.*

Resp. 2. Ut Ordo licitè, & secundùm jura Ecclesiæ ritè sumatur, aut non incurratur censura, requiritur in recipientè, præter statum gratiæ. 1. Ut non sit Neophytus, vel infamis, vel Hermaphroditus. vel irregularis, suspensus, excommunicatus. 2. Animus clericandi. Trid. *sess.* 23. *cap.* 4. sinè quo si primam tonsuram, vel Ordines minores accipiat, videtur peccare, saltèm venialiter (nisì justa causa excuset) quia fraus est levis, Vid. suprà *l.* 4. *c.* 2. *d.* 1 *art.* 3. Similiter venialis inconstantia videtur sinè justa causa statum Clericalem deserere. 3. Ut sit confirmatus. Trid. *sess.* 23. *c.* 4. & quidem secundùm. Bonac. *d.* 8. *p.* 5. *n.* 10. sub mortali; secundũ Sotum, & Con. sub. veniali. 3. Literæ, dimissoriæ etiã pro prima tonsura, Episcopi proprii, sive originis, sive beneficii, sive domicilii. Vide Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 194. 4. Examen coram Episcopo de scientia necessaria ad usum cujusque Ordinis: nam Trident. *sess.* 23, *cap.* 4. pro prima Tonsura requirit: ut sciant fi-

dei rudimenta, item legere, & ſcribere: & de quibus probabilis ſit conjectura, quod Clericatum elegerint, non ſæcularis judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent. Pro Minoribus, ut linguam latinam intelligant. Pro Subdiaconatu, & Diaconatu, cognitionem eorum, quæ ad iſtos Ordines ſpectant. Pro Socerdotio tantam ſcientiam, ut populum docere poſſint neceſſaria ad ſalutem, & adminiſtrare Sacramenta. 5. Titulus ſuſtentationis, ut Beneficii, vel Patrimonii, vel Paupertatis, ut in Regularibus. Trid. *ſeſſ.* 21. *t.* 2 Vid. Bon. 6. Ordo inter receptionem unius, & alterius; cujus inverſio, v. g. ſuſcipere Diaconatum ante Subdiaconatum: erit mortale: Epiſcopatus ante Sacerdotium erit etiam invalidus, 7. Tempus, ſic minores conferuntur quavis Dominicâ, vel feſtô quidem tali, quod ex præcepto Eccleſiæ celebretur etiam in foro, ùt Sylv. Azor Barboſ. &c. commun. docent. Ac licèt Præpoſ. Fagund. Tann. Gavant. &c. putent: ſufficere quodvis feſtum duplex in Eccleſia, eamque ſententiam Dian *p.* 5. *t.* 13. *reſ.* 47. vocet tutam in praxi; eam tamen ex decreto Urbani VIII. rejectam monet Card. de Lugo *lib.* 1. *reſp. mor. d.* 43. Eosdem autem poſſe ex recepta Epiſcoporum conſuetudine, etiam feriâ 6. veſpere ante Sabbathum, quò omnes Ordines jure conferri poſſunt, notat Dian. *p.* 2. *t.* 16. *R.* 28. ex Henriq. Regin. &c, Majores verò Sabbathis Quatuor Temporum & Dominicæ Paſſionis, ac Hebdomadæ Sanctæ. 8. Inter-

ſtitia

ftitia temporum A) Sic Majores non nisì poft annum ab alterius fuſceptione conferri poſſunt, ex Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. 13. & 14. in quo tamen Epiſcopus ob neceſſitatem, vel utilitatem Eccleſiæ, poteſt diſpenſare. Eodem tamen die; non nisì de licentia Papæ, duo Ordines Majores poſſunt dari: Minores verò omnes diſpenſante Epiſcopo poſſunt dari eodem die, & ſi conſuetudo ſit, ſimul cum Subdiaconatu. Nav. *cap.* 25. Henriq. *lib.* 10. *c.* 11. Vaſq. Suar. Sà, *v. Ordo.* Laym. *l.* 5. *t.* 9. *c.* 8. 9. Locus ſcilicet pro ſolenni collatione, Eccleſia; pro privata, Sacellum. 10. Ætas, in qua ordinariè Epiſcopus non poteſt diſpenſare, & ſic pro prima Tonſura, & Minoribus requiritur ſaltèm ſeptennium completum; licèt Quintan. *t.* 6. *ſ.* 21. contra Sanch. &c. putet: ſufficere inchoatum. Pro Acolytho annus 12. completus. Fill. *t.* 9. *c.* 4. *num.* 28. Pro Subdiaconatu vigeſimus ſecundus, pro Diaconatu vigeſimus tertius, pro Sacerdotio vigeſimus quintus, omnes incepti, pro Epiſcopatu trigeſimus completus. Vide Bonac. *d.* 8. *q.* 1. Fill. *tr.* 9. *c.* 4. Laym. *l.* 5. *tr.* 9. *c.* 6. & 7. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 162. Si autem dubium ſit, an quis ætatem requiſitam habeat, v. g. pro Sacerdotio an annum 25. ingreſſus ſit, ordinari non poteſt Sanch. Laym.

A (Vide Decretum Innoc. XII. ſuper moderatione Indultorum ſuſcipiendi Ordines extra tempora à Jure ſtatuta 14. Decemb. 1693. apud La Croix. n. 2295.

In eo tamen non contineri clericos Soc JESU declaravit ipſe Innoc: 17. Aug: 1695. apud La Croix n. 2194

Laym. Bard. *d. 6. c. 11. p. 5.* §. 2. Vid. suprà *l. 1. t. 1. c. 2. d. 3.* Peccat autē tā Ordinans, quàm Ordinatus, si ordinetur, qui non habet qualitates requisitas.

Quæres, Quæ sint officia Ordinatorum?

Resp. 1. Ostiarii est: claves templi servare, aperire, & claudere ejus januas; arcere eos, quibus non licet interesse Sacris; campanas pulsare; quæ intra Ecclesiam sunt, custodire; ei, qui prædicat, aperire librum. 2. Lectoris munus est: legere in Ecclesia lectiones veteris, & novi Testamenti: item docere Catechumenos rudimenta Fidei Christianæ. 3. Exorcistæ munus est: manus imponere supra vexatos à spiritibus immundis, ad illos adjurandos, & ejiciendos: item ad exercitandos Catechumenos. 4. Acolythi munus est: præparare ampullas vini: & aquæ ad Sacrificium Missæ, & porrigere Subdiacono? ferre cereos ad idem Sacrificium, & illi ministrare, unde & Ceroferarius dicitur. 5. Subdiaconi munus est: immediatè subordinari Diacono ad Sacrificium Missæ: calicem, & patenam illi tradere: urceolum cum aqua præbere: aquam ad lavandas manus infundere: Epistolam ex officio, & solemniter in Missa legere. 6. Diaconi munus est: cantare Evangelium in Missa: ministrare immediatè Sacerdoti in omnibus, quæ pertinent ad Missæ Sacrificium: vestire altaria: crucem ferre: & denique ex commissione Sacerdotis prædicare, baptizare. 7. Præsbyteri munus est: offerre Sacrificiū Missæ: absolvere à peccatis, baptizare, benedictiones aquæ, & similes facere: populum doctrinâ, & exemplô pascere. Vide Escob. *E. 8. t. 7. c. 1.*

TRA-

TRACTATUS VI.

De Matrimonio.

CAPUT I.

De Sponſalibus.

DUBIUM I.

Quid ſint Sponſalia.

RESp. Sunt promiſſio voluntaria, deliberata, & mutua, ſignô ſenſibili expreſſa, futuri Matrimonii inter perſonas jure habiles.

Dicitur 1. Promiſſio, quia propoſitum non ſufficit, cùm non inducat obligationem. Unde qui diceret, volo te accipere, habere, aut ducere in uxorem, non contraheret Sponſalia, ùt Bonac. *q.* 1. *p.* 1. docet, & alii: quia hæc verba non promiſſionem, ſed propoſitum promiſſionis tantùm ſignificant, nisì tamen ex circumſtantiis aliud colligatur.

Dicitur 2. Voluntaria. & deliberata: ſcilicet deliberatione ſufficiente ad peccatum mortale, cùm Sponſalia ſub mortali obligent. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 273. ex Sanch. Pont. &c. etſi Bonac. *q.* 1. *p.* 4. *n.* 4. plùs requirat. Unde regulariter non ſunt valida ante ſeptennium completum, ùt docet Conin. *d.* 21. *art.* 5. Sanch. *l.* 1. *d.* 16. nisì malitia, & prudentia ſuppleat ætatem. Dian. *tr.* 4. *p.* 3. *R.* 274. Pontius, &c. (quod tamen quidam negant ſufficere, cùm jus determinarit. ætatem) imò nec poſt ſeptennium, ſi de uſu rationis ſufficienti non conſtet; utì neque, ſi vi, dolô, errore, vel ignorantiâ circa ſubſtantiam, aùt notabilem conditionem ſubſtantialem fiant ſecundùm dicta de voto, & contractibus.

Dicitur 3. Mutua. Unde si Titius promittat nuptias Cajæ, & hæc acceptet sinè repromissione, neuter obligatur; quia cùm contractus Sponsalium sit onerosus, & reciprocus, non potest claudicare: involvit enim conditionem, si tu repromiseris. Quòd si tamen Titii promissio fuisset absoluta, ac gratuita, & acceptata à Caja, solùs Titius obligaretur, non vi sponsalium, sed simplicis promissionis Ità Sanch, *lib. 3. d. 3.* contra Pontium apud Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 244.

Dicitur 4, Signô expressa: quia contractus inter homines non fit, nisì signô externô. Unde non sufficit ad Sponsalia taciturnitas Cajæ, etiam cum consensu interno in promissionem Matrimonii, quod Titius ei promittit. Si tamen Pater, vel Mater pro filio, aut filia, aut Curator pro eo, cujus curam habet, præsente, & non contradicente, dummodo metus absit, contrahat, valida erunt; quia in hoc casu jus accipit taciturnitatem pro expressione consensûs Sanch. *l.* 1. *d.* 22. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 176. Imò etiamsi pro absente: saltèm si is resciens id expressè, vel tacitè signô aliquô sufficienti ratificet. Sanch. Pont. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *res.* 271. contra quos Sot. & Henriq. ne hoc quidem requirunt, sed tantùm, ut resciens non contradicat. Quod Conin. admittit, si per ipsos tutores, vel parentes iis proponatur; tunc enim si taceant, censeri consentire.

Dicitur 5. Inter habiles, id est: qui & ætatem à jure præscriptam habent, & nullô impedimentô prohibentur. Unde resolves.

1. Quan-

1. Quando verba, vel signa sunt dubia, in foro conscientiæ standum est intentioni contrahentium, si de illa constet; in externo autem communi intelligentia, & sensu verborum ità tamen, ut potiùs inclinetur in favorem Matrimonii. Vide Dian. *p. 3. t. 4. R.* 205. Bonac. *q. 1. p. 1.*

2. Verba de præsenti, inter impuberes, apta ad Matrimonium, cùm hoc ex jure positivo sit nullum, habent vim sponsalium. Ratio est ex interpretativa intentione contrahentium: quia actus, quando non valent eô pactô, quô fiunt, valent meliore modo, quô possunt: Sponsalia autem virtute continentur in Matrimonio. Laym. *l. c. num.* 7.

3. Ad sponsalia non sufficit. 1. Si dicas: non ducam aliam, quàm te; quia sunt verba merè negativa, & potes ducere nullam. Bon. *q. 1. p. 7. n.* 13. 2. Dicere, contraham tecum, si Papa dispensaverit. Barbos. & alii 10. cum Dian. *p. 3. t. 4. R.* 290. contra Sanch. Con. & Pont. ac proinde licitum est utrique contrahenti, ante post impetratam à Pontifice dispensationẽ altero invito resilire. Si tamen impensæ magnæ factæ sint causâ dispensationis, eas tenebitur refundere resiliens. 3. Subarrhatio annuli, & missio munerum jocalium, nisí consuetudo patriæ aliud habeat. Ratio est, quia potest fieri ex aliis causis. Quòd si tamen verba unius præcesserint, tunc immissio annuli, & verbum, *recipio*, operatur Sponsalia vel etiam Matrimonium, pro ratione promissionis, ùt docet Filluc. quia recipiendo sic annulum tacitè consentit; itémque si habito inter amicos tractatu de Ma-

trimonio ſponſus miſit arrhas, & munera jocalia, eaque ſponſæ acceptavit. Layman. *lib. 5. t. 10. cap. 2.* 4. Sponſalia metu contracta, licèt juramento firmata, ſunt invalida: quia juramentum metu extortum non firmat contractum, imò probabiliter nec obligat; adeóque relaxatione non indiget. Sanch. Barboſ. Dian. *par. 3. t. 4. R. 278. ſup. l. 3. t. 2. c. 2.*

DUBIUM II.

Quæ, & Quanta ſit obligatio Sponſalium;

Reſp. 1. Obligant ad ineundum Matrimonium ſub peccato mortali: ſi tamen terminus non ſit præfixus, ſufficiet, ſi promittens impleat, quando à promiſſario requiretur, vel pro more Regionis. Ratio prioris patet ex natura contractûs oneroſi, in re gravi. Ratio poſterioris eſt, quia id eſt commune omni debito. Sanch. *l. 1. d. 28.* Conin. *d. 22. dub. 1.* apud. Dian, *p. 2. t. 4. R. 275.* Pontius tamen *ibid.* vult obligari ſtatim poſt contractum. Unde reſolves.

1. Reſiliens cogi poteſt ad Matrimonium, etiam à Judice per cenſuras, quod tamen rarò expedit ob periculum infelicis exitus.

2. Si Judex ſecundùm allegata, probata, cogat ad Matrimonium, licèt à parte rei revera coactio ſit injuſta, valet Matrimonium. Sanch, & M. Perez. contra Texed. apud Dian. *par. 9. t. 8. R. 26.*

3. Fornicatio ſponſæ eſt circumſtantia in confeſſione exprimenda: quia mutat ſpeciem; & conſtituit injuſtitiam, quæ in ſponſa gravis eſt, ideó-

que mortalis habetur; ut si quis rem alteri promissam notabiliter corrumpat: quod tamen sponsus, non censetur facere fornicando, cùm in viro fornicatio non tanti æstimetur, nisi aliud accedat. Sanch. *l.* 1. *d.* 2. Con. Fagund. Fill. &c. probabiliter contra Layman. Azor. &c. Vide Lugo, *d.* 16. *n.* 176.

4. Qui simulatô animô, promisit, per se loquendo non obligatur ad nuptias, tametsi damnum creatum debeat resarcire. Dixi, per se: quia si facta promissione puellam inducat ad copulam, tenetur illam ducere. Bon. *l. c. p.* 2. Ubi excipit, si puella esset longè inferioris conditionis, v. g. quoad nobilitatem, vel divitias: tunc enim non teneri ducere, v. g. virum nobilem filiam agricolæ: præsertim si illa fuerit conscia disparis status seu conditionis, eò quòd tum decipi potiùs voluerit, quàm decepta sit; unde nec teneri illam eo casu dotare. Secùs tamen si ipsa inæqualitatem status ignorâvit, aut si ipse non fictè, sed ex animô Matrimonium promiserit. Ita Bonac. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 7. & *seq.* ex Vasq. Mol. d. 106. Sanchez. *l.* 1. *d.* 10. Vid. Less. *l.* 2. *c.* 10. *d.* 3. Laym. *c.* 1. *n.* 10. & M. Per. *d.* 2. *s.* 3.

5. Sponsalia posteriora contra priorem fidem inita, tametsi jurata sint, aut copula etiam accesserit, sunt invalida. Sanchez, & Villal. Contrarium tamen tenent Conin. & Pont. cum Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 210. Matrimonium tamen post Sponsalia contractum cum altera est validum, licèt injustum. Bonac. *p.* 5. & 7. Laym. *cap.* 1. *num.* 5.

 6. Libe-

6. Liberi, qui parentibus inſciis contraxerunt Sponſalia, etiam cum iis, qui imparis ſunt conditionis, v. g. nobilis cum ignobili, licèt peccarint, tamen obligantur; nec à parentibus poſſunt impediri, quò minùs ſervent fidem datam. Laym. *l. c. n.* 12. ex S. Thom. &c. niſi ſcandalum magnum ex Matrimonio timeretur. Dian. *p. 9. t.* 7. *R.* 71. ex Molin. Sanch. &c.

7. Reſiliens culpabiliter à Sponſalibus perdit ſuas arrhas, & tenetur ad alterius partis reddendas, ac ad reſtitutionem, quanti ejus intererat talem contractum impleri.

Reſp. 2. Ubi Tridentinum non eſt receptum, Sponſalia jure antiquo tranſeunt in Matrimonium per quævis ſigna externa, maritali affectu exhibita. v. g. per copulam. Dico, ubi Trid. &c. quia ubi hoc receptum eſt hæc ſigna non tenent, ſi ſint clandeſtina: ideóque graviter in iis peccari poteſt. Unde ſequens Caſus reſolvitur.

Sponſis non licent tactus impudici, cùm proximè diſponant ad copulam, & pollutionem; etſi liceant amplexus, & oſcula in ſignum amoris. Sanch. *l. 9. d.* 47. Vide Dian. *p.* 2. *tr.* 17. *Reſ.* 6. & *t. 1. miſc. Reſ.* 31. & *p.* 4. *Reſ.* 131.

DUBIUM III.

Quomodo diſſolvantur Sponſalia?

Reſp. 1. Diſſolvuntur ſequentibus caſibus, 1. Per Matrimonium validum cum alia initum. Bonac. *p.* 7.

2. Per mutuum conſenſum, ſicut quivis contractus. Laym. *c.* 2. *n.* 8.

3. Si

3. Si superveniat impedimentum dirimens Matrimonium. Bon. *p. 8. n. 5.*

4. Per atrox crimen alterius sponsi solvuntur ex parte innocentis: quale censetur 1. fornicatio, sive spiritualis, ùt hæresis: sive corporalis, tam sponsi, quàm sponsæ, post Sponsalia, & sponsæ etiam ante illa, sed à sponso ignorata, licèt per vim facta. Bon. *p.* 8. Imò si sponsa permittat se se tangi impudicè ab alio per oscula, & amplexus, potest sponsus resilire à Sponsalibus; sed non vice versâ: quia etsi sponsus id faciat, non est dedecus sponsæ, nec mutatio alicujus momenti. Reg. Sanch. Dian *p. 3. t. 4. R.* 283. Limitant autem Conin. & Laym. nisì talia oscula, & tactus sint ità frequentes, ut indicent valdè propensum sponsi animum in alteram, ut meritò timeri possit, ne sponsæ non sit fidem servaturus. Si autem uterque sponsus fornicetur post Sponsalia, neutrum posse resilere, docent Palaus, & Bonac. contra Conin. Regin. Sanchez, Laym. & Pont. qui soli viro id eo casu permittunt, eò quòd delicta sint imparia, & longè graviùs damnum immineat ipsi propter incertitudinem prolis. Dian. *l. c. res.* 284. 2. Furtum grave, homicidium, &c. vel simile, quod grave damnum, vel infamiam pariat. Bon. *p.* 8. *n.* 12.

5. Si notabilis mutatio accidat, vel detegatur quæ si à principio cognita fuisset à Sponsalibus deterruisset; qualis esset, v. g. 1. Inimicitia, vel odium grave inter sponsos. Quò refertur morum asperitas, vel sævitia post Sponsalia primum cognita:

ta: item justus timor, ne ex Matrimonio scandala, & gravia odia nascantur inter parentes, vel consanguineos. Laym. *c.* 1. *n.* 78. Bon. *p.* 8. *n.* 2. & *c.* 2. Si alteruter incidat in lepram, paralisin, morbum Gallicum, &c. si graviter mutiletur, ut amissione oculi, nasi, vel alter graviter deformetur, præsertim sponsa; vel sponsus reddatur ineptus ad opificium exercendum, vel acquirendum officium ad sustentationem familiæ necessarium. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 85. Sanch. *l.* 1. *d.* 57. Con. *d.* 23. *dub.* 8. Laym. & Bon. *ll. cc.* Non tamen tenetur, sponte aperire tales defectus, qui reddant nuptias minùs quidem appetibiles, non tamen perniciosas, præsertim si aliquam infamiam habeant adjunctam (v. g. si sponsa vi, vel sponte fuisset corrupta) dummodo tamen contrarium positivè verbô, factove non simulet; potéstque interrogatus licitè dissimulare, & contrahere Matrimonium. Si verò defectus sint perniciosi, v. g. morbus contagiosus, gravis infamia, sive personalis, sive generis, aut familiæ, non licèt etiamsi post Sponsalia contracta in eos inciderit, contrahere cum eorum ignaro, nisi similes defectus ipse patiatur. Conin. Pont. Dian. *p.* 5. *t.* 4. *R.* 28. ubi ex Conin. & Sanch. contra Pont. Navar. &c. infert: sponsam post Sponsalia corruptam posse sponsum defectûs istius occulti ignarum cogere ad standum Sponsalibus, & contrahendum Matrimonium. 5. Si magna alterius debita detegantur: vel grave sit periculum fortunarum, famæ, morbi, paupertatis, &c. vel sponsa dotem, promissam afferre nequeat

queat: vel denique, si sponsus incipiat vagari cum incommodo sponsæ. Bon. *loc. cit.* Quòd si autem defectu sponsæ detecto dubitet sponsus, an si eam ab initio cognovisset, contracturus fuisset, tum si defectus ille censeatur gravis, ac notabilis, præsumetur pro sponso, cui liberum erit resilire. Sanch., Bonac. Tan. *t. 1. l.* 1. *d. 65.* secus si defectus sit levis, Bald. *lib. 9. cap. 11. par. 7.*

6. Si alter sinè alterius licentia proficiscatur in terram longinquam: quia censetur renuntiare suo juri. Laym. *l. c.* Bon. *p. 6.*

7. Si sint inita cum conditione certo tempore contrahendi Matrimonium, liberatur obligatione is, per quem non stetit, quo minùs sit contractum. Laym. *n. 16.*

8. Solvuntur, licèt sint jurata, per susceptionem Ordinis sacri, vel ingressum alterius in Religionem, aut votum eam ingrediendi. Layman. *l. c.* Bon. *p. 5.* Nec obstat: si hic postea ad sæculum redeat, ùt docet Sanch. *l.* 1. *d. 24.* licèt Præp. Fill. & alii putent, talem ex parte sua prioribus Sponsalibus teneri, uti etiam ad damna resarcienda sponsæ: si quæ passa esset. Unde non posset ingredi Religionem, si sponsam defloràsset, nec aliter, quàm per Matrimonium posset resarcire damnûm. Vide Dian. *p. 3. t.* 4. *R.* 201. Bon. *l. c.*

9. Probabile est, solvi etiam per votum simplex castitatis, ùt docent Suar. Azor. aliique, cum hoc sit de meliore bono; etsi contrarium doceant Fill. Sanch. Conin. & alii: eò quòd DEUS non acceptet promissionem rei alteri promissæ, & in

alterius

alterius præjudicium. Unde etiam in foro externo talis solet compelli, ùt vel fidem servet, vel intret Religionem. Interī post tale votū alteri parti datur jus Sponsalia solvendi, eò, quòd vovens resilierit, & censeatur juri suo renuntiasse. V. Bon. *p.* 5. *n.* 13.

10. Per Matrimonium validum dissolvitur saltèm quoad eum, qui non contraxit Matrimonium; quoad eum verò, qui contraxit, non extingui obligationem, si alter expectet, sed suspendi, & Matrimoniô istô solutô, teneri ad sponsalia priora, docet Pont. contra Sanch. qui vult omninò dissolvi. Vide Dian. *par.* 3. *t.* 4. *R.* 209.

11. Si sponso nova superveniat hæreditas, ità ut illi sponsa jam sit inæqualis, non habet jus resiliendi: quia non est deceptus in conditione sponsæ, in qua nulla facta est mutatio. Idem est de sponsa, si ipsi hæreditas nova superveniat. Sanchez, Conin. Regin. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 286.

Resp. 2. In supradictis causis, quando manifestæ sunt, non requiritur authoritas Judicis ad dissolvenda Sponsalia, alioqui requiritur. Quòd si sponsus, cognito suo jure resiliendi, nihilominùs carnaliter cognovit sponsam, censeretur tacitè suo juri renuntiâsse, & sponsalia ratificâsse. Laym. *cap.* 1. *num.* 13.

CAPUT II.

De Matrimonio secundùm se.

DUBIUM I.

Quid sit, quæ ejus materia, forma, & minister.

RESP. Est Sacramentum inter baptizatos, quo vir, & mulier sibi mutuò legitimè corpora sua

tradunt

tradunt ad perpetuam vitæ societatem, usum pro-
is suscipiendæ, & remedium concupiscentiæ. Ma-
teria ex qua, & proxima, est mutuus consensus
externis signis expressus, quatenùs habet rationem
traditionis. Forma autem est, idem consensus, qua-
tenùs habet rationem acceptationis. Suar. *tr.* 3. *d.*
. *sect.* 1. *art.* 1. Sanch. Vasq. Minister non est
Sacerdos, sed ipsi contrahentes, quia hi ponunt
materiam, & formam. Porrò Matrimonium dici-
tur ratum, quando contractus est factus, etsi non
it secuta copula carnalis; consummatum verò dici-
tur, quando ea secuta est. Unde resolves.

1. Validè, & licitè contrahi potest cum pacto
continentiæ, sine intentione prolis, & remedii con-
cupiscentiæ. Ratio est, quia non pugnat cum es-
entia Matrimonii. Et patet exemplô Beatæ Vir-
ginis, & Sancti Josephi.

2. Non videtur licitum, contrahere tantùm pro-
pter voluptatem carnis, vel vanitatem: quia finis
debet esse saltèm honestus. Nav. *c.* 22. *n.* 79.
Sanch. *l.* 2. *d.* 29. *q.* 3.

3. Licitè contrahitur in remedium concupiscen-
tiæ, nihil aliud intendendo, modò, proles positi-
vè non impediatur; hoc enim sub mortali non
icet. Conin. *d.* 25. *d.* 2. *n.* 16. Pontius *l.* 1. *cap.*
1. Hurtad. Perez. *a.* 18. *s.* 7. *n.* 6. ex 1. Corinth.
Hinc etiam conjuges possunt abstinere ab usu
conjugii, & optare, ne plures accipiant liberos,
quàm possint alere, dummodo, ut dixi, positivè
non impediant, nec abortum procurent. Perez *l.*
Bonac. *q.* 4. *p.* 1. *n.* 12. Navar. *c.* 16. &c.

4. Licitè

4. Licitè etiam contrahitur ob fines honestos extrinsecos fini intrinseco Sacramenti (qui est mutua animorum conjunctio, & conjugum sanctificatio,) non contrarios, v. g. ad pacem inter regna, vel illustres familias componendam, vel splendorem familiæ conservandum. Ità contra Sanchez, & Sylv. docent Præp. Pont. Gasp. Hurt. Dian p. 3. *t.* 4. *R.* 219. V. Per. V. *dist.* 18. *f.* 7. *n.* 7 ubi cum Diana *loc. cit.* etiam permittit; ob divitias, & nobilitatem.

5. Validè, sed illicitè contrahitur cum intentione negandi debitum, vitandi prolem, vel etiam non educandi, mœchandi, &c. nisi tamen talis intentio in pactum deducatur: id est, nisi adjiciatu tanquam conditio obligans ad aliquid contrariun essentiæ Matrimonii. Unde invalide contrahit, qu vinculum Matrimonii vult tantùm durare per an num, vel reservat sibi potestatem adulterandi, ve non reddendi debitum debitè exigenti. Vid Perez *f.* 6. *&c. ll. cc.*

6. Contrahentes, ut non peccent, debent esse i gratia, etiam tunc, quando per Procuratoren contrahunt: quia verum Sacramentum suscipiunt licèt dormiant. Secùs est de Procuratore pe quem contrahunt, uti & de Sacerdote copulante quia nec suscipit, nec administrat Sacramentum sed tantùm ùt testis assistit. Card. de Lugo *de Sacr d.* 8. *f.* 9. *n.* 155.

7. Conjux habet potestatem in alterius corpu sed non ad exercendam libidinem generationi ac versantem.

8. Re-

8. Requiritur consensus de præsenti, verbô, scriptô, aut nutibus expressus: sufficit tamen exprimere per alium; ut si parentes pro filiis contrahant, his tacentibus. Vide Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 72. Sufficit etiam. 2. si alterius consensui præcedenti, & non revocato, alterius accedat. Unde si quis coram Parocho non verè consenserit, satisfacit consentiendo posteà. V. Dian. *l. c. R.* 292.

Quæres, An sufficiat consensus conditionatus.

Resp 1 Sufficit conditionatus, sub conditione de præterito, vel præsenti, stante conditione: quia tunc contractus non suspenditur.

Resp. 2. Sufficit sub conditione necessaria de futuro, dummodo contrahentes non intendant suspendere tantisper consensum, v. g. duco te, si cras sol oriatur. Item sub conditione de futuro impossibili, v. g. Si cœlum tetigeris, vel de futuro turpi, modò non repugnet substantiæ Matrimonii & consensus sit absolutus, v. g. si patrem occideris. Ratio est, quia tales conditiones habentur pro non adjectis. Sanch. *l.* 5. *d.* 15. Mol. Fill. Less. 2. *cap.* 18. Laym. Bonac.

Resp. 3. Non sufficit sub conditione de futuro, quæ sit contra substantiam obligationis matrimonialis, v. g. si prolis generationem impedire velis maleficiò, vel victum comparare adulterio. Patet ex *fin. de cond.* V. Sanch. *l.* 5. *d.* 10. Con. *d.* 29. *dub.* 3. Fill. &c.

Resp. 4. Consensus sub conditione honesta de futuro est contractus Sponsalium tantùm, & non Matrimonii, quia hic debet esse de præsenti. Ob

quàm

quàm rationem non incipiet validari Matrimonium sinè novo consensu, postquam conditio impleta fuerit, ùt docet D. Th. cum aliis apud Sanch. etsi Fill. Laym. & alii quidam putent, contrarium esse probabile, eò quòd contractus celebratus sub conditione honesta futura, hac impleta, purificetur. Quod concedit Bonac. *q.* 2. *p.* 10. *n.* 20. si contrahentes in eôdem consensu manserint, saltèm virtualiter.

DUBIUM II.

De usu Matrimonii.

ARTICULUS I.

An usus Matrimonii, sive actus conjugalis sit licitus

Resp. Per se, est licitus, & honestus. Quod est de fide, & patet ex 1. Corinth. 2. *Uxori vir debitum reddat.* Per accidens est illicitus sequentibus casibus.

1. Si Matrimonium à parte rei sit nullum: quod tamen si uterque ignorat, non peccat, nisì materialiter. Si uterque, vel alter id certò sciat, non potest, quocunque etiam periculo proposito, uti Matrimonio. Unde: si non potest sinè periculo vitæ, aut famæ detegere impedimentum, nec sperare dispensationem, debet vel ingredi Religionem si necdum consumavit, vel fugere, vel petere divortium, ob conjugis sævitiam v. g. vel adulterium; si tale sit vel certè omnia imcommoda, patienter sustinere. Bonac. *q.* 8. *p.* 8. *n.* 10.

2. Si Matrimonium sit dubium; Et quidem si alter tantùm dubitet, is non potest petere debitum reddere tamen tenetur, cùm alter habeat jus petendi

tendi. Si uterque dubia fide contraxit, vel dubitat de ejus valore, neutri petere, aut reddere licet ante veritatis indagationem. Vasq. Sanch. Dian. Bald. *d.* 6. *tr.* 11. *p.* 7. §. 3. Secùs post eam Bon. *q.* 4. *p.* 4. V. suprà *l.* 1. *t.* 1. *c.* 2. *d.* 3.

3. Si fiat cum gravi periculo vitæ, aut sanitatis: Nisì tamen sit causa gravis, cui damnum corporale videatur postponendum, v. g. periculum incontinentiæ in se, vel comparte. Bonac. *p.* 6. *n.* 8. M. Perez. *d.* 50. *s.* 4. *n.* 5.

4. Si fiat pravo fine, v g. tantùm voluptatis causâ. Quod tamen Doct. communiter, ùt Sanchez *l.* 9. *n.* 11. Bonac. *q.* 4. *p.* 6. censent esse tantùm veniale, contra Pontium, qui vult esse nullum: ac propterea damnata est ejus opinio ab Innocentio XI. Proposit. 9. A) nullum autem erit, si delectatio non quæsita sentiatur; vel ad eam se excitent, quando copula debita redditur. Sanch. *l.* 9. *d.* 11. *&c.* Vide etiam Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 116. Bon. *p.* 6. M. Perez. *d* 49. *s.* 2. *num.* 6.

5. Si exerceatur mente adultera, ut si dum accedit ad suam, imaginetur aliam, ut animum pacat, quod est mortale. Sanch. Bonac. *Part.* 6. *num.* 7.

6. Si fiat modô indebitô, v. g. 1. Si non servetur vas naturale: quod multi docent esse veram sodomiam, alii esse grave peccatum contra naturam; v. 6. Præcep. 2. Si sinè justa causa situs sit innatu-

A) Innoc. XI. damn. Proposit. IX. *Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitùs caret culpâ, ac defectu veniali.*

innaturalis, præposterus, &c. quod aliqui dicunt esse mortale, alii, seclusô periculô effusionis seminis, veniale tantum, etsi grave, & graviter increpandum. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 204. 3. Si alter conjugum ex morositate, vel alia ratione seminationem cohibeat: quod quidam generatim dicunt esse mortale; quia finis actus conjugalis, scilicet generatio, impeditur: quidam tamen, ùt Præpos. & Sanch. dicunt, in fæmina nullum esse. Vide Bon. *p.* 6. *n.* 14. *& p.* 1.

7. Si loco indebito, v. g. sacro, qui inde violetur, in loco publico.

8. Si absque urgente causa fiat tempore indebito. 1. In magna solemnitate, ùt Paschæ, vel pridie communionis. Vide Perez. *d.* 49. *s.* 3. 2. Quando uxor est gravida, saltèm si sit periculum abortus. Navarr. Sylvest. Sanch. Conin. Fill. *n.* 337. Hoc enim si non sit; non erit saltèm mortale; quòd enim tunc fine suo frustretur semen, non sequitur per se ex actu. Unde Dian. *p.* 3. *tr.* 1 *R.* 204. & Conin. *d.* 34. *dub.* 9. nullum peccatum agnoscunt. 3. Quando uxor laborat fluxu menstruo. Quod tamen non est mortale, contra Azor docet Sanch. *l.* 9. *d.* 21. *n.* 2. Imò aliqui apud Dian. *l. c.* ùt Pontius *l.* 10. *cap.* 11. *& c.* 14 *num.* 5. *&* 6. docent, nec veniale esse, si periculum urgeat, quod Sanch. *loc. cit.* docet esse probabile; additque Mart. Perez, si ob finem honestum fiat, nullum esse, & teneri reddere debitum uxorem, si maritus exigat. Vid. *d.* 49. *sect.* 3.

Ex dictis casibus consequenter resolvitur, lici-

tum

tum esse uti Matrimoniô. 1. Prolis causâ, etsi hæc non necessariò debeat intendi, dum exercetur, dummodo positivè non impediatur; imò etiam aliquādo sīplici affectu licitè excludatur. v. g. a paupere ne, nimium prolibus gravetur. 2. Ad vitandum periculum incontinentiæ in se, vel comparte. Martin. Perez. *d.* 40 *sect.* 2. ex Conin. Pont. Hurtad, &c. contra Sanch. qui vult esse veniale, nisì tamen stimuli carnis aliter sedari non possint. 3. Valetudinis causâ, vel propter alios fines extrinsecos: quia, honestum ex natura sua, & relatum ad unum finem licitè refertur ad alium isti non repugnantem, ùt docent Sà, Conin Layman. *l.* 5. *t.* 10.. *c.* 4. Mart. Perez *d.* 49. *sect.* 2. *n.* 4. V. Dian. *p.* 2. *t.* 4. *R.* 218. Solius tamen sanitatis causâ uti, probabile est, esse veniale, ùt docet S. Thom. Henriq. Layman. *loc cit.* contra Mart. Perez, &c. *ll. cc.*

Quæres, An, & quando liceant tactus, aspectus, & verba turpia inter conjuges?

Resp. Tales actus per se iis licent; quia cui licitus est finis, etiam licent media, & cui licet consummatio, etiam licet inchoatio. Unde licitè tales naturam excitant ad copulam. Quòd si verò seperatim, & sinè ordine ad copulam, v. g. voluptatis causâ tantùm fiant, sunt, venialia peccata, eò, quòd ratione statûs, qui illos actus cohonestat, habent jus ad illos: nisì tamen, ùt sæpè contingit, sint conjuncti cum periculo pollutionis, aut conjuges habeant votum castitatis tunc enim sunt mortalia, ùt dictum suprà *l.* 3. *t.* 4. *c.* 2. *d.* 4. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 204. & 216. Unde resolves.

1. Conjux venialiter tantùm peccat. 1. Tangendo seipsum ex voluptate, & tactum non ità expressè referendo ad copulam, ùt contra Vasq. & alios probabiliter docet Sanch. *lib. 9. d. 41.* 2. Oblectando se venereè, sinè periculo pollutionis; de actu conjugali cogitato, dum abest compars, vel actu exerceri non potest. Fill. Laym. Tann. Malder. cum Dian. *p. 3. t. 4. R. 224.* contra Nav. Azor. &c.

2. Peccat graviter. 1. Vidua, quæ se venereè oblectat de copula olim habita: quia est illi illicita per statum, 2. Bigamus, qui in actu conjugali cum secunda exercito, repræsentat sibi priorem, & de ea carnaliter delectatur, quia est permixtio cum aliena. Laym. *l. 1. t. 9. c. 6.* Vid. suprà *lib. 3. t. 4. c. 2.* & *l. 5. c. 1. dub. 2. art. 2.*

ARTICULUS II.

An actus conjugalis sit præceptus, & dibitus?

Resp. 1. Etsi conjuges nulla lege obligentur ad usum Matrimonii, tenentur tamen per se ex justitia sibi reddere debitum, si alter ab altero expressè, vel tacitè, verecundia scilicet obstante, petat. Ratio prioris est, quia non tenentur uti suo jure. Ratio posterioris sequitur ex natura contractûs mutui. S. Thomas *in 4. d. 32. q. 1. a. 2.* &c. communiter ex 1. Cor. 7. Unde resolves.

1. Neuter tenetur, per se loquendo, ad petendum debitum, etsi per accidens aliquando teneatur; vel ex charitate, v. g. avertendum periculum incontinentiæ imminens conjugi, v. Perez. *d. 50.*

f. 2.

f. 2. *n.* 4. & 5. vel ex juſtitia legali, eô quòd ſalus publica periclitetur, nisi proles naſcatur.

2. Conjuges tenentur ad cohabitationem, nec poteſt alter ab altero invito diutiûs abeſſe, ſinè neceſſitate: quia hæc obligatio ſequitur ex obligatione reddendi debitum. Sanch. *l.* 9. *d.* 4. Con. *d.* 34. *d.* 2. *n.* 19. Perez *d.* 50. *f.* 3.

3. Peccat mortaliter, qui conjugi seriò, & inſtanter petenti debitum negat; quia eſt res gravis, & debetur ex juſtitiâ intellige, nisì petens precibus, aut alia ratione honeſta averti poſſit, & petitio non ſit immoderata (nam, ſi ſæpè petenti ſemel, vel bis negetur, citra periculum incontinentiæ, videtur tantùm eſſe veniale, ob levitatem materiæ: & aliquando, ſi nimìs immoderatè, & juſto ſæpiùs petat, nullum, ſecundùm Perez *d.* 50. *f.* 4.) nec ſit alia juſta cauſa negandi. Bonac. *q.* 4. *p.* 1. ex Sanchez, Filliuc. &c. Juſtam autem, ſeclusô periculô incontinentiæ utriusque, eſſe cenſet M. Perez. *loc. cit. n.* 6. ſi plures naſcantur filii, quàm poſſint alere.

4. Peccat graviter vir, vel mulier, ſi ſe impotentem reddat, etiam mediis aliàs licitis, v. g. jejuniis, &c. invita comparte: imò ſi aliter non poſſit reddere debitum, licitè non obſervat jejunia Eccleſiæ; ſicut & uxor, ſi notabiliter iis fiat deformior. Bonac. *l. c.* Sanchez *l.* 9. *d.* 3. *n.* 11. Regin. Conin. Fill. *n.* 306, &c. Perez *d.* 50. *f.* 2.

5. Conjux tenetur reddere debitum, quamvis illicitè petenti, ſi redditio hic, & nunc non ſit illicita, v. g. petenti voluptatis causâ, vel ligatô

castitatis votô, vel die festô, &c. Vide Sanch. *l.* *9. d. 6.* Pont, *l. 10. c. 3.* Conin. *d. 34. d. 6.* Perez. *d.* 50. *f. 5.* Quia malitia alterius non dat illi jus negandi, quod suum est. Non tamen tenetur reddere petenti, sinè gravi causa, modò innaturali, vel in loco publico, vel sacro, &c.

6. Non tenetur reddere, 1. Si alter alteri debitum remiserit, v. g. si consensu mutuo voverint castitatem, vel authoritate publica celebrârint divortium. 2. Si petens sit amens; quia talis non est capax usus dominii, nec petit cum ratione, & humanô modô. Quòd etiam valet in ebrio. Simpliciter tamen uti petere, itâ reddere licet tam ebrio, quàm amenti; nisi esset periculum fœtus enecandi. Navar. *c. 16.* Sylv. Laym. *c.* 1. *n. 9.* 3. Si alter mœchatus sit; quia *frangenti fidem, fides frangitur eidem*: nisi tamen ipse quoque sit adulter, vel causa adulterii.

7. Etsi is, qui Matrimoniô contractô sciens prudens voluntariè cognovit consanguineam uxoris, in primo, vel secundo gradu, non possit petere debitum, tenetur tamen reddere. Idem est de eo, qui, inscia comparte, vovit castitatem, post Matrimonium consummatum. Si tamen antè vovisset, videtur obligari ad ingressum Religionis, saltèm primo bimestri (nisi tamen Matrimonium consummaverit) imò etiam post, si uxor consentiat, de quo plura vide apud Laym. *c. 11. n.* 10.

Resp. 2. Conjux non tenetur reddere debitum, si inde grave damnum, vel periculum sibi, vel proli meritò timeat. Perez. *dist.* 50. *sess.* 4. Unde non tenetur sequentibus casibus. 1. Si

1. Si illud petat maritus morbô contagiosô laborans, v. g. Gallicô, peste, leprâ, &c. (nisì tamen hæc ante Matrimonium fuerit cognita, & non sit nimìs gravis) Bonac. *q.* 4. *p.* 1. *n.* 8. Perez. *d.* 50. Sanchez. *l.* 9. *d.* 14. Layman. *l.* 5. *tr.* 10. *p.* 4. *c.* 1.

2. Si petat ab uxore laborante febri, vel aliô morbô, cui copula noceret: Bonac. *q.* 4. *p.* 1. *n.* 4. ex Sanchez, &c. item Per. *loc. cit.* aut, ut quidam volunt, tempore menstrui: Bonac. *q.* 4. *p.* 3. *num.* 11. & *p.* 6. *num.* 10. contra Sanch. Hurt. Per. *d.* 49. *f.* 3. aut dum uxor est gravida, & ex redditione periculum mortis (vel etiam abortus) probabile timetur proli jam conceptæ: Imò tunc nec petere, nec reddere licitum est, ùt per se patet, ait Laym. *c.* 1. *n.* 7. & esse mortale dicit Perez. *dist.* 49. *f.* 3. (addens ex Sanch. Conin. & Hurtad. cessante periculo prolis usum Matrimonii licitum esse) aut si non possit uxor edere fœtum, nisì mortuum: Bonac. *q.* 4. *p.* 1. & 2. *num.* 14. (Laym. tamen *c.* 7. *n.* 7. dicit: eo casu licere reddere, imò & petere: quod Bon. *loc. cit.* concedit, si fiat ob periculum incontinentiæ) aut non possit edere, nisì cum præsenti periculo vitæ. Bon. *loc. cit.* *n.* 7. Laym. *l. c.* *n.* 6. Quod tamen ad vitandam incontinentiam, aut alia gravi ex causa, eam posse permittere, & debitum reddere insinuat Laym. *l. c.* ex Sanch. *l.* 7. *d.* 102. *n.* 11. Denique propter grave periculum morbi (non tamen propter ordinarios dolores partûs) potest conjux negare debitum, etiamsi in altero

esset periculum incontinentiæ, Sanch, Præp. Palaus, Dian. *p. 6. t. 7. R. 64. & p. 9. t. 7. R. 4.*

3. Si alter debitum exigat innaturali modô, nisi tamen ex negatione timeantur graviora mala: v. g, rixæ, odium, incontinentia.

Quæres. An aliquando liceat impedire prolis generationem.

Resp. Possunt quidem conjuges ex gravi causa aliquid facere, ex quo per accidens sequatur effusio seminis: peccant tamen, si in usu matrimonii, vel post usum faciant aliquid quô impediatur conceptio, aut semen conceptum rejiciatur. Ratio prioris est, quia non impeditur generatio, ne indirectè quidem, sed tantùm permittitur, ut non fiat, quod licet ex causa rationabili. Ratio posterioris est, quia agunt contra fidem, & finem principalem matrimonii. Unde tales non excusat paupertas imminens, aut periculum ex partu. Unde resolves.

1. Licitè interrumpitur actus conjugalis, etsi ex naturæ concitatione secutura sit pollutio, dummodo sit justa causa interrumpendi, v. g. si ex continuatione immineat periculum morbi, vel mortis ab hoste, vel aliquis alius interveniat. Vide Perez *d. 29. s. 9.*

2. Peccat probabiliter fœmina, quæ in usu Matrimonii animum aliò distrahit, ne natura excitetur, venialiter tamen, út Perez *l. c. n. 7.* docet ex Sanch.

DU-

DUBIUM III.

An, & quibus ex causis possit fieri divortium?

Resp. 1. Etsi Matrimonium consummatum inter Christianos nullo casu solvi possit, quoad vinculum, vivente utroque conjuge (Vid. Sanch. & Per. *d.* 20. *s.* 9. *&* *d.* 55. *s.* 4.) divortium tamen, seu potiùs seperatio quoad torum, fit sequentibus casibus:

1. Si alter conjux moriatur; de quo si est certum, rursus nubere potest: quòd si interim alter mortuus non sit, fama tamen, & indicia sufficientia habeantur, excusatur nubens, neque ex dubio superveniente, an prior vivat, debent separari, cùm fortè non vivat, ideòque Matrimonium sit validum.

2. Si ex conjugibus infidelibus altero ad fidẽ converso, alter maneat infidelis(saltèm nisi pacificè cohabitare velit, sine contumelia Creatoris) ìdque ex dispensatione divina, in favorem fidei, ùt patet ex 1. Cor. 7. 15; Perez. *d.* 26. *s.* 4. &c. commun.

3. Si ante Matrimonii consummationem (ad quam intra primum bimestre, quod ad deliberationem datur, non tenentur, nec cogi possunt sinè injuria) alter intret Religionẽ, in eaque profiteatur. Perez. *l. c.* &c. communiter.

4. Si Papa ex alia justa causa dispenset ante consummationem, sicuti eum posse probabilior sententia affirmat. Navar. Bellarm. Perez *d.* 20. *sess.* 7.

Resp. 2. Manente vinculo Matrimonii, licitè fit divor-

divortium, & ſeperatio quoad torum, & cohabitationem, ad tempus, vel in perpetuum, ob gravem, & juſtam cauſam, qualis eſt:

1. Alterius conjugis culpabile adulterium (per quod hìc etiam intelligitur omnis ſpecies luxuriæ, in qua caro cum alia dividitur, qualis eſt beſtiálitas, ſodomia, etiam intra eundem ſexum. Bonac. *q.* 4. *p.* 5. *n.* 2. contra Fill. Sanch. Perez *d*, 56. *ſ.* 1. & 2. ex. Matth. 5. & ex *c.* *Gaudemus*, *c.* *Ex literis*. non tamen mollities, vel pollutio, oſcula, tactus, vel amplexus impudici. Bon. Sanch. Perez *ll. cc.* licèt propter ſimilia ad tempus poſſit aliquando fieri ſeparatio, ut nocens emendetur) tunc enim innocens Religionem ingredi, aut ſacros etiam Ordines ſuſcipere poteſt, nocens verò nonnisì cum innocentis conſenſu. Excipitur tamen. 1. Si uterque conjux particeps ſit ejuſdem criminis, vel æqualis. Sanch. *l.* 10. *d.* 6. Bon. *l. c.* 2. Nisì innocens alteri condonârit, quod aliqui eum feciſſe cenſent, ſi eam poſt adulterium intellectum rursùs cognoverit. Bon. ex Con. Henr. Fill, Per. *ſ.* 3. ubi vide plures caſus exceptos.

2. Sævitia mariti, vel uxoris. Ex qua ſi grave periculum comparti immineat, poteſt ſeparatio peti à Judice; Imò ſi mortem minetur, vel venenum paret, poteſt divertere ante Judicis conſenſum. Vide Bon. *l. c.* Laym. Per. *ſ.* 5.

3. Si conjux compartem trahat in peccatum, v. g. ſollicitet ad hæræſim, veneficium, &c. tunc enim innocens poteſt ſe ſeparare, imò tenetur, ſi periculum ſit grave. Laym. *l.* 5. *t.* 10. *p.* 3. *c.* 7. *num.* 16.

4. Mor-

4. Morbus contagiosus, v. g. lepra. Quòd si tamen sinè gravi detrimento possit cohabitare, ad id tenetur, aut saltèm adhabitare & ministrare nisì alter remittat.

5. Hæresis, vel apostasia superveniens Matrimonio. Quo casu, si separatio facta sit judicio Ecclesiæ, non tenetur conjugem conversum recipere, saltèm ex justitia: nam ex charitate aliquando tenetur, ut si sit periculum incontinentiæ. Bon. Laym. *l. c.* Perez. *d.* 57. *f.* 1.

6. Mutuus consensus. Ex quo licitè se separant vel toro, sive ad tempus, sive in perpetuum, ob finem spiritualem, vel etiam habitatione. Quod tamen non solet permitti, nisì uterque ingrediatur Religionem, vel uxore ad Religionem transeunte (aut si vetula sit, id est sexagenaria, Azor. &c. vel saltèm quinquagenaria. Sanch. Bon. Barb. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 73. manente in sæculo, in voto continentiæ) maritus suscipiat sacros Ordines. Porrò, apud quem, & cujus expensis, factô divortiô, liberi sint educandi. Vid. Laym *hìc l. c.* Sanchez, Perez, *d.* 58. & 59. Bon. *q.* 3. *p.* 5. *num.* 11.

Quæres, an uxor teneatur sequi virum ad cohabitationem?

Resp. Teneri, quia vir est caput familiæ, & uxoris. Excipiuntur tamen sequentes Casus;

1. Si ex sequela timeatur grave onus, vel periculum, v. g. vitæ, pudicitiæ vel salutis, vel uxor à viro peregrè non alatur.

2. Si vir post Matrimonium factus sit vagus, nec facilè sit sequi; secùs tamen, si ante fuit vagus, idque ipsa scivit.

3. Si In contractu matrimonii additum fuit pactum de non mutando domicilio, & nulla gravis necessitas urgeat.

CAPUT III.

De impedimentis Matrimonii.

DUplicis generis sunt impedimenta: quædam illicitum tantùm, alia insuper irritum Matrimonium reddunt. Priora dicuntur *impedientia*, Posteriora *dirimentia*.

DUBIUM I.

Quæ sint impedimenta impedientia tantùm?

Resp. Præter peccatum mortale, & excommunicationem, sex potissimum reddunt Matrimonium mortaliter illicitum, scilicet.

Ecclesiæ vetitum, nec non tempus feriarum,
Atque catechismus, crimen, sponsalia votum,
Impediunt fieri, permittunt facta teneri.

Dicitur 1. *Vetitum*. id est: prohibitio Ecclesiæ, quæ fit ab Episcopo, vel Parocho, ob dubium impedimenti alicujus, vel inhabilitatis inter copulandos. Vide Bonac. *quæst. 1. p. 14. n. 1.*

Dicitur 2. *Tempus feriarum*, quod secundùm Trid. *sess. 24. cap. 10. de reform.* incipit nunc ab Adventu Domini usque ad Epiphaniam inclusivè & à die Cinerum usque ad octavam Paschæ inclusivè. Quo tempore non prohibetur ipse contractus, aut ejus consummatio, sed tantùm nuptiarum solemnitates; ùt est, benedictio nuptiarum, solemnis sponsæ in domum sponsi traductio, solemniora convivia, & tripudia, &c. Neque Trid.

sess.

ſeſſ. 24. *cap.* 1. prohibet Matrimonium conſummari ante benedictionem; ſed tantùm hortatur, ne fiat. Vide Bonac. *loc. cit.* Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 7. Con. *d.* 30. Fill *tr.* 10. *p.* 2. *cap.* 9. M. Per. *d.* 43. *ſ.* 10. *n.* 7.

Dicitur 3. *Catechiſmus*, quod impedimentum contrahitur ab eo, qui reſpondet pro infante, quando ſupplentur cæremoniæ poſt Baptiſmum collatum in neceſſitate· ſed videtur ſublatum per Trident. ſecundùm Sanch. Fag. Conin. Fill. &c. qui ideò monet Parochos, ut in libro diſtinguant Patrinos Catechiſmi à Patrinis Baptiſmi. Vide Bonac. *loc. cit.*

Dicitur 4. *Crimen*, ùt 1. Inceſtus cum conſanguinea conjugis in primo, vel ſecundo gradu, ſcienter admiſſus (qui impedit matrimonium cum quacunque alia perſona. Vide Per. *d.* 35. *ſ.* 5.) vel cum propria matre, vel filia. 2. Raptus alienæ ſponſæ. 3. Uxorcidium. 4. Presbytericidium. 5. Suſceptio propriæ prolis ex Baptiſmo, ad impediendam redditionem debiti. 6. Publica pœnitentia, quamdiu durat. 8. Matrimonium cum Moniali. Verùm hæc per non uſum ſunt ſublata. Vid. Laym. *hìc c.* 15. ex Navar. Sanch. *lib.* 7. *d.* 17. Conin. *d.* 30. *dub.* 3.

Dicitur 5. *Sponſalia*, ſcilicet cum una contracta, & non diſſoluta. Con. *d.* 30. *d.* 3. Sanch. Fill. Bonac. *l. c. n.* 5.

Dicitur 6. *Votum*, ſcilicet ſimplex, vel caſtitatis, ſive Religionis, ſive non nubendi. Vide Sanch. *l.* 7. *d.* 13. Bonac. *l. c. n.* 7. Regin. *l.* 31. *c.* 24 .*tr* 184.

Dixi

Dixi in Responsione, *potissimum:* quia præter supra dicta, alia tria impedimenta numerantur.

Primum est clandestinitas: etsi enim valeat Matrimonium clandestinè contractum, ubi Tridentinum non est receptum, non licèt tamen sub mortali. Ubi autem Tridentinum est receptum, saltèm quoad punctum matrimonii, est irritum, de quo sequenti dubio.

Secundum, omissio benedictionis: quia sinè hac etsi validè, illicitè tamen contrahitur matrimonium saltèm primum: ut ex *C. nostrates, &c. sponsus q. 5* docent Bon. *q. 4. p. 6. n. 2.* Sanch. *l. 7. d. 82* Sà, Henriq. Fill. &c. qui tamen concedunt, non esse mortale, intellige, per se loquendo: nam per accidens ratione præcepti particularis, scandali vel contemptûs (ut si omittant nihili faciendo ac si esset res vana, vel vile, ac puerile haberent ei se subjicere) docet Perez. *d. 43. s. 10. n. 4* posse esse mortale. Dixi *primum*: nam secundæ nuptiæ non benedicuntur, nisì primæ non fuissent benedictæ. Quòd si autem alter conjugum sit viduus, alter verò primas nuptias celebret, aut saltèm nunquam fuerit benedictus, etsi jure antiquo non licuerit, nunc tamen quibusdam locis consuetudo habet, ut benedicantur; Vid. Bon. *l. c.* Et patet ex Agenda. Debet autem fieri in templo à proprio Parocho; sinè cujus licentia si quis faciat, manet ipso facto suspensus, donec absolvatur ab Ordinario Parochi, à quo benedictio erat accipienda.

Tertium, si contrahatur Matrimonium sinè præ-

viis proclamationibus: sinè quibus etsi valeat, non licet tamen sub mortali, ùt habet communis (quamquam Sanch. *l.* 3. *d.* 5. *n.* 7. & Gasp. Hurt. *d.* 5. *n.* 59. putent, non esse mortale unam omittere, quando certum est moraliter, nullum subesse impedimentum; sed contrarium docet Pet. *d.* 42. *s.* 1. *n.* 7. ex Con, & Pontio) nisì Episcopus, vel ejus Vicarius dispenset, ùt patet ex Trid. *s.* 24. *c.* 1. quod circa eas præcepit sequentia: 1. Ut fiant in Ecclesia, inter Missarum solemnia. Possunt tamen etiam fieri in oratorio, vel juxta Ecclesiam, alióve loco, confluente magno populo. 2. Ut fiant à proprio Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia. 3. Ut fiant in Parochia propria, & quidem utriusque contrahentis, utì declaravit Congregatio. 4. Ut fiant tribus diebus festis, non immediatis, continuis tamen, id est: qui feriatis quidem diebus, nullo tamen festo interpolentur. Vide Bon. *q.* 2. *p.* 6. Unde resolves:

1. Licet statim post ultimam proclamationem contrahere, etiam eadem die: non licet autem differre ultra 4. menses, intra quos si non contrahant, repetendas esse denunciationes, declaravit Congregatio *in sess.* 24. *c.* 1. *de Reform.* Imò Rituale Romanum duos tantùm menses permittit, intra quos si non contrahatur, jubet repetere denunciationes, nisì videatur aliud Episcopo,

2. Post proclamationes tenetur sub mortali, qui novit impedimentum, illicò denunciare, quantumvis secretum esset, ad impedienda gravia mala; v. g., incestum, sacrilegium, &c. Si tamen inde

alteri

alteri periculum infamiæ nasceretur, is ex charitate prius esset monendus, ut à Matrimonio desisteret. Sanch. *lib.3. d.13.* Fag. *p.* 2. *l.* 6. *c.* 5. Henr. Laym. *l.* 3. *tr.* 3. *p.* 2. *c.* 4. *n.* 8. &c. commun. contra Pontium, *d.* 5. *q.* 6. qui negat teneri denunciare, si sit occultum. Idémque tenet Mart. Perez *d.* 43. *s.* 6. *n.* 1. & *seq.* sed cum hac limitatione, si tantùm audivit, & nesciat à quo; vel si pro foro interno sit dispensatum; vel si metuat magnum scandalum, aut periculum; vel si sciat contrahentes esse in bona fide.

3. Contrahens ipse legitimè interrogatus de impedimento occulto, tenetur illud fateri, vel Matrimonio abstinere, nisì dispensationem pro foro conscientiæ acceperit: tunc enim fateri non tenetur, nisì Judex aliunde habeat sufficientem probationem. Sanch. Sylv. Vid. Laym. *loc. cit. n.* 10. Vide Bonac. *l. c.* Perez *d.* 43. *s.* 7. *n.* 2.

4. Parochus cognito impedimento, tenetur prohibere Matrimonium, & remittere ad Episcopum, vel ejus Officialem, neque potest assistere. Sanchez *lib.* 3. *d.* 15. Mart. Perez *d.* 43. *s.* 7. *n.* 6. *&c.* contra Pontium. Nisì tamen ex sola confessione nôsset; tunc enim nullô modô posset negare Matrimonium, sive publicè, sive privatim petenti; neque illum admonere officii extra confessionem, licèt in confessione posset, ac deberet: Et tunc, si quidem sinè magno scandalo à Matrimonio non possent desistere, nec vellent, suadere: ut contrahant communi consensu, sub conditione, si Papa dispenset animo tantisper cohabi-

tandi,

tandi, ùt fratres (non autem quoad torum) donec accedat dispensatio, & iterum contrahant. Ità ex Beja, & Pontio *lib. 5. cap. 35.* Perez. *l. c.* qui addit: si id omninò nolint, persistantque petere, debere Parochum adsistere.

5. Potest Episcopus, vel ejus Vicarius, non autem Decanus ruralis dispensare, vel ut una tantùm fiat proclamatio: vel ut fiant post contractum subitò factum coram Parocho, & testibus, ante consummationem: vel etiam, ut plane omittantur, si justa causa subsit, v. g. timor, ne alioqui malitiosè impediatur Matrimonium, pudor contrahentium, senium, inconstantia, status disparitas, metus scandali, infamiæ, incontinentiæ, &c. Bon. *l. c.*

6. Etsi, quando per dispensationem contractum est Matrimonium ante proclamationes posteà faciendas, conjux non teneatur, nec debeat alteri reddere debitum, priùsquam factæ fuerint: quando tamen certi sunt nullum subesse impedimentum, non peccare mortaliter consummando, tenet Sot. Led. Texed. contra Sanch. apud Dian. *p. 9. t. 8. R. 19.*

7. Etsi Parochus dispensare non possit, potest tamen in casu necessitatis per Epiikejam declarare, præceptum hoc hic, & nunc non obligare, v. g. si moriturus concubinam velit ducere, ob prolis legitimationem. Bonac. *loc. cit.* ex Sylv. Sanch. &c.

DUBIUM II.

Quæ sint impedimenta dirimentia Matrimonium?

Resp. Præter defectum consensûs, de quo

sup.

supra cap. 2. d. 1. sunt, quæ sequentibus versibus comprehenduntur.

Error, conditio, votum; cognatio, crimen.
Cultûs disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Ætas, affines, si clandestinus, & impos,
Raptave sit mulier, nec parti reddita tutæ:
Hæc socianda vetant connubia, facta retractant.

Dicitur 1. *Error*, scilicet Personæ, qui dirimit jure naturæ, v. g. si Cajo volenti ducere Annam, offerat se Maria, cum qua, putans esse Annam, contrahat: quia error aufert libertatem, & consensum requisitum jure naturæ ad contractum.

Dixi, *Personæ*, quia error qualitatis, seu conditionis Personæ (excipio servitutem) non irritat Matrimonium; ut v. g. si putetur esse nobilis virgo, dives, &c. quam quis vult ducere, nec sit talis; quia hìc error non tollit consensum in Personam, & materiam contractûs. Aliud tamen esset, si absolutè nollet consentire in Personam, nisì tali conditione affectam: aut si ipsa conditio, juxta intentionem contrahentis, transiret in conditionem Personæ; ut si quis vellet ducere Primogenitam Regis, nec aliam, & tamen alia substitueretur, non subsisteret contractus. Bon. *q.* 3. *p.* 2 Sanch. *l.* 7. *d.* 18. Con. *d.* 31. Filliuc. &c.

Dicitur 2. *Conditio*, scilicet servilis; ut si homo liber ignoranter contrahat cum serva, vel libera cum servo, nullum est Matrimonium; Idque secundúm sententiam communiorem, Jure tantum Ecclesiastico, fundato tamen in Jure naturali, cui est valdè conforme. Ratio est, quia talis contra-

ctus

ctus adversatur 1. Bono Sacramenti, cùm servus invitô dominô nequeat cohabitare conjugi 2. Bono fidei conjugalis, cùm non possit solvere debitum ad libitum alterius. 3. Bono prolis cùm servus omnia acquirat domino. Ubi tamen *notandum*: non esse propriè servos, qui sunt coloni originarii, vel ascititii, vulgò dicti *Leibeigene.* Vide Laym. *lib. 5. tr.* 20. *par.* 4. *cap. 2.*

Dicitur, 3. *Votum*, scilicet solemne Castitatis per susceptionem Ordinis sacri, vel per solemnem Professionem in Religione approbata sponte emissam.

Dico *1. Sponte:* quia metus gravis irritat Professionem, ùt vide *sup. l. 5. c. 1. d.* 2.

Dico *2. Solemne*, quia votum simplex tantùm impedit, non dirimit (excipe tamen vota simplicia Societatis) Vide Laym *l. c. c.* 3.

Dicitur 4. *Cognatio*. quæ triplex est:

Prima dicitur Legalis, quæ est Propinquitas Personarum, proveniens ex adoptione perfecta (qua scilicet Persona extranea assumitur in filium, vel nepotem, ità ut transeat in potestatem adoptantis; eique succedat, vel tanquam hæres necessarius ex testamento, in quarta parte, vel tanquam filius ab intestato, in totum) ea enim dirimit Matrimonium usque ad quartum gradum, inter adoptantem, & adoptatum, ejusque descendentes C. *per adoptionem ; q. 3. C. diligere 30. q. 3.* V. Bon. *q.* 3. *p.* 5. §. 3. *n.* 5. *&* *6.* Vide tamen Laym. *c.* 7. & Dian. *p. 9. t. 6. R.* 54. ubi contra communem sententiam notat ex Henr. Lesl. &c. probabile esse, quòd post Trident. tantum dirimat us-

que ad gradum secundum inclusive, sicut cognatio spiritualis.

Secunda est cognatio spiritualis. quæ jure Ecclesiastico oritur inter Personas aliquas, ratione Baptismi, & Confirmationis, dirimitque Matrimonium (ut habetur *c. de cognatione spirituali in 6. c. veniens*; & constat ex Trident. *s. 24. c. 2.* Vide Bonac. *q. 3. p. 5.* Sanch. *l. 7. d. 34.* Suar. *3. p. 4. 67.*) inter baptizantem, & baptizatum & hujus Patrem & Matrem: item inter Susceptorem, & Susceptum, & hujus Patrem, & Matrem.

Tertia est cognatio consanguinitatis carnalis. quæ est vinculum Personarum ab eodem stipite proximo descendentium, dirimitque Matrimonium usque ad quartum gradum lineæ transversæ inclusivè. Et quidem quoad primum fortassis Jure naturæ: quoad reliquos tres, solo Jure Ecclesiastico. Unde etiam Pontifex in his, ex justa causa dispensare potest. Gradus verò lineæ rectæ probabile est, omnes Juræ naturæ esse prohibitos. Porrò pro gradibus consanguinitatis dignoscendis statuuntur sequentes regulæ.

Prima. In linea recta tam ascendentium, quàm descendentium, quot sunt Personæ, tot sunt gradus, una dempta, scilicet stipite: v. g. patet, & filius sunt consanguinei in primo gradu, nepos & avus in secundo, &c.

Secunda. In linea transversa æquali (quæ est inter Personas à communi stipite æqualiter distantes, quot gradibus Personæ singulæ à communi stipite distant, totidem distant inter se. Unde frater,

ter, & ſoror ſunt in primo gradu lineæ trasverſæ, pa trueles, & conſobrini in ſecundo, filii eorundē in 3tio

Tertia. In linea transverſa inæquali, inter Perſonas inæqualiter diſtantes a communi ſtipite, quot gradibus remotior Perſona diſtat à ſtipite, tot gradibus diſtant inter ſe. Unde patruus, & nepos, filius, & ſoror patris, ſunt conſanguinei in ſecundo gradu, quæ omnia patent in adjuncto ſchemate.

Dicitur 5. *Crimen*, idque triplex. Primum eſt homicidium conjugis, ab altero conjuge, & alio tertio, ſive phyſicè, v. g. gladiô, vel venenô; ſive moraliter, ut imperiô, perfectum eô conſiliô, ut poſtea inter ſe Matrimonium contrahant. Quod ſi cædes tentata ſit, ſed non perfecta, vel perfecta ſed absq; intentione Matrimonii ineundi; vel cū intentione quidē ea, ſed non ſignificata exterius; vel non cōmuni conſilio, ſed altero tantùm, non dirimit Matrimonium, nisì adulterium etiam præceſſerit: tunc enim, etſi unus tantùm cædem perfecerit, altero ignaro, dummodo id fecerit intentione Matrimonii, verè dirimit. Ità Conin. Ledes. Sà, Sanchez *lib. 7. diſt. 78. num. 13. & d. 79.*

Secundum eſt adulterium, quando nimirùm duo carnaliter ſe cognoſcunt, vivente alterius conjuge, & vel Matrimonium ineunt de præſenti, vel ſaltèm dant fidem de ineundo poſt mortem conjugis. Sed in hoc caſu requiritur: ut promiſſio ſit acceptata, & uterque ſciat alterum eſſe conjugatum: ſi enim vel alteruter ignoret, non irritatur, Matrimonium ſi quod poſteâ ineatur conjuge mortua Perez Con. *d. 31. num.* 77. & 61. Sanch. *lib.* 7. *diſp. 79. n.* 12.

Fill. *n.* 256. Vide etiam Bon. *q.* 3. *p.* 6. *n.* 8 Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 198. Excusatque ignorantia quævis etiam facti. Sanch. M. Leo *in praxi p.* 2 *f.* 284. sufficit autem, si adulter dubitet, utrum tempore adulterii, & promissionis de Matrimonio cum adultera vixerit alter conjux: quia præsumitur vixisse, nisì mors probetur. Nav, Sanch. *lib.* 7. *de matrim. disp.* 79. Bard. *d.* 6. *c.* 11. §. 8.

Tertium est raptus, per quem Persona cum violentià abducitur, libidinis exercendæ, vel Matrimonii ineundi causa. S. Thom. Mol. *t.* 3. *d.* 105. Durat autem hoc impedimentum, secundùm Trid. quamdiu rapta est in potestate raptoris, etiamsi libere consentiat. Unde libertati restitutam ducere potest. Probabile tamen est, Tridentini decreto tantùm comprehendi raptum, qui fit causâ Matrimonii. Sanch. *d.* 13. Vide Laym.

Dicitur 6. *Disparitas cultûs.* sive Religionis: quæ dirimit Matrimonium inter baptizatum, & non baptizatum, etiam Catechumenum. Idque Jure tantùm Ecclesiastico, non scripto. Bonac. *q.* 3. *p.* 7. ex Con. &c. Inter baptizatos verô non dirimit, etsi impediat: Matrimonia verò cum hæreticis, etsi illicita, sunt tamen valida. Vide *sup. lib.* 2. *t.* 1. *cap.* 4. *dub.* 3.

Dicitur 7. *Vis* sive violentia, & gravis metus injustè incussus, ad Matrimonium extorquendum: irritatque in utroque foro. Et quidem Jure naturæ, si à contrahente: positivo autem, si à tertio sit incussus.

Addo (*gravis*) qualis scilicet cadit in virum constan-

constantem, v. g, mortis, perpetui carceris, amissionis bonorum, injustæ excommunicationis, enormis indignationis patris valdè austeri. Quando verò metus est levis, contractus censetur spontaneus; idque ad cavendas lites, etiam in matrimonialibus, ut Sacramento consulatur. Reb. Sanc. Pont. &c. communiter cum Dian. *p. 3. t. 4. R.* 230. & *t. 5. R. 117.* quāvis Nav. Gabr. & Cov. id negent, si metus ità extorserit consensum, ut absque eo non fuisset. Addidi 2. *Injustè:* quia si justè sit incussus, valet Matrimonium: talis enim non tam infertur ab alio, quàm ab ipsomet, qui causam dedit; ut si v. g. deprehenso in crimine cùm filia mineris accusationem, nisì illam ducat. Addidi 3. *Ad extorquendum:* quia Matrimonium ex metu etiam gravissimo, undecunque, & quandocunque incusso, dummodo non ad Matrimonium extorquendum, valet: tunc enim non tam contrahitur metu, quàm eligitur medium evadendi periculum, & Matrimonium est simpliciter voluntarium. Unde resolvitur, valere Matrimonium in sequentibus casibus. Vide Bon. *q. 3. p. 8.*

1. Si concubinarius metu gehennæ, vel mortis, in morbo, vel naufragio contrahat cum concubina. Bon. *l. c.*

2. Si quis à Medico persuasus, non diu se victurum, nisì ducta uxore, eam ducat. Bon. *l. c. num. 19.*

3. Si in carcerem conjectus, spe evadendi, contrahat cum filia lictoris. Sanch. *l. 4. d. 12. n.* 10. Con. *d. 28. dub. 1. c. 3*

4. Si ad mortem damnatus, ut evadat, ducat meretricem, aut aliam. Conin. *n.* 10 Fill. *c.* *4. q. 1.*

5. Si Princeps obsessus offerat filiam in Matrimonium obsidenti, ut liberetur obsidione. *ibid.*

6. Si raptor, vel deflorator Virginis, metu mortis offerat se Judici ad eam ducendam. Bon. *n.* 22 ex Regin. Henriq. &c.

7. Si ad mortem decumbens contrahat cum filia Medici, aliàs illi mederi nolentis. Reb. Sanchez *d.* 12. Con. Fill. *n.* 103. etsi alii, quidam negent.

8. Etsi metus gravis incussus fuerit tantùm ad Matrimonium in genere, contractum tamen nullum esse, docent Sanchez, Salas, Palaus, &c. cum Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 33.

9. Quando Matrimonium ex gravi metu contractum fuit, non teneri (in foro conscientiæ per se loquendo, illud perficere, posséque altero invitô resilire, etiam eum. qui liber à metu fuit, etiamsi ab ipso, seu ejus culpâ illatus fuerit, docent Sanchez Villal. Hurtad. & Ochag. cum Dian. *p.* 3. *t.* 4. *Res.* 229. & *p.* 9. *t.* 8. *Res.* 2; contra Conin. & Pont.

Dicitur 8. *Ordo*: scilicet: sive major, quem qui non coactus suscepit, invalidè Matrimonium contrahit, ùt vide *suprà de Sacramento, ordinis* & *hîc impedimento tertio.*

Dicitur 9. *Ligamen*, propter quod quamdiu qui ligatus est conjugi adhuc viventi, invalidè contrahit cum alio; quamquam licitè, & sinè peccato si moraliter sit certus de morte conjugis; qui postea

posteà compareat, tenetur ad eundem redire, dimiſſo poſteriore. Vide Bon. *p.* 10.

Dicitur 10. *Honeſtas* ; A) hoc eſt, juſtitia publicæ honeſtatis, ob quam nemo poteſt contrahere cum conſanguineis illius, cum qua contraxit Sponſalia, vel Matrimonium ratum. Et quidem ante Tridentinum, & Jure antiquo, hoc impedimentum dirimit Matrimonium inter ſponſum, & conſanguineos ſponſæ uſque ad 4. gradum, oriturque ex Sponſalibus quibuſcunque, etiam invalidis : (præterquam ex defectu conſenſus) Jure verò novo Tridentini, non oritur ſi Sponſalia ſint invalida ; & irritat tantum uſque ad primum gradum, ſi ex Sponſalibus : ad quartum verò, ſi ex Matrimonio rato ſequatur. Vide Bonac. *p.* 11. Sanch. *lib.* 7. *d.* 67. Filliuc. *t.* 10. *p.* 2. *cap.* 6. Notat etiam Dian. non oriri ex Sponſalibus mutuo conſenſu diſſolutis, *p.* 3. *t.* 4. *R.* 22. ex Pont & aliis 3. contra Sanchez, uti neque ex conditionatis, donec conditio ſit impleta *p.* 9. *t.* 6. *R.* 25. ex Opaton. Oriri tamen ex Matrimonio invalido, nisi ſit tale ob defectum conſensûs, *p.* 9. *t.* 6. *R.* 50. ex declaratione S. Pii V. atque adeò etiam ex clandeſtino, *ibid. R.* 53. ex Pont. Palao, Hurt. Perez, &c. contra Sanch. & Præp.

Dicitur

A) Quæ manet impedimentum, etiam in diſſolutis mutuo conſenſu prioribus Sponſalibus ex authentica, & ab Alexandro VII. approbata S. Congreg. declaratione 6. Julii 1658. Vide hic La Croix n. 683. Sed addit Bleiman : *vix ubivis notam, aut receptam eſſe,*

Dicitur 11. *Ætas* quia ad valorem Matrimonii, jure Ecclesiastico requiritur annus 14. viri, & 12. fœminæ completus: nisì tamen malitia ætatem suppleat, hoc est; adsit & doli capacitas, & potentia ad copulam, de quibus judicare prudentum est. Laym. *c. 12. num.* 1. *c. De illis, & c. ult. eod. tit*

Dicitur 12. *Affines.* Est autem affinitas, propinquitas Personarum nata ex copula carnali, sive licita, sive illicita. Utraque Jure saltèm Ecclesiastico, dirimit Matrimonium: illa usque ad 4. gradum inclusivè, hæc verò Jure novo, usque ad secundum tantum. Et quidem si antecedat Matrimonium; nam si superveniat, v. g. si Titius cognoscat uxoris suæ cognatam in secundo gradu, non dirimit, licèt is, qui peccavit, non possit petere debitum, sed tantùm reddere. Porrò gradus, & lineæ affinitatis accipiantur, sicut in consanguinitate, ità ut qui est uxoris consanguineus in primo gradu, sive rectæ, sive transversæ, lineæ, is sit affinis marito in eodem gradu lineæ rectæ, vel transversæ. Denique omnis affinitas, quæ oritur ex affinitate, sublata est per Concilium Lateranense. Vide Laym. & Bon. *p.* 12. Unde resolves.

1 Is, qui fornicatus est cum sorore sponsæ suæ cùm neutra potest validè contrahere, citra dispensationem imò nec cum earum consobrina, vel matertera.

2. Potest quis ducere affinem fratris sui etiam in primo gradu, v. g. duo fratres possunt ducere duas

sorores

forores; imò Pater, & Filius poſſunt ducere matrem, & filiam. Laym. Bonac. *l. c.*

3. Titius poteſt ſucceſſivè ducere Titiam & Bertam, quæ fuerunt uxores Caji, & Sempronii fratrum.

4. Titius, qui duxerat ſororem Caji, poteſt poſt mortem Caji, ejusque ſororis, ducere Bertam uxorem Caji.

Dicitur 13. *Si clandeſtinus;* quia Trident. irritat Matrimonia eorum, qui contrahunt aliter, quàm coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius, vel Ordinarii licentia, & duobus minimùm teſtibus: vultque graviter puniri eos; qui contra hoc contraxerint, vel etiam interfuerint. Unde reſolves.

1. Per Parochum intelligitur is, qui habet ordinariam jurisdictionem in contrahentes, utpote qui domicilium, & habitationem habeant in ejus Parochia: item Epiſcopus, vel ejus Vicarius in ſua Diœceſi; uti & Papa: item Capitulum Sede vacante, Cardinales in Eccleſiis ſui tituli, Legati in ſua Provincia. Sufficit etiam excommunicatus, aut non Sacerdos. Nec requiritur, ut à parte rei verè ſit Parochus, ſed ſufficit, ſi habeat titulum, ſaltèm coloratum, ità ut communi errore habeatur Parochus, nec ſit intruſus absque omni titulo. Vide Bon. *q.* 2. *p.* 8.

2. Parochus, vel quivis habens jurisdictionem ordinariam poteſt alium ſibi ſubſtituere; non tamen niſi Sacerdotem.

3. Cum ad teſtes requiſitos non addatur, debere eſſe omni exceptione majores, ſufficiunt etiam

infames

infames, fœminæ, pueri habentes uſum ſufficientem rationis,, parentes, domeſtici, ac ſervi.

4. Si duo ſint Parochi ejusdem Parochiæ, poteſt utervis aſſumi. Similiter, qui habet duo domicilia, quæ æqualiter inhabitat; vel domum, quæ partim pertinet ad unam Parochiam, partim ad alteram, poteſt alterutrum accerſere: quia uterque eſt proprius Parochus. Laym. Bonac. *l. c.*

5. Etſi ex præcepto adhibendus ſit Parochus contrahentis illius, in cujus Parochia Matrimonium celebratur; ſufficit tamen ad valorem, ſi alterutrius Paſtor aſſiſtat, ùt declaravit Congregatio Cardinalium, apud Reb. & Bon. *q.* 2. *p.* 8. etiam extra ſuam Parochiam, vel Diæceſim; quia hic actus non eſt jurisdictionis contentioſæ. Non tamen licebit tunc nuptiis benedicere, ſinè alterius licentia. Sanch. *l.* 3. *d.* 19.

6. Is, qui ſubſtituitur, debet habere expreſſam, vel ſaltèm tacitam licentiam ex ratihabitione de præſenti; quia non ſufficit ratihabitio de futuro, qua quis putet, alterum poſtea ratum habiturum. Sanh. *d.* 35. Regin. Con. apud Bon. *l. c. n.* 11. licèt ipſe neget tacitam ſufficere.

7. Vagabundi poſſunt contrahere coram quolibet Parocho (ìdque ùt Laym. *c.* 4. *n.* 3. docet ex Sanch. etſi alteruter tantùm ſit vagus) Hic autem tenetur de illorum conditione diligenter inquirere, ùt monet Trident. an ſcilicet alibi ſint conjuncti, &c. & deinde petere licentiam ab Epiſcopo aſſiſtendi, ſine qua, licèt validè aſſiſtat, graviter tamen peccat. ità Laym. *t.* 4. *l.* 3. ex

Sanch.

Sanch. *disp.* 19 & *d.* 25 *num.* 14.

8. Peregrini, qui ex causa exiguo tempore domo absunt, non possunt contrahere peregrè coram Parocho loci: quia non est illorum verus. Aliud est de iis, qui alicubi habitationem figunt pro majore parte anni, aut eò venerunt animo manendi, saltèm majore anni parte, licèt postea contingat casu subito recedere, v. g. famuli, ancillæ, studiosi. Bon. *q.* 1. *par.* 8. *num.* 1. Sanch. *lib.* 3. *d.* 23. Ratio est, quia contrahunt ibi domicilium Parochiale & Pastor illius loci est proprius illorum.

9. Parochus, & testes sic debent esse præsentes, ut advertere possint, quid agatur, & de eo testari. Et quidem non est necesse, ut ipsi videant contrahentes, dummodo audiant verba contractûs, si voces contrahentium noverint. Sanch. Fill. Pont & alii 5. cum Dian *par.* 8. *t.* 7. *res.* 68. contra Barb. Nec refert: etiamsi per metum, vim, dolum, aut injuriam nolentes detineantur, vel etiam contradicant, ac resistant; ac licèt prohibiti sint ab Ordinario, ne intersint. Bon. *loc. cit.* ex declar. Card. Con. Fill. Sanch. *ll. cit.* &c.

10. Parochus tenetur utrumque contrahentem interrogare, non quidem de impedimento, Guttier. Sanch. Diana. *p.* 3. *t.* 4. *res.* 294. sed de mutuo consensu Trident. *sess.* 24. *c.* 1. Ejus tamen omissio, quando de utriusque libero consensu constat, venialis tantùm est, Sanch Con. Dian.. *loc. cit.* Similiter mortale non esse, etsi, intellecto consensu, non dicat: *Ego vos conjungo*

in no-

in nomine Patris, & *Filii*, & *Spiritûs S.* docet Sanchez, Con. Fill. Gut. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 256 contra Reb. &c.

Dicitur 14. *Et impos*; quod impedimentum vocatur frigiditas, vel impotentia. Quæ si perpetua sit, & Matrimonium antecedat, irritat illud Jure naturæ; vel omne, & respectu cujuscunque, si sit absoluta; vel certum tantùm, si sit restricta, seu respectiva. Idque, sive orta sit ab intrinseco, & vitio naturæ, sive ab extrinseco, operâ hominis, vel diaboli; sive cognita alteri fuit, sive non; sive sit ex parte utriusque contrahentis, sive alterius tantùm. Ratio est: quia Matrimonium consistit in mutua traditione corporum, physicè aptorum ad generationem, sive in traditione potestatis corporis ad copulam conjugalem: hanc autem potestatem impotens non potest tradere, cùm eam non habeat.

Porrò impotentia in viro esse censetur, quando est Eunuchus, vel saltèm non potest seminare intra naturale vas fœminæ: in fœmina verò, quando vel seminare non potest (si verum est, semen fœminarum requiri ad generationem) vel propter arctitudinem non potest virum pati, aut ejus semen recipere.

Dixi 1. *Si sit perpetua*; qualis est: quæ nulla arte potest tolli. In dubio autem perpetuitatis, conceditur à Jure triennium ad experiendum bona fide.

Dixi 2. *Si antecedat*; nam si subsequatur Matrimonium, non irritat illud, etsi usum ità impediat

diat, ut soli contactus, & oscula liceant citra periculum pollutionis; idque quando impotentia est certa: nam si dubia sit, tamdiu licet conari ad copulam, quamdiu probabilis est spes seminandi intra vas. Layman. *lib.* 5. *t.* 10. *par.* 4. *cap.* 12. ex Sanchez, Nav. Henr. Unde resolves.

1. Invalidè contrahunt eviruti, seu Eunuchi, quando carent utroque teste: quia non emittunt verum semen aptum generationi. Non refert: quòd instar senum sterilium satisfaciant concupiscentiæ fœminæ: quia id non faciunt per copulam naturâ sua aptã generationi, ob defectum seminis, quod senes tamen emittunt, etsi semen senũ per accidens non sit prolificum. Laym, *l. c.* Bonac. *q.* 3. *p.* 13. &c.

2. Validè contrahunt 1. Steriles, quia etsi sint impotentes ad generationem, non tamen ad copulam; atque adeò sunt capaces omnis juris, & obligationis Matrimonii; & susceptio prolis, licèt sit præcipuus, non tamen est unicus, nec immediatus finis Matrimonii. Bonac. *par* 13. ex Henriq. Conin. Filliuc. &c. Eadem est ratio de iis, quæ non edunt fœtum, nisi mortuum, vel non nisi cum periculo vitæ. Bon. &c. *ll. cc.* 2. Hermaphroditi; quia verè sunt potentes ad usum Matrimonii. Et quidem, si alter sexus emineat, secundùm illum tantúm valebit: si uterque sit par, optio illis datur, ut utrolibet utantur, ità tamen, ut quem semel elegerint, semper retineant. Sanchez *lib.* 10. *d.* 106. Bon. *loc. citat.*. ex Henr. Conin Fill. &c. 3. Is, qui paulò post est moriturus, quia in eo manet potentia ad coitum, etsi per accidens vi

morbi

morbi impediatur. Patet ex praxi Ecclesiæ, quæ illis interdum suadet, ut concubinas ducant, Laym. *l. c.* ex Sanch. *d.* 105. *n.* 3. Covar. &c.

3. Impuberes, si utantur ratione, non Jure naturæ, sed Ecclesiastico tantùm, invalidè contrahunt: quia impotentia illorum est tantùm temporalis. Vid. sup *hoc dub. imp.* 3.

Quæres. Quid censendum de Matrimoniis, quæ contrahuntur in partibus hæreticis.

Resp. Circa ea Congregatio Cardin. resolvit sequentia. 1. Ubi hoc decretum Concilii nondum publicatum est in Parochia, v. g. in Saxonia, & Anglia, valere Matrimonium contractum absque forma præscripta, Publicatio autem decreti facta præsumitur, si id aliquo tempore in Parochia tanquam decretum Concilii fuit observatum. 2. Hæreticos, in quorum Parochia dictum decretum fuit publicatum, v. g. in Hollandia, Frisia, &c. teneri formam præscriptam servare. Unde consequenter ipsorum Matrimonia absque forma Concilii, quamvis coram Ministro hæretico, vel Magistratu contracta, videntur esse nulla. Laym. tamen *lib.* 5. *t.* 10. *par.* 2. *c.* 4. putat: eam non esse mentem summorum Pontificum; propter gravissima incommoda inde subsecutura. 3. Si Parochia, in qua aliquando decretum fuit observatum, propriô Parochô, & Episcopô careat, nullùsque isthic sit, qui vices Episcopi, vel Parochi suppleat, Matrimonium valere absque præsentia Parochi, servatâ tamen in quibus potest, formâ Concilii, nempe adhibitis saltèm duobus testibus. Idem est: si Parochus,

chus, & Episcopus metu hæreticorum lateat, ità, ut verè ignoretur, ubi sit, vel eorum metu absit à Diœcesi, & ad neutrum sit tutus accessus.

Dicitur 15. *Raptavè sit*; de quo Vid. suprà *in impedimento criminis*.

DUBIUM. III.

Quomodo Matrimonium invalidum sit revalidandum?

Resp. 1. Si fuit invalidum propter consensum fictum, vel metu extortum, sive ex una, sive ex utraque parte, potest revalidari per quodcunque signum veri, & novi consensûs; quia si altera tantùm pars fictè contraxit, consensus unius partis habitualiter permansit: ergò accedente alterius consensu revalidatur. Sanch. *lib.* 2. *d.* 32. *n.* 9. Conin. *d.* 24. *d.* 10. *num.* 89. Nav. Fill. Bon. &c. Unde resolves.

1. Si metus, vel defectus consensûs fuerit alterius tantùm partis, curandum est: ut ea saltèm novum, & liberum consensum eliciat, & externis signis prodat: alteri autem parti non opus est declarari, præstari novum consensum ad valorem Matrimonii Sanch. *loc. cit. num.* 10. Conin. Bonac. *par.* 9. V. Mærat. *d.* 7. *sect.* 15. *num.* 4.

2. Si uterque fictè, vel coactè consenserit, necessè est, ut uterque consensum renovet, & verbis exprimat. Quia cùm utrinque consensus planè nullus fuerit, æquè necessè est renovare, & declarare ac si factum nunquam fuisset. Mærat. *l. c. num.* 3.

Resp. 2. Si invalidum fuit propter impedimen-

tùm

consanguinitatis, v. g. vel aliud simile occultum dirimens, tunc eo per dispensationem, vel aliter sublato, atque ità personis ad contrahendum habilitatis, requiritur novus utriusque consensus, signô externô expressus: & quidem, ù probabiliùs docet Sanch. *l.* 2. *d.* 36. absolutus, & independens ab antiquo. Ratio est: quia neutrius consensus antiquus fuit legitimus, cùm non caderet in legitimam materiam. Unde resolves.

Si in tali casu altera pars sit ignara impedimenti, vel dubitetur, an sciat, illa suaviter inducenda est ad novum consensum absolutè præstandum dicendo v. g. Si mihi non nupsisses, nonne modò nuberes? vel: Angor scrupulis de Matrimonii nostri valore, Ideóque renovemus consensum. Quod si fiat, sufficere (præsertim si sequatur affectu maritali copula) docet Quint. *in append. l.* 7. *d. ult.* Quod si autem periculum sit, ne pars illa impedimentum ignorans detrectet, & scandala, gravésque molestiæ timeantur, licebit uti sententiâ contrariâ quæ docet, sufficere, ut sola pars impedimenti conscia consensum renovet, & alteri declaret. A) Sanch. *l.* 2. *d.* 26. & *l.* 8. *d.* 34. *n.* 61. Less. *l.* 2. *c.* 17. Con. *d.* 24. *d.* 10. & Fill. *n.* 9. &c. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 94.

Resp. 3. Ut Matrimonium invalidum, quod coram testibus, & Parocho est celebratum, revalidetur

A) Vide Innoc. XI. damn. Prop. I. Tom. I. pag. 11. ob quam ùt Reiffenstuell in IV Decret in Append. monet; & La Croix cum Carden hìc; *videntur ea in praxi illicita.*

detur, non opus eſt, denuò coram Parocho, & teſtibus iniri, ſi impedimentum ſit ocultum, ſecùs ſi ſit notum: quia prius matrimonium præſumptione Eccleſiæ cenſetur validum, non autem poſterius. Navar. Sanch. *l.* 2. *d.* 37. Con. *d.* 24. *dub.* 4. Regin *l.* 31. *n.* 183. Fill. *n.* 93.

DUBIUM IV.

A quo, & ob quam cauſam poſſit diſpenſari in impedimentis Matrimonii?

Reſp. 1. Papa non poteſt diſpenſare in impedimentis Jure naturæ, vel divino dirimentibus, nisì ex ſpeciali conceſſione: in iis verò, quæ Juræ Eccleſiaſtico dirimunt, poteſt. Ratio prioris eſt: quia inferior non diſpenſat in lege ſuperioris; nec homo in lege naturæ. Addidi, nisì ex ſpeciali, quia ſic Pontifex, (non tamen Epiſcopus,) poteſt Matrimonium ratum diſſolvere ex juſta cauſa. Sanch Leſſ. Præp. *q.* 5. *d.* 8. Dian. *p.* 8. *t.* 1. *R.* 52. & 93. Ratio poſterioris eſt: quia Pontifex talia impedimenta inducit: ergò etiam poteſt tollere, & quidem ſolus. Unde reſolves.

1. Epiſcopus in impedimentis dirimentibus Matrimonium jam contractum, non poteſt ordinario jure diſpenſare, nisì ex tacita conceſſione in caſu neceſſitatis, quando ſequentia concurrunt. 1. Ut defectus ſit diſpenſabilis. 2. Ut ſit occultus, id eſt: non ſit notorius, ſeu divulgatus. 3. Ut ex altera parte ſaltèm Matrimonium bona fide ſit contractum. 4. Ut non ſit facilis acceſſus ad Papam; ità commun. Sanch. Conin. M. Per. *d.* 43. *ſect.* 6. Quando autem contractum eſt ex diſpenſatione

subreptitia, non potest Episcopus sua dispensatione priorem confirmare. Dian, *p. 9. t. 7. R.* 40. ex Præp Per. &c. In impedimentis verò dirimentibus Matrimonii nondum contracti videtur nunquam posse, imò nec Legatus à latere, nisi ex speciali facultate. Laym. *lib.* 5. *tract;* 10. *p.* 4. *c.* 6 & *lib.* 1. *t.* 4. *c.* 22. Bon. *q.* 3. *p.* 15. &c. contra quos Dian. *cap.* 8. *t.* 3. *Res.* 80. cum Præpos Villal. & Esc. *de leg. Ex* 14. *cap.* 3. putat, Episcopum id posse aliquando in casu raro, ex causa maximè urgente, si omnibus tentatis judicetur necessarium esse ad vitandam gravem infamiam, vel grave scandalum, cui aliter occurri non posset; idque ex tacita Papæ licentia.

Resp. 2. In impedimentis non dirimentibus possunt Episcopi dispensare universaliter. Quod addo: quia excipiuntur illa, quæ jure naturali, & divino impediunt, ùt votum castitatis absolutum, & perfectum. Bon. *q.* 3. *p.* 15. ex Navar. Sanch &c. & Sponsalia priora, ùt habet Tanner. *d.* 8 *q.* 4. *d.* 2. *num.* 30. ex Sanch. *lib.* 7. *disp.* 17. *n* 8. Idem habet Fill. *t.* 10. *par.* 2. *cap.* 10. *n.* 306 Laym. *lib.* 5. *c.* 10. *par.* 4. *c.* 15. *num.* 2. sub finem. Similiter Episcopus potest dispensare in impedimentis, quæ Matrimonio superveniunt, & impediunt petitionem debiti, v. g. cognationis spiritualis, vel affinitatis. Bon. *loc. cit.* Sanch. *lib* 8. *d.* 12. *num.* 16. Fill. *l. c.* ubi excipit incestum commissum. Matrimoniô consummatô, cum consanguineis uxoris, in iis, qui non sunt juvenes.

Resp. 3. Possunt etiam Confessarii Regulares approbati,

probati, de licentia tamen suorum Provincialium, dispensare ad petendum debitum conjugale, propter cognitionem consanguinei conjugis in secundo gradu ùt Rodriq. *regul. Tom. 1. q. 63. art. 1.* nullô modô tamen in impedimento ipso. Vid. Mart. Perez. *d.* 44. *sect.* 7. *num.* 13. Dixi Provincialium: quia quod Molfel. Leon. &c. volunt, Confessarios Societ. Jesu habere omnes hanc facultatem immediatè à P. Generali, id refutat Dian. *n.* 3. *t.* 2. *res.* 14.

Resp. 4. Ut licitè dispensetur in impedimentis dirimentibus, requiritur justa causa: qualis secundùm Filliuc. *cap.* 8. est v. g. 1. Exstinctio magnæ litis, vel odii inter agnatos. 2. Ablatio scandali. 3. Inæqualitas Matrimonii, nisì consanguineis, vel affinibus nubatur. 4. Defectus dotis competentis. 5. Conservatio facultatum in eadem cognatione. 6. Merita petentis dispensationem. Plures vide apud Sanch, *d.* 19. Conin. *d.* 33. Hurtad. *d* 26. M. Perez *d.* 44. *sect.* 5. ubi notat. 1. Quantò gradus consanguinitatis, vel affinitatis est própinquior, tantò requiri causam graviorem. 2. Sæpè plures aggregatas causas sufficere, quarum singulæ non sufficerent. Vide etiam Dian. *p.* 3. *R.* 93.

Resp. 5. Si quis dubitet: an habeat impedimentum dirimens v. g. contrahendi Matrimonium cum certa persona, & adhibita diligentia sufficienti, non possit intelligere veritatem, probabile est, posse cùm ea contrahere sinè dispensatione, nisì tamen præsumptio aliqua stet pro impedimento; quia possessio stat pro libertate con-

trahendi. Sanchez, Sanchius, Franc. Lugo Bard. *d. 6. c. 11. p. 7.* §. 11. contra Laym. & Palaum.

LIBER VII.
De Censuris Ecclesiasticis, & Irregularitatibus.
CAPUT I.
De Censuris in genere.
DUBIUM I. A)
Quid sit Censura Ecclesiastica?

RESpond. Est pœna spiritualis, & medicinalis, per quàm homini baptizato delinquenti, ac contumaci, per potentiam Ecclesiasticam aufertur usus quorundam spiritualium. bonorum Laym. *lib. 1. t. 5. p. 1. cap. 1.* Unde resolves.

1. Per Censuram non privatur homo bonis merè internis, v. g. charactere, potestate ordinis, nec bonis propriis, ac privatis: v. g. fide charitate, gratia. &c. sed quibusdam externis, & publicis, sive actionibus, quæ habent spiritualem aliquem effectum, vel commodum, ùt sunt Sacrificium, Officium Divinum, Beneficium, administratio susce-

A) In Concilio Consta nt. sess. 45. damn, Annò 1418 Joannis Wicleff Art. XI. *Nullus Prælatus debet aliquem excommunicare, nisì priùs sciat eum excommunicatum à DEO; & qui sic excommunicat, fit ex hoc hæreticus, vel excommunicatus.*

Item XII. *Prælatus ex communicans, Clericum qui appellavit ad Regem, vel ad Concilium Regni, eo ipso traditor est Regis, ac Regni.* Item

ſuſceptio, Sacramentorum, Indulgentia, publica Eccleſiæ Suffragia: quia hæc, & non illa, ſubſunt diſpoſitioni Eccleſiæ. Unde, ſi interdum privetur bono aliquo temporali, v. g. convictu humano per excommunicationem, id tantum ſit ſecundariò.

2. Exilium, Carcer, Servitus, Privatio beneficii, niſi adjunctam habeant ſuſpenſionem aliquam ſpiritualium actionum, non ſunt Cenſuræ: quia ſunt pœnæ temporales.

3. Nec Degredatio, vel Depoſitio eſt Cenſura: quia etſi ſit pœna ſpiritualis, non tamen medicinalis, ſed perpetua, & ob peccatum præteritum etiam emendatum, poteſt infligi.

4. Nec Ceſſatio à divinis, quia non imponitur per modum medicinæ ad tollendam contumaciam, ſed ad propulſandam injuriam Eccleſiæ factam.

5. Nec irregularitas, ſive ſit ex defectu, quia hæc non eſt pœnalis, ſed tantum impedimentum Canonicum; ſive ſit ex delicto, quia hæc non irrogatur per modum pœnæ medicinalis, ſed punitivæ, & ex ſe perpetuæ. Unde nec tollitur per abſolutionem, ſicut cenſura, ſed per diſpenſationem. Bonac. *d.* 1. *q.* 1. *p.* 1.

Item XIII. *Illi qui dimittunt prædicare ſive audire Verbum DEI propter excommunicationem hominum, ſunt excommunicati, & in DEI judicio traditores Chriſti habebuntur.*

Item. XIV. *Licet alicui Diacono, vel Presbytero prædicare Verbum DEI, absque authoritate ſedis Apoſtolicæ, ſive Epiſcopi Catholici.*

6. Quando in Jubilæis, vel privilegiis datur potestas absolvendi à Censuris, non comprehenditur Irregularitas, nisì expresse addatur.

DUBIUM II.

Quotuplex sit Censura?

Resp. Dividitur 1. Essentialiter in Excommunicationem, Suspensionem, & Interdictum. 2. Accidentaliter in eam, quæ est à jure, & fertur per Canones, Constitutiones, vel Statuta Ecclesiastica, stabili, ac permanente lege; & eam, quæ est ab homine, quæ scilicet fertur à Judice, vel Prælato, per modum mandati, vel sententiæ judiciariæ. Estque vel particularis, circa factum aliquod particulare, aut certas personas; vel generalis, quæ nulla singularis facti, aut personæ determinatione fertur. 3. In eam, quæ est sententiæ latæ, quam scilicet jus, aut Judex statuit ipso facto, quo quis v.g. contra legem facit, sinè alia sententia incurrendam, & in eam, quæ est ferendæ, quam Jus, aut Judex non vult ipso facto incurri, sed per sententiam infligi. Pro quibus dignoscendis considerandà sunt verba, quibus censura fertur, quæ si includant alterius actionem, seu ministerium, significant Censuram esse sententiæ ferendæ: latæ verò

Item XIX. *Speciales orationes applicatæ uni Personæ per Prælatos, vel Religiosos, non plùs prosunt eidem, quàm generales, cæteris paribus.*

Item XXX. *Excommunicatio Papæ, vel cujuscunque Prælati, est timenda, quia est Censura Anti-Christi.*

Item

rò, si non, includant Si verò ambigua sint, teneri potest regula 49, iuris in 6. Quòd in dubio circa pœnas benignior interpretatio sit facienda. Unde resolves

1. Est censura latæ sententiæ, 1. Si verba sint præteriti aut præsentis temporis, v. g. excommunicavimus, excommunicatus est, fuit excõmunicatio, suspenduntur, interdicuntur, volumus, aut jubemus esse excommunicatum, suspensum, &c. 2. Si addatur particula ipso, jure ipso facto, vel sinè alia sententia. 3. Si verba sint Imperativi modi, v. g. Incidat in excommunicationē, maneat interdictus, &c. Ratio: quia hæc õnia nullius actionē interponunt.

2. Sententiæ ferendæ est, saltèm ut plurimùm. 1. Si verba sint futuri temporis, v. g. excommunicabitur, suspendetur. 2. Si dicatur, excommunicetur, suspendetur, volumus excommunicari. 3. Si verba sint minatoria, v. g. sub pœna excõmunicationis, sub interminatione anathematis, &c. nisí tamen ex adjunctis aliud colligatur.

DUBIUM III.

Qui possint ferre censuram, & in quos?

Resp. 1. Censuram ferre potest omnis, ac solus superior Ecclesiasticus, habens in foro externo seu contentioso, jurisdictionem sive ordinariam, sive delegatam.

Porrò ordinariam, quæ est ratione officii, vel

alterius

In eodem Conc. damnat. Art. XVIII. Joannis Huss. *Quilibet Prædicantis officium, de mandato accipit, qui ad Sacerdotium accedit; & illud mandatum debet exequi, prætensa excommunicatione non obstante.*

Item

alterius juris, poteſtque delegari Clerico Clericatûs privilegiô gaudenti, ut Bonac. *d.* 1. *q.* 1. *par.* 2. Laym. *lib.* 1, *t.* 5. *par.* 1. *cap.* 3. *num.* 1. ex c. *Cùm Eccleſiarum.* S. Th. &c. docent, habet, 1. Papa reſpectu totius Eccleſiæ. 2. Patriarchæ, Archi-Epiſcopi, Epiſcopi, eorùmque Vicarii Generales. 3. Generales, Provinciales, & Superiores locales Religionum reſpectu ſuorum ſubditorum 4. Congregationes Religionum, Concilia Provincialia Epiſcoporum. Capitula Provincialia quorumdam Religioſorum, & denique 5. Quidam alii ex conceſſione, ùt multi Archi-Diaconi, Archi-Presbyteri, & Decani.

Delegatam habent, quibus ea committitur ab ordinariam habente, cujus morte expirat: nec delegatus poteſt alteri delegare, niſi habeat ſpecialem hujus commiſſionem ùt ſi ſit delegatus Papæ. Unde reſolves.

1. Non poſſunt poteſtate ordinaria ferre cenſuram, 1, Parochi. 2. Laici: quia non ſunt capaces jurisdictionis Eccleſiaſticæ; utì & Religioſi profeſſi non habentes primam Tonſuram. 3. Fœminæ, licèt ſint Prioriſſæ, vel Abbatiſſæ: quia non ſunt capaces

Item Art. XIX. *Per Cenſuras Eccleſiaſticas, Excommunicationis, Suſpenſionis, & Interdicti, ad ſui exaltationem Clerus populum Laicalem ſibi ſuppeditat: avaritiam multiplicat: malitiam protegit; & viam præparat Anti-Chriſto. Signum autem evidens eſt; quòd ab Anti-Chriſto tales procedant Cenſuræ,*

capaces jurisdictionis, seu potestatis clavium: quando verò in jure dicuntur posse subjectos sibi Clericos suspendere ab Officio, vel Beneficio; Suspensio non accipitur propriè pro censura, cujus violator irregularitatem incurrit, sed latè, & impropriè pro præcepto, quo Abbatissa Clerico sibi quodam modo subjecto prohibet celebrationem, donec satisfecerit, subtrahens ei redditus intereà. Vide Bonac. *l. c.* Laym. *lib. 1. t. 5. p. 1. c. 3. n. 3.*

Resp, 2. In omnes, & solos subditos alicui Superiori Ecclesiastico potest ferri Censura, quia subjectio, & jurisdictio sunt correlativa. Laym. *l. c. cap. 3.* Unde resolves.

1. Non baptizati non incurrunt Censuras, licèt sint Catechumeni: nec mortui, quia non subsunt jurisdictioni Ecclesiæ. Nec refert, quòd quandoque mortui dicantur, excommunicari non enim denovo ligantur, sed excõmunicatio prior tantùm declaratur, ac vivis prohibetur, ne cũ iis agant, orando pro illis, sepeliendo, &c. Similiter dicuntur absolvi ab excõmunicatione, quando sepultura, & orationes publicæ pro illis permittuntur. Laym. *loc. cit.*

2. Advenæ, & Peregrini brevi tempore alicubi commo-

suræ, quas vocant in suis Processibus Fulminationes, quibus Clerus principalissimè procedit contra illos, qui denudant nequitiam Anti-Christi, qui Clerum pro se maximè usurpabit.

Leo X. Annô 1520. damn. Art. XXIII. Martini Lutheri *Excommunicationes sunt tantùm externæ pœnæ; nec privant hominem communibus spiritualibus Ecclesiæ orationibus.*

Item

commorantes non ligantur Censuris locorum, generali sententia, aut statuto decretis: quia non sunt subditi. Laym. l. c. n. 5.

3. Etsi subditi extra suam Diœcesim, vel in loco Diœcesis exempto, delinquentes contra legem Sui Episcopi non incurrant Censuram; Superior tamen, saltem Regularis, potest suos subditos, ubicunque existant, per particularem sententiam Censuris innodare. Vide Layman. loc. cit.

4. Hæretici, Apostatæ, & Schismatici possunt affici Censuris; quia per baptismum sunt subjecti Ecclesiæ. Vide Laym. loc. cit.

5. Solus Papa non potest incurrere Censuram: quia nulli est subjectus. Bon. l. c.

DUBIUM IV.

Ob quam causam possit ferri censura?

Resp. Ob solum peccatum externum, Censuræ proportionatum, & conjunctum cum contumacia. Et quidem in Interdicto locali potest esse alienum, v. g. Prælati, vel Communitatis, non tamen hominis privati, aliàs requiritur proprium. Bon. p. 3. Unde resolves.

1. Non

Item Art. XXIV. *Docendi sunt Christiani: plus diligere Excommunicationem, quàm timere.*

Clemens XI. Bullà *Unigenitus DEI Filius* damn. Prop. XCI. Quesnelli. *Excommunicationis injustæ metus, nunquam debet nos impedire ab implendo debito nostro: nunquã eximus ab Ecclesia, etiã quando hominum nequitiâ videmur ab ea expulsi; quando DEO JESU Christo, atque ipsi Ecclesiæ per Charitatem affixi sumus.*

Item

1. Non possunt censurari infantes, vel amentes, quia non peccant. Bon. *d.* 1. *q.* 1. *p.* 4. Laym. *cap.* 4. *n.* 3. ex S. Thom. Suar.

2. Etsi ob peccatum veniale interdum ferri possit levis Suspensio, vel leve interdictum; Excommunicatio tamen major, Suspensio gravis, & Interdictum personale speciale, (quidquid sit de generali,) non potest ferri, nisi ob culpam mortalem: quia alioqui pœna non esset proportionata culpæ. Imò cùm sint pœnæ medicinales, non debent infligi pro quovis mortali, sed quibusdam tantùm, ne Censuræ contemnantur, ùt monet Trident.

3. Actus peccati ob quem Censura fertur, debet esse mortalis, non tantùm quoad actũ internũ, sed etiã quoad substantiã operis externi. Hinc non excõmunicatur leviter percutiens Clericũ, etsi intentionem mortalem habuisset: utì nec, qui interiùs tantùm est lapsus in hæresim, quam exteriùs non significavit: quia Ecclesia tantùm judicat de externis. Bonac. *l.c.*

4. Actus peccati in suo genere debet esse perfectus, & consummatus; nisi expressè aliud sonent verba legis; quia pœnæ, & odia sunt restringenda. Hinc Excommunicationem homicidæ non incur-

rit

Itẽ Prop. XCII. *Pati potiùs in pace Excommunicationem, & anathema injustum, quàm prodere veritatem, & imitari S. Paulum: tantùm abest ut sit erigere se contra authoritatem, aut scindere unitatẽ.*

Item Prop. XCIII. *JESUS quandoque sonat vulnera, quæ præceps primorum Pastorũ festinatio infligit sinè ipsius mandato, JESUS restituit, quod ipsi inconsideratô zelô rescindunt.*

Item

rit favens, mandans, consulens, juvans, nec vulnerans lethaliter, nisi mors sequatur. Item quando excommunicatur mandans, consulens, &c. vel ferens suffragium pro indigno, subintellige, efficaciter, seu effectu secuto; quia sinè eo mandatum consilium, & suffragium non est completum, & perfectum in genere homicidii, furti, &c. Alii tamen attendendum esse putant, utrum in mandantes consulentes, &c. principaliter, & per se feratur Excommunicatio, an verò accessoriè tantùm & dicunt priore casu esse excommunicatos, etsi non sequatur effectus; non item in posteriore. Quæ sententia in praxi est tutior. Bon. *loc. cit.*

5. Quidquid excusat à peccato mortali, excusat etiam à gravi Censura, v. g. materiæ parvitas impotentia legem implendi; defectus advertentiæ, & deliberationis, ignorantia invincibilis; sive ea sit facti, ùt v. g. si nescias, quem percutis esse Clericum, sive juris, ut si scias esse Clericum téque mortaliter peccare percutiendo, nescias tamen percussionem illam sub excommunicatione prohibitam. Ratio est: quia talis non est contumax.

Dixi invincibilis, quia ignorantia culpabilis & crassa

Item Prop., XCIV. *Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri suprà fidem Fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

Item Prop. XCVI. *DEUS permittit, ut omnes Potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis; ut ejus victoria attribui non possit, nisi divinæ gratiæ.*

& crassa non excusat, nisi addatur in lege certus modus, v. g. qui hoc fecerit scienter, consultò: qui præsumpserit ausu temerario; quæ verba, utpote in re odiosa, accipienda sunt strictè; talis autem non potest dici temerariè præsumere, nisi ignorantia esset affectata, formalem dolum includens. Escob. *t.* 4. *cap.* 6. *num.* 37. Sanch. *de matr. c.* 3. *l.* 9. *d.* 32. *num.* 31.

6. Non incurritur Censura ob peccatum soli naturali, vel divino juri repugnans, sed requiritur præceptum Ecclesiæ, quod contumaciter violetur. Item nec ob peccatum merè præteritum potest Censura infligi ab homine, nisi aliquô modô pendeat in futurum, ratione scandali, vel restitutionis non factæ, vel perseverantiæ in peccato post monitionem; quia abest contumacia. Nec refert, quòd quis ob peccatum præteritum, vel etiam sine peccato (modò justa causa subsit) possit ad tempus arceri ab aliorum consortio, altari, communione, &c. ut subinde fit in Religionibus; & in jure

Item Prop. XCVII. *Nimis sæpè contingit, membra illa, quæ magis sanctè, ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt, respici, atque tractari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tanquam ab ea separata, sed justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.*

Item Prop. XCVIII. *Status persecutionis, & pœnarum, quas, quis tolerat, tanquam hæreticus, flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maximè meritoria; utpote, quæ facit hominem magis conformem JESU Christo.* Item

in jure etiam vocatur Excommunicatio, vel Suspensio, sed latè, quia non est Censura propriè dicta, cujus violatio inducat irregularitatem, sed simplex tantùm pœna. Filliuc. *t. 11. c. 6. n.* 186.

7. Non incurrit Censuram, qui legem transgreditur ex gravi metu, licèt quandoque non excusetur à gravi culpa; quia non censetur contumax. Laym. *l. 1. t. 5. p. 1. c. 5. n. 9.* Bon. *d. 1. q. 2. p. 3. n. 2.* ex Suar. Con. &c.

8. Censura invalida est ex triplici capite:

Primò, ob defectum ferentis; si scilicet careat jurisdictione, vel eam habeat impeditam per Censuram, vel suspensam per legitimam appellationem, de qua vid. Laym.

Secun-

Item Prop. C. *Tempus deplorabile, quo creditur honorari DEUS, persequendo veritatem, ejusque discipulos. Tempus hoc advenit - - - Haberi, & tractari à Religionis Ministris, tanquam impium, & indignum omni commercio cum DEO, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in Societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustrà quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, persequendo flammâ, ferròque viros probos, si propria passione est excæcatus, aut abreptus alienâ propterea, quòd nihil vult examinare. Frequenter credimus, sacrificare DEO impium, & sacrificamus Diabolo DEI servum.*

Alexand. VII, damn. Prop. XLIV. *Quoad forum Conscientiæ, Reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant censuræ.*

Secundò, si substantialis ordo judicii prætereatur, ut si reus non citetur, nec moneatur sub commi-natione Censuræ. Ratio: quia non est contumax, qui ante non fuit monitus de præcepto, & pœna annexa. Quod tamen intellige de Censura ab ho-mine lata per sententiam particularem: quia quæ fertur à jure, vel per sententiam generalem, vel etiam specialem, respectu tamen actus futuri, non eget alia monitione: cùm lex, aut sententia seipsa satìs moneat. Idem est de sententia non illativa Censuræ, sed declaratiora tantùm: quia absque alia monitione declarari potest Censura incursa, quando crimen, cui est annexa, commissum esse evidenter constat. Porrò ut Censura sit licita, re-quiritur primò, ut dicta monitio sit canonica, id est: trina, juxta Canones: etsi aliquando ex justa causa sufficiat una tribus æquivalens, v. g. moneo te semel pro tribus vicibus. 2. Ut ex scripto re-citetur. 3. Ut causa Censuræ exprimatur. 4. Ut reo petenti exemplum scripturæ intra mensem tra-datur; alioqui Judex ipse suspenditur à divinis officiis. Fill. *t.* 11. *c.* 4.

Tertiò ob defectum justæ causæ. Hæc autem deficere potest tripliciter. 1. Si nec à parte rei, nec secundùm allegationem fori externi subsistat. 2. Si à parte rei crimen subsistat quidem, non ta-men in ordine ad judicium; quia reus de eo non confitetur, nec legitimè de eo convincitur. 3. Si à parte rei non subsistat crimen, etsi juridicè pro-betur, ideóque titulum, seu causam præsumptam habeat Judex. In quo casu, etsi sententia à parte

rei sit

rei sit injusta, ideóque probabiliùs Censura non liget in foro conscientiæ, in foro tamen externo servari debet propter scandalum. Vide Layman. *c. 6.*

DUBIUM V.

Qui possint absolvere à Censuris?

Resp. 1. A Censura lata per sententiam particularem ordinariè is tantum potest absolvere, qui eam tulit, vel ejus Superior, vel Successor, vel Delegatus. Ab ea, quæ lata est à jure communi, vel ab homine per sententiam generalem, si non sit reservata, potest absolvere quivis, qui censuratum potest absolvere à mortalibus: si verò sit reservata, ordinariè, & per se, potest tantùm vel relaxari ab Authore legis, vel ejus Successore, vel Delegato.

Dixi 1. Ordinariè; quia in articulo mortis quivis Sacerdos absolvere potest à quavis Censura.

Dixi 2. Per se: quia per accidens, & ex privilegio possunt etiam alii. Layman. *lib. 1. t. 5. par. 1. cap. 7.*

Resp. 2. Episcopi secundùm Trid. *sess. 24. c. 5.* possunt *1.* absolvere in foro conscientiæ, per se, vel Vicarium ab omnibus Censuris occultis, etiam in Bulla Cœnæ Papæ reservatis, excepta hæresi, à qua per se ipsos tantùm absolvere possunt, quantum est ex vi hujus decreti. Hìc diligenter adverte Proposit. 3. inter damnatas ab Alex. VII. A) Dicitur autem Censura occulta, quæ contracta est ob delictum non publicum, nec ad forum conten-

A) Vide Tom. I. pag. 33.

contentiosum deductum, aut si deductum fuit, à quo reus ob defectum probationis fuit absolutus. Bon. *d.* 1. *q.* 3. *par.* 1. *num.* 15. & *par.* 2. *n.* 1. ex declarat. Cardin. &c. 2 Possunt etiam sæpè absolvere à Censura Papæ reservata, propter impedimentum ejus, qui incurrit; vel quando propter senium, morbum, sexum, pauperiem Pontifex non potest adiri. Bonac. *l. c.* ex Nav. Sanch. Avila, Con. &c.

Resp. 3. Multi Religiosi, præsertim Mendicantes, possunt ex suis privilegiis, (in foro tamen interno tantùm) à variis Censuris absolvere. Vide Dian. *par.* 9. *t.* 4. *ref.* 63. Quare à Superioribus suis illa privilegia petant, cùm ad confessiones audiendas exponentur, & circa ea sequentes regulas sequantur.

Prima Qui habet potestatem absolvendi à Censuris reservatis Episcopo, non potest vi illius absolvere à reservatis Papæ.

Secunda. Qui habet potestatem absolvendi à reservatis Papæ, non censetur posse absolvere a Censuris Bullæ Cœnæ, eò, quòd hæ censeantur majores, nec comprehendi in concessione generali. Dian. *p.* 5. *t.* 12. *R.* 34. ex Suar. &c. contra Bossium.

Tertia. Qui habet potestatem absolvendi à Censuris Bullæ Cœnæ, habet etiam à quibusvis Papalibus, & Episcopalibus à jure latis, etsi aliqui negent de Excommunicatione contracta propter hæresim, de qua alii probabilius affirmant, præsertim pro regionibus septemtrionalibus, pro quibus alio-

qui concessio in magnam partem esset inutilis. Hanc circa doctrinam animadverte Proposit. *4.* & 12. inter proscriptas ab Alex. VII. A.)

Quarta. Possunt Regulares per sua privilegia, sicut ab aliis Censuris Papæ reservatis, itâ etiam absolvere duello certantes. (Idem dic de similibus casibus) post Constitutionem Clementis VIII. sicuti poterant ante eam: præterquam in Italia extra urbem; idque ex declaratione ipsius Clementis apud Comitolum. *lib. 6. mor.* Regin. *lib. 21. d. 83.* Filliuc. *tract. 15. cap. 5.* Layman. *l. 3. t. 1. 3. p. 3. c. 5.*

Resp. 4. Ampla etiam solet dari potestas à Censuris absolvendi in Jubilæis: in quibus diligenter considerandum, quid quantum, & quomodo concedatur. Si enim detur potestas absolvendi à Casibus reservatis Papæ, etiam conceditur potestas absolvendi à Censuris Papæ reservatis: quia is non solet reservare casus, nisi ratione Censuræ adjunctæ. Porrò absolutio data confitenti bona fide in Jubilæo, cum intentione lucrandi illud, etsi posteà vel suâ negligentiâ vel propter aliud impedimentum non lucretur, est valida, tollitque Censuram? secùs, si ab initio indulgentias lucrari noluerit; eo enim casu probabilius est absolutionem non valere, & tam peccata reservata, quàm Censuram de novo debere tolli ab eo, qui potest extra Jubilæum.

DU-

A) Alexand. VII. damn. Prop. IV. & XII. Vide Tom. I. pag. 91.

DUBIUM. VI.

Quomodo danda sit absolutio à Censura?

Resp. Id statuendum esse ex natura tum Censuræ, tum cujusvis absolutionis. Ex qua circa absolvendi modum resolves.

1. Ex natura rei non requiruntur certa verba, sed sufficiunt ea signa, quibus apertè significetur absolutio impendi. In foro tamen externo communiter servanda est forma cujusque Episcopatûs In foro autem conscientiæ hæc ferè est in usu. *Ego te absolvo*; v. g. *à vinculo Excommunicationis*, *Suspensionis*, &c. *quam incurristi propter* NN. (talem causam) *&* (si sit excommunicatus) *restituo te Sacramentis Ecclesiæ*, *&* *communioni fidelium*, (si sit suspensus) *executioni tuorum ordinũ*, *vel officiorum*, *vel beneficiorum*. *In nomine Patris*, *&c.* In publica autem, ac solemni absolutione præmittitur Psalmus Miserere, & ad singulos versus Pœnitentis humeri denudati leviter percutiuntur (nisi ex justa causa talis cæremonia videatur omittenda, præsertim in fœminis) tum adjectis precibus absolvitur, & in Ecclesiam introducitur. Idem modus ferè servatur in absolutione mortuorum, nisì quòd sepulchrum virgâ percutiatur, Vide Rituale Romanum.

2. Absolvi potest à Censura absens, imò & invitus; etsi hoc communiter non liceat, ne Censura contemnatur. Ratio: est quia sicut pœna in absentem, & invitum potest statui, sic & auferri. Turr. Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R.* 10.

3. Is, qui pluribus Censuris est adstrictus, potest

test absolvi ab una, relictis aliis; quia inter eas non est necessaria connexio. Unde si dicatur, *absolvo te ab omni vinculo*, &c. valet pro omnibus: ideoque si sic absolutus in Jubilæo fortè omisisset invincibiliter peccatum habens annexam Censuram; id est: Excommunicationem, posset, is posteà ab eo peccato per quemvis approbatum absolvi, cùm non sit ampliùs reservatum, eo, quòd Censura, ratione cujus tantúm erat reservatum, sit sublata.

4. Absolutio vi, aut metu gravi injustè incusso extorta, non valet; imò novam Excommunicationem incurrit, qui metum incutit.

5. Absolutio data ab Ordinario, non præstita satisfactione, etsi sit *illicita*, valida tamen est: Imò etiam data à Delegato, modò non delegetur cum conditione satisfactionis: quæ si impossibilis sit, sufficit præstare cautionem, aut juramentum de satisfaciendo, cùm poterit.

6. Dari potest absolutio sub conditione de futuro contingenti; cùm sit actus jurisdictionis externæ, qui conditionatus esse potest. communiter tamen non expedit sic absolvi: si enim rèus absolutionem meretur, non debet apponi conditio; si non meretur non debet absolvi.

7. Potest etiam dari absolutio ad reincidentiam, id est: pro certo actu, & temporè, quô transactô reincidat; item sub certo onere, quô non impletô, Censura reviviscat.

8. Probabiliùs est, eum, qui habet potestatem absolvendi in foro conscientiæ à Censura, posse id facere

facere etiam extra confessionem, ut contra Nav. Suar. & alios docet Sanchez *lib. 8. de matr. d. 16.* Con. Dian. &c.

CAPUT II.
De Excommunicatione.
DUBIUM I.
Quid sit, & quotuplex.

Respond. Excommunicatio est Censura per quam quis privatur communione Ecclesiæ. Estque duplex, Minor, quæ tantùm privat usu passivo, seu receptione Sacramentorum; & Major, quæ etiam dicitur anathema, ac in jure ferè semper nomine Excommunicationis intelligitur, privatque omni communione Ecclesiastica, secundum dicenda. Per hanc Majorem excommunicatus rursùs est duplex. Toleratus, quem fideles non tenentur vitare: non toleratus, quem tenentur vitare. Et quidem post Concilium Constantiense, non tolerati sunt hi tantùm. 1. Notorius Clerici percussor, de quo infra. 2. Quivis nominatim excommunicatus, specialiter, ac publicè denunciatus. Unde resolves.

1. In Germania Catholici securè communicant cum iis, qui notoriè, sunt Hæretici, & consequenter, excommunicati, quia non sunt nominatim excommunicati, ac publicè denunciati.

2. Non teneris vitare eum, quem scis peccâsse contra legem, per quam illi, etiam in particulari, sub pœna Excommunicationis aliquid est vetitum, vel præceptum; quia requiritur, ut per sententiam expressam, & specialem, & contra personam in par-

in particulari, post peccatum commissum, Censura sit publicata, v. g. ut Joannes sit denunciatus excommunicatus; vel saltèm itâ exprimatur persona, ut non liceat de ea dubitare, v. g. excommunicamus talis loci Decanum, Prætorem.

3. Licèt dicatur: *Excommunicamus Petrum. v. g. incendiarium, & ejus complices*, solus Petrus vitandus est, non verò alii, etsi sint notorii: quia sententia quoad illos est tantùm generalis, & non specialis contra certam personam.

4. Non teneris vitare eum, qui privatim in conclavi est denunciatus, quia id non est factum publicè; ad hoc enim requiritur, ut sententia legatur, vel affigatur alìquo loco celebri, v. g. in templo tempore concionis, vel aliter pro more regionis.

DUBIUM II.

Ob quam causam incurratur, & quem effectum habeat Excommunicatio Minor?

Resp. Incurritur ob unicam tantùm causam, si quis nimirùm cum excommunicato Majore Excommunicatione communicet iis casibus, quibus non licet. Effectus ejus est privatio Sacramentorum perceptionis. Vide Laym. *l.* 1. *t.* 5. *p.* 2. *c.* 3. Unde resolves.

1. Cùm jura dicunt, communicantem cum excommunicato incurrere similem Excommunicationem, sensus est, quod similiter, id est: verè excommunicetur, licèt Minore.

2. Propter communicationem cum excommunicato Minore Excommunicatione, etiam nominatim denunciato nulla incurritur Censura. 3.

3. Etsi excommunicatus Minore Excommunicatione, recipiendo aliquod Sacramentum, non incurrat Irregularitatem, graviter tamen peccat: administrando verò, probabile est nec venialiter peccare.

4. Incurritur hæc Censura, etsi quis propter levitatem materiæ tantùm venialiter peccet v. g. confabulando nominatim excommunicato, quando non licet: secùs, si sit veniale propter imperfectum usum rationis, quia pœna infligitur propter actum, qui quantum est ex se sufficit ad mortale.

5. Etsi peccatum veniale possit omitti in confessione, non tamen illud, cui hæc censura est annexa: ne Sacramentum in ea recipiatur. Unde etiam Confessarii ordinariè priùs absolvunt fideles ab omni vinculo excommunicationis, etiam Minoris, deinde à peccatis.

6. Ab hac Excommunicatione latà à jure, absolvere potest Parochus, & quisquis potest à mortalibus: cùm non sit reservata. An verò, qui potest absolvere à veniali, habente annexam hanc Excommunicationem possit etiam ab ipsa, quidam affirmant, ùt Navar. & Tolet. alii probabilius negant ùt Suar. Conin. quia, sicut hæc absolutio est distincta à Sacramentali, ità etiam ad eam requiritur distincta jurisdictio, quæ nusquam conceditur omnibus Sacerdotibus. V. Laym. *l. 1. t. 2. p. 2. c. 3.*

DUBIUM III.

Quos effectus habeat Excommunnicatio Major?

Respond. Habet duplices, mediatos, & immediatos.

Mediati,

Mediati, five remoti funt hi.

1. Irregularitas, quam excommunicatus incurrit, exercendo actum alicujus ordinis.

2. Si excommunicatus toto annô in Excommunicatione contumaciter perfiftat; &, ût jura loquuntur, infordefcat, fit fufpectus de hærefi, & contra eum, ût talem procedi poteft, ex Trid. *feff.* 25. *c.* 3. ideóque, fi crimen grave, & beneficii privatione dignum commifit, privandus eft beneficiô, imò, etfi crimen non fit adeò grave, fi tamen ad hærefis fufpicionem purgandam citetur, tanquam hæreticus privari debet. Bon. *d.* 2. *q.* 2. *p. ult.* ex Rebuff. Dian. Navar. &c.

Immediati effectus funt fequentes.

1. Privat fufceptione, & ufu paffivo Sacramentorum: unde nullus excommunicatus, five toleratus, five non, poteft ea licitè recipere fub mortali, nisì excufet ignorantia invincibilis, metus mortis, infamiæ, jacturæ bonorum, &c. quia Cenfura non obligat cum tanto rigore. Laym. *l.* 1. *t.* 5. *p.* 2. *c.* 2.

Dixi, licitè; quia validè fufcipit omnia, faltèm quoad fubftantiam, præter Pœnitentiam; imô, etiam hoc, fi adfit ignorantia inculpabilis, dummodo cætera ad effentiam Sacramenti requifita non defint; quia per Cenfuram non fit incapax abfolutionis, nifi prohibeatur eam recipere, priusquam abfolvatur à Cenfura. Bon. *d.* 2. *q.* 2. *p.* 2. ex Filluc. Suar. Conin. &c. Nec obftare, etiamfi Excommunicatio fit refervata, vel Confeffarius fciens peccata habere annexam Excommunicationem, tamen ex malitia abfolvat, docet Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 78.

R. 78. ex Conin. Suar. &c. & *p.* 5. *t.* 9. *R.* 53.

2. Privat, (saltèm non toleratos,) communibus Ecclesiæ suffragiis, orationibus, & fructu Indulgentiarum, non tamen privatis. Unde non tantùm quivis privatus, sed etiam Sacerdos potest, tanquam persona privata, pro excommunicatis orare: etiam in publicis precibus, & sacro: imò actionem sacrificandi, prout pendet à merito privato operantis offerre, vel ejus in Memento in particulari meminisse.

Dixi, tanquam privata: quia, ùt Minister Ecclesiæ non potest. Hinc irritæ sunt, ac nullæ omnes preces, quas pro excommunicato in persona Ecclesiæ intercedentis pro ipso, Deo offert, adeóque privatur, omnibus bonis, quæ in gratiam Ecclesiæ Deus concessurus fuisset.

3. Privat usu activo Sacramentorum, & administratione. Quæ tamen excommunicato tolerato, & ad id requisito, & se non ingerenti, quandoq; est licita, v. g. si sit Pastor, cujus subditi teneantur audire sacrum, nec sit alius, qui celebret: imò, si etiā non Parochus forte rogetur, & invitetur ad celebrandū. Ac, licèt cōmunis doctrina sit apud Laym. *hic c.* 4. peccare fideles, si sinè causa necessitatis, vel magnæ utilitatis talem inducant ad Sacramentorum administrationem, quando alius haberi potest; contrarium tamen est probabile ob facultatem concessam à Concilio Constant. cum talibus communicandi: & hinc nec illum, qui petit à tali Sacramentum, nec ipsummet excōmunicatum, si conferat, præcise ob Censuram peccare. Layman. *l. c.*

n. n.

n. 5. ex Soto, & Sanch. *l.* 7. *de matr. d.* 9. *n.* 8. Idem docet Bon. *d.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 2. ex Vasquez, Suarez, &c. Non tolerato autem illicita est Sacramenti administratio, præterquam in casu extremæ necessitatis, extra quam validè illud administrat, præterquam Pœnitentiam; quia hæc requirit jurisdictionem, qua ipse caret. V. Laym. *hic c.* 2. Bon. *l. c.*

4. Privat usu divinorum officiorum, ità ut excommunicatus non tantùm careat eorum fructu, sed etiam sub mortali iis nequeat interesse, parte notabili, ità ut moraliter censeatur cum aliis communicare: nisi excuset ignorantia, vel necessitas vitandi scandali, aliàve justa causa Bon. *l. c. p.* 3. §. 1. ex Suarez, Fill. &c. Similiter peccant etiam alii, qui cum excommunicato vitando eidem Missæ intersunt, ut ex communi docet Bonac. *l. c. n.* 9. contra Durand. quia participant cum illo in divinis. Aliud tamen esset: si transiens per Ecclesiam aliud tractaret, vel breviter privatim, aut omninò separatim oraret, aut si aliis unum Sacrum audientibus, ipse aliud audiret; quia sic moraliter non censeretur communicare cum aliis, nec conjungi ad unam orationem fundendam. Bon, *l. c. n.* 16. ex Suar. Henr. Filluc. Conin. &c, Ac licèt peccatum hoc ex genere suo sit mortale, ex parvitate tamen materiæ subinde tantùm est veniale, ut si exigua pars Missæ, v. g. usque ad Evangelium tantùm cum illo audiatur. Avila, Dian. *par.* 5. *t.* 5. *Res.* 21. vel si Horæ privatim cum eo recitentur. Dian. *p.* 5. *t.* 9. *Res.* 89. ex Suar. & aliis

& aliis novem. Porrò per divina officia intelliguntur Sacrificium Miſſæ, publica oratio, proceſſio, cantus horarum, benedictio olei, aquæ, candelarum, & cætera annexa ordini clericali: quæ ſolemniter fiunt. (excepta concione (in quibus, licèt alii fideles non teneantur vitare toleratum, tenentur tamen non toleratum ſub mortali vitare, niſi vel levitas materiæ, vel ignorantia, aut ſimile quid excuſet. Unde, ſi talis præſens ſit, moneri debet, ut recedat; ſi nolit, debet extrudi, vel exportari, licèt ſit Sacerdos, niſi tamen gravius inde timeatur incommodum ob quod ſi expelli non poſſit, omittendum eſt officium, etiam die feſto; & celebrans, nondum inchoato Canone, debet abrumpere Miſſam; ſi inchoavit, poteſt, cæteris abeuntibus, Sacrum proſequi, vel abrumpere, ob ſententiæ utriuſque probabilitatem; ſi conſecravit, debet, ſolò miniſtro manente, pergere uſque ad Communionem incluſivè, & reliqua perficere in Sacriſtia, vel alio decenti loco. Quòd ſi excommunicatus negligat procurare abſolutionem eo fine, ut non audiat Sacrum die feſto, peccat mortaliter omiſſione Sacri, ſecùs ſi alia de cauſa negligat. Quòd ſi etiam obligatus eſt ad Horas, non excuſatur ab illis, (etſi non debeat dicere: *Dominus vobiſcum*, ſed *Domine exaudi*, &c. (quas ſi cum alio privatim legat, venialiter tantum videtur peccare.

5. Collatio beneficii facta excommunicato nulla eſt, uti & Præſentatio, vel Electio, inſtitutio, & Confirmatio. Ratio: eſt quia excommunicatus, etiam toleratus, non poteſt communicare in offi-

cio;

tio, proindéque incapax est beneficii, quod datur propter officium. Idque, licèt ignoretur Excommunicatio: quia ignorantia invincibilis, etsi excuset à culpa, non tamen supplet defectum conditionis requisitæ ad valorem actus. Vide Less. *lib.* 2. *cap.* 14. *d.* 22. Imò probabile est, excommunicatum, quamvis beneficiô ante obtentô non privetur, fructus tamen, & distributiones non facere suas, ideóque teneri eas restituere, etiam ante sententiam Judicis: quia est privatus officiô; fructus autem dantur propter officium, velut merces propter opus. Ità Suar. & alii contra Sanch. & Conin. qui probabiliter putant ex consuetudine non teneri antè sententiam, modò per se, vel alium inserviat Beneficio.

6. Privat communicatione forensi. Unde excommunicatus nequit esse Judex, Advocatus, Procurator (licèt pro semetipso respondere possit ipse. Conin. Præpos. Dian. *par.* 5. *t.* 9. *Resp.* 13.), Actor. Tabellio, Testis, &c. ità ut contra excommunicatum, etiam toleratum, semper possit reus excipere. Quòd si non faciat, nec Judex eum repellat, valida ejus acta erunt, si sit toleratus: secùs est de Judice non tolerato, cùm sit privatus jurisdictione. Vid. Laym. *cap.* 2. Dian. *par.* 5. *t.* 9. *Res.* 112. & 113. Non potest etiam esse Tutor, aut Curator. Dian. *par.* 5. *t.* 9. *Resp.* 115. ex Sylv. Neque testamenti Executor. Dian *p.* 8. *t.* 9. *Res.* 2. ex Carp. &c, contra Sanch. Lugo, &c. Si tamen non fiat oppositio, validè exequitur, *ibid.* Nec potest ipse testari licitè, etsi faciat validè,

lidè, etiam cùm excommunicatum instituit hæredem. Suar. Villal, Merc. &c. cum Dian. *l. c. Ref.* 129. Denique contractus omnes ab eo facti (etsi sint illiciti & ratione eorum non detur actio in foro externo, durante executione, valent, nisi fiant ab eo, ut Persona publica, vel Ministro ratione muneris, vel beneficii: quia tunc spectant ad jurisdictionem, quæ suspensa est. Diana *par.* 5. *t.* 9. *Resp.* 128. ex Con. Fill. Merc, &c.

7. Excommunicatus, non toleratus privatur usu Jurisdictionis. Unde non potet validè eligere, conferre, præsentare, ferre leges, vel sententiam: & qui sic Beneficium à non tolerato accepit, dicendus est intrusus; ac proinde tenetur, sinè alia Juris declaratione, Beneficium unà cum fructibus relinquere.

Dixi: non toleratus; quia acta tolerati probabile est esse valida ob bonum commune: graviter tamen peccat, si absque necessitate talia exerceat.

8. Non toleratus privatur Ecclesiasticâ Sepultura: ita ut non possit in loco sacro, vel benedicto sepeliri: & si contrarium fiat, ac corpora discerni possint, debet exhumari, nec in eo loco divina peragi ante reconciliationem.

Dixi, non toleratus: quia Ecclesia non polluitur, etsi hæreticus, non speciatim denunciatus, in ea sepeliatur, ut docent Suar. Laym. & alii: Jure nihilominùs id prohibent Episcopi in Germania, eò, quòd inter cæteras pœnas non communicantium in Paschate, etiam statuatur privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.

9. Ex-

9 Excommunicatus privatur omni alia civili communicatione fidelium, ità ut ipſe non poſſit cum aliis, & ſi non ſit toleratus, etiam alii cum ipſo non poſſint communicare, idque in caſibus hoc verſu comprehenſis.

Os, orare, vale, communio, menſa negatur.

Dicitur 1. *Os*, per quod intelligitur oſculum, & omne colloquium, etiam privatum; item per nutus, literas, internuncium, & quodvis ſignum benevolentiæ.

Dicitur 2. *Orare*: id eſt omnis communicationi divinis, de qua ſuprà.

Dicitur 3. *Vale*, quòd comprehendit omnem ſalutationem (ſaltèm honorificam) verbô, vel ſignô, vel amplexu, & ſecundum quosdam, etiam reſalutationem, eò quòd ſit actus obſervantiæ. Sed contrarium videtur verius, quia eſt ſolutio debiti, Imò Sayr. &c. cum Dian. *q.* 5. *t.* 9. *Reſ.* 16. putant probabile, quòd ſola verbalis ſalutatio ſit prohibita, non autem alia ſigna v. g. aperiendo caput &c. quæ urbanitatis causâ fieri ſolent.

Dicitur 4. *Communio*, quæ comprehendit omnem contractum (qui tamen validus eſt, ſi fiat) item cohabitationem, cooperationem, ſocietatem, v. g. in contractibus, ità ut moraliter cenſeatur communicare; quod prudens æſtimabit: unde nec iter cum eo, tanquam cum ſocio facere licet.

Dicitur 5. *Menſa*, per quam intelligitur omnis convictus, & convivia, per modum ſocietatis, & commercii; qualis non eſt, ſi caſu incidas in idem hoſpitium, iter: menſam, imò le-

ctum. Vide Bon. *d.* 2. *q.* 2. *p.* 6. §. 1. & 2.

Quæres 1. Quale peccatum ſit communicare cum excommunicato non tolerato.

Reſp. Communicatio in divinis cenſetur mortale propter gravitatem materiæ; in civilibus autem (etſi inducat minorem excommunicationem) ſecluſo tamen contemptu, tantùm eſt veniale regulariter. Suar. Bon. &c. Diana *p.* 7. *t.* 11. *Reſ.* 47. Quod addo: quia aliquando eſt mortale, ut ſi quis cum excommunicato communicet in eodem crimine, v. g. ſi quis concubinam excommunicatam cognoſcat.

Quæres 2. An aliquando liceat cum non tolerato communicare?

Reſp. Quòd ſic, extra Divina, in his quinque caſibus. 1. In caſu utilitatis, ſive ſpiritualis ipſius excommuuicati, v. g. ut convertatur, ſive alterius, ut ab excommunicato conſilium petat, quod ab alio habere non poteſt: ſive etiam utilitatis temporalis, v. g. ut ab eo reſtitutio, vel debitum ex contractu petatur. Contractus tamen novos cum ipſo inire non licet, etſi, ſi ineantur, ſint validi; cùm nulla ſit lex irritans. 2. In caſu legis Matrimonialis: quô modô uxori licet communicare cum marito, & è contra, nisì factum ſit divortium. Diana *p.* 5. *t.* 9. *R.* 122. non tamen ſponſo de futuro cum ſponſa *l. c. R.* 126. ex Sayr. Sanch. & Fill. 3. In caſu ſubjectionis; quô modô poſſunt filii etiã emancipati (addit Dian. *p.* 5. *t.* 9. *R.* 118. & 119. ex Con. Fill. Hurt. &c. etiam adoptivi, vel illegitimi: imò etiam Nepotes, Pronepotes, & in

eodem

eodem genere Affines) communicare Parenti; servi, & ancillæ Domino, si ante Excommunicationem fuerint in servitio. Similiter Religiosi Prælato: non tamen, nisì quoad eam communicationem, quæ ab habitantibus in eadem familia evitari non potest. Dian. *l. c. R.* 128. contra Sotum. Vide Fill. *t.* 12. *c.* 8. *n.* 203. Layman. & Bonac. *l. c.* 4. In casu ignorantiæ Juris, vel facti. 5. In casu necessitatis, sive animæ, sive corporis, sive bonorum temporalium, qui casus hoc versu comprehenduntur.

Utile, lex, humilis, res ignorata, necesse.

DUBIUM IV.

Ob quas causas incurratur Excommunicatio Major.

Cúm hæ multæ sint, variæ sunt etiam excommunicationes, quæ in 4. potissimùm classes dividuntur; nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra illam reservantur.

ARTICULUS I.

Quæ sint Excommunicationes non reservatæ?

Resp. 1. Ex Jure antiquo usitatiores sunt sequentes. Contra omnes. 1. In vexantes Ecclesiasticos, quod non elegerint eum, pro quo rogati fuerunt. 2. In Directores Monialium, si foveant discordias in electione. 3. In extorquentes absolutionem à Censura per vim, aut metum. 4. In compellentes Ecclesiasticos, ut Laicis submittant Jura Ecclesiæ.

5. In

5. In docentes leges, vel medicinam Religiosos, qui dimiserunt habitum, vel eos retinentes in suis scholis. 6. In sepelientes tempore interdicti, vel interdictos, vel excommunicatos non toleratos, vel manifestos usurarios. 7. In impedientes visitatores Monialium. 8. In contrahentes Matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum Monialibus. 9. In edentes Glossas in Trid. 10. In imprimentes libros sinè Superiorum licentia. 11. In præcipientes suis subditis, ne Officia communia Reipubl. exhibeant Ecclesiasticis, v. g. ne iis vendant, coquant panes, &c. 12. In Doctores, & Professores non facientes Professionē Fidei, ubi recepta est Bulla Pii IV. 13. In negligentes administrare justitiam Ecclesiasticis. 14 In potestates foventes usuras.

Contra Clericos. 1. In Clericos in dignitate constitutos, aut Sacerdotes audientes publicè Jus, aut Medicinam. 2. In Sacerdotes recipientes Præfecturas sæculares. 3. In Clericos minores Episcopis elocantes domos usurariis. 4. In alienantes bona Ecclesiæ, vel locantes ultra triennium. 5. In impugnantes in Concionibus Montes pietatis. 6. In contrahentes Matrimonium, si sint in sacris. 7. In fictè resignantes vel permutantes Beneficia. 8. In præsumentes absolvere à casibus Bullæ Cœnæ.

Contra Religiosos. 1. In audientes Leges, vel Medicinam extra Claustra 2. In habitum temerè dimittentes, vel Matrimonium contrahentes. 3. In instituentes novum ordinem. 4. Adeuntes Curias Principum, ad nocendum suis Monasteriis, vel Prælatis. 5. Tenentes arma sinè licentia intra Claustra.

6. Non servantes interdictum, quando servatur à Cathedrali. Vide Fill. *t.* 1. *t.* 14. 15. *c.* 84. Bonac. *d.* 3. *p.* 5. §. 1. *num.* 36.

Resp. 2. Supradictis adjectæ sunt à Tridentino sequentes, quæ valent, ubi illud est receptum. 1. In imprimentes, imprimi mandantes, vendentes, apud se retinentes, vulgantes libros de rebus sacris, sinè nomine Authoris, & approbatione ab Ordinario obtenta. 2. In docentes, non esse necessariam Confessionem ante sumptionem Eucharistiæ. 3. In raptores mulierum, juvantes, faventes. 4. In cogentes contrahere Matrimonia cum præscriptis. 5. In Magistratus, qui requisiti non juvant Episcopos ad restituendam, vel conservandam Clausuram Monialium. 6. In ingredientes (cujuscunque conditionis, vel sexûs fuerint) Monasteria Monialium, sinè licentia in scripto obtenta. 7. In cogentes mulierem ingredi Monasterium, & profiteri. 8. In impedientes sinè justa causa, sanctam voluntatem mulierum emittendi votum. 9. In Dominos temporales, concedentes in terris suis locum pro duello.

ARTICULUS II.

Quæ sint Excommunicationes reservatæ Episcopis?

Resp. Sunt hæ. 1. Quæ contrahitur ex levi percussione Clerici, vel gravi, si sit mulier. 2. In eos, qui absoluti in articulo mortis (à censura, vel peccato habente censuram annexam) ab eo, qui alias non poterat, non præsentant Superiori se, postquam convaluerunt. Vid. Fill. *t.* 15. *c.* 10. *n.* 241.

n. 241. 242. 3. In Fratres Minores, si admittant in suis Ecclesiis, ad Officia Divina, Fratres tertii Ordinis. 4. In procurantes abortum fœtus animati, effectu secuto. 5. In eos, qui communicant in eodem crimine cum excommunicatis ab Episcopo. 6. Eæ omnes, quas ferunt Episcopi per propria statuta, & sibi reservant, quas Confessarii videant in Agendis.

ARTICULUS III.

Quæ sint Papæ reservatæ extra Bullam Cœnæ?

Resp. 1. *Contra omnes*, magis obviæ sunt sequentes. 1. In incendiarios. 2. In habentes literas Apostolicas falsas, & non destruentes: item in falsarios literarum Apostolicarum. 3. In effringentes, & spoliantes Ecclesias. 4. In communicantes eodem crimine cùm excommunicatis à Papa. 5. In vexantes eos, qui censuram in alios tulerunt. 6. In absolutos ab Excommunicatione sub conditione, & non implentes. 7. In violantes interdictum Papale. 8. In dantes, & recipientes aliquid ex pacto, ob admissionem ad Religionem. 9. In Simoniacos reales, circa Ordinem, vel Beneficium. 10. In committentes simoniam confidentialem. 11. In impedientes executionem Literarum sacræ Pœnitentiariæ. 12. In dantes, & recipientes aliquid pro gratia, ac justitia, apud Sedem Apostolicam. 13. In committentes duellum, & ad id cooperantes, suadendo, &c. 14. In mulieres ingredientes Monasteria Regularium. 15. In impugnantes institutum

Societatis JESU. 16. In facientes jurare illicita, & contraria libertati Ecclesiasticæ. 17. In rapientes Bona Ecclesiastica, item exigentes tributa ab Ecclesiasticis. 18. In violantes libertatem Ecclesiasticam, quoad fugientes ad Ecclesiam. 19. In docentes posse fieri Confessionem in absentia. 20. In eos, qui alterutram opinionem de Conceptione B. Virginis damnant peccati mortalis, vel hæreseos; item in eos, qui in Concionibus, aliisque publicis Actionibus, ut Lectionibus, Conclusionibus, asserunt B. Virginem conceptam in originali 21. In percussores Clericorum. Quæ cùm celebris sit, & multa scitu necessaria habeat, agetur de ea peculiariter infrà.

Resp. 2. *Contra Clericos & Religiosos*, sunt hæ: 1. In participantes in sacris cum excommunicatis à Papa. 2. In procurantes alienationes Ecclesiarum. 3. In Concionatores, qui Scripturæ sensum à Doctorum interpretatione alienum circa tempus Antichristi, & extremi judicii, aliàque similia revelata prædicant. 4. In Parochos non implentes juramentum de residentia factum. 5. In Mendicantes transeuntes ad alium Ordinem, præter Carthusianum. 6. In Moniales exeuntes Claustra sinè licentia. 7. In Religiosos, qui sinè privilegio, vel speciali licentiâ Parochi, Clericis, aut Laicis, Sacramentum Eucharistiæ vel Unctionis ministrare, vel Matrimonia solemnizare præsumunt.

****
****

ARTI-

ARTICULUS IV.

Quomodo intelligenda Excommunicatio percussoris Clericorum?

Resp. Ea sic habet: *Si quis suadente diabolo in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, Anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcoporum præsumat illum absolvere.*

Dicitur 1. *Si quis:* Intellige cujuscunque sexûs, aut statûs, etiam impubes; dummodo rationis compos, & doli capax. Extenditur autem ad efficaciter mandantes, consulentes, consentientes, suo nomine factam: ratihabentes, non impedientes, saltèm si ex officio, aut justitia teneantur, ùt Reges, Judices, & cæteri Superiores. Item Patres, Tutores, Heri, Pædagogi, Parochi: &c. quibus aliorum cura demandata est. Ità Layman. *l. 1. t. 5. p. 2. c. 5. n. 6.* Bon. *d. 2. q. 4. p. 1. n. 8.* ex Molin. &c. commun.

Dixi, *Saltèm &c.* quia, si ex charitate tantùm teneantur, etiam excommunicari, docent Suar. Caj. Fill. Med. Sayr. &c. Verùm id probabilius negat Bon. *l. c.* ex Nav. Conin. Reg. Henriq. Mol. &c.

Dicitur 2. *Clericum:* quo nomine intelligitur omnis primâ saltèm tonsurâ initiatus (etiamsi conjugatus, dummodo cum unica virgine) & deferat habitum, serviatque alicui Ecclesiæ: item etiam excommunicatus, suspensus, interdictus: degradatus verbaliter tantùm.

Dicitur 3. *Monachum:* intellige quemvis Religiosum, etiam Laicum, Conversum, Novitium, utriusque

que ſexus; item Tertiarios S. Dominici, S. Franciſci, ſi geſtent habitum, & vivant in Communitate. Item Eremitas ſubjectos alicui regulæ, vel Superiori.

Dicitur 4. *Manus injecerit*: per quod intelligitur quævis contumelioſa actio exterior mortalis, circa Clerici Perſonam, vel res ei adhærentes: ſive fiat manu, ſive baculô, gladiô, &c. Bon. *d. 2. q. 4. p.* 1. Ex dictis reſolvuntur ſequentes Caſus.

1. Hanc Excommunicationem incurrit. 1. Qui talem conſpuit, conſpergit aquâ, pulvere, conſpurcat lutô, evellit crinem, lacerat veſtem, eripit aliquid per vim, & injuriam de ejus corpore, v. g. pileum, pallium, &c. ità ut actio ſit graviter injurioſa. Bon. *l. c.* Laym. *c.* 5. *n.* 5. 2. Qui concludit, aut violenter detinet carcere, vel locô, unde ſinè dedecore non poteſt exire. *ibid.* 3. Qui perſequitur, ut in flumen. vel foſſam incidat, equô decidat, &c. *ibid.* 4. Qui manus violentas injicit in equum, cui is inſidet, occidendo, vulnerando, cædendo fiſtendo per frænū, quæ actio, licèt ſit levis reſpectu corporis, non tamen reſpectu honoris, *ibid.* 5. Qui aliquid ſupradictorum facit, etiam Clerico conſentiente, dummodo ſit injurioſum Ordini Clericali. Laym. *l. c.* 6. Clericus, ſi ſeipſum ex malitia, vel paſſione (ſecùs ſi ex devotione) percutiat injuriosè. Laym. *l. c.* ex Nav. 7. Qui percutit Clericum etiam meritum, ſi fiat vel per quem non debet, ut ſi morte dignus puniatur à judice ſæculari, vel modô illicitô ut ſi à Prælato puniatur per Laicum. Bon. *l. c.* ex Navar.

Sayr.

Sayr. Suar. Filliuc. Conin. &c. Vide. Laym. c. 5.

2. Non incurrit 1. Fur, qui clàm abſcindit crumenam, vel veſtem tollit Clerico: quia non eſt actio violenta, ſed fraudulenta. Bon. *l. c.* 2. Si percuſſio ſit jocoſa, vel caſualis, v. g. ſi Janitor, vel Apparitor turbam arcens percutiat Clericum; item ſi pueri habentes primam tonſuram ſe pugnis percutiant. Bon. *l. c.* ex Mol. Fill. Con. &c. item ſi percuſſio ſit ad defendendum ſe, vel vitam ſuam, vel Uxoris, Parentum, Filiorum, vel res ſuas, cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ. Laym. *infrà* 3. Et denique, quandocunque percuſſio ob levitatem, vel imperfectionem actûs non eſſet mortalis, illata Laico, ùt docent Cajet. Avila. & Sà, quod tamen Suar. univerſaliter non admittit. Vide Bonac. *l. c.* 4. Si fiat in tenebris, vel Clericum non agnoſcat, quòd habitum non geſtet; quia ignorantia excuſat. 5. Si Prælatus, Præceptor, Pater ſubditum in Minoribus conſtitutum correctionis causâ, (licèt ira accedat) percutiat moderatè, habita ratione culpæ; imò Prælatus, & Præceptor Eccleſiaſticus poteſt etiam in Majoribus conſtitutum caſtigare. An idem poſſit Pater controvertitur in utramque partem probabiliter. Vide Laym. *loc. mox citando.* 6. Si percutiatur realiter degradatus, vel bigamus vel exerceat publicè officiũ cauponis, vel macellarii, vel ſcurram, & ter monitus non ceſſet, vel inventus turpiter agens cũ uxore, matre ſorore, vel filia, vel deniq; mulierem ipsô factô ſolicitans ad turpitudinem: quia perdit privilegium. Vide Laym. *l.* 1. *t.* 5. *p.* 2. *c.* 5. Fill. *tr.* 15. *c.* 1.

Reſp.

Resp. 2. Etsi hæc Excommunicatio sit reservata Papæ, potest tamen Episcopus ab ea absolvere his casibus. 1. Quando percussio, etsi sit mortalis, est tamen prudentum judiciô levis, comparata cum enormi, v. g. si fiat palmâ, pugnô, aut lapide, non relinquente vestigium, & secundùm Ant. & Dian. *p. 9. t. 4. Ref. 19.* nisi notabilem injuriam, & scandalum pariat; qualem negat esse, si quis Sacerdotem pugnô percutiat in faciem, licèt guttæ sanguinis effluant. Enormis verò erit, si membrum præscindatur, copiosus sanguis fundatur vel etiam ratione dignitatis Personæ, ut si percutiatur Episcopus, vel Abbas etiam alapâ. 2. Si percussor sit impubes, pauper, æger, senex, mulier, cæcus, claudus, servus, filiusfamilias, vel non sui Juris, utì & Regulares, ac Moniales invicem verberantes: item si sint homines delicati, & quoquot habens legitimum impedimentum, ut non possint adire Papam, aut ejus Legatum; vel si dubium sit de Excommunicatione Fill. *l. 25. c. 1. n. 35. & seq.* Denique, si sit occulta. Vide suprà *hìc c. 1. d. 5.* & Dian. *p. 9. t. 4. R. 36.* In quibus omnibus casibus pro foro conscientiæ potest etiã facultas absolvendi impetrari (gratis quidẽ) ex Pœnitentiaria Romana à Majore Pœnitentiario, ut suprà *hìc. l. 1. t. 2. c. 4. in append.*

ARTICULUS V. A)

Quæ sint Excommunicationes Papæ reservatæ per Bullam Cœnæ?

Resp. Præcipua est in hæreticos: quæ ex- tenditur

A) Alexand. VII. damn. Prop. XLV. *Libri prohibiti*

tenditur non tantùm ad fautores, receptores, & defensores hæreticorum ut sic, sed etiam in scienter retinentes, legentes, imprimentes, & defendentes libros hæreticorum de Religione tractantes, vel hæresim continentes: Ad quam Excommunicationem incurrendam requiruntur 4. conditiones. 1. Ut author libri sit hæreticus. 2. Ut liber hæresim expressè contineat, vel de Religione agat. 3. Ut legatur materia notabilis, & sufficiens ad mortale. 4. Ut scienter legatur, imprimatur, vel retineatur. Laym. *l.* 2. *t.* 1. *c.* 15. *n.* 1. Unde resolves.

1. Non excommunicaris. 1. Si legas libros Catholicorum, referentes verba hæreticorum, etiamsi animô hæresim discendi legas. Laym. *l. c.* ex Nav. Sanch. &c. 2. Si in Catholici Scriptoris libro, vel alio, hac Bulla non contento, legas adjecta scholia, vel notas authoris hæretici: quod tamen Suar. *t.* 5. *d.* 21. *s.* 1. limitat, nisì scholia essent tam copiosa, ut ex iis potiùs quàm ex textu, liber constare videretur. Laym. *l. c.* ex Nav. Sanch. &c.

2. Non prohibentur hæreticorum libri Philosophici, & alii hæresim non continentes. Laym. *l. c. n.* 3. Imò probabiliter nec ii, qui incidenter tantùm continent hæresim, non agentes ex professo de Fide. Sa, Graff, apud Laym. *l. c.* contra Suar. & Sanch. qui id confirmat pro Germania, ubi Bulla cum tanto rigore non est recepta. Vide Bec. *p.* 2. *c.* 15. *q.* 8. Legens tamen tales incurrit Excommunicationem non reservatam Indicis libro-

rum

hibiti donec purgentur, possunt retineri, usque dum adhibitâ diligentiâ corrigantur.

rū prohibitorum, ubi is receptus est; quod non videtur esse factū in Germania, saltèm cum isto rigore, ùt habet Laym *l. c. n.* 8.

3. Excommunicatur. 1. Qui in sufficiente quantitate solum procemium, vel Epistolam ad lectorem, vel Indicem libri, vel partem libri, in qua nulla est hæresis, legit, ùt habet Laym. *l. c.* & Bon. 2. Probabiliter etiam is, qui alterum jussu suo legentem audit: quia legit per alium. Laym. *l. c.* Azor. &c. contra Sanch.

4. Probabiliter non excommunicatur, qui hæreticam concionem, aut epistolam seorsim editam legit, quia non est liber Laym. *l. c. n.* 3. ex Sanch.

5. Non sufficit una, alteràve linea; imò secundùm Sanch. Rodr. & Sà, nec integra pagina, etiam magni voluminis; quod tamen Bonac. & Laym. *l. c.* non concedunt; licèt hìc fateatur, Confessario posse ad hoc servire, ut non continuó damnet peccati mortalis, & Excommunicationis eum, qui bono fine, vel etiam excuriositate unam paginam legit.

6. Non incurritur, si retinentur libri parvo tempore, v. g. uno alteròve die: quia sicut materiæ, ità & temporis parvitas excusat. Layman. *n.* 7. ex Graff. Sayr. Sanch. &c.

7. Excusat ignorantia, etiam crassa, si vel nescias esse hæreticum vel tractare de Religione. Laym. *n.* 4. Vide Sanch. *l.* 2. *mor. c.* 10. & *l.* 9. *de matr. d.* 32.

8. Non

8. Non excuſatur is, qui librum vel in aliena domo, vel alieno nomine, vel animô non legendi habet; item nec is, qui affirmat, non eſſe pravum, non eſſe exurendum. Item, qui impedit, ne comburatur, qui diſputationis causa defendit. Ità Bonac. qui tamen excuſat eum, qui laudat ſtylum, vel ingenium Authoris, vel bonam doctrinam, quæ in eo eſt; ſed non quatenus in eo eſt; v. g. ſi dicat: hic liber eſſet bonus, ſi non haberet hæreſim; quia talis non defendit. Vide Laym. *l. c.* Bonac. *d.* 2. *q.* 5. *p.* 2.

CAPUT III.
De Suſpenſione, & Degradatione.
DUBIUM I.
Quid ſit Suſpenſio, quotuplex, & unde dignoſcendum, qualis, & quanta ſit.

REſp. 1. Suſpenſio eſt Cenſura, quia Clericus functiones aliquas Eccleſiaſticas exercere prohibetur Vide Bon. *d.* 3. *p.* 1. Laym. *l.* 1. *tr.* 5. *p.* 3. *c.* Unde reſolves.

1. Solus Clericus poteſt ſuſpendi.

2. Suſpendere poſſunt, qui poſſunt ferre Cenſuras.

3. Ex genere ſuo, & niſi parvitas materiæ excuſet, eſt peccatum grave, exercere actum per Suſpenſionem prohibitum: unde & Irregularitatem inducit Si tamen ſuſpenſus toleratus ſe non ingerat in tales functiones, ſed ab aliis propter utilitatem requiratur, probabiliter non peccat; cùm alii licitè requirant. Imò, etſi nominatim ſit de-

nuncia-

nunciatus, & non toleratus, alii tamen non tenentur sub mortali eum vitare, nisi censeantur cooperari actui, à quo suspensus est: unde audire ejus Missam non erit peccatum (saltèm mortale) si non intervias. Ità probabiliter Avila, Henr. Suar. Sayr. apud. Bon. *d.* 2. *p.* 4. *n.* 4. etiam Layman *l. cc* 1. *n.* 7.

4. Suspensus non toleratus invalidè absolvit, quia non habet Jurisdictionem.

Resp. 2. Suspensio 1. Alia fertur ad certum tempus, quô elapsô, expirat: alia fertur absolutè, seu indefinitè, manétque, donec per absolutionem tollatur. 2. Alia est ab Officio, sive id sit Ordinis, sive Jurisdictionis; alia à Beneficio; alia ab utroque. 3. Suspensio ab Officio, vel est à toto, vel à parte tantùm. scilicèt à functione Ordinis, vel Jurisdictionis. Item Suspensio Beneficii, vel à Beneficio absolutè, vel à quibusdam tantùm functionibus, ejus ratione competentibus, Laym. Bon. *ll. cc.*

Resp. 3. Quantitas, & qualitas Suspensionis colligi debet ex verbis, quibus fertur. Quæ utpote in re odiosa, non ampliùs sunt extendenda, quam propriè accepta significent. Unde resolves.

1. Suspensio absolutè, & in toto prohibetur omne exercitium ratione Officii proveniens, tam Ordinis, quàm Jurisdictionis, & consequenter non potest celebrare, nec validè excommunicare, Beneficia conferre, &c. Suspensus verò à parte Beneficii determinata, v. g. ab Ordine tantùm, vel Jurisdictione. privatur tantùm illius Officii functionibus. Unde Episcopus, v. g. à Jurisdictione su-

ne ſuſpenſus, etſi non poſſit excommunicare, abſolvere, delegare, &c. poteſt tamen exercere actus Ordinis, ùt conſecrare Templa, ordinare, &c. *l. c.*

2. Suſpenſus à certa functione Ordinis, v. g. à Sacramentorum adminiſtratione, non eſt ſuſpenſus à Sacrificio. Similiter ſuſpenſus ab Ordine, poteſt nihilominus conferre primam Tonſuram, quia non comprehenditur ſub Ordine Bon. *p.* 2. *n.* 6.

3. Suſpenſus ab Officio ſimpliciter non intelligitur ſuſpenſus à Beneficio, vel fructibus ejus. Debet tamen per alium ſupplere, qui per ſe nequit, ut fructus percipiat. Bon. *n.* 10. ex Navar. Suarez, Henr. Fill. &c.

4. Suſpenſus ab Ordine non videtur ſuſpenſus à Beneficio: quia Beneficium non fundatur in Ordine. Bonac. tamen dicit, indirectè ſuſpendi à fructibus ejus: quia, dum non poteſt facere Officium, non poteſt percipere fructus. Vid. *n.* 1.

5. Suſpenſus à Beneficio, etſi hoc ipſo intelligatur ſuſpenſus à recipiendis fructibus ejus, non tamen ab Officio, ſive Jurisdictionis, ſive Ordinis, etiam quod illi ratione ipſius Beneficii competit. Unde tenetur legere Horas, & cætera onera Beneficii præſtare, licèt fructibus non fruatur; hoc enim debet ſibi imputare. Non tamen privatur commodô, quod provenit ex anniverſariis ſtipendiis Miſſarum, nec eô, quod datur propter onus perſonale Clerici: quia non ſunt fructus Beneficii. Secùs eſt de diſtributionibus quotidianis; licèt ex his, vel aliis Beneficii fructibus poſſit ali, ſi

aliunde

aliunde ſuſtentari nequeat. Bonac *loc. cit. num.* 12. Sayr. Suar. Filliuc. &c.

6. Suſpenſus à Beneficio poteſt nihilominus eligere, præſentare, conferre Beneficium: quia etſi hæc Jura competant illi ratione Beneficii, illi tamen actus non ſunt Beneficii, præcisè ùt ſic ſed potiùs Officii, & Jurisdictionis. *ibid.*

7. Suſpenſus à Beneficio, vel Ordine abſolutè & ſinè addito, intelligitur ſuſpenſus ab omni Beneficio, vel Ordine, nisì aliunde aliud conſtet. *ibid. n.* 8.

8. Suſpenſus abſolutè intelligitur ab Officio, & Beneficio. Laym. *c.* 1. *n.* 2.

9. Suſpensò Capitulò, vel Conventu, non cenſentur ſuſpenſi ſinguli, nisì ſint in culpa, ait Sà, V. *Suſpenſio*, & Laym. *l. c. c.* 2. *n.* 3.

10. Si Prælatus ſolò verbò dicat Sacerdoti; *Suſpendo te*, v. g. à celebratione, videtur eſſe ſimplex tantùm prohibitio, non Cenſura; quia hæc licitè non fertur, nisì ſcriptò. Prælatus autem non debet præſumi velle peccare, nisì aliud conſtet de ejus intentione; aut nisì Religio habeat Privilegium, absque ſcripto ferendi Cenſuras. Vide Bon. *de cenſuris in communi d.* 1. *q.* 1. *p.* 7.

DUBIUM II.

Quæ ſint Suſpenſiones in particulari, & quis ab eis poſſit abſolvere.

Reſp. 1. Suſpenſiones Juris communiores ſunt ſequentes.

1. Clerici ipſo Jure ſuſpenſi ſunt, 1. Recipientes Ordines Sacros ab alieno, vel à proprio in

aliena Diœcesi, vel sinè ætate legitima, aut Dimissoriis, aut Titulo, vel extra Tempora, aut non servatis interstitiis, vel per saltum, vel in Censura, vel denique post Matrimonium ratum, qui, omnes suspensi sunt ab executione Ordinum, nisì fecerint absque dolo; & si Ordine utantur, fiunt irregulares. 2. Excommunicans, suspendens, aut interdicens sinè Scriptura, & causæ expressione, est suspensus per mentem ab ingressu Ecclesiæ, nisì sit Prælatus Regularis. 3. Clerici scienter eligentes Episcopum, vel Parochum indignum, suspenduntur à Beneficiis biennio. 4. Ordinans, & Ordinatus simoniacè est suspensus ab Ordinibus. 5. Parochi jungentes sponsos alterius Parochiæ sinè licentia. 6. Gravantes alienis debitis Ecclesias sibi commissas. 7. Occupantes, bona, vel census Ecclesiæ, Beneficii, vel alterius pii loci. 8. Sodomiam exercentes, simoniaci, provocantes ad duellum, vel acceptantes, raptores, vel præbentes auxilium. 9. Disputantes in alterutram partem in cœtu virorum, ac mulierum, de Immaculata Conceptione B. Virginis. 10. Visitantes, si accipiant pecuniam, vel munera, qui, si sint Episcopi, suspensi sunt ab ingressu Ecclesiæ, si inferiores ab Officio, & Beneficio, usque dum restituant duplum 11. Judex Ecclesiasticus (non Episcopus) qui facit injuriam contra Justitiam, & conscientiam parti litiganti. Vide. Bon. *d.* 3. *p.* 5.

Religiosi. 1. Apostatæ recipientes Ordines in Apostasia. 2. Admittentes ad Professionem ante annum probationis peractum. 3. Non utentes habitu,

& ve-

& vestitu, modô sibi præscriptô. 4. Introducentes mulieres in Monasteria.

3. Episcopus 1. Ordinans non subditum suspensus est à Pontificalibus per annum: ordinans veró invitum, suspensus est per annum à celebratione. 2. Admittens resignationes, contra formam præscriptam. 3. Intrans Monasteria Monialium sinè necessitate. Vide Fill. *t.* 17. *cap.* 5.

Resp. 2. Præter has Suspensiones aliæ sunt ab homine, quæ si sint graves, requirunt culpam mortalem, v. g. ut quis suspendatur ab omnibus actibus sui Officii, vel fructibus unius anni. Potest tamen aliquis ob peccatum veniale privari uno actu, v. g. eligendi.

Resp. 3. Habens Episcopalem auctoritatem potest absolvere à Suspensione non reservata: & communiter Religiosi ex privilegiis possunt absolvere ab omni Suspensione in foro conscientiæ: & Episcopus potest absolvere ab omni Suspensione Juris, si Sedi Apostolicæ specialiter reservata non sit. Laym. *c.* 4. *n.* 2. ex Nav. Suar. &c. Imò etiam ab hac, si proveniat ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentiosum. Bon. *d.* 3. *p. ult.* ex. Trid. *sess.* 24. *c.* 6.

DUBIUM III.

Quid sit Depositio, & Degradatio à quo, & ob quam causam ferri possit?

Subjici solent Suspensioni Depositio, & Degradatio (etsi Censuræ non sint, ùt dictum est, *c.* 1.) ob similitudinem, quam habent cum Suspensione; cùm utraque sit ab Ecclesiastico Ordine, aut

aut Beneficio. Differunt autem à Suspensione, quòd illæ auferant ipsum Jus radicale, & titulum Beneficii, idque in perpetuum: Suspensio non item. Porrò depositio genericè accepta, alia est Verbalis, quæ absolutè Depositio dicitur: alia Realis; quæ dici solet Degradatio.

Resp. 1. Degradatio est privatio executionis Officiorum, & Beneficiorum, simpliciter, & in toto, & absque spe restitutionis, facta cum certa solemnitate, & privatione privilegii Clericalis, tam Canonis! quàm fori; ità ut sæculari curiæ subdatur.

Dixi, *Executionis*, quia Ordo ipse non potest tolli. Interim degradatus tenetur ad votum castitatis, si fuit in Sacris, & ad Horas, nisì has forte pœna, ad quàm damnatur, v. g. triremes, vel aliud impediat.

Resp. 2. Depositio Verbalis est similis privatio, sed sinè solemnitate dicta, & relictô utrôque privilegiô Canonis, & Fori.

Resp. 3. Clerici possunt degradari à suo Episcopo, sed non ab inferioribus illô: deponi tamen possunt ab eodem per Vicarium.

Resp. 4. Depositio fieri potest in casibus Jure expressis, & delictis: non tamen nisì gravioribus, arbitriô Judicis. Ubi notat Laym. Crimen debere esse enorme, id est: unum ex maximis. Degradatio similiter fieri potest in casibus tantùm gravissimis, quales sunt, v. g. crimen hæresis manifestum, falsificatio Literarum Apostolicarum, Sodomia frequentata, gravis calumnia proprio Episcopo irrogata, V. Laym. *hìc c.* 5. & Filliuc. *t.* 18. *c.* 8.

CAPUT IV.
De Interdicto.
DUBIUM I.
Quid sit, & quotuplex.

RESp. 1. Est Censura Ecclesiastica, prohibens Divinorum Officiorum, Sacramentorum, aliquorum & Ecclesiasticæ sepulturæ usum, quatenus talis est. Quod addo: quia Excommunicatio eodem privat, quatenus est communicatio cum fidelibus, Suspensio verò propriè non illum usum, sed exercitium potestatis Ecclesiasticæ impedit. Vide Layman. *l.* 1. *t.* 5. *p.* 4. *c.* 1. Bonac. *d.* 5. *par.* 1.

Resp. 2. Interdictum dividitur 1. in Locale, quod immediatè locum afficit; & in Personale, quod immediatè afficit Personas; & in Mixtum, quod immediatè afficit locum, & ejus incolas. Differt autem Locale à Personali; quòd in illo participatio sacrorum Officiorum tum indigenis, tum alienigenis, non absolutè, sed in loco tantùm interdicto; in hoc verò certis Personis, aut Communitati prohibeatur absolutè, & in omni loco. 2. Interdictum tam Locale, quàm Personale dividitur in Generale, & Particulare. Generale est, quo locus generalis, v. g. civitas, provincia, vel quo Communitas, v. g. Collegium, &c interdicitur. Particulare, quo Locus, aut Persona particularis aut particulares interdicuntur. Unde resolves.

1. Interdicta civitate, interdicuntur etiam suburbia; & interdictâ Parochiâ, etiam Sacellum, vel Cœmeterium contiguum; quia accessorium sequitur naturam principalis.

2.

2. Interdictô populô, non interdicuntur ii, qui non sunt pars populi, út Studiosi, Clerici, Peregrini, & Nec interdictô Clericô, interdicuntur Religiosi; quia in favorabilibus tantùm nomine Clerici comprehenduntur.

3. Si dicatur: Cives, v. g. Colonienses sunt interdicti, ii nusquam possunt interesse Divinis (nisi tamen desinant esse istic Cives, nec causam dederint interdicto) contra verò, si Civitas interdicto subjiciatur, licet Civibus, aut Incolis, qui causam interdicto non dederunt, aliò ire, & istic Divinis interesse.

DUBIUM II.

Qui sint effectus Interdicti?

Resp. Sunt sequentes. 1. Prohibitio Divinorum Officiorum. Unde etiam interdicti ob alienam culpam non possunt interesse Sacro. Clerici tamen, & Religiosi, quando ipsi interdicti non sunt, possunt, ac debent, ùt antè, Missas, Divinaque Officia celebrare: sed januis clausis, non pulsatis campanis (nisì ad Concionem, Salutationem Angelicam, vel obitum alicujus) submissa voce, & exclusis interdictis. Permittitur tamen, ut festis Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, Assumptionis, &.per Octavam Corporis Christi Divina Officia cantentur solemniter, admissis etiam interdictis, dummodo qui causam interdicto dederunt, Altari nec appropinquent, nec veniant ad Offertorium, vel Communionem. 2. Prohibitio administrationis Sacramentorum, exceptô Baptismô, Con-

firmatione, & Pœnitentiâ, quæ omnibus permittuntur, iis exceptis, qui Interdicto causam dederunt, etiam auxiliô, cousiliô, vel favore; Eucharistia tamen potest dari morituris, & deferri cum lumine, & campana. Nec improbabile est, interdictis licere contrahere Matrimonium, ùt Sanch. Con. & Laym. docent, contra Suar. quia hoc Sacramentum secundùm substantiam non ab Ecclesia, sed ipsis contrahentibus ministratur. 3. Prohibitio sepulturæ Ecclesiasticæ, etiam respectu infantium, & amentium. Excipe tamen Clericos, qui in Interdicto locali, si nominatim interdicti non sint, nec Interdictum violarunt, possunt cum silentio sepeliri. Layman. *c. 2. n. 3.* 4. Clerici violantes interdictum peccant mortaliter: sicut etiam Religiosi utriusque sexûs; qui insuper excommunicantur de facto. Laici verò peccant quidem graviter, si contra Interdictum Personale recipiant Sacramenta, si veró tantùm violent locale, v. g. audiendo Divina Officia, probabilius est, tantùm esse veniale, dummodo ipsi personaliter interdicti non sint. Laym. *c. 3.* ex Sylv. Soto, Avila, &c.

DUBIUM III.

Quis Censuram Interdicti ferre, & quis tollere possit?

Resp. 1. Interdicere possunt iidem, qui excommunicare, & suspendere. Et quidem, ut determinata Persona interdicatur, videtur requiri culpa mortalis; ut autem feratur Interdictum locale, vel generale in Communitatem, requiritur peccatum valde grave cum contumacia commissum

missum à capite, vel præcipuis membris, licèt reliqui culpâ vacent.

Resp. 2. Interdicta Localia, & Personalia generalia, quæ Jure communi sunt imposita, nec reservata, possunt tolli ab Episcopo, vel alio habente Jurisdictionem in Communitatem interdictam, non tamen à Religiosis privilegiatis: quia locus, & Communitas foro Pœnitentiæ non subjiciuntur.

Resp. 3. Ab Interdicto Juris Personali particulari, si reservatum non est, quivis approbatus potest absolvere. Denique per Privilegium absolvendi ab omnibus Censuris, non intelligitur potestas tollendi Interdictum Locale, aut Personale Communitatis.

CAPUT V.
De Irregularitate.

ETsi Irregularitas non sit Censura, propter similitudinem tamen, quam cum ea habet, communiter eidem annectitur: quapropter & hìc subjungo.

DUBIUM I.
Quid, & quotuplex sit Irregularitas?

Resp. 1. Est impedimentum Canonicum, susceptionem Ordinum Sacrorum, & susceptorum usum impediens: Unde sequitur non esse Censuram, sed quasi inhabilitatem; etsi enim interdum imponatur per modum pœnæ; propriè tamen pœna non est Laym. *l. 1. tr. 5. c. 1.* Bon *d. 7. q. 1. p. 1.*

Resp. 2. Dividitur 1. in eam, quæ est ex deli-

cto, & quæ est ex defectu. 2. In totalem, seu propriè dictam, quæ omni Ordine suscipiendo, & suscepti exercitio privat, v. g. homicidiū, bigamia; & in partialem, quæ aliquo tantùm Ordinis ministerio privat, vel solo ascensu ad Ordinem Superiorem: v. g. oculis, vel palmâ Sacerdos carens inhabilis est ad Missam, non tamen ad Confessiones audiendas; & Diaconus finistrô oculô, carens inhabilis est ad Sacerdotium, in suo tamen Ordine ministrare potest.

DUBIUM II.

Quinam sint effectus Irregularitatis?

Resp. Sunt sequentes. 1. Inhabilitare ad Ordines suscipiendos, etiam primam Tonsuram, & impedire exercitium Ordinum susceptorum. Unde Sacerdos Irregularis, etsi validè, illicitè tamen absolvit. Bonac. *loc. cit. n. 4. & p. 4.* 2. Quòd collatio Beneficii ad cujus functiones inhabilis est, facta irregulari invalida sit, secundùm sententiam communiorem, & tutiorem; etsi non improbabiliter quidam dicant; eam non ipso facto irritam esse, sed meritò irritandam. Laym. *loc. cit. c. 1. n. 2. & 3.* Sylv. &c. Bonac. *p. 4.* Secundùm quam sententiam probabilem resolves.

1. Is, qui Beneficium impetravit in Irregularitate, potest, obtenta hujus dispensatione, illud in foro conscientiæ licitè retinere, sine nova collatione, etiamsi in dispensationis impetratione non sit facta mentio Beneficii. Item, si posteà Beneficiô privetur, non tenetur fructus restituere.

2. Graviter peccat, qui in Irregularitate exer-

cet

cet actum Ordinis, aut suscipit; licèt Ordines ei collati sint validi.

DUBIUM III.

Quomodo incurratur, & tollatur Irregularitas?

Resp. 1. Cùm ab homine non feratur, nulla incurritur, nisi in Jure expressè habeatur. (*cap. is. qui de sentent. excommun. in 6.*) Unde in dubio sive facti, sive Juris, tenere potes, quòd non sis Irregularis; quia melior est conditio possidentis. Bonac. *q. 1. p. 5.* ex Suar. Fill. &c. Excipe tamen, si dubites de homicidio saltèm injusto à te cómissio, ùt patet ex *cap. significasti* & ex *C. ad audientiam, 2. de hom.* Vide Bonac. *loc. cit.*

Resp. 2. Ut incurratur Irregularitas ex delicto, requiritur actus externus consummatus, & mortalis; ùt habet communis contra Caj. Ratio est: quia est gravis pœna, & difficulter relaxatur.

Resp. 3. Irregularitas non tollitur per absolutionem, sed per dispensationem, hac, vel simili forma: *Dispenso tecum in Irregularitate, quam, vel quas, ob hanc, vel illam causam, incurristi.* Et, si quidem dispensans intendat tollere omnes, idque possit, omnes tollit: sin minus, eam tantùm tollit, quàm potest, & vult. Etsi verò hæc dispensatio ad Pontificem spectet; ex Jure tamen novo Trid. ubi est receptum, potest Episcopus dispensare in Irregularitatibus provenientibus ex delicto, & non deducto ad forum contentiosum: nisi, tamen sit homicidium directè, & in se volitum. Bon. *q. 5. p. 1. n. 3.* ex Trid. *sess. 24. c. 6.* Suar. Sanch. Fill. &c. Laym. *c. 9. n. 4.*

Præterea Irregularitas ex defectu Natalium tolli

li etiam potest per Professionem in Religione approbata, sed quoad Ordines tantùm, non quoad Prælaturas. *c. 1. de filiis Presbyterorum.* Bonac. *p.* 2. Laym. *t. 9. n. 9.* Suar. Sanch. Less. contra Villal. qui apud Dian. *p. 4. t. 2. R. 65.* dicit: tolli quoad omnia solita gubernari per Fratres illius Ordinis; ùt Prioratus, Præposituras, Rectoratus, & cætera munia. Circa quæ Prælatos saltèm posse cum iis dispensare, in Capitulo tamen Generali, vel Provinciali, notat Dian. *l. c.* ex Barbos. Unde resolves.

1. Solus Papa, & qui ab eo accepit privilegium, potest dispensare in irregularitatibus ex defectu.

2. Confessarius in nullis Irregularitatibus potest dispensare, nisì habeat speciale privilegium à Papa.

DUBIUM IV.

Quæ sint Irregularitates ex delicto?

Resp. Prima est ob iteratum Baptismum seriò, & scienter, estque Irregularis tam baptizans, quàm baptizatus; etsi in baptizante Irregularitas tantùm sit causa partialis, ne Clericus ad altiorem Ordinem possit ascendere, neque incurratur, si rebaptizatio sit occulta. Covar. Tolet. M. Leo *p. 3. f. 358.* Vide Bonac. *d.* 7. *q. 3. p.* 3. Laym. *l. 1. t. 5. p. 5. c. 2.*

Secunda, ex violatione Censuræ, v. g. si eâ innodatus actum aliquem Ordinis solemniter exerceat, nisì invincibilis ignorantia excuset. Laym. *cap.* 3.

Tertia. ob peccatum, quo Clericus seriò, & scienter actum Ordinis Sacri, quem non habet, solemniter exercet. Bonac. *loc. cit. p. 6.* Layman. *loc. cit.*

Quar-

Quarta, ob delictum, quo quis malè ſuſcepit Ordines, v. g. in Excommunicatione, Suſpenſione, vel ab Epiſcopo non habente Jurisdictionem, vel per ſaltum (licèt hunc ſuſpenſum tantùm eſſe, quamdiu non miniſtrat in Ordine per ſaltum ſuſcepto, ſatìs probabiliter docent Avila. Navar. Bonac.) vel ante legitimam ætatem, vel ſinè dimiſſoriis, vel furtivè (Epiſcopo neſciente, nec approbante) & non examinatus. Vide Bonac. *d.* 7. *q.* 3. *p.* 4.

Quinta, propter enormia crimina, ſi ſint notoria, & publica, v. g. quæ à Jure habent annexam infamiam; út adulterium, raptus, inceſtus, perjurium in judicio.

Sexta, oritur ex injuſta mutilatione, vel homicidio, etiam indirectè tantùm voluntario; extenditurq; ad omnes, qui ad alterum, ſive in bello injuſto, ſive extra illud, injuſte concurrunt, conſulendo, mandando. Mutilatio autem hìc intelligitur, quando à corpore ſeparatur membrum aliquod principale, id eſt: pars corporis, quæ officium per ſe diſtinctum habet v. g. pes, manus, oculus, auris, &c. M. Leo *in praxi p.* 3. *ſ.* 347. ex Covar. Nav. *de Cenſ. n.* 206. Vide Bon. *p.* 8. Unde reſolves.

1. Non fit Irregularis, qui in rixa præſcindit alteri digitum, pollicem, ungues, dentes, barbam, capillos, labia, naſum, auriculam, (id eſt: cartilaginem, quæ tantum deſervit ad Ornatum, & tutelam auris) quia v. g. digitus eſt pars tantùm, & officium membri. Avila, & alii 8. cum Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 26. Item M. Leo *l. c.* ex Gloſſa *c. ult.*

ult. de hom. in 6. & L. *quæritur herm.* 10. *L. Non sunt*; 14. §. *Partus, ff. de statu hom.*

2. Nec fit Irregularis, qui excæcavit hominem solo visu privando, non autem oculum extrahendo: nec qui debilitat tantùm membrum, & non abscindit; quia non est mutilatio. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 26. ex Megal. &c.

3. Quando plures (non ex consilio, sed in rixa) unum percutiunt, & unus lethale vulnus infligit, ex quo moritur; si constet, quis hoc fecerit, hunc solum fieri irregularem docet Sayr. & alii 5. cum Dian. *p.* 2. *t.* 15. *R.* 16. contra Avil. Suar. &c.

4. Qui infirmo bona fide dat aliquid, v. g. cibum, vel potum; vel eum movet, vel de lecto in lectum transfert, aut aliud circa eum operatur, ex quo mors. vel ejus acceleratio præter intentionem sequatur, non fit Irregularis, nisi intervenerit lata culpa. Avila, Fill. & alii 4. cum Dian. *p.* 5. *t.* 3. *R* 17. ubi ex Bonac. &c. notat. Sacerdotibus, & Religiosis circa moribundos licere eadem, quæ Laicis.

5. Qui Amicum bonô animô comitatur, ne periclitetur in rixa, non fit Irregularis, etsi Amicus occidat alium. Avila, Henriq. &c. cum Dian. *p.* 4. *t.* 2. *R.* 17. Limitat autem Præp. nisi suâ præsentiâ animaverit ad occidendum.

6. In bello injusto si vel unus occidatur, totus exercitus fit irregularis; saltèm si aliqua ratione sit coopertus. Bon. *q.* 4. *p.* 4. *num.* 3.

7. Irregularis fit, qui procurat abortum fœtûs animati anima rationali; secùs, si animatus non sit

C.

C. *Majores* 32. *c.* 2. Bonac. *l. c. p.* 8. *n.* 27. Con. &c.

8. Qui dans operam rei licitæ (imò secundùm multos, etiam illicitæ) sufficientem diligentiam adhibuit, ne ex ea homicidium sequeretur, & tamen secutum est, non fit Irregularis, ob defectum voluntarii: secùs tamen, si dictam diligentiam omisit, omissione mortali. Bon. *q.*4 *p.* 7. Less. *l.* 2. *cap.* 9. *dub.* 15. *&c.* Alii tamen dicunt: quod dans operam rei illicitæ ex quavis culpa etiam levissima, incurrat hanc Irregularitatem. Panorm. Covar. M. Leo. *p.* 3. *f.* 354.

9. Qui alterum mutilat, & occidit, ad necessariam sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrit hanc Irregularitatem; quia hic nulla est culpa, ergo nec pœna. M. Leo *p.* 3. *f.* 349.

DUBIUM V.

Quæ Irregularitates ex defectu?

Resp. *Prima*: Ex defectu animæ, ex quo Irregulares sunt 1. Amentes, Phrenetici, Arreptitii, & Epileptici; qui tamen, si ordinati sunt, & intra annum eô modô non laborârunt, præsumuntur liberati, & permittuntur ad Ordinum Exercitium. Si verò laborent rarò, & quidem sinè clamore, & spuma, permittuntur celebrare cum Coadjutore, qui, deficientibus ipsis, suppleat Srcrificium. M. Leo. *p.* 372. ex C. *illud* 7. *q.* 1. & Glossa *ibid.* 2. Illiterati, qui non habent doctrinã necessariam pro Ordinibus. 3. Neophyti, seu recenter conversi, usque dum judicio Episcopi sufficienter instructi sint.

Secunda: Ex defectu corporis 1. Si propter eum ineptus est ad Exercitium Ordinis, ut si sit cæcus, surdus, claudus, ità ut sinè baculo nequeat ire ad Altare; Item, si careat manu, pollice, indice, oculô (non tamen si ungulâ pollicis, vel indicis, vel oculô dextrô tantùm) si verò sinistrô, seu Canonico, aut ejus vi visiva careat, indiget Dispensatione: quod tamen negant Valent. Henr. Sayr. si quidem dexterô possit

ab

absque deformitate legere Canonem. 2. Si Ordinem nequit exercere sinè honore, offensione, aut scandalo aliorum; ut si careat auribus; nasô; si notabiliter sit gibbosus, leprosus, paralyticus; si membra habeat superflua cum magna deformitate; in dubio verò, an deformitas sit sufficiens, Episcopi est judicare, saltèm in Clericis: nam in Regularibus id spectare ad eorum Prælatum contra Barb. &c. docent Suar. & alii 5 cum Dian. *p. 4. t. 2. Ref. 73.* licèt concedant, Episcopum posse rejicere arbitrium Prælati: hunc autem, si gaudeat authoritate quasi Episcopali, posse in illa Irregularitate dispensare, nisi deformitas sit tanta, ut scandalum generet. *ibid.* ex Rodr. & aliis 4. Vide Bon. Laym. M. Leo. *p. 3. f.* 370. Unde resolves.

1. Non videtur Irregularis, 1. Qui habet sex digitos, vel aliquos conjunctos, si non sit magna deformitas, & Ordinem exercere possit. 2. Qui habet in oculo maculam, visum non auferentem, nec notabiliter deformantem. 3. Qui caret ungulâ pollicis, si possit hostiam elevare, & frangere. 4. Qui per vim, aut infirmitatem factus est Eunuchus.

2. Irregularis est Hermaphroditus; quia est monstrosus, 2. Gygas, Pigmæus, Æthiops: non tamen inter suos, sed alienos, ubi disparitas ludibrio est.

Tertia: Ex defectu Natalium. Ex quo Irregulares sunt omnes illegitimi; eò quòd ratione Originis reputentur viles. Tales autem communi Jure legitimantur. 1. Per subsequens Matrimonium inter eorum Parentes, modò hi tempore conceptionis potuerint validè contrahere. 2. Per Professionem Religiosam: quamvis ad Dignitates etiam in Religione, v. g. Abbatiam, Prioratum, &c. promoveri non possint, sinè Dispensatione. Vide suprà *d.* 3. 3. Per Dispensationem Pontificiam; Principes verò sæculares non possunt legitimare, nisi in ordine ad Officia sæcularia, & Hæreditates. Porrò cum dubium est, an quis sit Legitimus, non censeri Irregularem, contra Vasq. & alios 5. vult Dian. *p. 4. t. 2. R.* 59. ex Avila, eò, quòd quilibet præsumatur Legitimus, donec contrarium probetur; neque tenere hac in re credere ipsimet Matri, etiam in fine vitæ, nisi rationibus convincat, vel Pater etiam asserat. *ibid. ex Communi.* *Quarta:*

Quarta: Est ex defectu ætatis, de quo vide in Sacramento Ordinis.

Quinta, Ex defectu Sacramenti, sive significationis Matrimonii, ratione Bigamiæ, eò, quòd bigamus non perfectè repræsentet unionem Christi cum Ecclesia; quippe qui carnem suam divisit in plures Uxores. Non sufficiunt autem ad hanc Bigamiam Sponsalia cum pluribus, etiã secutâ copulâ; nec fornicatio, vel adulteriũ Matrimonium ratum cum pluribus: sed Matrimonium verum, vel præsumptum cum duabus, & consummatum. Dixi, *Vel præsumptum*: quia licèt quandoque secundùm Matrimonium sit nullum, Juris tamen fictione & interpretatione præsumitur Bigamia, licèt impropriè dicta. Unde sequitur, Irregulares fieri sequentibus Casibus;

Qui vivente, vel mortua prima Uxore cognita. secundam cognoscit, etsi Matrimonium sit invalidum.

2. Qui Viduam, non Virginem ducit, & cognoscit.

3. Qui ducit Uxorem prius ab alio corruptam, etiam per fornicationem, & cognoscit; non tamen si ipse eam antè corrupit; quia tunc non est divisio carnis in plures.

4. Qui propriam Uxorem cognoscit, postquam ab alio per adulterium cognita fuit; quia ipsa jam divisit carnem in plures. Nec refert: etsi per vim vitiata fuerit, vel Vir corruptam, aut viduam esse ignoraverit: quia hæc Irregularitas non oritur ex culpa, sed ex defectu significationis Sacramenti.

5. Qui post solemne Votum Castitatis de facto Matrimonium contrahit, & consumat, etiam cum Virgine: quia interpretatione Juris censetur duo Matrimonia contraxisse; unum Spirituale cum Christo: alterum carnale cum Muliere. Nec refert: quòd invalidè contrahat; quia, quantum est in ipso, effectus à parte rei ponitur.

Sexto, Oritur ex infamia, sive Juris (quæ vel ex delicto proprio, vel Parentum, vel vili conditione Personæ nascitur) sive facti modò crimen publicum sit, ex occulto enim non oritur, si homicidium, & Censuræ violationem excipias, ùt docent Navar. Conin. Layman. contra Sylv. & Suar. qui ex occulto etiam

etiam oriri putant, modò infamiam ipso Jure connexam habeat. Porrò infamia ob crimen notorium, vel per sententiam Judicis contracta, non tollitur, nisi per Dispensationem Principis, cujus Authoritate contracta fuit. Infamia facti, etiam orta ex enormi crimine, & digna depositione, tollitur per publicam, & constantem vitæ emendationem.

7. Oritur ex defectu libertatis. Unde Irregulares sunt 1. Omnes Servi propriè dicti, & (secundùm Layman *l. 2. t. 1. c. 8.* etiam Originarii) donec consequantur plenam libertatem. 2. Conjugati, nisi Uxores consentiant, & Castitatem voveant. 3. Curiales, id est: Curiæ seculari obligati, factô Juramentô, vel stipendiô, ùt Judices, Advocati, &c. quamdiu talia Officia habent. Excipe tamen, nisi habeant specialem Dispensationem Papæ pro illis Officiis, utì quidam Clerici in aulis Principum, in Causis Civilibus, non tamen Criminalibus occupati; vel nisi consuetudo sciente Papa id permittat. 4. Milites, saltèm quamdiu Juramentô tenentur: Item Thesaurarii, & Depositarii publici, & qui Rempublicam administrant. Item Apparitores, & similes, qui sæva, turpia exercuerunt, vel in Causa sanguinis ministrârunt. M. Leo. *p. 3. f. 369.*

Octava: Ex defectu lenitatis, scilicet ex licita mutilatione, vel homicidio in bello justo, vel Judicio. Quod ideô statuit Ecclesia, quia Sacerdos gerit Personam Christi; qui, utpote lenissimus, neminem unquam læsit. Ad hanc autem requiritur: ut occisio, aut mutilatio de facto sequatur. Unde non sufficit voluntas, nec vulneratio gravis. Bonac. *d. 7. q. 4.* Tan. *d. 6. q. 10. d. 11.* Unde resolves.

1. Non fit Irregularis, qui mutilat, vel occidit in defensionem inculpatam Honoris, Vitæ, Castitatis, &c. vel etiam Proximi: quia in Jure non statuitur, irregularis nisi ob homicidium in bello justo, vel Judicio. Tann. *loc. cit.*

2. Irregularis fit in bello, qui mutilat, vel occidit propria manu, non autem Clericus exhortans ad fortiter pugnandum in bello justo (secus tamen, si ad occidendum hunc, vel illum in particulari) idem est de Duce Exercitûs, Tubicine, &c. Bonac. *p. 4.* 3.

3. In Judicio justo irregulares fiunt, qui ad mortem, vel mutilationem cooperantur activè, & efficaciter, & proximè, per actionem ex natura sua ad id ordinatam. Dicitur 1. *Cooperantur* ùt Judex ferens sententiam, Notarius eam scribens, Ministri exequentes, Testes, &c. Dicitur 2. *Activè*, id est: ex parte occidentium; quia non fit irregularis, qui se tantùm habet passivè, & ex parte ejus, qui occiditur; ùt Confessarius hortans ad fatendam veritatem, vel ad acquiescend m sententiæ justæ, quam non potest differre, nisi Appellatione injusta. Cornel. & Dian. *p. 4. t. 2. R 99.* Dicitur 3. *Efficaciter:* quia adjuvans, v. g. ferens ligna ut comburatur anté jam suffocatus, non fit Irregularis; nec assistens supplicio, si sua præsentia in illud non influat. Dicitur 4. *Proximè:* quia qui remotè tantùm cooperantur, non fiunt Irregulares; ùt qui gladios faciunt, aut vendunt; item Legislator. Leges capitales condens, Concionator in genere dicens, puniendos esse malefactores: Confessarius interrogatus de reo, an mortem mereatur, si respondeat: Judicem, sinè acceptione Personarum fungi debere suo munere; quia hi omnes sunt tantùm causa remota. Essent autem proxima, ideoque Irregulares, si quid facerent aut dicerent in particulari, ex quo mors alicujus sequeretur, aut etiam accelerаretur, v. g. si quis efficaciter urgeret reum, ut scalam ascenderet, vel ad hoc illum juvaret, vel si Judici in particulari responderet: hunc esse plectendum.

Possunt tamen subinde etiam proximè cooperantes excusari, ab Irregularitate, v. g. 1. Si fiat ex indeliberatione, aut semiplena tantùm advertentia, v. g. si dicat Confessarius: *Properemus*, aut instiget jumentum, quô Reus vehitur. 2. Si Cooperatio sit valdè exigua; ut si jubeat Reum adhuc unum gradum ascendere; quia minimum reputatur pro nihilo. Avila, & Henr. apud Bona. *q. 4, p. 1, n. 9.* Item Suar. Reg. Laym. &c. contra Vasq. Turr. Hurt. Bauny. &c. qui censent, ex homicidio neminem fieri Irregularem, nisi concurrat ùt publicus Minister Justitiæ, sive ad Causæ probationem, sive executionem; vel ut privatus injuste, & cum peccato. Quam sententiam probabilem

censet Dian. *p. 3. t. 4. R. 79.* & *in addit. R. 15.* & *p. 8. t. 7. R. 61.*

Hinc negant fieri irregularem 1. Confessarium, vel alium quemcunque, qui furem hortatur, ut scalam ascendat, caput supponat ad ictum excipiendum. 2. Eum, qui Carnifici dicit, ut aliquid aptet, quò citiùs extinguatur Reus. 3. Qui, dum reus ad supplicium dicitur, suggerit viam breviorem. 4. Qui vendit, vel commodat scalam, funes, enses, & cætera instrumenta, etiam qui furcam facit. 5. Qui interrogatus à Judice, an teneatur Reum condemnare, respondit: teneri. 6. Eum, qui Carnifici putanti, suspensum jam esse mortuum; significavit adhuc vivere: ex quo calcans iterum pede occidit.

Dicitur *Per actionem ex natura sua*, &c. id est: quæ per se sit causa talis effectûs; quia effectus per accidens non imputatur danti operam rei licitæ.

Hinc non fit Irregularis, dicens Carnifici: *Nemo te impedit facere tuum officium, ego meum feci*: nec Judices Ecclesiastici, Degradatum tradentes brachio sæculari: nec Clerici accusantes aliquem in causa criminali; modò expresse protestentur, se non intendere, ut puniatur pœnâ sanguinis; sed tantùm, ut sibi, vel suis satisfiat, vel impediantur mala sibi, aut aliis imminentia. Vide Bonac. *q. 4.* Tann. *loc. cit.* &c.

FINIS.

APPENDIX.

Cum è re proficua, ac pro meliori directione futurum sit, si Propositiones à Conciliis, & SS. Pontificibus damnatæ, cujusmodi sunt: Articuli Wicleff, Hus, Lutheri: Item Propositiones Baji, Jansenii, Molinos, aliæque reprobatæ; ab Alexandro VII. Innoc. XI. Alexandro VIII. Clem. XI. Innoc. XII. &c. quæ ab aliis hactenus prætermissæ fuerunt; Operi huic adjungerentur; visum est, non solùm innuere locis suis expressis; sed etiam earundem Catalogum ad hujus libri calcem adnectere; Bullas præterea quasdam Summorum Pontificum pro notitia subjungere; quibus accedit Rerum Index in ordinem digestus; commodo, & utilitati legentium deserviturus.

ARTI-

ARTICULI XLV.

JOANNIS WICLEFF,

Damnati annô 1418. in Concilio Conſtant. Seſſ. 45. Tom. 29. *Conciliorum Regiorum* Pag. 617.

1. SUbſtantia Panis materialis, & ſimiliter Subſtantia vini materialis remanent in Sacramento Altaris.

2. Accidentia Panis non manent ſinê ſubjectò in eodem Sacramento.

3. Chriſtus non eſt in eodem Sacramento identicè, & realiter propria præſentia corporali.

4. Si Epiſcopus, vel Sacerdos exiſtat in peccato mortali, non ordinat, non conſecrat, non conficit, non baptizat.

5. Non eſt fundatum in Evangelio, quòd Chriſtus Miſſam ordinaverit.

6. DEUS debet obedire Diabolo.

7. Si homo fuerit debitè contritus, omnis Confeſſio exterior eſt ſibi ſuperflua, & inutilis.

8. Si Papa ſit præſcitus, & malus, & per conſequens membrum Diaboli, non habet poteſtatem ſuper fideles ſibi ab aliquo datam, niſi fortè à Cæſare.

9. Poſt Urbanum VI. non eſt aliquis recipiendus in Papam: ſed vivendum eſt more Græcorum ſub legibus propriis.

10. Contra Scripturam S. eſt, quòd Viri Eccleſiaſtici habeant poſſeſſiones.

11. Nullus Prælatus debet aliquem excommunicare, niſi priùs ſciat eum excommunicatum à DEO: & qui ſic excommunicat, ſit ex hoc Hæreticus, vel Excommunicatus.

12. Prælatus excommunicans Clericum, qui appellavit ad Regem, vel ad Concilium Regni, eo ipso Traditor est Regis, ac Regni.

13. Illi, qui dimittunt prædicare, sive audire verbum DEI propter Excomunicationem hominum, sunt excõmunicati, & in DEI Judicio Traditores habebuntur.

14. Licet alicui Diacono, vel Presbytero prædicare Verbum DEI absque Auctoritate Sedis Apostolicæ, sive Episcopi Catholici.

15. Nullus est Dominus civilis, nullus est Prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre Bona temporalia ab Ecclesia, possessionatis habitualiter delinquentibus, id est: ex habitu, non solùm actu delinquentibus.

17. Populares possunt ad suum arbitrium Dominos delinquentes corrigere.

18. Decimæ sunt puræ Eleemosynæ, & possunt Parochiani propter peccata suorum Prælatornm ad libitum suum eas auferre.

19. Speciales Orationes applicatæ uni Personæ per Prælatos, vel Religiosos, non plus prosunt eidem, quàm generales, cæteris paribus.

20. Conferens Eleemosynam Fratribus, est excommunicatus eô factô.

21. Si aliquis ingreditur Religionem privatam qualẽcunque, tam possessionatorum, quàm Mendicantium, redditur ineptior, & inhabilior ad observationem Mandatorum DEI.

22. Sancti instituentes Religiones privatas, sic instituendo peccáverunt.

23. Religiosi viventes in Religionibus privatis, non sunt de Religione Christiana.

24. Fratres tenentur per laborem manuum, victum acquirere, & non per mendicitatem.

25. Omnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

26. Oratio præsciti nulli valet.

27. Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

28. Confirmatio Juvenum, Clericorum Ordinatio, Lo-

corum Conſecratio reſervatur Papæ, & Epiſcopis propter cupiditatem lucri temporalis, & honoris.

29. Univerſitates, Studia, Collegia, Graduationes, & Magiſteria in iisdem ſunt vana gentilitate introducta, tantùm proſunt Eccleſiæ, ſicut Diabolus.

30. Excommunicatio Papæ, vel cujuscunque Prælati non eſt timenda; quia eſt Cenſura Anti-Chriſti.

31. Peccant fundantes Clauſtra; & ingredientes ſunt Viri diabolici.

32. Ditare Clerum, eſt contra Regulam Chriſti.

33. Sylveſter Papa, & Conſtantinus Imperator errârunt Eccleſiam dotando.

34. Omnes de Ordine Mendicantium ſunt Hæretici, & dantes eis Eleemoſynas ſunt excommunicati.

35. Ingredientes Religionem, aut aliquem Ordinem, eo ipſo inhabiles ſunt ad obſervanda divina Præcepta; & per conſequens ad perveniendum ad Regnum Cælorum, niſi apoſtataverint ab eisdem.

36. Papa cum omnibus Clericis ſuis poſſeſſionem habentibus ſunt Hæretici; eò, quòd poſſeſſiones habent: & conſentientes eis, omnes videlicet Domini ſæculares, & cæteri Laici.

37. Eccleſia Romana eſt Synagoga Satanæ, nec Papa eſt proximus, & immediatus Vicarius Chriſti, & Apoſtolorum.

38. Decretales Epiſtolæ ſunt apocryphæ, & ſeducunt à Fide Chriſti, & Clerici ſunt ſtulti, qui ſtudent eis.

39. Imperator, & Domini ſæculares ſunt ſeducti à Diabolo, ut Eccleſiam dotarent bonis temporalibus.

40. Electio Papæ à Cardinalibus, à Diabolo eſt introducta.

41. Non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias.

42. Fatuum eſt credere Indulgentiis Papæ, & Epiſcoporum.

43. Juramenta illicita ſunt, quæ fiunt ad corroborandos humanos contractus, & commercia civilia.

44. Auguſtinus, Benedictus, & Bernardus damnati ſunt, niſi pænituerint de hoc, quòd habuerunt poſſeſſiones, & inſtituerunt, & intraverunt Religiones: & ſic omnes

mnes à Papa uſque ad ultimum Religioſum omnes ſunt Hæretici.

45. Omnes Religiones indifferenter introductæ ſunt à Diabolo.

ARTICULI XXX. JOANNIS HUS,

Damnati Annô 1418. in Concilio Conſtant. Seſſ. 45. Tom. 29. *Concil Reg.* Pag. 620.

1. UNica eſt ſancta univerſalis Eccleſia, quæ eſt Prædeſtinatorum Univerſitas.

2. Paulus nunquam fuit membrum Diaboli, licèt fecit quoſdam actus actibus Eccleſiæ malignantium conſimiles.

3. Præſciti non ſunt partes Eccleſiæ, cùm nulla pars ejus finaliter excidet ab ea, eò, quòd prædeſtinationis charitas, quæ ipſam ligat non excidet.

4. Duæ naturæ, Divinitas, & humanitas, ſunt unus Chriſtus.

5. Præſcitus, etſi aliquando eſt in gratia ſecundùm præſentem Iuſtitiam, tamen nunquam eſt pars S. Eccleſiæ, & Prædeſtinatus ſemper manet membrum Eccleſiæ, licèt aliquando excidat à gratia adventitia, ſed non à gratia Prædeſtinationis.

6. Sumendo Eccleſiam pro Convocatione Prædeſtinatorum, ſive fuerint in gratia, ſive non ſecundùm præſentem Juſtitiam, iſtô modô Eccleſia eſt Articulus Fidei.

7. Petrus non eſt, nec fuit Caput Eccleſiæ S. Catholicæ.

8. Sacerdotes quomodolibet criminosè viventes Sacerdotii polluunt poteſtatem; & ſicut filii infideles ſentiunt infideliter de 7. Sacramentis Eccleſiæ, de Clavibus, Officiis, Cenſuris, Moribus, Cerimoniis, & Sacris rebus Eccleſiæ, Veneratione Reliquiarum, Indulgentiis, & Ordinibus.

9. Pa-

9. Papalis Dignitas à Cœsare inolevit, & Papæ perfectio, & institutio à Cæsaris potentia emanavit.

10. Nullus sinè revelatione assereret rationabiliter de se, vel alio, quòd esset Caput Ecclesiæ particularis, nec Romanus Pontifex est Caput Romanæ Ecclesiæ particularis.

11. Non oportet credere, quòd iste, quicunque est Romanus Pontifex, sit Caput cujuscunque particularis Ecclesiæ sanctæ, nisi DEUS eum prædestinaverit.

12. Nemo gerit vicem Christi, vel Petri, nisi sequatur eum in moribus, cùm nulla alia sequela sit pertinentior, nec aliter recipiat à DEO procuratoriam potestatem; quia ad illud Officium Vicariatus requiritur, & morum conformitas, & instituentis auctoritas.

13. Papa non est verus, & manifestus Successor Apostolorum Principis Petri, si vivit moribus contrariis Petro; & si quærit avaritiam, tunc est Vicarius Judæ Scarioth. Et pari evidentia Cardinales non sunt veri, & manifesti Successores Collegii aliorum Apostolorū Christi, nisi vixerint more Apostolorum, servantes Mandata, & Consilia Domini nostri JESU Christi.

14. Doctores ponentes, quòd aliquis per Censuram Ecclesiasticam emendandus, si corrigi noluerit, sæculari Judicio est tradendus, pro certo sequuntur in hoc Pontifices, Scribas, & Pharisæos, qui Christum non volentes eis obedire in omnibus, dicentes: *nobis non licet interficere quenquam*, ipsum sæculari Judicio tradiderunt: & quòd tales sint homicidæ graviores, quàm Pilatus.

15. Obedientia Ecclesiastica est obedientia secundùm adinventionem Sacerdotum Ecclesiæ, propter expressam auctoritatem Scripturæ.

16. Divisio immediata humanorum operum est, quòd sunt vel virtuosa, vel vitiosa; quia si homo est vitiosus, & agit quicquam, tunc agit vitiosè; & si est virtuosus, & agit quicquam, tunc agit virtuosè: quia sicut vitium, quod crimen dicitur, seu mortale peccatum, inficit universaliter actus hominis vitiosi, sic virtus vivificat omnes actus hominis virtuosi.

17. Sacerdotes Christi viventes secundùm legem ejus, & habentes Scripturæ notitiam, & effectum ad ædificandum

dum populum, debent prædicare non obſtante prætenſa Excumunicatione. Quòd ſi Papa, vel aliquis Prælatus mandat Sacerdoti ſic diſpoſito non prædicare, non debet Subditus obedire.

18. Quilibet Prædicantis Officium de Mandato accipit, qui ad Sacerdotium accedit; & illud Mandatum debet exequi, prætenſa excummunicatione non obſtante.

19. Per Cenſuras Eccleſiaſticas Excommunicationis, Suſpenſionis, & Interdicti, ad ſui exaltationem Clerus populum laicalem ſibi ſuppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, & viam præparat Anti-Chriſto. Signum autem evidens eſt, quòd ab Anti-Chriſto tales procedunt Cenſuræ, quas vocant in ſuis proceſſibus fulminationes, quibus Clerus principaliſſimè procedit contra illos, qui denudant nequitiam Anti-Chriſti, qui Clerum pro ſe maximè uſurpabit.

20. Si Papa eſt malus; & præſertim ſi eſt præſcitus, tunc ùt Judas, Apoſtolus eſt Diaboli, fur, & filius perditionis; & non eſt Caput S. militantis Eccleſiæ, cùm nec ſit membrum ejus.

21. Gratia Prædeſtinationis eſt vinculum, quô corpus Eccleſiæ, & quodlibet ejus membrum, jungitur Chriſto Capiti inſolubiliter.

22. Papa, vel Prælatus malus, & præſcitus eſt æquivocè Paſtor, & verè fur, & latro.

23. Papa non debet dici Sanctiſſimus, etiam ſecundùm Officium; quia aliàs Rex deberet etiam dici Sanctiſſimus ſecundùm Officium; & tortores, & prædones dicerentur ſancti, imò etiam Diabolus deberet dici ſanctus, cùm ſit Officiarius DEI,

24. Si Papa vivat Chriſto contrariè, etiamſi aſcenderet per ritam, & legitimam electionem ſecundùm Conſtitutionem humanam vulgatam, tamen aliunde aſcenderet, quàm per Chriſtum, dato etiam, quòd intraret per electionem à DEO principaliter factam: nam Judas Scariothes ritè, & legitimè eſt electus à DEO Chriſto JESU ad Epiſcopatum, & tamen aſcendit aliunde ad ovile oviũ.

25. Condemnatio 45. art. Joannis Wicleff, per Doctores facta, eſt irrationabilis, & iniqua, & malè facta; & ficta eſt cauſa per eos allegata, videlicet ex eo, quòd nullus eorum

rorum ſit Catholicus, ſed quilibet eorum, aut eſt Hæreticus, aut erroneus, aut ſcandaloſus.

26. Non eo ipſo, quòd Electores, vel major pars eorum conſenſerit viva voce ſecundùm ritus hominum in Perſonam aliquam, eo ipſo illa Perſona eſt legitimè electa, vel eô ipsô eſt verus, & manifeſtus Succeſſor, vel Vicarius Petri Apoſtoli, vel alterius Apoſtoli in Officio Eccleſiaſtico: unde ſive Electores benè, vel malè elegerint, operibus electi debemus credere; nam eô ipsô, quô quis copioſiùs operatur meritoriè ad profectum Eccleſiæ, habet à DEO ad hoc copioſiùs facultatem.

27. Non eſt ſcintilla apparentiæ, quòd oporteat eſſe unum Caput in Spiritualibus, Regens Eccleſiam, quòd ſemper cum Eccleſia ipſa militante converſetur, & conſervetur.

28. Chriſtus ſine talibus monſtruoſis Capitibus per ſuos veraces Diſcipulos ſparſos per orbem terrarum meliùs ſuam Eccleſiam regularet.

29. Apoſtoli, & fideles Sacerdotes Domini ſtrenuè in neceſſariis ad ſalutem regulârunt Eccleſiam, antequam Papæ Officium foret introductum: ſic facerent deficiente per ſummè poſſibile Papâ uſque ad diem Judicii.

30. Nullus eſt Dominus Civilis, nullus eſt Prælatus, nullus eſt Epiſcopus; dum eſt in peccato mortali.

ARTICULI XLI. MARTINI LUTHERI,

Annô 1520. damnati á LEONE X. per Bullam, *Exurge Domine &c.* Tom. 1. Bullarii apud Cherubinum Pag. 451.

1. HÆretica ſententia eſt, ſed uſitata, Sacramenta novæ Legis juſtificantem gratiam illis dare, qui non ponunt obicem.

2. In puero poſt Baptiſmum negare remanens peccatum, eſt Paulum, & Chriſtum ſimul conculcare. 2.

3. Fomes peccati, etiamſi nullum adſit actuale peccatum, moratur exeuntem à corpore animam ab ingreſſu cæli.

4. Imperfecta charitas morituri fert ſecum neceſſariò magnum timorem, qui ſe ſolo ſatis eſt facere pœnam Purgatorii, & impedit introitum Regni.

5. Tres eſſe partes Pœnitentiæ: Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem, non eſt fundatum in S. Scriptura, nec in antiquis SS. Chriſtianis Doctoribus.

6. Contritio, quæ paratur per diſcuſſionem, collationem, & deteſtationem peccatorum, quâ quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, fæditatem, amiſſionem æternæ Beatitudinis, ac æternæ damnationis acquiſitionem, hæc Contritio facit Hypocritam, imò magis peccatorem.

7. Veriſſimum eſt proverbium, & omnium doctrinâ de Contritionibus hucuſque datâ præſtantiùs de cætero non facere, ſumma Pœnitentiæ: optima Pœnitentia nova vita.

8. Nullô modô præſumas confiteri peccata venialia, ſed nec omnia mortalia, quia impoſſibile eſt, ut omnia mortalia cognoſcas: unde in primitiva Eccleſia ſolùm manifeſta mortalia confitebantur.

9. Dum volumus omnia purè confiteri, nihil aliud facimus, quàm, quòd Miſericordiæ DEI nihil volumus relinquere ignoſcendum.

10. Peccata non ſunt ulli remiſſa, niſi remittente Sacerdote credat ſibi remitti: imò peccatum maneret, niſî remiſſum crederet; non enim ſufficit remiſſio peccati, & gratiæ donatio, ſed oportet etiam credere remiſſum.

11. Nullô modô confidas abſolvi propter tuam contritionem, ſed propter Verbum Chriſti, *Quodcunque Solveris, &c.* Hìc, inquam, confide, ſi Sacerdotis obtinueris Abſolutionem; & crede fortiter, te abſolutum, & abſolutus verè eris; quidquid ſit de contritione.

12. Si per impoſſibile, confeſſus non eſſet contritus, aut Sacerdos non ſeriò, ſed jocô abſolveret, ſi tamen credat, ſe abſolutum, veriſſimè eſt abſolutus.

13. In Sacramento Pœnitentiæ, ac remiſſione culpæ non

non plus facit Papa, aut Episcopus, quàm infimus Sacerdos; imò ubi non est Sacerdos, æquè tantùm quilibet Christianus, etiamsi mulier, aut puer esset.

14. Nullus debet Sacerdoti respondere, se esse contritum, nec Sacerdos requirere.

15. Magnus est error eorum, qui ad Sacramenta Eucharistiæ accedunt, huic innixi, quòd sint confessi, quòd non sint sibi conscii alicujus peccati mortalis, quòd præmiserint orationes suas, & præparatoria, omnes illi ad judicium sibi manducant, & bibunt: sed si credant, & confidant se gratiam ibi consecuturos, hæc sola fides facit eos puros, & dignos.

16. Consultum videtur, quòd Ecclesia in Concilio statueret laicos ub utraque specie communicandos: nec Bohemi sub utraque specie communicantes sunt Hæretici, sed Schismatici.

17. Thesauri Ecclesiæ, unde Papa dat Indulgentias, non sunt merita Christi, & SS.

18. Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium, & remissiones bonorum operum; & sunt de numero eorum, quæ licent, & non numero eorum, quæ expediunt.

19. Indulgentiæ his, qui veraciter eas consequuntur, non valent ad remissionem pœnæ pro peccatis actualibus debitæ apud Divinam Justitiam.

20. Seducuntur credentes, Indulgentias esse salutares, & ad fructum Spiritûs utiles.

21. Indulgentiæ necessariæ sunt solùm publicis criminibus, & propriè conceduntur duris solùmmodo, & impatientibus.

22. Sex generibus hominum Indulgentiæ, nec sunt necessariæ, nec utiles: videlicet mortuis, seu morituris; infirmis; legitimè impeditis; his, qui non commiserunt crimina; his qui crimina commiserunt, sed non publica; his, qui meliora operantur.

23. Excommunicationes sunt tantùm externæ pœnæ, nec privant hominem communibus Spiritualibus Ecclesiæ Orationibus.

24. Docendi sunt Christiani: plùs diligere Excommunicationem, quàm timere.

25. Romanus Pontifex Petri Successor, non est Christi Vicarius super omnes totius mundi Ecclesias ab ipso Christo in B. Petro institutus.

26. Verbum Chriſti ad Petrum: *Quodcunque ſolveris ſuper terram, &c.* extenditur duntaxat ad ligata ab ipſo Petro.

27. Certum, in manu Papæ, aut Eccleſiæ prorſus non eſſe, ſtatuere articulos fidei; imò nec leges morum, ſeu bonorum operum.

28. Si Papa cum magna parte Eccleſiæ ſic, vel ſic ſentiret, nec etiam erraret, adhuc non eſt peccatum, aut hæreſis contrarium ſentire; præſertim in re non neceſſaria ad ſalutem, donec fuerit per Concilium univerſale, alterum reprobatum, alterum approbatum.

29. Via nobis facta eſt eneruandi auctoritatem Conciliorum, & liberè contradicendi eorum geſtis, & judicandi eorum decreta, & confidenter confitendi, quidquid verum videtur, ſive probatum fuerit, ſive reprobatum à quocunque Concilio.

30. Aliqui Articuli Joannis Hus condemnati in Conc. Conſtantienſi ſunt Chriſtianiſſimi, veriſſimi; & Evangelici, quos nec univerſalis Eccleſia poſſet damnare.

31. In omni opere bono juſtus peccat.

32. Opus bonum optimè factum, eſt veniale peccatū.

33. Hæreticos comburi, eſt contra voluntatē Spiritûs.

34. Præliari adverſùs Turcas, eſt repugnare DEO viſitanti iniquitates noſtras per illos.

35. Nemo eſt certus, ſe non ſemper peccare mortaliter, propter occultiſſimum ſuperbiæ vitium.

36. Liberum arbitrium poſt peccatum, eſt res de ſolo titulo; & dum facit, quod in ſe eſt, peccat mortaliter.

37. Purgatorium non poteſt probari ex S. Scriptura, quæ ſit in Canone.

38. Animæ in Purgatorio non ſunt ſecuræ de earum ſalute, ſaltem omnes; nec probatum eſt ullis, aut rationibus, aut Scripturis, ipſas eſſe, extra ſtatum merendi, aut augendæ charitatis.

39. Animæ in Purgatorio peccant ſine intermiſſione, quamdiu quærunt requiem, & horrent pœnas.

40. Animæ ex Purgatorio liberatæ ſuffragiis viventium, minùs beantur, quàm ſi per ſe ſatisfeciſſent.

41. Prælati Eccleſiaſtici, & Principes ſæculares non malè facerent, ſi omnes ſaccos Mendicitatis delerent.

PRO-

PROPOSITIONES LXXIX. MICHAELIS BAII, ET ALIORUM,

Quas damnavit S. PIUS V. die 1. Octobr. 1567. per Const. *Ex omnibus*. Quam dàmnationē confirmârunt GREGORIUS XIII. die 29. Jan. 1579. per Constit. *Provisionis nostræ*. Et URBANUS VIII. die 6. Martii, 1641. per Bullam, *In Eminenti*.

1. NEc Angeli, nec primi Hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia.

2. Sicut opus malum ex natura sua est mortis æternæ meritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitæ æternæ meritorium.

3. Et bonis Angelis, & primo Homini, si in statu illo perseverâsset usque ad ultimum vitæ, felicitas esset merces, & non gratia.

4. Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam consequendam per se sufficiunt.

5. In promissione facta Angelo, & primo Homini continetur naturalis Justitiæ constitutio, quâ pro bonis operibus, sinè alio respectu, vita æterna justis promittitur.

6. Naturali Lege constitutum fuit homini, ut si in obedientia perseveraret, ad eam vitam pertransiret, in qua mori non posset.

7. Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, sed juxta modum loquendi scripturæ sacræ non rectè vocantur gratia; quo fit, ut tantùm merita, non etiam gratia debeant nuncupari.

8. In redemptis per gratiam Christi, nullum inveniri potest bonum meritū, quod sit gratis indigno, collatum.

9. Dona concessa homini integro, & Angelo: forsitan,

sitan, non improbanda ratione, possunt dici gratia: sed quia secundùm usum sacræ Scripturæ, nomine gratiæ, ea tantùm munera intelliguntur, quæ per JESUM CHRISTUM malè merentibus, & indignis conferuntur, ideò neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet.

10. Solutio pœnæ temporalis, quæ, peccatô dimissô, sæpè remanet, & corporis resurrectio, propriè nonnisi meritis Christi adscribenda est.

11. Quòd piè, & justè in hac vita mortali usque in finem conversati, vitam consequimur æternam, id non propriè gratiæ DEI, sed ordinationi naturali statim initiô creationis constitutæ, justo DEI judicio deputandum est; neque in hac retributione bonorum ad Christi meritum respicitur, sed tantùm ad primam institutionem generis humani, in qua, lege naturali constitutum est, ut justo DEI judicio obedientiæ mandatorũ vita æterna reddatur.

12. Pelagii sententia est: Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non est Regni cœlestis meritorium.

13. Opera bona à Filiis adoptionis facta; non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiant per Spiritum adoptionis inhabitantem corda Filiorum DEI, sed tantùm eo, quòd sint conformia Legi, quòdque per ea præstatur obedientia Legi.

14. Opera bona Justorum non accipiunt in die Iudicii extremi ampliorem mercedem, quàm justô DEI Judiciô mereantur accipere.

15. Ratio meriti non consistit in eo, quòd qui bene operatur, habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum; sed in eo solùm, quòd obedit Divinæ Legi.

16. Non est vera Legis Obedientia, quæ fit sinè charitate.

17. Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt, esse necessariũ ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum Deificum.

18. Opera Catechumenorum, ùt Fides, & Pœnitentia ante remissionem peccatorum facta, sunt vitæ æternæ merita, quam vitã ipsi non consequentur, nisi priùs præcedentium delictorum impedimenta tollantur.

19. Opera Justitiæ, & temperantiæ, quæ Christus fe- cit,

cit, ex dignitate Personæ operantis non traxerunt majorem valorem.

20. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam.

21. Humanæ naturæ sublimatio, & exaltatio in consortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis.

22. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Romanos 2. *Gentes, quæ Legem non habent, naturaliter quæ, Legis sunt, faciunt*, intelligunt de Gentibus, Fidei gratiam non habentibus.

23. Absurda est eorum sententia, qui dicunt: hominem ab initio, donô quôdam supernaturali, & gratuitô, supra conditionem naturæ suæ fuisse exaltatum, ut Fide, Spe, & Charitate DEUM supernaturaliter coleret.

24. A vanis, & otiosis hominibus, secundum insipientiam Philosophorum, excogitata est sententia, quæ ad Pelagianismum rejicienda est: Hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturæ superaddita, fuerit largitate Conditoris sublimatus, & in DEI Filium adoptatus.

25. Omnia opera Infidelium sunt peccata; & Philosophorum virtutes sunt vitia.

26. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio.

27. Liberum arbitrium sinè gratiæ DEI adjutorio, nonnisi ad peccandum valet.

28. Pellagianus est error, dicere: quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

29. Non soli fures ii sunt latrones, qui Christum, viam, & ostium veritatis, & vitæ negant; sed etiam, quicunque aliunde, quàm per ipsum in viam Justitiæ (hoc est aliquam Justitiam) conscendi posse docent.

30. Aut tentationi ulli, sinè gratiæ ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur.

31. Charitas perfecta, & sincera, quæ est ex corde puro, conscientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quàm in Pœnitentibus potest esse sinè remissione peccatorum.

32. Cha-

32. Charitas illa, quæ eſt plenitudo Legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum.

33. Catechumenus juſtè, & rectè, & ſanctè vivit, & Mandata DEI obſervat, ac Legem implet per Charitatē, ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in Baptiſmi lavacro demùm percipitur.

34. Diſtinctio illa duplicis Amoris, Naturalis videlicet, quô DEUS amatur, ùt Auctor naturæ, & Gratuiti, quô DEUS amator, ùt Beatificator, vana eſt, & commentitia, & ad illudendum ſacris Literis, & plurimis veterum teſtimoniis, excogitata.

35. Omne, quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.

36. Amor Naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex ſola Philoſophia per elationem præſumptionis humanæ, cum injuria Crucis Chriſti defenditur à nonnullis Doctoribus.

37. Cum Pelagio ſentit, qui boni aliquid naturalis, hoc eſt: quod ex natura ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit.

38. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur; aut laudabilis illa Charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corda diffuſa, DEUS amatur.

39. Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen fit.

40. In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui eſt à neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in Scripturis, ſed ſolùm nomen libertatis à peccato.

42. Juſtitia, quâ juſtificatur per Fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia Mandatorum, quæ eſt operum Juſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, quâ adoptatur homo in Filium DEI, & ſecundùm interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum S. renovatus; deinceps benè vivere, & DEI Mandatis obedire poſſit.

43. In hominibus pœnitentibus; ante Sacramentum abſolutionis; & in Catchumenis ante Baptiſmum, eſt vera Ju-

ra Justificatio; separata tamen à remissione peccatorum.

44. Operibus plerisque, quæ à Fidelibus fiunt, solùm, ut DEI Mandatis pareant, cujusmodi sunt: obedire Parentibus, depositum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abstinere, justificantur quidem homines, quia sunt Legis obedientia, & vera Legis Justitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum.

45. Sacrificium Missæ non alia ratione est Sacrificium, quàm generali illa, quâ omne opus, quod fit, ut sancta Societate, DEO homo inhæreat.

46. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium; nec definitionis quæstio est, sed causæ, & originis, utrùm omne peccatũ debeat esse voluntariũ.

47. Unde peccatum originis verè habet rationem peccati sinè ulla ratione, ac respectu ad voluntatem, à quâ originem habuit.

48. Peccatum originis est habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eò, quòd non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus decedens sinè regenerationis Sacramento, quando usum rationis consecutus erit, actualiter DEUM odio habeat DEUM blasphemet, & Legi DEI repugnet.

50. Prava desideria, quibus ratio non consentit, & quæ homo invitus patitur, sunt prohibita Præcepto: *Non concupisces.*

51. Concupiscentia, sivè Lex membrorum, & prava ejus desideria, quæ inviti sentiunt homines, sunt vera Legis inobedientia.

52. Omne scelus est ejus conditionis, ut suum auctorem, & omnes posteros eô modô inficere possit, quô infecit prima transgressio.

53. Quantum est ex vi transgressionis, tantum meritorum malorum a generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitiis, quàm qui cum majoribus.

54. Definitiva hæc sententia, DEUM homini nihil impossibile præcepisse, falsò tribuitur Augustino, cùm Pelagii sit.

55. DEUS non potuisset ab initio talem creare hominem qualis nunc nascitur.

56. In

56. In peccato duo sunt; actus & reatus, transeunte autē actu, nihil manet, nisi reatus; sive obligatio ad pænam.

57. Unde in Sacramento Baptismi, aut Sacerdotis absolutione, propriè reatus peccati duntaxat tollitur, & Ministerium Sacerdotum solùm liberat à reatu.

58. Peccator pœnitens non vivificatur Ministeriô Sacerdotis absolventis, sed à solo DEO; qui pœnitentiam suggerens, & inspirans, vivificat eum, & resuscitat; Ministeriô autem Sacerdotis solùm reatus tollitur.

59. Quando per eleemosynas, aliaque pœnitentiæ opera DEO satisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium DEO pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant; (nam alioqui essemus, saltèm aliqua ex parte, Redemptores) sed aliquid facimus, cujus intuitu Christi Satisfactio nobis applicatur, & communicatur.

60. Per passiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur nostra delicta, sed per communionem Charitatis nobis eorum passiones impartiuntur, ut digni simus, qui pretiô Sangvinis Christi à pœnis pro peccatis debitis liberemur.

61. Illa Doctorum distinctio, Divinæ Legis Mandata bifariam impleri; alterô modô, quantùm ad præceptorū operum substantiam tantùm; alterô quantùm ad certum quendam modum, videlicet secundùm quem valeant operantem perducere ad Regnum æternum (hoc est: ad modum meritorum) commentitia est, & explodenda.

62. Illa quoque distinctio, quâ opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circumstantiis rectum est, & bonum (quod moraliter bonum appellare consueverunt) vel quia est meritorium Regni æterni, eò, quòd sit à vivo Christi membro per Spiritum Charitatis, rejicienda est.

63. Sed & illa distinctio duplicis Justitiæ; alterius, quæ fit per Spiritum Charitatis inhabitantem; alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritûs Sancti cor ad Pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis, & in eo Charitatem diffundentis; quâ Divinæ Legis Justificatio impleatur, similiter rejicitur.

64. Item & illa distinctio duplicis vivificationis; alte-

rius.

rius, quâ vivificatur peccator, dum ei Pœnitentia, & vitæ novæ propositum, & inchoatio per DEI gratiam inspiratur; alterius, quâ vivificatur, qui verè justificatur, & palmes vivus in Vite Christo efficitur, pariter commentitia est, & Scripturis minimè congruens.

65. Nonnisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrii bonus, sive non malus; & gratiæ Christi injuriam facit, qui ita sentit, & docet.

66. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

67. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod necessariò facit.

68. Infidelitas purè negativa, in his, in quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.

69. Justificatio impii fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam Communicationem, & inspirationem gratiæ, quæ per eam justificatos faciat implere Legem.

70. Homo existens in peccato mortali sive in reatu æternæ damnationis, potest habere veram Charitatem; & Charitas, etiam perfecta, potest consistere cum reatu æternæ damnationis.

71. Per Contritionem, etiam cum Charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut Martyrii, sinè actuali susceptione Sacramenti.

72. Omnes omninò Justorum afflictiones, sunt ultiones peccatorum ipsorum, unde & Job, & Martyres, quæ passi sunt, propter peccata sua passi sunt.

73. Nemo præter Christũ, est absque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut & aliorum Justorum, fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

74. Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est, sicut & alii habitus pravi.

75. Motus pravi concupiscentiæ sunt pro statu hominis vitiati, prohibiti præceptô: *Non concupisces*. Unde homo eos sentiens, & non consentiens, transgreditur præceptum, *Non concupisces*, quamvis transgressio in peccatum non deputetur.

76. Quamdiu aliquid concupiſcentiæ carnalis in diligente eſt, non facit præceptum; *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo.*

77. Satisfactiones laborioſæ Juſtificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem, reſtantem poſt culpam condonatam.

78. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio.

79. Falſa eſt Doctorum ſententia, primum hominem potuiſſe è DEO creari, & inſtitui ſine Juſtitia naturali.

Quas quidem ſententias ſtricto coram Nobis examine ponderatas; quamquam nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent; in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intenſo hæreticas, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes, reſpectivè, ac quæcunque ſuper iis verbô, ſcriptóque emiſſa, præſentium auctoritate damnamus, circumſcribimus, & abolemus; déque eisdem & ſimilibus poſthac, quoquo pactô, loquendi, ſcribendi, & diſputandi facultatem quibuscunque interdicimus.

Poſteriora hæc verba ſic interpunxerunt quidam Diſcipuli Baii: Quas quidem ſententias ſtricto coram Nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento, hæreticas, erroneas, &c. damnamus. *Ex qua interpunctione inferebant: nullam determinatè dici poſſe damnatam, ſed tantùm aliquas indeterminatè ideóque poſſe ſingulas defendi in ſenſu ab aſſertoribus intento: Sed Urban VIII. in Generali Congreg. Annô* 1644. *produxit ex Archivô Bullam,* In Eminenti: *in qua repetit verba S. Pii V. & interpunctio ponitur poſt* Tò, poſſent: *erantque interpunctiones, uti primò retulimus. Poſtmodum, Baiani dixerunt, Bullam illam,* Jn Eminenti: *eſſe ſubreptitiam, quod damnavit Alex. VIII. die 7. Decembr.* 1690. *in Prop.* 31. *uti referemus hic infrà.*

Quoniam Baius aliquoties meminit Pelagii, *uti &* Semipelagianorum *Janſenius in 5. Prop. infra in Bulla:* Vin. Dom. Sab *referendis, addere hic viſum fuit, quæ de utriſque déque S.* Auguſt: *circa ea doctrina habet* Platel. *Synop. Theol. p. 2. n.* 482.

De gratia plusquàm 30. libros tantâ ſapientiâ ſcripſit

Augustinus; ut *eius sententia* (inquit Suar. Prologom. 2: c. 9.) *semper sit præferenda, nisi cùm maior PP. aut Ecclesiæ authoritas obstare videtur; quod rarò, vel nunquam continget.* Unde meritò Vasqu. 1: part: disp: 89. c. 4. ait. *Unus pro multis mihi semper erit Augustinus, qui* inquit ibid. c. 1. *in materia de gratia, & prædestinatione inter cæteros Ecclesiæ PP: non aliter, quàm sol inter minora sydera, præfulget.*

483. Ejus authoritas est irrefragabilis, quoad puncta à CC. & Pontificibus approbata, ut vera, quæ habentur in Epist. Cælestini primi ad Episcopos Galliæ apud Prosp. in fine ejus operum.

Primum est: in prævaricatione Adæ omnes amisisse naturalem possibilitatem, id est: facultatem expeditam ad salutaria.

2. Neminem esse per se bonum, nec posse perseverate sinè gratia.

3. Neminem benè uti libero arbitrio, nisi per Christum; adeòque omnia bona opera referenda esse ad Deū.

4. Omnes motus bonæ voluntatis esse à DEO.

5. Anathemati subesse eum, qui asserit gratiam DEI solùm valere ad remissionem peccatorum, non ad ea vitanda.

6. Item eum, qui dixerit, gratiam Christi solùm juvare illuminando intellectum, non movendo immediatè voluntatem, & etiam eos, qui dicunt, gratiam dare facilè, non simpliciter posse.

484. Quoad alia non est irrefragabilis: hoc significat Cælest. sup. c. 12: ubi ait: Se non asserere profundiores partes qq. quas pertractârunt Aug. & alii, qui hæreticis restiterunt. Hoc ipsum profitetur. Aug. I. *de dono perser.* c. 21. ubi habet: *Neminem velim, sic amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in iis, in quibus me non errare perspexerit: nam propterea nunc facio libros, in quibus opuscula mea retractanda suscepi; ut nec me ipsum in omnibus me secutum fuisse demonstrem.*

Hinc 1: Absque ulla tanti Patris injuria dixerunt Tostat. defensorii p. 2. c. 18: *Non ergo necesse est nobis, quæcunque Aug. dixerit, concedere*, & Melch. Canus de Locis Theologicis c. 3: *Stultum esse, Libris Canonicis Augustini Opuscula æquare,*

485. 2. Absque solido fundamento Jansen. Ipren. Tom. 2. l. Proœm. c. 13. 14. 15. & ejus Sectatores generaliter omnibus Aug. Libris, & assertioribus tribuunt irrefragabilitatem, contra sensum communem cæterorũ DD. qui passim in Interpretatione Scripturarum apertè recedunt ab Augustini Sententia, v. g. de Creatione mundi unico instanti, &c.

Gelasius Papa dist. 15. c. 3. approbat omnia Opera Augustini, sed solùm generaliter, sicut etiam approbat Opera Cypriani, in quibus tamen continetur error de rebaptizandis ab hæretico baptizatis; cujusmodi approbatio, (inqiut Tostat.) est solùm commendatio doctrinæ alicujus Doctoris, ut eruditæ, piæ, & Catholicæ, hoc sensu: quòd non repugnet iis, quæ erant definita ab Ecclesia quando scribebatur. Martinus I. in Conc. Lateran. solùm damnat eos, qui contradicunt communi Patrum sensui, non unius, aut alterius in particulari.

486. Pelagius natione Anglus, Professione Monachus, simulata virtute à variis pro Sancto habitus, circa gratiam variè erravit docens:

1. *Primum primi hominis statum, fuisse conditionem naturæ; non beneficium gratiæ; in eóque Adamum ante peccatum fuisse obnoxium morbis, morti, concupiscentiæ, & cæteris miseriis æquè, ac post peccatum.*

2. *Peccando sibi nocuisse, non posteris; in quibus non agnoscit peccatum originale.*

3. *Non dari aliam gratiam, quàm creationis, liberi arbitrii, doctrinæ Bibliorum, exhortationum, & exemplorum Christi.*

4. *Per DEI adjutorium solùm dari faciliùs posse bona agere, & mala vitare, non simpliciter posse.*

5. *Gratiam dari ex meritis, non dari gratiam internam Ordinis supernaturalis, sive habitualem, sive actualem.*

6. *Electionem, ac reprobationem parvulorum, fieri ex meritis torum liberi arbitrii, conditionatè prævisis.*

7. Juxta Hier. ad Ctesiphontem: *DEI cooperationem etiam ordinis naturalis, libero arbitrio non esse necessariam.*

Hi sunt præcipui errores Pelagii, quos acriter propugnârunt duo primarii ejus Discipuli, Cælestius Hibernus & Julianus Capuæ in Italia Episcopus.

487. Semipelagiani ità dicti, eò, quòd Pelagii errore

partim cum Ecclesia damnarent, partim cum Pelagio defenderent, errârunt asserentes:

1. *Initium Justitiæ, & salutis esse ex nobis, per volitionem credendi, & piè vivendi solis liberi arbitrii viribus elicitam, & per orationem, ac petitionem auxilii ad id necessarii puré naturalem.*

2. *Gratiam omnibus offerri, & arbitrium propria virtute illi consentire, aut dissentire, ac proinde gratiâ non præveniri, sed præire; & consequenter gratiam esse in eius potestate, & non esse necessariam ad incipiendum bonum, sed ad prosequendum.*

3. *Gratiam Prædicationis Evangelii quibusdam adultis; & Baptismi quibusdam parvulis, ante rationis usum morituris conferri propter merita conditionatè prævisa, utì & perseverantiam, ac electionem ad gloriam.*

4. *Non dari à DEO gratiam peculiarem certis hominibus specialiter delectis; posse omnes viribus naturæ perseverare, si velint, &c.* Hæc Platelius.

INNOCENTII D. P. PAPÆ X. DECRETUM,

Adversus Libros continentes Propositionem, quâ asseritur æqualitas SS. Petri & Pauli.

Feria V. die 29. Januarii 1647. In Congregatione Generali S. Rom. & universalis Inquisitionis, &c.

EDitus est annô 1645. Liber Gallico Idiomate impressus, cui titulus: *De l' autorité de S. Perre & de S. Paul, qui reside dans le Papæ Successeur de ces deux Apostres*, absque nomine Auctoris, & impressionis loco. Hujus Libri evulgationem subsecuta est Editio al-

terius Libri Anonymi, eodem idiomate impreſſi, cui titulus: *La Grandeur de l'Egliſe Romaine eſtablie ſur l'autorité de S. Pierre, & de S. Paul.* Nec non Epiſtolæ ejusdem argumenti latino idiomate conſcriptæ, ac typis excuſæ, plurimis adductis, atque congeſtis Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum, Sacrorum Conciliorum, & Doctorum locis.

Quo circa ne in re tanti ponderis error aliquis mentibus Chriſti Fidelium irreperet, Libris prædictis de Mandato Sanctiſſimi maturè examinatis, locisque adductis diligenter inſpectis, ac ponderatis.

Sanctiſſimus relatâ unanimi Theologorum ad hoc ſpecialiter deputatorum Cenſurâ, & auditis Votis Eminentiſſimorum, & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium Generalium Inquiſitorum, Propoſitionem hanc; S. Petrus, & S. Paulus ſunt duo Eccleſiæ Principes, qui unicum efficiunt, vel: ſunt duo Eccleſiæ Catholicæ Coriphæi, ac ſupremi Duces ſumma inter ſe unitate conjuncti. Vel: ſunt geminus univerſalis Eccleſiæ vertex, qui in unum diviniſſimè coaluerunt. Vel: ſunt duo Eccleſiæ Summi Paſtores, ac Præſides, qui unicum Caput conſtituunt ità explicatam, ut ponant omnimodam æqualitatem inter S. Petrum, & S. Paulum, ſinè ſubordinatione, & ſubjectione S. Pauli ad Petrum in Poteſtate ſupremâ, & Regimine univerſalis Eccleſiæ, hæreticam cenſuit, & declaravit.

Epiſtolam verò, ac libros prædictos, aliosque, in quibus Propoſitio ut ſuprà explicata, & damnata aſſeritur, & defenditur, tam impreſſos, quàm imprimendos, quocunque idiomate, aut quomodolibet etiam in ſcriptis evulgatos, vel in poſterùm evulgandos, Sanctitas Sua omninò damnatos, & prohibitos eſſe voluit, prout præſenti Decreto damnat, & prohibet.

Mandamus, ut nemo, cujuscunque gradûs, & conditionis exiſtat, etiam ſpeciali, ſeu ſpecialiſſima nota dignus, libros prædictos, aut aliquem ex illis apud ſe retineat, aut legat, nec imprimere, aut imprimi curare audeat, ſub Cenſuris, & pænis contra hujusmodi delinquentes ſtatutis; ſed ſtatim à præſentis Decreti notitia, quicunque illos habuerit, locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus conſignare teneatur.

DECRETA

Sanctissimi in Christo Patris, ac D. N. D. ALEXANDRI PAPÆ VII.

In Congregationibus Generalibus Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis habitis Feria 5. die 24. Septembr. 1665.

In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolorum Montis Quirinalis coràm Sanctissimo D. N. Alexandro Divinâ Providentiâ Papa VII. ac Eminentiss. & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversùs hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter Deputatis.

SAnctissimus D. N. audivit non sinè magno animi sui mærore, complures opiniones Christianæ Disciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes; partim antiquatas iterum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omninò ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum Doctrina, & quem si pro recta Regula Fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset Christianæ vitæ corruptela. Quare, ne ullo unquam tempore viam salutis, quam suprema veritas DEUS, cujus verba in æternum permanent, arctam esse definivit, in animarum perniciem dilatari, seu veriùs perverti contingeret; idem Sanctissimus D. N. ut oves sibi creditas ab ejusmodi spatiosa, lataque, per quam itur ad perditionem, via, pro Pastorali sollicitudine in rectam sententiam evocaret, e-

arundem opinionum examen pluribus in Sacra Theologia Magistris, & deinde Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus seriò commisit: qui tantum negotiū strenuè aggressi, eique sedulò incumbentes, & maturè discussis usque ad hanc diem infrascriptis Propositionibus, super unaquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati Suæ singillatim exposuerunt.

1. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex vi Præceptorum Divinorum ad eas Virtutes pertinentium.

2. Vir equestris ad duellum provocatus, potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solùm prohibere absolutionem Hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, Annô 1629. 18. Julii in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentiss. Card. visa, & tolerata est.

4. Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab Excommunicatione propter eam incursa.

5. Quamvis evidenter tibi constet, Petrum esse Hæreticum, non teneris denuntiare, si probare non possis.

6. Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti chartam, posteà legendam; in qua ad Venerem incitat, non censetur sollicitâsse in Confessione; ac proinde non est denuntiandus.

7. Modus evitandi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest illum absolvere absque onere denuntiandi.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructûs ipsimet Celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minore stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.

10. Non est contra Justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre. Neque

que etiam est contra Fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti Confessione exprimere.

12. Mendicantes possunt absolvere à Casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

13. Satisfacit Præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato.

14. Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit Præcepto Ecclesiæ.

15. Pænitens propria auctoritate substituere sibi aliū potest, qui locò ipsius Pænitentiam adimpleat.

16. Qui Beneficium Curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium, simplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.

17. Est licitum Religioso, vel Clerico, Calumniatorē gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si Calumniator sit paratus vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè, & coram gravissimis Viris prædicta impingere, nisi occidatur.

18. Licet interficere falsum Accusatorem, falsos Testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si aliâ viâ non potest innocens damnum evitare.

19. Non peccat Maritus occidens propria auctoritate Uxorem in adulterio deprehensam.

20. Restitutio à S. Pio V. imposita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eò, quòd sit pæna.

21. Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si Officium per alium recitet.

22. Non est contra Justitiam, Beneficia Ecclesiastica non conferre gratìs, quia Collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica, pecunia interveniente, non exigit illā pro collatione

latione Beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens Jejunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, nō peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, puta: quia non vult se subjicere Præcepto.

24. Mollities, Sodomia, & Bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ; ideoque sufficit dicere in Confessione: se procurâsse pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis Præcepto, dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.

27. Si liber sit alicujus junioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet, rejectam esse à Sede Apostolica, tanquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat Legem à Principe promulgatam.

Quibus peractis, dum similium Propositionum examini cura, & studium impenditur, intereà idem Sanctissimus, re maturè considerata statuit, & decrevit, prædictas Propositiones, & unamquamquè ipsarum, ùt minimum tanquam scandalosas, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet: ità, ut quicunque illas, aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipsô factô incidat in Excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper strictè in Virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi Fidelibus cujuscunque conditionis, dignitatis, ac statûs, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Joannes Lupus Sanctæ Romanæ,
& universalis Inquisit. Not. &c.

Locò (†) Sigilli.

Annô

Annô à Nativitate Domini Nostri JESU Christi millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto, Indictione tertia, die verò secunda mensis Octobris, Pontificatûs autem Sanctissimi in Christo Patris D. N. Alexandri, Divinâ Providentiâ Papæ VII. annô undecimô, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ ac in aliis locis solitis, & consvetis Urbis per me Carolum Melanum, ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

FERIA QUINTA.

Die decima octava Martii Annô 1666.

In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coràm Sanctissimo D. N. Alexandro Divinâ Providentiâ Papa VII. ac Eminentissimis, & Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversùs hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis

SAnctissimus D. N. post latum Decretum 24. Septēbris proximè elapsi, quo Viginti octo Propositiones damnatæ fuerunt; examinatis sedulò, & accuratè usque ad hanc diem infra scriptis aliis quadragesimum quintum numerum implentibus, per plures in hac sacra Theologia Magistros, ac per Eminentissimos, & Reverendissimos DD. Cardinales adversùs hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, eorum suffragia singillatim super unaquaque ipsarum audivit.

Propositio 29. In die Jejunii, qui sæpiùs modicum quid comederit, non frangit jejunium.

30. Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione Jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum Jejunio.

31. Excusantur absolutè à Præcepto Jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcunque iter agant; etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.

32. Non est evidens, quòd consuetudo non comedendi ova, & lacticinia in quadragesima obliget. 33.

33. Restitutio fructuum ob omissionem Horarum suppleri potest per quascunque Eleemosynas, quas anteà Beneficiarius de fructibus sui Beneficii fecerit.

34. In Die Palmarum recitans Officium Paschale satisfacit Præcepto.

35. Unicô Officiô potest quis satisfacere duplici Præcepto, pro die præsenti, & crastino.

36. Regulares possunt in foro conscientiæ uti Privilegiis suis, quæ sunt expresè revocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est Consilium, non Præceptum.

39. Illa particula, *Quamprimùm:* intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur.

40. Est probabilis opinio, quæ dicit: esse tantùm veniale, osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, seclusô periculô consensûs ulterioris, & pollutionis.

41. Non est obligandus Concubinarius ad ejiciendam Concubinam, si hæc nimìs utilis esset ad oblectamentum Concubinarii, vulgò *Regalo*, dum deficiente illâ, nimìs ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædiô magnô Concubinarium afficerent: & alia famula nimìs difficilè inveniretur.

42. Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.

43. Annuum Legatum pro anima relictum non durat plus, quàm per decem annos.

44. Quoad forum conscientiæ, Reô correctô, ejusque contumacia cessante, cessant Censuræ.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri usque dum adhibitâ diligentiâ corrigantur.

Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit, ac decrevit, prædictas Propositiones, & unamquamque ipsarum, ut minimùm tanquam scandalosas, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet; ità

ut,

ut, quicunque illas aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipsô factô incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi Fidelibus cujuscunque conditionis dignitatis, ac statûs, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Joannes Lupus Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisit. Not.

Locò (†) Sigilli.

Annô à Nativitate Domini Nostri JESU Christi milesimo sexcentesimo sexagesimo sexto, Indictione quarta, die verò vigesima tertia mensis Martii; Pontificatûs autem Sanctissimi in Christo Patris D. N. Alexandri, Divinâ Providentiâ Papæ VII. annô undecimô, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis, & consvetis Urbis per me Carolum Melanum eiusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

À Sanctissimo Domino

INNOCENTIO,

D. P. PAPA XI.

Feria 5. Die 2. Martii 1679.

In Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisi-

quisitionis, habitâ in Palatio Apostolico Vaticano coram Sanctissimo D. N. Innocentio, Divinâ Providentiâ PAPA XI. ac Eminentissimis, & Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolicâ specialiter deputatis.

SAnctissimus Dominus Noster Innocentius PAPA XI. prædictus, ovium sibi à DEO creditarum saluti sedulò incumbens, & salubre opus in segregandis noxiis doctrinarū pascuis ab innoxiis à fel. record. Alexand. VII. Prædecessore suo inchoatum prosequi volens plurimas Propositiones, partim ex diversis vel Libris, vel Thesibus, seu Scriptis excerptas, & partim noviter adinventas, Theologorum plurium examini, & deindè Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus subjecit. Quibus Propositionibus sedulò, & accuratè sæpiùs discussis, eorundem Eminentissimorum Cardinalium, & Theologorum Votis per Sanctitatem suam auditis, Idem Sanctissimus D. N. rê posteà maturè considerata statuit, & decrevit pro nunc sequentes Propositiones, & unamquamque ipsarum, sicut jacent, ut minimùm tanquam scandalosas, & in praxi periculosas, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, & prohibet. Non intendens tamen Sanctitatis Suâ per hoc Decretum alias Propositiones in ipso non expressas, & Sanctitati Suæ quomodolibet, & ex quacunque parte exhibitas, vel exhibendas ullatenus approbare.

1. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore, nisi id vetet Lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententiâ probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

2. Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minùs probabilem.

3. Generatim, dum probabilitate, sive intrinsecâ, sive extrinsecâ, quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus nō exeatur, confisi aliquid agim9, semper prudenter agim9.

4. Ab Infidelitate excusabitur Infidelis, non credens, ductus opinione minùs probabili.

5.

5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis DEI semel tantùm in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile est: ne singulis quidem rigorosè quinquennniis per se obligare Præceptũ Charitatis erga DEUM.

7. Tunc solùm obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus.

8. Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem, non est peccatum, modo non obsit valetudini; quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui.

9. Opus Conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitùs caret culpa, ac defectu veniali.

10. Non tenemur Proximum diligere actu interno, & formali.

11. Præcepto Proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

12. Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum Statui: Et ità vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tenetur tantùm ex superfluo Statui.

13. Si cum debitâ moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ; sed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum est, absolutô desideriô cupere mortem Patris; non quidem ùt malum Patris, sed ut bonum cupientis quia nimirùm ei obventura est pingvis hæreditas.

15. Licitum est Filio, gaudere de parricidio Parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.

16. Fides non censetur cadere sub Præceptum speciale, & secundùm se.

17. Satìs est, actum Fidei semel in vita elicere.

18. Si à potestate publica quis interrogetur, Fidem ingenuè confiteri, ut DEO, & Fidei gloriosum consulo: tacere, ut peccaminosum per se non damno.

19. Voluntas non potest efficere, ut assensus Fidei in seipso sit magis firmus, quàm mereatur pondus rationũ ad assensum impellentium.

20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21. Aſſenſus Fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem ſtat cum notitia ſolùm probabili revelationis: imo cum formidine, quâ quis formidet, ne non ſit locutus DEUS.

22. Non niſi Fides unius DEI neceſſaria videtur neceſſitate medii; non autem explicita Remuneratoris.

23. Fides latè dicta ex teſtimonio Creaturarum, ſimilive motivo ad Juſtificationem ſufficit.

24. Vocare DEUM in Teſtem mendacii levis; non eſt tanta irreverentia, propter quam velit, aut poſſit damnare hominem.

25. Cum cauſa licitum eſt, jurare ſinè animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.

26. Si quis, vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis causâ ſive quocunque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod reverà fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud quod non fecit: vel aliam viam ab ea, in qua fecit: vel quodvis aliud additum verum; reverà non mentitur, nec eſt perjurus.

27. Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ità ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel Officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare Juramentum quod de mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis; quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis eſt cauſa juſta, Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.

30. Fas eſt Viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, ſi quis impingat alapam vel fuſte percutiat; & poſt impactam alapam, vel ictum fuſtis fugiat.

31. Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei.

32. Non ſolùm licitum eſt, defendere defenſione oc- *ciſiva*,

ssiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ Jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

33. Licitum est tam Hæredi, quàm Legatario, contra injustè impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere; sicut & Jus habenti in Cathedram, vel Præbendam contra eorum possessionem injustè impedientem.

34. Licet procurare abortum ante animationem fætûs, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

35. Videtur probabile, omnem fætum, quamdiu in utero est, carere anima rationali; & tunc primùm incipere eandem habere, cùm paritur; ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

36. Permissum est furari, non solùm in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

37. Famuli, & famulæ domesticæ possunt occultè Heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salariô, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis sub pæna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcunque sit magna summa totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem Personæ, & cum contractu retrovenditionis prævie inito cum intentione lucri.

41. Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda; & nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem, quàm futuram, potest Creditor aliquid ultra sortem à Mutuatario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

42. Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, sed solùm si exigatur tanquam ex Justitia debitũ.

43. Quidni nonnisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam, sibi noxiam, falso crimine elidere?

44. Probabile est, non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam Justitiam, & ho-

norem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla opinio erit probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro Spirituali, non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed duntaxat tanquam motivū conferendi, vel efficiendi Spirituale, vel etiam quando temporale sit solùm gratuita compensatio pro Spirituali. aut è contra.

46. Et id quoque locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi Spirituale; imò etiamsi sit finis ipsius rei Spiritualis, sic ut illud pluris æstimetur, quàm res Spiritualis.

47. Cùm dixit Concilium Tridentinum: eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare; qui, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent; Concilium, vel primò videtur per hoc *digniores* non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumptô comparativô pro positivo: vel secundò locutione minùs propria ponit *digniores*; ut excludat indignos; vel tandem loquitur tertiò, quando fit concursus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem secundùm se nullam involvere malitiam, & solùm esse malam, quia interdicta, ut contrarium omninò rationi dissonum videatur.

49. Mollities Jure naturæ prohibita non est. Unde si DEUS eam non interdixisset, sæpè esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

50. Copula cum conjugata, consentiente Marito non est adulterium, adeòque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.

51. Famulus, qui submissis humeris scienter adjuvat Herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam Virginem, & multoties eidem subservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti; puta: ne à Domino malè tractetur: ne torvis oculis aspiciatur: ne domô expellatur.

52. Præceptum servandi Festa non obligat sub mortali, sepositô scandalô, si absit contemptus.

53. Satisfacit Præcepto Ecclesiæ de audiendo Sacro, qui

qui duas ejus partes, imò quatuor simul à diversis ce-
ebrantibus audit.

54. Qui non potest recitare Matutinum, & Laudes,
potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur; quia
major pars trahit ad se minorem.

55. Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacri-
egam Domini manducationem.

56. Frequens Confessio, & Communio, etiam in his
qui gentiliter vivunt, est nota Prædestinationis.

57. Probabile est, sufficere Attritionem naturalem,
modò honestam.

58. Non tenemur Confessario interroganti fateri pec-
cati alicujus consuetudinem.

59. Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè tan-
tùm confessos, ratione magni concursûs Pænitentium,
qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus
Festivitatis, aut Indulgentiæ.

60. Pænitenti habenti consuetudinem peccandi con-
tra Legem DEI, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendatio-
nis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differen-
da absolutio; dummodo ore proferat, se dolere, &
proponere emendationem.

61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasio-
ne peccandi versatur, quam potest, & non vult omit-
tere, quinimo directè, & ex proposito quærit, aut ei
se ingerit.

62. Proxima occasio peccandi non est fugienda,
quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi
occurrit.

63. Licitum est quærere directè occasionem proxi-
mam peccandi, pro bono Spirituali, vel temporali no-
stro, vel proximi.

64. Absolutionis capax est homo, quantumvis la-
boret ignorantiâ Mysteriorum Fidei, & etiamsi per
negligentiam, etiam culpabilem nesciat Mysterium San-
ctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri JE-
SU Christi.

65. Sufficit illa Mysteria semel credidisse,

Quicunque autem, cujusvis conditionis, statûs, &
dignitatis illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel
(c2) divisim

divisim defenderit, vel ediderit, vel de iis disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, vel prædicaverit, nisì fors impugnando, ipsò factò incidat in Excommunicationem latæ sententiæ, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, nisì à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper strictè in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi Fidelibus cujuscunque conditionis, dignitatis, ac statûs, etiam speciali, & specialissimâ notâ dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Tandem, ut ab injuriosis contentionibus Doctores, Scholastici, aut alii quicumque in posterum se abstineant, & ut paci, & charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute Sanctæ Obedientiæ, eis præcipit, ut tam in Libris imprimendis, ac manuscriptis, quàm in Thesibus, Disputationibus, ac Prædicationibus caveant ab omni Censura, & Nota, nec non à quibuscunque conviciis contra eas Propositiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à S. Sede recognita super iisdem Propositionibus Judicium proferatur.

Franciscus Richardus Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisit. Not.

Locò (†) Sigilli.

Annò à Nativitate Domini Nostri JESU Christi millesimò sexcentesimò septuagesimò nonò, Indictione secunda, die verò quarta mensis Martii, Pontificatûs autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Innocentii, Divinâ Providentiâ Papæ XI. annô tertiò: supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Franciscum Perinum ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

IN-

INNOCENTII
D. P. PAPÆ XI.
DECRETUM II.

Quô damnantur Propositiones 68. Michàëlis de Molinos.

Feria 5. Die 28. Aug: & iterum 19. Nov. 1687.

AD abolendam perniciosissimæ hæresis pravitatem, quæ in plerisque mundi partibus non sinè maximo Animarum discrimine invaluit, rigor debet Apostolicus excitari, ut Pontificiæ solicitudinis auctoritate & providentia, hæreticorum protervia in ipsis suæ falsitatis conatibus elidatur, & Catholicæ veritatis lumen in Ecclesia Sancta resplendens, eam ubique demònstret ab omni execratione falsorum dogmatum expiatam. Cùm igitur compertum fuerit, quendam *Michàélem de Molinos* perditionis filium, prava dogmata, tum verbis, tum scriptis passim docuisse, & in praxim deduxisse, quæ prætextu Orationis, Quietis, contra doctrinam, & usum à SS. Patribus, ab ipsis Ecclesiæ nascentis primordiis receptam, Fideles à vera Religione, & à Christianæ pietatis puritate, in maximos errores, & turpissima quæque inducebant; Sanctissimus D. N. Innocentius Papa XI. cui cordi est, ut Fidelium Animæ sibi ex alto commissæ, purgatis pravarum opinionum erroribus, ad optatum salutis portum tutò pervenire possint, pro re tam gravi, auditis pluries coram se Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus, ac pluribus in sacra Theologia Magistris, eorúmque Suffragiis, tum voce, tum scripto susceptis, maturéque perpensis, implorata etiam Sancti Spiritûs assisten-

assistentiâ, ad damnationem infra scriptarum Propositionum ejusdem *Michaëlis de Molinos*, à quo fuerunt pro suis recognitæ, & de quibus Propositionibus tanquam à se dictatis, scriptis, communicatis, & creditis, & ipse convictus, & respectivè confessus, devenire, ùt infrà decrevit.

PROPOSITIONES.

1. Necessarium est annihilari potentias; & hæc est Via interna.

2. Velle operari activè, est offendere DEUM, qui vult solus Agens esse, & ideò necesse est, derelinquere se in illo, & deinde se habere corporis mortui instar.

3. Vota faciendi aliquam rem, sunt impeditiva perfectionis.

4. Activitas naturalis est inimica gratiæ, & impedit operationem DEI, & veram perfectionem; quia DEUS vult operari in nobis, sinè nobis.

5. Anima nihil operando annihilat se, & redit ad suum principium, & ad suam originem, quæ est essentia DEI, ubi manet transformata, & divinizata; & tunc DEUS manet in seipso; quia tunc non sunt ampliùs duæ res unitæ, sed una sola, & sic vivit, & regnat in nobis, & anima se annihilat in esse operativo.

6. Interna via est illa, in qua non cognoscitur aut lumen, aut amor, aut resignatio, neque necessarium est cognoscere DEUM, & sic benè proceditur.

7. Non debet anima cogitare, aut præmium, aut pænam, aut Paradisum, aut infernum, aut mortem, aut æternitatem.

8. Non debet velle scire, an ambulet cum voluntate DEI, an sit resignata illi, vel non? nec est necesse, ut velit cognoscere suum statum, nec proprium nihilum; sed sese habeat quasi corpus mortuum.

9. Non debet anima memor esse, vel sui ipsius, vel DEI, vel ullius rei; & in via interna omnis reflexio est nociva, etiam reflexio supra suas actiones humanas, ac proprios defectus.

10. Si propriis defectibus aliquis scandalizat alterũ, non est necesse, ad id facere reflexionem, dummodo

nõn

non sit voluntas scandalizandi; & non posse reflectere
ad proprios defectus, est donum DEI.

11. Ad dubia, quæ accidunt, recténe procedamus,
an non, non est necessarium reflectere.

12. Qui dedit liberum arbitrium DEO, non debet
curare de ulla re, nec de inferno, nec de paradiso, nec
de habendo desiderio suæ propriæ perfectionis, nec
virtutum, nec propriæ sanctitatis, nec propriæ salutis,
a cujus etiam spe se purgare debet.

13. Dum consignatum fuerit liberum arbitrium
DEO, illi debet relinqui cura, & cogitatio omnium
rerum nostrarum, & permitti, ut in nobis sine nobis
suum Divinum faciat velle.

14. Qui resignatus est Divinæ voluntati, non debet
à DEO quidquam petere, quia petere est imperfectio,
cùm sit actus propriæ voluntatis, & electionis, & est
quodammodo velle, ut divina voluntas nostræ se con-
formet, & non nostra voluntati Divinæ: & illud, *Pe-
tite, & accipietis* ex Evangelio, non fuit dictum à Chri-
sto pro animabus internis, quæ nolunt habere volun-
tatem; quin & istæ eò deveniunt, ut non possint à DEO
quidquam petere.

15. Unde sicut nihil debent à DEO rogare, etiam
non debent reddere illi gratias pro ulla re; quia utrum-
que est æqualiter actus propriæ voluntatis.

16. Non oportet quærere Indulgentias pro pæna
debita peccatis propriis; quia melius est satisfacere Di-
vinæ Justitiæ, quàm quærere misericordiam; nam il-
lud procedit ex puro DEI amore, & hoc ex amore
interessato, id est: personalis commodi nostri: & non
est res grata DEO, nec memoria; quia est velle sub-
terfugere crucem.

17. Ex quo traditum est DEO liberum arbitrium,
cura etiam, ac cogitatio animæ nostræ, non debent ul-
teriùs æstimari tentationes, nec alia fieri illis resisten-
tia, nisi negativa, non utendo industriâ; & si natura
inde patitur, necesse est illam sinere pati, quia natura est.

18. Qui in oratione utitur imaginibus, figuris, speci-
ebus, & propriis conceptibus, non adorat DEUM *in
spiritu, & veritate.*

19. Qui amat DEUM, prout illum ratio argumentando repræſentat, aut intellectus comprehendit, non amat DEUM verum.

20. Dicere, in oratione utendum diſcurſu, & cogitationibus tunc, cùm DEUS non loquitur animæ, eſt ignorantia: DEUS non loquitur unquam, illius loqui eſt operari; ſemperque in anima operatur, dum iſta ſuis diſcurſibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit.

21. In Oratione manendum eſt in fide obſcura, & univerſali, cum quiète, & oblivione, omnis alterius cogitationis particularis, & diſtinctæ attributorū DEI, & Trinitatis: atque ſtandum in præſentia DEI ad eum adorandum, amandum, eique ſerviendum: verùm ſinè productione ullorum actuum; DEUS namque id genus rebus non delectatur.

22. Non eſt hæc cognitio, Fidei actus quiſpiam productus à creatura, ſed cognitio quædam illi à DEO data, quam creatura non novit ſe habere, neque adeò poſteà ſcit ſe habuiſſe; idemque dicendum de amore.

23. Myſtici cum S. Bernardo *In ſcala Clauſtralium*, diſtingvunt quatuor gradus: Lectionem, Meditationem, Orationem, & Contemplationem infuſam. Qui ſemper eſt in primo; nunquam tranſit ad ſecundum. Qui ſemper eſt in ſecundo, nunquam ad tertium pertingit, quæ eſt Contemplatio noſtra acquiſita, ubi conſiſtendum eſt totâ vitâ, dummodò DEUS non trahat animam, nihil tale expectantem, ad Contemplationem infuſam: & hac ceſſante: redeundum eſt Animæ ad gradum tetrium, & in eo conſiſtendum, non ampliùs revertendo ad ſecundum, aut primum.

24. Quantæcunque cogitationes inter orandum accidant, etiam impuræ, quin, & contra DEUM, & Sanctos, contra Fidem, & Sacramenta; ſi voluntariè foveantur, neque actu aliquo voluntatis rejiciantur, ſed cum indifferentia, & reſignatione tolerentur, non impediunt Orationem Fidei: imò illam reddunt perfectiorem; quia Anima magìs eſt reſignata voluntati Divinæ.

25. Tametſi superveniat ſomnus, & dormiatur, omninò tamen oratur, & contemplatio fit actualiter; quia

uia Oratio, & Reſignatio, Reſignatio, & Oratio, totum eſt idem; & quamdiù continuatur Reſignatio, utique etiam Oratio continuatur.

26. Tres hæ viæ, Purgativa, Illuminativa, & Unitiva, ineptia eſt maxima: quæ unquam prolata ſit in ipſa Myſtica, cùm non ſit niſi via unica, id eſt: via interna.

27. Qui deſiderat, & amplectitur Devotionem ſenſibilem, is nec deſiderat, nec quærit DEUM, ſed ſeipſum: quique per viam internam incedit, malè facit eam deſiderando, ac habere conando: ſive in locis ſacris, ſive diebus ſolemnibus.

28. Bonum eſt tædium rerum ſpiritualium; quia ſic ab amore proprio expurgamur.

29. Cùm anima interna faſtidit diſcurſus de DEO, & virtutibus, manetque frigida, non ſentiendo ſe ad fervorem accendi, bonum ſignum eſt.

• 30. Quidquid ſenſibile in via ſpirituali percipitur, illud omne abominabile eſt, ſordidum, & immundum.

31. Nemo meditativus exercet veras virtutes internas, quales non poſſunt cognoſci à ſenſibus. Perdere oportet virtutes.

32. Nec ante, nec poſt Communionem alia opus eſt præparatione, aut gratiarum actione (pro animabus hiſce internis) quàm ut ſe teneat in ſolita Reſignatione paſſiva; quia in hac invenitur amor, qui ſupplex modo perfectiori, quàm omnes alii virtutum actus, qui fieri poſſunt, & fiunt in via ordinaria. Et ſi in hac occaſione Communionis accidant motus humiliationis, petitionis, aut gratiarum actionis, reprimi debent, quoties non cognoſcuntur eſſe ſpeciales DEI impulſus: aliter enim ſunt impulſus naturæ, nondum mortuæ.

33. Malè facit anima, quæ viâ iſtâ internâ graditur, ſi diebus ſolemnibus facere velit conatum aliquem particularem ad habendum ſenſum aliquem particularem devotionis; quia animabus internis omnes dies ſunt pares; omnes feſti: idemque eſt de locis ſacris, cùm omnia loca his animabus ſint paria.

34. DEO gratias agere linguâ, & verbis non eſt animarum internarum, quarum eſt in ſilentio ſe tenere,

non

non præbentes DEO impedimentum, quò minùs in i operetur: & quantò ampliùs se DEO resignant, tant magìs experiuntur impotentiam dicendi, *Pater noster.*

35. Animabus hujus viæ internæ non convenit, u faciant operationes etiam virtuosas ex propria electio ne, & activitate; alioquin mortuæ non forent. Ne debent facere actus amoris erga D. Virginem, Sanctos Humanitatem Christi; quia cùm hæc sint objecta sen sibilia, talis est amor erga illa.

36. Nulla creatura, neque D. Virgo, nec Sancti, se dem habere debent in corde nostro, quia DEUS solu vult occupare illud, & possidere.

37. In occasione tentationum, etiam vehementium non debet anima facere actus explicitos virtutum op positarum, sed tenere se in supradicto amore, & resi gnatione.

38 Crux voluntaria mortificationum gravis est, & sinè fructu, ideóque omittenda.

39. Opera sanctissima, & austeritates, quas Sancti subierunt, non sufficiunt ad animam, vel uno assultu liberandam.

40. B. Virgo nunquam opus aliquod externum fe cit, & omnium Sanctorum fuit sanctissima: igitur per veniri potest ad Sanctitatem sinè opere externo.

41. DEUS, ut nos humiliet, & ad veram transfor mationem pertingere faciat, permittit, & vult in ani mabus quibusdam perfectis, etiam non arreptitiis, ut dæmon operetur violentiam in earum corporibus, il lásque committere faciat actus carnales, etiam in vigi lia, & sinè mentis offuscatione, movendo illis physicè manus, aliaque membra contra earum voluntatem: & idem dicendum est in ordine ad alios actus per se pec caminosos: quo casu non sunt peccatum, quia non adest consensus.

42. Potest dari casus, quô hæ violentiæ ad actus carnales existant in eodem tempore ex parte duarum personarum, id est: viri, & fæminæ; & consequatur actus ex parte amborum.

43. DEUS temporibus præteritis faciebat Sanctos per medium Tyrannorum, hodie eos facit per medium dæ-

monum;

onum; qui dum illis causant dictas violentias, facit,
ii magis se vilificent. & annihilent in se ipsis, seque
DEO resignent.

44. Job blasphemavit, & tamen in eo *non peccavit labiis suis*; quia id fuit per violentiam dæmonis.

45. S. Paulus passus est in suo corpore tales violentias dæmonis; unde scripsit: *Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod nolo malum, hoc facio.*

46. Hæ violentiæ sunt medium magis proportionatum ad annihilandam animam, eamque promovendam ad veram transformationem, & unionem: neque alia est via; éstque via facilior, & securior.

47. Cùm hæ violentiæ accidunt, oportet, sinamus Satanam agere, non utendo propriâ industriâ, aut viribus, sed consistendo in nihilo nostro: ac tametsi accidant pollutiones, actusque obscæni manibus procurati, atque etiam his magis insolita, & peregrina, non opus est his inquietari, sed excludendi sunt scrupuli, dubia, timores; quia anima magis illuminata, robustior, ue, & candidior efficitur, & acquiritur sancta illa libertas. At inprimis non oportet ea confiteri fitque sanctissimè illa non confitendo; quia sic vincitur dæmon, & thesaurus quidam pacis obtinetur.

48. Satanas, qui facit tales violentias, suggerit deinde, esse graves defectus ad inquietandam animam, ut non progrediatur in via interna: unde ad tollendas illi vires præstat ea non confiteri; quia nequidem sunt peccata venialia.

49. Job per violentiam dæmonis faciebat pollutiones, manibus suis eo ipso tempore, quo *mundas habebat ad DEUM preces.* Itâ interpretando in tali sensu textum quendam cap. 16. Job.

50. David, Jeremias, & multi è Prophetis sanctis patiebantur ejusmodi violentias harum impurarum operationum externarum.

51. In Scriptura sacra multa sunt exempla violentiarum ad actus externos peccaminosos; ùt Samsonis, qui per violentiam occidit seipsum cum Philistæis, uxorem duxit alienigenam, fornicatus est cum Dalila meretrice; quæ aliâs erant res prohibitæ, & fuissent

peccata;

peccata: Item Judith, quæ mentita eſt Holoferni; Eliſæi, qui pueris maledixit: Eliæ, qui igne conſumpſi duos Duces cum cohortibus Regis Achab. An auten fuerit violẽtia facta immediatê à DEO, vel dæmonis miniſterio, ut in aliis accidit animabus, in dubio relinquitur.

52. Quando hæ violentiæ, etiam impuræ, veniun ſinè mentis offuſcatione, tunc anima poteſt ſe unir DEO, & re-ipſa ſemper magìs unitur.

53. Ad cognoſcendum in praxi, an aliqua operatic in aliis perſonis fuerit violenta? regula, quam ei de re habeo, non ſolùm eſt: quod proteſtentur hæ animæ, ſe non conſenſiſſe; vel quod non poſſint jurare ſe conſenſiſſe: ac quòd videamus eſſe animas, quæ profectum faciunt in via interna: ſed præſertim me dirigo lumine quodam actuali, & quod ſuperiùs eſt cognitione humana, ac theologica, quo cognoſco interna ſecuritate, operationem ejusmodi eſſe violentiam: & hoc lumen certus ſum venire à DEO; quia mihi venit conjunctum cum ſecuritate, quòd veniat à DEO, neque mihi vel umbram dubii in contrarium relinquit; eum in modum, quo interdum accidit, ut DEUS revelando rem quampiam, eodem tempore animam ſecuram reddat ſe eſſe, qui eam revelationem facit, neque anima poſſit in contrarium dubitare.

54. Spirituales illi vitæ ordinariæ, in hora mortis ſe deluſos & confuſos invenient, cum omnibus paſſionibus in altero mundo expurgandis.

55. Per hanc viam internam pervenitur, etſi cum multa tolerantia, ad expurgationem, & mortificationem omnium paſſionum, ità, ut nihil ampliùs ſentiatur, nihil, nihil planè, neque percipiat quis inquietudinem ullam, perinde ut corpus quoddam mortuum neque anima ſe ampliùs in diverſa transferri ſinat.

56. Duæ leges, & duæ voluntates, altera animæ, altera amoris proprii, durant, quamdiu amor proprius durat: unde ubi hìc expurgatus, & mortuus fuerit, uti fit per viam internam, non ampliùs ibi ſunt duæ leges, neque duæ voluntates, nec ultrà fit ulla ſubreptio, aut motus improviſus; neque aliquid porrò ſentitur, ne unum quidem veniale peccatum.

57. Per contemplationem acquiſitam pervenitur ad ſtatum

ſtum non peccandi ampliùs, ſeu mortaliter, ſeu veniliter.

58. Ad ejusmodi ſtatum pervenitur, non faciendo reflexionem ad operationes proprias; quia defectus nantur ex reflexione.

59. Via interna ſeparata eſt à Confeſſione, à Conſiliariis, & à caſibus conſcientiæ, à Theologia, & à Philoſophia.

60. Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt, quin & eò, ut mortuæ ſint, jam pertingunt, Deus nonnunquam impoſſibilem reddit Confeſſionem, ipſeque ſupplet tantundem ipſis largiendo gratiæ præſervantis, quantum reciperent ex Sacramento: ideoque his animabus non expedit eo caſu, ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere, quia non poſſunt.

61. Anima, cùm ad mortem myſticam pertingit, non poteſt ultra velle aliud, quàm vult Deus; quia non habet ampliùs voluntatem, & Deus illam ipſi ademit.

62. Per viam internam pervenitur ad continuè conſiſtendum immobiliter in pace quadam impertubabili.

63. Pervenitur etiam mediante via interna ad mortem ſenſuum, imò ſignum, quòd quis in nihilo illo conſiſtat; id eſt: mortuus ſit morte myſtica, eſt; ſi ſenſus externi non magìs jam repræſentent res ſenſibiles, quàm ſi non exiſterent; quandoqnidem non efficiat, ut intellectus ſe iis non applicet.

64. Theologus minùs eſt diſpoſitus, quàm ſimplex, & idiota ad hoc, ut ſit contemplativus, Primò: quia non habet fidem tam puram: Secundò, quia non eſt tam humilis: Tertiò, quia non curat perinde de ſua ſalvatione: Quartò, quia habet caput plenum phantaſmatibus, ſpeciebus, opinionibus, & ſpeculationibus; & in eum nequit verum lumen intrare.

65. Superioribus obediri debet in exteriore, & latitudo voti obedientiæ Religioſorum pertingit ſolum modò ad exterius: aliud eſt in interiore, quò ſolus Deus, & Director intrant.

66. Riſu digna eſt doctrina quædam nova in Eccleſia DEI; Animam, ad interna quod attinet, gubernari

bernari debere per Episcopum; & si is idoneus nō fuerit, eundum animæ ab illo ad suum Directorem Dico novam; quia nec Scriptura sacra, nec Concilia nec Canones, nec Bullæ, nec Sancti, nec Auctore unquam id dixerunt, neque dicere possunt, quia *Ecclesia non iudicat de occultis*; habetque Jus Anima, ut eligat quem maluerit.

67. Dicere, opus esse, ut internum manifestetur tribunali externo Superiorum, & esse peccatum, nisi fiat, ea est deceptio manifesta, *quia Ecclesia non judicat de occultis*; atque animabus suis damnum adferunt fraudibus hisce & fictionibus.

68. In mundo non est facultas, nec jurisdictio ad mandandum, ut manifestentur literæ Directoris circa internum animæ: & idcirco monitos esse oportet, esse hunc assultum quendam Satanæ,

Quas quidem Propositiones, tanquam hæreticas suspectas, erroneas, scandalosas, blasphemas; piarum aurium offensivas, temerarias, Christianæ disciplinæ relaxativas, & eversivas, & scandalosas respectivè, ac quæcunque super iis verbô, scriptô, vel typis emissa pariter cum voto eorundem Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & Inquisitorum Generalium damnavimus, circumscripsimus, & abolevimus; déque eisdem, & similibus omnibus, & singulis posthac quoquo modo loquendi, scribendi, disputandi, easque credendi, tenendi, docendi, aut in praxim reducendi facultatem quibuscunque interdiximus; & contrafacientes omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis & officiis ipsô factô perpetuò privavimus, & inhabiles ad quæcunque decrevimus, vinculoque etiam anathematis eo ipso innodavimus, à quo nisi à Nobis & Romanis Pontificibus Successoribus nostris valeant absolvi. Præterea eodem nostro Decreto prohibuimus, & damnavimus omnes Libros, omniàque opera quocunque locô, & idiomate impressa, nec non omnia manuscripta ejusdem *Michaëlis de Molinos*, vetuimusque, ne quis cujuscunque gradûs, conditionis, vel statûs, etiam speciali nota dignus, audeat sub quovis prætextu, quolibet pariter idiomate, sub iisdem verbis,

sive

re ſub æqualibus, aut æquipollentibus, ſive abſque
omine, ſeu ficto, aut alieno nomine, ea imprimere,
el imprimi facere, neque impreſſa, ſeu manuſcripta
gere, vel apud ſe retinere, ſed Ordinariis locorum,
t hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus ſtatim tradere, &
nſignare teneatur ſub iisdem pœnis ſuperiùs inflictis:
ii Ordinarii, & Inquiſitores ſtatim ea igni combu-
nt, & comburi faciant.

Tandem ut prædictus *Michaël de Molinos* ob hære-
s, errores, & turpia facta prædicta debitis pænis in
iorum exemplum, & ipſius emendationem plecterere-
r, lecto in eadem noſtra Congregatione toto pro-
ſſu, & auditis dilectis Filiis Conſultoribus noſtri San-
æ Inquiſitionis Officii, in Sacra Theologia, & Iure
ontificio Magiſtris, cum eorundem Venerabilium Fra-
ùm noſtrorum S. R. E. Cardinalium unanimi voto,
ctum *Michaëlem de Molinos* tanquam reum convictum
confeſſum reſpectivè, & utì hæreticum formalem,
cèt pœnitentem, in pœnam arcti, & perpetui carceris,
ad peragēdas alias pœnitētias ſalutares, prævia tamē
bjuratione de formali per ipſum emittenda, ſervato
iris ordine damnavimus, mandantes ut die, & hora
ræfigendis in Eccleſia Sanctæ Mariæ ſupra Minervam
ujus almæ Urbis, præſentibus omnibus Venerabilibus
ratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, & Romanæ
uriæ noſtræ Prælatis, univerſoque populo ad id eti-
m per conceſſionem Indulgentiarum convocando, ex
lto tenor Proceſsûs, ſtante in ſuggeſtu eodem *Michà-
e de Molinos* unà cum ſententia inde ſecuta legeretur.
t poſtquam idem *Michaël de Molinos* habitu pœniten-
æ indutus prædictos errores, & hæreſes abjuràſſet,
edimus facultatem dilecto Filio noſtri ſancti Officii
ommiſſario, ut eum à Cenſuris, quibus innodatus e-
at, in forma Eccleſiæ conſueta abſolveret: quæ omnia
n executione dictæ noſtræ Ordinationis die 3. Se-
ptembris labentis ſolemniter adimpleta ſunt.

Et licèt ſuprà narratum Decretum mandato noſtro
atum ad majorem Fidelium cautelam typis editum pu-
blicis locis affixum, & divulgatum fuerit; nihilominus
e hujus Apoſtolicæ damnationis mēoria futuris tempor-

ribus

ribus deleri possit, utque populus Christianus Catholic veritate instructior per viã salutis incedere valeat, Præ decessorum nostrorum Summorum Pontificum vesti giis inhærentes, hac nostra perpetuò valitura Consti tutione supradictum Decretum denuò approbamus confirmamus, & debitæ executioni tradi mandamus iterum supradictas Propositiones definitivè damnantes & reprobãtes. Librosq; Manuscripta ejusdẽ *Michaëlis* *Molinos* prohibentes, & interdicentes sub eisdem pœnis & Censuris contra transgressores latis, & inflictis.

Decernentes insuper præsentes Litteras semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, & fore, suos que plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere sicque per quoscunque Judices Ordinarios, & Delega tos, quavis auctoritate fungentes, & functuros ubi que judicari, definiri debere, sublata eis & eorum cui libet quavis aliter judicandi, & interpretandi faculta te, & auctoritate, ac irritum, & inane, quidquid sec super iis à quocunque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Volumus autem ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu No tarii publici subscriptis, & Sigillô alicujus Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fide prorsus adhibeatur, quæ ipsis Originalibus Literis ad hiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginam, &c

ALEXANDRI
D. P. PAPÆ VIII.
DECRETUM I.
Contra duas Propositiones.
Feria V. die 24. Augusti 1690.

SAnctissimus D. N. Alexander Papa VIII. non si nè magno animi mœrore audivit, duas Theses, se Propositiones, unam denuò, & in majorem fideli um perniciem suscitari, alteram de novo erumpere

cùm sui Pastoralis Offici munus sit, Oves sibi cre-
itas à noxiis pascuis avertere, & ad salutaria semper
irigere, dictarum Thesium, sive Propositionum exa-
nen pluribus in Sacra Theologia Magistris, & deinde
minentissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus
nquisitoribus sedulò cõmisit, qui pluries re maturè dis-
ussa infrascriptis Thesibus, seu Propositionibus super
naquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati Suæ sigil-
atim exposuerunt.

I. Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti
ũ natura rationali; Formalis verò in cõformatione actûs
um regula morum: Ad hoc sufficit, ut actus mora-
is tendat in finem ultimum interpretativè: *Hunc homo
non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ
uæ mortalis.*

II. Peccatum Philosophicum, seu morale, est Actus
humanus conveniens naturæ rationali, & rectæ ratio-
i: Theologicum verò, & mortale, est transgressio libe-
a Divinæ Legis. Philosophicum, quantumvis grave,
n illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non
cogitat, est grave peccatum, sed non offensa Dei, ne-
que peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, ne-
que æternâ pœnâ dignum.

Quibus peractis, Sanctissimus, omnibus plenè, &
maturè consideratis, primam Thesim, seu Propositio-
nem declaravit hæreticam, & uti talem damnandam,
& prohibendam esse, sicut damnat, & prohibet sub Cen-
suris, & pænis contra Hæreticos, & eorum Fautores in
Jure expressis. Secundam Thesim, seu Propositionem
declaravit scandalosam, temerariam, piarum aurium of-
fensivam, & erroneam, & uti talem damnandam, &
prohibendam esse, sicuti damnat, & prohibet: ita ut,
quicunque illam docuerit, defenderit, ediderit, aut de
ea etiam disputaverit, publicè, seu privatim tractaverit,
nisi forsan impugnando, ipso factô incidat in Excom-
municationem, à qua non possit (præterquam in arti-
culo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate ful-
gente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice,
absolvi.

Insuper districtè in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub

sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi Fidelibus cujuscunque conditionis, dignitatis, ac statûs, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

DECRETUM II. ALEXANDRI VIII.

Continens. PROPOSITIONES XXXI.

Prohibitas, & promulgatas die 29. Decembris Annô 1690.

SAnctissimus D. N. Alexander VIII. statuit, & decrevit XXXI. Propositiones, tanquam temerarias, scandalosas, malè sonantes, injuriosas, Hæresi proximas, Hæresim sapientes, erroneas, schismaticas, & hæreticas respectivè, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, & prohibet; ità, ut quicunque illas avit conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, aut de es etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando; ipsô factô incidat in Excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Christi Fidelibus, cujuscunque conditionis, dignitatis, & statûs, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne infrascriptas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

1. In statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale, & demeritum sufficit illa libertas, quâ voluntarium, & liberum fuit in causa sua, peccato originali, & voluntate Adami peccantis.

2. Tametsi detur ignorantia invincibilis Juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali. 3. Non

3. Non licet ſequi opinionem, vel inter probabiles probabiliſſimam.

4. Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis electis, ſed pro omnibus, & ſolis Fidelibus.

5. Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis, nullum omninò à JESU Chriſto accipiunt influxum; adeóque hinc rectè inferes: in illis eſſe voluntatem nudam, & inermem ſinè omni gratia ſufficienti.

6. Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quàm perniciosa eſt, ſic: ut proinde meritò poſſimus petere: *à gratia ſufficiente libera nos Domine.*

7. Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio, vel mundi; ſi Dei, Charitas Patris eſt; ſi mundi, concupiſcentia carnis, id eſt: mala eſt.

8. Neceſſe eſt: Infidelem in omni opere peccare.

9. Reverà peccat, qui odiò habet peccatum merè ob ejus turpitudinem, & diſconvenientiam cum natùra, ſinè ullo ad Deum offenſum reſpectu.

10. Intentio, quâ quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, merè ut cœleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens.

11. Omne, quod non eſt ex Fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.

12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam Fides; & etiamſi videantur credere, non eſt Fides, Divina, ſed humana.

13. Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, charitate ſi caruerit, vitio non caret, quoties, intuitu, licèt beatitudinis operatur.

14. Timor gehennæ non eſt ſupernaturalis.

15. Attritio, quæ gehennæ, & pænarum metu concipitur, ſinè dilectione benevolentiæ Dei, propter ſe, non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis.

16. Ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutioni induxit non Politia, aut inſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti Lex, & Præſcriptio, natura rei id ipſum quodammodo dictante.

17. Per illam praxim mox abſolvendi, ordo Pœnitentiæ eſt inverſus.

18. Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem

Sacramenti Pænitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominùs ab Ecclesia non habetur pro usu, sed pro abusu.

19. Homo debet agere totâ vitâ pœnitentiam pro peccato originali.

20. Confessiones apud Religiosos factæ, pleræque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.

21. Parochianus potest suspicari de Mendicantibus qui Eleemosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, seu satisfactione, ob quæstum, seu lucrum subsidii temporalis.

22. Sacrilegi sunt judicandi, qui Ius ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis Pœnitentiam egerint.

23. Similiter arcendi sunt à sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis expers.

24. Oblatio in templo, quæ fiebat à B. V. M. in die Purificationis suæ per duos pullos Columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccatis, sufficienter testatur, quòd indiguerit Purificatione, & quòd Filius, qui offerebatur, etiam maculâ Matris maculatus esset secundùm verba Legis.

25. Dei Patris simulacrum, nefas est Christiano in Templo collocare.

26. Laus, quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana est.

27. Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: *In nomine Patris*, &c. prætermissis illis, *Ego te Baptizo*.

28. Valet Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, intùs verò in corde suo apud se resolvit: *Non intendo, quod facit Ecclesia.*

29. Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani super Concilium Oecumenicum auctoritate, atque in Fidei quæstionibus decernendis infallibilitate.

30. Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.

31. Bulla Urbani VIII. *In Eminenti*, est subreptitia.

Con

Conſtitutio S. D. N. INNOCENTII XII. Quæ damnat Librum, cui Titulus: *Explication des Maximes des Saints, &c.*

INNOCENTIUS PAPA XII.

Servus Servorum DEI:

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm aliàs ad Apoſtolatûs Noſtri notitiam pervenerit, in lucem prodiiſſe Librum, quendam Gallico idiomate editum, cui Titulus: *Explication des Maximes des Saints sur la vie interieure, par monſieur François de Salignac Fenelon Archeveque Duc de Cambray, Precepteur de Meſſeigneurs les Ducs de Bourgogne, d'Anjou, & de Berry. A Paris chez Pierre Aubouin, Pierre Emery, Charles Clouſier* 1697. ingens verò ſubinde de non ſana libri hujuſmodi doctrina excitatus in Gallis rumor adeo percrebuerit, ut opportunam Paſtoralis vigilantiæ noſtræ opem efflagitaverit; Nos eundem librum nonnullis ex Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, aliiſque in Sacra Theologia Magiſtris, maturè, ut rei gravitas poſtulare videbatur, examinandum commiſimus. Porrò hi mandatis noſtris obſequentes, poſtquam in quamplurimis Congregationibus varias Propoſitiones in eodem Libro excerptas diuturno, accuratoque examine diſcuſſerant, quid ſuper earum ſingulis ſibi videretur, tam voce, quàm ſcriptô Nobis expoſuerunt. Auditis igitur in pluribus itidem coram Nobis deſuper actis Congregationibus memoratorum Cardinalium, & in Sacra Theologia Magiſtrorum Sententiis, Dominici Gregis Nobis ab æterno Paſtore crediti periculis, quantùm Nobis ex alto

alto conceditur, occurrere cupientes, motu proprio ac ex certa ſcientia, & matura deliberatione Noſtris deque Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, Librum prædictum ubicunque, & quocunque alio idiomate, ſeu quavis editione, aut verſione hucuſque impreſſum, aut impoſterum imprimendum, quippe ex cujus lectione & uſu fideles ſenſim in errores ab Eccleſia Catholica jam damnatos induci poſſent, ac inſuper tanquam continentem Propoſitiones, ſive in obvio earum verborum ſenſu, ſive attenta ſententiarum connexione, temerarias, ſcandaloſas, malè ſonantes, piarum aurium offenſivas, in praxi pernicioſas, ac etiam erroneas reſpectivè, tenore præſentium, damnamus, & reprobamus, ipſiuſque Libri impreſſionem, deſcriptionem, lectionem retentionem, & uſum omnibus, & ſingulis Chriſti Fidelibus etiam ſpecifica, & individua mentione, & expreſſione dignis, ſub pœna Excommunicationis per contrafacientes ipſo facto abſque alia declaratione incurrenda, interdicimus, & prohibemus: volentes, & Apoſtolica auctoritate mandantes, ut quicunque ſupradictum Librum penes ſe habuerint, illum ſtatim, atque præſentes Literæ eis innotuerint, locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus tradere, ac conſignare omninò teneantur. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque, &c. Cæterùm Propoſitiones in dicto Libro contentæ, quas Apoſtolici Cenſurâ Judicii, ſicut præmittitur, configendas duximus, ex Gallico idiomate in Latinum verſæ, ſunt tenoris, qui ſequitur, videlicet:

1. Datur habitualis ſtatus amoris Dei, qui eſt Charitas pura, & ſinè ulla admixtione motivi proprii intereſſe. Neque timor pænarum, neque deſiderium remunerationum habent amplius in eo partem. Non amatur ampliùs Deus propter meritum, neque propter perfectionem, neque propter felicitatem in eo amando inveniendam.

2. In ſtatu vitæ contemplativæ, ſive unitivæ, amittitur omne motivum, intereſſatum timoris & ſpei.

3. Id, quod eſt eſſentiale in directione Animæ, eſt: non aliud facere, quàm ſequi pedetentim gratiam cum

infinita

infinita patientia, præcautione, & subtilitate. Oportet
se intra hos limites continere, ut sinatur Deus agere,
& nunquam ad purum amorem ducere, nisi quando
Deus per unctionem interiorem incipit aperire cor
huic verbo, quod adeò durum est animabus adhuc si-
bimet affixis, & ideò potest illas scandalizare, aut in
perturbationem conjicere.

4. In statu sanctæ indifferentiæ nihil nobis, omnia
Deo volumus. Nihil volumus, ut simus perfecti, &
beati propter interesse proprium, sed omnem perfe-
ctionem, ac beatitudinem volumus, in quantum Deo
placet efficere, ut velimus res istas impressione suæ
gratiæ.

5. In hoc sanctæ indifferentiæ statu nolumus ampli-
ùs salutem, ut salutem propriam, ut liberationem æ-
ternam, ut mercedem nostrorum meritorum, ut no-
strum interesse omnium maximum; sed eam volumus
voluntate plena, ut gloriam, & beneplacitum Dei, ut
rem, quam ipse vult, & quam nos vult velle pro-
pter ipsum.

6. Derelictio non est nisi abnegatio, seu sui ipsius
renuntiatio, quam JESUS CHRISTUS à nobis in
Evangelio requirit, postquam externa omnia relique-
rimus. Ista nostri ipsorum abnegatio non est, nisi
quoad interesse proprium. Extremæ probationes, in
quibus hæc abnegatio, seu sui ipsius derelictio exer-
ceri debet, sunt tentationes: quibus Deus æmulator
vult purgare amorem, nullum ei ostendendo perfugi-
um, neque ullam spem quoad suum interesse propri-
um, etiam æternum.

7. Omnia Sacrificia, quæ fieri solent ab animabus
quàm maximè disinteressatis circa earum æternam be-
atitudinem, sunt conditionalia, sed hoc Sacrificium
non potest esse absolutum in statu ordinario. In uno
extremarum probationum casu hoc Sacrificium fit ali-
quo modo absolutum.

8. In extremis probationibus potest animæ invinci-
biliter persuasum esse persuasione reflexa, & quæ non est
intimus conscientiæ fundus, se justè reprobatam esse
à Deo.

9. Tunc anima diviſa à ſemetipſa exſpirat cum Chriſto in cruce, dicens: DEUS, DEUS meus, ut quid dereliquiſti me: In hac involuntaria impreſſione deſperationis conficit Sacrificium abſolutum ſui intereſſe proprii quoad æternitatem.

10. In hoc ſtatu anima amittit omnem ſpem ſui proprii intereſſe, ſed nunquam amittit in parte ſuperiori, id eſt: in ſuis actibus directis, & intimis ſpem perfectam, quæ eſt deſiderium diſintereſſatum promiſſionum.

11. Director tunc poteſt huic animæ permittere, ut ſimpliciter acquieſcat jacturæ ſui proprii intereſſe, & juſtæ condemnationi, quam ſibi à Deo indictam credit.

12. Inferior Chriſti pars in Cruce non communicavit Superiori ſuas involuntarias perturbationes.

13. In extremis probationibus pro purificatione amoris fit quædam ſeparatio partis ſuperioris animæ ab inferiori. In iſta ſeparatione actus partis inferioris manant ex omninò cæca, & involuntaria perturbatione; nam totum, quod eſt voluntarium, & intellectuale, eſt partis ſuperioris.

14. Meditatio conſtat diſcurſivis actibus, qui à ſe invicem facilè diſtinguuntur. Iſta compoſitio actuum diſcurſivorum, & reflexivorum eſt propria exercitatio amoris intereſſati.

15. Datur ſtatus comtemplationis adeò ſublimis, adeoque perfectæ, ut fiat habitualis, ita, ut quoties anima actu orat, ſua Oratio ſit contemplativa, non diſcurſiva. Tunc non ampliùs indiget redire ad meditationem, ejuſque actus methodicos.

16. Animæ contemplativæ privantur intuitu diſtincto, ſenſibili, & reflexo JESU Chriſti duobus temporibus diverſis. . . Primò in fervore naſcente earum contemplationis. . . Secundò, Anima amittit intuitum JESU Chriſti in extremis probationibus.

17. In ſtatu paſſivo exercentur omnes virtutes diſtinctæ, non cogitando, quod ſint virtutes. In quolibet momento aliud non cogitatur, quàm facere id, quod Deus vult; ampliùs & amor zelotypus ſimul efficit; ne quis ſibi virtutem velit, ne unquam ſit adeo

virtute

tute præditus, quàm cùm virtuti ampliùs affixus
n: est.

18. Potest dici in hoc sensu, quòd anima passiva,
disinteressata nec ipsum amorem vult ampliùs, qua-
nùs est sua perfectio, & sua felicitas; sed solùm qua-
nus est id, quod Deus à nobis vult.

19. In confitendo debent animæ transformatæ sua
ccata detestari, & condemnare se, & desiderare re-
issionem suorum peccatorum, non ut propriam pu-
ificationem; & liberationem; sed ut rem, quam Deus
ult, & vult nos velle propter suam gloriam.

20. Sancti Mystici excluserunt à statu animarum
ansformatarum exercitationes virtutum.

21. Quamvis hæc doctrina (*de puro amore*) esset pu-
, & simplex perfectio Evangelica in universa tra-
tione designata, antiqui pastores non proponebant
assim multitudini Justorum, nisi exercitia amoris in-
ressati eorum gratiæ proportionata.

22. Purus amor ipse solus constituit totam vitam
teriorem, & tunc evadit unicum principium, & u-
icum motivum omnium actuum, qui deliberati, &
eritorii sunt.

Non intendimus tamen per expressam propositio-
um hujusmodi reprobationem alia in eodem Libro
ontenta ullatenùs approbare. Ut autem eædem præ-
entes Literæ omnibus faciliùs innotescant, nec quis-
uam illarum ignorantiam valeat allegare, volumus pa-
iter, & auctoritate præfata decernimus, ut illæ ad
valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancella-
æ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte
itatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem
ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicentur, il-
larumque exempla ibidem affixa relinquantur, ità ut
sic publicatæ, omnes & singulos, quos concernunt,
perinde afficiant, ac si unicuique illorum personali-
ter notificatæ, & intimatæ fuissent; utque ipsarum præ-
sentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam
impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, &
sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ mu-
nitis eadem prorsùs fides, tam in Judicio, quàm extra

illud,

illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsenti haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum mæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub Annulo catoris die 21. Martii 1699. Pontificatûs Nostri An. V

SS. D. N.

CLEMENTI D. P. PAPÆ XI.

Confirmatio, & innovatio Constitutinum INNOCENTII Papæ X. & ALEXAND Papæ VII. adversùs Iansenianam hæresim editaru cum nonnullis declarationibus pro debita illarum o servantia adjectis.

Clemens Episcopus Servus Servorũ D

Universis Christi Fidelibus Salutem, & Apostocam Benedictionem.

VIneam Domini Sabaoth, quæ est Catholica E clesia, pro commisso Nobis divinitùs Apost licæ servitutis munere custodire, atque excole omni studio, atque industria jugiter satagentes ea, qu à Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ad su crescentes in illa perniciosarum novitatum vepres r dicitus evellendos prudenti, salubrique consilio co stituta esse noscuntur, ut quibuscunque inimici Hom nis molitionibus dejectis, firmiùs semper, atque exact ùs observentur, Apostolici muniminis nostri præsidi libenter roboramus, atque alias desuper solicitudini & providentiæ nostræ partes interponimus, sic ut c omnibus maturæ considerationis trutinâ perpensis, ad f delem, ac tutam orthodoxæ veritatis custodiam, ne non Animarum pretioso Unigeniti Dei Filii Domin nostri JESU Christi sangvine redemptarum sa lutem expedire in Domino arbitramur. Sanè post

quam

am fel. rec. Innocentius Papa X. Prædecessor Noster
r quandam suam de super etiam Constitutionem
uinque famosas Propositiones ex libro Cornelii Jan-
nii Episcopi Iprensis, cui titulus *Augustinus*, excerptas
postollei Censurâ judicii ritè confixerat; rec. mem.
lexander Papa VII. etiam Prædecessor Noster ad
usmodi jam damnatos errores è Christi fidelium men-
bus prorsus abolendos, publicæque tranquillitatis per-
rbatorum subtili tectas calliditate machinationes pe-
itus evertendas, prædictam Innocentii Prædecessoris
onstitutionem, toto illius inserto tenore, confirmavit,
ovarumque declarationum accessione constabilivit, sua
n id pariter edita Constitutione tenoris, qui sequitur
idelicet:

ALEXANDER Episcopus Servus Servorum DEI,
Jniversis Christifidelibus salutem, & Apostolicam Be-
edictionem. Ad Sanctam Beati Petri Sedem, & uni-
ersalis Ecclesiæ Regimen, inscrutabili Divinæ Provi-
lentiæ dispositione, nullis nostris suffragantibus meri-
is evecti, nihil Nobis antiquius ex muneris nostri de-
bito esse duximus, quàm ut sanctæ Fidei nostræ, ac
acrorum Dogmatum integritati tradita Nobis à Deo
Potestatæ opportunè consuleremus. Ac licèt ea, quæ
Apostolicis Constitutionibus abundè fuerunt definita,
novæ decisionis, sive declarationis accessione nequa-
quam indigeant; quia tamen aliqui publicæ transquil-
litatis perturbatores illa in dubium revocare, vel sub-
dolis interpretationibus labefactare non verentur: ne
morbus iste latiùs divagetur, promptum Apostolicæ
Authoritatis remedium censuimus non esse differen-
dum. Emanavit siquidem aliàs à fel. rec. Innocen-
tio Papa X. Prædecessore Nostro Constitutio, Decla-
ratio, & Definitio tenoris, qui sequitur, videlicet.

INNOCENTIUS Episcopus Servus servorum DEI,
Universis Christi fidelibus Salutem, & Apostolicam Be-
nedictionem. Cum occasione impressionis Libri, cui
titulus *Augustinus*, Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis,
inter alias ejus opiniones, orta fuerit, præsertim in
Galliis, controversia super quinque ex illis, complu-
res Galliarum Episcopi apud Nos instituerunt, ut eas-
dem

dem Propositiones Nobis oblatas expenderemus, ac de unaquaque earum certam, & perspicuam ferremus sententiam. Tenor verò præfatarum Propositionum est prout sequitur:

Prima. Aliqua Dei Præcepta hominibus justis, volentibus, & conantibus secundùm præsentes, quas habent, vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiant.

Secunda. Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.

Tertia. Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.

Quarta. Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.

Quinta. Semipelagianum est, dicere, Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.

Nos, quibus inter multiplices curas, quæ animum nostrum assiduè pulsant, illa in primis cordi est, ut Ecclesia Dei Nobis ex alto commissa, purgatis pravarum opinionum erroribus, tutò militare, & tanquam navis in tranquillo mari, sedatis omnium tempestatum fluctibus, ac procellis, securè navigare, & ad optatum salutis portum pervenire possit; pro rei gravitate coram aliquibus S. R. E. Cardinalibus, ad id specialiter sæpiùs congregatis, ac pluribus in sacra Theologia Magistris, easdem quinque Propositiones, ùt supra, Nobis oblatas, fecimus, sigillatim diligenter examinari, eorùmque suffragia, tum voce, tum scriptò relata, maturè consideravimus, eosdemque Magistros, variis coràm Nobis actis Congregationibus, prolixè super eisdem, ac super earum qualibet differentes, audivimus. Cùm autem ab initio hujusmodi discussionis ad Divinum implorandum auxilium, multorum Christi fidelium preces tum privatim, tum publicè indixissemus; postmodum iteratis iisdem ferventiùs, ac per

Nos

s solicitè imploratâ Sancti Spiritûs assistentiâ, tan-
n Divino Numine favente, ad infrascriptam deve-
nus declarationem, & definitionem.

Primam prædictarum propositionum: Aliqua Dei
ecepta hominibus justis, volentibus, & conantibus,
andùm præsentes, quas habent vires, sunt impossi-
a; Deest quoque illis Gratia, quâ possibilia fiant:
nerariam, impiam, blasphemam, anathemate damna-
n, & hæreticam declaramus, & utì talem damnamus.

Secundam: Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ
nquam resistitur: hæreticam declaramus, & utì ta-
n damnamus.

Tertiam: Ad merendum, & demerendum in statu
turæ lapsæ non requiritur in homine libertas à ne-
ssitate, sed sufficit libertas à coactione: Hæreticam
claramus, & utì talem damnamus.

Quartam: Semipelagiani admittebant: prævenientis
ratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam
l initium Fidei, & in hoc erant hæretici: quòd vel-
nt eam gratiam talem esse, cui posset humana vo-
ntas resistere, vel obtemperare: Falsam, & hæreti-
am declaramus, & utì talem damnamus.

Quintam: Semipelagianum est, dicere: Christum pro
mnibus omnino hominibus mortuum esse, aut san-
vinem fudisse: Falsam, temerariam, scandalosam; &
ntellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat
rædestinatorum mortuus sit: Impiam, blasphemam,
ontumeliosam, Divinæ pietati derogantem, & hære-
icam declaramus, & utì talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Christi fidelibus utriusque
exûs, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, præ-
licare aliter præsumant, quàm in hac præsenti nostra
leclaratione. & definitione continetur, sub Censuris, &
pœnis contra hæreticos, & eorum fautores in jure
expressis. Præcipimus pariter omnibus Patriarchis,
Archi-Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non
hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut contradictores, &
rebelles quoscunque per Censuras, pænas prædictas, cæ-
teraque Juris, & facti remedia opportuna, invocatô etiã
ad hoc, si opus fuerit, auxilis brachii sæcularis, omninò
coerceant

coerceant, & compeſcant. Non intendentes tamen p
hanc Declarationem & Definitionem ſuper prædict
quinque Propoſitionibus factam, approbare ullaten
alias opiniones, quæ continentur in prædicto Libro Co
nelii Janſenii. Datum Romæ apud Sanctam Mariam M
jorem, Annô Incarnationis Dominicæ Milleſimo, ſexce
teſimô quinquageſimô tertiô, Pridie Kal. Junii, Pont
ficatûs Noſtri Annô IX.

Cùm autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis F
lii, prædictas quinque Propoſitiones, vel in Libro præ
dicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri, ſed f
ctè, & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſen
ab eodem intento damnatas fuiſſe, aſſerere magno cu
Chriſti fidelium ſcandalo non reformident; Nos, q
omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter, & atte
tè perſpeximus; utpote qui ejuſdem Innocentii Præde
ceſſoris juſſu, dum adhuc in Minoribus conſtituti, Ca
dinalis munere fungeremur, omnibus illis Congreſſi
bus interfuimus, in quibus Apoſtolica Authoritate, e
adem cauſa diſcuſſa eſt, eâ profectò diligentiâ, quâ ma
jor, deſiderari non poſſet, quamcunque dubitationen
ſuper præmiſſis in poſterum auferre volentes, ut o
mnes Chriſti fideles in ejuſdem fidei unitate ſeſe con
tineant, ex debito noſtri Paſtoralis Officii, ac matur
deliberatione, præinſertam Innocentii Prædeceſſoris no
ſtri Conſtitutionem, Declarationem, & Definitionem
harum ſerie confirmamus, approbamus, & in
novamus; & quinque illas Propoſitiones ex Libro præ
memorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titu
lus eſt *Auguſtinus*, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cor
nelio Janſenio intento damnatas fuiſſe, declaramus, &
definimus, ac uti tales, inuſtâ ſcilicet eâdem ſingu
lis notâ quæ in prædicta Declaratione, & Definition
unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damna
mus, ac eundem Librum ſæpè dicti Cornelii Janſenii
cui titulus *Auguſtinus*, omneſque alios, tam manuſcriptos
quàm typis editos, ſi quos forſan in poſterum ed
contigerit, in quibus prædicta ejuſdem Cornelii Do
ctrina; ut ſuprà, damnata defenditur, vel adſtruitur, da
mnamus itidem, atq; prohibemus. Mandantes omnibu
Chri-

…isti fidelibus, ne prædictam Doctrinam teneant, præ…ent, doceant, verbô, vel scriptô, exponant, vel fin… prætentur, publicè, vel privatim, palam, vel occul… imprimant, sub pœnis, & Censuris contra Hæreti… in Jure expressis ipso facto absque alia declaratio… incurrendis. Præcipimus igitur omnibus Venera…ibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Me…politanis, Archi-Episcopis, Episcopis, cæterisque …orum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquisito…bus, ac Judicibus Ecclesiasticis, ad quos pertinet, ut …æinsertam ejusdem Innocentii Prædecessoris Consti…tionem, Declarationem, & Definitionem, juxta præ…item nostram determinationem, ab omnibus observa… faciant, ac inobedientes, & rebelles, prædictis pœnis, …isque Juris, & facti remediîs, invocatô etiam, si o…is fuerit, brachii sæcularis auxiliô, omninò coerce…t. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, …nô Incarnationis Dominicæ Millesimô sexcentesimô …uinquagesimô sextô, decimô septimô Kal. Novem…ris, Pontificatûs Nostri Annô II.

Subinde verò, quò omnis Apostolicarum definitio…um eludendarum aditus intercluderetur, memoratus …lexander Prædecessor, priscum morem secutus, cer…m edidit formulam ab omnibus Ecclesiastici Ordinis, …m Sæcularibus, quàm Regularibus Personis subscri…endam per aliam hac in re promulgatam Constitutio…em tenoris sequentis; videlicet:

ALEXANDER Episcopus Servus Servorum DEI, …d perpetuam rei memoriam. Regiminis Apostolici …ivinâ Providentiâ Nobis, quamvis immeritis, com…issi ratio postulat, ut ad ea potissimùm, quæ Catho…icæ Religionis integritati, & propagationi, animarum…que saluti, & Fidelium tranquillitati consulere apta, & …donea esse judicantur, animum, & curam omnem, …quantum licet in Domino, applicemus. Quamobrem …Cornelii Jansenii hæresim, in Galliis præsertim, serpen…tem ab Innocentio X. fel. rec. Prædecessore nostro fe…rè oppressam, adinstar colubri tortuosi, cujus caput …attritum est, in varios gyros, & cavillationum deflexus …euntem singulari Constitutione ad hunc finem edita

alterâ

alterô assumptionis nostræ annô extinguere conati fu imus. Sed ut multiplices hostis hominum generis a tes adhibet, nondum plenè consequi potuimus, ut mnes errantes in viam salutis redirent, qui tamen nicus erat votorũ, & curarũ nostrarũ scopus, quibus p ram, & industriam suam egregiô sanè studiô Vener biles Fratres nostri Archi-Episcopi & Episcopi Reg Galliæ earundẽ Constitutionũ Apostolicarũ exeqvutio præcipuè intenti contulerunt, & charissimus in Chr sto Filius noster, Rex Christianissimus singulari pi tate auxiliarem Dexteram strenuô, ac constantissim animô porrexit. Cùm autem præfatus Rex Christ anissimus eodem Religionis zelô ductus per suum urbe Oratorem Nobis significari, exponique curaveri nullum aliud opportunius remedium pestiferæ huju contagionis reliquiis exstirpandis adhiberi posse, quà si omnes certam Formulam subscriberent nostra Au thoritate firmatam, in qua quinque Propositiones Cornelii Jansenii Libro, cui titulus *Augustinus*, excer ptas sincerè damnarent, ac proinde illam à Nobis quan tocyùs expediri, ad quælibet effugia præcludenda, o mnesque removendos obtentus, flagitaverit; Nos ta piis dicti Regis Christianissimi votis benignè annuen dum esse ducentes, Formulam infrascriptam ab omni bus Ecclesiasticis, etiam Venerabilibus Fratribus no stris Archi-Episcopis, & Episcopis, nec non aliis qui buscunque Ecclesiastici Ordinis, tam Regularibus, quàn Secularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licen tiatis, aliisque Collegiorum Rectoribus, atque Magi stris subscribi districtè mandamus idque intra tres men ses à die publicationis seu notificationis præsentium aliàs contra eos, qui intra terminum prædictum no paruerint, irremissibiliter procedi volumus juxta Ca nonicas Constitutiones, & Conciliorum Decreta.

Formula à supradictis subscribenda.

Ego N. Constitutioni Apostolicæ Innocentii X. da tæ die 31. Maji 1653. & Constitutioni Alexandri VII datæ die 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum m subjicio, & quinque Propositiones ex Cornelii Jansenii Li bro, cui nomen *Augustinus*, excerptas & in sensu ab eo der

a Authore intento, prout illas per dictas Consti-
ones Sedes Apostolica damnavit, sincerô animô
cio, ac damno, & ità juro: sic me DEUS adjuvet
hæc Sancta DEI Evangelia.
Decernentes insuper præsentes literas semper, & per-
uò validas, ac efficaces existere, & fore, suósque
enos, & integros effectus sortiri, & obtinere. Sic-
e per quoscunque Judices Ordinarios, & Delegatos
ique judicari, & definiri debere, sublata eis, & eo-
m cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi
ultate, & authoritate; ac irritum, & inane, si secùs su-
r his à quocunque quavis authoritate scienter, vel
norantер contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus
atribus Archi-Episcopis, & Episcopis, aliisque lo-
rum Ordinariis committimus, & mandamus, ut sin-
uli in suis Diæcesibus, ac locis suæ Jurisdictioni sub-
ctis præsentes literas, & in eis contenta quæcunque
equantur, & exeqvutioni mandari, ac observari ab
mnibus curent, & inobedientes quoscunque per sen-
ntias, Censuras, & pænas, aliaque Juris, & facti re-
edia, appellatione postposita, invocatô etiam ad hoc,
opus fuerit, Brachii sæcularis auxiliô, omninò com-
ellant. Volumus autem, ut præsentium transumptis
iam impressis, manu Notarii publici subscriptis, &
gillô alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica con-
itutæ munitis eadem fides prorsùs adhibeatur, quæ
sis Originalibus Literis adhiberetur, si forent exhi-
itæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum lice-
t hanc nostram Constitutionem, & Ordinationem in-
ringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis au-
em hoc attentare præsumpserit, indignationem Omni-
potentis DEI, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolo-
um ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud
Sanctam Mariam Majorem, Annô Incarnationis Domi-
icæ Millesimô sexcentesimô quartô, quintodecimô Kal.
Martii, Pontificatûs Nostri Annô X.

Sic equidem Causa finita est; non tamen sic, ut par
erat, finitus est error Apostolico toties mucrone per-
cussus. Neque enim defuêre, nec adhuc desunt homi-
nes, veritati non acquiescentes, & nunquam Ecclesiæ

contradicenti finem facientes; qui variis distinctio-
bûs, seu potiùs effugiîs ad circumventionem erro[r]is
excogitatis, Ecclesiam ipsam turbare, eamque intermi-
natis quæstionibus, quantum in ipso est involvere, &
implicare conantur; quodque deterius est, ipsamet A-
postolicæ Sedis Decreta redarguendis eorum pravis
sensibus condita, ac præsertim quasdam piæ mem. Cle-
mentis Papæ IX. die 19. Januarii 1669. ad quatuor
Galliæ Episcopos, nec non binas similis memoriæ In-
nocentii Papæ XII. etiam Prædecessorum nostrorum
die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembr. 1696. ad
Episcopos Belgii in forma Brevis respectivè datas Li-
teras in erroris sui patrocinium advocare, temerario
sanè ausu, non erubescunt: perinde, acsi memoratus
Clemens Prædecessor, qui eisdem suis Literis, se Inno-
centii X, & Alexandri VII. Prædecessorum Constitu-
tionibus supradictis firmissimé inhærere, ac à dictis
quatuor Episcopis veram, & totalem obedientiam, i-
deòque Formulæ à præfato Alexandro Prædecessor[e]
sicut præmittitur, editæ sincerè per eos subscribi vo-
luisse declaravit, aliquàm in tam gravi negotio exce-
ptionem, seu restrictionem, quam nullam prorsùs &
unquam admissurum fuisse protestatus fuit, re ipsa ad-
misisset; dictus verò Innocentius XII. Prædecesso[r]
dum sapienter, ac providè prædictas quinque propo-
sitiones ex memorato Libro Jansenii excerptas in sen[su]
obvio, quem ipsamet Propositionum verba exhibe[nt]
ac præseferunt, damnatas esse pronuntiavit, non de i-
psomet obvio sensu, quem in Jansenii Libro haben[t]
quive ab eodem Jansenio intentus, ac à præfatis In-
nocentio X & Alexandro VII. Prædecessoribus da-
mnatus fuit, sed de alio quopiam diverso sensu cog[i]-
tâsset; dictasque Innocentii X. Alexandri VII. Præ-
decessorum Constitutiones temperare, restringere, a[ut]
alio quovis modô immutare voluisset iisdem ipsis Li-
teris, quibus eas in suo robore fuisse, & esse: sequ[e]
illis firmiter inhærere verbis apertissimis asserebat.
Præterea iidem inquieti homines sparsis undequaqu[e]
Scriptionibus, ac libellis exquisita ad fallendum art[e]
compositis, non sinè gravi Apostolicæ Sedis injuri[a]
ma-

maximoque totius Ecclesiæ scandalo docere non sunt veriti; Ab obedientiam præfatis Apostolicis Constitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Jansenianı Libri sensum in ante dictis quinque Propositionibus, sicut præmittitur, damnatum, interiùs ut hæreticum damnet; sed satis esse, si ea de re obsequiosum (ut ipsi vocant) silentium teneatur. Quæ quidem assertio quàm absurda sit, & animabus Fidelium perniciosa, satis apparet, dum fallacis hujus doctrinæ palliô non deponitur error, sed absconditur; vulnus tegitur, non curatur; Ecclesiæ illuditur, non paretur; & lata demum filiis inobedientiæ via sternitur ad fovendam silentiô hæresim; dum ipsam Jansenii doctrinam, quam ab Apostolica Sede damnatam Ecclesia universalis exhorruit, adhuc interiùs abjicere, & corde improbare detrectant. Quin etiam eò impudentiæ nonnullos devenisse compertum est, ut velùti naturalis honestatis, nedùm Christianæ sinceritatis obliti, asserere non dubitaverint, præfatæ Formulæ à memorato Alexandro Prædecessore præscriptæ subscribi licitè posse, etiam ab iis, qui interiùs non judicant prædictô Jansenii Librô doctrinam hæreticam contineri, quasi verò, contra quam scriptum est: *Qui loquitur veritatem in corde suo*, Et *Qui jurat proximo suo, & non decipit*; hujusmodi erroris sectatoribus liceat Ecclesiam ipsam jurejurando decipere, simulque Apostolicæ Sedis providentiam fallere, dum ejusdem Formulæ conceptis verbis loquuntur, quod Ecclesia loquitur, quod tamen sentit ipsa, non sentiunt: seque parere Constitutionibus Apostolicis profitentur, quibus animo contradicunt.

Hinc est, quod Nos ad opportunum, & efficax tam exitiali morbo, qui ut cancer serpit, & quotidie in deterius vergit, remedium adhibendum, non minùs demandatæ Nobis omnium Ecclesiarum solicitudinis debito, quàm plurimorum Venerabilium Fratrum nostrorum diversarum partium, ac præsertim Regni Galliarum Episcoporum zelo, ac precibus excitati; ne hujusmodi pravi homines Catholicæ Ecclesiæ pacem subvertere impunè pergant, & simplicium, ac pusillorum mentibus imponere, docentes, quæ non oportet; ne-

ve ullus apud eos quoque, qui bona, ut ajunt: fi-
ac falsis rumoribus decipi se fortasse patiuntur, le
mente, ac sententia Apostolicæ Sedis ampliùs ambi-
endi supersit locus; Divino priùs, tam privatis nostris,
quàm publicè indictis precibus, implorato præsidio,
ac re maturè discussa, de nonnullorum Venerabilium
Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, au-
ditisque complurium in Sacra Theologia Magistrorum
suffragiis; Primò quidem præinsertas Innocentii X. &
Alexandri VII. Prædecessorum Constitutiones, omni-
aque & singula in iis contenta authoritate Apostolica,
tenore præsentium confirmamus, approbamus, & inno-
vamus: Ac insuper, ut quævis imposterum erroris oc-
casio penitùs præcidatur, atque omnes Catholicæ Eccle-
siæ filii Ecclesiam ipsam audire, non tacendo solùm (na-
& impii in tenebris conticescunt) sed & interius obse-
quendo, quæ vera est Orthodoxi hominis obedientia,
condiscant; hac nostra perpetuò valitura Constitutione,
obedientiæ, quæ præinsertis Apostolicis Constitutioni-
bus debetur, obsequioso illo silentio maximè satisfieri,
sed damnatum in quinque præfatis Propositionibus
Janseniani libri sensum, quem illarum verba præseferunt,
ut præfertur, ab omnibus Christi Fidelibus ut hæreticum,
non ore solùm, sed & corde rejici, ac damnari debere, nec
alia mente, animo, aut credulitate supradictæ Formulæ
subscribi licitè posse; ita ut qui secus, aut contra, qui-
ad hæc omnia, & singula senserint, tenuerint, præd-
caverint, verbô vel scriptô docuerint, aut asserueri-
tanquam præfatarum Apostolicarum Constitutionum
transgressores, omnibus, & singulis illarum Censuris,
& pænis omninò subjaceant, eadem authoritate Aposto-
lica decernimus, declaramus, statuimus, & ordinamus.

Decernentes pariter easdem præsentes, & præinser-
tas literas semper, & perpetuò validas, & efficaces
xistere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus
sortiri, & obtinere. Sicque per quoscunque Judices
Ordinarios, & Delegatos ubique judicari, & definiri
debere, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter ju-
dicandi, & impetrandi facultate, & authoritate; ac i-
ritum, & inane, si secùs super his à quocunque q-

vis

vis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit, attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Episcopis, & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, & Judicibus Ecclesiasticis, ad quos pertinet, committimus, & mandamus, ut singuli in suis respectivè Diœcesibus, ac Locis suæ jurisdictioni subjectis, ipsas præsentes literas, & in eis contenta quæcunque exequantur, & exeqvutioni mandari, ac observari ab omnibus curent, & inobedientes, & rebelles quoscunque per Censuras, & pænas præstatas, aliaque Juris, & facti remedia, appellatione postposita, invocatô etiam ad hoc, si opus fuerit, brachi. sæcularis auxiliô, omninò coerceant, & compellanti Volumus autem, ut earundem præsentium transsumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillô alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsùs adhibeatur, quæ ipsis Originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis, Approbationis, Innovationis, Decreti, Declarationis, Statuti, & Ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Annô Incarnationis Dominicæ Millesimô septingentesimô quintô, decimô septimô Kalendas Augusti, Pontificatûs Nostri Annô. V.

SS. D. N. D.
CLEMENTIS
D. P. PAPÆ XI.

Damnatio quamplurimarum Propositionum excerptarum, ex Libro, Gallico Idiomate impresso,

ſo, & in plures Tomos diſtributo ſub Titulo: *Le Nouveau Teſtament en Francois, avec des reflexions morales Sur chaque verſet &c. A' Paris* 1699. Ac aliter: *Abbregè de la morale de l' Evangile, des Actes, des Apoſtres, des Epiſtres de S. Paul, des Epiſtres Canoniques, & de l' Apocalypſe ou Penſees Chretiennes ſur le Texte de ces Livres, Sacres, &c. Annò* 1693. & 1694.

Cum prohibitione ejuſdem Libri, & aliorum quorumcunque in ejus defenſionem, tam hactenus editorum, quàm in poſterum edendorum.

CLEMENS

Epiſcopus Servus Servorum DEI.

Univerſis Chriſti fidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

UNIGENITUS DEI Filius pro noſtra, & totius Mundi ſalute Filius hominis factus, dum Diſcipulos ſuos, Doctrinâ veritatis inſtrueret, univerſamque Eccleſiam ſuam in Apoſtolis erudiret; præſentia diſponens, & futura proſpiciens, præclaro ac ſaluberrimo documento nos admonuit, ut attenderemus à falſis Prophetis, qui veniunt ad nos in veſtimentis Ovium; quorum nomine potiſſimùm demonſtrantur Magiſtri illi mendaces, & in deceptione Illuſores, qui ſplendida pietatis ſpecie, prava dogmata latenter inſinuantes, introducunt ſectas perditionis ſub imagine Sanctitatis; utquè faciliùs incautis obrepant, quaſi deponentes lupinam pellem, & ſeſe Divinæ Legis ſententiis, velut quibuſdam Ovium velleribus obvolventes, Sanctarum Scripturarum, adeoque etiam ipſius novi Teſtamenti verbis, quæ multipliciter in ſuam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui ſcilicet, à quo progeniti ſunt, mendacii Parentis exemplo, ac magiſterio edocti, nullam omninò eſſe ad fallendum expeditiorem viam, quàm, ut ubi nefarii erroris ſubintroducitur fraudulentia, ibi Divinorum verborum prætendatur authoritas.

His Nos verè Divinis monitis inſtructi, ubi primùm

non

non sinè intima cordis nostri amaritudine, accepimus, Librum quendam Gallico idiomate olim impressum, & in plures Tomos distributum, sub titulo - - *Le Nouveau Testament en Francois avec des reflexions morales Sur chaque verset, &c. A Paris* 1699. Aliter verò: *Abbregè de la morale de l'Evangile, des Actes des Apostres, des Epistres de S. Paul, des Epistres Canoniques, & de l'Apocalypse, ou Pensées Chretiennes sur le Texte de ces Livres Sacres, &c. A Paris* 1693. & 1694. Tametsi aliàs à Nobis damnatum. ac revera Catholicis Veritatibus pravarum doctrinarum mendacia multifariam permiscentem, adhuc tamen, tanquam ab omni errore immunem, à pluribus haberi, Christi fidelium manibus passim obtrudi, ac nonnullorum nova semper tentantium consilia, & operâ studiosè nimis quaquaversum disseminari, etiam latinè redditum, ut perniciosæ institutionis contagium, si fieri possit, pertranseat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum: versutis hujusmodi seductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum Gregem in viam perditionis sensim abduci summoperè doluimus: adeoque Pastoralis non minus curæ nostræ stimulis, quàm frequentibus Orthodoxæ Fidei Zelatorum querelis, maximè verò complurium Venerabilium Fratrum, præsertim Galliæ Episcoporum, literis, ac precibus excitati, gliscenti morbo; qui etiam aliquando posset in deteriora quæque proruere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis mali causam providæ nostræ considerationis intuitum convertentes, perspicuè novimus, summam hujusmodi Libri perniciem ideo potissimùm progredi, & invalescere, quòd eadem intùs lateat, & velut improba sanies, nonnisi secto ulcere foras erumpat; cùm Liber ipse primo aspectu legentes specie quadam pietatis illiciat: molliti enim sunt sermones ejus super oleum: sed ipsi sunt jacula, & quidem intento arcu ita ad nocendum parata, ut sagittent in obscuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut salubrius præstari à Nobis posse arbitrati sumus, quàm si fallacem Libri doctrinam generatim so-

lum-

tummodò à Nobis hactenus indicatam, pluribus sigillatim ex eo excerptis Propositionibus, distinctiùs, & apertiùs explicaremus, atque universis Christi fidelibus noxia zizaniorum semina è medio tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus. Iis nimirùm denudatis, & quasi in propatulo positis, non uno quidem, aut altero, sed plurimis, gravissimisque tum pridem damnatis, tum etiam novè adinventis erroribus, planè confidimus, benedicente Domino, fore ut omnes tandem apertæ jam, manifestæque veritati cedere compellantur.

Id ipsum maximè è re Catholica futurum, & sedandis præsertim in florentissimo Galliæ Regno exortis ingeniorum variè opinantium, jamque in acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprimè proficuum: Conscientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodum necessarium, non modò præfati Episcopi, sed & ipse imprimis Charissimus in Christo Filius Noster Ludovicus Francorum Rex Christianissimus, cujus eximium in tuenda Catholicæ Fidei puritate, exstirpandisque erroribus zelum satis laudare non possumus, sæpiùs Nobis est contestatus, repetitis propterea verè piis, & Christianissimo Rege dignis Officiis, atque ardentibus votis à Nobis efflagitans, ut instanti animarum necessitati prolatâ quantocyùs Apostolici Censurâ Judicii consuleremus.

Hinc aspirante Domino, ejusque cælesti ope confisi, salutare opus sedulò, diligenterque, ut rei magnitudo postulabat, aggressi sumus; ac plurimas ex prædicto Libro juxta suprà recensitas respectivè editiones fideliter extractas, & tum Gallico, tum Latino idiomate expressas Propositiones à compluribus in Sacra Theologia Magistris, primò quidem coràm duobus ex Venerabilibus Fratribus nostris, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus accuratè discuti; deinde verò coràm Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quàm maximâ diligentiâ, ac maturitate singularum insuper Propositionum cum ipsomet Libri textu exactissimè facta collatione, pluries iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujus-

modi Propositiones sunt, quæ seqvuntur, videlicet

1. Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque gratiam ipsius amisit; nisi peccatum, & peccati consecutiones; superba paupertas, segnis indigentia, hoc est, generalis impotentia ad laborem, ad orationem, ad omne opus bonum.

2. JESU Christi gratia, principium efficax boni cujuscunque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa, non solùm nihil fit, sed nec fieri potest.

3. In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das. quod præcipis.

4. Ità Domine: omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.

5. Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ; exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.

6. Discrimen inter Fædus Judaicum, & Christianum est: quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & impedimentum Legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum suâ gratiâ purificando.

7. Quæ utilitas pro homine in veteri fædere, in quo Deus illum reliquit eius propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam Legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fædus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis.

8. Nos non pertinemus ad novum fædus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.

9. Gratia Christi est gratia suprema, sinè qua confiteri Christum nunquam possumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.

10. Gratia est operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire pótest, aut retardare.

11. Gratia non est aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.

12. Quando Deus vult salvare animam, quocunque tempore, quocunque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

13. Quando Deus vult animam salvam facere, & eam

eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.

14. Quantumcunque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando JESUS se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.

15. Quando Deus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui spiritûs, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illam in corde obedientiam, quam petit.

16. Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit Omnipotenti.

17. Gratia est vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, hac eos venire facit ad JESUM Christum; quicunque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre.

18. Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.

19. Dei gratia nihil aliud est, quàm ejus Omnipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis Scripturis.

20. Vera gratiæ idea est, quòd Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt.

21. Gratia JESU Christi est fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis Omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.

22. Concordia omnipotens operationis Dei in corde hominis, cum libero ipsius voluntatis consensu, demonstratur illicò nobis, in Incarnatione, veluti, fonte, atque Archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.

23. Deus ipse nobis ideam tradidit Omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans, per illam, quâ Creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.

24. Justa idea, quam Centurio habet de Omnipotentia Dei, & JESU Christi, in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi

beri debet de Omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.

25. Deus illuminat animam, & eam sanat æquè ac corpus, sola sua voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.

26. Nullæ dantur gratiæ, nisi per fidem.

27. Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.

28. Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, est peccatorum remissio.

29. Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.

30. Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.

31. Desideria Christi semper habent suum effectum: pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.

32. JESUS Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine Primogenitos, id est: Electos, de manu Angeli exterminatoris.

33. Proh! quantum oportet bonis terrenis, & sibimetipsi renuntiâsse, ad hoc, ut quis fiduciam habeat sibi, ut ità dicam, appropriandi Christum JESUM, ejus amorem, mortem, & mysteria, ut facit sanctus Paulus, dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

34. Gratia Adami non producebat nisi merita humana.

35. Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.

36. Differentia essentialis inter gratiam Adami, & statûs innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quòd primam unusquisque in propria persona recepisset: ista verò non recipitur, nisi in persona JESU Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.

37. Gratia Adami, sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: Gratia Christiana nos sanctificando in JESU Christo, est omnipotens, & digna Filio Dei.

38. Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.

39. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis nisi ad aberrandum; ardoris nisi ad præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum; Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

40. Sinè gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.

41. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis, non poteſt venire, niſi à Deo, & ſinè gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, locò affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

42. Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium Fidei; ſinè hoc nihil, niſi impuritas; nihil niſi indignitas.

43. Primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere, ut moriamur peccato; adeò, ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus mundi.

44. Non ſunt, niſi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes noſtræ naſcuntur; Amor Dei, qui omnia agit propter Deum; quemque Deus remuneratur; & Amor, quo nos ipſos, ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus,

45. Amore Dei in corde Peccatorum non ampliùs regnante, neceſſe eſt, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones eius corrumpat.

46. Cupiditas, aut Charitas, uſum ſenſuum bonum, vel malum faciunt,

47. Obedientia Legis profluere debet ex fonte, & hic fons eſt Charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria eius finis, tunc purum eſt, quod apparet exteriùs, alioquin non eſt, niſi hypocriſis, aut falſa Juſtitia.

48. Quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſinè Fidei lumine, ſinè Chriſto, & ſinè Charitate.

49. Ut nullum peccatum eſt ſinè amore noſtri, itò nullum eſt opus bonum ſine amore Dei.

50. Fruſtra clamamus ad Deum, Pater mi, ſi ſpiritus charitatis non eſt ille, qui clamat.

51. Fides iuſtificat, quando operatur; ſed ipſa non operatur, niſi per Charitatem.

52. Omnia alia ſalutis media continentur in Fide, tanquam

tanquam in suo germine, & semine: sed hæc Fides non est absque amore, & fiducia.

53. Sola Charitas Christianô modô facit (actiones Christianas) per relationem ad Deum, & JESUM Christum.

54. Sola Charitas est, quæ DEO loquitur, eam solam Deus audit.

55. Deus non coronat, nisi Charitatem; qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.

56. Deus non remunerat nisi Charitatem, quoniam Charitas sola Deum honorat.

57. Totum deest peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.

48. Nec Deus est, nec Religio, ubi non est Charitas.

59. Oratio impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos iudicium.

60. Si solus supplicii timor animat pænitentiam, quò hæc est magis violenta, eô magis ducit ad desperationẽ.

61. Timor non nisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore iustitiæ non ducitur.

62. Qui à malo non abstinet, nisi timore pænæ, illud committit in corde suo, & jam est reus corã Deo.

63. Baptizatus adhuc est sub lege sicut Judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.

64. Sub maledicto legis, nunquam fit bonum; quia peccatur sive faciendo malum, sive illud nonnisi ob timorem evitando.

65. Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores Legis mortui sunt, absque eo, quòd ullum Deo dederint filium, cùm non effecerint, nisi mancipia per timorem.

66. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem, sicuti bestiæ, sed per fidem, & per amorem, sicuti filii.

67. Timor servilis non sibi repræsentat Deum, nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem.

68. Dei Bonitas abbreviavit viam salutis claudendo totum in fide, & precibus.

69. Fides, usus, augmentum, & præmium Fidei, totum est donum puræ liberalitatis Dei.

70. Nunquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt, vel ad puniendum peccatum; vel ad purificandum peccatorem.

71. Homo ob sui conservationem potest sese dispensare ab ea Lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem.

72. Nota Ecclesiæ Christianæ est, quòd sit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos cæli, & omnes Electos, & justos terræ, & omnium sæculorum.

73. Quid est Ecclesia, nisi cætus Filiorum Dei, manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus sangvine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & exspectantium gratiam futuri sæculi,

74. Ecclesia, sive integer Christus, Incarnatum Verbum habet ut caput, omnes verò Sanctos ut membra.

75. Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, Vita, Subsistentia, & Persona; unus solus Christus compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator.

76. Nihil spatiosius Ecclesiâ Dei, quia omnes Electi & Justi omnium sæculorum illam componunt,

77. Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interiùs habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite.

78. Separatur quis à populo Electo cujus figura fuit populus Judaicus, & Caput est JESUS Christus, tam non vivendo secundùm Evangelium, quàm non credendo Evangelio.

79. Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, pietatem, & mysteria sacræ Scripturæ.

80. Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus.

81. Obscuritas sancti Verbi DEI non est Laicis ratio dispensandi se ipsos ab ejus lectione.

82. Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari lectionibus pietatis, & super omnia sanctarum Scripturarum. Damnosum est, velle Christianum ab hac lectione retrahere.

83. Est illusio, sibi persuadere, quòd notitia mysteriorum Religionis non debeat communicari fœminis lectione sacrorum Librorum. Non ex fœminarum simplicitate, sed ex superba Virorum scientia, ortus est Scripturarum abusus, & natæ sunt hæreses.

84. Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum, seù eis illud clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.

85. Interdicere Christianis lectionem Sacræ Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis Filiis Lucis, & facere, ut patiantur speciem quandam excommunicationis.

86. Eripere simplici populo hoc solatium, jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est usus contrarius praxi Apostolicæ, & intentioni Dei.

87. Modus plenus sapientiâ, lumine, charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pænitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, satisfacere Justitiæ Dei, antequam reconcilientur,

88. Ignoramus, quid sit peccatum, & vera pænitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem.

89. Quartus decimus gradus conversionis Peccatoris est, quòd, cùm sit jam reconciliatus, habet jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ.

90. Ecclesia authoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu, saltem præsumpto, totius corporis.

91. Excommunicationis injustæ metus, nunquam debet nos impedire ab implendo debito nostro: nunquam eximus ab Ecclesia, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab ea expulsi, quando DEO, JESU Christo, atque ipsi Ecclesiæ per Charitatem affixi sumus.

92. Pati potiùs in pace Excommunicationem, & anathema injustum, quàm prodere veritatem, & imitari S. Paulum: tantùm abest, ut sit erigere se contra authoritatem: aut scindere unitatem.

93. JESUS quandoque sanat vulnera, quæ præceps primo-

primorum Pastorum festinatio infligit, sine ipsius mandato; JESUS restituit, quod ipsi inconsiderato zelo rescindunt.

94. Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri supra Fidem Fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.

95. Veritates eò devenerunt, ut sint lingva quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum: adeò remotus est à simplicitate Apostolorum, & supra communem captum Fidelium; neque satis advertitur, quòd hic defectus sit unum ex signis maximè sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos.

96. Deus permittit, ut omnes Potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit nisi Divinæ gratiæ.

97. Nimis sæpè contingit membra illa, quæ, magis sanctè, ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt, respici atque tractari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tanquam ab ea separata, sed Justus vivit ex Fide, & non ex opinione hominum.

98. Status persecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam hæreticus flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem JESU Christo.

99. Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut cognoscere se fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in sua Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ, v. g. bonos libros, instructiones, sancta exempla, &c.

100. Tempus deplorabile, quô creditur honorari Deus, persequendo veritatem, ejusque Discipulos. Tempus hoc advenit . . . . Haberi, & tractari à Religionis Ministris, tanquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrupendi omnia in societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustrà

stra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, persequendo flammâ, ferroque viros probos, si propria passione est excæcatus, aut abreptus alienâ, propterea, quòd nihil vult examinare. Frequenter credimus, sacrificare Deo impium, & sacrificamus diabolo Dei servum.

101. Nihil spiritui Dei, doctrinæ, & JESU Christi magis opponitur, quàm communia facere Juramenta in Ecclesia; quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deserviant consilio Impiorum.

Auditis itaque tum voce, tum scripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum suffragiis, divinique in primis luminis, privatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato præsidio, omnes, & singulas Propositiones præinsertas, tanquam falsas, captiosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, scandalosas, perniciosas, temerarias, Ecclesiæ, & ejus praxi injuriosas, neque in Ecclesiam solùm, sed etiam in Potestates sæculi contumeliosas, seditiosas, impias, blasphemas, suspectas de hæresi, ac hæresim ipsam sapientes, nec non hæreticis, & hæresibus, atque etiam schismati faventes, erroneas, hæresi proximas, pluries damnatas, ac demùm etiam hæreticas, variasque hæreses, & potissimum illas, quæ in famosis Jansenii Propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifestè innovantes, respectivè, hac nostra perpetuò valitura Constitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandamus omnibus utriusque sexûs Christi fidelibus, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, prædicare aliter præsumant, quàm in hac eadem Nostra Constitutione continetur; ita, ut quicunque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, Ecclesiasticis Censuris, aliisque contra similia perpetrantes à Jure statutis pœnis ipso facto, absque alia Declaratione subjaceat.

Cæterum per expressam præfatarum Propositionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus; cum præsertim in decursu examinis complures alias in eo deprehenderimus Propositiones illis, quæ ut suprà, damnatæ fuerunt, consimiles, & affines, iisdemque erroribus imbutas: nec sanè paucas sub imaginario quodam, veluti grassantis hodie persecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, easque falso Christianæ patientiæ nomine prædicantes, quas propterea singillatim recensere, & nimis longum esse duximus, & minimè necessarium, ac demum, quod intolerabilius est, sacrum ipsum novi Testamenti textum damnabiliter vitiatum comperimus, & alteri dudum reprobatæ versioni Gallicæ Montensi in multis conformem: à vulgata verò editione, quæ tot sæculorum usu in Ecclesia probata est, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter discrepantem, & aberrantem, pluriesque in alienos, exoticos, ac sepè noxios sensus, non sinè maxima perversitate detortum.

Eundem propterea Librum, utpote per dulces sermones, & benedictiones, ut Apostolus loquitur, hoc est: sub falsa piæ institutionis imagine, seducendis Innocentium cordibus longè accomodatum, sive præmissis, sive alio quovis titulo inscriptum, ubicunque & quocunque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione hactenus impressum, aut imposterum (quod absit) imprimendum, Authoritate Apostolica tenore præsentium iterum prohibemus, ac similiter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & singulos in ejus defensionem tam scripto, quàm typis editos, seu forsan (quod Deus avertat) edendos Libros, seu Libellos, eorumque lectionem, descriptionem, retentionem, & usum omnibus, & singulis Christi fidelibus sub pæna excommunicationis per contrafacientes ipso facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdicimus.

Præcipimus insuper Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archi-Episcopis. & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquisitori-

ribus, ut contradictores, & rebelles quoscunque per Censuras, & pænas præfatas, aliaque Juris, & Facti remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis omnino coërceant, & cōpellant. Volumus autem, earundem præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem Fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis Originalibus Literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ Declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Annô Incarnationis Dominicæ Millesimô septingentesimô decimô tertiô, sextô Idus Septembris Pontificatûs Nostri Annô decimô tertiô.

J. Card: Prodatarius.

F. Oliverius.

Visa de Curia L. Sergardus.

Loco (†) Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

L. Martinettus.

Annô à Nativitate Domini Nostri JESU Christi Millesimô septingentesimô decimô tertiô, Indictione sexta, die verò decima Septembris, Pontificatûs Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Domini Clementis Divinâ Providentia Papæ XI. annô decimô tertiô, supradictæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ Late-

ranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, Curiæ Generalis in Monte Citatorio, in Acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Petrum Romulatium Apostolicum Cursorem.

Antonius Placentinus Magister Cursorum.

CASUUM BULLÆ COENÆ COMPENDIUM.

Ex Direct: Conf: P. Joann: Polanci Societatis JESU.

PRimus casus est, in omnes, & singulos hæreticos, & eorum credentes ipsorumque receptatores, & fautores: & generaliter quoslibet defensores, ac eorum libros scienter quomodolibet, defendentes.

Nec non schismaticos, & eos, qui se à Romani Pontificis obedientia pertinaciter subtrahere seu quomodolibet recedere præsumunt.

Secundus, in appellantes à Romano Pontifice ad Universale futurum Concilium. Nec non in eos, qui auxilium, vel favorem ad hoc ipsis præstiterint.

Tertius, in Piratas ac receptores eorum, & eis auxilium scienter dantes, vel favorem. Et in rapientes Bona naufragantium.

Quartus, in imponentes nova pedagia, seu gabellas & in augentes imposita, prohibitaque exigentes.

Quintus, in falsificatores literarum, & supplicationum Apostolicarum, & mutantes supplicationes hujusmodi signatas, & datas vel Domini Pontificis, aut Vice-Cancellarii, aut Datarii eas signare præsumentes sine Pontificis, aut Datarii licentia.

Sextus, in eos, qui equos, arma, quævis metallorum genera, atque bellica instrumenta, ligamina, funes, & materiam eorum, & alia prohibita deferunt

inimi-

inimicis nominis Christi, quibus Christianos impugnant, & in eos, qui de rebus Reip: Christianæ statum concernentibus in Christianorum damnum, inimicos Religionis per se, vel per alios certiores faciunt, illisque consilium præstant.

Septimus, in impedientes, seu invadentes eos, qui victualia, seu alia ad usum Romanæ Curiæ necessaria, adducunt: ac etiam eos, qui talia fieri faciunt, vel defendunt.

Octavus, in illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, capiunt, spoliant, detinent morantes in eadem, aut verberare, mutilare, vel interficere præsumunt, vel talia facere mandant.

Nonus, in mutilantes, vulnerantes, interficientes, capientes, detinentes, seu deprædantes Romipetas, seu peregrinos ad Urbem causâ devotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel recedentes ab ipsa: & illis dantes auxilium, vel favorem.

Decimus, in interficientes, vulnerantes, mutilantes, verberantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes, Cardinales, ac Patriarchas, Archi-Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eosdem ejicientes à suis Diæcesibus, Territoriis, Terris, seu Dominiis: eaque mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel favorem.

Undecimus, in illos, per se, vel alium, quascunque personas ad dictam Curiam super eorum negotiis recurrentes, illasque prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, Advocatos, Procuratores ipsorum sive etiam Auditores, vel Judices, super dictis negotiis deputatos, verberant, mutilant, vel occidunt, seu bonis spoliant. Vel qui per se, vel alium, prædicta exequi, vel procurare, aut in eisdem consilium, auxilium, vel favorem præstare non verentur. Ac illos, qui literas Apostolicas, & in forma Brevis ac etiam citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, processus, executoriales, aliaque decreta quæcunque à Pontifice, vel Legatis, Nunciis, Præsidentibus, Cameræ Apostolicæ Auditoribus, & Com-

(f 3) missariis,

miſſariis, aliiſque Judicibus, & Delegatis Apoſtolicis emanata, & quæ pro tempore emanaverint ſimpliciter, vel ſinè eorum beneplacito, conſenſu, vel examine, executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarii, ſuper hujuſmodi literarum, & proceſſuum executione, inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta, parti, cujus intereſt, tradere debeant, impediunt, vel prohiberi procurant: Ac Notarios, Executores, & Subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, carcerant, vel capi, carcerari, & detineri faciunt: Quin etiam quibuſdam perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotiis proſequendis, ſeu gratiis, vel literis impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel literas à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis utantur, directè, & indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut Notarium, ſeu Tabelliones, vel alias quomodolibet retinere præſumunt.

Duodecimus, in Cancellarios, Vice-Cancellarios, & Conſiliarios quorumcunque Regum, & Principum, ac Præſidentes Cancellariarum, Conciliorum, & Parlamentorum, nec non Procuratores generales eorundem, vel aliorum Principum ſæcularium, alioſque Judices, tam ordinarios, quàm delegatos, nec non Archi-Epiſcopos, Epiſcopos, Abbates, Commendatarios, Vicarios, & Officiales, qui per ſe, vel alium: Beneficiales & decimarum, ac alias Spirituales, & ſpiritualibus annexas cauſas ab Auditoribus, & Commiſſariis Pontificis, aliiſque Judicibus Eccleſiaſticis avocant, illarumve curſum, & audientiam, ac perſonas cauſas ipſas proſequi volentes, impediunt, & ſe de illarum agnitione, tanquam Judices interponunt, vel alias executionem literarum Apoſtolicarum, vel executorialium proceſſuum, ac Decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id favorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant.

Decimus tertius: In eos, qui Perſonas Eccleſiaſticas ad eorum tribunal trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè. Nec non qui Statuta Or-

Ordinationes, Constitutiones pragmaticas, seu quævis
alia Decreta quomodolibet fecerint, ordinaverint, &
publicaverint, vel factis, & ordinatis usi fuerint; unde
libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur,
vel deprimitur, aut aliàs quovis modo restringitur,
seu Pontificis & dictæ Sedis juribus quomodolibet præ-
judicatur.

Decimus quartus: In eos, qui Archi-Episcopos, E-
piscopos aliosque Superiores, vel Inferiores Prælatos,
& omnes alios quoscunque Judices Eccles: Ordinari-
os quomodolibet impediunt, quominus suâ Jurisdicti-
one Ecclesiastica utantur.

Decimus quintus: In eos, qui Jurisdictiones, seu
fructus, & redditus ad Ecclesiasticas Personas, ratio-
ne Ecclesiarum, &c. pertinentes usurpant, vel seque-
strant, aut collectas, & alia onera Personis Ecclesia-
sticis, ac eorum bonis absque Romani Pontificis spe-
ciali, expressa licentia imponunt, exigunt, aut impo-
sita etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipi-
unt. Nec non, qui prædicta facere, exequi, vel pro-
curare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favo-
rem, aut votum, seu suffragium præstant.

Decimus sextus: In quoscunque Laicos quoquo
modo se interponentes in causis capitalibus, seu cri-
minalibus, contra Personas Ecclesiasticas, illas capien-
do, processando seu sententias contra illos proferendo,
vel exequendo, etiã prætextu quorũcunque Privilegio-
rum à Sede Apostolica, ex quibusvis causis, ac sub
quibuscunque tenoribus, & formis, in genere, & spe-
cie concessorum.

Decimus septimus: In eos, qui occupare, detinere,
vel destruere, aut invadere hostiliter præsumunt, in
totum, vel in partem, Almam Urbem, Regnum Si-
ciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, Terras circa Pha-
rum, Patrimonium Ecclesiæ, & alias civitates, terras,
& loca, vel jura ad ipsam Romanam Ecclesiam per-
tinentia: Quive supremam Jurisdictionem in illis eidem
Romanæ Ecclesiæ competentem de facto usurpare, per-
turbare, retinere, & vexare præsumunt: nec non ad-
hærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis au-
xilium,

xilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstantes.

Decimus octavus: In eos, qui suppellectilia, Libros, Scripturas, Bona Cameræ, & Palatii Apostolici, ex eodem Palatio ablata, infirmitatis Romani Pontificis, ac Sedis Apostolicæ vacationis tempore; rapiunt, & illa quocunque titulo detinent.

Additur postremo de iis, qui contra tenorem præsentium, aliquos absolvere præsumpserint, nisi in articulo mortis: Et tunc præstita cautione de standi S. R. Ecclesiæ mandato, vel satisfaciendo, &c.

Mandat insuper Summus Pontifex in virtute sanctæ obedientiæ, universis curam animarum exercentibus, ac Confessariis omnibus, ut transumptum harum literarum penes se habeant, legant, & diligenter examinent.

Et hæc hactenus de Bulla Cænæ, in qua fusius hæc videbuntur. Et quia quotannis ea solet innovari, curandum est; ut singulis annis ab Ordinariis, vel aliâ viâ inquiramus, an aliquid in ea innovatum fuerit, nec ne. *Sic Polancus.*

CONCORDATA GERMANIÆ.

AD sacram Petri Sedem Divina dispositione sublimati, singulis, quæ pro universalis Ecclesiæ unione, ac pace, & tranquillitate profutura conspicimus, Apostolicæ Providentiæ sollicitudine libenter intendimus, & ad felicem eorum prosecutionem, & consummationem opẽ, & operam impendimus efficaces.

1. Nuper siquidem charissimus in Christo Filius Noster, Fridericus Romanorum Rex Illustris, & nonnulli alii dilecti Filii Ecclesiastici, & Sæculares Principes Inclytæ nationis Germanicæ ex una: ac dilectus Filius noster Joannes S. Angeli Diaconus Cardinalis in partibus illis Apostolicæ de Latere Legatus, per Nos

ad dictas partes missus, sufficienti desuper à Nobis, & Sede Apostolica auctoritate suffultus, ex alia, pártibus Romanæ Ecclesiæ, & dictæ nationis nominib9 pro ipsius Ecclesiæ unione, pace, & tranquillitate inter Ecclesiam, & nationem prædictam perpetuo solidandis, & conservandis, diversa rationabilia, & utilia, ordinationes, & statuta, à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & concordata fecerunt, ac ediderunt, nobisque humiliter supplicari fecerunt, ut illis pro firmiori eorum subsistentia robur Apostolicæ firmitatis adjicere, nec non auctoritatem potiorem, & decretum interponere dignaremur.

2. Nos itaque, qui statuta, ordinationes, & concordata prædicta per nonullos ex Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, magnarum maturitatis, auctoritatis, & literaturæ Viros diligenter examinari, & discuti fecimus, eaque rationabilia, & salubria tam Ecclesiæ, quam nationi præfatæ fore comperimus, de dictorum, & aliorum Venerabilium Fratrum nostrorum prædictæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu, Apostolica auctoritate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis Scripti patrocinio communimus, juxta modum, & formam subsequentes.

3. Placet Nobis super Ecclesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcunque provisionibus, uti Juris Scripti reservationibus, & *Execrabilis, & ad Regimen* Constitutionibus modificatis, ut sequitur. Ad Regimen Ecclesiæ Generalis, quanquam immeriti, superna dispositione vocati, gerimus in nostris desideriis, ut debemus, quod per nostræ diligentiæ studium ad quarumlibet Ecclesiarum, & Monasteriorum Regimina, & & alia Beneficia Ecclesiastica juxta Divinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum viri assumantur idonei, qui præsint, & prosint committendis eis Ecclesiis, monasteriis, Beneficiis prælibatis: præmissorum itaque consideratione inducti, & svadentibus Nobis aliis rationalibus causis nonnullorum Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, omnes Patriarchales, Archi-Episcopales, & Episcopa-

ſcopales Eccleſias, & etiam Monaſteria, Prioratus, Di-
gnitates, Perſonatus, & Officia, nec non Canonicatu,
Præbendas, & Eccleſias, cæteraque Beneficia Eccleſi-
aſtica, cum cura, vel ſine cura, ſæcularia, vel Regu-
laria, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamſi a
illa Perſonæ conſveverint, ſeu debuerint per electio-
nem, ſeu quemvis alium modum aſſumi, nunc apu
Sedem Apoſtolicam quocunque modo vacantia, & im-
poſterum vacatura, nec non per depoſitionem, ve
privationem, ſeu translationem, per nos ſeu auctori-
tate noſtra factas, & in antea faciendas ubilibet, ne
non, ad quæ aliqui in concordia, vel diſcordia electi
ſive poſtulati fuerint, quorum electio caſſata, ſeu po-
ſtulatio repulſa, vel per eos facta renunciatio, & ad
miſſa auctoritate noſtra exſtiterit, ſeu quorum electo-
rum, ſeu poſtulandorum, & in antea eligendorum, ſe
poſtulandorũ electionẽ caſſari, ſeu poſtulationẽ repelli
aut renuntiationẽ admitti per Nos, aut auctoritate no-
ſtra continget apud Sedẽ prædictã, vel alibi ubicunque
ac etiam per obitũ Cardinaliũ ejuſdẽ Eccleſiæ Romanæ
aut Officialium dictæ Sedis, quamdiu ipſa Officia actua-
liter tenebunt (videlicet Vice-Cancellarii, Camerarii ſe-
ptẽ Notariorũ, Auditoris Literarũ contradictarũ, & A-
poſtolici Palatii Cauſarum Auditorum, Correctorum,
centum & unius Scriptorum Literarum Apoſtolica-
rum, & viginti quatuor Pænitentiariæ præfatæ Sedis
& viginti quinque Abbreviatorum, nec non verorum
Commenſalium noſtrorum, & aliorum viginti quatu-
or Capellanorum Sedis ejuſdem in Epitaphio deſcri-
ptorum) & etiam quorumcunque Legatorum, ſeu Col-
lectorum, ac in terris Romanæ Eccleſiæ Rectorum, ac
Theſaurariorum deputatorum, ſeu miſſorum hactenus,
vel deputandorum, aut mittendorum impoſterum,
nunc vacantia, & in antea vacatura, ubicunque dictos
Legatos, vel Collectores, ſeu Rectores, & Theſaura-
rios, antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu ve-
nerint, rebus eximi contigerit ab humanis, nec non
quorumlibet pro quibuſcunque negotiis ad Romanam
Curiam venientium, ſeu etiam recedentium ab eadem,
ſi in locis à dicta Curia ultra duas dietas legales non
di-

diſtantibus jam forſan obiêrint, vel eos in antea ab hac luce tranſire contigerit, ac etiam ſimili modo quorumcunque Curialium peregrinationis, infirmitatis, ſeu recreationis, vel alia quacunque cauſa ad quævis loca decedentium, ſi eos, antequam ad dictam Curiam rediêrint, in locis ultra duas dietas ab eadem Curia, ut præmittitur, non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non exiſtat ibidem) jam forſan, deceſſerint, vel impoſterum eos contigerit de medio ſubmoveri, etiam nunc per obitum hujuſmodi vacantia, vel impoſterum vacatura: rurſus Monaſteria, Prioratus, Dignitates, Perſonatus, Decanatus, Adminiſtrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Eccleſias, ceteraque Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia, & Regularia, cum Cura, & ſinè Cura, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa Perſonæ conſveverint, ſeu debuerint per electionem, ſeu quemvis alium modum aſſumi, quæ promoti per Nos, ſeu auctoritate noſtra ad Patriarchalium, Archi-Epiſcopalium, Epiſcopalium Eccleſiarum, nec non Monaſteriorum Regimina, obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum, nunc quocunque modo vacantia, aut impoſterum vacatura, nec non etiam per aſſecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum Eccleſiarum, aut Beneficiorum aliorum per Nos, ſeu auctoritate noſtrarum Literarum immediate collatorum, ſeu conferendorum impoſterum, præterquam ſi virtute gratiæ expectativæ aſſecutio fiet, nunc vacantia, & in antea vacatura, plena ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis cum Fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſecuta, ordinationi, diſpoſitioni, ac proviſioni noſtræ de ipſorum Fratrum conſilio auctoritate Apoſtolica reſervamus. Decernentes ex nunc, irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis, & quolibet eorum per quoſcunque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

4. Item placet Nobis quod in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediate non ſubjectis Eccleſiis, & Monaſteriis immediatè ſubjectis Sedi Apoſtolicæ fiant

ant electiones Canonicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus Constitutionis fel. record: Nicolai Papæ III. quæ incipit, *Cupientes*, expectabimus, & elapso dicto tempore, si non præsentatæ vel si præsentatæ, minus Canonicæ fuerint providebimus, & si Canonicæ fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & evidenti causa, ac de dictorum Fratrum consilio, de digniori, & utiliori, Persona duxerimus providendum, proviso, quod confirmati prædicti, & per Nos provisi Metropolitanis suis, & aliis præstent debita Juramenta, & alia, ad quæ de Jure tenentur: & in Monasteriis dictæ Sedi immediate non subjectis, & aliis Regularibus Beneficiis, super quibus pro confirmatione, vel provisione ad dictam Sedem non consvevit haberi recursus electi, seu illi, quibus providendum est, pro confirmatione, & provisione hujusmodi ad Curiam Romanam venire non tenebuntur ipsaque Regularia Beneficia sub gratiis expectativis non cadant: ubi autem pro Monasteriis ad dictam Curiam venire, seu mittere consveverint, non aliter confirmabimus, vel providebimus, quam superius de Cathedralibus Ecclesiis est expressum, & de Monasteriis Monialium non disponemus, nisi sint exempta, & tunc per commissionem ad partes.

5. De cæteris vero Dignitatibus, & Beneficiis quibuscunque Sæcularibus, & Regularibus vacaturis, ultra reservationes prædictas (majoribus Dignitatibus post Pontificales in Cathedralibus, & Principalibus in Collegiatis Ecclesiis exceptis) de quibus Jure ordinario provideatur per illos inferiores, ad quos alias pertinent, placet etiam Nobis, quod per quamcunque aliam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma, per nos, vel auctoritate nostra factam, vel faciendam, non impediemus Nos, quo minus de illis, cum vacabunt de *Februarii*, *Aprilis*, *Junii*, *Augusti*, *Octobris*, & *Decembris* Mensibus, libere disponatur per illos, ad quos eorum collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat, reservatione, aliave quavis dispositione, auctoritate nostra factis, vel faciendis,

endis, non obstantibus quibuscunque. Quoties verò aliquo vacante Beneficio in *Januarii*, *Martii*, *Maji*, *Julii*, *Septembris*, & *Novembris* Mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis reservatis, non apparuit intra tres menses à die notæ vacationis in loco Beneficii, quòd alicui de illo Apostolicâ auctoritate provisum fuerit, ex tunc, & non anteà Ordinarius, vel alius, ad quem illius dispositio pertinebit, de illo libere disponere poterit: & ad finem, ut hæc ordinatio collationum beneficiorum non reservatorum per alternos menses possit per dictam nationem publicari, & omnes, qui ea gaudere voluerint, tempus congruum habeant eam acceptandi, tunc quoad dictám Sedem à Calendis Junii proxime futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum.

6. Placet similiter Nobis, quòd circa provisionem dictæ Sedis ordinandam modus annatarum hoc modo currat: de Ecclesiis Cathedralibus omnibus, de Monasteriis Virorum dumtaxat vacantibus, & vacaturis solvantur de fructibus primi anni à die vacationis summæ pecuniarum in libris Cameræ Apostolicæ taxatæ, quæ communia servitia nuncupantur, & si quæ excessivè taxatæ sunt, retaxentur, & quòd provideatur specialiter in gravatis Regionibus secundùm qualitatem rerum, temporum, & regionem, ne nimium prægraventur, ad quod petentibus dabimus Commissarios in partibus, qui diligenter inquirant, & retaxent: taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ possessionis pacificæ totius, vel majoris partis solvantur, & pro alia media parte infra annum sequentem, & si infra annum bis, vel pluries vacaverit, semel tantum solvantur, nec debitum hujusmodi in Successorem in Ecclesia, vel Monasterio transeat: de cæteris verò Dignitatibus, Personatibus, Officiis, & Beneficiis Sæcularibus ac Regularibus quibuscunque, quæ auctoritate dictæ Sedis cōferētur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarū expectativarum aut causâ permutationis) solvantur annaæ, seu medii fructus juxta taxam solitam à tempore possessionis

intra

intra annum, & debitum hujusmodi similiter in Successorem in Beneficio non transeat: sed de Beneficiis, quæ valorem 24. florenorum auri de Camera non excedunt, nihil solvatur, duretque hæc observantia deinceps, nisi eam similiter in futuro Concilio de ipsius natione consensu contingat immutari.

7. In aliis autem, quæ per Fel. Recordationis *Eugenium* Papam IV. etiam Prædecessorem nostrum pro dicta natione usque ad tempus futuri Generalis Concilii permissa, concessa, indulta, & decreta, ac per Nos confirmata fuerunt, in quantum illa Concordiæ præsenti non obvient, ista vice nihil volumus immutatum: & per hoc, quod in Concordatis hujusmodi, sive quibusvis aliis eorum occasione conficiendis literis propter compendiosiorem descriptionem Alemannia specialiter appellatur, natio ipsa censeri non debet â Germanica Natione distincta, seu quomodolibet separata.

8. Et præterea, quia difficile foret præsentes literas ad singula, in quibus de eis forsan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto Metropolitanorum dictæ Nationis Sigillo munito, tanquam præsentibus, si exhiberentur, literis plena fides adhibeatur, & perinde stetur, ac si dictæ præsentes literæ forent exhibitæ, vel ostensæ: & insuper quoque irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

9. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Approbationis, Ratificationis, Laudationis, Acceptationis, Commutationis, Reservationis, Constitutionis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Annô 1447. Calendis Aprilis, Pontificatûs Nostri annô secundô.

SS.

SS. D. N. INNOCENTII D. P. PAPÆ XI.

DECRETUM.

Circa Communionem Quotidianam.

CUm ad aures SS. D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diæcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in Feria 6. Parasceve, & simul affirmari, eandem quotidianam Communionem præceptam esse à Jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet: quòd aliqui, non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domis, imò cubantes in lecto, & non laborantes ullâ gravis infirmitatis notâ sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam, in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes Sæculares, aut Regulares, aliique in Communione accipientes plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo aut Ordinario. Cùm autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit Sac: Cong: Cardinalium, Concil: Tridentini Interpretum, eadem Sac: Congreg: prævia matura discussione super prædictis unanimi sententia ità censuit: etsi frequens, quotidianusve SS. Eucharistiæ usus à SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus; nunquam tamen, aut sæpiùs illam percipiendi, aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quod nec Conc: Trident: præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantum indicavit, cùm inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent,

idque

idque non immeritò; multiplices enim sunt conscientiarum recessus: variæ ob negotia spiritûs alienationes multæ econtra gratiæ, & Dei dona parvulis concessa, quæ cùm humanis oculis scrutari non possimus, nihil certè de cujusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea, quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium judicio est relinquendus; qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, ad Pietatem processu, Laicis negotiatoribus, & Conjugatis quod prospicientes eorum saluti profuturum, id illis præscribere debeunt. In Conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cum B. Apostolus nolit, eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tanto magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cælestium Epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione unicâ præcepti formulâ aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos seu Confessarios sibi decernendum putet; illudque omnino provideat, ut nemo à Sacro Convivio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur, & nihilominus det operam, ut unusquisque dignè pro devotionis, & præparationis modo rariùs, aut crebriùs Dominici Corporis suavitatem degustet. Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; Si quæ verò puritate mentis niteant, & fervore spiritûs, ità incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana SS. Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cum Fideles ad SS. Sacramenti

menti frequentiam quod facere debent) acceſſerint, ſtatim de magna ad illud ſumendum præparatione orationem habeant, generatimque, eos: quid ad frequentiorem, aut quotidianam ſalutiferi Cibi ſumptionem devoto ſtudio excitantur, debere, ſive Laici negotiatores, ſint, ſive conjugati, ſive quicunque alii, ſuam agnoſcere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac divini Judicii formidine diſcant, cæleſtem menſam, in qua Chriſtus eſt, revereri; & ſi quando ſe minùs paratos ſenſerint, ab ea abſtinere, ſeque ad majorem præparationem accingere. Epiſcopi autem, in quorum Diæceſibus viget hujuſmodi devotio erga SS. Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipſi adhibito prudentiæ, & judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio præſtolari ſibi maximè perſuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & ſcandali ſuſpitio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtuteſque, ac dona in ſumentibus augeatur: quod abundè continget, ſi ii, qui devoto hujuſmodi ſtudio, Divina præſtante gratia, tenentur, ſequo Sacratiſſimo Pane frequentiùs refici cupiunt, ſuas vires expendere, ſeque probare cum timore, & charitate aſſueverint: Quibus Chriſtum Dominum, qui ſe Fidelibus manducandum, & ſe pretium in morte tradidit, atque in cæleſti Regno ſe præmium eſt daturus, precatur Sacra Congregatio, ut ſuam opem ad dignam præparationem, & ſumptionem largiatur. Porrò Epiſcopi, & Parochi, ſeu Conſeſſarii redarguant aſſerentes: Communionem quotidianam eſſe de Jure Divino, doceant in Eccleſia, ſeu Oratoriis privatis, ex Diſpenſatione ſeu Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis ſumendam SS. Euchariſtiam, nec eam ullo modo deferendam, aut ſecreto ad exiſtentes domi, vel cubantes in lecto; quàm ad infirmos; qui ad illam ſuſcipiendam ad loca prædicta accedere non valeant; & ad eos, ſi ab Eccleſia deferatur, publicè, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani: Si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in Feria 6. Paraſceve, Miſſalis Rubricæ, & Eccleſiæ Ro-

manæ usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiares, sed consvetas. Non permittant, u venialium Confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicunque alii Sacerdotes, secùs egerint, sciant, Deo optimo Maxim rationem reddituros esse; neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrafacientes, etiam regulares, etiam Societatis JESU, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.

Et facta præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præsens Decretum Typis dari, ac publicari voluit. In quorum, &c. Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. Cardin: Columna Præf:
S. Archi-Episc: Brancacius Episcopus Viterbiens: Secret.

Die 15. Mensis Februarii 1679. supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit per Urbem ad valvas Curiæ & in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Ægidium Felicem SS. D. N. PP. Cursorem. Pro Domino Magistro cursorum Gregorius Scagius, Apost. Cursor.

SS. D. N. D
BENEDICTI
D. P. PAPÆ XIII.
CONSTITUTIO
DE ASYLO.

Qua sanctæ memoriæ GREGORII PAPÆ XIV. Literæ Apostolicæ certa excipientes delicta, & casus, in quibus inquisiti Laici Ecclesiastica Immunitate

tate gaudere non debent, confirmantur, declarantur, & ad alia etiam delicta, & casus extenduntur, ac ampliantur: Nec non Curiis Ecclesiasticis forma in eorundem Inquisitorum extractione à locis immunibus observanda præscribitur, cum aliis ordinationibus, & clausulis, ac derogationibus opportunis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

EX quo Divinâ disponente Clementiâ, ad supremum universi Christiani populi Regimen assumpti fuimus, considerantes debitum, quo obstringebamur; Ecclesiarum, Sacrorumque Locorum Immunitatem sartam, tectam, inviolatamque ubique custodiendi, inter graviores suscepti Apostolici Ministerii curas meritò recenseri: diu, multumque rationes, ac media Nobiscum expendere non omisimus, quibus Immunitas in pristinum venerationis, & reverentiæ locum restitui posset, ac in omnibus Orbis Catholici Regionibus ita observaretur, quemadmodum prisca illa Majorum Nostrorum disciplina, & vetus Canonicarum Sanctionum norma præscripsit. Dum hæc solicito animo revolveremus, in oculos primùm incurrit celebris illa Constitutio à fel: record. Gregorio Papa XIV. Prædecessore nostro edita, quæ incipit. *Cum aliàs:* qua quidem Constitutione idem Gregorius Prædecessor pro Pastorali zelo suo hunc ipsũ in scopũ intendens, facultates, & Indulta à quibusdam Romanis Pontificibus, ac præsertim à S. Pio V. Sixto etiam V. Prædecessoribus itidem nostris, tunc suis, concessa aliquibus Principibus, eorumque Officialibus, & Magistratibus extrahendi, ac abducendi ab Ecclesiis, aliisque locis immunibus certorum criminum reos, & delinquentes reformavit, moderatusque fuit; Simul autem delictorum frequentiæ, unde publica tranquillitas maximè perturbatur, occurrere volens, ac impediens,

quantum licebat, ne aliqua graviora à pravis hominibus patrarentur sub certa immunitatis spe, quam ex confugio ad loca immunia sibi parabant, nonnulla expressit, & explicavit crimina, & casus, quibus laicos delinqentes Ecclesiastica Immunitate nequaquam gaudere voluit, & decrevit: insuper Judices constituit, qui in occurentibus casibus, ad delictum esset, necne, in eadem Gregoriana Constitutione exceptum, cognoscere, & declarare deberent; certamque demùm formam in extractione prædictorum delinquentium à locis immunibus observandam stabilivit, & inviolabiliter ab omnibus perpetuò observari mandavit, quemadmodum in prædicta Constitutione Annô Incarnationis Dominicæ 1591. nonô Kal: Junii promulgata ulterius continetur.

Quoniam verò post editam hujusmodi Constitutionem ob varias Doctorum eam interpretantium sententias, & variam itidem Curiarum Ecclesiasticarum in illius executione praxim, multiplices contentiones super vero, rectoque ejus sensu inter Ecclesiastica, & Sæcularia Tribunalia exortæ fuerunt; quamplures Romani Pontifices, ac præsertim piæ mem. Clemens IX. Clemens X. & Clemens XI. Prædecessores similiter nostri de præfatis contentionibus dilucida casuum exceptorum explicatione submovendis non semel, sicut accepimus, deliberârunt, facilioremque insuper eos probandi, & declarandi methodum, ut ejusdem Gregorii Prædecessoris mens pleniùs executioni demandaretur, Curiis Ecclesiasticis præscribere cogitabant; sed ab aliis distracti curis, ac in erim morte præventi, destinata perficere nequiverunt. Hinc igitur est, quòd Nos omninò expedire arbitrantes, ut ejusmodi controversiis finis aliquando impõatur, eorundemque Prædecessorum pio, atque salubri proposito inhærentes, Motu proprio, ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura Constitutione, in primis providam memorati Gregorii Prædecessoris Constitutionem cum omnibus, & singulis in ea contentis, atque dispositis amplissimò confirmamus, approbamus,

&

& innovamus, & quatenus opus ſit, criminum in illa exceptorum reis, & delinquentibus Immunitatem Eccleſiaſticam ſuffragari nequaquam debere iterum, ac de novo decernimus, & declaramus. Prætereà non abſque gravi animi Noſtri dolore animadvertentes ob auctam, adque in dies invaleſcentem perverſorum hominum malitiam ſæpè ac ſæpiùs nonnulla alia gravia crimina perpetrari, quæ non minùs quàm illa in Gregoriana Conſtitutione, ut præfertur, excepta, publicam quietem perturbant, proinde ad delinquentium audaciam, ac ejuſmodi delictorum frequentiam, quantum fieri poterit, coercendam, pro Apoſtolici muneris noſtri debito, ea, quæ inferiùs explicabuntur, ſtatuenda cenſuimus.

Cum itaque prædicta Gregoriana Conſtitutione cautum ſit, ut publicis Latronibus, viarumque Graſſatoribus, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, aut viatores ex inſidiis aggrediuntur, Immunitas Eccleſiaſtica minimè ſuffragetur; non levis autem inter Doctores emerſerit controverſia, an quis ex unico actu publicus Latro, & Graſſator dici poſſit, vel plures ad id actus requirantur: Nos ejuſmodi controverſiam dirimere intendentes, unicam tantùm graſſationem in via publica, aut vicinali admiſſam ſufficere ad hoc, ut quis publicus Latro, & Graſſator dici valeat, dummodò tamen graſſati mors, aut membrorum mutilatio ſecuta fuerit, tenore præſentium definimus, & declaramus.

Inſuper ab Eccleſiaſticæ Immunitatis beneficio excludimus, atque repellimus, & pro excluſis, atque repulſis haberi volumus nedum eos, qui homicidia, aut mutilationes membrorum in Eccleſiis, earumve Cæmeteriis committere audent; quemadmodum in Gregoriana Conſtitutione ſancitum eſt; verùm etiam eos, qui ſtantes in Eccleſia, vel Cæmeterio, interficiunt ſtantes extra Eccleſiam, vel Cæmeterium, aut ipſis membrum mutilant: Nec non eos, qui ſtantes extra Eccleſiam, aut Cæmeterium, occidunt ſtantes intra Eccleſiam, vel Cæmeterium, aut iis membrum mutilant: ac eos tandem, qui Confugientibus vim inferunt, atque ipſos

ipsos ab Ecclesia, aliove loco immuni violenter extrahunt, & abducunt: declarantes in quatuor præmissis casibus ejusmodi Reos non illius tantum Ecclesiæ, quam violârunt, sed cujuscunque etiam alterius Ecclesiæ Immunitate gaudere nequaquàm posse, aut debere.

Ad hæc in crimine Assassinii nō modò Mādatarios, qui in ipsamet Gregoriana Constitutione apertè excipiuntur, sed etiam Mandantes, qui certum præmium, aut mercedem sive in pecunia, sive in aliis rebus tradiderint, aut promiserint, quamvis promissio nullum habuerit effectum, dammodò Assassinium re ipsa patratum fuerit, Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio excludimus, ac pro exclusis perpetuò haberi volumus, & mandamus.

Excludimus pariter, repellimus, atque privamus ejusdem Immunitatis privilegio Interficientes Proximum suum animô præmediatô, ac deliberatô: Falsificantes Literas Apostolicas: Ministros Montis Pietatis, vel alterius publici Telonii, aut Banci pro depositis Principis, privatarumque Personarum destinati, furtum, aut falsitatem in prædictis locis committentes, cujus ratione Arca pecuniaria ità minuatur, ut pœnæ ordinariæ locus sit: Conflantes, adulterantes, vel tondentes quascunque Monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exterorum, quotiescunque in loco, aut provincia, ubi crimen admittitur, liberum habeant usum, & commercium: vel ipsas monetas conflatas, adulteratas, aut detonsas scienter ità expendere, & erogare præsumentes, ut fraudis conscii, atque participes censeri possint: illos demùm, qui sub nomine Curiæ sese introducunt in alias domos animo ibidem perpetrandi rapinas, easque re ipsa committunt cum homicidio, aut mutilatione membrorum alicujus ex domesticis earundem ædium, vel etiam extranei, quem ibi fortè reperiri contigerit, dummodò homicidium, vel membrorum mutilatio sequatur.

Cæterùm cū diuturnâ experientiâ compertum fuerit, Curias Ecclesiasticas in casibus, qui hactenus evenerunt, difficulter probare, & consequenter declarare potuisse delictum, pro quo quis ad Ecclesiam confugerat,

gerat, fuisse comprehensum in numero exceptorum, propter variam earundem Curiarum praxim, & varias pariter opiniones Doctorum, qui antedicti Gregorii Prædecessoris mentem quoad normam ab ipso præscriptam recipiendi probationes, & procedendi ad declarationem criminum exceptorum interpretari voluerunt: statuimus, præcipimus, & mandamus nullam in hoc de cætero haberi rationem cujuscunque interpretationis ejusdem Gregorianæ Constitutionis, quæ à quocunque Doctore prodierit, neque praxis à quibuslibet Curiis, aut Tribunalibus invectæ, imò nec quarumcunque declarationum, quæ ab hujus Almæ Urbis nostræ Tribunalibus, sive etiam à Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Immunitati Ecclesiasticæ præpositorum emanaverint, quatenùs præsenti nostræ Constitutioni adversentur; sed in occurrentibus casibus normam hic à Nobis præscribendam inviolabiliter ab omnibus observari volumus, & sancimus.

Quotiescunque igitur Curia Ecclesiastica à Curia Sæculari fuerit requisita, ut Laicum aliquem delinquentem è loco immuni extrahi ac illi consignari faciat, eaque super delicti excepti qualitate, ac personæ reiterate subministrata, vel acquisita sint indicia, quæ ad capturam decernendam sufficere videantur; tunc Curia Ecclesiastica ad ejusdem delinquentis extractionem ab Ecclesia, aliisve locis immunibus, ope, ac medio suorum Executorum, implorato etiam, quatenùs opus sit, brachii sæcularis auxilio, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab Episcopo deputandæ, procedere teneatur, extractumque ad suos Carceres asportari, ac ibi sub tuta custodia detineri curet & faciat.

Ubi verò ex Processu informativo desuper conficiendo constet de crimine excepto, ac insuper adversùs eundem extractum talia resultent indicia, ut crimen ab eo fuisse patratum moraliter credi possit (quæ quidem indicia juxta regulas Juris vocantur ultra torturam) eo tandem casu præfatum Extractum Ministris Officialibus Curiæ Sæcularis tradere, & consignare possit, ac debeat, exacta tamen, receptaque pri-

us

tis ab ipsis obligatione in forma Juris valida restituendi Extractum Ecclesiæ sub pæna Excommunicationis latæ sententiæ Nobis, ac pro tempore existenti Romano Pontifici reservatæ, quatenùs idem Extractus indicia contra ipsum acquisita in suis defensionibus purget, ac diluat. Quod si ea minimè purgaverint, & verè delinquens repertus fuerit, Curiæ Sæculari in ipsum tali casu, ut Juris esse censuerit, agere, atque procedere liceat.

Præterea considerantes sæpe dictum Gregorium Prædecessorem in sua Constitutione optimo quidem Jure sanxisse, ut soli Episcopi, & non alii Episcopis inferiores, etiamsi locorum Ordinarii sint, aut nullius Diœcesis, aut Conservatores à Sede Apostolica specialiter, vel generaliter deputati, cognoscere, & declarare valeant, an delicta, pro quibus Inquisiti ad loca immunia confugerunt, & in eis se receperunt, sint, necne de genere, ac numero exceptorum: Nos providam ejusmodi dispositionem approbantes, & confirmantes, eique inhærentes, motu, scientiâ, ac potestatis plenitudine similibus, tenore præsentium quibuscunque Magistratibus, Officialibus, & Ministris Sæcularibus, nec non quibusvis aliis Personis cujuscunque gradus, & conditionis existant, etiamsi Imperiali, Regia, Ducali; aut alia quavis mundana Dignitate, aut Auctoritate præfulgeant, districtè interdicimus, ac inhibemus, ne hujusmodi causis, vel conficiendo processus, vel inquisitos extrahendo à locis immunibus, vel declarando crimina ab eis admissa esse de exceptis Gregoriana, aut in præsenti nostra Constitutione, ullo pacto sese ingerant, aut immisceant. Quòd si secùs quidquam attentare præsumpserint, ex nunc omnia in contrarium præmissorum gerenda irrita, & inania, nulliusque roboris, vel momenti perpetuò fore, ipsosque Attentantes in Censuras, & alias pænas à Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis adversus eos, qui Jurisdictionẽ Ecclesiasticã quoquô modô lædunt, ac violant, inflictas incurrere decernimus, & declaramus: volentes, intendentes: ac expresè mandantes, quòd omnimoda cognitio, atque judicium de criminibus in Gregori-

goriana Constitutione exceptis, & à Nobis superiùs explicatus, tum etiam de aliis, quæ in præsenti nostra Constitutione adjicienda, & similiter excipienda duximus, quemadmodum, ut præfertur, adjecimus, & excepimus, ad Episcopos tantùm, privativè quoad omnes alios, perpetuò spectet, atque spectare debeat; & donec ipsi in occurrentibus casibus declaraverint, delictum esse de exceptis, & cætera omnia à Nobis superiùs constituta adimpleverint, Inquisitos Ecclesiæ, vel alterius loci sacri, ad quem confugerunt, immunitate gaudere tutò debere, ac in ea conservandos, & manutenendos esse statuimus, præcipimus, & mãdamus.

Universos demùm, & singulos Venerabiles Fratres Nostros Patriarchas, Primates, Archi-Episcopos, & Episcopos, quos hujus nostræ Constitutionis Executores deputamus, in visceribus Domini Nostri JESU Christi hortamur, & paterna charitate admonemus, ut quanti momenti sit hoc negotium, seriò cogitantes, in occurrentibus casibus qualitatem testium, & probationum pondus summô studiô, ac vigilantiâ scrutentur, omnemque, fraudem, dolum procul arceri satagant; quin etiam Sacerdotali pectore, quotiescunque opus fuerit, iis omnibus obsistant, qui ejusdem præsentis Constitutionis executionem, ac observantiam quomodocunque temerario ausu impedire præsumerent. In reliquis porrò casibus tam in hac nostra, quàm in Gregoriana Constitutione non exceptis, memores quàm acriter semper, & quâ eximia, ac prorsùs singulari animi fortitudine Majores nostri pro Ecclesiastica libertate, ac Immunitate pugnaverint, nihil de illa imminui permittant, neque sacris Juribus labem ullam irrogari patiantur, sed ea pari sanè zelo, atque constantia tueri curent: ab omni tamen tumultu, ac perturbatione caventes, ne jactantiæ causâ potiùs, quam miserationis, & justitiæ titulo, Ecclesiastica Privilegia asserere velle videantur.

Decernentes, easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcunque, semper valida, firma, & efficacia existere, ac fore, suosque integros, atque plenarios effectus ubique sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, &

singu-

singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabi quomodolibet in futurum, inviolabiliter, & inconcu se observari; Sicque, & non aliter in præmissis p quoscunque Judices Ordinarios, & Delegatos, etia causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E Cardinales, etiam de latere Legatos, & Apostolicæ Se dis Nuncios, aliosve quoslibet quavis præeminentia, & potestate fungentes, ac functuros, sublata eis, & eo rum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretand facultate, ac authoritate judicari, & definiri debere, a irritum, & inane, si quid secus super his à quoqua quavis authoritate scienter, vel ignoranter contiger attentari.

Non obstantibus quibuscunque Cancellariæ nostr Apostolicæ Regulis, nec non quorumcunque Præde cessorum nostrorum Literis Apostolicis, Privilegii Indultis, & facultatibus quibusvis Personis etiam spe ciali mentione dignis, & quavis quantumcunque su blimi dignitate, & authoritate fulgentibus, & ex qui busvis etiam gravibus, ac urgentissimis causis, sub qui buscunque tenoribus, & formis, & cum quibusvis eti am derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribu & efficacissimis, & insolitis clausulis, ac irritantibus, aliis Decretis, etiam motu, scientia, & potestatis ple nitudine similibus, etiam consistorialiter, ac alias quo modolibet in contrarium præmissorum concessis, con firmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, expressa, & in dividua, ac de verbo ad verbum, non autem per clau sulas generales idem importantes, mentio, seu quævi alia expressio facienda, aut aliqua alia exquisita form ad hoc servanda foret, illorum omnium, & singulo rum tenores, formas, & occasiones ac alia etiam spe ciali expressione digna præsentibus pro plenè, & suffi cienter expressis, insertis, ac servatis respectivè haben tes, hac vice duntaxat, illis alias in suo robore per mansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & ex presse derogamus, ac derogatum esse volumus, cæ terisque contrariis quibuscunque.

Ut

Ut autem præsentes Literæ ad omnium notitiam faciliùs deveniant, & nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus illas, seu earum exempla ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi, & publicari; sicque publicatas, & affixas omnes, & singulos, quos illæ concernunt, perinde arctare, & afficere, ac si unicuique eorum nominatim, & personaliter intimatæ fuissent: utque ipsarum præsentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quàm extra illud, ubique adhibeatur quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat paginam hanc nostræ voluntatis, sanctionis, declarationis, confirmationis, præcepti, decreti, mandati, prohibitionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum annô Incarnationis Dominicæ Millesimô septingentesimô vigesimô quintô, sextô Idus Junii, Pontificatûs Nostri annô secuudô.

P. M. Card: prodat.

F. Card: Oliverius.

Visa de Curia I. C. Archi-Episcopus Amasenus.

Locò (†) Plumbi.

L. Martinettus.

Registrata in Secretaria Brevium.

Annô à Nativitate Domini Millesimô septingentesimô vigesimô quintô, Indictione tertia, die verò 15. mensis Junii, Pontificatûs

tificatûs autem SS. in Christo Patris, & D. N. D. BENEDICTI Divinâ Providentiâ Papæ XIII. Annô Secundô, supradictæ Literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Basilicarum Lateranensis, Principis Apostolorum, & S. Mariæ Majoris de Urbe, & in Acie Campi Floræ, ac aliis locis solitis, & consvetis per me Franciscum Baldum Apostolicum Curs: Antonius Pellicia Mag. Curs:

DE JEJUNIO QUADRAGESIMALI

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archi-Episcopis & Episcopis, universis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NOn ambigimus, Venerabiles Fratres, quin universis Catholicæ Religionis Cultoribus notum sit à tota per Christianum Orbem Ecclesia inter præcipua Orthodoxæ disciplinæ capita perpetuò adnumeratum retineri Quadragesimale Jejunium; quod olim in Lege, & Prophetis primitus adumbratum, ipsius Domini Nostri JESU Christi exemplô veluti consecratum, ab Apostolis traditum, à Sacris Canonibus ubique præscriptum, & ab universa i Ecclesia ab ipso sui primordio re entum, & observatum est. Hoc nimirum, ut veteres tradidere Patres, nobis quotidie peccantibus communis pœnitentiæ constituto remedio, per consortium Crucis Christi nos etiam aliquid in eo quod ipse propter nos præstitit, agimus; simulque ad recollenda sacratiora Redemptionis nostræ mysteria

quæ

quæ per Dominicæ Passionis, ac Resurrectionis memoriam, Quadragesimali potissimùm tempore solennius celebrantur, purificatis Jejuniô corporibus, & animis digniùs paramur. Hoc veluti nostræ militiæ tesserâ ab inimicis Crucis Christi secernimur, flagella divinæ ultionis avertimus, & cælesti præsidio in dies adversùs Principes tenebrarum munitur. Hoc despectui habito non contemnendum divinæ gloriæ detrimentum, non leve Catholicæ Religioni dedecus, nec dubium animabus Christifidelium periculum oboritur: Nec aliunde populis calamitates, rebusque publicis, ac privatis cladem, exitiumque importatum esse constat. Ab hac verò insita, inhærentique in omnium Catholicorum hominum animis de sacratissima Quadragesima, aliisque diebus jejuniô consecratis persvasione, & reverentiâ quàm aliena, quàm discors, quàm absona sit hodierna Jejunantium consvetudo, quantum ab ipsa Jejuniorum institutione, & servata semper, ubique, & ab omnibus disciplina quàm longissimè distet; Vos Venerabiles Fratres, qui populorum curæ vestræ commissorum mores, & usus probè nostris, pro singulari sapientia vestra præ cæteris clariùs intelligitis. Nos sanè, quibus in hac sublimi Apostolicæ procurationis specula constitutis undique gentium nuntii afferuntur, lachrymis deplorare non possumus, augustissimam Quadragesimalis Jejunii observantiam ob nimiam nullis legitimis urgentibus causis ubique indiscriminatim dispensandi facilitatem planè sublatam esse; ità ut Orthodoxæ quidem Religionis Cultores meritò querantur; hæresum verò Sectatores illudant, & exultent. Perniciosæ huic corruptelæ plurimorum insuper licentiam adjunctam esse graviter dolemus; quæ usque adeò invaluit, ut nulla Apostolici Instituti, sacratissimique præcepti habita retione, Jejuniorum tempore palàm, & impunè ab iisdem agitentur Convivia, & Epulæ interdictæ promiscuè inferantur. Ea propter quemadmodum quibus curis, sollicitudinibus, & angoribus urgeamur, cum Fraternitatibus vestris communicamus; ità facere non possumus, quin pro injuncto Nobis supremo sacro-sancti Apostolatûs officio, & ardentissi-

marum

marum Fraternitatum vestrarum zelum ad opportunum hisce malis adhibendum remedium excitemus, & ad congruentes hujusmodi abusibus penitùs extirpandis leges præscribendas meditemur. Interea, Venerabiles Fratres, gaudium, & corona Nostra, Nobiscum considerantes, nihil DEO acceptius, nihil pastorali ministerio Nostro dignius, nihil gregibus curæ nostræ commissis utilius, quàm ut verbô, & exemplô præeuntes Christifideles ad tam salutarem Christianæ pænitentiæ & pietatis exercitationem alacriùs suscipiendam, constantissimè retinendam, & eâ, qua instituta fuit, disciplinâ peragendam vehementiùs inflammemus; omni opera, atque industria studeamus, ut fideles populi in conspectu DEI per austeriorem Jejuniorum observantiam tales permaneant, quales in ipso Paschali festo dignum est inveniri. Debitum igitur paternæ unicujusque Vestrum sedulitatis, & charitatis officium jure postulat, ut omnibus notum faciatis, & annuntietis, nemini quidem sinè legitima causa, & de utriusque Medici consilio; multitudini verò, veluti populo, aut civitati, aut genti indiscriminatim integræ, nonnisi gravissima & urgente necessitate, & in casibus per sacra Canonum Statuta præscriptis cum debita Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis reverentia â Quadragesimali Jejunii dispensationem toties, quoties opus fuerit, concedendam, nec audacter, fidenterque usurpandam, nec superbe, & arroganter ab Ecclesia, sicut alicubi in more positum esse accepimus, esse postulandam. Gravissimam verò, urgentemque necessitatem, etsi non est cur Vobis explicemus; nolumus tamen Vos ignorare cum hujusmodi necessitate & servandam esse potissimùm Unicam Comestionem, sicut aliàs hic Romæ, a Nos ipsi hoc anno urgentibus causis dispensantes, expresse præscripsimus, & licitas, atque interdictas Epulas promiscuè minimè apponendas esse. Porrò quemadmodum de ejusmodi Indulgentia tam cautè impertienda, si secùs fieret, Nos persuasum habemus, districtam supremo Divino Judici redditum iri rationem, ita conscientiam uniuscujusque Vestrûm onerandam esse ducimus. Insimul Fraternitates Vestras rogamus, &

in Domino exhortantes, obsecramus, ut populos, qui communem omnium Christifidelium pœnitentiam, ac disciplinam servare nequeant, commonere satagatis, ne per alia pietatis opera, ut sua cuique devotio suggeret, peccata sua expiare, & DEO satisfacere negligant, quin imò sanandis vulneribus, quibus humana infirmitas sauciatur, diligentem adhibere studeant curationem, & culpas de mundano pulvere contractas, dum casta jejunia decoquere non possunt, pia opera, orationum suffragia, & eleemosynæ munera redimant. Interim solatium, & levamen non leve mærori Nostro à Pastorali vigilantia, & charitate vestra præstolantes, ac certò Nobis pollicentes; Apostolicam benedictionem cum uberi cælestium chrismatum copia conjunctam in eosdem populos vestros redundaturam, Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur. Volumus autem, ut præsentium literarum transumptis, sive exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillô personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, & adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die trigesima Mensis Maji, Millesimô septingentesimô quadragesimô primô, pontificatûs Nostri annô primô.

D. Cardinalis Passioneus.

DE

DE STIPENDIO MISSÆ

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archi-Episcopis, & Episcopis universis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUanta cura adhibenda sit, ut sacro-sanctum Missæ Sacrificium non solùm omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur; verùm etiam, ut à tanti Sacrificii dignitate cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, importunæ, atque illiberales Eleemosynarum exactiones potiùs, quàm postulationes, aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi questu non longè absunt, è medio tollantur, nemo est ex Catholicæ Fidei Cultoribus, qui ignoret. Verum eo usque tandem progressa est, sicut non sinè ingenti cordis nostri mærore undique accepimus, nonnullorum sive Ecclesiasticorum, sive Laicorum Virorum avaritia, quæ est idolorum servitus, ut Eleemosynas quidem, seu stipendia propter Missarum celebrationem juxta locorum consvetudines, vel Diæcesanarum Synodorum Sanctiones in subsidium alimentorum uniuscujusque Sacerdotis duntaxat pro regionum oportunitatibus præscripta colligant, Missas verò celebrari curent alibi, ubi Eleemosynæ, seu stipendia vel consvetudine, vel synodali lege pro singulis Missis attributa sunt minoris pretii, quàm illic, ubi accipiuntur, darentur. Id quàm absonum sit, atque alienum ab ipsa sive expressa, sive tacita piè offeren-

tium

tium voluntate, omnes planè intelligunt; nec alter existimandum est; in illa enim potiùs Missas esse celebrandas quisque vult: ad quam Religionis, & pietatis stimulis ductus Eleemosynas confert, aut in qua quispiam fortassè tumultus est, quam in alia Ecclesia sibi prorsùs ignota. Quod sanè veluti mercaturis faciendis à turpis lucri cupiditate inductum non solùm ab avaritiæ suspicione, & vitio, verùm etiam à furti crimine, unde restitutioni subjacet, haud immune, in causa est, ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura hujusmodi venit, graviter offensi, ab Eleemosynis ad celebrandas Missas ampliùs offerendis sese abstineant. Execrabilem hujusmodi abusum alicubi sensim irrepentem detestantes Romani Pontifices, Prædecessores nostri, de consilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium Universalis Inquisitionis contra hæreticam pravitatem tum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum decretum voluerunt; nimirùm à quolibet Sacerdote stipendium, seu Eleemosynam majoris pretii pro celebratione Missæ à quocunque acceptam, non posse alteri Sacerdoti, Missam hujusmodi celebraturo stipendium, seu Eleemosynam minoris pretii erogari, etsi eidem Sacerdoti Missam celebranti, & consentienti se majoris pretii stipendium, seu Eleemosynam accepisse indicâsset. Ea propter vos Venerabiles Fratres, in Apostolici Ministerii, & sollicitudinis nostræ partem adscitos rogamus, & maximopere in Domino hortamur, custodientes vigilias super gregibus vestris, enitamini, ne ea pestis ampliùs pervagetur, sed ut penitùs extingvatur. Ab avaritia enim, tanquam à radice, mala omnia germinant; quam quidem appetentes, erraverunt à Fide, & inseruerunt se doloribus multis. Avaritiâ quidem nulla potior contagio, quæ conceptam apud omnes Sacerdotalis Dignitatis, perfectionisque opinionem magis inficiat, avellatque. Avaritia opibus Deum posthabere, ac servire Mammonæ docens, efficit, ut Avari hæreditatem non habeant in Regno Christi, & Dei. Quod si hæc in Laicis hominibus minimé toleranda, atque adeò legibus coercenda, quid in Ecclesiasticis viris, qui

qui terrenis rebus nuntium miserunt, qui in sorten Domini vocati, qui Deo mancipati sunt? Quid quo non per mundana lucra, sed per Altaris ministeriur tam sordidè, & cum sanctissimarum legum contempt & cum Sacerdotalis characteris dedecore in avaritian præcipiti animo rapiuntur? Contendite igitur, Venera biles Fratres, quibus Christi ovium cura demandat est, non solùm ut verbô, & exemplô præeuntes, Chris sitis bonus odor in omni loco, unde populi vestigi vestra sequātur; verū etiā, ut Ecclesiasticos primū, de inde Laicos viros ab invectis vitiorum pascuis aver tentes, per viam mandatorum Dei ad cæleste ovil currere doceatis. Quoniam autem ità comparatum es ut præsentis pœnæ metu salutaribus monitis faciliù obtemperetur; per Edictum in vestris Diæcesibus pro ponendum, affigendumque Universis notum facit quemcunque, qui Eleemosynas, seu stipendia majo ris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum con svetudines, vel Synodalia statuta exigunt, colligens Missas, retenta sibi parte earundem Eleemosynarum seu stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alib ubi pro Missis celebrandis minora stipendia, seu Elee mosynæ tribuuntur, celebrari fecerit, Laicum quidem seu Sæcularem, præter alias arbitrio vestro irrogan das pænas, Excommunicationis pænam, Clericum ve rò, sive quemcunque Sacerdotem pænam Suspensioni ipsô factô incurrere; à quibus nullus per alium, quàn per Nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempo re existentem, nisi in mortis articulo constitutus ab solvi possit. Fore autem in Domino confidimus, u unusquisque memor conditionis suæ, posthac bene con sultum velit animæ suæ, nec tam salutares leges, cen surasque Ecclesiasticas parvipendat. Intereà Fraterni tatibus Vestris Apostolicam Benedictionem in popu los etiam curæ vestræ commissos redundaturam pe ramanter impertimur. Volumus autem, ut præsenti um Literarum transumptis sive exemplis, etiam im pressis, manu alicujus Notarii publici, subscriptis, & Sigillô Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitut munitis eadem prorsùs fides in judicio, & extra adhi

beatur

beatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Majorem sub Annulo Piscatoris die trigesima Mensis Junii, Millesimô septingentesimô quadragesimô primô, Pontificatûs Nostri Annô primô.

D. Cardinalis Passioneus.

DE MATRIMONIO.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archi-Episcopis & Episcopis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SAtis vobis compertum esse non dubitamus, *Venerabiles Fratres*, eam semper fuisse piæ Matris Ecclesiæ vigilem curam, ut Sacramentum Matrimonii, *Magnum* ab Apostolo nuncupatum, publicè & palàm à Fidelibus celebretur. Quod quidem ut diligentiùs, quàm anteà factum fuerat, imposterum ab omnibus observaretur, S. Tridentina Synodus, Lateranensis Concilii sub Innocentio III. celebrati vestigiis inhærendo, præcepit, ut imposterum, antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio Contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solennia publicè denuncietur; deindeque, nullo legitimo concurrente impedimento, ad illius celebrationem in facie Ecclesiæ coràm Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus Testibus præsentibus ritè procedatur. Voluit etiam eadem S. Synodus, apud Parochum diligenter Librum custudiri, in quo Conjugum, & Testium nomina, diesque, & locus Matrimonii describantur.

Providæ tamen hujuſmodi leges, tanta authoritate ſaluberrimè inſtitutæ, prava horum temporum conditione ſenſim prolabi viſæ ſunt, & enerves propemodum reddi, ob Matrimonia uſu nimis recepta, quæ occultè adeò celebrantur, ut illorum notitia, quantum fieri poteſt, obliteretur, & in tenebris ignorantiæ perpetuò jaceat conſepulta. In more etenim poſitum eſt illa celebrari nullis præviis factis Denunciationibus coram ſolo Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia, adhibitâ præſentiâ tantùm duorum Teſtium appoſitè à Contrahentibus advocatorum, quorum fides nemini illorum eſt ſuſpecta: remque peragi ſæpè extra Eccleſiam, quandoque etiam intra illam, januis tamen occluſis, vel eo temporis momento, quo ſemota alterius cujuſvis præſentiâ, ſcientia initi Matrimonii præter Parochi, Contrahentium, Teſtiumque perſonas alios penitus effugiat.

Quantum à Sacramenti dignitate, & ab Eccleſiaſticarum legum præſcripto occulta hæc Matrimonia *Conſcientiæ* vulgò nuncupata, ut plurimùm abhorreant, ſatis, ſuperque conjicere quis poterit, qui mentis aciem ad exitioſos illorum effectus convertat. Hinc enim gravia ortum habent peccata, præſertim verò eorum, qui Divini Judicii interminatione poſthabita priore Uxore, cum qua clàm contraxerunt, relicta cum alia ſpe futuri Matrimonii decepta, & in turpem ſecum vivendi licentiam abducta, palàm contrahere promittunt. Quorumdam verò mentem ità pravæ cupiditates excæcant, ut novum contrahere ſecretum Matrimonium audeant, poſt alterum ſecretò itidem contractum, & nondum prioris Conjugis morte ſolutum, ſeſeque magno ſcelere polygamos reddant. Alii etiam eò impudentiæ devênere, ut in hujus magni Sacramenti contemptum, poſt primas ſecretò initas, alteras aut publicè, aut privatim nuptias contrahendo ſeſe audacius polygamiâ pariter innodare non perhorreſcant. Age verò quàm gravia, quàm nullô pacto ferenda ex his Matrimoniis mala oriantur. Si enim ad quamcunque Matrimonii ſuſpicionem ſubmovendam, Virum ſeorſim à muliere vivere contingat, ſu

blata

blata est illicò individua vitæ consvetudo, & contemptum est verbum Domini: *Adhærebit Homo uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Sin hæc vitæ consvetudo servetur, nemo est: qui illam criminis non arguat, & utpote detestabilem, in scandali materiam non traducat. Neque illata per scandalum dispendia rependit subsecuta celebratio occulti Matrimonii, quod in tenebris delitescit, & ab omnibus ignoratur.

Leviora quoque damna non sunt, quæ susceptæ Proli irrogantur. Sæpè enim contingit, illam à Parentibus & à Matre præsertim amotam, nec piè, nec liberaliter institui; sed incertis fortunæ casibus objectam relinqui; nisi etiam Parentes ipsi contra naturæ leges, ausu nefario illius vitæ insidientur. Ubi verò tam immane facinus Parentes deterreat, illosque ad sobolem alendam, instituendamque humanitas ipsa compellat; alia imminet Liberis susceptis ex occulto Matrimonio lugenda Avitarum Facultatum, & Bonorum jactura, pro quorum possessione assequanda, quamvis clament jura sangvinis, illis tamen careant, necesse est propter occulta Parentum Matrimonia, & ademptam legitimitatis, & Filiationis probationem. Huic etiam malorum origini sunt referenda ipsa quoque secreta Matrimonia contracta à Filiis familias contra Patris justè dissentientis voluntatem; ex quibus quàm gravia incommoda exoriri soleant, neminem latet. Quid plura? Adeò invaluit malitia, ut quandoque in minoribus Ordinibus constituti, Pensiones, & Beneficia, ad Divinum Cultum, & Ecclesiastica munia instituta etiam post initum clàm Matrimonium retinuerint, sibique de mammona iniquitatis loculos miserrimè comparaverint.

Deflenda hæc igitur potiùs uberibus lachrymis, quàm latiore calamo explicanda malorum congeries, cum ex hac Apostolicæ Sedis specula omnes sibi vindicet nostræ vigilantiæ curas: temperare non possumus quin Vos ipsos, Ven: Fratres, in partem nostræ sollicitudinis evocantes, vestram pietatem, & zelum excitemus ad custodiendas vigilias noctis super Grege Vobis credito, quem luctuosa horum temporum conditio

conditio in discrimen adducit. Primùm itaque periculi non infrequens occasio Vos reddat difficiliores ad remittendum Publicationes, à quibus contracturi Matrimonium sæpè per malitiosam suggestionem petunt dispensari. Quàm cautè, solerterque oporteat ea in re Episcopos versari, non obscura Vobis à Concilio Tridentino exhibentur argumenta. Si enim (ait eadem Sancta Synodus) probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse, si præcesserint Denunciationes; tunc vel una tantùm Denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus Testibus præsentibus Matrimonium celebretur, & deinde ante illius consummationem Denunciationes in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsunt impedimenta, faciliùs detegantur. Præterea licèt Episcopo relictum sit, omnimodè super Denunciationibus dispensare, hæc tamen facultas, non à sola Dispensantis voluntate pendet, sed à Tridentino coercetur arctis prudentiæ, discretique arbitrii legibus: quod idem est, ac legitimam causam dispensationis requirere.

Parem quoque, imò fortasse majorem vigilantiam necesse est à Vobis adhiberi, ne post remissas Denunciationes celebretur Matrimonium, coràm Parocho, vel alio Sacerdote ab ipso Parocho, vel à Vobis deputato, præsentibus duobus, vel tribus Testibus cõfitentibus, ne ulla celebrationis notitia, vel rumor oriantur. Id enim ut ad præscriptum Sacrorum Canonum licitè fieri possit, non satis est obvia quævis, & vulgaris causa, sed gravis, urgens, & urgentissima requiritur. Sacro Nostræ Pœnitentiariæ Tribunali, eo potissimùm casu fit potestas itâ celebrandi Matrimonium, quo Vir & Fæmina in Figura Matrimonii publicè degentes, & de quibus nulla viget criminis suspicio, in occulto tamen concubinatu perseverent: Facilè enim quisque conjiciet, quàm absonum esset, eos, á statu damnationis per gratiam Sacramenti revocandos, ad publicè contrahendum Matrimonium præviis Denunciationibus compelli. Hanc verò praxim Vobis duximus proponendam, non quia Dispensatio præmisso casui soli congruat, cum alii similes & fortasse urgentiores esse possint,

possint, in quibus dispensari expediat; sed quia Vestri pastoralis Officii partes versari debent in sedulò investiganda legitima, & urgenti causa Dispensationis, ne Matrimonia occultè celebrata luctuosos habeant exitus, quos intimo cordis mærore recensuimus.

Hunc porrò in scopum Vos hortamur, & impensè admonemus, ut Personarum Matrimonium secretò contrahere petentium diligens fiat à Vobis inquisitio: An scilicet ejus qualitatis, gradus, & conditionis sint, quæ id probè exposcant: An sint sui, vel alieni Juris: An Filii familias, quorum nuptiæ Patri justè dissentienti sint invisæ. Ab Episcopali etenim, quod geritis, munere nimium esset alienum, facilem præberi Filio inobedientiæ occasionem: An res sit de Personis Ecclesiasticis, licèt in Minoribus Ordinibus constitutis, Pensiones & Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, ut detestabilis illorum retentio in statu uxorato congruis remediis postea compescatur. Potissimùm verò curet Vestra sollicitudo, antequam secreti Matrimonii licentia concedatur, quod Contrahentes clara, & indubia, & à quávis fraude immunia exhibeant documenta status liberi, ad avertendum ab iis, qui improbi sunt ingenii, polygamiæ periculum.

Quod attinet ad Ministrum secreti Matrimonii, volumus ad id munus deputari Parochum alterius ex Contrahentibus, quẽ notitia Personarum, experientia, & diuturnus rerum usus quovis Sacerdote extraneo peritiorem effecisse præsumuntur. Si quæ tamen Vobis occurrant circumstantiæ quæ alium Sacerdotem loco Parochi exposcere videantur; gravi impellente causâ, is Sacerdos à Vobis eligatur, qui probitate, & Doctrina, & obeundi muneris peritia commendetur. Uni tamen, aut alteri Sacramenti Ministro à Vobis deputando districtè præcipiatur, ne Matrimonio intersit, nisi priùs paterna charitate Conjuges in Domino monuerit, Sobolem procreandam regenerari quamprimum oportere Sacro Baptismatis lavacro; ac Christo Judici districtam reddituros esse rationem, nisi Filios ut legitimos agnoverint, eosque pietate, bonisque moribus imbuerint, & frui patiantur. Bonis temporali-

bus

bus, à Majoribus in supremis tabulis relictis, vel provida legum auctoritate delatis.

Celebratô autem Matrimoniô, indilatè à Parocho vel alio Sacerdote, coram quo initum est, exhibeatur Episcopo illius scriptum documentum, cum nota loci, & temporis, Testiumque, qui celebrationi interfuerunt. Vestrum erit postea diligenter incumbere, quod ad perennem gestæ rei memoriam præfatum documentum fideliter transcribatur in Libro prorsus distincto ab altero, in quo Matrimonia publicè contracta de more adnotantur. Hujusmodi Liber pro Matrimoniis secretis appositè compactus, clausus, & Sigillis obsignatus, in vestra Episcopali Cancellaria cautè erit custodiendus: Et eo tantùm casu resignari, & aperiri vestrâ accedente licentiâ patiemini, quo alia id genus Matrimonia describi oporteat, vel id sibi vindicet justitiæ administrandæ necessitas, vel demum aliquod documentum ab eo exposcant verum interesse habentes, quibus probationum aliunde petendarum non suppetit copia: Sedulò tamen animadvertentes, quod re absolutâ, denuò claudatur, & Sigillis, ut antea, obsignetur. Fides, seu Attestationes clam celebrati Matrimonii à Parocho, vel Sacerdote, qui vices Parochi gessit, exarandæ, Vobisque exhibendæ, transcribantur in dicto Libro, prout jacent de verbo ad verbum à Persona à Vobis deputanda, quæ apud omnes integritatis, probatique nominis luculentum habeat testimonium. Fides verò, & Attestationes ipsæ in secretiori loco sartæ, tectæque à Vobis serventur.

Quod si ex occulto hujusmodi Matrimonio Prolem nasci contingat, eadem mundetur salutari Aquâ Baptismi in Ecclesia, in qua aliis Infantibus hoc Sacramentum indistinctè confertur. Et quia ad operiendum clam initum Matrimonium, facile est in Libro Baptizatorum nullam fieri mentionem Parentum, & eorum Nomina consultò reticeri: Volumus, ac expresse mandamus, quod à Patre Baptizati, eoque defuncto, ab illius Matre suscepta Proles vobis denuncietur; dictaque Denunciatio fiat vel immediatè per *Parentes* ipsos vel per literas eorum charactere exaratas, vel per

fide

fide dignam Personam ab ipsis parentibus designatam, ut certò, & clarè Vobis constet, quod Proles tali loco, & tempore, vel reticitis, vel falsò expressis nominib9 Parentū baptizata est legitima, licèt occulti matrimonii fædere procreata. Quæ sanè omnia, cum Vobis innotuerint, ne illorum èxcidat memoria, in Libro fideliter describentur ab eo, cui facta à Vobis est potestas adnotandi Matrimonia occultè celebrata. Liber, in quem Baptizatorum, ac utriusque Parentis nomina referentur, quamvis distingui debeat ab altero Matrimoniorum eadem tamen diligentiâ, iisdemque cautelis in Cancellaria Episcopali clausus, Sigillis obsignatus, erit custodiendus, prout Librum Matrimoniorum cautè custodiri supra mandavimus.

Quia verò nonnulli deesse non possunt, qui propriæ conscientiæ vocibus obsurdescāt, & nostris hisce mandatis parere negligant; debitâ pœnarum districtione pro modo culpæ à Vobis puniantur. Quinimò cum satis Nobis experientiâ compertum sit, in hujusmodi negotiis homines, in terram oculos declinantes, ob humanos respectus tardiores effici, & à rectè agendi semita revocari: Mandamus idcircò, Matrimonia occulta à Vobis evulgari, & nota fieri, si certò Vobis constiterit, ex aliquo Matrimonio occulto procreatam fuisse sobolem, & baptizatam, suppressis Parentum nominibus, nullâ præstita Vobis notitiâ, ut par erat, ab illius Parentibus intra triginta dies a Nativitate numerandos.

Ne autem Contumaces, & Inobedientes violatæ fidei, proditique Secreti Pastores suos insimulent. sedulò à Vobis curandum est, ut à Parocho, vel alio Sacerdote pro secreta celebratione Matrimonii à Vobis deputando, Conjuges clarè & apertè moneantur, ea lege, & pacto illis permitti Secreti Matrimonii celebrationem, ut Soboles inde procreanda non solū regeneretur Sacro Baptismate, sed post Baptisma denuncietur Episcopo cum notâ loci, & temporis administrati Sacramenti, ac sincera indicatione Parentum, à quibus ortum habuit, quemadmodum supra præmissum est: Alioquin Matrimonium licèt contractum datâ per Episcopum Secreti fide, in lucem proferetur in gratiam Filiorum, & ad

pro-

propulsandam ab illis gravem, nulloque pacto ferendam jacturam. Volumus denique, ac mandamus, Fides, seu Attestationes Matrimonii clam initi, & Sobolis ex eo procreatæ, excerptas ex dictis Libris, modo, quo dictum est, apud Vos cautè custodiendis tantam promereri fidem, quantam sibi alii Libri Parochiales Baptismatis, & Matrimonii vendicare consveverunt.

Hæc à Vobis, Ven: Fratres, in hac temporum calamitate observari enixè præcipimus ad communem Animarum salutem, & ad præsidium Ecclesiasticæ disciplinæ, propter invalescentem hominum malitiam nova semper detrimenta vel patientis, vel reformidantis. Cæterum nostris hisce literis sublata nolumus ea validiora remedia, quæ huic malo, in diem ingruenti, consona dignoscet prudentia vestra, ad Pastorale officium cumulatè obeundum. Vobis interea paternæ charitatis, & benevolentiæ testem Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 27. Novemb: 1741. Pontificatûs Nostri Annô Secundo,

---

ACCEDUNT DECRETA DE

Indulgentiis Apocryphis: Super celebratione Missarum: ac Oratoriis privatis.

DECRETUM.

De Apocryphis Indulgentiis.

DElatæ sæpiùs fuere ad S. Congregationem Indulgentiis sacrisque Reliquiis præpositam, Indulgentiæ quædam confictæ & omninò falsæ, quæ per diversas orbis Christiani partes circumferuntur; aliæ verò examinandæ, quæ adhibito studio inventæ sunt vel

vel apocryphæ vel à Romanis Pontificibus revocatæ vel nullæ, quòd datum ejus tempus præteriisset, quarum quidem plurimæ, cum non facilem cognitionem habeant, Christi fideles harum rerum minùs peritos fallunt, qui spe Indulgentiæ remissionisque peccatorum suorum consequendæ frustrantur. Quamobrem eadem S. Congregatio vehementer cupiens huic malo magis in dies serpenti occurrere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati consulere, plures illarum singulari diligentia colligi, & in Indicem referri curavit.

Tales inprimis sunt illæ, uti asserunt, concessæ à *Joanne II.* & *Sixto IV.* recitantibus orationem charitatis JESU Christi Domini Nostri: *Precor te piissime Domine &c.* Ab *Urbano II.* Ecclesiæ S. Mariæ, ut vulgò dici solet, Campagnolæ, & S. Victoriæ. Ab *Eugenio III.* revelationi de plaga in humero JESU Christi factæ S. Bernardo. Ab *Innocentio III.* Archiconfraternitati, & Ordini Redemptionis. A *Bonifacio IX.* visitantibus capellam S. Nicolai de Tolentino in ejus die festo. A *Joanne XXII.* osculantibus mensuram plantæ pedis B. Mariæ Virginis. Ab *Alexandro VI.* Imagini B. Mariæ, vulgò dictæ Laghetti. A *Leone X.* gestantibus funiculum S. Francisci, primùm in urbe impressæ, deinde Mediolani anno 1665. (suas tamen habent, & veras Confratres Archiconfraternitatis Cordigerorum S. Francisci) recitantibus salutationem Angelicam ad pulsum horologii, & imagini Conceptionis Mariæ Virginis Immaculatæ in circulo depictæ, cujus pedibus luna subjecta est. A *Pio IV.* vel *Pio V.* Principi Senarum. à *Clemente VIII.* dicentibus orationem, *O Magnum Mysterium &c.* Et Ecclesiæ S. MARIÆ, quam vocant, Montis Serrati, Avenione impressæ, tum aliæ pro animabus Christi fideliũ defunctorũ impressæ Madriti 20. Julii 1606. A *Paulo V.* cantantibus hymnum, *Te Matrem Dei laudamus, te Mariam Virginem confitemur &c.* vel si die Sabbati interrerint, dum idem canitur, & Coronis, Rosariis, Imaginibus, Numismatibus, quæ medallias appellant, ab eo benedictis, Federico Cardinali Borromæo supplicante anno 1611. dum Ecclesia Romæ in honorem S. Caroli ædificaretur: & ab eodem

Paulo

Paulo, & Gregorio XV. dicentibus, *Sia lodato il Santissimo Sagramento: Laus Sanctissimo Sacramento.* Ab *Urbano VIII.* in honorem ejusdem Sacramenti, precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus celebrata Missa dicentibus, *Ave Filia DEI Patris, Ave Mater DEI filii &c.* A *Clemente X.* recitantibus manè, meridie, ac vespere consvetam Antiphonam, *Angelus Domini &c.* Et in fine *Deo gratias, & Mariæ:* Ac demum aliæ à nonnullis Romanis Pontificibus tributæ, ut ajunt, Coronis Mysteriorum Passionis Domini Nostri JESU Christi, prece magni Ducis Etruriæ.

Talis Indulgentia Sodalitatis S. Nicolai, qua repetita quinquies oratione Dominica, & Salutatione Angelica, unam liberari animam quolibet die à Purgatorii pœnis affirmant; tales aliæ Perusii Confraternitatis Sanctorum Sebastiani, & Rochi; & Romæ Societatis S. Bernardi ad columnam Trajani; Tales demum aliæ Cruce Signatorum S. Eustorgii, Mediolani, Arimini, & Bononiæ.

Ejus generis sunt, & illæ concessæ, ut ajunt, Capellæ Rosarii in Ecclesia S. Antonii de Rovigo, seu Rodigii, vel Ecclesiæ SS. Trinitatis Bergomi, aut S. Petri Montis Tondoni, die festo Inventionis SS. Crucis, vel gestantibus funiculum S. Francisci de Paula, vel celebrantibus Missas S. Augustini, aut alias quinque in honorem quinque Festivitatum B. Virginis, vel recitantibus Officium S. Franciscæ Romanæ, aut Antiphonam, *O Passio Magna &c.* In Memoriam Passionis JESU, aut Rosarium S. Annæ (quod Congregatio sacrorum Rituum non probat) aut orationem, quæ impressa cum imagine S. Annæ circumferri solet, *Ave gratia plena &c.* (quæ oratio prohibetur) aut Officium Conceptionis B. Virginis Immaculatæ, quod asserunt à *Paulo V.* probatum fuisse, aut orationem, *Deus, qui nobis in S. Syndone, &c.* (excipitur Indulgentia centum dierum anno 1671. concessa precibus Ducissæ Sabaudiæ ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam, *Ave Filia Dei, &c.* post Communionem recitandam, vel aliquo conspicuo signo venerantibus SS. Eucharistiæ Sacramenti nomen; Indulgen-

tiæ

tiæ rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam in Basilica *Lateranensi* asservari affirmant, pro dicentibus orationem illam vere piam, *DEUS qui pro redemptione mundi, &c.* Tum quæ impressæ fuerunt Papiæ anno 1670. sub hoc titulo, *Sommario dell' Indulgenze concesse dalla santità di Nostro Signore Papa Leone X. all' Immagine della Concezione della Gloriosa Vergine Maria:* Vel Pisauri sub nomine B. Joannæ, unno 1608. evulgatæ: vel Barlettæ seu Barul à recitantibus quasdam, non sanè malas orationes lucrandæ: vel Parmæ à visitantibus per quadragesimæ dies, Ecclesias tertii Ordinis S. Francisci; vel Pistorii, & Vastallæ à recitantibus orationem, *Ave sanctissima Maria Mater DEI, Regina cæli, &c.* Et aliæ in peculiari impresso libro descriptæ, quibus frui dicunt devotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Caravacensibus tributæ dicuntur, vel Coronæ sivæ Stellario Conceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex duodecim globulis precariis constat, vel granis, crucibus & Coronis Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis S. Claræ, vel mensuræ altitudinis JESU Christi Domini Nostri, vel imagini, aut mensuræ vulneris lateri ejus inflicti; vel orationi, ut ajunt, in sepulchro Domini nostri repertæ, & Indulgentiæ, ut ajunt, innixæ revelationi factæ sanctæ Birgittæ, Mechtildi, & Elisabeth, vel B. Joannæ de Cruce, & concessæ, ut asserunt, granis, quæ aliquod ex tribus granis tetigerint extantibus penes Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratrum Minorum Observantiæ sancti Francisci.

Omnes verò, & singulas jam dictas Indulgentias S. Congregregatio partim esse confictas, & planæ falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini suffragari possunt; easque in futurum nullo in loco, ut veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi vetat; foliaque & libros, ubi sic proponuntur, seu asseruntur, omninò præcipit aboleri, nisi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec ideò tamen vult alias, quas hoc Decretum non continet,

tinet, pro veris & legitimis, taciteque probatis haberi.

Ac demum omnes Indulgentias concessas ante Decretum *Clementis VIII.* latum die 9. Jan: 1597. Coronis, Rosariis, Granis seu Calculis, Crucibus & Imaginibus sacris: vel ante Breve *Pauli V.* quod incipit, *Romanus Pontifex &c.* editum 23. Maji 1606. personis Regularibus quarumcunque Religionum, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitutionem, 115. *Clementis VIII.* cujus intium. *Quæcunque &c.* Et 68. *Pauli V.* incipientem. *Quæ salubriter &c.* Habitas per aggregationem vel aliam communicationem ab Archi-Confraternitate ulla, Ordine, Congregatione, Societate etiam JESU, Capitulo, vel Cætu quocunque, vel ab eorum Officialibus, Superioribus aliisque personis vel persona, etiam si earum vel ejus mentio specialis, & individua facienda esset, nisi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius roboris esse & momenti pariter declarat.

Porrò summaria Indulgentiarum pro Congregationibus doctrinæ Christianæ, Confraternitatibus SS. Trinitatis, & Redemptionis Captivorum, Nominis Dei, Rosarii, B. Mariæ de Mercede & Redemptionis Captivorum, B. Mariæ de Monte Carmelo, cincturæ S. Augustini & S. Monicæ, nisi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

Indulgentias vero Stationum Urbis, quæ à Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio vel communicatæ sunt vel communicabuntur interdùm aliquibus locis, Ordinibus aut personis, diebus tantùm Stationum in Missali Romano descriptis suffragari posse declarat: semel autem duntaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucrifieri.

De quibus relatione facta per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta, Sanctitas sua probavit & inviolatè servari jussit. Datum Romæ die 7. Martii 1678. Die 12. Martii affixum & publicatum &c.

Notandum tamen est, quod scribit *Viva* In appendice Indulgent. § 2. his verbis: Recitantibus vespere ad pulsum campanæ, *Angelus Domini. Ecce ancillæ*

Verbum

Verbum Caro &c. cum tribus; *Ave, Adrianus VI.* plenariam Indulgentiam largitus eſt, ut referunt communiter cum *Peliz: tr.* 10. *c.* 9. *n.* 40. *Gob. Eſcob. Rodriq. Lezan. Diana p.* 4. *t.*4. *R.* 24. Quæ autem ab *Innoc. XI.* declaratur apocrypha, eſt ſolùm Indulgentia *Clementis X.* adſcripta recitantibus manè vel meridiè aut veſpere, *Angelus Domini*, cum *Deo gratias, & Mariæ. Signanter additur:* Niſi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ; *Vide la Croix pag:* 264. *& ſeq.*

Decretum hoc, eſt Sacræ Congregationis 1678. non BENEDICTI XIV.

CONFIRMATIO. DECRETORUM CONGREGATIONIS. S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum.

Super Celebratione Miſſarum, etiem cum declarationibus & innovatione Decretorum ab eadem Congregatione, auctoritate, fel: rec: URBANI *Papæ VIII. de ſuper alias factorum.*

INNOCENTIUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

NUper à Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum prodierunt Decreta tenoris infraſcripti, videlicet.

Aliàs ſuper celebratione Miſſarum ac prohibitione illas moderandi ſeu reducendi abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, nec non ſuper earundem oneribus per-

pe-

petuis suscipiendis, & Religiosorum numero ultrà reditus & consvetas eleemosynas locorum Regularium non habendo, emanarunt ab hac Sac: Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum auctoritate per fel: rec. Urbanum Papam VIII. illi specialiter attributa, quamplura Decreta tenoris sequentis.

Cum sæpè contingat in quibusdam Ecclesiis tam magnum Missarum celebrandarum numerum, ex variis Defunctorum relictis aut piorum eleemosynis impositum esse, ut illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen nova onera Missarum in dies suscipiantur; indeque fiat, ut depereant piæ Testantium voluntates, obstricta Benefactoribus fides violetur, Defunctorum animæ suffragiis priventur, Ecclesiis subtrahatur cultus, ac Christi fideles gravi scandalo affecti, plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur: Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ii, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas brevi ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesiis forte pecuniarum absumpta, plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque ullo emolumento, aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeo tenuis ut non facilè inveniantur, qui velint huic se muneri subjicere, & reditus Ecclesiæ aut Monasterii adeo exigui, ut Sacerdos pro necessaria sua sustentatione novis se oneribus obstringere compellatur: Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum animadvertens, facturam se rem DEO gratissimam, charitatique ac justitiæ maximè consentaneam, si pro viribus satagat, hunc teterrimum abusum è Christiana Republica convellere atque eradicare, Sanctissimi D. N. Urbani Divina Providentia Papæ VIII. auctoritate sibi specialiter attributa, infrascripta Decreta edidit:

Ac primò distinctè prohibet atque interdicit, ne Episcopi in Diæcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium

cilium impoſita, aut in limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis aut moderandis vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in Domino expediri arbitrabitur: alioquin reductiones, moderationes & commutationes hujuſmodi, ſi quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit.

Deinde ubi pro pluribus Miſſis, etiam ejuſdem qualitatis celebrandis, ſtipendia, quātūcunque incongrua, & exigua, ſive ab una ſive à pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferentur in futurum, Sacerdotibus, Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus Monaſteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibuſcunque, tam Sæcularibus quàm Regularibus, Sacra Congregatio ſub obteſtatione Divini Judicii mandat ac præcipit, abſolutè tot Miſſæ celebrētur, quot ad rationē attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, ita, ut alioquin ii, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant; quinimo graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.

Id verò ut deinceps obſervetur exactiùs, Sac. Congregatio eadem auctoritate revocat Privilegia & Indulta omnia, quibuſvis perſonis, Eccleſiis ac locis piis, tam Sæcularibus quàm Regularibus, cujuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quamcunque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur ut certarum Miſſarum vel Anniverſariorum celebratione, aut aliquibus Collectis ſeu Orationibus, plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.

Ac ſimiliter omne damnabile lucrum ab Eccleſia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Eccleſiis, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, ut par eſt, adimplendis eo tepidiores ac ſegniores reddantur, quòd onera hujuſmodi cum nulla, aut parva ſint utilitate conjuncta; ſtatuit atque decernit, ut pecu-

niæ ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac locis omnibus, tam Sæcularibus quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet, sub pœna Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes Ædem Sacram vel personam fide & facultatibus idoneam, ad effectum illa seu illorum pretium quàm primùm investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium, sub eadem pæna ut suprà, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione atque annexione converti debeat.

Ad hæc Sac: Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus & Congregationibus, nec non omnibus & singulis Ecclesiarum ac piorum locorum, tam Sæcularium quàm Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, nè imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum; Sæculares quidem sine Episcopi vel ejus Generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis vel Provincialis consensu & licentia in scriptis & gratis concedēda; alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso; Regularis verò pænam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ ac passivæ, absque alia declaratione incurrat.

Eleemosynas verò manuales & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa. *Eleemosyna pro Missis*, vel alia si-

simili, sub iisdem pænis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

Episcopus verò seu ejus Vicarius, aut Generalis vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio aut loco pio incumbentibus, nec antea assensum hujusmodi aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo quàm antiquis jam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, ut reditus, qui Ecclesiis & locis piis relinquuntur, omnino respondeant oneribus adjunctis secundùm morem cujusque Civitatis vel Provinciæ, intelligantque, si in re tanti momenti desides aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse redituros,

Postremò Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam evertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fovent in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex majori Regularium numero, quàm ferant reditus & eleemosynæ cujusque Monasterii, inhærentes Summorum Pontificum, ac Sacri Tridentini Concilii Decretis hac de re editis, Sanctissimi Domini Nostri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus & singulis Generalibus, Provincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum Conventuum ac Domorum Regularium, bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cujuscumque Ordinis, Congregationis & Instituti existentium intrà fines Italiæ & Insularum adjacentium, ut singuli, ad quos pertinet, in qualibet Provincia, adhibitis duobus aut tribus Regularibus sui Ordinis vel Congregationis probatioribus & rerum usu peritioribus, bona immobilia, census, reditus & proventus omnes, consvetas item eleemosynas, & obventiones tam communes Monasteriorum, Conventuum & Domorum ejus-

jusdem Provinciæ, quàm etiam singularibus personis Religiosis assignatas seu permissas in communem usum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter & maturè recognoscant; iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliave cujuslibet generis onera consveverunt absorbere.

Eaque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cujus interest, in proximo Capitulo seu Congregatione Generali vel Provinciali coram tribus Judicibus ab ipsomet Capitulo seu Congregatione deligendis proponat, qui computatis hujusmodi reditibus, eleemosynis & obventionibus universis, & oneribus, ut suprà, detractis sedulò examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam laicis aliisque necessariis servientibus in unoquoque Monasterio, Conventu & Domo Regulari juxta religionis & proprii Instituti morem, victum & vestitum & medicinalia in communi habentes, competenter valeant sustentari. Tum eorumdem bonorum, redituum, elemosynarum & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo seu Congregationi exhibeant, ut in illo diligenter omnibus discussis, cujusque Familiæ, Monasterii, Conventus ac Domus Regularis in singula quaque Provincia certus earum tantum personarũ numerus, Patrum Capitularium voto præfigatur, quæ reditibus, eleemosynis & obventionibus, ut superiùs, sufficienter ali possint.

Ne verò Superiores, qui id præstare debent, seriùs aut remissiùs, quàm par est, suo muneri satisfaciant; mandat Sacra Congregatio, ut infra annum, post proximum Capitulum Generale vel Provinciale computandum, omnia hoc de genere Capitulariter gesta in authenticam formam redacta, ad Sacram ipsam Congregationem Concilii singuli mittant.

Numerumque familiæ singulorumque Conventuum, Monasteriorum & Domorum hujusmodi Regularium, Capituli seu Congregationis Generalis vel Provincialis sententia & auctoritate præfinitum, iidem Superiores tàm Generales & Provinciales omnes, quàm locales perpetuò servare omnino teneantur, nec possint illum quo-

quo modo augere, etiam peætextu augmenti reditu-um, absque Sacræ ipsius Congregationis licentia; Superiores autem hujusmodi, qui Prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, ut suprà præscriptum, quovis modo augere præsumpserint, privationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebant, vocisque activæ ac passivæ, ad omnia suæ Religionis Officia & gradus inhabilitatis perpetuam pænam eo ipso incurrere, atque aliis etiam gravioribus à Sede Apostolica infligendis pænis Sacra Congregatio subjacere voluit & declaravit.

Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio vel Societas Religiosorum seu Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltem Fratres aut Monachi seu Religiosi degere, & ex reditibus & consvetis eleemosinis, detractis omnibus, ut suprà, detrahendis. competenter sustentari valeant ad præscriptum Decreti felicis recordationis Gregorii XV. hac de re editi; alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, ut suprà sustentari atque inhabitare non poterunt & actu non inhabitaverunt, Ordinarii loci visitationi correctioni, atque omnimodæ Jurisdictioni subjecta esse intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem seu desvetudinem abeant, Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus ac Domus Regularis curare atque efficere teneantur, sub pæna privationis Officii, vocisque activæ & passivæ ipso facto incurrenda ut in perpetuum, sexto quoque mense, id est, feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi, præsentes ordinationes in publica Mensa perlegantur.

Omnibus tam Ecclesiasticis personis, cujuscumqne sint Ordinis, conditionis & gradus, quàm Laicis, quocumque honore & potestate præditis, præsentia Decreta declarandi vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus, quoad suprascripta omnia & singula-

gula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcũque personarum atque Ordinum tam Mendicantium quàm non Mendicantium, Militarium etiam sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti, etiam necessariò & in individuo exprimẽdi, Ecclesiarũ, Monasteriorũ, Conventuũ, Collegiorũ, Capitulorũ, Hospitaliũ, Confraternitatum & aliorum quorumcunque tam Sæcularium quàm Regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consvetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis & literis Apostolicis, etiam Mari Magno seu Bulla aurea aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis & innovatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis specialis & individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis aliàs in suo robore permansuris, Sacra Congregatio Sanctitatis seu auctoritate specialiter & expressè derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possint, voluit eadem Sacra Congregatio, ut præsentes ordinationes in valvis Basilicarum S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Urbe, ac in Acie Campi Floræ, ut moris est, affixæ, omnes, ad quos pertinet, ita arctent & afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Utque

Utque eorumdem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Junii 1625.

Excitatis autem super præmissorum Decretorum intelligentia, interpretatione infrascriptis dubiis, prodierũt à memorata Cõgregatiõe simili auctoritate illi à præfato Urbano Papa VIII. specialiter attributa responsiones seu declarationes inferiùs apponendæ.

Super 1. Sacræ Congregationis Decreto, de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diæcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquomodo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur: Quid si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis.

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit hujusmodi onera moderari.

2. Super 2. ejusdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint.

Quæritur: An verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario.

3. An cùm Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab Offerente præscriptas celebrare.

4. An Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii seu Capellæ, legati aut salarii, possint etiam manualem eleemosynam, pro Missis votivis, aut Defunctorum recipere & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere.

5.

5. Posito, quòd Testator relinquat, ut celebrentur pro ejus Anima centum Missæ, absque ulla præscriptione eleemosynæ.

Quæritur: An liberum sit hæredibus eleemosynam sibi bene visam præscribere; an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario.

6. Super 3. Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia quibus indulgetur, ut certarum Missarum vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Quæritur: An verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post Privilegium.

7. Super 4. ejusdem Congregationis Decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur: An permittendum sit Administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, Inservientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ & similium.

8. An hoc Decretum habeat locum in Beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, An Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium, ad rationem redituum Beneficii?

10. An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna, major solitâ, pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; An verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consvetam.

11. Super 5. ejusdem Congregationis Decreto: quo inter cætera statuitur in hæc verba (eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis) ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint; ut nova quoque onera obire valeant; Alioquin omnino abstineant ab hujusmodi e-

leemosi-

leemosynis, etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c.

Quæritur: An hoc Decretum prohibeat absolutè, quò minùs accipiant novas eleemosynas ii, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere.

12. Quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento consentiat, ut Sacerdos Missam celebret; cùm poterit.

13. An pæna interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eòs, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur.

14. An in hoc Decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis, in die commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur (*Casse de Morti.*)

15. An Administratores Ecclesiæ, die magnæ devotionis & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ & devotio ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuantur.

16. Quæ prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus & singulis Ecclesiarum & piorum locorum, tam Sæcularium quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (*& aliis, ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione.

17. Super 7. ejusdem Sacræ Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consvetis reditibus aut eleemosynis commodè possit sustentari,

Quæritur: An ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis Decreti Sanctæ memoriæ Pauli V. absque tamen computatione redituum cujusque Religiosi, sit denuo facienda, nec ne.

18. An Novitii, ad habitum Regularem admissi, possin

ſint admitti ad profeſſionem in Monaſteriis, in quibus habita, ut ſuprà, præfixione numeri, commodè ali non poſſunt.

19. Super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, niſi præter alia ad id requiſita, duodecim ſaltem fratres in eis degere & competenter ſuſtentari valeant, ita ut alioquin ſubſint Juriſdictioni Ordinarii.

Quæritur: An hoc Decretum, quod videtur, editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſveverunt onera Miſſarum recipere, ut ſunt Religiones Capucinorum, ac Societatis JESU.

Ultimò: An idem Decretum, ubi diſponit, ut nullibi recipiantur Monaſteria, niſi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat; ad quam eſt reſtrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam.

Declarationes ſeu Reſponſiones ad ſupradicta Dubia.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate ſibi à Sanctiſſimo Domino Noſtro attributa, ad ſingula Dubia ſuperiùs propoſita, ad hunc modum reſpondit, videlicet:

Ad 1. Etſi legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut ſuprà impoſiti, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque ulla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino è re eſſe judicaverit: Verumtamen, ſi in ipſa Beneficii erectione expreſsè cautum fuerit, ut liceat Epiſcopo injunctum onus reducere, ac moderari legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam & obſervandam.

Ad 2. Eſſe intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quòd ſi tribuens eleemoſynam, numerum Miſſarum celebrandarum non præſcripſerit, tunc tot Miſſas cele-

brari

brari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem Civitatis vel Provinciæ.

Ad 3. Teneri.

Ad 4: Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii seu Capellæ, legati aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad 5. Censuit, ubi nullam certam eleemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundùm morem Civitatis vel Provinciæ.

Ad 6. Ita esse intelligenda.

Ad 7. Respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac loca pia, seu illorum Administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum ullam, utcumque minimam, portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ & loca pia alios non habent reditus, quos in usum earundem expensarum erogare licitè possint; & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominus eo etiam casu curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis, ut suprà deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab Offerentibus eleemosynas.

Ad 8. Non habere locum: sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Civitatis vel Provinciæ nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuerit.

Ad 9. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad 10. Respondit, non prohibere absolutè; Ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad

Ad 11. Quamvis onera ſuſcepta infrà modicum tempus adimpleri nequeant, ſi tamen tribuens eleemoſynàm pro aliarum Miſſarum celebratione id ſciat & conſentiat, ut illæ tunc demum celebrentur, cum ſuſceptis oneribus ſatisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quominus eo caſu eleemoſyna accipiatur pro iiſdem Miſſis juxta Benefactoris conſenſum celebrandis.

Ad 12 Has pænas non habere locum, niſi in ſuſcepturis onera perpetua Miſſarum celebrandarum ſine licentia Epiſcopi vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis vel Provincialis.

Ad 13. Comprehendi.

Ad 14. Non poſſe, niſi de conſenſu eorum, qui eleemoſynas tribuunt, ut ſuprà in reſponſione ad duodecimum.

Ad 15. Comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

Ad 16. Numeri præfixionem eſſe iterum faciendam, ſervata forma ultimi Decreti hac de re editi.

Ad 17. Eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio Monaſterio ejuſdem Religionis eſſe collocandos, ubi commodè ali poſſint.

Ad 18. Cenſuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extrà Italiam.

Cum autem ſuper præmiſſis diverſi irrepſerint abuſus, illorumque occaſione quàm plures querelæ & recurſus ad Apoſtolicam Sedem pervenerint: cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum hujuſmodi deteſtabiles abuſus è Chriſtiana Republica pro viribus evellere ac opportunè providere, ut ſublatis fraudibus ac emendata negligentia piæ Diſponentium ſeu Benefactorum voluntati fides illibate ſervetur, Defunctorum animabus integra & prompta præſtentur ſuffragia, itidemque Deo major gloria, Eccleſiis præſtantior cultus reddatur, prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium Divina Providentia PP. XII. ei ſpecialiter atributa infraſcripta Decreta, priùs in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem ſuam deputata, & poſteà, in Generali hujuſmodi Cardinalium Congregatione

one maturè & accuratè discussa, recognita & examinata edidit.

In primis, præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus plenissimè & amplissimè approbat, confirmat & innovat, omniaque & singula ibidem contenta & expressa iterum omni meliori modo decernit, statuit ac ab omnibus & singulis etiam speciali & individuali nota seu expressione dignis penitus observari & omnimodæ executioni demandari decernit, sancit & præcipit.

Insuper, ut in re tanti momenti consultiùs, ac majori, ut par est, circumspectione procedatur; Si qui forsan fuerint vel sint, qui suis pravis & erroneis intentionibus seu opinionibus blandiri volentes, missarum celebrationem omittunt sub malitiosa vel irrationabili spe earundem vel reductionem à Sede Apostolica, vel compositionem a Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe obtinendi, Congregatio præfata tum eosdem tum quoscumque alios, qui posthac in adeo detestabiles abusus ausi fuerint offendere, certiores fieri & monitos esse voluit, præfatas condonationes ab eadem Sede non nisi ex rationabili causa seu æqua commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica utente suis facultatibus & privilegiis, non nisi ex causa pariter rationabili & cum clausulis oportunis, & præsertim cum illa: *Dummodò malitiosè non omiserint animo habendi compositionem; aliàs gratia nullo modo suffragetur* admitti consuevisse & solere. quapropter, ut locus omnis imposterum hisce prætextibus præcludatur, memorata Congregetio tales intentiones, opiniones seu spes, ac eleemosynarum, sive in toto sive in parte versiones in alium, quàm præfatarum Missarum usum, seu satisfactionem & quascũque alias directas vel indirectas, vel immediatas contraventiones seu circumvertiones declarat prorsus irrationabiles, injustas & illicitas, illasque omnino reprobat, damant & interdicit.

Cumque hujusmodi absurda ex eo plerumque proveniant, quòd onera Missarum supra vires suscipiantur, caveant omnes & singuli Rectores, Superiores & Ministri quarumcumque tum Sæcularium tum Regulari-

um Ecclesiarum, seu illarum Capitula, ne onera seu Missas tum perpetuas tum temporales tum etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquomodo suscipiant, utque id ipsum quoad fieri poterit, pateat, teneantur iidem conficere, semperque in loco magis patenti & obvio retinere Tabellam onerum perpetuorum & temporalium literis perspicuis & intelligibilibus descriptorum, quorum implemento, si moraliter & intrà præscriptum seu breve tempus satisfacere non posse, seu illa dumtaxat & non ulteriora adimplere posse crediderint, seu credere debuerint, alias Missas, sive perpetuas sive temporales, sive manuales per se vel per interpositas personas quoquomodo recipere seu acceptare omnino desistant seu abstineant, & ulteriùs tali casu in eadem Tabella similiter exprimant sese propterea aliis Missis acceptandis & celebrandis impares esse.

Iidemque teneantur pariter in Sacrario duos libros retinere, ac in eorũ altero singula onera perpetua & tẽporalia; in altero autẽ Missas manuales, & tã illorũ quã istarũ adimplemẽtum & eleemosynas distinctè & diligẽter annotare, & annotãdas seu annotãda curare, singulisq; annis de supradictis ad implemẽtis, eleemosynis & oneribus pariter exactã rationẽ suis Superioribꝰ reddere, ac omnes singulas ra iones hujusmodi in præfatis respectivè libris simili distinctione & diligentia, tam præfati, à quibus rationes debent reddi, quàm Superiores, quibus reddendæ erunt, describere seu annotare, sive describendas vel annotandas respectivè curare.

Quibus semper salvis, debent ulteriùs Regulares prædicti, omnes & quascumque eleemosynas tum manualium tum perpetuarum & temporalium Missarum reponere in capsa particulari sub duabus clavibus, quarum una penes Superiorem localem, altera verò penes alium à Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ac de iisdem eleemosynis & celebratione Missarum coram Patribus discretis seu Consiliariis vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus districtam rationem exigere & respectivè reddere.

Quod si prædicti, ad quos cura Tabellæ, capsæ & libro-

librorum præfatorum: reſpectivè pertinet ſeu pertinere debet, ſuam operam præmiſſis, ut præfertur, minimè navaverint, & Superiores tum Sæcularium tum Regularium Eccleſiarum rationem prædictam non exegerint, ſeu non invigilaverint, quòd præfati, qui in curam Tabellarum & librorum incumbunt, ſuo muneri, ut præfertur, ſatisfaciant, in ſingulis reſpectivè caſibus Sæculares pænam ſuſpenſionis incurrant, Regulares verò voce activa & paſſiva, ac gradibus & officiis, quæ obtinent, ipſo facto & abſque alia declaratione privati ſint & intelligantur, necnon ad hujusmodi gradus & officia obtinenda ſimiliter inhabilitentur, & inhabilitati ſint, & intelligantur.

Porrò, ne ullo unquam tempore omnia & ſingula Decreta prædicta in oblivionem ſeu deſvetudinem abeant, Rectores, Superiores, ſeu Capitula Eccleſiarum Sæcularium illa retineant publicè expoſita in eorum Sacrario; Superiores verò locales cujuſcumque Monaſterii, Conventus ac Domus Regularis curare & efficere teneantur ſub pœna privationis officiorum, quæ obtinent, vociſque activæ & paſſivæ ipſo facto incurrenda, ut in perpetuum ſexto quoque menſe, id eſt, feriâ ſecundâ poſt primam Dominicam adventus, & ſextâ feriâ poſt octavam Corporis Chriſti omnes & ſingulæ præmiſſæ tum inſertæ ſeu confirmatæ, tum in præſens factæ Ordinationes unà cum dictis declarationibus in publica menſa perlegantur.

Meminerint igitur & ſatagant Ordinarii, ut à perſonis & in Eccleſiis quoquomodo etiam in vim Decretorum Concilii Tridentini ſibi ſujectis, Miſſæ, eâ, quæ par eſt, fide & diligentia celebrentur, & cuncta & ſingula Decreta hujuſmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum juſtitiam recurrentibus ſeu inſtantibus reddentes, ſed ex officio tum in Viſitationibus tùm in aliis actibus & modis, quos expedire & convenire toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne aliquid committatur, pervertatur, differatur vel omittatur, quod his omnibus & ſingulis Decretis adverſetur.

Caveant etiam reſpectivè omnes Regulares tum Subditi tum Superiores quicumque, nedum locales, ſed

eti-

etiam Provinciales & Generales, ne Missarum celebratio & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præjudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ & cum magno Christi fidelium scandalo quoquomodo omittantur, differantur, negligantur seu pervertantur, alioquin ultra propriæ conscientiæ onerationem, pænam privationis vocis activæ & passivæ, ac graduum & officiorum, quæ obtinent, necnon inhabilitationis ad hujusmodi gradus & officia obtinenda prorsus incurrant.

Curent propterea præscripti Superiores in omnes & singulos contravenientes debitis pænis diligenter & promptæ etiam per Inquisitionem animadvertere; & insuper teneantur omnes & singuli Superiores locales in Provincialibus Capitulis seu Congregationibus exhibere attestationem seu fidem ab omnibus Sacerdotibus Cōvētûs, Monasterii, seu cujuscũque Domus Regularis subscriptam & juratam, quòd omnibus & singulis tum perpetuis tum manualibus Missarum oneribus seu obligationibus ad limites & tenorem præsentium Decretorum tempore eorum regiminis fuerit omnino & integraliter satisfactum, vel deficienti aliqua modica satisfactione, possit etiam hujusmodi residuali implemento Missarum didinctè referendarum intra breve tempus moraliter satisfieri, ea adjecta & omnino adimplenda conditione: quòd ante præfatæ attestationis exhibitionem quicumque Superiores locales prædicti vocem activam seu passivam in memoratis Capitulis seu Congregationibus omnino habere non valeant.

Præterea Provinciales, Vicarii & Visitatores Provinciarum seu Congregationum debebunt in fine eorum regiminis Superioribus Generalibus in forma probante ostendere, quòd executioni præsentium Decretorum sedulò invigilaverint, & ad eorum tenorem in omnibus & singulis Conventibus seu Monasteris vel Domibus & Regularibus Provinciæ seu Congregationis de omnibus & singulis oneribus & obligationibus, ac insimul satisfactionibus Missarum exactam & diligentem rationem exegerint, ac contra delinquentes ad declarationem & executionem respectivè

pæna-

pœnarum in Decretis contentarum proceſſerint, & ad implemento circa ea, quæ in præmiſſis ad ipſos ſpectant, legitimè docuerint, aliàs ad vocem activam & paſſivam in Capitulis Generalibus nullatenus admittuntur.

Cæterum, quia etiam ad quamplures Archi-Confraternitates, Confraternitates, Societates, Congregationes Hoſpitalia, Altaria, Capellas, Oratoria & Eccleſias; ac alia loca & opera pia quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ ſeu regimini aut adminiſtrationi vel directioni Laicorum cujuslibet gradus, ſtatus, Conditionis & præeminentiæ, etiam ſpeciali & individuali nota dignorum dumtaxat, vel quorumcunque Eccleſiaſticorum & Laicorum hujusmodi mixtim commendata, annexa, ſeu quomodocunque commiſſa vel attributa ſunt, onus ſeu cura celebrationis Miſſarum, ſive manualium ſive ad tempus, vel in perpetuum pertinet, hinc ſalvis ſemper iis, quæ in præinſertis Decretis continentur, omnes & quicumque hujusmodi Archiconfraternitatum, Societatum, Congregationum, Hoſpitalium, Altarium, Capellarum, Oratoriorum & Eccleſiarum ac aliorum locorum & operum piorum Rectores ſeu Adminiſtratores vel Directores, & alii hujusmodi Officiales, nec non ii, ad quos cura Tabellæ & librorum in præmiſſis ſpectat, Tabellam, libros & hæc Decreta reſpectivè juxta modos ſuperius expreſſos, ſimiliter retinere, nec non de oneribus ac celebrationibus & eleemoſynis dictarum Miſſarum ſingulis annis rationem exigere, & reſpectivè iis, ad quos pertinet, reddere ſub pœnis arbitrio, & in ſubſidium excommunicationis, teneantur.

Poſtremò omnibus & quibuscumque tam Eccleſiaſticis perſonis cujuscumque Ordinis, Status, gradus, Regulæ, Congregationis, Societatis, conditionis & dignitatis exiſtant, quàm Laicis quocumque honore ac poteſtate præditis, omnia & ſingula præmiſſa Decreta interpretandi, nec non Eccleſiaſticis prædictis pœnas in hujusmodi Decretis relaxandi ſub quoque mo-

do circa præmissa dispensandi, omnis & quæcumque facultas sit penitus interdicta.

Non obstantibus, quoad suprascripta omnia & singula in hujusmodi Decretis contenta Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, in favorem quarumcumque personarũ, atque Ordinum tam Mendicantiũ quàm non Mendicantiũ, Militarium, etiam S. Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum ac cujuslibet alterius instituti etiam necessariò & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum & aliorum quorumcumque tam Sæcularium quàm Regularium locorum, nec non illorum etiam Juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis & literis Apostolicis, etiam Mari magno seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, nec non irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis & innovatis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus & formis specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur illis aliàs in suo robore permansuris, Sac. Congregatio Sanctitatis suæ auctoritate specialiter & expresse derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Novembris 1697.

JOSEPH *Card. Sacripantes Præfectus.*

Quocirca, cùm dilectus filius noster Joseph Titul

Sanctæ

Sanctæ Mariæ Transpontinæ S. R. E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata Decreta nobis retulerit, nos considerantes eadem omnia, & singula Decreta, ea qua decet maturitate digesta, & examinata, ac in vim Apostolicæ auctoritatis, eidem Congregationi specialiter, ut præfertur attributæ peracta, perutilia fore censentes, illaque propterea perpetuo, & inviolabiliter observari nec non Constitutionis nostræ munimine roborare volentes, motu proprio, non ad cujusquã nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine præinserta Decreta, omniaque, & singula in eis contenta tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adjicimus, quinimò motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus, omnia & singula in supradictis Decretis contenta, de novo statuimus decernimus, & ordinamus, ac ab omnibus, & quibuscunque, etiam speciali, & individua nota dignis omninò exactè, & perpetuò servari volumus, sancimus & mandamus.

Decernentes præsentes literas, cum omnibus, & singulis inibi contentis semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocunque & quomodocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter observari, sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut potestate fungentes, & functuros, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & horum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non

Non obstantibus omnibus, & singulis, quæ præfata Congregatio, auctoritate per ejusdem recordationis Urbanum Papam VIII. respectivè per Nos illi specialiter attributa, decrevit, non obstare, decernimus, & mandamus, quibus omnibus quò ad ea quæ præsentibus adversantur, illis, alias in suo robore permansuris, etiam harum serie plenissime, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque, &c. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno 1697. die 23. Decembris.

Hactenus Constitutio *Innocentii XII.* renovans decreta *Urbani VIII.* & S. Congregationis; quæ per Quæstiones apud La Croix. Lib. VI. Part. II. pag. 143. à n. 161. magis declaratur.

DECRETUM CLEMENTIS XI.

De Celebratione in Oratoriis privatis emanatum 15. Decemb. 1703.

NOnnulli Episcopi. & compIures Regulares sub prætextu privilegiorum ea sibi licere putant quæ prohibita sunt: siquidem Episcopi, etiam in aliena Diœcesi, extra domum propriæ habitationis in privatis Laicorum domibus erigi faciunt altare, ibique per unum aut plures è suis Capellanis vivificam Christi hostiam immolare; Regulares verò in quibusdam Magnatum, seu aliarum nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque

que ex causis à Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel Plures Missas quàm in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam decreta S. Congregationis Concilii celebrari prohibetur aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur, quò minùs in illis celebrari possit, aut etiam altari portatili uti non verentur in sanctarum Sanctionum contemptum, ac sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem ab usus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem, tremendo Mysterio debitam, Sanctissimus Dominus noster ex unanimi voto S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, inhærendo declarationibus, aliàs hac de re editis, expresse declarat: Episcopis & his majoribus Prælatis, etiamsi Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub prætextu clausi in Corpore Juris, neque alio quocunque titulo, nullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per S. Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis JESU, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis, celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis CHRISTI Domini, aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis: in reliquis verò diebus prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata, super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optimè informare; atque illa etiam

in casi-

in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulteriùs, ac declarando in omnibus hujusmodi casibus personas quascumque, dictas Missas audientes, nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Quò verò ad altare portatile, iterùm inhærendo declarationibus supradictis, censuit, licentias, seu privilegia concessa nonnullis Regularibus in cap. *in his* De priv. & per aliquot Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omnino revocata esse per idem Concilium (Tridentinum) atque idcirco eosdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præsentis tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati ad pœnas præscriptas per idem S. Concilium in dicto decreto SS. 22. Cap. unico, usque ad Censuras latæ sententiæ, tributa etiam iisdem facultate per hoc decretum, ita procedendi, perinde ac si per S. Sedem specialiter concessa fuisset. Et ita Sanctitas sua declarat, & servari mandat

Card. Panciaticus Præfect.

IN-

Refer-

FINIS.

Theologia M[illegible]
P. B[illegible]senb[illegible]
Soc. Jesu.